

14424

NN

Krycí jméno V-NEPTUNDruh podsvazku lématickýČíslo 90039 / 103
svazku podsvazkuDatum zavedení 1964Stanovený stupeň utajení ZMĚNĚN
dle Nařízení ředitele ÚZP 12/1999
k 31. 3. 1999**DŮVĚRNÉ**Podpis: MZrušen stupeň utajení /
dnem 1. 1. 2008 podle
§ 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

18. 9. 08

(19)

PRISNE TAJNA

8931 IX 8-7

PRISNE TAJNA

4.4.1984

4.4.1984

8. 9. 08

1964 +
100% TAJNA

Centered

MV č. skl. 723

Zemědělské noviny

ÚSTŘEDNÍ ORGÁN MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNÍHO A VODNÍHO HOSPODARSTVÍ

Ročník XX — Číslo 219

Praha, sobota 12. září 1964

Cena 50 hal.

GEHLENŮV SUP nad Černým jezerem

Kdy padne světlo na tajnou říšskou věc

Deset neděl uběhlo od chvíle, co šumavské Černé jezero se dostalo na první stránky světového tisku: Záhada jezera s mrtvou vodou — Senzační objev potápěčů v opuštěných hlubinách — Tajemství beden z Černého jezera bude odhaleno...

Mezi milióny zvědavých očí, které se upřely k Černému jezeru, byly i oči pátravé, v nichž se jevil neklid. Bedny. Dokumenty. Archiv. Co v něm? Koho může kompromitovat? Vědět — vědět, co je v těch listinách — vědět včas, aby se udělala rychlá opatření. Alespoň náznak, stopu, maličkost k maličkosti, kostka ke kostičce — o jaký archiv, o jaké jde tajemství?

Kolem šumavského jezera začali kroužit nenápadní lidé — vlastně lidé, kteří se domnívali, že jsou nenápadní — hltali slovíčka, pohyby rukou, kdejaký náznak, protože na jejich zprávy čekala Gehlenova tajná služba. V ústředí západoněmecké výzvědné organizace zavládl pochopitelný neklid. Její pobočky sotva na dohled od československých hranic měly pohotovost, lidé byli připraveni... Podívejme se na jednoho z těch Gehlenových mužů podrobněji.

U Rozvadova přejel hranice vlastním vozem a s příslušnou pompou turista pan Adolf Gustav Lüttgens — a že jede na návštěvu do stověžaté Prahy. Avšak hle: za hranicemi ločil mercedesku doprava, Prahu nechal Prahou a ubíhal přímo do Železné Rudy, odkud je co by

dup na Černé jezero. Nu, návštěvník Prahy tady nezahálel. Vyptával se lidí, propátrával okolí, sháněl informace, ale to už naši dávno věděli, co je pan Lüttgens zač a že není v Železné Rudě poprvé. Ba dokonce tady měl za války vilu a zachoval se obrázek dcerky pana Lüttgense s nikým menším než přímo s velkým vůdcem Adolfem Hitlerem. Ten snímek pochází odtud z Lüttgensova domu, sotva pár kroků od hotelu Rixi, v němž se za války často shromažďovala nacistická elita.

Vidíme tedy, že pan Gustav Adolf Lüttgens není jen tak někdo, a když mu naši s úsměvem předhodili všechna tato fakta, nezbylo západoněmeckému turistovi než aby kápl božskou. Bývalý oficír SS G. A. Lüttgens, toho času ve službách Gehlenovy rozvědky, přijel k Černému jezeru z důvodů jiných než turistických. A když se s ním naši chlapi loučili na hranicích, vzkázali po něm jeho šéfovi pěkný pozdrav a radu, aby se za čas podíval do našich novin: Tam se všechno dozví, protože tajemství Černého jezera přestává být tajemstvím.

Průzkum nalezeného materiálu si samozřejmě vyžádal jistý čas, ale už v nejbližších dnech můžeme očekávat komplexní výsledek.

Je jisté, že archivní dokumenty mají svůj historicko-politický význam; nikdo by si tak pečlivě a namáhavě neukládal nějaké hospodářské doklady, archiv pluku nebo oblastní úřadovny. Které to byly archívy a dokumenty, na jejichž utajení nacistům nejvíc záleželo? Předně ty, které měly jistou

ustálým a rychlým přeměňováním. Velmi zběžně uvedu několik příkladů.

Krise buržoazního ekonomického světa je velmi hluboká. V soustavě státně monopolistického kapitalismu vyvstávají zcela nové problémy, jež nejsou vládoucí třídy s to řešit tradičními metodami.

Zvláště vyvstává v největších zemích otázka centralizace ekonomického řízení, jež se má vyřešit programováním shora, zájmu velkomonopolů a pomocí státních zásahů.

Boj za demokracii nabývá v tomto rámci odlišného obsahu než jaký měl dosud, obsahu konkrétnějšího, spjatějšího realitou ekonomického a sociálního života. Kapitalistické programování je totiž vždy spojeno s protidemokratickými a autoritářskými tendencemi, proti nimž je třeba používat demokratické metody i v řízení ekonomického života.

I ve světě kultury (literatura, umění, vědecké bádání) jsou dnes otevřeny brány komunistickému pronikání. V kapitalistickém světě se totiž vytvářejí takové podmínky, jež vedou k ničení svobody intelektuálního života. My se musíme stát šampiony svobody intelektuálního života, svobodné umělecké tvorby a vědeckého pokroku. To vyžaduje, abychom nestavěli abstraktním způsobem své pojetí proti tendencím a proudům odlišné povahy. Dále otevřeme dialog s těmito proudy a jejich prostřednictvím se snažme prohloubit dnešní kulturní temata. Ne všichni ti, kdo nám jsou dnes vzdáleni na různých kulturních polích, ve filosofii, v historických a sociálních vědách, jsou našimi nepřáteli nebo agenti našich nepřátel. Právě vzájemné pochopení, získané v neustálé debatě, nám dodává autoritu a prestiž, a zároveň nám dovoluje odhalit skutečné nepřátele, falešné myslitele, šarlatány v uměleckém projevu atd. V této oblasti by nám mohly poskytnout pomoc

Gehlenův sup nad Černým jezerem

(Pokračování ze strany 1.)

ný útěk někdejšího Hitlerova kumpána Rudolfa Hesse.

A Himmlerův rozkaz nás vede přímo do oblasti Černého jezera: Přišel dálnopisem i nejvyššímu šéfovi sicherheitsdienstu v „prostoru Böhmen und Mähren“ Waltru Jacobimu, a je zjištěno, že například v Litoměřicích část archívu RSHA skutečně byla — ale vzápětí bedny zmizely neznámo kam. Je víc než pravděpodobné, že archív putoval do nacistické alpské pevnosti v oblasti Rakouska a Bavor. A cesta z Berlína i z Litoměřic do těchto míst vedla přes Šumavu.

Proč archív nedorazil až do cílové stanice, se už asi těžko podaří zjistit. Je možné, že bylo příliš pozdě, vítězné armády se rychle blížily, či konvoj s dokumenty potkala nějaká nehoda, a nedá se ani vyloučit, že jako úkryt pro část tohoto archívu byla už předem vyhlédnuta bezpečná pohraniční místa na našem území.

Zajímavá jsou svědectví, z nichž některé se možná týká osudu archívu Hlavního úřadu říšské bezpečnosti. Sem patří i výpověď muže, člena zvláštního komanda, vězně, který pomáhal při transportování beden s tajnými materiály, jejichž cílem bylo okupované Československo.

Stejně zajímavé je také svědectví Františka Antoše ze Šlapanic u Brna. Vzpomíná na 21. duben 1945, kdy se vracel s nákladním vozem brněnské Zbrojovky od Mnichova k Plzni. Právě u Železné Rudy hned po rozednění byl Antoš svědkem náletu hloubkových letců na kolonu nákladních vojenských aut s vleky. Vojáci vyskákali a hledali záchranu v lese, ale vozy zasažené palbou kulometů zůstaly zničeny i se svým nákladem. Zbyl nepoškozený pouze jediný vlek s vojenskými bednami. Důstojník SS nařídil Antošovi dopravit bedny dolů k vodě, k jezeru. Antoš vezl v automobilu dva chlapce, kteří prchali z německých pracovních táborů, a proto se vymluvil na zlomená pera. Pera skutečně poškozena byla, a tak nechali Antoše odjet. Co se s bednami dál dělo, svědek už neví.

Není tak důležité, jak se bedny dostaly do jezerních hlubin, ale skutečnost, že byly nalezeny; a jejich obsah je již prozkoumán. A tak naděje, které se vkládaly do loňského pátrání potápěčů po tajných bednách s „pokladem SS“ v rakouském Toplitzsee, nepochybně splní už odhalené říšské tajemství Černého jezera.

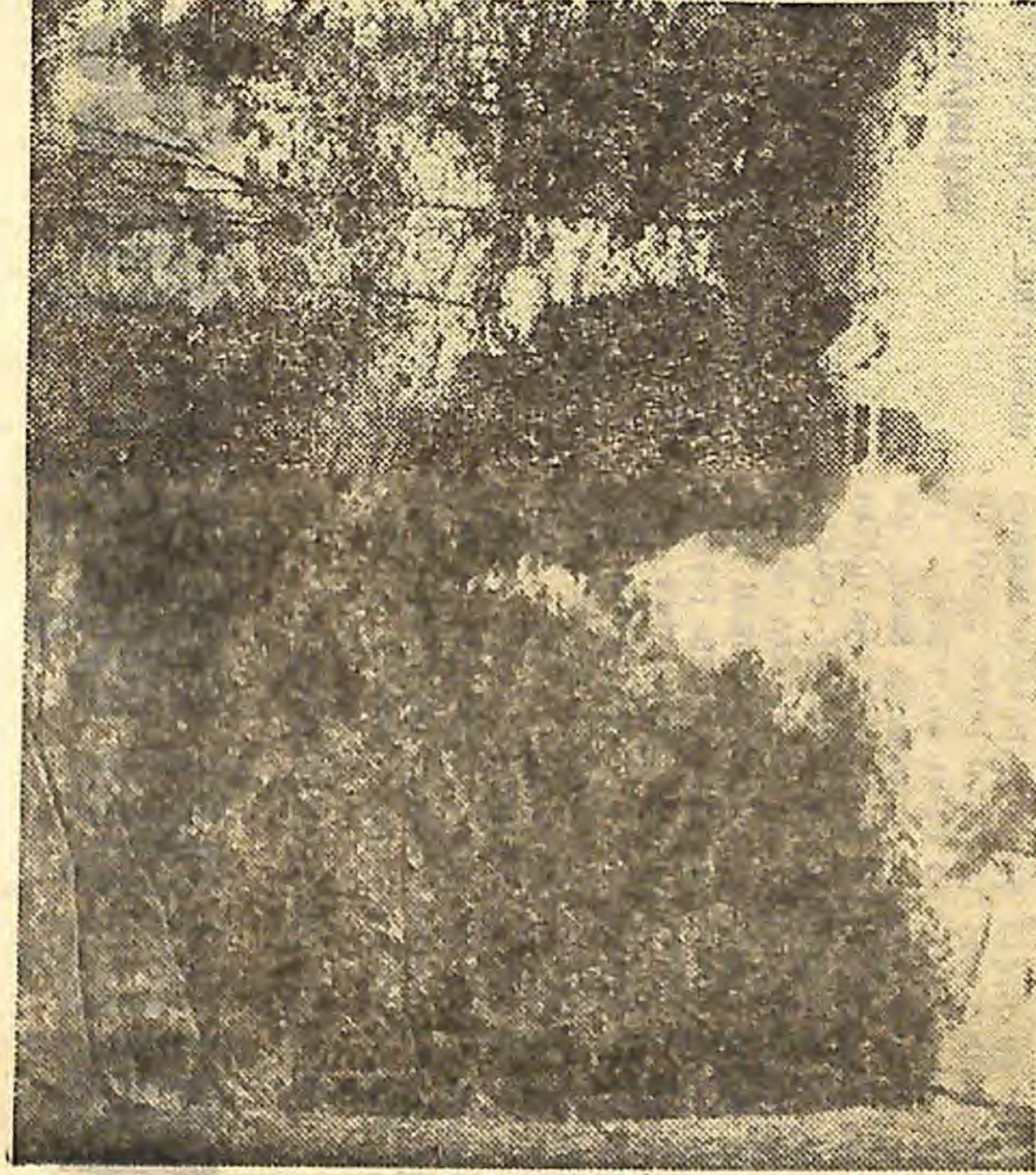
I. M. JEDLIČKA

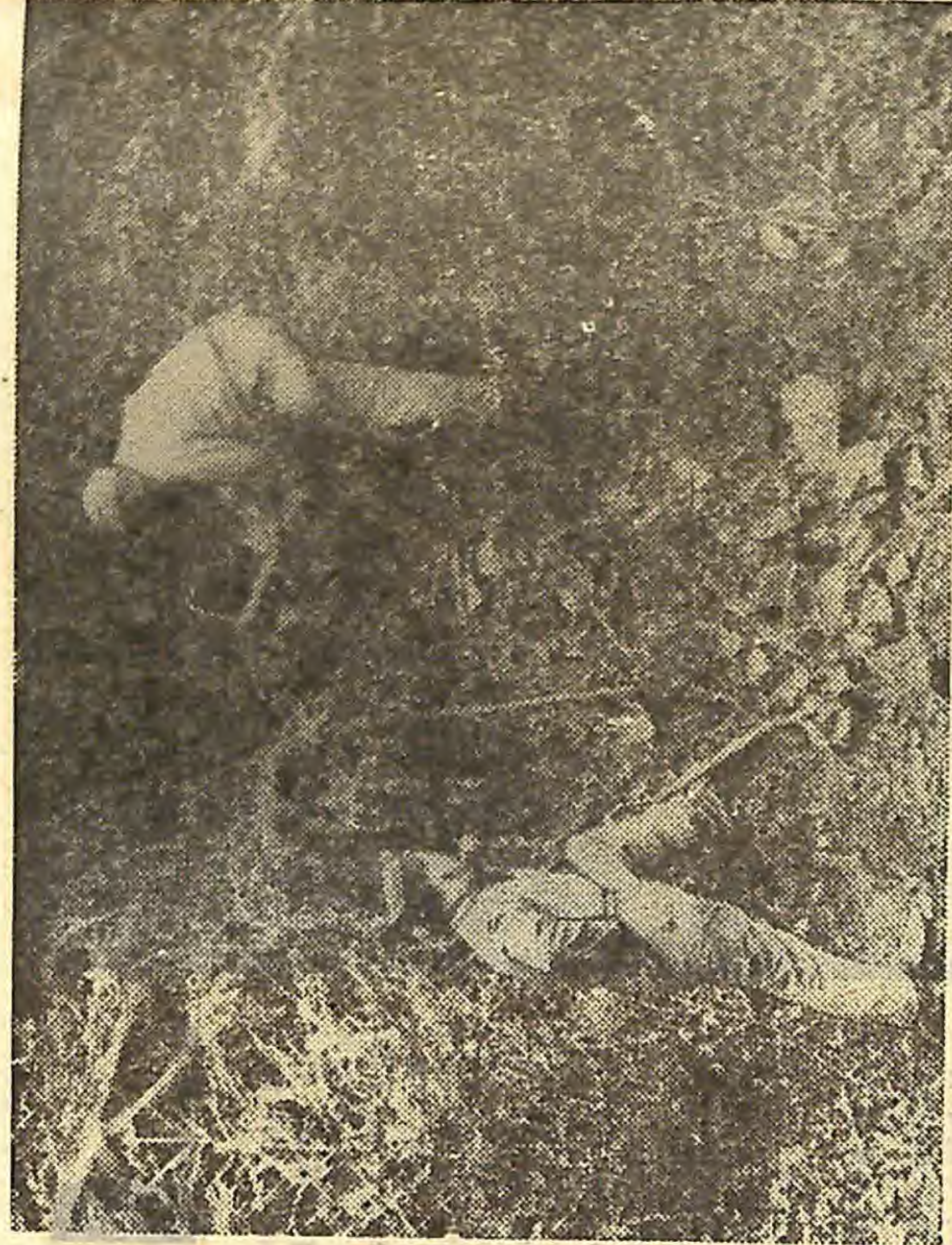
SVOBODA

ORGÁN STŘEDOČESKÉHO KRAJSKÉHO VÝBORU KSČ

Neděle 13. září 1964 • Cena 50 haléřů • Ročník LXXII • Číslo 220

Pohled na štolu, z níž americká rozvědka uloupila cenné dokumenty. Tady ji vidíme při práci.

TAJEMSTVÍ kolem štěchovického archívu

Přejeli jsme štěchovický most a vydali se proti toku Vltavy k přehradě. Až téměř u ní odbočil náš vůz vlevo na úzkou lesní cestu. Její první úsek stoupal příkře vzhůru, vlevo byla táhlá rokle, na pravé straně svah. Po několika stech metrech opsala cesta oblouk a její směr pak už věrně sledoval koryto potůčku na dně rokle.

Místo, které jsme na tomto zalesněném vrchu u Štěchovic hledali, mělo být vzdáleno asi čtyři sta metrů východně od přehrady. Průvodce nás vedl majísto a za chvíli jsme stanuli na dně jedné strže. Právě tady v dubnu 1945 vykopalí esemani úkryt, z něhož o deset měsíců později uloupila americká rozvědka tajný nacistický archiv. Toto místo jsme hledali, protože právě tady začala historie dodnes ještě neuzavřená.

Achenbach promluvil

Supertajná štěchovická akce skomírajícího nacismu, který v posledních dnech války budoval četné skryše pro své archivy a cennosti, se vynášel na světlo ve francouzském táboře pro zajaté esemany. Jakýsi Günther Achenbach tady při výslechu udává, že nedaleko Prahy jsou ukryty velmi důležité nacistické dokumenty, a je ochoten toto místo označit.

Achenbach sloužil koncem války v ženijní škole Waffen-SS v Hradištku u Prahy. Tato jednotka podle jeho výpovědi vytvořila v druhé polovině dubna 1945 tzv. »zvláštní komando Lange«, složené jen z důstojníků SS, které vykopalo ve strži poblíž stělnice »Závist« 12 metrů dlouhou štolu. Uložilo do ní asi třicet beden dopravených sem z Berlína, které byly zajištěny množstvím trhavin a terén zamaskován. Zajatce prohlašuje, že se akce uskutečnila na rozkaz K. H. Franka, který také jako jediný měl přesný plánek místa a jeho zajištění.

Francouzská strana si nenechává tyto skutečnosti jen pro sebe, nenabízí je však Američanům, ale sděluje získaná fakta již 13. října 1945 prostřednictvím svého velvyslance v Praze čs. ministerstvu zahraničních věcí. Současně vyjadřuje ochotu odevdat Achenbacha našim orgánům k ověření jeho výpovědi. V tehdejším ministerstvu vnitra, kam byl dopis předán, panují však zvláštní poměry a na zprávu nikdo nereaguje.

Ani druhý dopis z 18. ledna 1946, který zaslal hlavnímu štábu čs. armády vojenský přidělnec francouzského velvyslance v Praze generál Flipo, se neseťká s patřičnou odezvou. Teprve na dvacátý druhý den dorazila na francouzské ambasádu zpráva, že americká rozvědka již našla úkryt.

tele oblasti, a po splnění rozkazu se vrátí do své posádky.«

Muži jsou připraveni. Tři důstojníci a tři poddůstojníci zpravojského oddělení, dva Francouzi, americký novinář, řidiči a zajatý esesman, celkem 13 lidí, čekají jen na rozkaz. Dne 7. února odjíždí skupina vedená kapltánem S. M. Richardsem do Nořimberku. Tři dny tu marně čeká na cizího agenta, který se má k výpravě připojit. Agent nepřichází.

V neděli 10. února přelíždí československou hranici v Rozvadově kolona pět amerických vojenských vozů s 13 muži posádky. Vykazuje se propustkami vystavenými čs. vojenkou misí v Řeznu. Účel cesty: doprovod válečného zajatce do Prahy. Další události mají rychlý sled.

U tajné štolý

Z neděle na pondělí přespává Richardsova zvláštní jednotka v pražském hotelu Alcron. Nocleh ji zajišťují z amerického velvyslancectví.

Casně ráno opouští kolona Prahu a přesouvá se do prostoru Štěchovické přehrady. Kolem místa označeného esesákem Achenbachem jsou rozestaveny hlídky a skupina se dává do práce.

Muži nejprve kompresorem odstraňují zeminu. Po mnoha hodinách práce se před jejich zraků objevují dřevěné fošny, které kryjí vchod do štolý. Zenisté pak zneškodňují nálož trhavin a uvolňují cestu k nacistickému pokladu.

Práce pokračují, zatímco důstojníci na noc táboří v hotelu »Vrtnák« a klidně vyspávají. V úterý k večeru jsou pomoci lan a navijáků naloženy poslední z 32 beden. Největší spionážní loupěž je dovršena. Ve čtyři hodiny ráno následujícího dne opouští kolona nacistický poklad.

kaptán Richards s poddůstojníky Urquhartem a Fultonem. Mají chuť ještě tady přespát.

Nastalo probuzení

V tuto dobu se konečně probouzejí příslušná čs. místa. Snad tomu napomohl velitel ženijní školy v Hradištku, který se o akci americké rozvědky dověděl a na všechny strany podával hlášení. Pohyb však nastal ve chvíli, kdy »nejohavší dokumentární kořist války«, jak archiv označil akci přítomný novinář Shapiro, byla již v bezpečí.

Richards, Urquhart a Fulton jsou zatčeni. Americký velvyslanec v Praze Steinhardt prohlašuje, že o akci »není informován«, a v odpověď na nůtu čs. vlády vyslovuje hluboké politování. Americká vláda nazývá »okamžitě vrácení dokumentů čs. vládě«, ale než se tak stává, vycházejí v amerických listech podrobnosti o loupeži z pera Shapirova. Dávají tušit, co bylo obsahem ukrytých beden: úplné spisy útvaru ríšského protektora od roku 1940 do roku 1945, záznamy SS o Čechách a Moravě, přísně tajné zprávy gestapa z let 1940 až 1945, seznamy českých kolaborantů, směrnice o utajení německých výkumných projektů, záznamy vedoucích gestapa, soupis pokladů na českých zámcích včetně korunovačních klenotů... a zevrubné seznamy obsahu beden.

Čas plyne, tři z výpravy jsou stále ve vazbě, ale americká strana archiv nevrací. Teprve 2. března 1946, téměř po měsíci, přilíží na pražský Hrad silné ozbrojená kolona amerického generála Koeniga. Bedny jsou vráceny, ale už na první pohled je jasné, že jejich obsah je neúplný. Chybějí i zevrubné seznamy obsahu beden a je nasnadě, že americká rozvědka tím zastiřá dokumenty, které zcizila.

Vrácením tajného nacistického archivu končí pobyt tří Američanů z loupěžné výpravy za Američany. Tim ale ještě nejsou odhalena všechna tajemství, která se skrývají v oblasti Štěchovic.

Vypovídá francouzský vězeň

Vratně se zpátky k poslednímu období války. V Hradištku nedaleko Štěchovic bylo v té době sídlo jednotky SS a koncept esesák Achenbach.

Podivné souvislosti

V tomto líčení nacistické brutality se objevují jména dvou esemanů, která jistě nejsou bez vztahu ke Štěchovicím. Vzdělý esesák Achenbach.

»Posílil jsem jako vězeň mí kamarádi brutální SS, zejména 15 dní před evakuací tábora, kdy asi 75 mých kamarádů bylo zastřeleno našimi strážci, nepočítám ty mrtvé, kteří zemřeli následkem špatného zacházení v táborech.

Dne 9., 10. a 11. dubna 1945 byly nejstrašnější, protože se spojenecké armády přiblížovaly. Velitel našeho tábora Alfred Kuss byl brutálně a hl deportované až do ztráty vědomí. Den 11. dubna znamenal 50 mrtvých. Já sám jsem byl zraněn čtyřmi zásahy z kulometu. Opustili jsme tábor ve třech kolonách po sto osobách a jedné o 33 lidech. Natéžal jsem se v koloně 33 mužů, šli jsme okolo malého lesa podél tábora, pak jsme přišli na silnici po které nás vedl plukovník SS Klein. Esesák Erwin Lange jel za námi na koni a křičel nějaký povel na strážce, které na nás trvaly, aby chom si lehní.

Byli jsme odštěkovaní dvěma kulomety až do vyhoštění minule. Bylo 23 mrtvých, 10 raněných se dostalo na staveniště. Deset minut poté svolal důstojník zraněné, aby je ošetřili, ale bylo to proto, aby je o 100 metrů dále pobili. Dva kamarádi a já jsme žili a nenásledovali jsme ostatní zraněné...«

Nacistický odborník na ukrývání tajných archívů esesák Klein.

Pořídil na štolu, z níž americká rozvědka uloupila cenné dokumenty. Tady ji vidíme při práci.

TAJEMSTVÍ kolem štěchovického archívu

Přejeli jsme štěchovický most a vydali se proti toku Vltavy k přehradě. Až téměř u ní odbočil náš vůz vlevo na úzkou lesní cestu. Její první úsek stoupal příkrě vzhůru, vlevo byla táhlá rokle, na pravé straně svah. Po několika stech metrů opsala cesta oblouk a její směr pak už věrně sledoval koryto potůčku na dně rokle.

Místo, které jsme na tomto zalesněném vrchu u Štěchovic hledali, mělo být vzdáleno asi čtyři sta metrů východně od přehrady. Průvodce nás vedl nejisto a za chvíli jsme stanuli na dně jedné strže. Právě tady v dubru 1945 vykopalí esemani úkryt, z něhož o deset měsíců později uloupila americká rozvědka tajný nacistický archív. Toto místo jsme hledali, protože právě tady začala historie dodnes ještě neuzavřená.

Achenbach promluvil

Supertajná štěchovická akce skomírajícího nacismu, který v posledních dnech války budoval četné skryše pro své archivy a cennosti, se vynášel na světlo ve francouzském táboře pro zajaté esesmany. Jakýsi Günther Achenbach tady při výslechu udává, že nedaleko Prahy jsou ukryty velmi důležité nacistické dokumenty, a je ochoten toto místo označit.

Achenbach sloužil koncem války v ženijní škole Walter-SS v Hradištku u Prahy. Tato jednotka podle jeho výpovědi vytvořila v druhé polovině dubna 1945 tzv. »zvláštní komando Lange«, složené jen z důstojníků SS, které vykopalo ve strži poblíž sístelnice »Závist« 12 metrů dlouhou štolu. Uložilo do ní asi tři-čet beden dopravených sem z Berlína, které byly zajištěny množstvím trhavín a terén zamaskován. Zajatec prohlašuje, že se akce uskutečnila na rozkaz K. H. Franka, který také jako jediný měl přesný plánek místa a jeho zajištění.

Francouzská strana si nenechává tyto skutečnosti jen pro sebe, nenabízí je však Američanům, ale sděluje získaná fakta již 13. října 1945 prostřednictvím svého velvyslance v Praze čs. ministerstvu zahraničních věcí. Současně vyjadřuje ochotu odevzdat Achenbacha našim orgánům k ověření jeho výpovědi. V tehdejším ministerstvu vnitřka byl dopis předán, panují však zvláštní poměry a na zprávu nikdo nereaguje.

Ani druhý dopis z 18. ledna 1946, který zaslal hlavnímu štábu čs. armády vojenský přidělnec francouzského velvyslance v Praze generál Filpo, se ne setkává s patřičnou odezvou. Teprve po dvanácti dnech je dopis v podatelně prezentován, ale v tu dobu je již akce k vyvednutí tajného nacistického archívu připravena jinde. Dodnes není jasné, jak tyto informace získala americká rozvědka, ale není důvod, proč si neuyslešet, že je došla od svých agentů přímo z Prahy. Akce už byla promyšlena do všech podrobností.

Americká rozvědka zasahuje

Dne 2. února 1946 podepisuje zástupce generálního pobočníka velitele ozbrojených sil USA v Evropě major Wheeler zvláštní rozkaz velmi tajného charakteru. »Dále jmenované vojenské osoby, jejichž základní útvary jsou uvedeny,« praví se v tomto rozkaze, »odcestují vojenským motorovým vozidlem nebo drahou dne [či asi dne] 6. února 1946 ze své nynější posádky do Prahy, Československo, jako doprovod jednoho [!] německého válečného zajatce, k přechodnému výkonu služby po dobu asi čtrnácti [14] dnů za účelem splnění příkazů veli-

tele oblasti, a po splnění rozkazu se vrátí do své posádky.«

Muži jsou připraveni. Tři důstojníci a tři poddůstojníci zpravidelského oddělení, dva francouzští esesmani, řidiči a zajatý esesman, celkem 13 lidí, čekají jen na rozkaz. Dne 7. února odjíždí skupina vedená kapitanem S. M. Richardsem do Norimberku. Tři dny tu marně čeká na cizího agenta, který se má k výpravě připojit. Agent nepřichází.

V neděli 10. února přejíždí československou hranicí v Rozvadově kolona pět amerických vojenských vozů s 13 muži posádky. Vykazují se propustkami vystavenými čs. vojskovou misí v Řeznu. Účel cesty: doprovod válečného zajatce do Prahy. Další události mají rychlý sled.

U tajné štolý

Z neděle na pondělí přespává Richardsova zvláštní jednotka v pražském hotelu Alcron. Nocleh ji zajišťují z amerického velvyslance.

Časné ráno opouští kolona Prahu a přesouvá se do prostoru Štěchovické přehrady. Kolem místka označeného esesákem Achenbachem jsou rozestaveny hlídky a skupina se dává do práce. Muži nejdříve kompresorem odstředí zeminu. Po mnoha hodinách práce se před jejich zrakem objevují dřevěné fošny, které kryjí vchod do štolý. Zenisté pak zneškodňují nálož trhavín a uvolňují cestu k nacistickému pokladu.

Práce pokračují, zatímco důstojníci na noc táboří v hotelu »Vrtnák« a klidně vyspávají. V úterý k večeru jsou pomoci lan a navijáku naloženy poslední z 32 beden. Největší šplonážní loupež je dovršena. Ve čtyři hodiny ráno následujícího dne opouští kolona území republiky, aniž ji v tom kdo brání. Jen čtyři muži z výpravy se ještě zdržují na čs. území. Zpravidelský důstojník nadporučík Owen platí ve středu ráno účty v pražském Alcronu. Pak mizí. Po něm se v Alcronu objevují

kapitán Richards s poddůstojníky Urquhartem a Fultonem. Mají chuť ještě tady přespát.

Nastalo probuzení

V tuto dobu se konečně probouzejí příslušná čs. místa. Snad tomu napomohl velitel ženijní školy v Hradištku, který se o akci americké rozvědky dověděl a na všechny strany podával hlášení. Pohyb však nastal ve chvíli, kdy »nejohavější dokumentární koríst války«, jak archiv označil akci přítomný novinář Shapiro, byla již v bezpečí.

Richards, Urquhart a Fulton jsou zatčeni. Americký velvyslanec v Praze Steinhardt prohlásuje, že o akci »neni informován«, a v odpověď na nůtu čs. vlády vyslovuje hluboké politování. Americká vláda natizuje »okamžitě vrácení dokumentů čs. vláde«, ale než se tak stává, vycházejí v amerických listech podrobnosti o loupeži z pera Shapirova. Dávají tušit, co bylo obsahey ukořistěných beden: úplné spisy útvaru říšského protektora od roku 1940 do roku 1945, záznamy SS o Čechách a Moravě, přísňé tajné zprávy gestapa z let 1940 až 1945, seznamy českých kolaborantů, směrnice o utajení německých výzkumných projektů, záznamy vedoucích gestapa, soupis pokladů na českých zámcích včetně korunovačních klenotů... a zevrubné seznamy obsahu beden.

Čas plyne, tři z výpravy jsou stále ve vazbě, ale americká strana archív nevrací. Teprve 2. března 1946, téměř po měsíci, přijíždí na pražský Hrad silné ozbrojená kolona amerického generála Koelniga. Bedny jsou vráceny, ale už na první pohled je jasné, že jejich obsah je neúplný. Chybějí i zevrubné seznamy obsahu beden a je nasnadě, že americká rozvědka tím zastrá dokumenty, které zcizila.

Vrácením tajného nacistického archívu končí pobyt tří Američanů z loupežné výpravy za mřížemi. Tím ale ještě nejsou odhalena všechna tajemství, která se skrývají v oblasti Štěchovic.

Vypovídá francouzský vězeň

Vraťme se zpátky k poslednímu období války. V Hradištku nedaleko Štěchovic bylo v té době sídlo jednotky SS a koncentračního tábora, o němž je dosud jen málo známo. Jen několik francouzských zajatců, kteří tu byli vězněni, přežilo brutální vládnoucí v tomto táboře.

Máme před sebou výpověď Paula Tourneta z Paříže, jednoho ze zachráněných, který uvádí:

V tomto lícení nacistické brutality se objevují jména dvou esesmanů, která jistě nejsou bez vztahu ke Štěchovicím. Vždyť esesák Achenbach vypověděl, že zvláštní komando, jež ukládalo do školy nacistický archív, bylo nazváno Lange. A muže tohoto jména nalézáme jen několik kilometrů od místa činu, v táboře SS. Také druhé jméno není nezajímavé. Plukovník SS Klein z Hradištká, dobrý geolog a ženista, je znám už z první světové války jako odborník na ukryvání archívů. Není rovněž tajemstvím, že nacisté na sklonku války, když hledali skryše pro své dokumenty, uvažovali i o možnostech využít skryší v blízkosti vodních děl a v souvislosti s tím ukládali povinnost použít vodotěsných obalů.

Zvláštní posláním koncentračního tábora, jeho drastická likvidace a současně i přítomnost odborníka Kleina dává tušit, že Frankova štola, jak je nazývána vyloupená nacistická skryš, není jedinou v této oblasti. V minulých měsících došlo k podrobnému průzkumu v prostoru východně od Štěchovické přehrady, který je v současné době skončen. Po jeho zhodnocení se ukáže, zda tyto předpoklady byly správné.

V. Radimský

Vojenská průkazka velitele skupiny kapitána Stephena M. Richardsa

Q. VOJÁK 2. 18
2. 1964.

Aby bylo jasno: nepíšeme poznámku o možných „senzačních“ objevech v hlubinách zdádných šumavských jezer ani nechceme rozvíjet neměně „senzační“ dohady o kombinace, jimiž si pohřichu část našeho tisku v parném červenci jaksi vynahrazovala neexistenci kdysi legendární učitelky, sežrané jadranským žralokem. Chceme se vyjádřit k jednomu z nejlepších televizních pořadů poslední doby, který vzešel — podobně jako řada předchozích — z tvůrčí dílny, nazvané příznačně Zvědavá kamera.

Tento pořad totiž podle našeho názoru — na rozdíl od řady vedlejších jevů a produktů, jež se k němu přidružily — opravdu byl senzační. Senzačnosti by totiž ani zdaleka nemělo být odzvoněno, jak se to některým bezkrevným reformátorům reportérství v minulosti a i ještě v současnosti prajednoduše zdálo; pokud by tomuto názoru chtěl někdo špatně rozumět, ať si dřív přečte pár čísel moskevských Izvěstijí a jejich přílohy Nedělja, jejichž prosté přeložené vydání v češtině by mohlo v našich poklidných poměrech působit jako svého druhu senzace.

Zvědavá kamera nám už delší dobu předvádí,

čeho bychom všeho se v reportážním žánru mohli dočkat, kdybychom si sami nesvazovali ruce mylným chápáním požadavku serióznosti, za něž se ostatně často schovává opatrnickví a nedostatek tvůrčí invence. Senzačnost pořadu Zvědavé kamery o zdádných šumavských jezer je totiž právě a hlavně v jeho serióznosti. Jeho tvůrci šli na své téma, jež se někomu jinému může jevit jako lacině „senzační“, opravdu důkladně. Položili si řadu otázek a snažili se přispět k jejich řešení. Hleděli důsledně konfrontovat minulost, pověsti a fámy, existující realitou. Přizvali si ke spolupráci vědce několika oborů i potápěče, neboť chtěli proniknout pod povrch jevů, a to dnes obvykle nejde bez vědy ani bez rizika experimentu, jež tu mohou představovat potápěči.

Přitom tvůrci pořadu zůstali bezpečně na půdě žánru, který si zvolili, a realizovali tak takřka zákonitě jeho přednosti: umožnili divákovi a posluchači, aby byl při tom, aby proces poznávání mohl spoluprožívat, aby byl účasten experimentů, omylů, aby mohl sledovat rozvíjení hypotéz i zrození výsledků. Z této, lze-li to tak říci, lidské i autorské poctivosti a serióznosti vzniká napětí,

tajemství šumavských jezer

dramatičnost, vzrušení, po jakém toužíme v životě i v tvorbě. Napětí není uměle vyráběno s pomocí všelijakých technických hejblat, poznání nám není ztrpčováno toporným poučováním, účastí a sepětím diváka s děním na obrazovce nechce být docilováno podblízivou žovídností a žvanivě vtípnou „lidovostí“. K nejnapínavějším místům pořadu patří rychlý sled různých se výpovědí pamětníků a sekvence, zachycující systematické prohledávání vodních prostor podle orientačních tabulí umístěných na břehu. V prvním případě nás vzrušuje dech autentičnosti, neporušený libivým aranžmá ani kašlováním, jež nás má přivést za ručičku tam, kam si autoři přejí, v druhém případě napětí mezi procesem poznání a střizlivým komentářem, jenž nás uvádí do děje, nepřepíná, nefixuje, neříká hotové závěry, pro něž není podkladu, nýbrž ponechává na nás, zda a jak dospějeme k cíli. Angažovanost pořadu nespočívá v tom, nakolik ostentativně to staví na odiv, nýbrž v už v tom, že je, do čeho se pustí a zamíchá.

Snímek Jiří Šlapák

tužkou

perem

telefonem

30

A tak i na posledním pořadu Zvědavé kamery vidíme, že serióznost naprosto nemusí znamenat nudu, vousatou důstojnost a klopotné poučování, nýbrž že naopak může vést k renesanci senzačnosti na nové úrovni, již je naší publicistice potřeba jako vitamínové injekce. A naopak, dobývání kýžených maty bez nutné serióznosti vede k marnému ožívání manýr někdejších večerníků, k čemuž lze najít důkazy na stránkách českého tisku ze dnů šumavské expedice. Neboť senzačnost dnes

shledáváme v seriózním hledání a odhalování pravdy, skryté pod povrchem jevů, v dramatické a neapriorní konfrontaci faktů, dějů, souvislostí, ve vyjevování jejich utajeného smyslu.

Zvědavá kamera s pozoruhodným úspěchem splnila cíle, jež si vytkla ve své výpravě za tajemstvím šumavských jezer. Přispěla-li přitom ještě navíc k odhalení dalších možných tajemství, jež mohou představovat bedny s nacistickými archívy z doby okupace, je to příznačným potvr-

zením skutečnosti, že jen kdo hledá může najít; že náhoda potkává toho, kdo ji sám vyhledává tím, že se po něčem pídí a o něco usiluje, kdo na ni má poličeno a je na ni připraven; že označení Zvědavá kamera znovu upomíná na opomíjený dobrý fenomén reportérství, neboť bez zvědavosti není hledání a bez hledání není objevu, ať už ve smyslu faktickém anebo ve smyslu hlubším, na cestách za novým poznáním.

Dušan Hamšík

Right-Bottom Aligned

Šumavská jezera vydala svědectví o činnosti nacistických složek Objeveny tajné dokumenty hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně

Tisková konference s ministrem vnitra L. ŠtrougaLEM ★ »Historická komise říšského vedoucího SS« měla zahájit podíl nacistické rozvědky na rakouském puči ★ Dopisy nacistických pohlavářů k likvidaci židovských občanů ★ Nové světo na anglickou misi ★ Údaje o agentech a konfidentech gestapa a sicherheitsdienstu ★ Část dokumentů se ještě zkoumá

BEDNY Z ČERNÉHO JEZERA. Po otevření bedny se uvolila vložka kovová ačkoli poněkud menší rozměrů, vodotěsná, izolovaná proti působení vibrací a zářivě izolovaná. — Kovová skříňka po otevření vydala unifikované niožené spisy z tajných archivů rechesicherheitsdienstu (říšského hlavního úřadu bezpečnosti) z Berlína, spjaté s různými razítky »přísně tajné« a kompromitující nyal, po dvaceti letech, nejen činnost gestapa, šplonáže a živerna šafů SS, ale i přípravy k IV. říši.

DELEGACE SED V PRAZE

Na pozvání ústředního výboru KSČ přijela včera do CSSR sdružení delegace pracovníků jednotné socialistické strany Německa (SED), vedená soudruhem Horstem Ossigem, která se seznámí se zkušenostmi naší strany při výchově stranických kádřů pro socialistické zemědělství. Delegaci přivítali na hlavním nádraží zastupci ústředního výboru KSČ. (zo)

Tisíce zdravotnických besed: VÝŽIVA A ZDRAVÍ

Společnost pro racionální výživu, Ústřední ústav zdravotnické osvěty, národní výbory i další složky připravují i letos tradiční týden »Výživa a zdraví«. O smyslu této akce, která bude probíhat v celé republice v podobě přednášek, výstav, hovorů, sledění zpráv, listů — zdravě žít.

Organizátoři chystají v městech, vesnicích i závodech tisíce besed s občany. Chťej upozornit na to, že příznivý vliv správné výživy se neprojevuje tehdy, když současně neporušíme ani jiná pravidla zdravotního života. Odborníci radou proto hovořit nejen o správné výživě, ale také o významu sportu, pobytu na čerstvém vzduchu, hygieny a bezpečnosti práce apod. (lh)

ÚSPĚCHY ŠLECHTITELŮ NA VÝSTAVĚ VE VÍDNĚ

Na světové zahrádkářské výstavě ve Vídni byla vysoce oceněna práce seve-ročeských šlechtitelů. Tak např. ve šlechtitelské avonářské stanici v Těchobuzicích poslali na výstavu první tři vzorky ovoce a zeleniny získaly medaili.

Zlatou medaili získala bráška Clap-pova, maslovka a Hanemannův pozdní rybíz, stříbrnou medaili brus-čanská a dalšího ústředí je to zlatá medaile za flah, která byla vyšlechována ve šlechtitelské stanici v Hřibech, a bronzová stříbrných a bronzových medaili za květiny z expozice letniček, které do Vídně posílala šlechtitelská stanice v Libochovicích.

PRAHA 15. září (St.) — Před dvěma měsíci, počátkem července, byla naše světová veřejnost vzrušena zprávou ministerstva vnitra, že z Černého jezera na Šumavě byly vytaženy bedny obsahující nacistické písemnosti z období druhé světové války. Názve, o něž se zasloužili především pražští svazarmovští potápěči, byli převezeni do Prahy a předán skupině expertů. Co obsahují ony bedny? Tuto otázku si nekládla jen běžná lidská zvědavost, ale i profesionální zájem některých zahraničních »turistů«.

Nyní, po dvou měsících, se tedy veřejnost dovídá odpověď. Písemnosti, téměř dvacet let ležící na dně Černého jezera, obsahují mnoho závažných údajů z činnosti nacistických bezpečnostních složek. Dokumenty jistě přispějí k objasnění některých historických událostí v období nacismu, ale mají svůj význam rovněž i pro zajištění bezpečnosti naší socialistické republiky. I když se budou ještě dále zkoumat a vyhodnocovat, přece již mohl ministr vnitra L. Štrougal na úterní tiskové konferenci, která se konala v budově pražské televize, seznámit naše a zahraniční novináře s hlavním obsahem některých nově objevených dokumentů. Novinářům

byly rovněž rozdány fotokopie některých důležitých písemností.

Pozornost vzbudil například obsáhlý materiál o takzvané »historické komisi říšského vedoucího SS«, která měla za cíl zahájit podíl nacistické šplonáže na puči v Rakousku 25. července 1934 a na anšlusu Rakouska. V nalezených dokumentech jsou i historicky velmi cenné dopisy nacistických pohlavářů, podněcující takzvané konečné řešení židovské otázky, což v hitlerovské terminologii neznámelo nic jiného než plán novité fyzické likvidování židů; je zde Göringův dopis Heydrichovi, Heydrichův Frankovi a další. Velmi zajímavé jsou i materiály, které dokládají, jak nacisté šplonážně

PROJEV MINISTRA L. ŠTROUGALA

smukách byl od určité doby uložen válečný archiv zbraní SS. Byl nalezen tajný rozkaz z Berlína ze 30. 4. 1945, ve kterém se nařizuje válečný archiv zbraní SS okamžitě převést a ukryt ve starém dome v Halleinu v Rakousku.

Část tohoto archivu však byla po skončení II. světové války našimi orgány zajištěna. O zbývající části není bohužel žádných zpráv.

V důsledku válečných operací transporty z Berlína a Prahy zřejmě nedodržovaly stanovenou trasu, časový limit a došlo asi k jejich rozdělení na menší skupiny, které ztratily mezi sebou spojení. Vzhledem k této skutečnosti lze se domnívat, že někteří velitelé naložili s převáženým materiálem podle vlastního uvážení.

Je pochopitelné, že i při veškeré nacistické důkladnosti se nepodařilo všechny dokumenty, kartotéky nebo předměty odvézt na předem určená místa. Závěrečná etapa války vnesla chaos do nacistické mašinérie a většina pohlavářů se snažila zachránit především vlastní kůži.

Získané dokumenty nám usnadnily zkoumání dalších písemností, objasnění některých souvislostí a doložení závažných historických událostí, jejichž pozadí nebylo dosud náležitě osvětleno.

Dovolte mi nyní, abych vás seznámil s některými dokumenty.

Ide o část materiálů jednotlivých úřadů hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně z jeho činnosti v různých oblastech.

Materiály obsahují dokumenty k událostem, které jsou již historicky jasné a doloženy. Vedle toho jsou však součástí i nálezy dokumentů k událostem, které dosud nebyly dostatečně doloženy. Dále jde o originální dokumenty, jejichž existence se předpokládala, ale dosud nebyly nalezeny.

Považuji za potřebné uvést, že určitá část dokumentů se ještě zkoumá, a proto jistě pochopíte, že je budeme moci zveřejňovat postupně po jejich podrobném prověření a vyhodnocení. Část nalezených dokumentů se vztahuje k nezdárcnému puči v Rakousku z 25. července 1934 a podílů německé zpravodajské služby na anšlusu Rakouska. O tom svědčí především materiál o takzvané »Historické komisi říšského vedoucího SS«, která

byla zřízena měsíc po anšlusu s cílem zahájit podíl nacistické rozvědky na puči. Jakož i vyřadit svátové veřejnosti rakouské události tak, jak je vykonstruovala nacistická propaganda. Dalším úkolem této komise bylo kritické zhodnocení přípravy a průběhu puče včetně chyb, kterých se dopustily odpovědné osoby z nacistického tábora. Nelze opomínout i úkol komise shromáždit podklady k represálím vůči osobám z řad rakouských demokratů, které se zasloužily o likvidaci puče.

Snahou komise bylo dosažení rehabilitace jednoho z hlavních pachatelů vraždy kancléře Dollfuse — Oty Planetty, který byl rakouským soudem odsouzen pro vlastizrady a vraždu k trestu smrti. Rehabilitace Planetty měla být dosažena vyvoláním pochybností o věrohodnosti očího svědka vraždy, dvětníka Hedviceka. Kancléř Dollfus byl totiž zavražděn dvěma rakouskými zbraňáři a Hedvicek za vrahu označil Planettu, který vypálil obě smrtící rány. Úkolem »historické komise« bylo najít osobu, která by prohlásila, že rovněž vystřelila a zadržela Dollfuse. Tímto způsobem by byla očišlena hodnověrnost korunního svědka Hedviceka. Cituji z nalezeného dokumentu »historické komise«: »K podstatným problémům rehabilitace Planetty patří otázka, kdo vypálil druhý výstřel na Dollfuse. V tomto směru nutná vyšetření mohou být provedena teprve poté, co říšský vedoucí SS zaručí esesmanovi, který by připadal za těchto okolností v úřadu jako pachatel, plnou beztrápnost.«

Touto konstrukcí měl vzniknout dojem, že součástí nacistického puče v Rakousku nebylo úmyslné zavraždění Dollfuse, nýbrž pouhé převzetí moci, a že tedy kancléř byl zabit více méně náhodou při obsazování budovy při vzniklém chaosu.

Pokud jde o rehabilitaci Planetty z vlastizrady, byla zvolena verze, že rakouská vláda v roce 1934 byla protiústavní a tudíž jednání rakouských nacionálních socialistů nebylo veřejnou činností.

Ze závěrečného protokolu »historické komise« dále vyplývá, že již v roce 1933 za úzké součinnosti rakouských a německých nacistů byl plán puče velmi podrobně propracován a že bylo několikrát jednáno o termínu puče. (Pokračování na str. 2.)

BEDNY Z ČERNÉHO JEZERA. Po otevření bedny se uvnitř objevila vložená korová skřínka poněkud menších rozměrů, vodotěsná, izolovaná proti působení vlhkosti a zalitá isolací hmotou. — Kovová skřínka po otevření vydala uvnitř pevně uložené spisy z tajných archivů reichssicherheitsaufstamtu (říšského hlavního úřadu bezpečnosti) z Berlína, opatřené výraznými razítky »Přísně tajné« a kompromitujícími nyní, po dvaceti letech, nejen činnost gestapa, špiónáže a diverzaci SS, ale i přípravitelů IV. říše.

DELEGACE SED V PRAZE

Na pozvání ústředního výboru KSČ přijela včera do ČSSR studijní delegace pracovníků jednotné socialistické strany Německa (SED), vedená soudruhem Horstem Ossigem, která se seznámí se zkušenostmi naší strany při výchově stranických kádřů pro socialistické zemědělství. Delegaci přivítali na hlavním nádraží zastupci ústředního výboru KSČ. (zo)

Tisíce zdravotnických besed: VÝŽIVA A ZDRAVÍ

Společnost pro racionální výživu, Ústřední ústav zdravotnické osvěty, národní výbory i další složky připravují i letos tradiční týden »Výživa a zdraví«. O smyslu této akce, která bude probíhat v celé republice v posledním zářijovém týdnu, hovoří heslo: »Správné jíst — zdravě žít«.

Organizátoři chystají v městech, vesnicích i závodech tisíce besed s občany. Čtější upozornit na to, že příznivý vliv správné výživy se nepropadne, když současně neporušíme ani jiná pravidla zdravého života. Odborníci budou proto hovořit nejen o správné výživě, ale také o významu sportu, pobytu na čerstvém vzduchu, hygieně a bezpečnosti práce apod. (lh)

ÚSPĚCHY ŠLECHTITELŮ NA VÝSTAVĚ VE VÍDNĚ

Na světové zahradnické výstavě ve Vídni byla vysoká oceněna práce seve-ročeských šlechtitelů. Tať např. ve šlechtitelské ovocnářské stanici v Těchobuzicích poslali na výstavu první tři vzorky ovoce a všechny získaly medaili.

Zlatou medaili získala huška Clapp-pova, mástovka a Heinemannův pozdní rybíz, stříbrnou medaili hrůš-ka solanka. Z dalších úspěchů je to zlatá medaile za flahu, která byla vyšlechtěna ve šlechtitelské stanici v Hrdlech, a několik stříbrných a bronzových medailí za květiny z expozice letniček, které do Vídne poslala šlechtitelská stanice v Libo-chovicích.

konecný výsledek? V Palině bu-
mít v tomto roce mnohem víc ob-
mných krmiv než loni a slány
konce až dvojnásobek. I sláze,
pláště kukutěné, budou mít dosta-
k; aspoň čtyři tisíce kubiků. Zdejší
JD je jediným z velmi mála ve Vy-
nosodostovenském kraji, kde vůbec
jsou odkázání na pomoc v krmivech.
acací jim úplné to, co si sami vypě-
ovali. A to je skutečně vzácná vý-
mka.
»Opavdu nechápu, jak mohou mít
kde jen 8—10 q obilí po hektaru.
avda, i počasť ovlivňuje úrodu, ale
té rozhodují především lidé. A jak
dítě, našim družstevníkům chvála
atí.« Řekl nám při loučení agronom
ndrej Virčík.

□ □ □
Ať mi i organizátoři na okresech a
Atémi i kraji odpustí, ale nijak ne-
hápu, proč se tolik snažíme zkře-
ostí zvláště z rostlinné výroby »im-
ortovat« z jiných koutů Slovenska
republiky... Proč by se nemohli
aplikat všichni ti, kteří i letošní
úrodu svaluji výlučně na sucho, pří-
lezi těmi, kteří by si tu všelicos
onohl »odkukat«, by mohli být i vý-
akumníci z Michalovic, kterým ku-
ruční hon, o němž jsme se zmínili
vodu, patří. Pročže družstevníci
Palině hodili rukavici právě jim —
výzkumníkům,
JAN BARTOK

Atomový věk potřebuje celosvětové vědecké projekty

Z jednání 13. pugwaské konference v Karlových Varech

KARLOVY VARY 14. zář. (ČTK) — 13. pugwaská konference pokračovala v Karlových Varech jednáním v pěti komitétích o jejich práci informoval noviny prof. C. F. Powell, nositel Nobelovy ceny, a akademik M. D. Millionští-
kov, místopředseda Akademie věd SSSR a předseda pugwaského výboru SSSR.

První skupina se zabývala proble-
matikou uzavření smlouvy mezi ze-
měmi NATO a Varšavské smlouvy.
druhá skupina tématem záruky roz-
šířování jaderných zbraní, zejména
projektem multilaterální síly. Třetí
skupina se snažila definovat, co kte-

GENY NÁRODNÍHO VÝBORU PRAHY

Rada Národního výboru hlavního
města Prahy udělí k 25. únoru 1965
ceny Národního výboru hlavního
města za díla z oboru vědy, za vyní-
kařejí vynálezy v rozvoji techniky, za
díla z oboru umění a za významnou
vědeckou činnost. Návrhy na
jejich udělení přijímá od společen-
ských organizací, veřejných institucí,
podniků a zařízení, kolektivů a jed-
notlivců do 15. října t. r. v kanceláři
Národního výboru hl. města Prahy,
Praha I, nám. dr. V. Vacka č. 2. (Bar)

Účelem tiskové konference — řekl
— je seznámit veřejnost s hlavním ob-
sahem nově objevených dokumentů.

Jde o materiály, které zůstaly na
území naší republiky a pocházejí pře-
vážně z činnosti nacistických bezpeč-
nostních složek.

Neobvyklý způsob uložení naleze-
ných písemností souvisí bezpochyby
s některými opatřeními, která byla
prováděna v poslední době existence
třetí říše, je známo, že dne 10. srpna
1944 se konala ve štrasburském Mal-
son rouge (Červený dům) konference
čelných funkcionářů nacistického Ně-
mecka, kde bylo konstatováno, že
o výsledku II. světové války je defini-
tivně rozhodnuto, a je proto třeba
mimo jiné provést opatření k ukrytí
nejvýznamnějších a nejceněnějších do-
kumentů třetí říše a tím vytvořit i jiné
předpoklady pro budování čtvrté říše.
Konkrétní závěry z jednání uvedené
konference našly mimo jiné i svůj
výraz ve směrnících ARIZ, tzn. v po-
drobných instrukcích pro takzvané
»uvolnění«, »vyklizení«, »ochromení«
a »zničení«, které byly určeny pro
všechny policejní a zpravodajské slož-
ky, ministerstva, centrální úřady i ar-
mádu.

Tyto instrukce stanoví, jak postupo-
vat v případě přiblížení fronty, ja-
kým způsobem je třeba přemísťovat,
ukrývat nebo ničit veškeré důležité
dokumenty, kartotéky, různé přístroje,
aparát, které nesmějí padnout do ru-
kou nepříteli.

Pro území bývalého protektorátu
byly tyto směrnice rovněž rozpracová-
ny a nařízením takzvaného úřadu
státního ministra K. H. Franka byly
dne 22. ledna 1945 vydány pro poře-
bu nacistickým ústředím nacházejí-
cím se na našem území.

Ve smyslu směrnice ARIZ byly vy-
pravovány z různých míst většinou
speciální jednotky SS, jejichž úkolem
bylo dopravit a uložit na předem sta-
novené místa materiály, které se ne-
měly dostat do rukou především Rudé
armády.

Je nám známo, že byly vypraveny
konkrétně dva transporty, a to z Ber-
lina a Prahy, které zřejmě vezly na-
loupený majetek a důležité písemné
materiály ze složek hlavního říšského
bezpečnostního úřadu. Člmem těchto
transportů měla být pravděpodobně
takzvaná alpská pevnost, správněji
řečeno alpská jezera.

Víme též o tom, že v zámečku v Zá-

smukách byl od určité doby uložen vá-
lečný archiv zbraní SS. Byl nalezen taj-
ný rozkaz z Berlína ze 30. 4. 1945, ve
kterém se nazývá válečný archiv
zbraní SS okamžitě převést a ukryt
ve starém dome v Halleinu v Rakousku.

Část tohoto archivu však byla po
skončení II. světové války našimi or-
gány zajištěna. O zbývajících částí není
bohužel žádných zpráv.

V důsledku válečných operací trans-
porty z Berlína a Prahy zřejmě nedo-
držovaly stanovenou trasu, časový li-
mit a došlo asi k jejich rozdělení na
menší skupiny, které ztratily mezi se-
bou spojení. Vzhledem k těmto sku-
pnostem lze se domnívat, že někteří
vůdci naložili s převážným mate-
riálem podle vlastního uvážení.

Je pochopitelné, že i při veškeré
nacistické důkladnosti se nepodařilo
všechny dokumenty, kartotéky nebo
předměty odvézt na předem určená
místa. Závěrečná etapa války vnesla
chaos do nacistické mašinerie a vět-
šina pohlavití se snažila zachránit
především vlastní kůži.

Získané dokumenty nám usnadnily
zkoumání datních písemností, objas-
nění některých souvislostí a doložení
závažných historických událostí, je-
jichž pozadí nebylo dosud náležitě
osvětleno.

Dovolte mi nyní, abych vás sezná-
mil s některými dokumenty.

Jde o část materiálů jednotlivých
úřadů hlavního říšského bezpečnost-
ního úřadu v Berlíně z jeho činnosti
v různých oblastech.

Materiály obsahují dokumenty
k událostem, které jsou již historii ob-
jasněny a doloženy. Vedle toho jsou
však součástí nálezu dokumenty
k událostem, které dosud nebyly do-
statečně doloženy. Dále jde o origi-
nální dokumenty, jejichž existence se
předpokládala, ale dosud nebyly na-
lezeny.

Považuji za potřebné uvést, že urči-
tá část dokumentů se ještě zkoumá, a
proto jistě pochopíte, že je budeme
moci zveřejňovat postupně po jejich
podrobném prověření a vyhodnocení.

Část nalezených dokumentů se vza-
huje k nezádatnému puči v Rakousku
z 25. července 1934 a podílů němec-
ké zpravodajské služby na anšlusu
Rakouska. O tom svědčí především ko-
muniální dokumenty »Historické ko-
misi říšského vedoucího SS«, která

byla zřízena měsíc po anšlusu s cí-
lem zhlédit podíl nacistické rozvěd-
ky na puči, jakož i vylíčit světové ve-
řejnosti rakouské události tak, jak
je vykonstruovala nacistická propa-
ganda. Dalším úkolem této komise by-
lo kritické zhodnocení přípravy a prů-
běhu puče včetně chyb, kterých se
dopustily odpovědné osoby z naci-
stického táboru. Nelze opomínout
i úkol komise shromáždit podklady
k represálím vůči osobám z řad ra-
kouských demokratů, které se zaslu-
žily o likvidaci puče.

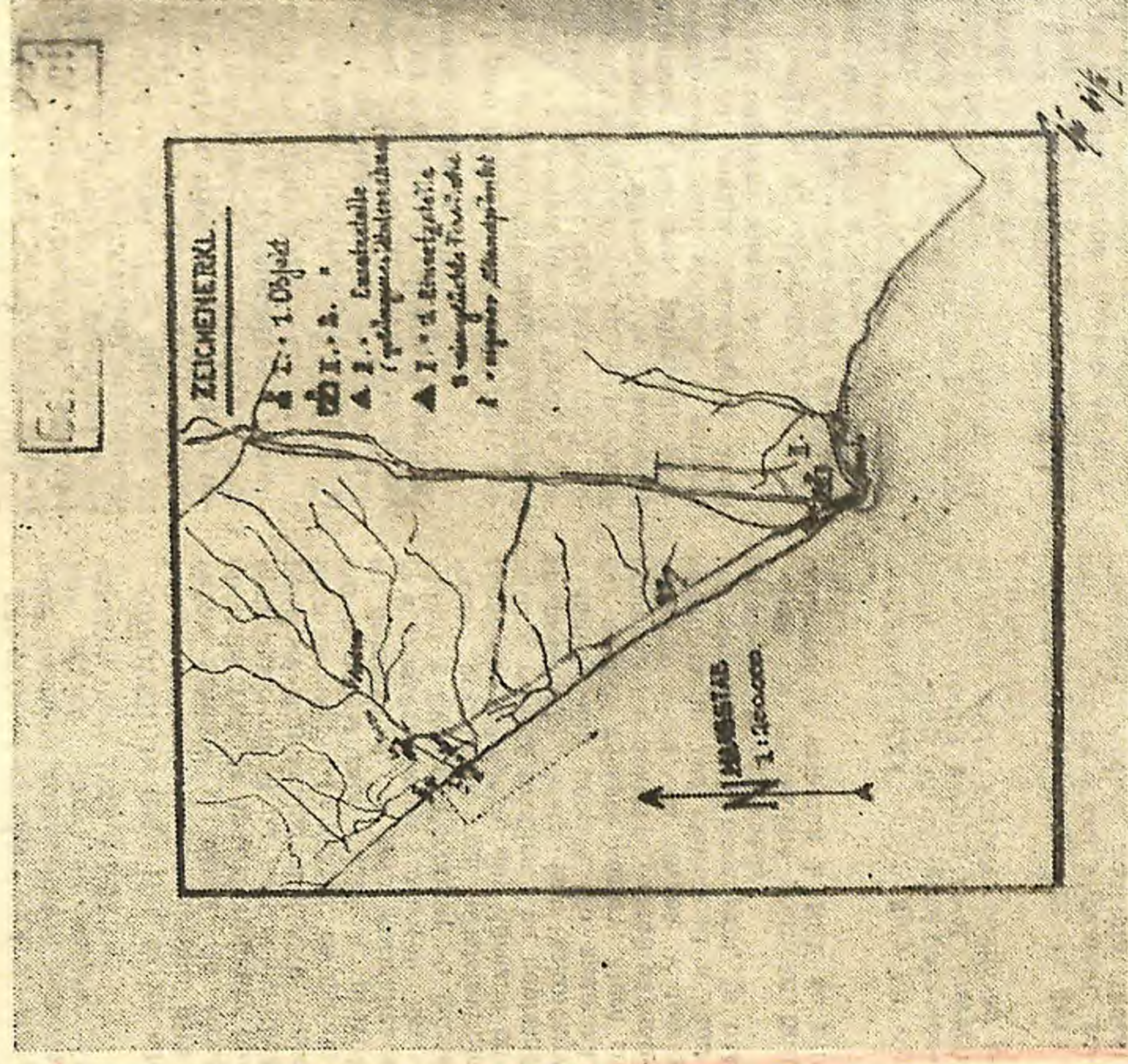
Snahou komise bylo dosažení reha-
bilitace jednoho z hlavních pachatelů
vraždy kancléře Dollfusa — Otty Pla-
netty, který byl rakouským soudem
odsouzen pro vlastizrady a vraždu
k trestu smrti. Rehabilitace Planetty
měla být dosažena vyvoláním pochyb-
ností o věrohodnosti očitého svědka
vraždy, avertika Hedviceka. Kancléř
Dollfus byl totiž zavražděn dvěma ra-
kami z pistole a Hedvicek za vrahu
označil Planettu, který vypálil obě
smrtící rány. Úkolem »historické ko-
mise« bylo najít osobu, která by pro-
hlásila, že rovněž vystřelila a zasáh-
la Dollfusa. Tímto způsobem by byla
otřesena hodnověrnost korunního
svědka Hedviceka. Cituji z nalezené-
ho dokumentu »historické komise«:
»K podstatným problémům rehabilita-
ce Planetty patří otázka, kdo vypálil
druhý výstřel na Dollfusa. V tomto
směru nutná vyšetření mohou být pro-
vedena teprve poté, co říšský vedou-
cí SS zaručí esesmanovi, který by
připadal za těchto okolností v úva-
hu jako pachatel, plnou beztrestnost.«

Touto konstrukcí měl vzniknout do-
jem, že součástí nacistického puče
v Rakousku nebylo úmyslné zavraždě-
ní Dollfusa, nýbrž pouhé převzetí
moci, a že tedy kancléř byl zabit více
méně náhodou při obsazování budovy
při vzniklém chaosu.

Pokud jde o rehabilitaci Planetty
z vlastizrady, byla zvolena verze, že
rakouská vláda v roce 1934 byla proti-
ústavní a tudíž jednání rakouských
nacionálních socialistů nebylo vele-
zrádnou činností.

Ze závěrečného protokolu »histori-
cké komise« dále vyplývá, že již v roce
1933 za úzké součinnosti rakouských
a německých nacistů byl plán puče
velmi podrobně propracován a že bylo
několikrát jednáno o termínu puče.

(Pokračování na str. 2.)

ZPRÁVU O DIVERZNÍ AKCI, která měla zničit štáb 5. a 8. americké armády, vy-
ložené v Itálii, podává podle dokumentu nalezeného v archivu RSHA v Černém
jezeře na Sumavě přímo pro Hitlera VI. oddělení RSHA (špiónáž a diverze).
Dokument je datován 30. března 1944 v Berlíně a k původnímu dopisu jsou v celé
složce písemných materiálů připojeny dva fotografy a mapka akce. Jak vysvětlí
z právního dopisu, nařídil zpravu zpracovat šéf RSHA (říšského hlavního bez-
pečnostního úřadu) Kaltenbrunner pro Hitlerova adjutanta Fegela. Fotograf
č. 7188 a 7187 jsou z 16. března 1944. Informují o tom, jak tři příslušníci diverzního
oddílu SS, převlečení za spojenecké vojáky, se vydali 8. března 1944 u Anzla,
kde provedli dvě diverzní akce, z nichž jedna skončila podle hlášení »s plným
úspěchem«. Byl to již pátý pokus o zničení zmíněných důležitých štábů a ohrožení
úspěchu amerického předmostí v Itálii.

Všechny snímky fotoarchivu ČTK

Objeveny tajné dokumenty hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně

(Pokračování ze str. 1.)

Puč však vypukl zásluhou rakouských nacionálních socialistů v termínu, kterým nebyl v souladu s plány Berlína.

V materiálech již uváděné komise se rovněž zkoumá míra zavinění jednotlivých osob z řad rakouských nacionalistů na nezdařeném puči. Tak například obviňuje policejního inspektora Johanna Doblera z toho, že nevytvořil situaci vhodnou k obsazení úřadu spolkového kancléře tak, jak mu bylo uloženo.

Předmětem jednání »historické komise« jsou rovněž závěry o příslušném postihu osob, které vystupovaly v soudních procesech proti rakouským nacionálním socialistům po nezdařeném puči. Zvlášť ostře mělo být postaveno proti osobám, které vedly trestní řízení před rakouským nejvyšším vojenským tribunálem, neboť souzeným pachatelům před tímto soudem měla být, podle závěru komise, zajištěna beztržnost.

Vzhledem k široké publicitě události z 25. července 1934 v mezinárodním tisku přijímá »historická komise« závěr, aby bylo zpracováno nacionálními historiky hodnocení politického vývoje Rakouska od roku 1918 do anšlusu v březnu 1938 tak, aby se stalo oficiálním stanoviskem NSDAP i k událostem nezdařeného puče.

V nalezených dokumentech je rovněž vyjádřen podíl nacistické rozvědky na přípravě právních předpisů, které umožnily po anšlusu postavit před nacistické soudy buržoazní demokratické představitelé rakouského státu.

Z historicko-politického hlediska považujeme za cenný nálezk dopisů předních nacistických pohlavářů, které zavdaly podnět k takzvanému konečnému řešení židovské otázky, to jest k plánovitému fyzickému likvidování židů.

V červenci 1941 píše Göring Heydrichovi dopis, ve kterém ho pověřuje provedením všech příprav ke konečnému řešení židovské otázky. Současné je pověřován k předložení celkového návrhu Göringovi. Heydrich sděluje tuto skutečnost Frankovi 25. ledna 1942 a dodává, že přípravné práce již započaly.

O brutální důkladnosti nacistické mašinérie svědčí další dopis, kterým Frank již po 8 měsících hlásí IV. útvar hlavního říšského bezpečnostního úřadu, že v Terezíně se již nyní nachází 43 tisíce obyvatel, což je desetinásobek počtu původního stavu, a zároveň uvádí, že v nejbližší době jsou očekávány další židé z říše v počtu kolem 76 tisíc osob.

Podstatná část nalezených materiálů pochází rovněž z činnosti hitlerovské rozvědky v Itálii. Nacisté prováděli totální šplonážní činnost proti svému italskému spojenci. Na základě společených dohod mezi nacistickým Německem a Itálií bylo sice zakázáno provádět zpravodajskou činnost na území druhého partnera, ovšem nacisté, jak vyplývá z nalezených dokumentů, tuto dohodu zásadně nedodržovali. Svůj agenturní aparát zaměstnili tak, že jeho činnost nesměla být italskou bezpečností odhalena.

Nacistická zpravodajská služba bedlivě sledovala mimo jiné činnost vedoucích italských fašistických osobností. Tak například bezpečnostní služba v Klagenfurtu podává 13. 12. 1940 zprávu do Berlína od agenta označeného VB K1—11.775 o Mussolinim a hraběti Ciano — tehdejšímu ministru zahraničních věcí. Podle této zprávy jsou oba hodnoceni jako osoby s četnými charakterovými vadami, značně neoblíbení u obyvatelstva, důvěrně rozpolcení a navíc fašista Ciano obviňován z protiněmeckých tendencí.

Giano byl intenzivně prověřován a sledován nacistickou rozvědkou. Z tohoto rozpracování se dovídáme mimo jiné pro nás zajímavou zprávu, že italské klerofašistické, ale proti Německu zaměřené kruhy se vážně zabývaly myšlenkou vytvoření monarchie na Slovensku, do jejíhož čela měl být postaven italský princ nebo německý příslušník jiné královské rodiny.

Nacisté vyslali na území Itálie řadu agentů, kteří pod různým krytím prováděli svou šplonážní činnost. Tak například z dokumentu hlavního říšského bezpečnostního úřadu — úřad VI E 1 — vyplývá, že aktivním nacistickým šploněm v Itálii byl pianista Hubert Giesen, kterého používala nacistická služba k typování a získávání osob pro šplonáž. Hlavní říšský bezpečnostní úřad — úřad VI — registruje 27. ledna 1941 i nabídku ženy státního

nejmž cílem bylo zničení sířbu velitele 5. a 8. anglo-americké armády v noci z 8. na 9. března 1944. Akci nařídil generál wehrmachtu Westphal, SS-obersturmbannführer Kappler z hlavního říšského bezpečnostního úřadu a plukovník Zolling z abwehru (zpravodajské služby armády).

Mezi získanými dokumenty se nacházejí rovněž i doklady o činnosti německé rozvědky na území Francie po provedení invaze. Jde převážně o diverzní akce organizované německou rozvědkou v týlu invazních armád se značným rozsahem.

Nacistická zpravodajská služba využívala k plnění svých úkolů i diplomatického sboru třetí říše. Svědčí o tom dokumenty z činnosti Otty Abetz. Tento pohlavář, původně známý jako pacifista, působil od roku 1934 až do roku 1939 ve Francii, kde patřil mezi hlavní organizátory nacistické páté kolony. Po vypovězení z Francie řídil službu pověřence NSDAP pro zahraniční politické otázky ve šřbu fűhrerova zástupce v hodnotnosti SS-brigadefűhrera. Jde o instituci, která řídila šplonážní činnost mnoha nacistických diplomatů a dalších společensky vysoce postavených osob.

V roce 1940 stává se Abelz zplnomocněncem okupační armády a krátce poté velvyslancem u vojenské administrace v Paříži. Po válce byl odsouzen francouzskými soudy na 20 let, ale brzy nato propuštěn.

Získané dokumenty vrhají nové světlo i na anglickou misi vedenou lordem Runcimanem před II. světovou válkou v Československu. Z dokumentů je patrné, že nacistická bezpečnostní služba se rovněž podílela na jednání mise, a to velmi obratně přes svou agenturu v Londýně. Ona to ověřila, která rozhodla, že lord Runciman bude po dobu svého pobytu v Československu hostem u doktora Maxe Egona na von Hohenlohe-Langeburga na jeho panství v Červeném Hrádku u Chomutova. Rozhodl tak proto, že Hohenlohe byl v té době již agentem berlínské úřadovny sicherheitsdienstu. Max Hohenlohe nejenže udržoval styky s americkým vyslanectvím v Praze, ale stýkal se s Ribbentropem a jinými významnými osobnostmi třetí říše. O významu tohoto agenta svědčí skutečnost, že ve dnech 15.—21. července 1939 byl z pověření hlavního říšského bezpečnostního úřadu vyslán do Londýna. Z jeho sedmistránkové zprávy vyplývá, že prostřednictvím Runcimana navázal kontakty s jistými vedoucími osobnostmi britského života.

Po zhlédnutí filmu Čs. televize o postupu prací při hledání dokumentů zodpověděl soudruh L. Štrougal četné dotazy přítomných. Nejzajímavější dotazy a odpovědi uvádíme.

ZPRAVODAJ ČASOPISU »KVĚTY«: Jak se ministerstvo vnitřa donedělo o nálezech v Černém a Čertově jezere?

ODPOVĚD: Měli jsme určité zprávy o tom, že se pracovníci Sicherheitsdienstu v průběhu celé okupace Československa radili v okresech Klatovy a Domažlice. Byly zde zřejmé i některé instruktážní kursy a měli jsme informace o tom, že se do těchto míst převážely určité materiály. Domnívali jsme se však, že skryše jsou obdobné jako u tzv. »štěchovického archivu«, zatím co o ukrytí v jezerech, přes některé domněnky, jsme neměli pozitivní argument. Teprve průzkum svazarmovských potápěčů odhalil ukryté bedny a zjistilo se, že jde o materiály 6. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu v Berlíně. V tomto směru mají tedy velkou zásluhu svazarmovští potápěči.

ZPRAVODAJ ČTK, ČS. VOJÁK, VEČERNÍ PRAHA: Jaká opatření provádí ministerstvo vnitřa k odhalení dalších německých skryš na našem území?

ODPOVĚD: Máme řadu informací od našich občanů o možných úkrytech dalších nacistických dokumentů na území republiky. V tomto směru intenzivně pracujeme, abychom tyto údaje objasnili a eventuelní skryše, které by byly na našem území, odhalili.

ZPRAVODAJ RUDEHO PRAVA: Může nově nalezený dokumentární materiál mít nějaký odraz ve vzájemných vztazích mezi ČSSR a NSR?

ODPOVĚD: Je třeba říci, že na odhalené dokumenty se musíme dívat velmi střídavě a věrně. Je třeba

Předmětem tohoto jednání byla snaha získat vedoucí britské politiky k tomu, aby německo-polský problém byl řešen obdobně jako sudetský problém.

Runciman i v tomto případě projevil ochotu zapojit se do řešení německo-polského problému a využít svých osobních vztahů k britskému ministerskému předsedovi.

Ve své šplonážní činnosti pokračoval Hohenlohe i v průběhu II. světové války. Svědčí o tom doklad vystavený kancléřským štátem sicherheitspolizei a SD v Berlíně z 2. prosince 1940 pro jeho cestu do Svýcarska. V uvedeném dokumentu jsou žádány služební SD, aby jmenovanému byly ve všem nápomocny.

Stejně zajímavý je i deník jeho dcery, která svého otce často doprovázela a do deníku si pečlivě zaznamenávala — kromě svých osobních dojmů a zážitků — i obsah politických jednání svého otce.

Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bulletin IV. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu, obsahující analýzu vnitřní situace v Německu a v okupovaných zemích. Ze srpnového čísla v roce 1941 vyplývá, že předmětem zvýšeného zájmu bezpečnostní služby byla v souvislosti s napadením Sovětského svazu činnost ilegálního komunistického hnutí. V citovaném materiálu se uvádí, že na území Velkého Berlína se objevily početné letáky a plakáty Komunistické strany Německa vyzývající obyvatelstvo k boji proti nacismu a oslovující čelné představitelé protihitlerovské koalice. Tyto akce zaznamenává bezpečnostní služba i v Kolíně nad Rýnem, Frankfurtu, Magdeburku, Vídní a Jinde. V bulletinu je citován obsah některých zajištěných letáků a hesel, jako například: »Hitler — vrah německé mládeže!«, »Vojáci, jděte domů ke svým ženám a dětem dříve, než bude pozdě!«, »Proletáři, přišel tvůj čas, buďte za svoji svobodu, dělejte sabotáže, nacistická brutalita je u konce, vítězství je naše!«.

V další části bulletinu je uveden přehled zatčených německých komunistů z tohoto období.

V rozboru situace na území protektorátu, jak jej obsahuje uvedený bulletin, nacistická zpravodajská služba konstatuje rovněž, že i zde existuje silný odpor proti nacismu a že je českým lidem zesměšňována víra ve vítězství německých zbraní heslem: »Die Esel glauben an den Sieg des Führers.« což ve skutečnosti, jak si udělat rovněž vlastní závěry.

byly požádány i příslušné orgány NSR přímo francouzskými činiteli, aby jim své údaje, které nesporně v tom číselném rozsahu mají k dispozici, předaly. Předají-li je, bude to odpovídat dohodě. Neptědají-li, je třeba si o tom udělat rovněž vlastní závěry.

ZPRAVODAJ ČASOPISU MEZINÁRODNÍ POLITIKA: Jaká je vůbec reakce sil a osob, kterých se nálezy týkají?

ODPOVĚD: Je třeba říci, že dokumenty, které byly nalezeny, nebyly dosud zveřejněny. Zatím není znaný žádný zájem oficiálních kruhů. Můžeme zaznamenat určitý zájem turistů a chceme věřit, že zde jde skutečně o zájem »vědecký a historický«. Ohlasy tohoto druhu na nálezy v širší míře neznáme.

ZPRAVODAJ ZYCIE WARSZAWY: Byly v bednách ještě některé další dokumenty týkající se polského problému nebo řešení polsko-německé otázky?

ODPOVĚD: Žádné další dokumenty tohoto druhu v bednách nebyly.

ZPRAVODAJ AUFBAU UND FRIEDEN: Jaká je spojitost mezi tzv. »štěchovickým archivem« a materiály z Černého jezera?

ODPOVĚD: Je třeba říci, že dokumenty tzv. »štěchovického archivu« a dokumenty z Černého jezera pocházejí z naprosto rozdílných archivních fondů. Ve »štěchovickém archiv« byly uloženy písemnosti centrálních úřadů a institucí na území bývalého protektorátu. Tyto materiály ukryla skupina na SS, vedená majorem Erwinem Langem, 20. dubna 1945. Pochopitelně je třeba zároveň říci, že máme vážné pochybnosti o tom, že to, co nám bylo Američany vráceno z tzv. »štěchovického archivu«, je to, co tam skutečně bylo. Za prvé chybějí seznamy obsažených předmětů, za druhé je třeba říci, že některé indície ukazují, že nešlo o má-

pamatuje z okupace, v souvislosti s písmenem V — Viktoria — znamenalo: »Volevé věři ve vítězství vůdce«.

V uváděném bulletinu je také přiloha obsahující jmenovitě místa nalezených komunistické literatury a propagandních materiálů. Není jisté bez zajímavosti, že nejvíce takto zajištěných materiálů bylo nalezeno podle údajů v bulletinu v Praze.

Obsah dokumentu sestaveného se skutečnou německou důkladností svědčí o tom, že i v době, kdy docházelo k dočasným úspěchům nacistických armád na frontách, bylo komunistické hnutí jak v okupovaných zemích, tak i v samotném Německu velmi vážným činitelem, s kterým musela nacistická mašinérie intenzivně bojovat.

V materiálech byly nalezeny i údaje je týkající se agentů a konfidentů sicherheitsdienstu a gestapa. Jistě pochopitelné, že jde o materiály, který nelze v zájmu bezpečnosti naší republiky v současné době zveřejnit.

Světové veřejnosti jsou známy různé revanšistické projevy některých osob, zvláště v Německé spolkové republice, z nichž některé se aktivně spolupodílely na nacistických válkách. Jsou i takoví, kteří se dosud skrývají a umlkají spravdivlivému potrestání. Proto i u nás, obdobně jako v řadě jiných států, nemůžeme k tomu mlčet. Národním zhromáždění byl předložen návrh zákonného opatření, podle něhož je vyloučeno prohlášení trestního stíhání nejzávažnějších trestných činů proti mru, válečných zločinců a trestných činů proti lidskosti spáchaných ve prospěch nebo ve službách okupantů.

Soudruzi, přátelé!

Získané písemné dokumenty nepochybně přispějí k objasnění některých historických událostí v období nacismu. Nejde však jen o význam získaných dokumentů pro objasnění určitých událostí v oblasti historie.

Získané dokumenty mají význam i pro zajišťování bezpečnosti naší socialistické republiky. Zde uvedené a další materiály jsou předmětem dalšího zkoumání a vyhodnocování příslušnými orgány.

Využívám této příležitosti, abych poděkoval všem, kteří se spolupodíleli na objevném dokumentu z historické nedávnej doby a také přispěli k posílení bezpečnosti naší republiky.

Děkuji vám za pozornost.

Kladně odpověděl soudruh Štrougal i na další dotazy západoněmeckých novinářů, budou-li materiály o činnosti těchto nacistů dány k dispozici pro jejich eventuální soudní stíhání za dosud neznámé zločiny.

ZPRAVODAJ RUDEHO PRAVA: Kdy bude historikům umožněno studium nalezených archiválií?

ODPOVĚD: Snažíme se materiály co nejdříve vyhodnotit, dát do souvislosti s materiály dostupnými u nás nebo ve světě, učinit z toho komplexní archivní fondy. Jistě se budeme podle charakteru jednotlivých dokumentů snažit, aby byly vědecky zpracovány, tedy dány historikům k dispozici.

□

Po zodpovězení dotazů ministr Štrougal ukázal novinářům jako zajímavost deník dcery Maxe Egona von Hohenlohe, kromě politických zpráv o jednání a cestách jejího otce popisuje své různé osobní zážitky s fašismem i dnešními osobnostmi, které žijí na Západě. Ministr Štrougal řekl: »Myslím, že zveřejnění tohoto deníku by způsobilo některým vedoucím lidem na Západě velmi těžkou hlavu, přinejmenším osobní nepřijemnost.«

Jako zajímavost ze vztahů mezi fašistickými pohlaváři citoval soudruh Štrougal zprávu německé rozvědky z prosince 1940 o charakteristice sicherheitsdienstu týkající se »štěchovického archivu«. Ve zprávě se mj. říká: »Musolinii v posledních šesti měsících ztratili velmi na popularitě. Je přístupný všem lichotkám. Následkem je skutečnost, že Duce je obelháván mnoha satními orgány. Například při jeho inspekčních cestách u leteckých svazech byly několikrát ukázány stejné vojenské kontingenty, aniž to zpozorovali.«

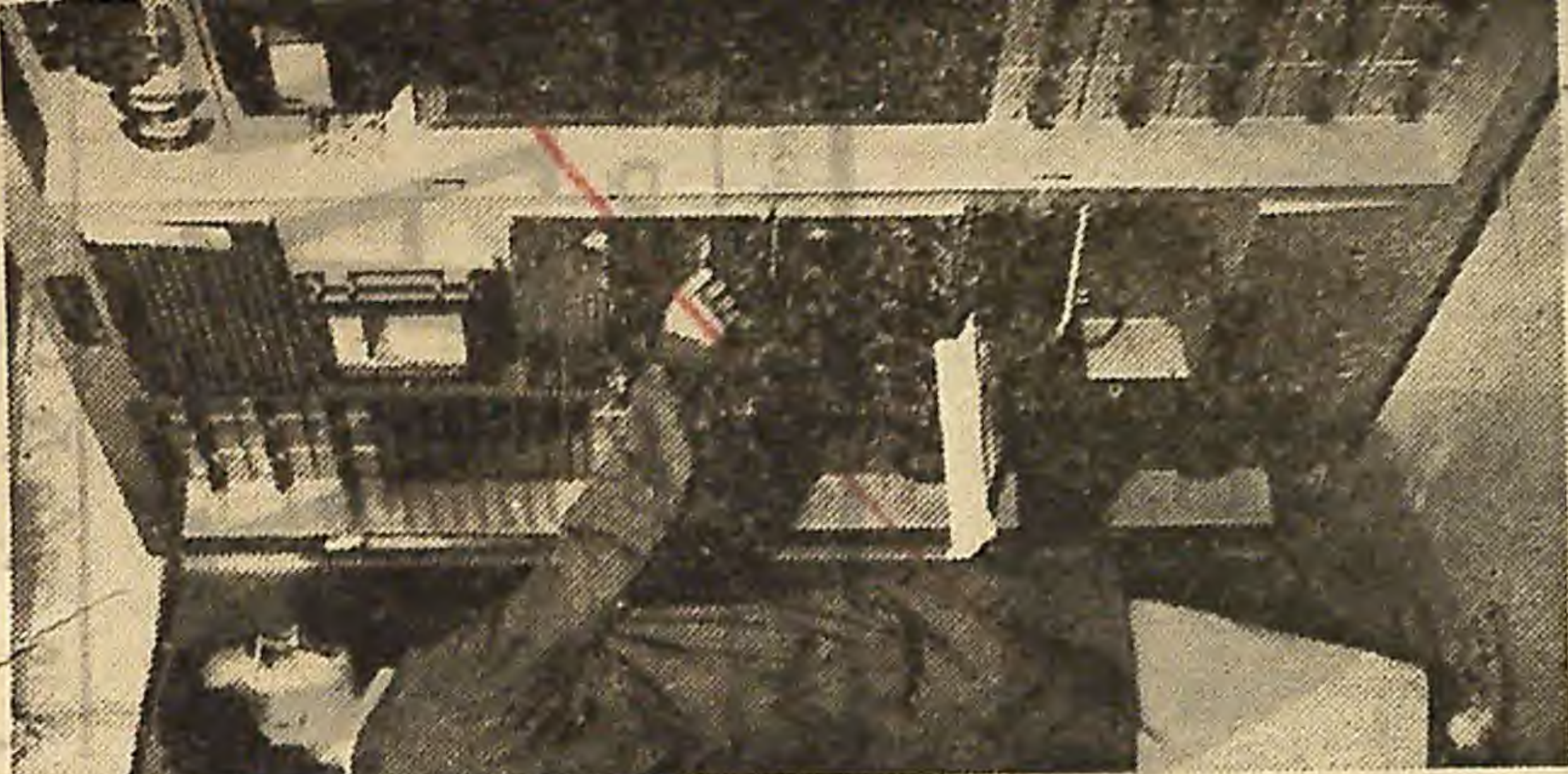
Na základě získaných materiálů

TREBIŠOV SE ROZRŮSTÁ

Toto městečko na Zemplínské rovině mohlo ještě donedávna kdekdo říci, že zvat větší vesnici. Brzy však Trebišov

Foto JAN PIKOUS

POMOCNÍK Z SSSR. V liberecké přednášce Plastimatu byla nedávno předána do provozu měřicí a regulační ústředna MARS 200 R. Používá se ji pro měření a regulaci teplot forem lisů. Kromě toho přístroj indikuje místo poruchy v ústředně a signalizuje jakékoliv vybočení nastavení teploty na lisech. MARS 200 R, sériově vyráběn závodem Eněrgofabrik v Leningradě, je jediný světový druh u ČSSR a plastimata k zlepšení technologie lisování termoplastů. Obrázek ukazuje inž. Bezvodu při kontrole chodu MARS 200 R.

TopAligned
Vypovědi vyžiti dojde na brigádníkovy výpomoc. V některých bramborařských okresech přidělují paronátním závodům i ostatním brigádám určitou výměru, kterou mají sklídit.

To je dobré opatření. Ovšem kromě toho se očekává, že průmyslové podniky uvolní na sklizeň hlavně ty zaměstnance, kteří bydlí na vesnicích a kteří dobře ovládají zemědělské práce. Ti mohou nejvíce pomoci. Zatím však není pro tuto formu pomoci v závodech příliš mnoho pochopení. Výrobní zemědělské správy by měly znovu projednat uvolnění takových pracovníků s vedením závodů.

Posílal přátele do plynu

Frankfurt n. M. (čtk) — Při pondělním přelíčení v procesu proti 21 zločincům z tábora smrti v Osvětimi předložil svědek, rumunský lékař dr. Lajos Schilnger soudu lístek s vánočním a novoročním blahopřáním, které svědku a jeho rodině zaslal ještě v roce 1941 jeden z obžalovaných, bývalý hlavní táborový lékárník Capesius.

V červnu 1944, když svědek a jeho rodina byli odvedeni do

Osvětimi, spatřili na pověstné rampě při selekci svého starého přítele Capesia. Pln radosti se s ním tehdy svědek pozdravil, protože věřil v pomoc pro svou nemocnou ženu. Capesius ho tehdy uklidnil a slíbil, že se jeho ženě a sedmnáctileté neteri dostane zvláštního zacházení. Svědek brzo poznal, že ono zvláštní zacházení znamenalo pro ně smrt v plynu společně se stovkami jiných vězňů.

Rybitví u Pardubic. Po dvouletých dobrých zkušenostech je opět kombajn svěřen družstevníkovi Tomáši Ceplovi. Loni s ním sklídl brambory ze 37 hektarů a dosáhl nejvyššího výkonu na tomto stroji v pardubickém okrese. Letos chce udělat více. Společně s pomocníkem Evou Koblížkovou počítá, že sklídí ze 44 hektarů a že při průměrném hektarovém výnose 160—170 centů vyorá 7040 až 7480 q brambor.

(Foto V. Simek)

Tisková konference s ministrem vnitra L. Štrougačem Svědectví dokumentů z Černého jezera

polovině července t. r. se vydal na cestu od šumavského Čertova jezera do Prahy konvoj s bednami, které byly vyloveny ve vodních hlubinách pod Špičákem. Předběžný průzkum naznačil, že ve vodotěsných kovových krabicích, chráněných dřevěnými obaly, je s velkou pravděpodobností ukryta část nacistických materiálů z druhé světové války. Poslední úřední zpráva, kterou jsme přinesli, pravila, že všechny písemnosti po odborném otevření kovových schránek zpracovává skupina příslušných odborníků.

V úterý 15. září se pražští novináři účastnili tiskové konference, které předsedal ministr vnitra Lubomír Štrougal. Přišel den, kdy se veřejnost dovídá, co bylo v Černém jezeře objeveno.

Jak došlo k objevu v šumavských vodách, je známo. Byla to náhoda, že právě zde — v Černém a Čertově jezeře — chtěla Čs. televize natočit pro svůj pořad Zvědavá kamera film o práci svazarmovských potápěčů. Byla to náhoda, protože na počátku bylo celkem málo náznaků, které by mohly svědčit o tom, že Černé jezero se stalo tajemným — a opravdu asi více než náhodným — skladištěm pro archiv nacistických zločinů. Na našem území byl nalezen — jak známo — archiv nacistických dokumentů u Štěchovic. Jak to, že se nyní další doklady octly na Šumavě?

Neobvyklý způsob uložení těchto dokumentů souvisí pravděpodobně — jak vysvětlil na tiskové konferenci ministr L. Štrougal — s poradou, která se konala ve strassburském „Maison Rouge“ (Červeném domě) 10. srpna 1944 za účasti čelných funkcionářů hitlerovského Německa. Na ní bylo konstatováno, že o výsledku války je definitivně rozhodnuto a je proto — mj. — třeba udělat i opatření k ukrytí nejvýznamnějších a nejcennějších dokumentů tzv. třetí říše. Ve smyslu těchto směrnic byly vypravovány z různých míst speciální jednotky (většinou příslušníků SS), které

měly materiály uložit na předem stanovená místa; šlo především o to, aby se nedostaly do rukou Sovětské armády.

Bylo Černé jezero jedním z vyhlédnutých míst?

Se vši pravděpodobností lze říci, že asi nebylo. Cílem transportů, které měly odvézt listinný usvědčující materiál, byl zřejmě prostor tzv. Alpské pevnosti — přesně řečeno prostor Alpských jezer. Ale v chaosu porážky a panického ústupu i strachu před spravedlivou odplatou někteří velitelé transportů — které byly vypraveny nejen z Berlína, ale i z Prahy — nedodržovali asi stanovenou trasu a došlo k jejich rozdělení na menší skupiny, které pak jednaly víceméně na vlastní pěst.

Tak se pravděpodobně také část listinných materiálů dostala v bednách a v krabicích do Černého jezera. Tyto domněnky jsou dnes už potvrzeny i osobními výpověďmi lidí, kteří v té době žili v okolí Železné Rudy a kteří teprve při nynějším nálezu mohli spojit některé své vzpomínky s touto akcí.

HISTORIE ZNOVU MLUVÍ

K jaké skupině patří listiny objevené v Černém jezeře?

Jde o část materiálů jednotlivých úřadů Hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně, z jeho činnosti v různých oblastech.

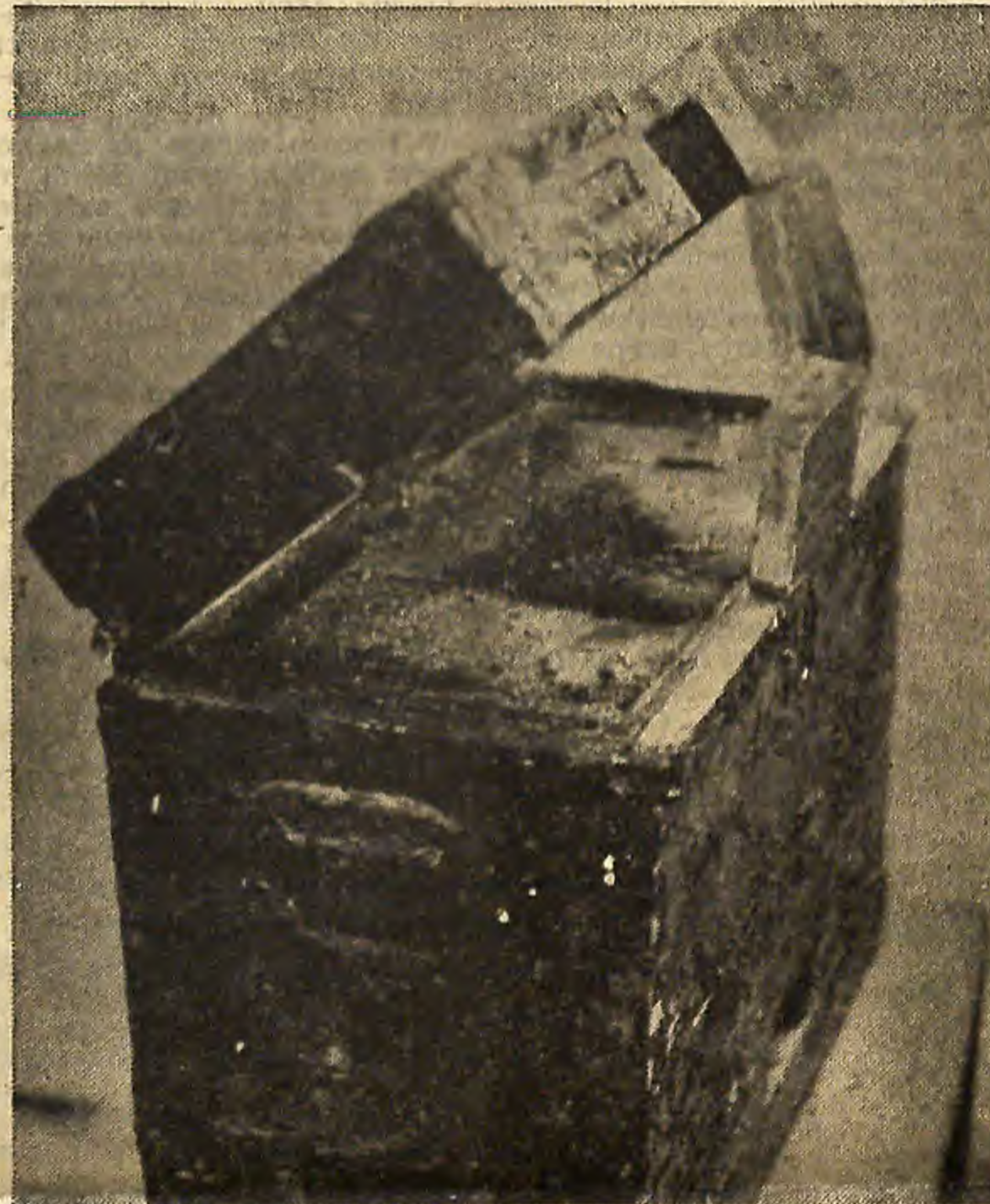
Jde o dokumenty, které — jak řekl ministr vnitra — „nám usnadní zkoumání dalších

písemností, ujasnění některých souvislostí a doložení závažných historických událostí, jejichž pozadí nebylo dosud náležitě osvětleno“.

Ministr vnitra potom se zabýval jednotlivými dokumenty a připomněl ovšem, že část dokumentů se ještě zkoumá a budou moci být zveřejněny po jejich podrobném prověření a vyhodnocení.

Část nalezených dokumentů se především vztahuje k nezdařenému nacistickému puči v Rakousku v červenci roku 1934 a podílu německé zpravodajské služby na tzv. anšlusu Rakouska, tj. násilném připojení Rakouska k nacistickému Německu.

Listinný materiál především dokazuje, jak se tzv. „Historic“ (Pokračování na str. 2)

Otevřená bedna s nacistickými dokumenty.

znivé
rozvoj
hnutí
ti osvob
V zá
republi
ubezpeč
státní
o překo
kolonia
ČSSR
kýchkol
rozvíjet
lupráci
Latinsk
podle s
všestr

Blaho

Pra
republi
slal u p
Spojen
sidentu
sovi bla
ministr
lav Da
žitosti
nistru
ných s
Gorosti

Zno

Svi
obcí Sv
slední
slámy.
pro pra
čů — n
fa Bur
Jeden
má již
zoraný
Burda
dny sl
kterým
100 h
začína
Jejich
1000 h

Che

Pra
lioni
průmy
robky
hé po
vém
vývoz
tradič
bude
lotova
organi
barviv
výrob
chemi
kálie

Zam

Dne
ravě
Čechá
oblač
severu
Ranní
dní 25
chodn

1. Zaidilshi
16.9.

PROLETÁRI VŠETKÝCH KRAJIN, SPOJTE SA!

PRAVDA

ORGÁN ÚSTŘEDNÉHO VÝBORU KOMUNISTICKÉJ STRANY SLOVENSKA

Streda, 18. septembra 1944

30 halierov

Ročník XIV. • Číslo 258 A*

O VYLOVENÝCH TAJOMSTVÁCH PREHOVORIL MINISTER VNÚTRA L. ŠTROUGAL

Čierne poklady Čierneho jazera

Praha (Od nášho zpravodajcu) — Včera bola v Prahe tlačová konferencia, na ktorej minister vnútra L. Štrougal informoval našich a zahraničných novinárov o dosiaľ preskúmaných archíváliách, ktoré sa nachádzali v starostlivo zakonzervovaných debniach, nahádzaných do Čierneho jazera. Musím otvorene priznať, že keď sa akcia výlovu debien, na ktorej som sa zúčastnil spolu s inými novinármi, začala, mal som veľké pochybnosti, či v nich čosi bude. Myslel som si, že ide o podobnú svetovú senzáciu ako svojho času vyvolal Rakúšan so svojím Toplitzeem, ktoré sa ešte naviac nachádzalo v oblasti tzv. alpskej pevnosti hitlerovského wehrmachtu a jemu podobných vojenských a polovojenských fašistických formácií. Moju mienku, ktorú som v reportážach, zasláňaných do redakcie, vyjadril asi v tom zmysle, že z Čertovho a Čierneho jazera nebude Toplitze, ako aj proroctvami, že hľadáme pravdepodobne celkom márne, ešte potvrdzovali podobné dohady televíznych pracovníkov, ktorí sa vlastne so svojou „Zvedavou kamerou“ nechtiac stali objaviteľmi, ako sa nakoniec ukazuje, veľmi dôležitého ďalšieho tajomstva, spojeného s hitlerovským rabiatstvom a podvodmi. Nakoniec prvé vylovené debny, ktoré, ako je známe, obsahovali „iba“ výbušniny, akoby korunné svedčili, že na dne 18. ha Čierneho jazera s čiernymi, pohľadom nepreniknuteľnými vodami, siahajúcimi až do 40-metrovej hĺbky, nič nebude.

V „MAISON ROUGE“ V STRASBURGU

Preťo i my domáci i zahraniční novinári, ktorých agentúry sa o akciu výlovu debien veľmi zaujímali,

sme netrežlivo čakali, čo nám povedia naši špecialisti, ktorí zatiaľ veľmi opatrne otvárali a skúmali asfaltom zaliate balíčky dokumentov obsahujúce ďalšie cenné informácie, ktoré prehliajú poznanie o činnosti a zámeroch čiernych mocipánov. Aj keď celý na dne jazier uložený hitlerovský archív, o ktorého hodnotenosti vydal svedectvo celý rad svedkov, ako aj dokumentov, naše orgány ešte nepreskúmali, mohol minister vnútra L. Štrougal uspokojiť našu zvedavosť prvými, zato zovrubnými a veľmi cennými informáciami. Hitlerovci svoj tajný archív umiestňovali veľmi chytrácky na rozličných miestach Nemecka a okupovaných krajín, k čomu dala podnet konferencia popredných predstaviteľov, konaná 10. 8. 1944 v dome „Maison Rouge“ v Strasburgu. Ukrytie archívnych materiálov nebolo samoúčelné. A hoci — tak boli múdri — vedeli, že o konečných výsledkoch a dôsledkoch druhej svetovej vojny sa definitívne rozhodlo, utvárali predpoklady pre budovanie tzv. štvrtej ríše. V podrobných inštrukciách dali policii, zpravodajským zložkám, ministerstvom, centrálnym úradom, armáde príkazy pre tzv. „uvoľnenie“, „vyprázdnenie“, „ochromenie“, „zničenie“. V nádejnom tajnom rozkaze z 30. 4. 1945 sa nariaďuje vojnový archív zbraň SS okamžite previezť a ukryť v stárej bani v Halleine v Rakúsku. Pretože sa im tieto akcie transportu v dôsledku posledných úderov vojny už nepodarilo zladit', dostala sa časť tohto archívu do rúk našich orgánov už po vojne a ďalšia časť materiálov sa nachádzala, hľa, na dne Čierneho jazera, pretože expedienti do Halleinu nedošli.

V PREJAVE MINISTRA L. ŠTROUGALA o obsahu zatiaľ preskúmaných odtiaľto vylovených materiálov sa spomenulo:

Ide o časť materiálov jednotlivých úradov hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu v Berlíne z jeho činnosti v rôznych oblastiach.

Materiály obsahujú dokumenty o udalostiach, už históriou objasnených a doložených. Okrem toho sú však súčasťou nálezu dokumenty o udalostiach, ktoré dosiaľ neboli dostatočne doložené. Ďalej ide o originálne dokumenty, ktorých existencia sa predpokladala, ale dosiaľ sa nenašli.

Považujem za potrebné uviesť, že určitá časť dokumentov sa ešte skúma, a preto iste pochopíte, že ich budeme môcť zverejňovať postupne po ich podrobnom preverení a vyhodnotení.

Časť nájdenej dokumentov sa vzťahuje na nevydarený puč v Rakúsku z 25. júla 1934 a podiel nemeckej zpravodajskej služby na anšluse Rakúska. O tom svedčí predovšetkým materiál o tzv. „historickej komisii ríšskeho vedúceho SS“, ktorú zriadili mesiac po anšluse s cieľom zahliadiť podiel nacistickej rozvedky na puči, ako aj opísat svetovej verejnosti rakúske udalosti tak, ako ich vykonštruovala nacistická propaganda. Ďalšou úlohou tejto komisie bolo kriticky zhodnotiť prípravu a priebeh puču, vrátane chýb, ktorých sa dopustil zodpovedný osobý z nacistického tábora. Nemožno podklady pre represálie voči osobám z radov rakúskych demokratov, ktoré sa zaslúžili o likvidáciu puču.

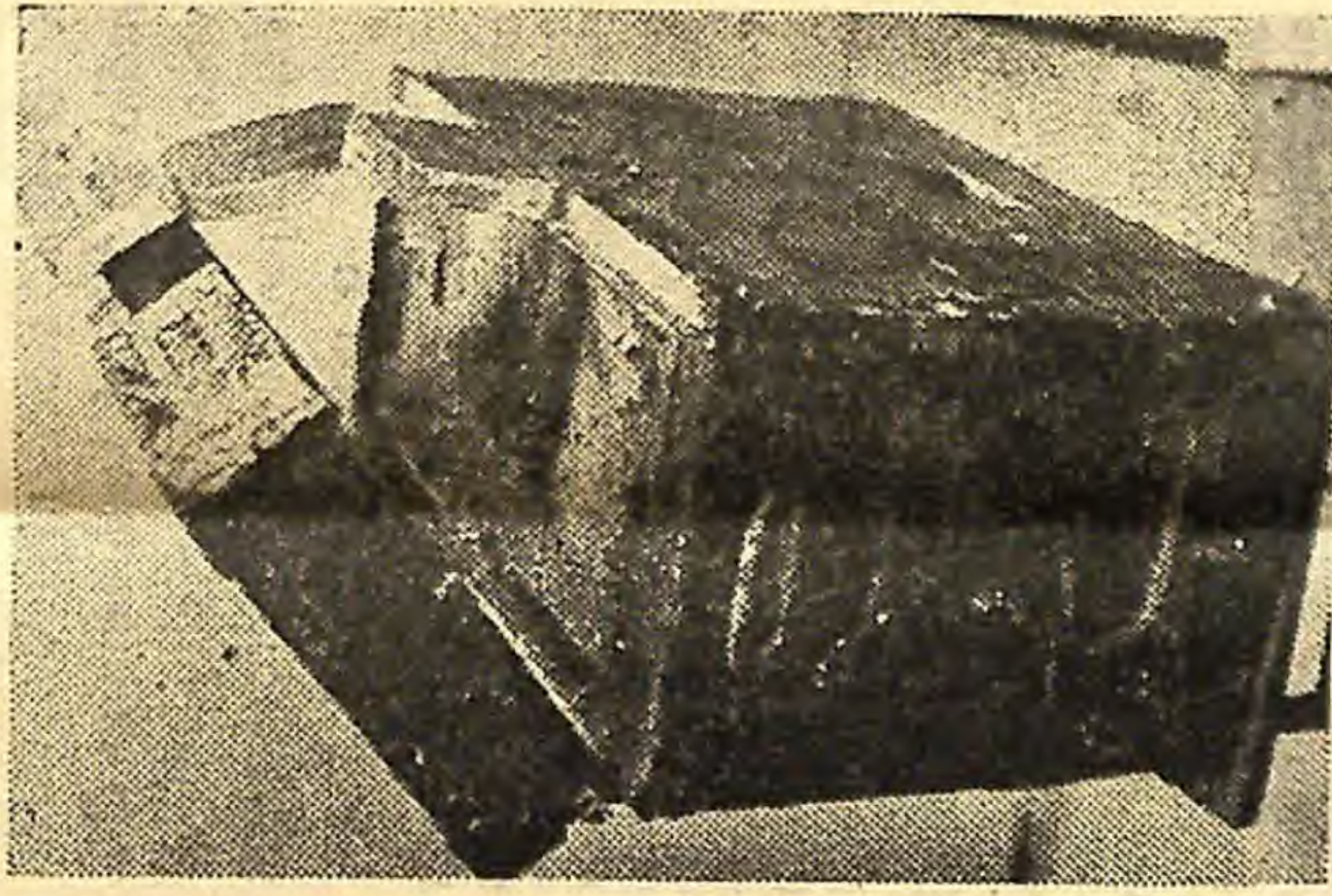
Z historicko-politického hľadiska považujeme za cenný nález listov popredných nacistických pohľadárov, ktoré zavadali podnet k tzv. konečnému riešeniu židovskej otázky, t. j. k plánovitému fyzickému likvidovaniu židov.

V júli 1941 píše Göring Heydrichovi list, v ktorom ho poveruje urobiť všetky prípravy na konečné riešenie židovskej otázky. Súčasne ho poveruje predložiť celkový návrh Göringovi. Heydrich oznamuje túto skutočnosť Frankovi 25. januára 1942 a dodáva, že prípravné práce sa už začali.

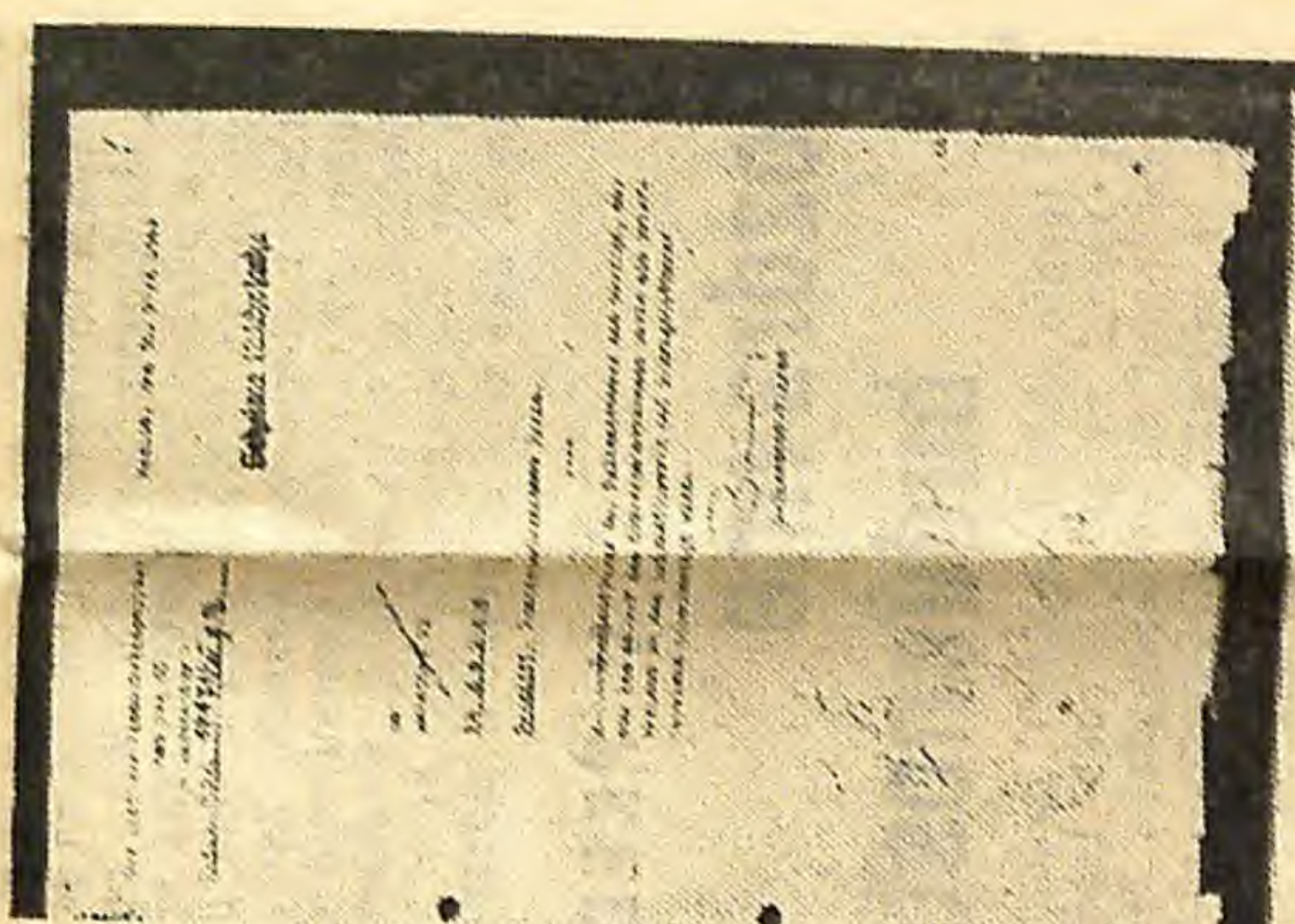
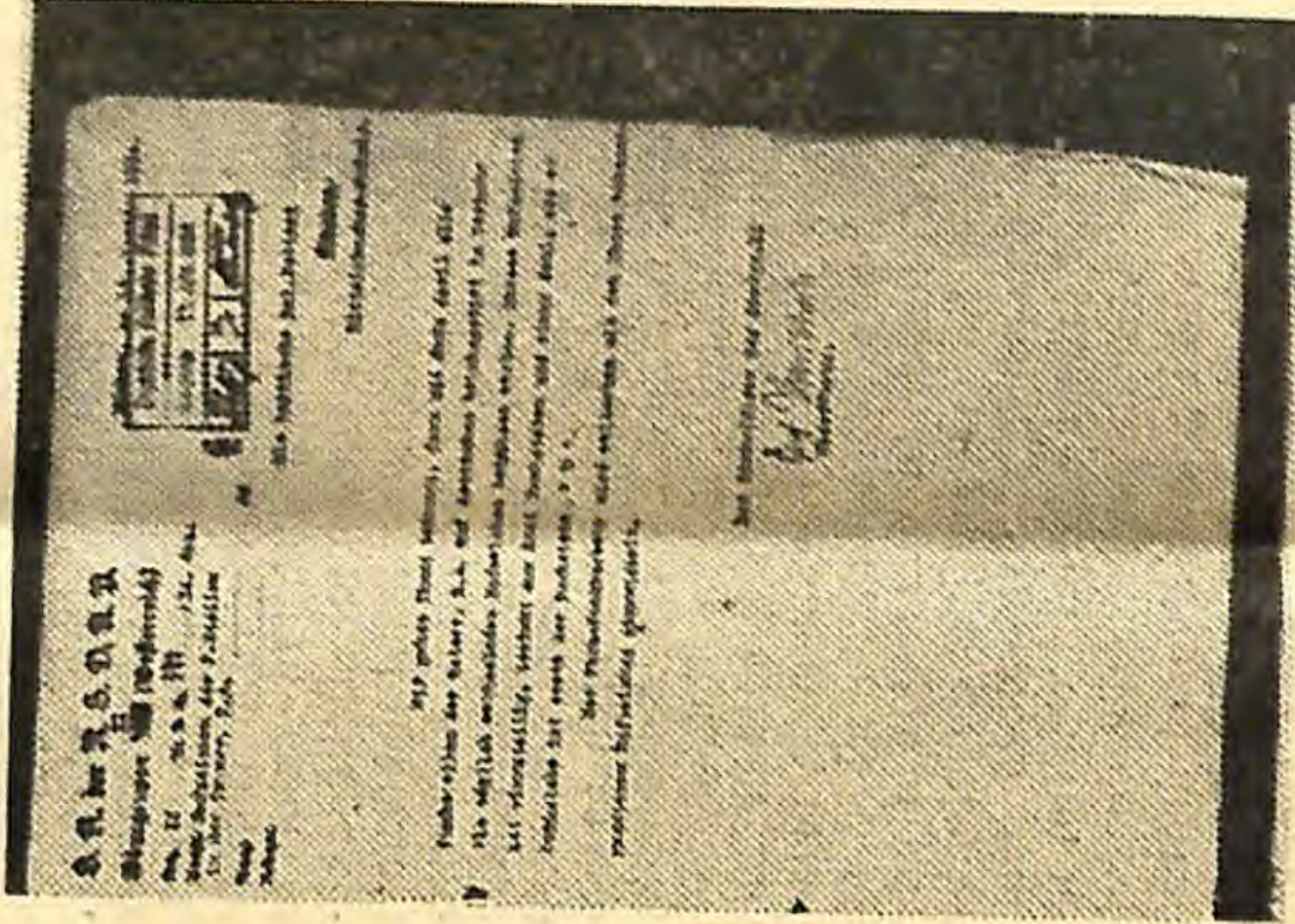
O brutálnej dokladnosti nacistickej mašinérie svedčí ďalší list, ktorým Frank už po 8 mesiacoch hlási IV. úradu Hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu, že v Terezíne sa už teraz nachádza 43 tisíc obyvateľov, čo je desaťnásobok počtu pôvodného stavu, a zároveň uvádza, že v najbližšom čase očakávajú ďalších židov z ríše v počte okolo 26 tisíc osôb.

Podstatná časť nájdenej materiálov pochádza aj z činnosti hitlerovskej rozvedky v Taliansku. Nacisti robili totálne špiónažnu činnosť proti svojmu talianskemu spojencovi. Na základe spojeneckých dohôd medzi nacistickým Nemeckom a Talianskom bolo síce zakázané robiť zpravodajskú činnosť na území druhého partnera, pravda, nacisti, ako vyplýva z nájdenej dokumentov, túto dohodu zásadne nedodržiavali. Svoj agentúrny aparát upriamili tak, že jeho činnosť nesmeľa talianska bezpečnosť odhaliť.

Sú k dispozícii i ďalšie dokumenty svedčiacie o tom, že nacistická zpravodajská služba i napriek dohodám medzi oboma rozvedkami nedôverovala svojím partnerom v Taliansku. [Pokračovanie na 4. str.]

Po otvorení debny sa vnútri objavila vložená kovová skrinka, vodotesná, izolovaná proti vlhkosti a zaliatá izolačnou hmotou.

Splay „Prísné dôverné“, „Osobné“, „Tajné“..., ktoré uľahčujú objasniť mnohé historické udalosti, ležali skoro 20 rokov v hĺbinách Čierneho jazera na Šumave. [Fotoarchív: ČTK]

ČIERNE POKLADY ČIERNEHO JAZERA

(Dokončenie z 1. strany)

Italsku. O tom svedčí dokument, v ktorom nemecký agent označený krycím znakom j/h 6841 sprostredkúva, pochopiteľne bez vedomia talianskych úradov, v apríli 1940 cez kapitána talianskej dopravnej lode prevoz špiónážneho, sabotážneho, spojovacieho a propagačného materiálu do Spojených štátov.

Predmetom nálezu je aj dokument o príprave akcie zvanej Anzio, ktorej cieľom bolo zničenie štábu veliteľa 5. a 8. anglo-americkej armády v noci z 8. na 9. marca 1944. Akciu navrhol generál wehrmachtu Westphal SS-obersturmchef Kappler z Hlavného rišského bezpečnostného úradu a plukovník Zolling z abwehru (zpravodajskej služby armády).

Medzi získanými dokumentmi sa nachádzajú aj doklady o činnosti nemeckej rozvedky na území Francúzska po uskutočnení invázie. Ide predovšetkým o diverzné akcie, organizované nemeckou rozvedkou v týchto inváznych armád, v značnom rozsahu.

Získané dokumenty vrhajú nové svetlo i na anglickú misiu, vedenú lordom Runcimanom pred II. svetovou vojnou v Československu. Z dokumentov je jasné, že nacistická bezpečnostná služba sa podieľala aj na rokovaní misie, a to veľmi obratne cez svoju agentúru v Londýne. Ona to bola, čo rozhodla, že lord Runciman bude počas svojho pobytu v Československu hosťom u doktora Maxa Egona von Hohenlohe-Langenburg, na jeho panstve v Červenom Hrádku pri Chomutove. Rozhodli tak preto, že Generálna sekretariát NSR v Berlíne, ktorá mala na starosti bezpečnosť zahraničných diplomatov, sa domnievala, že lord Runciman by bol v bezpečí v jeho panstve.

● Získané dokumenty vrhajú nové svetlo i na anglickú misiu, vedenú lordom Runcimanom pred II. svetovou vojnou v Československu. Z dokumentov je jasné, že nacistická bezpečnostná služba sa podieľala aj na rokovaní misie, a to veľmi obratne cez svoju agentúru v Londýne. Ona to bola, čo rozhodla, že lord Runciman bude počas svojho pobytu v Československu hosťom u doktora Maxa Egona von Hohenlohe-Langenburg, na jeho panstve v Červenom Hrádku pri Chomutove. Rozhodli tak preto, že Generálna sekretariát NSR v Berlíne, ktorá mala na starosti bezpečnosť zahraničných diplomatov, sa domnievala, že lord Runciman by bol v bezpečí v jeho panstve.

● Získané dokumenty vrhajú nové svetlo i na anglickú misiu, vedenú lordom Runcimanom pred II. svetovou vojnou v Československu. Z dokumentov je jasné, že nacistická bezpečnostná služba sa podieľala aj na rokovaní misie, a to veľmi obratne cez svoju agentúru v Londýne. Ona to bola, čo rozhodla, že lord Runciman bude počas svojho pobytu v Československu hosťom u doktora Maxa Egona von Hohenlohe-Langenburg, na jeho panstve v Červenom Hrádku pri Chomutove. Rozhodli tak preto, že Generálna sekretariát NSR v Berlíne, ktorá mala na starosti bezpečnosť zahraničných diplomatov, sa domnievala, že lord Runciman by bol v bezpečí v jeho panstve.

● Získané dokumenty vrhajú nové svetlo i na anglickú misiu, vedenú lordom Runcimanom pred II. svetovou vojnou v Československu. Z dokumentov je jasné, že nacistická bezpečnostná služba sa podieľala aj na rokovaní misie, a to veľmi obratne cez svoju agentúru v Londýne. Ona to bola, čo rozhodla, že lord Runciman bude počas svojho pobytu v Československu hosťom u doktora Maxa Egona von Hohenlohe-Langenburg, na jeho panstve v Červenom Hrádku pri Chomutove. Rozhodli tak preto, že Generálna sekretariát NSR v Berlíne, ktorá mala na starosti bezpečnosť zahraničných diplomatov, sa domnievala, že lord Runciman by bol v bezpečí v jeho panstve.

sicherheitsdienstu a gestapa. Iste pochopíte, že ide o materiál, ktorý nemožno v záujme bezpečnosti našej republiky v súčasnosti uverejniť.

Svetovej verejnosti sú známe rôzne revanšistické prejavy niektorých osôb, najmä v Nemeckej spolkovej republike, z ktorých niektoré sa aktívne spolupodieľali na nacistických vojnových zločinoch v období II. svetovej vojny. Sú i takí, ktorí sa došiel skrývať a unikajú spravodlivému potrestaniu. Preto i u nás, obdobne ako v mnohých iných štátoch, nemôžeme o tom mlčať. Národnému zhromaždeniu bol predložený návrh zákonného opatrenia, podľa ktorého je vylúčené premlčanie trestného stíhania najväčších trestných činov proti mieru, vojnových zločinov a trestných činov proti ľudskosti spáchaných v prospech alebo v službách okupantov.

Získané písomné dokumenty nepochybne prispievajú k objasneniu niektorých historických udalostí v období nacizmu. Nejde však len o význam získaných dokumentov pre objasnenie určitých udalostí v oblasti histórie.

Získané dokumenty majú význam i pre zaručovanie bezpečnosti našej socialistickej republiky. Tu uvedené a ďalšie materiály sú predmetom ďalšieho skúmania a vyhodnocovania príslušnými orgánmi.

Využívam túto príležitosť, aby som poďakoval všetkým, ktorí sa spolupodieľali na objavení dokumentov z historicky nedávnej doby a tiež prispeli k posilneniu bezpečnosti našej republiky.

„IBA“ ČASŤ TAJOMSTIEV

Ziaľ (alebo na šťastie) televízia je rýchlejšia, a tak ste mali možnosť podobne ako my na tlačovej konferencii včera dopoludnia uvidieť mnohé z jednotlivých spisov, o ktorých hovoril minister vnútra L. Štrougal.

V závere odpovedal na otázky našich, ako aj zahraničných novinárov. Nás najmä mrzí, že časť archívu z iného „odvetvia“ hitlerovskej činnosti, ktorá sa týkala bezprostredne jednej z okupovaných krajín, Čiech, ostáva napriek mnohým našim urgentciám v rukách amerických úradov, a tie ich nevydávajú. Pravdaže, a to nielen historicky, nie málo zaujímavé budú dokumenty, ktoré pripravil K. H. Frank na likvidáciu židovského obyvateľstva. V súvislosti s tým minister Štrougal uviedol niektoré fakty z hlásení SS rotý operujúcej na Ukrajine o tom, že... napr. 11. 5. 1943 „zakopala“ táto jednotka 4000 židov a neskôr 6000 ďalších. Obyvateľov Talianska iste budú interesovať hlásenia špiónov a práca hitlerovských rozvedok, pracujúcich na ich území. Hitlerovskí špióni pokladali Mussoliniho v tom čase skoro za „sprostáčka“, ktorému jeho nohsledovia môžu dva razy ukazovať tie isté letecké jednotky a techniku s tým, že mu predvádzajú čosi nové. Keby bývalý Duceho minister zahraničia gróf Ciano čítal svoju charakteristiku, v ktorej ho špióni Hitlera vyznamenávajú mnohými ľubostnými pletkami, tak tiež by sa asi nepotešil. Archív jednoducho ukazuje tieto anomálne vzťahy k spojencom, v podstate tradované dodnes kapitalistickými krajinami — navzájom „spojencami“. Jedna z otázok ministrovi vnútra znela: „Aké budú na základe dokumentov naše vzťahy k NSR?“ Zodpovedal ju veľmi príznačne pre našu politiku, na ktorej sa nič nemení. Chceme udržiavať dobré mierové vzťahy s našimi susedmi, ak zamietnu podmienky mníchovského diktátu. Samozrejme, pre nás by mala byť veľmi zaujímavá činnosť niektorých fašistických aktivistov a pohľadárov, ktorí majú na svedomí mnoho zverstiev, no pracujú ďalej v službách NSR. Medzi nimi je napríklad archívne zaznamenaný Kilian Ruprecht, R. Lange, B. Resel a mnoho ďalších. Pritom debny z Čierneho jazera, hoci hovoria už teraz mnoho, povedia postupne ešte viac, pretože zatiaľ ostáva preskúmaná iba časť z nich.

J. PAČO

PROLETÁŘI VŠECH ZEMÍ, SPOJTE SE!

průboj

STŘEDA

ORGÁN SEVEROČESKÉHO KRAJSKÉHO VÝBORU KSČ

16. ZÁŘÍ 1964 — ČÍSLO 222

ROČNÍK 18 (CESTA MÍRU ROČ 13) PNS 56 CENA 30 HAL.

Ministr vnitra L. Štrougal informoval novináře

o dokumentech nalezených v šumavských jezerech

PRAHA (ČTK) — Ministr vnitra Lubomír Štrougal informoval včera v Praze naše a zahraniční novináře o obsahu dokumentů, nalezených v šumavských jezerech.

Část dokumentů se vztahuje k nezdařenému puči v Rakousku z 25. července 1934 a podílu německé zpravodajské služby na anšlusu Rakouska.

Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bulletin říšského hlavního bezpečnostního úřadu, obsahující rozbor vnitřní situace v Německu a v okupovaných zemích. Zachycuje hlavně činnost ilegálního komunistického hnutí.

V materiálech byly rovněž nalezeny údaje, týkající se agentů a konfidentů Sicherheitsdienstu a gestapa.

Neobvyklý způsob uložení nalezených písemností souvisí bezpochyby s některými opatřeními, která byla prováděna v poslední době existence třetí říše. Je známo, že 10. srpna 1944 se konala ve strassburském Maison Rouge (Červený dům) konference čelných funkcionářů nacistického Německa, kde bylo konstatováno, že o výsledku II. světové války je definitivně rozhodnuto a je proto třeba mimo jiné provést opatření k ukrytí nejvýznamnějších a nejcennějších dokumentů třetí říše a tím vytvořit i jisté předpoklady pro budování čtvrté říše. Konkrétní závěry z jednání uvedené konference našly mimo jiné i svůj výraz ve směrnících ARLZ, to znamená v podrobných instrukcích pro tak zvané „uvolnění“, „vyklizení“, „ochromení“ a „zničení“, které byly určeny pro všechny policejní a zpravodajské složky, ministerstva, centrální úřady a armádu. Tyto instrukce stanoví, jak postupovat v případě přiblížení fronty, jakým způsobem je třeba přemísťovat, ukrývat nebo ničit veškeré důležité dokumenty, různé přístroje a aparáty.

Získané dokumenty nepochybně přispějí k objasnění některých historických událostí v období nacismu. Mají však i význam pro zajišťování bezpečnosti naší socialistické republiky.

PROLETÁŘI VŠECH ZEMÍ SPOJTE SE!

průboj

ČTVRTEK ★

ORGÁN SEVEROČESKÉHO KRAJSKÉHO VÝBORU KSC

17. ZÁŘÍ 1964 — ČÍSLO 223

ROČNÍK 16 (CESTA MÍRU ROČ 13) PNS 58 CENA 30 HAL.

Muž, který polapil Eichmana:

Zločin musí být potrestán

Význam dokumentů pro stíhání válečných zločinců

PRAHA (ČTK) — Muž, který polapil Eichmana, inž. Simon Wiesenthal, řekl včera zpravodajům ČTK Marii Kocíkové a K. Beranovi, že mnoho dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

Inž. Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden objevených v Černém jezeře na Šumavě.

Inž. Wiesenthal se zabývá již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů v okupovaných zemích a koncentračních táborech. Je jedním z nejpovolnějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archívů.

„Jsem přesvědčen,“ prohlásil, „že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční mis-

ta, i když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě. Četné dokumenty, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Tento zločin dosud není promlčen. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvlášť leží na srdci nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů prakticky znemožněno chystaným zákonným opatřením, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Je ovšem věcí celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu.“

Tajemství jezer zveřejněno

Tisková konference u ministra vnitra L. Štrougal

(hl): V úterý dopoledne se konala v budově Čs. televize v Praze tisková konference, které se zúčastnilo téměř sto domácích i zahraničních novinářů. Ministr vnitra L. Štrougal podal na konferenci informace o materiálech, které byly nalezeny při nedávném výzkumu Černého jezera na Šumavě. Účastníci pak zhlédli televizní film o této akci a v závěru odpověděl ministr vnitra na četné dotazy novinářů. Z Černého jezera se podařilo vyzdvihnout čtyři bedny, které byly pečlivě vodotěsně uzavřeny. Vlastní obsah v kovových krabicích chránila souvislá vrstva asfaltu. Před otevřením byly bedny opatrně zkoumány, ozářeny a fotografovány radioaktivním izotopem kobaltu. Pečlivě byly vykonány i další detektoskopické snímky, aby obsah mohl být bezpečně vyňat.

Jak uvedl ministr vnitra L. Štrougal, byly v bednách uloženy materiály, které se týkají převážně činnosti nacistických bezpečnostních složek. Neobvyklý způsob uložení nalezených písemností souvisí bezpochyby s některými opatřeními, která byla prováděna před koncem třetí říše. Je známo, že 10. srpna 1944 se konala ve štrasburském červeném domě konference čelných funkcionářů nacistického Německa, kde bylo konstatováno, že o výsledku II. světové války je definitivně rozhodnuto. Je proto třeba mimo jiné provést opatření k ukrytí nejvýznamnějších a nejcenějších dokumentů třetí říše, a tím vytvořit i jisté předpoklady pro budování čtvrté říše. Je známo, že byly například vypraveny dva transporty, z Berlína a Prahy, které zřejmě vezly naloupený majetek a důležitější písemné materiály ze složek hlavního říšského bezpečnostního úřadu. Cílem těchto transportů měla být pravděpodobně takzvaná „alpská pevnost“ — přesněji řečeno — alpská jezera. V důsledku válečných operací nedodržovaly zřejmě transporty stanovenou trasu a časový limit, došlo asi k jejich rozdělení na menší skupiny a lze se domnívat, že někteří velitelé naložili pak s převáženým materiálem podle vlastního uvážení.

Dokumenty k puči v Rakousku 1934

Nově objevené materiály obsahují dokumenty k událostem, které jsou již historii objasněny a doloženy. Vedle toho jsou však v nálezů i dokumenty k událostem, jež dosud nebyly dostatečně doloženy nebo originální dokumenty, jejichž existence se předpokládala. Určitá část dokumentů se ještě zkoumá. Jedna část z nalezených dokumentů se vztahuje k nezdáří. Pokračování na str. 2.

vysočanskou oblast

rekonstrukce pražské spalovny posledním čtvrtletí letošního roku o novou výstavbu spalovny a teplem vysočanskou oblast. Předpoude nejen schopna likvidovat tví odpadky v Praze, ale ozdraví motného provozu. V druhé etapě dosavadní staré zařízení spalovny, kolí, a zřídí se třídírna odpadků. Schopna v r. 1970 likvidovat všechny. Dosud může spotřebovat jen odváží na skládky. Spalovna má tu 300 tis. tun odpadků na rok. sení stanovilo, že letos mají být kotle K-4 a K-5. Splnění je ohrotronapáječek ze Sigmy-Lutín.

zdravotnictví

tví dr. J. Plojharem
nistr zdravotnictví dr. J. Ploj-
opského výboru Světové zdra-
2.—26. září v Praze. Ministr
ravitnické organizace.

le také projednán a schválen
úřadovny na rok 1966. Tento
ován ve výši 2 172 947 dolarů
n o dalších 720 000 dolarů, tak-
stku téměř 3 milióny dolarů.
ou určeny na boj proti malárii
organizaci veřejného zdravot-
zdravotních sester, specialistů,
ního zdraví, na péči o matku a
de na zasedání také projednán
pomoci, kterou evropská úřa-
avitnické organizace poskytne
kým státům.

ěděl ministr zdravotnictví dr. J.
kající se čs. účasti ve Světové
nizaci a výsledků dosavadní
jakož i dotazy, týkající se ši-
problematiky.

žesník přijal v Praze presidenta Mezinárodní astronau-
tické akademie prof. C. F. Drapera z USA, francouz-
ského profesora E. A. Bruna a Čechoameričana dr. F.
Mallnu.

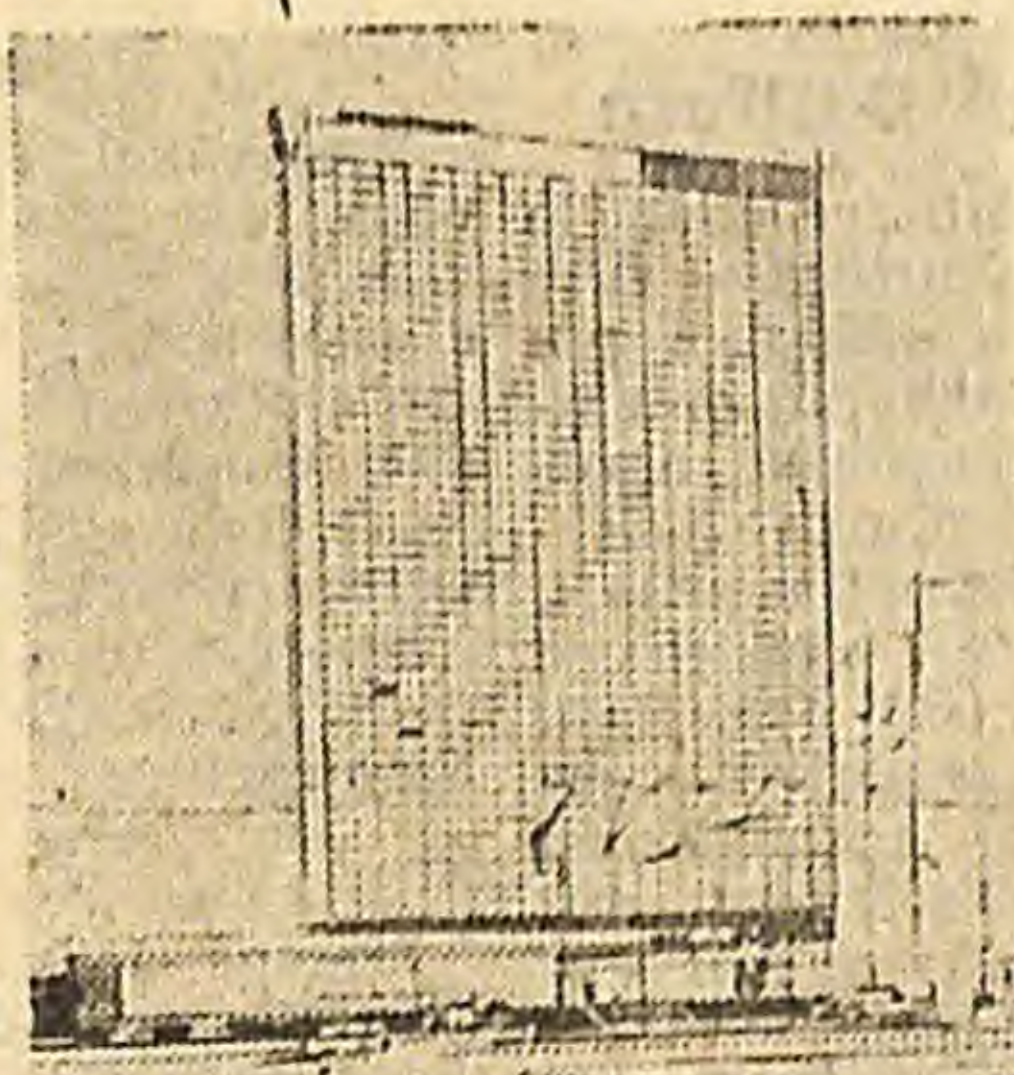
Lidé, věci, události

První pražský mrakodrap

Prvním pražským mrakodra-
pem je možno nazvat projek-
tovaný hotel v experimentál-
ním sídlišti v Praze na Invali-
dovně, který se má začít stavět
v příštím roce. Je ovšem prav-
da, že pod pojmem mrakodrap
myslíme ve světě stavby, které
mají několik desítek poschodí.
Hotel na Invalidovně bude mít
21 podlaží. To není málo.
V Praze to konec konců bude
nejvyšší budova, a proto snad
název mrakodrap není přehna-
ný.

V posledních letech se i v našich
městech začínají uplatňovat výškové
budovy. V Praze například jsou to
obytné výškové domy o 10—12 podla-
žích v Malešicích, na Červeném
vrchu a v dalších sídlištech. Jejich
potřeba vyplývá z důvodů kom-
pozičních — diferencovat hladinu
obytné zástavby nějakými dominan-
tami. Výškové stavby mají však i ně-
které další výhody. Dnes, kdy si
uvědomujeme tíživý problém zabírání
půdy pro zástavbu, jsou výškové do-
my řešením velmi vítaným, protože
spotřebují plochu skutečně minimál-
ní. S tím souvisí i úspora kanalizač-
ních, vodovodních, komunikačních a
dalších sítí. To vše naznačuje, že
s výškovými budovami i u nás bu-
dou architekti počítat častěji. Je to
celosvětový vývoj, který se snaží
stavbu koncentrovat do větších a
vyšších celků.

Projekt jedenadvacetipodlaž-
ního výškového hotelu je dílem

architektů Poláka, Rejchla, Šal-
dy a Zeleného ze střediska 3
Pražského projektového ústavu.
Objekt bude mít 319 pokojů,
které i s přístýlkami mohou
představovat až 831 lůžek. Hos-
tinské pokoje jsou situovány
v hlavním tělese budovy, do
přízemního objektu v podnoží
umístují projektanti restauraci,
kavárenskou halu, salónky a
další služby. Praha z jedenadva-
cátého poschodí může mít za-
jímavou a rozhodně málo zná-
mou tvář; proto je na střeše
nového hotelu umístěna výhlíd-
ková restaurace. Objekt je svým

vstupem a hlavními středisky
(restaurací a kavárnou) situo-
ván do hlavní městské třídy —
Sokolovské, jejíž součástí chce
být a kterou chce i oživit.
Pokud jde o interiéry, bylo vý-
chozí myšlenkou projektantů
poskytnout jednoduché, účelné
a pohodlné ubytování, avšak
bez přepychu.

Nový hotel bude postaven v prv-
ním pražském experimentálním síd-
lišti. Na jedné straně to znamená,
že při výrobě bude využito někte-
rých zkušeností, jež se právě v to-
to experimentálním sídlišti ověřo-
valy, na druhé straně projekt po-
čítá i s některými novými experi-
menty. Jedním z nich bude např.
průmyslově vyráběná fasáda z ně-
kolika druhů tvrzených skel, které
vytvoří panely, jež budou zavěšeny
v tomto případě vertikálně. Plán
ukazuje, že stavba hotelu by měla
být dokončena v roce 1967, aby se
aspoň trochu mohla zlepšit situace
v ubytování návštěvníků Prahy.

A ještě něco. Experimentál-
ní sídliště na Invalidovně si
nutně vyžádá, aby bylo upra-
veno i ve svém bezprostředním
okolí. Stará zástavba u nejno-
vějšího hotelu například bude
příliš kontrastní a návštěvníku
poskytne hodně neutěšený po-
hled. Je nám to připomínkou,
aby nová sídliště byla dokon-
čována komplexně, včetně
všech potřebných úprav.

B. Hlinka

Lidová demokracie 16.9.64

Bonn: Rozpor mezi západoněmeckou Svobodnou demokratickou stranou (FDP) a bavorskou odnoží vládní Křesťanskodemokratické unie (CDU) — Křesťanskosociální unii (CSU) a jejím předsedou Strausssem, do kterých zasáhla nyní i CDU, se podle názoru pozorovatelů v Bonnu vyhrotily ve vážnou koalici krizi. Předseda parlamentní frakce FDP von Kuhlmann-Stunam a úřadující předseda frakce CDU/CSU se mají nyní pokusit odstranit rozpor mezi koaličními partnery.

Tajemství jezer zveřejněno

Dokončení ze str. 1.

Němu puči v Rakousku z 25. července 1934 a k po-
dílku německé zpravodajské služby na anglijsu Ra-
kouska. Svědčí o tom především nalezený materiál
o takzvané „historické komisi říšského vedoucího SS“,
která byla zřízena měsíc po anglijsu s cílem zahltit
podíl nacistické rozvědky na puči.

Kdo vypálil druhou ránu na Dollfuse

Snahou komise bylo dosažení rehabilitace jednoho
z hlavních pachatelů vraždy kancléře Dollfuse — Otty
Planetty, který byl rakouským soudem odsouzen pro
vlastizradu a vraždu k trestu smrti. Rehabilitace pla-
nety měla být dosažena vyvoláním pochybností o vě-
rohodnosti očitého svědka vraždy, důvěníka Hedvi-
ceky. Kancléř byl zavražděn dvěma rameny z pistole.
Hedvicek označil za vraha Planetu, který vypálil obě
smrtící rány. Úkolem „historické komise“ bylo najít
osobu, která by prohlásila, že rovněž vystřelila a za-
sáhla Dollfuse. Tím by byla otevírána hodnověrnost
korunního svědka Hedviceky. Touto konstrukcí měl
vzniknout dojem, že současně nacistického puče v Ra-
kousku nebylo důmyslné zavraždění kancléře, ale pouhé
převzetí moci, a že Dollfus byl zabit víceméně náhodou
při obsazování budovy. Dokument o zavraždění Doll-
fuse je podepsán Heydrichem s doložkou, že zjištěné
údaje se nesmí dostat na veřejnost...

Špiónáž proti Mussolinimu

Podstatná část nalezených materiálů pochází z čin-
nosti hitlerovské rozvědky v Itálii. Nacisté prováděli to-
ní z vyvážednou činnost i proti svému italskému spojenci.
Nacistická zpravodajská služba bedlivě sledovala mimo
jiné činnost vedoucích italských fašistických osob-
ností. Tak například bezpečnostní služba v Celovci
podává 13. 12. 1940 zprávu do Berlína od agenta,
označeného VB KI-11.775 o Mussolinim a hraběti
Cianovi — tehdejšími ministry zahraničních věcí. Podle
této zprávy jsou oba hodnoceni jako osoby s četnými
charakterovými vadami, jsou značně neoblíbeni u oby-
vatelstva, duševně rozpolcení a navíc fašista Ciano
byl obviňován z protiněmeckých tendencí. Další zprá-
va z roku 1940 mluví o tom, jak italský duce je
obeříván mnoha státními i stranickými orgány. Jeho
neschopnost charakterizuje údaj, že „při inspekci

leteckých jednotek byly mu mnohokrát ukázány stej-
né vojenské kontingenty, aniž to zpozoroval.
Ciano byl sledován nacistickou rozvědkou intenziv-
ně. Z rozpracování tohoto materiálu se dozvídáme pro-
 nás zajímavou zprávu. Italské klerofašistické, ale pro-
 tiněmecké zaměřené kruhy se vážně zabývaly myšlen-
kou vytvoření království na Slovensku, do jehož čela
měl být postaven italský princ nebo některý přísluš-
ník jiné královské rodiny.

Diverze v jižních Tyrolích

Přes několikrát jednání mezi čelnými představiteli
obou fašistických států o problému jižních Tyrol a
vzájemné ujistování, že mezi nimi neexistují žádné
územní spory, ukazují nalezené dokumenty, že Himm-
ler a Heydrich současně připravovali špiónážní a di-
verzní operace v severní Itálii za spolupráce fašistic-
kých živlů z řad německé menšiny. Bylo přitom použi-
váno stejných metod a forem, jako při organizování
treikorpů na sudetském území. Není bez zajímavosti,
že problematika jižních Tyrol byla svěřena VI. úřadu,
tedy rozvědkě.

Znovu lord Runciman

Získané dokumenty vrhají nové světlo i na anglic-
kou misi, vedenou lordem Runcimanem před II. světo-
vou válkou v Československu. Z dokumentů je patrné,
že nacistická bezpečnostní služba se velmi obrátě
přes svou agenturu v Londýně podílela na jednání
mise. Ona to byla, která rozhodla, že lord Runciman
bude po dobu svého pobytu v Československu hostem
u dr. M. E. von Hohenlohe-Langenburg na jeho pan-
ství v Červeném Hrádku u Chomutova. Rozhodla tak
proto, že Hohenlohe byl v té době již agentem ber-
linské úřadovny sicherheitsdienstu. O významu tohoto
agenta svědčí skutečnost, že ve dnech 15.—21. čer-
vence 1939 byl z pověření hlavního říšského bezpeč-
nostního úřadu vyslán do Londýna. Z jeho zprávy
vyplyvá, že prostřednictvím Runcimana navázal kon-
taky s jistými vedoucími osobnostmi britského živo-
ta. Předmětem jednání byla snaha získat vedoucí brit-
ské politiky k tomu, aby německo-polský problém byl
řešen obdobně jako sudetský problém. Runciman
i v tomto případě projevil ochotu zapojit se do řešení
německo-polského problému. V materiálech se v pod-
statě uvádí: Za předpokladu, že by byl ministerský
předseda (Velké Británie) seznámen soukromou ces-
tou s podmínkami vůdce, které se týkají uspořádání
vztahů mezi Německem a Polskem, respektive otázky

gdaňské, a kdyby tyto podmínky pro Polsko byly
únosné, bylo by možné, že by ministerský předseda
posílil v Anglii dnes existující mironou náladu, tisk
a jisté politické drzel na uzdu, a udělil Polsku tak-
ové rady, které by vedly k mírovému řešení polské a
gdaňské otázky.

Deník dcery von Hohenlohe

Stejně zajímavý je i deník dcery von Hohenlohe,
které svého otce často doprovázela a do deníku si
pečlivě zaznamenávala kromě svých osobních dojmů
a zážitků i obsah politických jednání. Kdyby tento
deník, kde zážitky jsou plnkaně popisovány, byl uve-
řejněn, řadě vedoucích osobností na Západě by udě-
lal velmi těžkou hlavu nebo přil nejmenším osobní
nepříjemnost — uvedl ministr vnitra L. Strougal.

Hlášení o komunistickém hnutí

Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bulle-
tin IV. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřa-
du, obsahující analýzu vnitřní situace v Německu a
okupovaných zemích. Ze srpnového čísla v roce 1941
vyplyvá, že předmětem zvýšeného zájmu bezpečnost-
ní služby byla v souvislosti s napadením SSSR činnost
ilegálního komunistického hnutí. V citovaném mate-
riálu se uvádí, že na území Velkého Berlína se ob-
jevily početné letáky a plakáty komunistické strany
Německa, vyzývající obyvatelstvo k boji proti naci-
smu. Obdobné akce jsou zaznamenány i v Kolíně nad
Rýnem, Frankfurtu, Magdeburku, Vídní a jinde. V roz-
boru situace na území protektorátu se konstatuje, že
i zde existuje silný odpor proti nacistům a že je čes-
kým lidem zasměšována vira ve vítězství německých
zbraní heslem „Die Esel glauben am den Sieg des
Führers“, což ve skutečnosti, jak si pamatujeme z oku-
pace v souvislosti s písmenem V - Viktorie znamenalo
„Volové věří ve vítězství vůdce“. V bulletinu je pří-
loha, obsahující jmenovitě místa nálezu komunistické
literatury; nejvíce zajištěných materiálů bylo v Pra-
ze, jak uvádí bulletin.

Význam pro bezpečnost republiky

Získané písemné dokumenty nepochybně přispějí
k objasnění některých historických událostí v období
nacistu. Jak zdůraznil ministr vnitra L. Strougal,
mají získané dokumenty i význam pro zajišťování
bezpečnosti naší socialistické republiky. Materiály
jsou předmětem dalšího zkoumání a vyhodnocování
příslušnými orgány. V materiálech byly nalezeny

i údaje týkající se agentů a konfidentů sicherheits-
dienstu a gestapa. Tento materiál neizve v zájmu bez-
pečnosti naší republiky v současně době zveřejnit.
Světové veřejnosti jsou známy různé revansistické
projevy některých osob, zvláště v NSR, z nichž ně-
které se aktivně spolupodílely na nacistických vá-
lečných zločinech v období II. světové války. Jsou
i takoví, kteří se dosud skrývají a unikají spravedli-
vému potrestání. Proto i u nás, obdobně jako v řadě
jiných států, nemůžeme k tomu mlčet. Národním
shromáždění byl předložen návrh zákonného opatře-
ní, podle něhož je vyloučeno promlčení trestního
stíhání nejzávažnějších trestných činů proti míru, vá-
lečných zločinů a trestných činů proti lidskosti, spá-
chaných ve prospěch nebo ve službách okupantů —
uvedl ministr vnitra L. Strougal.

Čertovo jezero přístupno — Černé nikoli

V závěru tiskové konference odpověděl ministr
vnitra na čtené dotazy novinářů. O šumavské jezero
je nyní velký zájem. Čertovo jezero je po přechodu
něm uzavření pro turistiku opět přístupno. U Čer-
ného jezera je však situace trochu odlišná. Jeho ob-
last je přístupná, ale koupání a potápění je zakázá-
no. Na dně jezera je silná vrstva bahna, kterou se
nepodařilo překonat dosavadními prostředky. Po zís-
kání nových technických prostředků zde bude prŕ-
zkou pokračovat.

Otázka štěchovického archivu

Dokumenty ze štěchovického archivu a Černého je-
zera pocházejí z naprosto rozdílných fondů. Ve ště-
chovickém archivu jsou dokumenty o činnosti ústřed-
ních úřadů a institucí na území bývalého protektorá-
tu. Ukryta je skupina SS dne 20. dubna 1945. Při
úvahách o štěchovickém archivu je třeba uvážít po-
chybnost, zda to, co nám bylo Američany vráceno, je
obsahem, který tam skutečně byl. Chybějí například
konsignace. Některé indicie ukazují na materiály
technické. Naproti tomu materiály z Černého jezera
pocházejí z úřadu říšského hlavního bezpečnostního
úřadu v Berlíně.

Budou odkryty další skryše?

Jak zdůraznil ministr vnitra L. Strougal, má minis-
terstvo signály z řad občanů o možných úkrytech
dalších nacistických dokumentů na území naší repu-
biky. V tomto smyslu se intenzivně pracuje, aby sig-
nály byly objasněny a eventuální skryše odhaleny.

POKLADY šumavských JEZER

Zveřejnění části dokumentů z nacistických archivů

PRAHA (sa). — Na tiskové konferenci seznámil včera ministr vnitra L. Štrougal čs. a zahraniční novináře s obsahem dokumentů, nalezených letos v létě v šumavských jezerech. Převážná část listin z několika nalezených beden pochází z bývalého „VI. úřadu Reichshauptsicherheitsamtu“ v Berlíně a obsahují záznamy, vrhající nové světlo na otázky systematického vraždění židů, hlášení o otřesných činech příslušníků jednotek SS na území SSSR, dokumenty o zpravodajské činnosti fašistické špiónáže v Itálii, dokumenty o anglické Runcimanově misi z roku 1938, údaje o agentech a konfidentech gestapa a činnosti osob, z nichž mnohé jsou dnes činný v západních státech.

Nalezené dokumenty představují závažnou část německých válečných archivů, po kterých až dosud marně pátraly bezpečnostní a výzvědné orgány mnoha států. Pocházejí pravděpodobně z jednoho ze dvou transportů, které byly vypraveny koncem války z Berlína do tzv. Alpské pevnosti, kde měly být uloženy na dně alpských jezer. Podařilo se prokázat, že jedním z účastníků operace, která měla

je uváděno to, že puč vypukl zásluhou rakouských nacionálních socialistů v termínu, který nebyl v souladu s plány Berlína.

Cenný je i nález dopisů předních nacistických představitelů, které zavdaly podnět k tzv. konečnému řešení židovské otázky, tj. k plánovitému likvidování židů. Otřesná jsou fakta z dopisů Göringa a Heydricha, týkající se Terezína.

Plán kléru se Slovenskem

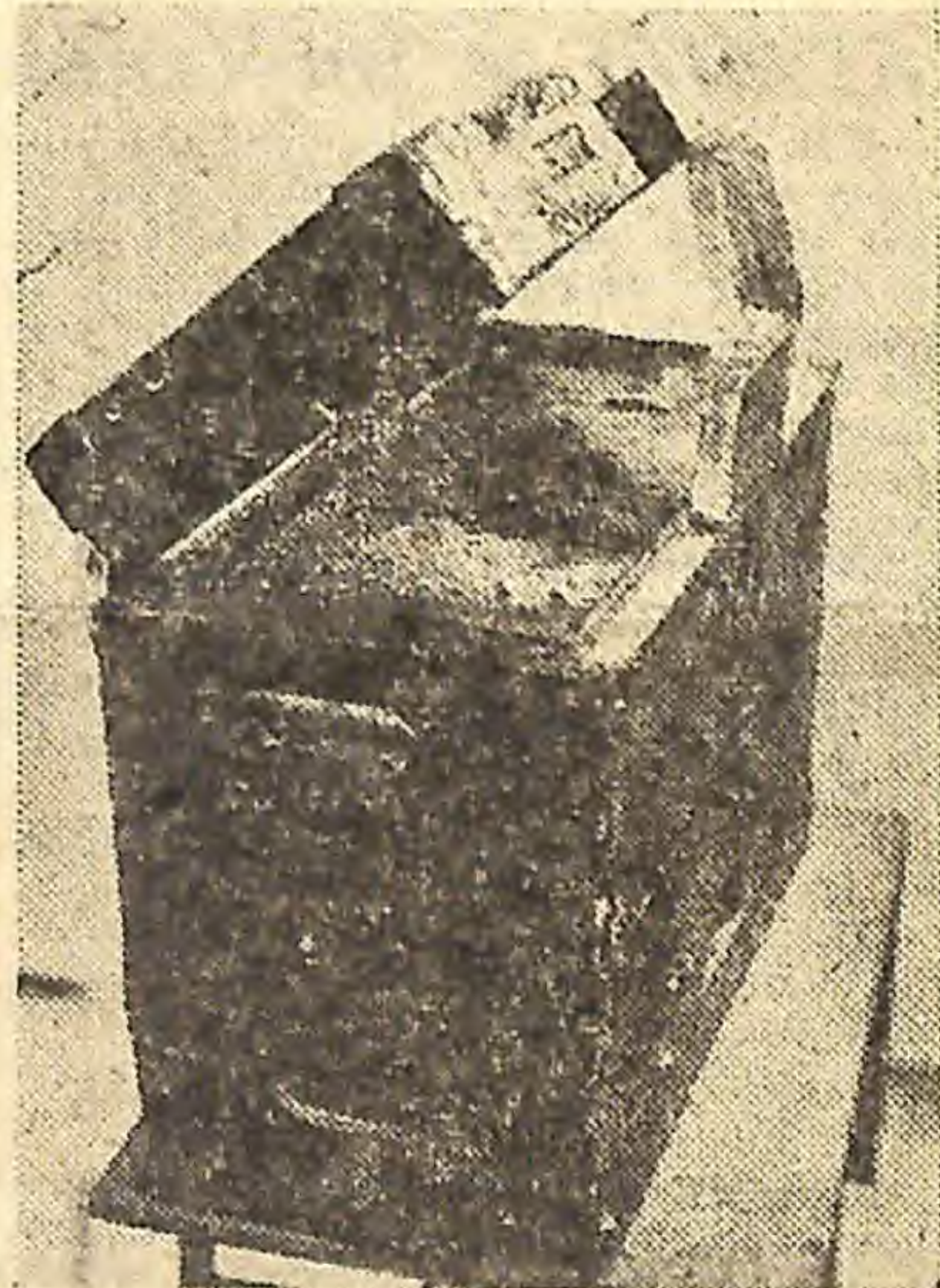
Část nalezených materiálů pochází z činnosti hitlerovské rozvědky v Itálii, kde německá zpravodajská služba sledovala navzdory spojeneckým dohodám mezi hitlerovským Německem a Itálií činnost vedoucích italských fašistických osobností; obsahují také charakteristiky Mussoliniho a tehdejšího ministra zahraničních věcí hraběte Ciana. Zajímavou novinkou je i poznatek, že italské klerofašistické, ale proti Německu zaměřené kruhy se vážně zabývaly myšlenkou vytvoření monarchie na Slovensku, do jejíhož čela měl být postaven italský princ nebo některý příslušník jiné královské rodiny. Nalezené dokumenty se rovněž týkají prokazatelných neshod mezi Německem a Itálií v oblasti jižních Tyrol. Předmětem nálezu je rovněž dokument o přípravě akce, zvané „Anzio“, jejímž cílem bylo zničení štábu velitele páté a osmé anglo-americké armády v březnu 1944.

Mezi získanými dokumenty se nacházejí rovněž doklady o činnosti německé rozvědky na území Francie po provedení invaze. Týkájí se také činnosti jednoho z hlavních organizátorů nacistické páté kolony ve Francii dr. Otto Abetze, který byl po válce odsouzen francouzskými soudy na dvacet let, ale brzy nato propuštěn.

Všestrannost lorda Runcimana

Nové světlo vrhají dokumenty i na anglickou misi, vedenou lordem Runcimannem před druhou světovou válkou v Československu. Z dokumentů je patrné, že se na jednání mise podílela nacistická

(Dokončení na str. 3.)

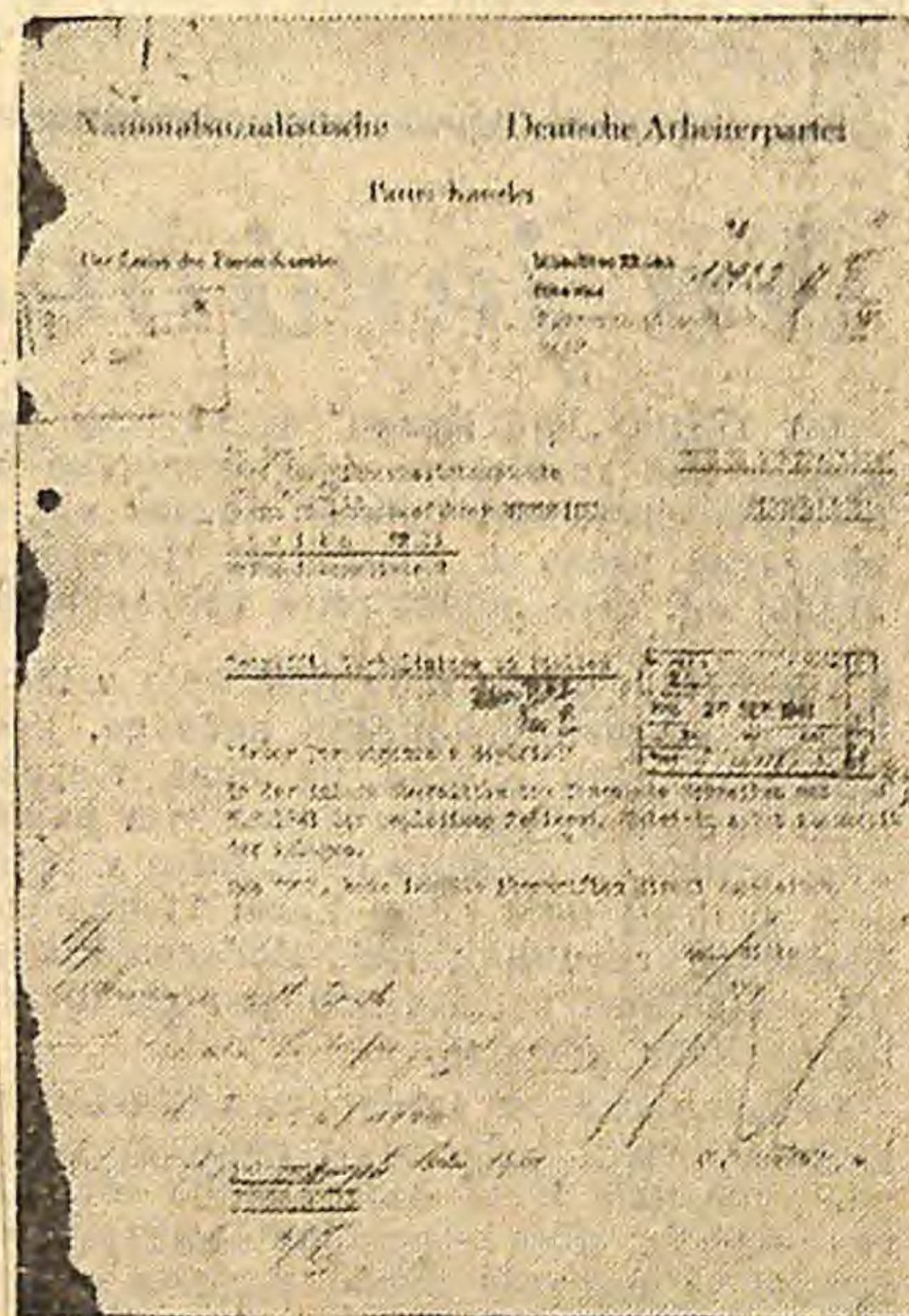
Jedna z vylovených beden s tajuplným obsahem.

skrýt před očima veřejnosti otřesná svědectví o jednání fašistů, byl příslušník SS a výzvědné služby O. Skorzeny.

Dokumenty o puči v Rakousku

Ministr vnitra L. Štrougal uvedl mj., že získané dokumenty usnadní zkoumání dalších písemností, objasnění některých souvislostí a doložení závažných historických událostí, jejichž pozadí nebylo dosud náležitě osvětleno. Určitá část dokumentů se ještě zkoumá a bude zveřejněna teprve po jejich podrobném prověření a vyhodnocení.

Část nalezených dokumentů se vztahuje k nezdařenému puči v Rakousku z 25. července 1934 a podílu německé zpravodajské služby na anšlusu Rakouska. Z dokumentů vyplývá, že plán puče byl propracován velmi podrobně již v roce 1933 za těsné součinnosti rakouských a německých nacistů; jako důvod selhání puče, při němž byl zavražděn rakouský kancléř Dollfus,

Bormannův dopis Heydrichovi o řešení „židovské otázky“.

13

»Poklady« šumavských jezer

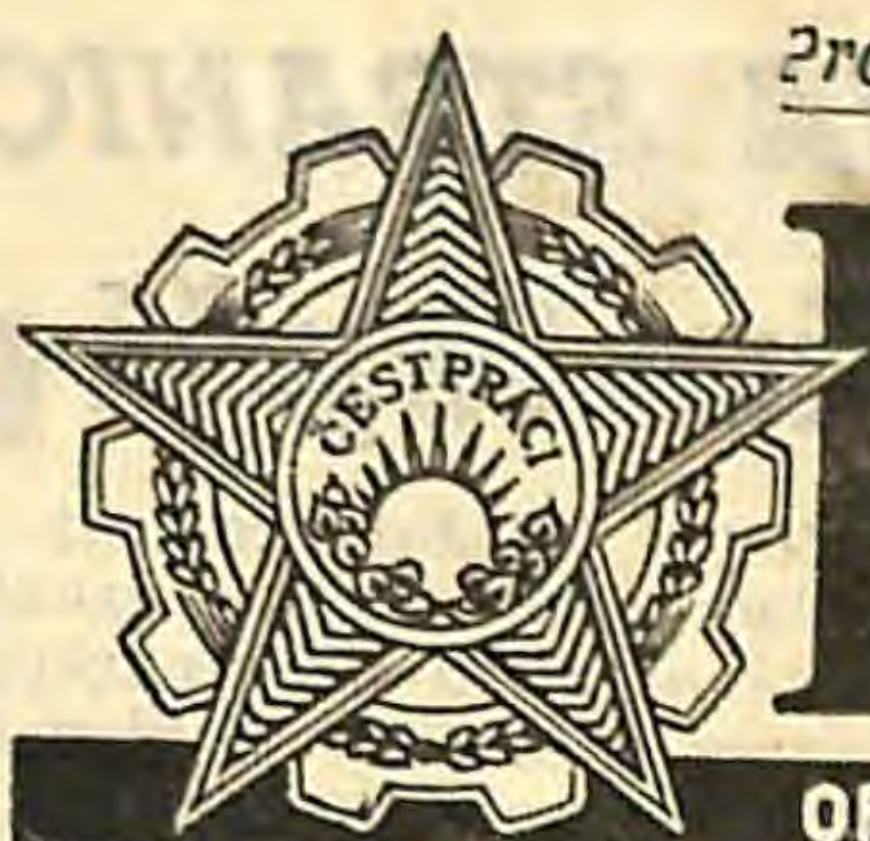
(Pokračování ze str. 1.)

bezpečnostní služba prostřednictvím své agentury v Londýně. Novinkou je i zjištění, že Runciman projevil ochotu zapojit se i do řešení německo-polského problému obdobným způsobem, jako byl vyřešen tzv. „sudetský“ problém. Průkazný materiál proti dr. Max Egonovi von Hohenlohe-Langenburgovi je rovněž obsahem nálezu, stejně jako deník jeho dcery, která si pečlivě zaznamenávala kromě svých osobních dojmů a zážitků i obsah politických jednání svého otce. Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bulletin IV. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu, obsahující analýzu vnitřní situace v Německu a okupovaných zemích. Například ze srpnového čísla v roce 1941 vyplývá, že předmětem zvýšeného zájmu bezpečnostní služby byla v souvislosti s napadením SSSR činnost ilegálního komunistického hnutí.

Bulletin obsahuje rovněž rozbor situace na území protektorátu, kde nacistická zpravodajská služba konstatovala existenci silného odporu proti nacistům. V uvedeném bulletinu je také příloha, obsahující jmenovitě místa nálezů komunistické literatury a propagačních materiálů. Není jistě bez zajímavosti, že nejvíce takto zajištěných materiálů bylo nalezeno v Praze.

V nalezených materiálech byly nalezeny i údaje, týkající se agentů a konfidentů Sicherheitsdienstu a gestapa, které však pochopitelně nelze v zájmu bezpečnosti naší republiky v současné době zveřejnit.

včetně slova 16.9.64

Proletáři všech zemí, spojte se!

ROVNOST

ORGÁN JIHMORAVSKÉHO KRAJSKÉHO VÝBORU KSČ

PNS 30 • 30 HAL.

STŘEDA 16. ZÁŘÍ 1964

ČÍSLO 222 • ROC 79

Co skrývala šumavská jezera

MATERIÁLY O NEZDAŘENÉM PUČI V RAKOUSKU • DOPISY K ŘEŠENÍ »ŽIDOVSKÉ OTÁZKY« • SNAHY O VYTVOŘENÍ MONARCHIE NA SLOVENSKU • RUNCIMANOVA MISE V NOVÉM SVĚTLE

PRAHA (ČTK) — Ministr vnitra Lubomír Štrougal informoval včera v Praze naše a zahraniční novináře o obsahu dokumentů nalezených v šumavských jezerech. V úvodu řekl, že jde o materiály, které zůstaly na území republiky a pocházejí převážně z činnosti nacistických bezpečnostních složek.

Vedle dokumentů k událostem, které jsou již objasněny a doloženy, týká se část materiálů nezdařeného puče v Rakousku z 25. července 1934 a podílu německé zpravodajské služby na anšlusu Ra-

kouska. Z historicko-politického hlediska je cenný nálezní dopisů předních nacistických pohlavárů, které zavadaly podnět k tzv. konečnému řešení židovské otázky, to jest k plánovitému fyzickému likvidování Židů.

Podstatná část materiálů pochází rovněž z činnosti nacistické rozvědky v Itálii. Dokumenty mj. ukazují, že italské klerofašistické, ale proti Německu zaměřené kruhy se vážně zabývaly myšlenkou vytvoření monarchie na Slovensku, do jejíhož čela měl být postaven italský princ nebo princezná z královské rodiny. Ukazují dále, že přes mnohá ujišťování o neexistujících sporech kolem jižních Tyrol připravovali Himmler a Heydrich špiónážní a diverzní operace v severní Itálii za použití protifašistických živlů z řad německé menšiny. Jiné dokumenty hovoří o přípravě akce Anzio, jejímž cílem bylo zničit štáb velitele 5. a 8. anglo-americké armády, o činnosti německé rozvědky na území Francie po invazi, atd.

Nalezené dokumenty vrhají nové světlo na anglickou misi lorda Runcimana před II. světovou válkou; je mezi nimi materiál, obsahující analýzu vnitřní situace v Německu a v okupovaných zemích, přehled zatčených německých komunistů, rozbor situace na území protektorátu, údaje týkající se agentů a konfidentů Sicherheitsdienstu a gestapa, aj.

Ministr Štrougal poděkoval na závěr všem, kdo se spolupodíleli na objevení dokumentů a tak přispěli k posílení bezpečnosti republiky.

Čierne dokumenty z Čierneho jazera prehovorili

Dokončenie prejavu ministra vnútra Lubomíra Štrougala

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa možno domnievať, že niektorí velitelia naložili s prevzatým materiálom podľa vlastného uváženia.

Je pochopiteľné, že aj pri všetkej nacistickej dôkladnosti sa nepodarilo všetky dokumenty, kartofky alebo predmety odviezť na vopred určené miesta. Záverečná etapa vojny vnesla chaos do nacistickej mašinerie a väčšina pohľadov sa snažila zachrániť predovšetkým vlastnú kožu.

Získané dokumenty tým uľahčili skúmanie ďalších písomností, objasnenie niektorých súvislostí a doloženie závažných historických udalostí, poznacie, ktoré neboli dosiaľ náležite osvetlené.

■ Obsah dokumentov

Dovoľte mi teraz, aby som vás oboznámil s niektorými dokumentami.

Ide o časť materiálov jednotlivých úradov Hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu v Berlíne z jeho činnosti v rôznych oblastiach.

Materiály obsahujú dokumenty k udalostiam, už históriu objasneným a doloženým. Okrem toho sú však súčasťou názoru dokumenty k udalostiam, ktoré dosiaľ neboli dostatočne doložené. Ďalej ide o originálne dokumenty, ktorých existencia sa predpokladala, ale dosiaľ sa nenasli.

Považujem za potrebné uviesť, že určitá časť dokumentov sa ešte skúma, a preto iste pochopíte, že ich budeme môcť zverejňovať postupne po ich podrobnom preverení a vyhodnotení.

● „Opravovanie“ histórie Rakúska

Časť nájdenej dokumentov sa vzťahuje na nevydaný puč v Rakúsku z 25. júla 1934 a podiel nemeckej zpravodajskej služby na anšluse Rakúska. O tom svedčí predovšetkým materiál o tzv. „Historickej komisii ríšskeho vedúceho SS“, ktorá bola zriadená mesaie po anšluse a cieľom zahliadit podiel nacistickej rozviadky na puči, ako aj opísať svetovej verejnosti rakúsku udalosť tak, ako ich vykonštruovala nacistická propaganda. Dáľou úlohou tejto komisie bolo kritické zhodnotenie príprav a priebehu puču, vrátane chýb, ktorých sa dopustili zodpovedné osobnosti z nacistického zboru. Nemôžno obísť i úlohu komisie zhromažďujúcej kladný pre repulácie voči osobám z radov rakúskych demokratov, ktorí sa zaslúžili o likvidáciu puču.

Snahou komisie bolo dosiahnuť rehabilitáciu jedného z hlavných páchačov vraždy kancelára Dollfusa — Ottu Planetta, ktorého rakúsky súd odsúdil pre vlastizradu a vraždu na trest smrti. Rehabilitácia Planetta sa mala dosiahnuť vyvolaním pochybností o vierohodnosti odlišného svedka vraždy, dôvodyhodnosti odlišného Dollfusa bol totiž zavraždený dvoma ranami z pištole a rievčiek za vrahu označil Planetta, ktorý vypálil obidve smrťace rany. Úlohou „historickej komisie“ bolo nájsť osobu, ktorá by vyhlásila, že taktiež vystrelila a zasiahla Dollfusa. Týmto spôsobom by bola odstránená hodnovestnosť korunného svedka „Hedvicku. Citujem z nájdenej dokumentu „Historickej komisie“: K podstatným problémom rehabilitácie Planetta patrí otázka, kto vypálil druhý výstrel na Dollfusa. V tomto smere nutné vyšetrovať sa môžu urobiť až potom, čo ríšsky vedúci SS zaručí to okolností, ktorý by pripadal za tých, ktorí „oklonsli v úvahu ako pachateľ, plnú beztristnosť“.

Touto koncepciou mal vzniknúť dom, že súčasťou nacistického puču v Rakúsku nebolo úmyselné zavraždenie Dollfusa, ale púbe prevzaté moel, a že teda kancelár bol zabitý viac-menej náhodou pri obsadzovaní budovy pri vzniknutom chaoe.

Pokiaľ ide o rehabilitáciu Planetta z vlastizrady, zvolil verziu, že rakúška vláda v roku 1934 bola protiusiavná a teda konanie rakúskych nacionálnych socialistov nebolo vlezradnou činnosťou.

Zo záverečného protokolu „Historickej komisie“ ďalej vyplýva, že už v roku 1933 za úzkej súčinnosti rakúskych a nemeckých nacistov bol veľmi podrobne vypracovaný plán puču a že sa niekoľkokrát rokovo o jeho termíne, puč však vypukol zásluhou rakúskych nacionálnych socialistov v termíne, ktorý nebol v súlade s plánmi v Berlíne.

V materiáloch už uvedenej komisie sa tiež skúma miera zatknutia jednotlivých osob z radov rakúskych nacistov na nevydarenom puči. Tak napríklad komisia obviňuje politického inšpektora Johana Doblara z toho, že neustanovil situáciu vhodnú na obsadenie

● Diverzie v Tirolsku

Aj napriek niekoľkým rokovaniam medzi poprednými predstaviteľmi oboch fašistických štátov o probléme južného Tirolska a vzájomnom ubezpečovaní, že medzi nimi neexistujú žiadne územné spory. Najdneššie dokumenty ukazujú, že súčasne Himmler a Heydrich pripravujú špiónážne a diverzné operácie v severnom Taliansku za použitia fašistických živlov z radov nemeckej menšiny.

Je otázkou, k akým cieľom mali tieto akcie slúžiť, lebo sa používali rovnaké metódy a formy, ako pri organizovaní freikorpsov na súdetskom území.

Nie je bez záujmavosti, že problematika južného Tirolska bola zverená VI. úradu, t. j. rozviadke.

Sú tiež k dispozícii i ďalšie dokumenty svedčiacie o tom, že nacistická zpravodajská služba i napriek dohodám medzi oboma rozviadkami nedoverovala svojim partnerom v Taliansku. O tom svedčí dokument, v ktorom nemecký agent označený krycím znakom J/H 6841 prostredkom vava, pochopiteľne, bez vedomia talianskych úradov, v apríli 1940 cez kapitána talianskej dopravnej lode spojovacieho a propagandného materiálu do Spojených štátov.

■ Plán likvidácie spojeneckých štátov

Predmetom nálezu je aj dokument o príprave akcie zvanéj „Anzio“, cieľom ktorej bolo zničenie štábu veliteľa 5. a 8. anglo-amerického armádny v noci z 8. na 9. marca 1944. Akciu navrhli generál Wehrmacht Westphal SS-Obersturmbahnführer Kappler z Hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu a plukovník Zölling z Abwehru (zpravodajskej služby arimady).

● Na pôde Francúzska

Medzi získanými dokumentami sa nachádzajú aj doklady o činnosti nemeckej rozviadky na území Francúzska po uskutočnení invázie. Ide predovšetkým o diverzné akcie, organizované nemeckou rozviadkou v týchto hlavných armád, v značnom rozsahu, užívala na plnenie svojich úloh i diplomatický sbor tretej ríše. Svedčia o tom dokumenty z činnosti Ottu Abe-tza. Tento pohľadáč, pôvodne známy ako pacifikátor, posobil v roku 1934 až do roku 1938 vo Francúzsku, kde patril medzi hlavných organizátorov nacistickej platiej kolony. Po vypovedaní z Francúzska riadil kanceláriu poverenca NSDAP pre zahraničnopolitické otázky v štábe fúhrerových zástupcov v hodnosti SS-Brigadeführera. Ide o inštitúciu, ktorú riadila špiónážna činnosť mnohých nacistických diplomatov a ďalších spoločenských soko postavených osobí.

V roku 1946 stáva sa Abetz splnomocnencom okupacnej armády v krátko potom veľvyslancom pri vojenskej administrácii v Paríži. Po jeho odchode odsúdili francúzske súdy na 20 rokov, ale čoskoro ho prepustili.

■ Lord Runciman u agenta SD

Získané dokumenty vňajú nové svetlo i na anglickú misiu, vedenú lordom Runcimanom pred II. svetovou vojnou v Československu. Z dokumentov je jasné, že nacistická bezpečnostná služba sa podieľala aj na rokovanií misie a to veľmi obrate cez svoju agentúru v Londýne. Ona to bola, čo rozhodla, že lord Runciman bude počas svojho pobytu v Československu hosťom u doktora Maxa Ego-na von Hohenlohe-Langenburg, na je-ro na panstve v Červenom Hrádku pri Chomutove. Rozhodli tak preto, že Hohenlohe bol v tom čase už agentom berlínskej úradovne Sicherheitsdienstu. Max Hohenlohe nielen že udržoval styky s americkým vyslanectvom v Prahe, ale stykal sa s Ribbentropom i inými významnými osobnosťami tretej ríše. O význame tohto agenta svedčí aj skutočnosť, že v dnoch 15.—21. júla 1939 ho z poverenia Hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu vyslali do Londýna. Z jeho sedemstranovej zprávy vyplýva, že prostredníctvom Runcimana nadviazal kontakty s isými vedúcimi osobnosťami britského života.

Predmetom tohto rokovania bola snaha získat vedúcich britských politikov pre to, aby sa nemecko-polský problém riešil obdobne ako súdetský problém. Runciman i v tomto prípade prejavil ochotu zapojiť sa do riešenia nemecko-polského problému a využiť svoje osobné vzťahy k britskému ministerskému predsedovi.

Nemecká zpravodajská služba si veľmi starostlivo strážila i pohyb talianskych diplomatov na svojom území, ako o tom svedčí aj niekoľko zprav berlínskej úradovne

Vo svojej špiónážnej činnosti pokračoval Hohenlohe i v priebehu II. svetovej vojny. Svedčí o tom doklad vystavenej kanceláriou šefa Sicherheitsdienstu a SD v Berlíne z 2. decembra 1940 pre jeho cestu do Švajčiarska. V uvedenom dokumente sa žiadať úradovne SD, aby menovanému boli vo všetkom nápononé. Rovnako záujmavý je denník jeho dcery, ktorá svojho otca často spravozdala a do svojho denníka si stanovtvo zaznamenávala — okrem svojich osobných záujmov a zážitkov — i obsah politických rokovaní svojho otca.

● Agenti o pomeroch „doma“

Medzi záujmavé dokumenty patri aj periodický bulletin IV. úradu ríšskeho Hlavného bezpečnostného úradu, obsahujúci analýzu vnútorného situácie v Nemecku a v okupovaných krajinách. Z augustového čísla v roku 1941 vyplýva, že predmetom zvýšeneho záujmu bezpečnostnej služby bolo i v súvislosti s napadnutím Sovietskeho zväzu činnosť ilegálneho komunistického hnutia. V citovanom materiáli sa uvádza, že na území veľkého Berlína sa objavili mnohé letáky a plagáty Komunistickej strany Nemecka, vyzývajúce obyvateľstvo do bojov proti nacizmu a oslavujúce predných predstaviteľov protihitlerovskej koalície. Hieto akcie zaznamenal nad Rýnom, Frankfurt, Magdeburg, Viedni a inde. V bulletinu sa cituje obsah niektorých letákov a htiel, ako napr.: „Hitler — vrah nemeckej mládeže!“ „Vojaci, choďte tomov k svojim ženám a deťom skôr, než bude nemecká!“ „Proletár, príšiel tvoj čas, bojuj za svoju slobodu, rob sabotáže, nacistická brutalita je na konci, víťazstvo je naše!“

V ďalšej časti bulletinu je uvedený prehľad zatknutých nemeckých komunistov z tohto obdobia.

■ Strach z českého odboja

V rozbore situácie na území protektorátu, ako ho obsahuje uvedený bulletin, nacistická zpravodajská služba konštatuje taktiež, že i tu existuje silný odpor proti nacizmu a že je českým ľudom zosmiešňovaná vieru vo víťazstvo nemeckých zbraní heslom: „Die Esel glauben an den Sieg des Führers“, čo v skutočnosti, ako

si pamätáte z okupácie, v súvislosti s písomnom V — Viktória znamenalo: „Somári veria vo víťazstvo večného.“

V uvádzanom bulletinu je tiež priložená obsiahla menovitá mapa nacistickej literatúry a propagandy komunistickej literatúry a propagandy materiálov. Nie je iste bez záujmavosti, že najväčšie takto zhabaných materiálov sa našlo podľa údajov bulletinu v Prahe.

Obsah dokumentu zostaveného so skutočnou nemeckou dôkladnosťou svedčí o tom, že i v čase, keď dochádzalo k dokášaným úspechom nacistických armád na frontoch, bolo komunistické hnutie tak v okupovaných krajinách, ako i v samotnom Nemecku veľmi významným činiteľom, ktorým musela nacistická mašineria intenzívne bojovať.

● Aj zoznamy agentov ...

V materiáloch sa našli aj údaje týkajúce sa agentov a konfidentov Sicherheitsdienstu a gestapa. Iste pochopíte, že ide o materiály, ktoré nemôžu v záujme bezpečnosti našej republiky v súčasnosti uverejniť.

Svetovej verejnosti sú známe rôzne reťvanistické prejavy niektorých osob, najmä v Nemeckej spoločnej republike, z ktorých niektoré sa aktívne spolupodieľali na nacistických vojnových zločinoch v období II. svetovej vojny. Sú i takí, ktorí sa svetovej verejnosti snažili skryť a vedomu odsúdeniu. Preto i u nás, obdobne ako v mnohých iných štátoch, nemôžeme k tomu mlčať. Národnému zhromaždeniu bol predložený návrh zákonného opatrenia, podľa ktorého je vylúčené premlčanie trestného stíhania najzávažnejších trestných činov proti mieru, vojnových zločinov a trestných činov proti ľudskosti, spáchaných v prospech alebo v službách okupantov.

Súdržnovia, priatelia! Získané písomné dokumenty nepochybne prispievajú k objasneniu niektorých historických udalostí v období nacizmu. Nejde však len o význam získaných dokumentov pre objasnenie určitých udalostí v oblasti histórie. Získané dokumenty majú význam i pre zaručovanie bezpečnosti našej socialistickej republiky. Tu uvedené a ďalšie materiály sú predmetom ďalšieho skúmania a vyhodnocovania príslušnými orgánmi.

Využívam túto príležitosť, aby som podakoval všetkým, ktorí sa spolupodieľali na objavení dokumentov z historicky neďavnej doby a tiež spoluprot k posilneniu bezpečnosti našej republiky.

Dakujem vám za pozornosť.

Ďalší priebeh tlačovej porady

Právne sa domnievame, že táto nortmalizácia je na prospech mieru a mierového usporiadania v Európe. Pochopiteľne máme jednu požiadavku na predstaviteľov západného Nemecka, aby dorazne odmietli a verejne vyhlásili za neplatné tie požiadavky, ktoré sú zakotvené v mnichovskej dohode. To znamená, aby odmietli všetky názory, prejavujúce sa aj u niektorých členov západonemeckej vlády, na revoškúsenosti a žiadano, aby sme boli pochopení, že naša požiadavka je opodstatnená. Teda na zahraničnopolitickú líniu vzhľadom na vzťahy k NSR sa nič nemiení.

● Zpravodajský AEP: Boli by č. úradu ochotní dať prístup k dokumentom, ktoré k dispozícii úradom krajín, ktoré sa týkajú, najmä Francúzska, pokiaľ by ich o to požiadali?

Odpoveď: Treba povedať, že dokumenty sa skúmajú. Pochopiteľne, ak podobné žiadosti a charakter dokumentov budú zodpovedať predovšetkým stíhaniu vojnových zločinov, treba tieto žiadosti, to je v líni našej politiky, skutočne zvážiť. Na druhej strane rôzne odporúčajú aj iné riešenie.

Viem, že Francúzsko má spojeneckú dohodu s NSR. Vieme, že nacistické rozviadky a špiónážne služby sa snažia v posledných rokoch veľmi usilovne o rekonštrukciu starých nacistických sietí. Bolo by možné, aby keď je spojenecká zmluva, požiadali i príslušné orgány NSR prístup k údajom, ktoré bez sporu v tom či onom rozsahu majú k dispozícii, aby sa mohli dohodnúť. Ak ich neodovzdajú, treba si o tom urobiť taktiež vlastné závery.

Na záver citoval minister štrougal i niektoré nájdenej dokumenty o zverovaní a represáliách jednotiek SS na území Sovietskeho zväzu.

Medzititulky LUD

Čo vydali šumavské jazerá

Z prejavu ministra vnútra Lubomíra Štrougala na včerajšej tlačovej konferencii v Prahe

• Smernica ARLZ

Neobvyklý spôsob uloženia najdených písomností súvisí bezpečnosťou s niektorými opatreniami, ktoré sa urobili v poslednom období existencie tretej ríše. Je známe, že dňa 10. augusta 1944 sa konala v strassburskom Maison Rouge (Červený dom) konferencia popredných funkcionárov nacistického Nemecka, kde sa konštatovalo, že o výsledku II. svetovej vojny je definitívne rozhodnuté a treba na ukrytie najvýznamnejších a najcennejších dokumentov tretej ríše, a tým utvoriť i isté predpoklady pre budovanie štvrtej ríše. Tieto inštrukcie stanovujú, ako postupovať v prípade priblíženia frontu, akým spôsobom treba preprieť všetky dôležité dokumenty, kartotéky, rôzne prístroje, aparáty, ktoré nesmú padnúť do rúk nepriateľa.

Pre územie bývalého protektorátu boli tieto smernice taktiež rozpracované a nariadením takzvaného úradu štátneho ministra K. H. Franka ich dňa 22. januára 1945 vydali pre potrebu nacistickým in-

štitúciám, nachádzajúcim sa na našom území.

V zmysle smerníc ARLZ vypracovali z rôznych miest väčšinou špeciálne jednotky SS, úlohou ktorých bolo dopraviť a uložiť na vhodných miestach materiály, ktoré sa nemali dostať do rúk predovšetkým Červenej armáde.

• Transporty s ulúpeným materiálom

Je nám známe, že boli vypravené konkrétne dva transporty, a to z Berlína do Prahy, ktoré zrejme vlezli ulúpený majetok a dôležité písomné materiály zo zložiek hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu. Cieľom týchto transportov mala byť pravdepodobne takzvaná alpská pevnosť — alpské jazerá.

Vieme tiež o tom, že v zámku v Zámuckách bol od určitého času uložený vojnový archív zbraní SS. Našiel sa tajný rozkaz z Berlína z 30. 4. 1945, v ktorom sa nariaďuje vojnový archív zbraní SS okamžite previezť a ukryť v starom bani v Halleine v Rakúsku.

V dôsledku vojnových operácií transporty z Berlína a Prahy zrejme nedodržovali stanovenú trasu,

časový limit a došlo asi k ich rozdeleniu na menšie skupiny, ktoré stratili medzi sebou spojenie. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa možno domnievať, že niektorí velitelia naložili s prevážaným materiálom podľa vlastného uváženia. Je pochopiteľné, že aj pri všetkej nacistickej dôkladnosti sa nepodarilo všetky dokumenty, kartotéky alebo predmety odviezť na vopred určené miesta.

• O aké dokumenty ide?

Dovoľte mi teraz, aby som vás oboznámil s niektorými dokumentami.

Íde o časť materiálov jednotlivých úradov hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu v Berlíne z jeho činnosti v rôznych oblastiach.

Materiály obsahujú dokumenty k udalostiam, už históriou objasneným a doloženým. Okrem toho sú však súčasťou nálezu dokumenty k udalostiam, ktoré dosiaľ neboli dostatočne doložené. Ďalej ide o originálne dokumenty, ktorých existencia sa predpokladala, ale do-
siaľ sa nenašli.

Časť nájdených dokumentov sa vzťahuje na nevydarený puč v Rakúsku z 25. júla 1934 a podiel nemeckej zpravodajskej služby na anšluse Rakúska. O tom svedčí predovšetkým materiál o tzv. „historickej komisii ríšskeho vedúceho SS“, ktorá bola zriadená mesiac po anšluse s cieľom zahliadiť podiel nacistickej rozvedky na puči, ako aj opísať svetovej verejnosti rakúsku udalosť tak, ako ich vykonávala nacistická propaganda. Ďalšou úlohou tejto komisie bolo kritické zhodnotenie príprav a priebehu puču, vrátane chýb, ktorých sa dopustili zodpovedné osoby z nacistického tábora. Nemožno obísť i úlohu komisie zhromažďujúcej klady pre represálie voči osobám z radov rakúskych demokratov, ktoré sa zaslúžili o likvidáciu puču.

• Vražda kancelára Dollfusa

Snahou komisie bolo dosiahnuť rehabilitácie jedného z hlavných páchatelov vraždy kancelára Dollfusa — Ottu Planetta, ktorého rakúsky súd odsúdil pre vlastizradu a vraždu na trest smrti.
(Pokračovanie na 5. strane)

Orgán Slovenského ústredného výboru ČSM Cena 30 hal.

Smena

STREDA

16.

SEPTEMBER

1964

Ročník XVII.

Číslo 222.

16

Čo vydali šumavské jazerá

(Dokončenie z 1. str.)

Rehabilitácia Planettu sa mala dosiahnuť vyvolaním pochybností o vierohodnosti očitého svedka vraždy, dôvernika Hedviceka. Kancelár Dollfus bol totiž zavraždený dvoma ranami z pištole a Hedvicek za vrahu označil Planettu, ktorý vpálil obe smrtiace rany. Úlohou „historickej komisie“ bolo nájsť osobu, ktorá by vyhlásila, že taktiež vystrelila a zasiahla Dollfusa. Týmto spôsobom by bola otrávená hodnovernosť korunného svedka Hedviceka. Citujem z nájdeného dokumentu „historickej komisie“: „K podstatným problémom rehabilitácie Planettu patrí otázka, kto vypálil druhý výstrel na Dollfusa. V tomto smere nutné vyšetrenia sa môžu urobiť až potom, čo ríšsky vedúci SS zaručí SS-manovi, ktorý by pripadal za týchto okolností do úvahy ako páchatel, plnú beztrastnosť.“

Touto koncepciou mal vzniknúť dojem, že súčasťou nacistického puču v Rakúsku nebolo úmyselné zavraždenie Dollfusa, ale púhe prevzatie moci, a že teda kancelár bol zabitý viac-menej náhodou pri obsadzovaní budovy pri vzniknutom chaose.

Pokiaľ ide o rehabilitáciu Planettu z vlastizrady, zvolili verziu, že rakúska vláda v roku 1934 bola protiústavná a teda konanie rakúskych nacionálnych socialistov nebolo velezradnou činnosťou.

Zo záverečného protokolu „historickej komisie“ ďalej vyplýva, že už v roku 1933 za úzkej súčinnosti rakúskych a nemeckých nacistov bol veľmi podrobne vypracovaný plán puču a že sa niekoľkokrát rokovalo o jeho termíne. Puč však vypukol zásluhou rakúskych nacionálnych socialistov v termíne, ktorý nebol v súlade s plánmi Berlína.

V materiáloch už uvedenej komisie sa tiež skúma miera zavinenia jednotlivých osôb z radov rakúskych nacistov na nevydarenom puči. Tak napríklad komisia obviňuje policajného inšpektora Johana Doblera z toho, že neutvoril situáciu vhodnú na obsadenie úradu spolkového kancelára tak, ako sa mu uložilo.

Vzhľadom na širokú publicitu udalosti z 25. júla 1934 v medzinárodnej tlači prijíma „historická komisia“ záver, aby nacistickí historici spracovali hodnotenie politického vývoja Rakúska od roku 1918 do anšlusu v marci 1938 tak, aby sa stalo oficiálnym stanoviskom NSDAP i k udalostiam nevydareného puču.

● Plánovité likvidovanie židov

Z historicko-politického hľadiska považujeme za cenný nálež listov popredných nacistických pohľadárov, ktoré zavdali podnet k tzv. konečnému riešeniu židovskej otázky, t. j. k plánovitému fyzickému likvidovaniu židov.

Zámer?

Nie je tomu ešte tak dávno, aby sme si nepamätali vynikajúci úspech mladého barandovského scenaristu a režiséra Pavla Juráčka na festivale v Oberhausene. Jeho káfovsky ladený stredometrážny hraný film Postava na podopieraní patrí medzi najúspešnejšie filmy celej minuloročnej produkcie, včítane celovečerných filmov. Trápilo nás zdĺhavé uvedenie tejto snímky do bežných kín a teraz, keď sa aj tzv. radový divák má možnosť zoznámiť s talentovaným a svojiským

V júli 1941 píše Göring Heydrichovi list, v ktorom ho poveruje urobením všetkých priprav na konečné riešenie židovskej otázky. Súčasne je poverený na predloženie celkového návrhu Göringovi. Heydrich oznamuje túto skutočnosť Frankovi 25. januára 1942 a dodáva, že prípravné práce sa už začali.

O brutálnej dôkladnosti nacistickej mašinérie svedčí ďalší list, ktorým Frank po 8 mesiacoch hlási IV. úradu hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu, že v Terezíne sa už teraz nachádza 43 tisíc obyvateľov, čo je desaťnásobok počtu pôvodného stavu a zároveň uvádza, že v najbližšom čase očakávajú ďalších židov z ríše v počte okolo 26 tisíc osôb.

● Neveria ani spojencom

Podstatná časť nájdených materiálov pochádza aj z činnosti hitlerovskej rozviedky v Taliansku. Nacisti robili totálne špiónážnu činnosť proti svojmu talianskemu spojencovi. Na základe spojeneckých dohôd medzi nacistickým Nemeckom a Talianskom bolo síce zakázané robiť zpravodajskú činnosť na území druhého partnera, pravda, nacisti, ako vyplýva z nájdených dokumentov, túto dohodu zásadne nedodržiavali. Svoj agentúrny aparát upriamili tak, že jeho činnosť nespela talianska bezpečnosť odhaliť.

Nacistická zpravodajská služba starostlivo sledovala o. i. činnosť vedúcich talianskych fašistických osobností, tak napríklad bezpečnostná služba v Klagenfurte podáva 13. 12. 1940 zpravu do Berlína od agenta označeného VB K1-11775 o Mussolini a prófovi Ciano — vtedajšom ministrovi zahraničných vecí. Podľa tejto zprávy obaja hodnotení ako osoby s početnými charakterovými chybami, značne neobľúbení u obyvateľstva, duševne rozpoltení, naviac fašista Ciano obviňovaný z protinemeckých tendencií.

● Princ pre Slovensko

Ciano bol intenzívne preverovaný a sledovaný nacistickou rozviedkou. Z tohto rozpracovania sa dozvedáme o. i. pre nás zaujímavú zpravu, že talianske klérofašistické, ale proti Nemecku zamerané kruhy sa vážne zaoberali myšlienkou utvorenia monarchie na Slovensku. Na jej čelo mal byť postavený taliansky princ, alebo niektorý príslušník inej kráľovskej rodiny.

Nacisti vyslali na územie Talianska celý rad agentov, ktorí pod rôznym krytím robili svoju špiónážnu činnosť.

Nemecká zpravodajská služba si veľmi starostlivo strážila i pohyb talianskych diplomatov na svojom území, ako o tom svedčí aj niekoľko zpráv berlínskej úradovne SD.

Sú tiež k dispozícii i ďalšie dokumenty svedčiace o tom, že nacistická zpravodajská služba aj napriek dohodám medzi oboma rozviedkami nedôverovala svojim partnerom v Taliansku. O tom svedčí dokument, v ktorom nemecký agent označený krycím znakom J/H 6841 sprostredkováva, pochopiteľne bez vedomia talianskych úradov, v apríli 1940 cez kapitána talianskej dopravnej lode prevoz špiónážneho, sabotážneho, spojovacieho a propagačného materiálu do Spojených štátov.

Predmetom nálezu je aj dokument o príprave akcie zvanej Anzo, cieľom ktorej bolo zničenie štábu veliteľa 5. a 8. anglicko-americkej armády v noci z 8. na 9. marca 1944. Akciu navrhol generál Wehrmacht Westphal SS-oberst-

sturmabführer Kappler z hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu a plukovník Zolling z Abwehru (zpravodajskej služby armády).

Medzi získanými dokumentmi sa nachádzajú aj doklady o činnosti nemeckej rozviedky na území Francúzska po uskutočnení invázie. Ide prevažne o diverzné akcie, organizované nemeckou rozviedkou v tyľe inváznych armád, v značnom rozsahu.

Nacistická zpravodajská služba využívala na plnenie svojich úloh aj diplomatický sbor Tretej ríše. Svedčia o tom dokumenty z činnosti Ottu Abetz. Tento pohľadáč, pôvodne známy ako pacifista, pôsobil v roku 1934 až do roku 1939 vo Francúzsku, kde patrila medzi hlavných organizátorov nacistickej pliatej kolóny. Po vypovedaní z Francúzska riadil úradovňu poverenca NSDAP pre zahraničnopolitické otázky v štábe fúhrerovho zástupcu v hodnosti SS-brigadeführera. Ide o inštitúciu, ktorá riadila špiónážnu činnosť mnohých nacistických diplomatov a ďalších spoločensky vysoko postavených osôb.

● Nové svetlo na Runcimanovu misiu

Získané dokumenty vrhajú nové svetlo i na anglickú misiu, vedenú lordom Runcimanom pred II. svetovou vojnou v Československu. Z dokumentov je jasné, že nacistická bezpečnostná služba sa podieľala aj na rokovaní misie, a to veľmi obratne cez svoju agentúru v Londýne. Ona to bola, čo rozhodla, že lord Runciman bude počas svojho pobytu v Československu hosťom u doktora Maxa Egona von Hohenlohe-Langenbarga na jeho panstvo v Červenom Hrádku pri Chomutove. Rozhodli tak preto, že Hohenlohe bol v tom čase už agentom berlínskej úradovne Sicherheitsdienst. Max Hohenlohe nielenže udržiaval styky s americkým vyslanectvom v Prahe, ale stýkal sa s Ribentropom a inými významnými osobnosťami tretej ríše. O význame tohto agenta svedčí aj skutočnosť, že v dňoch 15.—21. júla 1939 ho z poverenia hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu vyslali do Londýna. Z jeho sedemstranovej zprávy vyplýva, že prostredníctvom Runcimana nadviazal kontakty s istými vedúcimi osobnosťami britského života.

Predmetom tohto rokovania bola snaha získať vedúcich britských politikov pre to, aby sa nemecko-poľský problém riešil obdobne ako sudetský problém.

Runciman i v tomto prípade prejavil ochotu zapojiť sa do riešenia nemecko-poľského problému a využiť svoje osobné vzťahy k britskému ministerskému predsedovi.

Vo svojej špiónážnej činnosti pokračoval Hohenlohe i v priebehu II. svetovej vojny. Svedčí o tom doklad vystavaný kanceláriou šéfa Sicherheitspolizei a SD v Berlíne z 2. decembra 1940 pre jeho cestu do Švajčiarska. V uvedenom dokumente sa žiadať úradovne SD, aby menovanému boli vo všetkom nápomocní.

Rovnako zaujímavý je aj denník jeho dcéry, ktorá svojho otca často sprevádzala a do denníka si starostlivo zaznamenávala — okrem svojich osobných záujmov a zážitkov i obsah politických rokovaní svojho otca.

● „Voli veria vo víťazstvo vođu“

Medzi zaujímavé dokumenty patrí aj periodický bulletin IV. úradu ríšskeho hlavného bezpečnostného úradu. Z augustového čísla v roku 1941 vyplýva, že predmetom zvýšeného záujmu bezpečnostnej služ-

by bola v súvislosti s napadnutím Sovietskeho svazu činnosť ilegálneho komunistickeho hnutia. V citovanom materiáli sa uvádza, že na území veľkého Berlína sa objavili mnohé letáky a plagáty Komunistickej strany Nemecka, vyzývajúce obyvateľstvo do boja proti nacizmu a oslavujúce popredných predstaviteľov protihitlerovskej koalície.

V ďalšej časti bulletinu je uvedený prehľad zatknutých nemeckých komunistov z tohto obdobia.

V rozbere situácie na území protektorátu, ako ho obsahuje uvedený bulletin, nacistická zpravodajská služba konštatuje taktiež, že i tu existuje silný odpor proti nacizmu a že český ľud zosmiešňuje vieru vo víťazstvo nemeckých zbraňových heslom: „Die Esel glauben an den Sieg des Führers“, čo v skutočnosti ako si pamätáte z okupácie, v súvislosti s písmom V — Viktoria znamenalo: „Voli veria vo víťazstvo vođu“.

V uvádzanom bulletinu je tiež príloha obsahujúca menovité mnesta nálezu komunistickej literatúry a propagačných materiálov. Nie je iste bez zaujímavosti, že najviac takto zabezpečených materiálov sa našlo podľa údajov bulletinu v Prahe.

Získané písomné dokumenty nepochybne prispievajú k objasneniu niektorých historických udalostí v období nacizmu. Nejde však len o význam získaných dokumentov pre objasnenie určitých udalostí v oblasti histórie.

Získané dokumenty majú význam i pre zaručovanie bezpečnosti našej socialistickej republiky. Tu uvedené a ďalšie materiály sú predmetom ďalšieho skúmania a vyhodnocovania príslušnými orgánmi.

Medzititulky: Smena

Zpráva o porade Predsednictva ÚV KSČ a vlády

PRAHA (čtk) — V pondelok sa konala porada Predsednictva ÚV KSČ s vládou Československej socialistickej republiky, vedúcimi tajomníkmi KV KSČ a ďalšími zodpovednými pracovníkmi.

Predmetom porady bolo prerokovanie ekonomických a politických otázok, súvisiacich s prípravou najbližších plenárnych zasadnutí ÚV KSČ a dôležitých akcií v budúcom období.

Úvodné slovo predniesol prvý tajomník ÚV KSČ a prezident republiky súdruh ANTONÍN NOVOTNÝ. Poukázal najmä na to, že pri realizácii uznesení XII. sjazdu strany treba doviest závažné problémy v oblasti plánovania a riadenia zo štádia diskusií k sústavnému uvádzaniu do života.

Ďalej prehliedol ideologickú prácu a orientovať ju predovšetkým na tie miesta, kde je pôsobenie našej ideológie slabé.

20. výročie oslobodenia Československa Sovietskou armádou nech sa stane chrbtovou kosťou rozvoja aktivity na celom hospodárskom a výchovnom úseku.

V diskusii sa prejavila jednotná vôľa splniť závažné ekonomické a politické úlohy vyjadrené v pracovnom programe ÚV KSČ a vlády pre budúce obdobie.

UTOROK, 15. SEPTEMBRA 1964 • ROČNÍK VIII. • ČÍSLO 218 (2351)

Vecerník

30
halierov

Čierne jazero prehovorilo

Čo prezrádzajú listy H. Göringa, R. Heydricha a K. H. Franka? • Pán generál Skorzeny mal prsty i v šumavských záhadách • Dnes večer bodka za legendami

Bratislava (več) — Od vytiahnutia záhadných debien z hĺb Čierneho jazera utieklo niekoľko týždňov. Koniec dohadom urobila dnes ráno tlačová porada, na ktorej minister vnútra Lubomír Štrougal oboznámil novinárov s obsahom nájdených dokumentov.

Pod vodou šumavského jazera ich ukryli nacistické bezpečnostné zložky. Časť sa vzťahuje na nevydarený puč v Rakúsku z 25. júla 1934 a hovorí tiež o podiele nemeckej spravodajskej služby na anšluse Rakúska. Sú to dokumenty o tzv. „historickej komisii ríšskeho vedúceho SS“, ktorá vznikla mesiac po anšluse, aby zahľadila podiel nacistickej rozviedky na puči.

Debny ďalej obsahovali listy popredných nacistických pohľadáčov, ktoré dali podnet k tzv. „končnému riešeniu židovskej otázky“, t. j. k plánovitému fyzickému likvidovaniu židov.

Podrobnosti o tom, ako sa dostali tieto dokumenty do vŕb Čierneho jazera, akú úlohu pri tom hral esesácky generál Skor-

zeny, uvidíme dnes večer o 19,30 hod. na televíznych obrazovkách v relácii Zvedavá kamera. Svätectvo vydá i jeden politický väzeň, ktorý bol prítomný pri transporte dokumentov.

Spisovatelia o povstaleckej literatúre

Bratislava (vn) — Zajtra večer o siedmej bude v knižnici Domu čs.-sovietského priateľstva druhá z cyklu besied „SNP V LITERATÚRE“. Zo spisovateľov prehovorí Alfonz Bednár a Ladislav Mňačko, úvodnú časť povie a besedu povedie literárny kritik Ľudislav Truhlár.

Přepadení televizního štábu Zvědavé kamery Tajemství Černého jezera odhaleno

Centered

aby stanovené prostředky byly co nejúčelněji a co nejefektivněji využity. Základní koncept pro příští rok je soustředění investičních prostředků na rozhodující akce, které mají být uvedeny do provozu. V roce 1965 bude zahájeno devět investičních schvalovaných staveb a uvedeno do provozu 14 větších výrobních jednotek. Dosavadní práce na plánu na tomto úseku ukazuje, že vyloučené zásady výrobní hospodářské jednotky v plném rozsahu neuplatňují. Stále se objevují vážné nedostatky na úseku odběratelsko-dodavatelských vztahů a investiční nezabezpečují převzetí objemu prací v takovém rozsahu, aby plánované kapacity mohly být ve stanovených termínech uváděny do provozu.

O správném naplnění plánu a jeho důsledném zabezpečování rozhodnou pracující, jejich aktivita a iniciativa. Proto je třeba orientovat iniciativu pracujících na uzavírání závazků k zajištění a překročení stanovených úkolů plánu. Nadále zůstává základem heslem socialistického soužití — produktivita — kvalita — hospodárnost. Proto také současně připravované kolektivní smlouvy musejí být vyvážením takto zaměřené iniciativy a úsilí pracujících.

Pracovníci potravinářských podniků jsou vypracují pod vedením a za pomoci stranických, odborových a mládežnických organizací takový návrh plánu, který zajišťuje zvláště do dávky zadaných druhů potraviny i naplnění náročných ukazatelů kvality. Intenzivně řešit rozhodnutých úkolů, v příštím roce jich bude jen 36. Intenzivně řešit rozhodnutých úkolů povede i k jejich rychléjší realizaci a tak k vyššímu úsporu. Byly též propracovány zásady modernizace jednotlivých výrobních úseků pomocí jednotlivých progresivních strojů.

V příštím roce dojde k účelnému soustředění síly na řešení rozhodnutých úkolů ve výzkumu a vývoji. Zároveň v letošním roce bylo v plánu rozvoje vědy a techniky řešeno 138 komplexních státních a resortních úkolů, v příštím roce jich bude jen 36. Intenzivně řešit rozhodnutých úkolů povede i k jejich rychléjší realizaci a tak k vyššímu úsporu. Byly též propracovány zásady modernizace jednotlivých výrobních úseků pomocí jednotlivých progresivních strojů.

Významné úspory očekáváme i od likvidace neefektivních provozoven. V potravinářském průmyslu musíme zajišťovat tohoto úkolu vidět v přítomnosti souvislosti se zabezpečením plněního zásobování obyvatelstva. Nesmíme proto připustit jakékoli narůst zásobování předčasnou likvidací provozoven, které je nutno dočasně udržet v provozu. To platí především o pekárnách, pivovarech, výrobkách masných výrobků a o mlékárnách. To však neznamená, že nedůdeme systematicky a plánovitě likvidovat neefektivní provozy v těch případech, kdy jejich kapacita je plně nahrazena novými moderními závody, ve kterých můžeme zabezpečit vyšší hygienickou úroveň výroby. V plánu na rok 1965 počítáme proto s likvidací 222 provozoven a závodů při dořešení úspor 1040 pracovníků a snížení úhlavních vlastních nákladů výroby o 16 mil. Kčs ročně.

V příštím roce dojde k účelnému soustředění síly na řešení rozhodnutých úkolů ve výzkumu a vývoji. Zároveň v letošním roce bylo v plánu rozvoje vědy a techniky řešeno 138 komplexních státních a resortních úkolů, v příštím roce jich bude jen 36. Intenzivně řešit rozhodnutých úkolů povede i k jejich rychléjší realizaci a tak k vyššímu úsporu. Byly též propracovány zásady modernizace jednotlivých výrobních úseků pomocí jednotlivých progresivních strojů.

Úmyslu

1 roce

Stejně tech-
i se
aktivy.
vztahů
nohem
jejich
ch už

a řídit
ch, mo-
lektro-
le jiné
úseku
export,
pořadu

organi-
né, že
i zabý-
ak jed-
o jsme
itovaný
mu vý-
m, aby
orovná-
plektivů
cení je-
o dílen-
a nejen
sem vy-
včasné
přínosu
e a ko-
i péče
ní.

smlouvou, je třeba pokračovat v dal-
ším úsilí, hledat další dohody, které
by nejen zmrazovaly výrobu nukleár-
ních zbraní, ale které by vedly

sáhnout takových výsledků, které by
umožnily jasně rozlišovat otřesy pů-
sobené zemětřeseními a nukleárními
pokusy."

Marina Popovicova vytvořila ne-
dávno na proudovém letadle čs. vý-
roby L 29 světový rychlostní rekord
na uzavřeném okruhu.

Včerejší tisková konference s ministrem vnitra potvrdila:

V Černém jezeře byly dokumenty světového významu

PRAHA (vk) — Už včera jsme v naší reportáži o připravovaném televizním pořadu Zvědavé kamery naznačili, že objevené dokumenty mají význam nejen pro evropské země. Zasvěcený výklad ministra Štrougala tuto domněnku plně potvrdil a dokázal, že objevené nacistické písemnosti říšských rozvědek mají opravdu světový význam. Konferenci byli též přítomni zástupci západních tiskových agentur; z jejich dotazů bylo zřejmé, že dokumenty budou zajímat celý svět.

Ministr vnitra dr. L. Štrougal uvedl, že archiv, uložený na dně Černého jezera, je pouze jedním z archivů, které byly ukládány koncem války na různých místech, nejvíce v tak zvané alpské oblasti, do nichž patřila i Železná Ruda. Instrukce k ukládání nebo ničení archivů, dokumentů a jiných kompromitujících materiálů byly ústředně uděleny už 10. srpna 1944 na poradě nacistických pohlavárů ve strassburském Maison Rouge, neboť bylo již jasno o výsledku II. světové války.

Také archiv, uložený do Černého jezera, byl takto uložen, jak jsme již psali, nebylo na to dost času, a tak nebyly dodrženy všechny směr-

nice pro bezpečné ukládání. Kompromitující materiály se prostě neměly dostat do rukou nepřítele, zvláště Rudé armády.

Nalezené materiály jsou částí archi-
vů jednotlivých úřadů hlavního říš-
ského bezpečnostního úřadu v Berlíně
a přinášejí svědectví o jeho činnosti.

Část těchto dokumentů se vztahuje
k nezdařenému puči v Rakousku z 25.
července 1934 a podílu německé zpra-
vodažské služby na anšlusu Rakouska.
Především šlo samozřejmě o zahlazení
stop, které by mohly vést k odhalení
podílu nacistické špionáže. Snahou
bylo: rehabilitovat jednoho z hlav-
ních pachatelů vraždy kancléře Dol-
fusse, Oty Planetty, a postih anti-

fašistů, kteří vystupovali v soudních
procesech proti nacionálním socialis-
tům.

V nalezených dokumentech je rov-
něž znát podíl nacistické rozvědky
na vypracování právních předpisů,
které umožnily po anšlusu postavit
před soud buržoazně demokratické
představitelů rakouského státu.

Z historickopolitického hlediska je
velmi cenný nález dopisů nacistic-
kých představitelů, které zavdaly
podnět k tak zvanému konečnému
řešení židovské otázky, neboli jejich
fyzické likvidace.

Zajímavé jsou rozhodně materiály
o činnosti nacistické rozvědky v Itá-
lii. Dohoda nedohoda, smlouva ne-
smlouva, pozornosti nacistické roz-
vědky neušli ani přední italské fašisté,
jako Mussolini a jiní. Ze zprávy
o hraběti Ciano, ministru zahraničí
v Itálii, se dovídáme mimo jiné, že
italské klerofašistické, ale protině-
(Pokračování na 5. straně)

PRAČE c.222 16. září -64

mentem o socialistickém souložení.
Budou ji řídít vedoucí pracovníci jed-

Handwritten notes and stamps, including a large 'DEBETNI' stamp and various administrative markings.

o příslušný klub, v němž se
nutnost především zaměřit činnost
klubů na pomoc výrobě.

V Černém jezeře byly dokumenty svělového významu
(Dokoment z 1. strany)
mecky zaměstnané krůhy, se vážně za-
bývaly myšlenkou vytvoření monar-
chie na Slovensku, do jejíhož čela
měl být postaven italský princ nebo
jiný příslušník italské královské ro-
diny.
Z dokumentu nacistického bezpeč-
nostního úřadu například vidíme, že
aktivním špiónem byl i planista Hu-
bert Giesen, nebo že své služby pro
říšskou službu nabízel manželka
státního sekretáře v ministerstvu do-
pravy Königa s tím, že ovládá italské
nu, francouzštinu a rumunštinu.
Vůči spojenecké Itálii používala
říšská spojenecká služba diverzní
operace v severní Itálii za použití
fasistických živlů z řad německé
menšiny. Problematika jižních Tyrol
byla rovněž svěřena německé roz-
vědky.

Nálezy přináší i dokument o při-
pravě akce k zničení štábu velitele
5. a 8. anglo-americké armády.
Dokumenty svědčí rovněž o široké
činnosti a plánech německé rozvědky
ve Francii. Jejich cílem byly hlavně
diverzní akce v týle invazních armád.
Pro nás (ale nejen pro nás) jsou
jistě nesmírně zajímavé dokumenty
o anglické misi, vedené před druhou
světovou válkou v Československu
lordem Runcimanem. Nacistická bez-
pečnostní služba se podílela na jed-
náních miss velmi obratně přes svou

mus — 9.00 Z díla Bohuslava Martinu
a Josefa Šuka — 10.00 Hudební náklady

agenturu v Londýně, která rozhodla,
že Runciman bude po dobu pobytu
v Československu hostem u dr. Maxe
Egona von Hohenlohe na jeho panství
v Červeném Hrádku u Chomutova.
Von Hohenlohe byl totiž agentem
sicherheitsdienstu. Runciman mu pak
zprostředkoval styk s jinými význač-
nými osobnostmi v Londýně; zřejmě
netušil, s kým má co dělat.
Neméně zajímavý a poutavý je
i osobní deník dcery von Hohenlohe,
která si zaznamenávala nejen obsah
politických jednání svého otce, ale
i svoje dojmy a zážitky z intimních
styků s různými politickými osobnost-
mi v Evropě. Jeho uveřejnění, jak po-
znamenal ministr Štrougal, mohlo by
přinést ještě dnes přinejmenším ne-
příjemnosti některým osobnostem zá-
padní Evropy.

Periodický bulletin z roku 1941 IV.
úřadu říšského hlavního bezpečnost-
ního úřadu dokládá v souvislosti
s napadením Sovětského svazu zvýše-
nou činností ilegálních komunistic-
kých organizací v okupovaných ze-
mích včetně Berlína a území Říše.
Podle těchto údajů nejvíce proti-
nacistických tiskovin bylo nalezeno
v Praze.
Tisková konference pak pokračo-
vala doložky našich i zahraničních
novinářů, na které ministr Štrougal
odpovídal. Uvedl mimo jiné, že archiv

21.45 III. CS Sejdeme se na Strahově
— 22.10 Ruština.

k dispozici. Na otázku jiného zaha-
něního zpravodaje, budou-li doku-
menty týkající se určitých západních
států, na žádost vlády poskytnuty,
odpověděl ministr vnitra, že dosud
žádná země o poskytnutí dokumentů
nepožádala a těžko mohla požádat,
neboť dokumenty nebyly známy. Po-
žádá-li však některá země o uvolnění
dokumentů, a bude-li takové uvolnění
sloužit k potrestání válečných zlo-
činců, jistě vyjde naše vláda vstříc.

Dodnes žijí v západním Německu a v Rakousku bývalí příslušníci SS. Sta dar-
te 89, všichni významenani tzv. řádem křiže za svou účast na přípravách a samotné
převládě kancléře Dolhuse v roce 1934. Nalezené dokumenty uvádějí jejich jména a
převládě zkrátka celé akce. Na obrázku je šifrovací tabulka a klíč, který je obsa-
hem dokumentu z 12. dubna 1934. Podle tohoto klíče podávali zprávy rakouští pří-
slušníci oddílů SA, tehdy ilegálně působících jako 5. kolona v Rakousku. Průvodní
dopis je datován čtvrt roku před atentátem na tehdejšího rakouského kancléře Dol-
huse.

Handwritten table with multiple columns and rows of numbers and text, likely a cipher or code.

Tajemné bedny vydaly svůj obsah

Pokračování ze str. 1

jsou tu zaznamenány okolnosti spojené s anglickou misí, která v čele s lordem Runcimanem navštívila před druhou světovou válkou Československo.

I tady měla své prsty nacistická bezpečnostní služba. Nebylo náhodou, že se Runciman stal v době svého pobytu v Československu hostem Maxe Egona von Hohenlohe na jeho sídle v Červeném Hrádku u Chomutova. Toto pohostinství připravila nacistická agentura v Londýně a neměla k tomu jiný důvod než ten, že Ho-

henlohe byl významným agentem Sicherheitsdienstu. Hohenlohe se osvědčil i později, když byl v červenci 1939 vyslán do Londýna. V archívu je jeho obsáhlá zpráva z jednání s britskými představiteli, která ukazuje, že nacisté chtěli řešit polskou otázku podle sudetského vzoru.

A ještě jedna věc se nalézá mezi dokumenty. Je to malá knížka s černými deskami, která hýří mnoha kompromitujícími skutečnostmi. S Hohenlohem často cestovala jeho dcera Pimpína, která si pečlivě vedla deník. Jsou v něm osobní zážitky a dojmy, ale i obsah politických jednání, která její otec vedl. Může to být pikantní čtení.

OD BORMANA PO FRANKA

Jeden svazek listin nese podpisy předních nacistických pohlavárů od Bormana až po Franka. Je to jejich vzájemná korespondence, jejímž obsahem je židovská otázka. Na prvním místě je dopis z června 1941. Göring jím pověřuje Heydricha přípravami ke konečnému řešení židovské otázky. Heydrich to oznamuje Frankovi s dodatkem, že přípravné práce již započaly. A Frank o osm měsíců později dokládá: v Terezíně se již nyní nachází 43 tisíc obyvatel, což je desetinásobek původního stavu. V nejbližší době jsou očekáváni další židé z říše v počtu asi kolem 26 tisíc osob.

NEJEN PRO POUČENÍ

Nalezené materiály ozřejmují ještě celou řadu dalších skutečností. Například vytvoření špiónážní cesty prostřednictvím kapitána italské lodi do Spojených států. Nebo přípravu akce

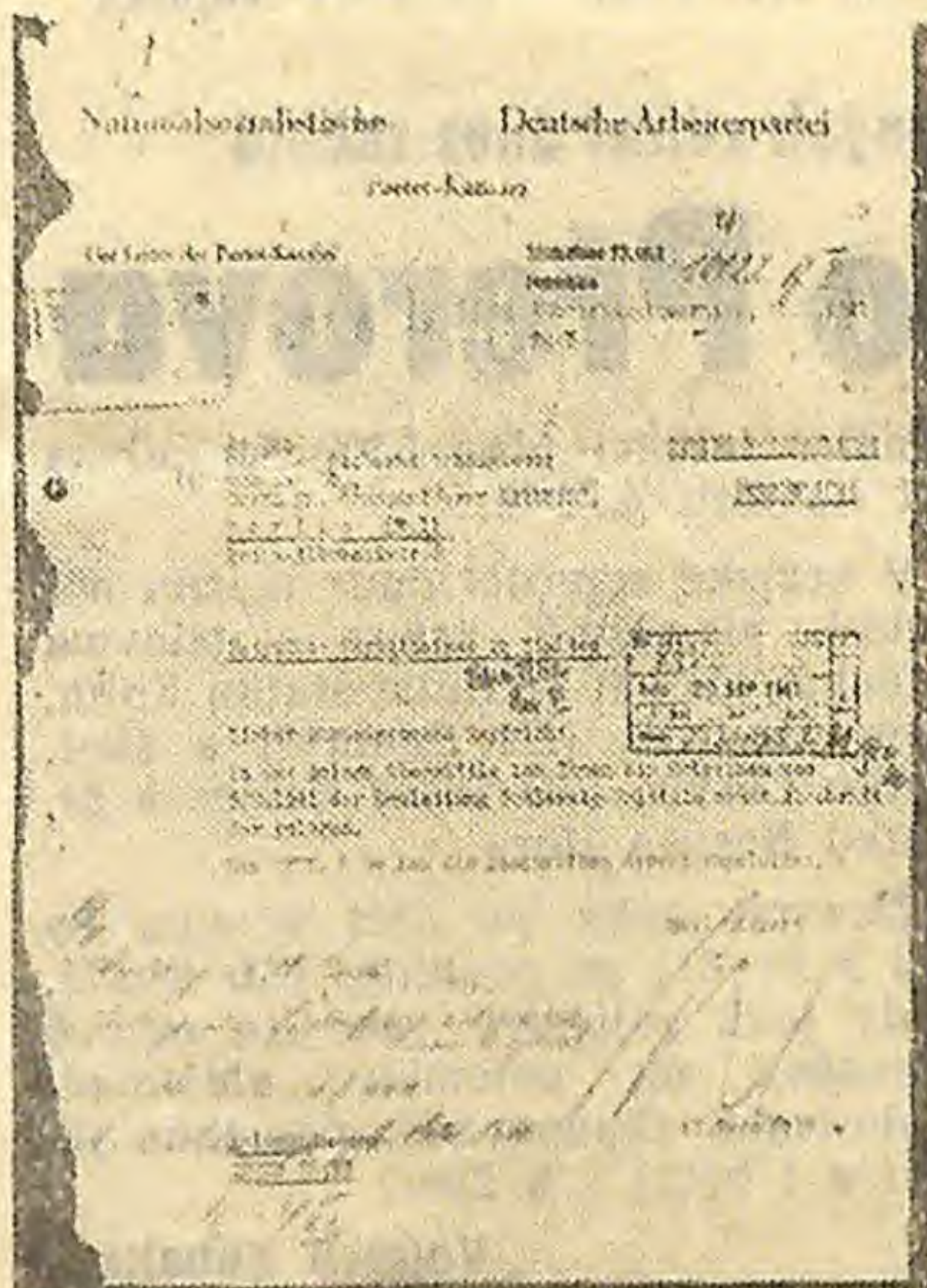
Anzio, podle níž mělo dojít ke zničení štábu americké armády. Jiné hovoří o využívání diplomatů třetí říše ke šplonáži, o činnosti tajné služby ve Francii, o masových vraždách v Sovětském svazu a podobně. A na závěr přicházejí velmi důležité materiály, které se týkají agentů a konfidentů gestapa a Sicherheitsdienstu na našem území. Pro bezpečnost republiky jsou to zvláště cenné dokumenty, nelze je proto zatím zveřejnit.

Archív vyzdvižený z hloubek Černého jezera jistě odhalí ještě celou řadu jiných skutečností, které budou po vyhodnocení postupně zveřejňovány. Prospějí určitě také k tomu, aby byly objasněny i další události z období války. Pro poučení i zabezpečení světového míru.

★

Tajemství jednoho nacistického archívu je odhaleno. Další ještě čekají na své objevitele. Je známo, že v posledních dnech války byly vypraveny dva transporty, z Berlína a Prahy, které pravděpodobně vezly uloupený majetek a důležité písemnosti ze složek hlavního říšského bezpečnostního úřadu. Jejich cílem byly úkryty v alpské pevnosti. Jiný archív byl určitě čas uložen v zámku v Zásnukách. Patřil zbraním SS a na rozkaz měl být převezen a ukryt v rakouském Halleinu. Jeho část byla zadržena u nás, zbytek někde zmizel.

Je pravděpodobné, že řada skrýší ještě existuje, protože nacisté v posledních hodinách války dávali přednost záchraně svých životů. Ukryli je, kam se dalo. Ale i tyto skrýše budou jednou vybrány. (kl)

Martin Borman píše Heydrichovi o poměrech v tehdejší Itálii

Podrobení, Britské, 25.9.64, 2.222

TAJEMNÉ BEDNY VYDALY SVŮJ OBSAH

Téměř dvacet let leželo na dně šumavského Černého jezera několik beden, které skrývaly četná tajemství nacistické říše. Letos v červenci byly bedny vyždviženy. Jak se dalo očekávat, staly se středem zájmu nejen naši veřejnost, ale všeho světového tisku. Vzrušily i špiónážní centra a mezi nimi na prvním místě západoněmeckou Gehlenovu rozvědku, která už projevila svůj zájem. Jejím prvním »dotykem« s místem nálezu byl »turistický zájezd« pana Adolfa Gustava Lüttgense, bývalého esesoficíra, který spěšně přijel na Šumavu zjistiť podrobnosti. Neklid západoněmecké tajné služby je pochopitelný, obsah beden může totiž strhnout masku s tváří mnoha těch, kdo unikli spravedlnosti. A to byl důvod, proč z Gehlenovy strany ten spěch.

Co bedny obsahovaly? To byla otázka, která zajímala každého. Po dva měsíce zkoumaly naše orgány nálezy z Černého jezera a včera nadešla chvíle, kdy bylo možné tajemství čtyř beden odhalit. Stručně řečeno: Jde o část materiálů jednotlivých složek hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně z jeho činnosti v různých oblastech. Jde o velmi důležité dokumenty, které objasňují mnohé historické události a ukazují jejich pravé pozadí. Nalezené materiály mají značný mezinárodní význam a dotýkají se událostí v Rakousku, Itálii, Francii a jinde. Podívejme se, co některé z nich obsahují.

VRAŽDA A NAHODA

Mezi dokumenty je více než stostránkový spis, který bude zvláště zajímavý naše rakouské sousedy. Dává odpověď na otázku, jak to bylo v Rakousku s nezdařeným pučem a později s anšlusem. Spis, který byl nale-

zen, vypracovala tzv. historická komise říšského vedoucího SS, která byla ustavena už měsíc po anšlusu. Cílem této komise bylo zastřít účast nacistické rozvědky na puči a vyličit její světové veřejnosti po svém.

Prvním úkolem bylo rehabilitovat jednoho z pachatelů vraždy kancléře Dollfuse Otta Planetta a zviklat výpověď očitého svědka. Komise měla za úkol najít osobu, která by prohlásila, že rovněž vystřelila a zasáhla Dollfuse. Tím by bylo korunováno svědectví otřeseno. Na základě těchto výmyslů se měl vytvořit dojem, že v puči nešlo o úmyslnou vraždu kancléře, nýbrž o pouhé převzetí moci a že Dollfus zahynul pouze náhodou.

S přísloušnou důkladností zkoumá dokument příčiny nezdaru puče i u jednotlivých osob a zvláště pak činí závěry, že je třeba ostře zakročit proti osobám, které vystoupily proti říši. Jebo poslední věty ukládají říšským historikům zhodnotit politický

vývoj Rakouska do anšlusu a připravit tak oficiální stanovisko k této nezdařené nacistické akci.

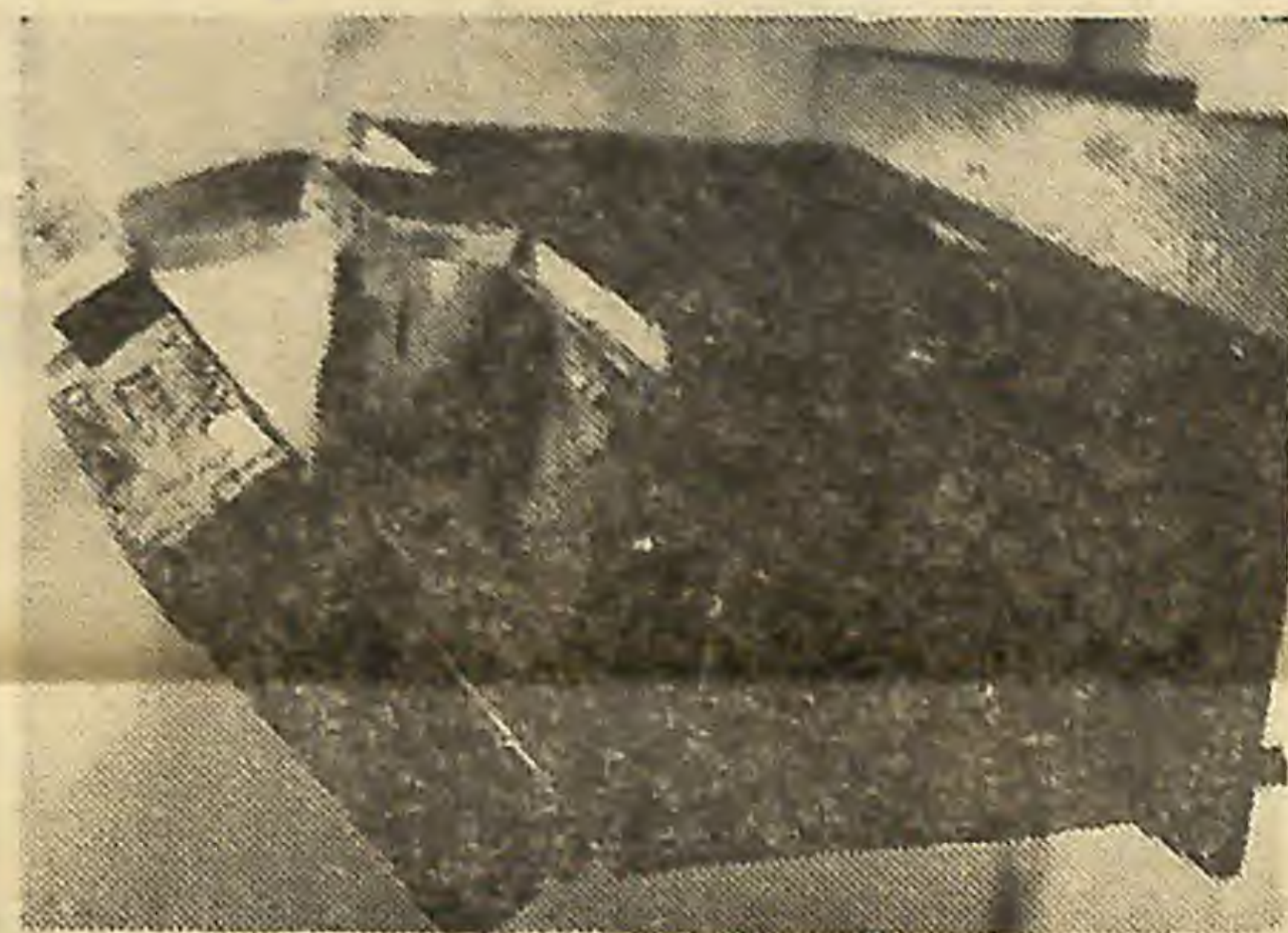
Doklady potvrzují, že už dávno před anšlusem se nacistická rozvědka připravovala k pohlcení Rakouska. Svědčí o tom například příprava právních předpisů, podle nichž mohli být postaveni před soud demokratičtí představitelé země.

ŠPIÓN A MUSSOLINI

O tom, jak málo věřil Hitler spojenecké Itálii, hovoří řada jiných dokumentů. Jako v zrcadle se v nich odráží činnost nacistické zpravodajské služby, která bez ohledu na spojenectví v Itálii pracovala.

Jeden dokument je například záznám nacistického agenta VB K1-11.775 o jednání a povahových rysech Mussoliniho a jeho ministra zahraničních věcí hraběte Ciana. Tvrdí se v něm, že mají čtené charakterové vady, jsou neoblíbeni u obyvatelstva, trpí duševní rozpolceností a Ciano je navíc obviňován z protiněmectví. Jiný doklad uvádí, jak je Mussolini svými orgány klamán: například při prohlídce jednotek, kdy mu byly stejné vojenské kontingenty ukazovány několikrát, aniž by něco postřehl.

Nacistická rozvědka, která měla na území Itálie celou řadu agentů (jedením z nich byl planista Hubert Gle-

Jedna ze čtyř beden, které byly vyloženy z Černého jezera

sen), dosti podrobně znala své odpuřce. Ukazuje to i zpráva o plánech protiněmecky zaměřených italských klerofašistů. Tyto kruhy se zabývaly myšlenkou na vytvoření monarchie na Slovensku. Její hlavou měl být některý italský princ nebo jiný člen královské rodiny.

DENÍK DCERY PINPILINY

Další část obsahu nalezených beden má přímý vztah k mnichovským událostem. S nacistickou důkladností (Pokračování na str. 2.)

Svoboda, 15. 9. 64, č. 222

POKLADY šumavských JEZER

23

Zveřejnění části dokumentů z nacistických archivů

PRAHA (sa). — Na tiskové konferenci seznámil včera ministr vnitra L. Štrougal čs. a zahraniční novináře s obsahem dokumentů, nalezených letos v létě v šumavských jezerech. Převážná část listin z několika nalezených beden pochází z bývalého „VI. úřadu Reichshauptsicherheitsamtu“ v Berlíně a obsahují záznamy, vrhající nové světlo na otázky systematického vraždění židů, hlášení o otřesných činech příslušníků jednotek SS na území SSSR, dokumenty o zpravodajské činnosti fašistické špionáže v Itálii, dokumenty o anglické Runcimanově misi z roku 1938, údaje o agentech a konfidentech gestapa a činnosti osob, z nichž mnohé jsou dnes činný v západních státech.

Nalezené dokumenty představují závažnou část německých válečných archivů, po kterých až dosud marně pátraly bezpečnostní a výzvědné orgány mnoha států. Pocházejí pravděpodobně z jednoho ze dvou transportů, které byly vypraveny koncem války z Berlína do tzv. Alpské pevnosti, kde měly být uloženy na dně alpských jezer. Podařilo se prokázat, že jedním z účastníků operace, která měla

je uváděno to, že puč vypukl zásluhou rakouských nacionálních socialistů v termínu, který nebyl v souladu s plány Berlína.

Cenný je i nálezy dopisů předních nacistických představitelů, které zavdaly podnět k tzv. konečnému řešení židovské otázky, tj. k plánovitému likvidování židů. Otřesná jsou fakta z dopisů Göringa a Heydricha, týkající se Tereziína.

Plán kléru se Slovenskem

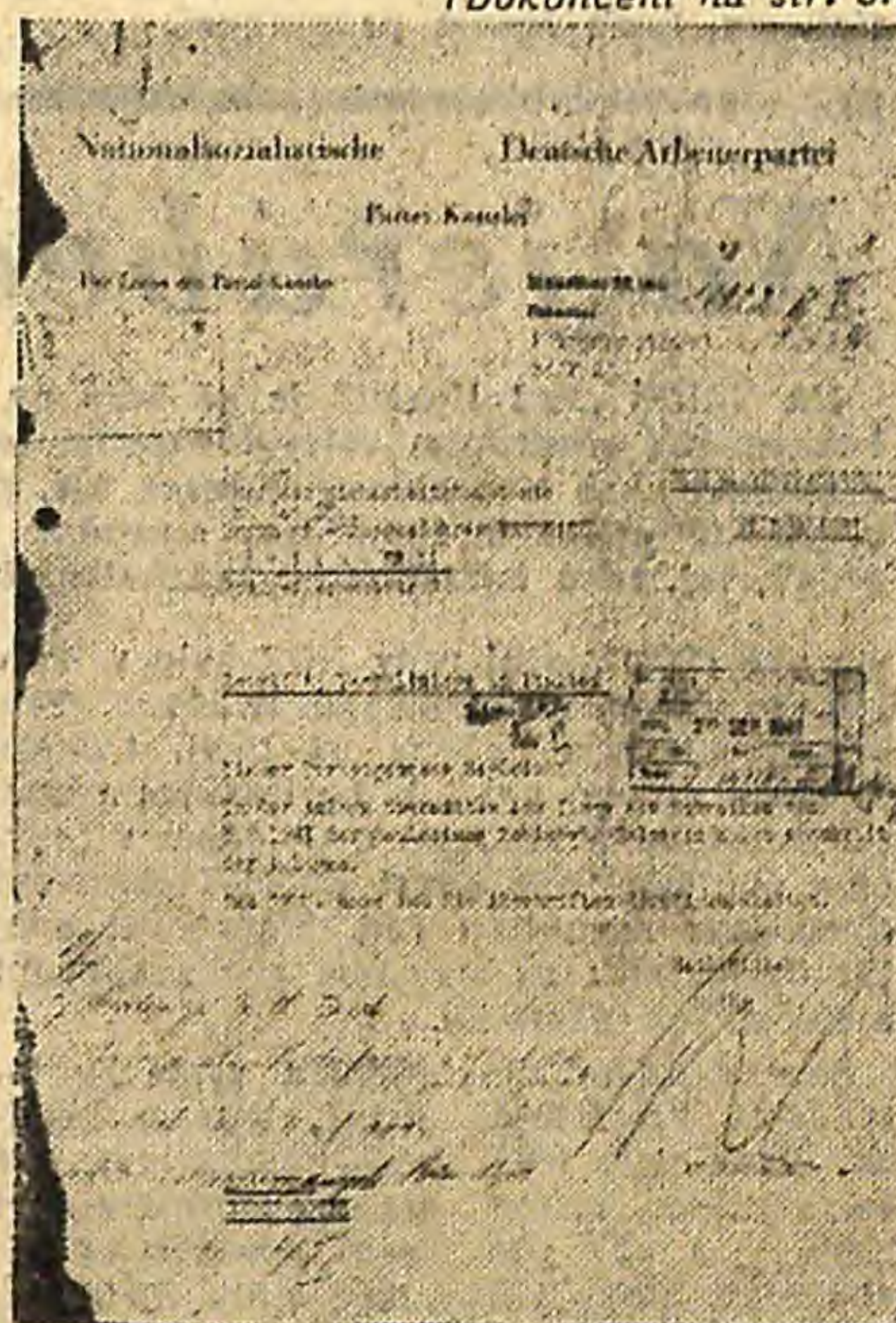
Část nalezených materiálů pochází z činnosti hitlerovské rozvědky v Itálii, kde německá zpravodajská služba sledovala navzdory spojeneckým dohodám mezi hitlerovským Německem a Itálií činnost vedoucích italských fašistických osobností; obsahují také charakteristiky Mussoliniho a tehdejšího ministra zahraničních věcí hraběte Ciana. Zajímavou novinkou je i poznatek, že italské klerofašistické, ale proti Německu zaměřené kruhy se vážně zabývaly myšlenkou vytvoření monarchie na Slovensku, do jejíhož čela měl být postaven italský princ nebo některý příslušník jiné královské rodiny. Nalezené dokumenty se rovněž týkají prokazatelných neshod mezi Německem a Itálií v oblasti jižních Tyrol. Předmětem nálezu je rovněž dokument o přípravě akce, zvané „Anzio“, jejímž cílem bylo zničení štábu velitele páté a osmé anglo-americké armády v březnu 1944.

Mezi získanými dokumenty se nacházejí rovněž doklady o činnosti německé rozvědky na území Francie po provedení invaze. Týkájí se také činnosti jednoho z hlavních organizátorů nacistické páté kolony ve Francii dr. Otto Abetz, který byl po válce odsouzen francouzskými soudy na dvacet let, ale brzy nato propuštěn.

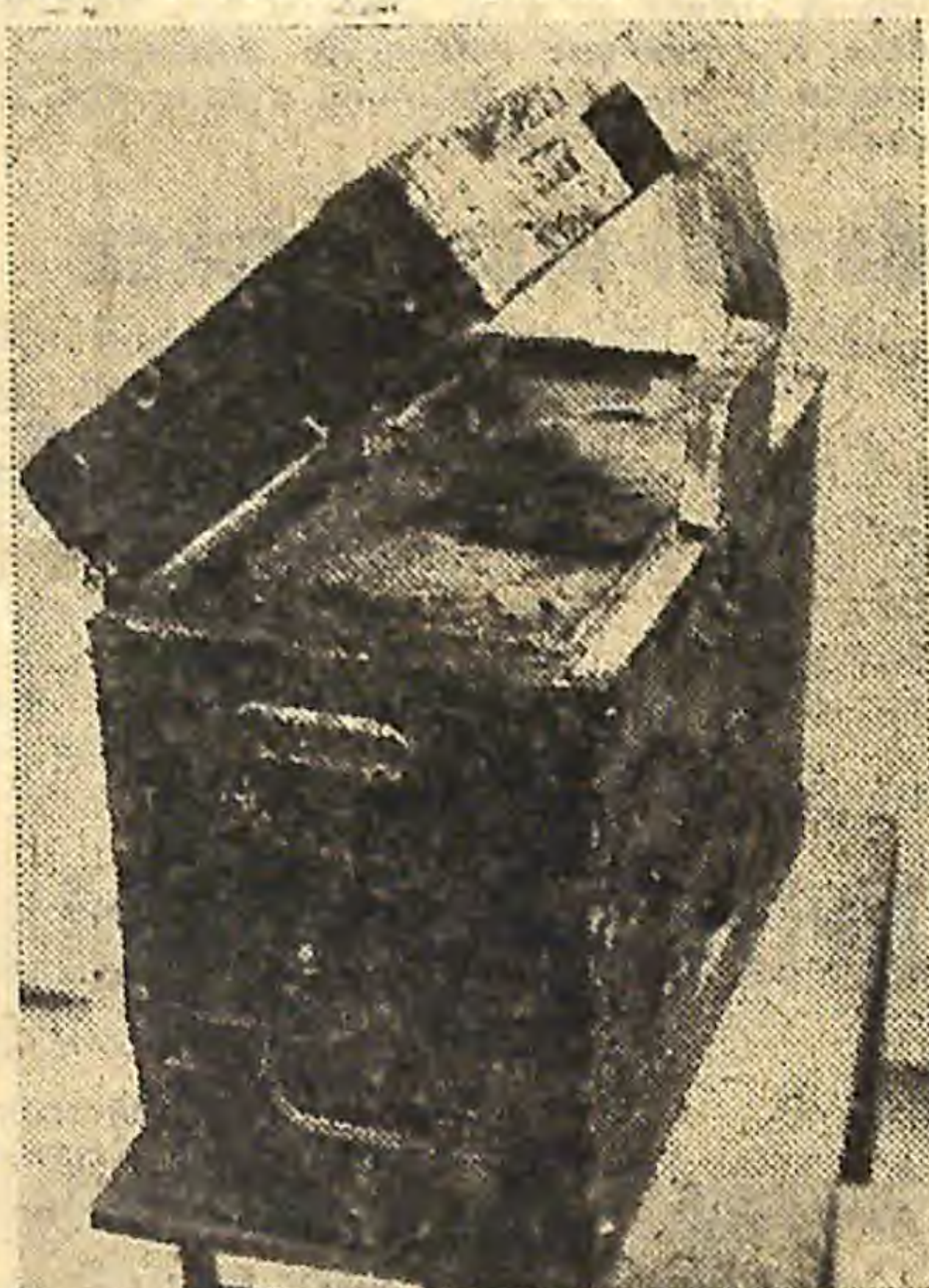
Všestrannost lorda Runcimana

Nové světlo vrhají dokumenty i na anglickou misi, vedenou lordem Runcimanem před druhou světovou válkou v Československu. Z dokumentů je patrné, že se na jednání mise podílela nacistická

(Dokončení na str. 3.)

Bermannův dopis Heydrichovi o řešení „židovské otázky“.

Jedna z vylovených beden s tajuplným obsahem.

skrýt před očima veřejnosti otřesná svědectví o jednání fašistů, byl příslušník SS a výzvědné služby O. Skorzeny.

Dokumenty o puči v Rakousku

Ministr vnitra L. Štrougal uvedl mj., že získané dokumenty usnadní zkoumání dalších písemností, objasnění některých souvislostí a doložení závažných historických událostí, jejichž pozadí nebylo dosud náležitě osvětleno. Určitá část dokumentů se ještě zkoumá a bude zveřejněna teprve po jejich podrobném prověření a vyhodnocení.

Část nalezených dokumentů se vztahuje k nezdařenému puči v Rakousku z 25. července 1934 a podílu německé zpravodajské služby na anšlusu Rakouska. Z dokumentů vyplývá, že plán puče byl propracován velmi podrobně již v roce 1933 za těsné součinnosti rakouských a německých nacistů; jako důvod selhání puče, při němž byl zavražděn rakouský kancléř Dollfus,

Poklady šumavských jezer

(Pokračování ze str. 1.)

bezpečnostní služba prostřednictvím své agentury v Londýně. Novinkou je i zjištění, že Runciman projevil ochotu zapojit se i do řešení německo-polského problému obdobným způsobem, jako byl vyřešen tzv. „sudetský“ problém. Průkazný materiál proti dr. Max Egonovi von Hohenlohe-Langenburgovi je rovněž obsahem nálezu, stejně jako deník jeho dcery, která si pečlivě zaznamenávala kromě svých osobních dojmů a zážitků i obsah politických jednání svého otce. Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bulletin IV. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu, obsahující analýzu vnitřní situace v Německu a okupovaných zemích. Například ze srpnového čísla v roce 1941 vyplývá, že předmětem zvýšeného zájmu bezpečnostní služby byla v souvislosti s napadením SSSR činnost ilegálního komunistického hnutí.

Bulletin obsahuje rovněž rozbor situace na území protektorátu, kde nacistická zpravodajská služba konstatovala existenci silného odporu proti nacistům. V uvedeném bulletinu je také příloha, obsahující jmenovitě místa nálezu komunistické literatury a propagačních materiálů. Není jistě bez zajímavosti, že nejvíce takto zajištěných materiálů bylo nalezeno v Praze.

V nalezených materiálech byly nalezeny i údaje, týkající se agentů a konfidentů Sicherheitsdienstu a gestapa, které však pochopitelně nelze v zájmu bezpečnosti naší republiky v současné době zveřejnit.

Tajemství jezer zřeženo

Dokonalství ze str. 1.

nému puči v Rakousku z 25. července 1934 a k podílu německé zpravodajské služby na anšlusu Rakouska. Svědčí o tom především nalezený materiál o takzvané „historické komisi říšského vedoucího SS“, která byla zřízena měsíc po anšlusu s cílem zahladit podíl nacistické rozvědky na puči.

Kdo vypálil druhou ránu na Dollfuse

Šňahou komise bylo dosažení rehabilitace jednoho z hlavních pachatelů vraždy kancléře Dollfuse — Otty Planetty, který byl rakouským soudem odsouzen pro vlastizradu a vraždu k trestu smrti. Rehabilitace Planetty měla být dosažena vyvoláním pochybností o věrohodnosti očitého svědka vraždy, dvorníka Hedvice. Kancléř byl zavražděn dvěma ranami z pistole. Hedvicek označil za vraha Planettu, který vypálil obě smrtící rány. Okolem „historické komise“ bylo najít osobu, která by prohlásila, že rovněž vystřelila a zabil Dollfuse. Tím by byla otřesena hodnověrnost korunního svědka Hedviceka. Touto konstrukcí měl vzniknout dojem, že součástí nacistického puče v Rakousku nebylo úmyslné zavraždění kancléře, ale pouhé převzetí moci, a že Dollfus byl zabit víceméně náhodou při obsazování budovy. Dokument o zavraždění Dollfuse je podepsán Heydrichem s doložkou, že zjištěné údaje se nesmějí dostat na veřejnost...

Špiónáž proti Mussolinimu

Podstatná část nalezených materiálů pochází z činnosti hitlerovské rozvědky v Itálii. Nacisté prováděli totiž výzvědnou činnost i proti svému italskému spojenci. Nacistická zpravodajská služba bedlivě sledovala mimo jiné činnost vedoucích italských fašistických osobností. Tak například bezpečnostní služba v Celovci podává 13. 12. 1940 zprávu do Berlína od agenta, označeného VB Kl-11.775 o Mussolinim a hraběti Clanovi — tehdejšímu ministru zahraničních věcí. Podle této zprávy jsou oba hodnoceni jako osoby s čestnými charakterovými vadami, jsou značně neoblíbeni u obyvatelstva, důležitě rozpolcení a navíc fašista Clano byl obviňován z protiněmeckých tendencí. Další zpráva z roku 1940 mluví o tom, jak italský duce je obelháván mnoha státními i stranickými orgány. Jeho neschopnost charakterizuje údaj, že „při inspekčních

leteckých jednotek byly mu mnohokrát ukázány stejné vojenské kontingenty, aniž to zpozoroval.

Clano byl sledován nacistickou rozvědkou intenzivně. Z rozpracování tohoto materiálu se dozvídáme pro nás zajímavou zprávu. Italské klerofašistické, ale protiněmecké zaměření kruby se vážně zabývaly myšlenkou vytvoření království na Slovensku, do jehož čela měl být postaven italský princ nebo některý příslušník jiné královské rodiny.

Diverze v jižních Tyrolích

přes několikrát jednání mezi čelnými představiteli obou fašistických států o problému jižních Tyrol a vzájemné ujistování, že mezi nimi neexistují žádné územní spory, ukazují nalezené dokumenty, že Himmler a Heydrich současně připravovali špiónážní a diverzní operace v severní Itálii za spolupráce fašistických živlů z řad německé menšiny. Bylo přitom používáno stejných metod a forem, jako při organizování freikorpsů na sudetském území. Není bez zajímavosti, že problematika jižních Tyrol byla svěřena VI. úřadu, tedy rozvědce.

Znovu lord Runciman

Získané dokumenty vrhají nové světlo i na anglickou misi, vedenou lordem Runcimanem před II. světovou válkou v Československu. Z dokumentů je patrné, že nacistická bezpečnostní služba se velmi obratně přes svou agenturu v Londýně podílela na jednání mise. Ona to byla, která rozhodla, že lord Runciman bude po dobu svého pobytu v Československu hostem u dr. M. E. von Hohenlohe-Langenburg na jeho panství v Červeném Hrádku u Chomutova. Rozhodla tak proto, že Hohenlohe byl v té době již agentem belgické úřadovny sicherheitsdienstu. O významu tohoto agenta svědčí skutečnost, že ve dnech 15.—21. července 1939 byl z pověření hlavního říšského bezpečnostního úřadu vyslán do Londýna. Z jeho zprávy vyplývá, že prostřednictvím Runcimana navázal kontakty s jistými vedoucími osobnostmi britského života. Především jednání byla snaha získat vedoucí britské politiky k tomu, aby německo-polský problém byl řešen obdobně jako sudetský problém. Runciman i v tomto případě projevil ochotu zapojit se do řešení německo-polského problému. V materiálech se v podstatě uvádí: Za předpokladu, že by byl ministerský předseda (Velké Británie) seznámen soukromou cestou s podmínkami válce, které se týkají uspořádání vztahů mezi Německem a Polskem, respektive otázky

gdaňské, a kdyby tyto podmínky pro Polsko byly únosné, bylo by možné, že by ministerský předseda posílil v Anglii dnes existující mírovou náladu, tisk a jisté politicky držel na uzdě, a udělil Polsku takové rady, které by vedly k mírovému řešení polské a gdaňské otázky.

Deník dcery von Hohenlohe

Stejně zajímavý je i deník dcery von Hohenlohe, která svého otce často doprovázela a do deníku si pečlivě zaznamenávala kromě svých osobních dojmů a zážitků i obsah politických jednání. Kdyby tento deník, kde zážitky jsou pikantně popisovány, byl uveřejněn, řadě vedoucích osobností na Západě by udělal velmi těžkou hlavu nebo při nejmenším osobní nepříjemnost — uvedl ministr vnitra L. Strougal.

Hlášení o komunistickém hnutí

Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bulletin IV. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu, obsahující analýzu vnitřní situace v Německu a okupovaných zemích. Ze srpnového čísla v roce 1941 vyplývá, že předmětem zvýšeného zájmu bezpečnostní služby byla v souvislosti s napadením SSSR činnost ilegálního komunistického hnutí. V citovaném materiálu se uvádí, že na území Velkého Berlína se objevily početné letáky a plakáty komunistické strany Německa, vyzývající obyvatelstvo k boji proti nacistu. Obdobné akce jsou zaznamenány i v Kolíně nad Rýnem, Frankfurtu, Magdeburku, Vídni a Jinde. V rozboru situace na území protektorátu se konstatuje, že zde existuje silný odpor proti nacistům a že je častým lidem zesměšňována vira ve vítězství německých zbraní heslem „Die Esel glauben an den Sieg des Führers“, což ve skutečnosti, jak si pamatujeme z okupace v souvislosti s písmenem V - Viktoria znamenalo „Volové věří ve vítězství vůdce“. V bulletinu je přiložena, obsahující jmenovitě místa nálezu komunistické literatury; nejvíce zajištěných materiálů bylo v Praze, jak uvádí bulletin.

Význam pro bezpečnost republiky

Získané písemné dokumenty nepochybně přispějí k objasnění některých historických událostí v období nacismu. Jak zdůraznil ministr vnitra L. Strougal, mají získané dokumenty i význam pro zajišťování bezpečnosti naší socialistické republiky. Materiály jsou předmětem dalšího zkoumání a vyhodnocování příslušnými orgány. V materiálech byly nalezeny

i údaje týkající se agentů a konfidentů sicherheitsdienstu a gestapa. Tento materiál nelze v zájmu bezpečnosti naší republiky v současné době zveřejnit.

Světové veřejnosti jsou známy různé revanšistické projevy některých osob, zvláště v NSR, z nichž některé se aktivně spolupodílely na nacistických vojenských zločinech v období II. světové války. Jsou i takoví, kteří se dosud skrývají a unikají spravedlivému potrestání. Proto i u nás, obdobně jako v řadě jiných států, nemůžeme k tomu mlčet. Národním shromáždění byl předložen návrh zákonného opatření, podle něhož je vyloučeno promlčení trestního stíhání nejzávažnějších trestných činů proti míru, válečných zločinů a trestných činů proti lidskosti, epáchaných ve prospěch nebo ve službách okupantů uvedl ministr vnitra L. Strougal.

Čertovo jezero přístupno — Černé nikoli

V závěru tiskové konference odpověděl ministr vnitra na četné dotazy novinářů. O šumavské jezero je nyní velký zájem. Čertovo jezero je po přechodném uzavření pro turistiku opět přístupno. U Černého jezera je však situace trochu odlišná. Jeho oblast je přístupná, ale koupání a potápění je zakázáno. Na dně jezera je silná vrstva bahna, kterou se nepodařilo překonat dosavadními prostředky. Po získání nových technických prostředků zde bude průzkum pokračovat.

Otázka štěchovického archivu

Dokumenty ze štěchovického archivu a Černého jezera pocházejí z naprosto rozdílných fondů. Ve štěchovickém archivu jsou dokumenty o činnosti ústředních úřadů a institucí na území bývalého protektorátu. Ukryla je skupina SS dne 20. dubna 1945. Při uvahách o štěchovickém archivu je třeba uvážit pochybnost, zda to, co nám bylo Američany vráceno, je obsahem, který tam skutečně byl. Chybějí například konsignace. Dále je třeba uvážit, že šlo o materiály jak písemné, tak i technické. Naproti tomu materiály z Černého jezera pocházejí z úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu v Berlíně.

Budou odkryty další skryše?

Jak zdůraznil ministr vnitra L. Strougal, má ministerstvo signály z řad občanů o možných skrytech dalších nacistických dokumentů na území naší republiky. V tomto smyslu se intenzivně pracuje, aby signály byly objasněny a eventuální skryše odhaleny.

TISKOVÁ KONFERENCE S MINISTREM VNITRA LUBOMÍREM ŠTROUGALEM

Sumavská jezera promluvila

Další podrobnosti o některých událostech z období nacismu ● Jak to bylo s přípravou puče v Rakousku 1934? ● Nacistická špionáž ve spojenecké Itálii ● Dopisy o řešení tzv. židovské otázky ● V pozadí anglické mise nacistická rozvědka ● Podrobné seznamy prozrazují konfidenty gestapa ● Přispějí nalezené dokumenty k odhalení bývalých nacistů?

P r a h a (vov). Tajemství, která takřka 20 let skrývala šumavská jezera, jsou odhalena. O hlavním obsahu nacistických dokumentů nalezených nedávno na dně jezer a převezenných ke zkoumání do Prahy informoval dnes naše a zahraniční novináře ministr vnitra Lubomír Štrougal.

Při podrobném prozkoumání obsahu beden se zjistilo, že jde o materiály, které zůstaly na území naší republiky po ukončení druhé světové války a které pocházejí převážně z činnosti nacistických bezpečnostních složek, konkrétně ze směna jednotlivých úřadů Hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně. »Materiály,« uvedl ministr L. Štrougal, obsahují dokumenty k událostem, které jsou již historii objasněny a doloženy. Vzhledem toho jsou však součástí nálezu dokumenty k událostem, které nebyly dosud dostatečně doloženy.

Dále jde o originální dokumenty, jejichž existence se předpokládala, ale dosud nebyly nalezeny.“

Podle všech předpokladů se tajné archívní 'dokumenty' dostaly do šumavských jezer' jako součást realizace směrnic »ARLZ«, vypracovaných na konferenci čelných funkcionářů nacistického Německa už 10. srpna 1944 ve strassburském Maison rouge (Červený dům), která logicky

Náše snímky zachycují jednu z beden nalezeneých na dně šumavských jezer a fotokopie některých dokumentů.

[illegible][illegible]

E. R. R. & O. R. R.
 Obergraben (Gefährlich)
 10. 12. 18. 19. 20. 21. 22. 23.
 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832

Věcem' Praha 15. 9. 1964 č. 218

Zeměd. uon uey

Antarktida přátelství

Oba objevování neznámých již na naší Zemi pomalu čí. Jedním z krajů, který k stále ještě vábí cestovatele badatele, je šestý kontinent i planety, Antarktida. Jediná na němž je bez výhrad uskuňována myšlenka mírového a tetského soužití. Badatelé dvacti států, zúčastněných svými pedicemi na výzkumech již ch polárních krajů, uzavřeli ncem roku 1959 dohodu o Ant-ktidě, podle níž se tento kon-ent stává prvním světadílem, erij má sloužit pouze mírovým elům a je otevřen expedicím ech států.

Některými zájmovostmi Ant-tdy se návštěvníci mohou konce září seznámit na vy-ice v Národním muzeu. Jsou í instalovány exponáty, kte-řivezl ze své druhé cesty do rktidy Antonín Mrkos se í spolupracovníky a doro-je geologicko-paleontologic-u oddělení Muzea. (jf)

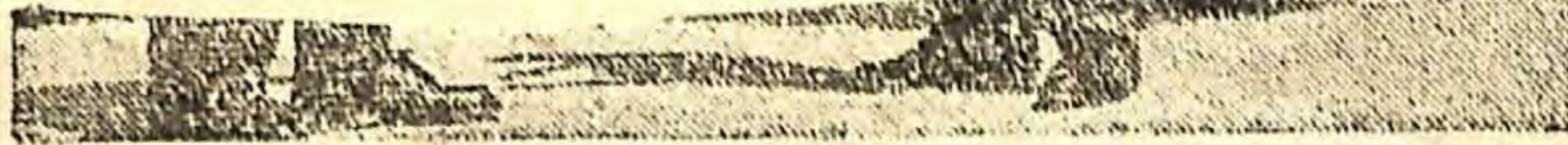
Ké pro potraviny platí: KVALITA

a ha (čtk) Jakost potravi-ého zboží se v prvním polo-odstatně nezlepšila. Jakost nižuje technologická neká-re výrobních závodů. Stá-e vyskytuje značný počet oků, které neodpovídají ě.

alita masných výrobků se rovnání s loňským rokem la jen částečně. Nedostat

inky s obrazovkou

a ha (čtk) — Za deset let odalo v ČSSR 1 813 000 tele-ů. Jeden televizor připadá a 2,5 domácnosti. V posled-dvou letech se za rok prů-ě prodá 300 000 přístrojů. í prodej se soustřeďuje pře-na říjen až konec března. technické stránce se v příš-etech počítá hlavně s těmi-

Na vojenských letištích slavi dnes svůj svátek piloti, navigátoři, palubní mechanici, letečtí telegrafisté a všichni, kteří jim pomáhají chránit naše vzdušné hranice. Při této příležitosti vydal ministr národní obrany armádní generál B. Lomský rozkaz, ve kterém blahopřeje příslušníkům armády k tomuto dni.

Dokumenty z Černého jezera usvědčují

Praha (čtk) — Muž, který polapil Eichmana, inž. S. Wiesenthal, řekl včera zpravodajům ČTK, že mnoha dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

Inž. Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden, objevených v Černém jezeře na Sumavě.

Včera před odjezdem z Prahy, kde dlel tři dny na pozvání Rady židovských náboženských

obcí, označil za směšný názor určitých kruhů, podle něhož je už dnes všechno známo, co se za nacismu událo. Inž. Wiesenthal se zabývá již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů. Je jedním z nejpovolanějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archívů.

„Jsem přesvědčen — prohlásil — že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě.“

„Četné z dokumentů, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Tento zločin dosud není promlčen. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvlášť leží na srdci nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů prakticky znemožněno chystanými zákonnými opatřeními, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Je ovšem věci celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu.“

MINUTY DNE

Záříjový den? Pouze podle jména. Rtut tvrdošijně sahala po třiceti stupních, břehy Vltavy v Praze a v okolí byly v odpoledních hodi-

vzduš-
dopad-
se tě-
veden
12. m
stava
je v j

B

Zkus
přední
vedla
způsob
akcech
k těsn-
hřísti
ky, a n-
(107 cm
někdy
movovi
to v z
vysoký
movové
L. Alex
nejmén-
dá byl
nebezpe-
a střel-
bojem

RADU

Bulhar-
ky, kter-
vyhrály
ří o dv-
těsně —
mem St-
pasu se
Gospod-
zová) a
opustit h

Des

V Praze
utkáni v
národních
Kypru a
hůru Ano
Spartakem
velmi lehk-
tým. Hosté
snahy než
prohrávali
domácích k
čtyřikrát, a
branky.

Ani druhý
jiné změny
další čtyři
Steinlgem,
kem se tec
„deset, dese
10:0 (6:0).

17/9. 64.

SVOBODA

17/9.

Muži ve skafandrech

Po úterním televizním vysílání o tajemných bednách z Černého jezera vzrostl zájem občanů o »jedenáctku« potápěčů, která se akce zúčastnila. Včera se sedm těchto odvážných mužů — tentokrát v civilu a jeden v uniformě požárníka — sešlo na besedě s novináři. Všichni jsou členy prvního profeslonálního potápěčského oddílu požární ochrany města Prahy, který zahájil činnost již v roce 1938. Oddíl má 18 vyškolených členů a pracuje po celé republice.

Nejstaršímu z nich je 47 let a nejmladšímu 19. Takto hovořil o průzkumu jezera podpraporčík Václav Kolář: »Nejhorší pocit je, než se k takové bedně s dráty, o nichž nevíte, kam vedou, dostanete a začnete pracovat...«

A ještě se báli? Nadrotmistr Jaroslav Petrák to definoval jednoduše: »Dodatečně jsem si uvědomil nebezpečí teprve, když jsem se díval na dokumentární film v televizi.« Podle slov nadporučíka Vávry byly skutečně práce na jezeře spojené s vysokým nebezpečím, ale po pracovní stránce byly zcela běžné. Ta skutečně »nejtěžší« prý byla na slapské elektrárně v roce 1954 při vytahování materiálu z 22metrové hloubky.

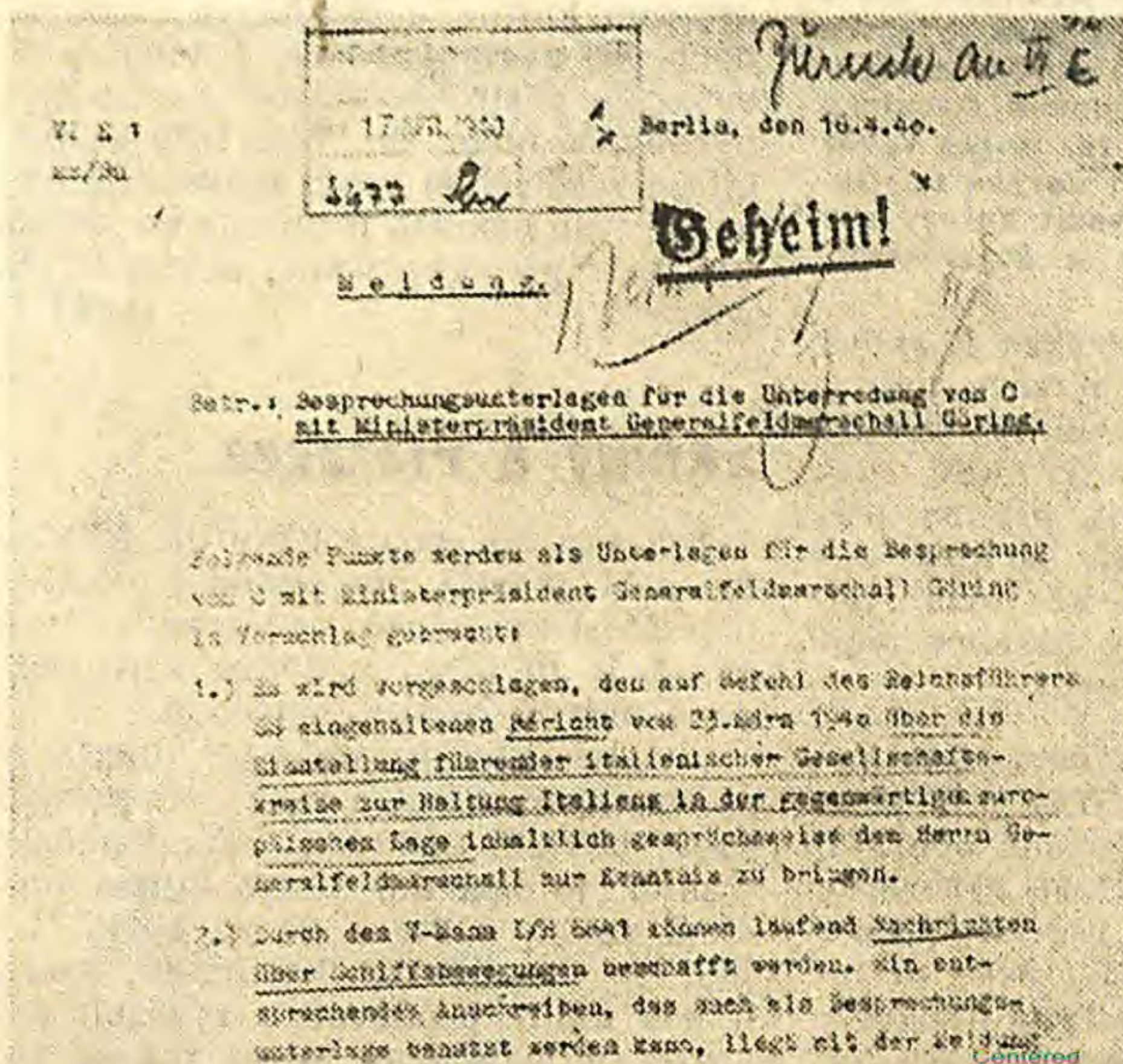
Svoboda
č. 223

Je

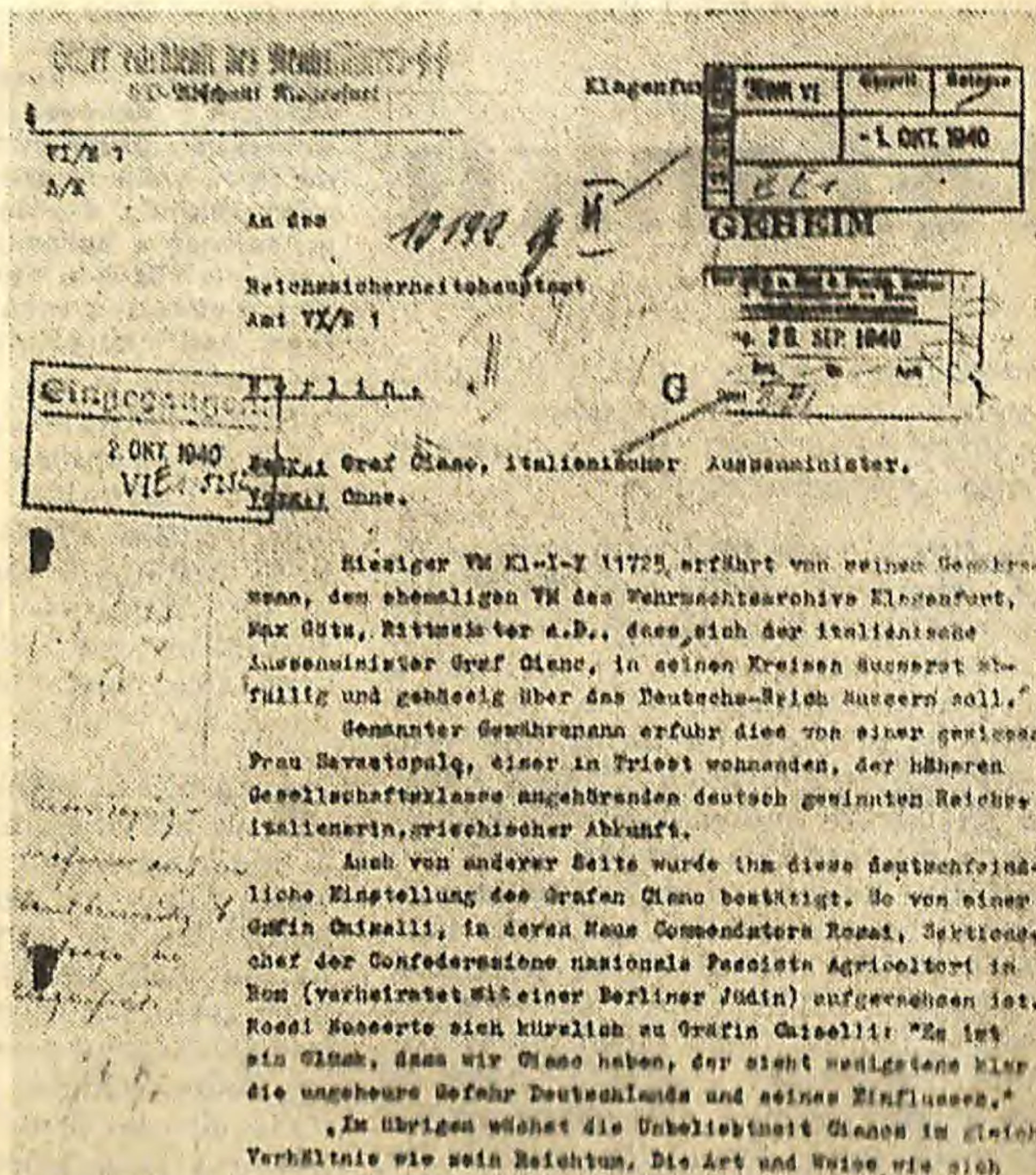
17.9.64

Rudo Trávo A/9.

DALŠÍ DOKUMENTY Z ČERNÉHO JEZERA

DIVERZE PROTI USA. Přísne tajné je hlášení o podkladech pro poradu admirála Canarise, šéfa nacistického abwehru (špionáž a diverze), s předsedou nacistické vlády Göringem, datované v Berlíně dne 16. dubna 1940. Vypracovalo je oddělení VI E 1 (špionáž říšského hlavního bezpečnostního úřadu). Tématem připravované porady je podle dokumentu nalezeného v archivu v Černém jezeře na Šumavě postoj vedoucích italských kruhů k úloze Itálie v tehdejší Evropě, dále zprávy důvěrníka nacistické rozvědky číslo I/H 6841 o pohybu zámořských lodí a konečně zpráva o možnosti dopravovat italskou obchodní loď do Severní Ameriky osoby a zařízení pro diverzi, špionáž a sabotáž proti USA, a naopak dopravovat z USA do Evropy špionážní zprávy. Zprávy o pohybech zámořských lodí zřejmě Canarisovi dodával agent zaměstnaný v pojišťovně v přístavu Le Havre. Tyto lodí nacistické ponorky podle udaných směrů a dat plavby snadno nacházely, pirátsky přepadaly a ničily bez ohledu na to, zda plují pod neutrální vlajkou.

MUSSOLINIHO MINISTRA ZAHRANIČNÍCH VECÍ GALEAZZO CIANA začala sledovat hitlerovská rozvědka zřejmě od roku 1940 a nakonec ho zavedla až na popraviště. O jedné z prvních akcí hovoří dokument bezpečnostní služby reichsführera SS z Klagenuftu z 24. září 1940, určený říšskému bezpečnostnímu hlavnímu úřadu (RSHA), oddělení VI (špionáž). Na základě zprávy důvěrníka bezpečnostní služby (SD) Maxe Gütze se o Mussoliniho zeti oznamuje, že se ve svých kruzích »vyjadřuje krajně nepříznivě a s nenávistí o německé říši«. Tento Ciano postoj ověřují i další agenti SD. Dopis je opět označen razítkem »Tajné«. Je vyňat z celé složky případu Ciano, která svědčí o téměř mravenčí práci pracovníků nacistické rozvědky a metodách, jež uplatňují po dnešní den nástupnická organizace nacistické špionážní centrály – organizace generála Gehlena, sídlící v Mnichově.

RP č. 259 ze 17.9.1964

Rudé Právo 17/9.

Dokumenty z Černého jezera usvědčují další nacistické zločince

Z rozhovoru s inž. S. WIESENTHALEM

PRAHA 16. září (ČTK) — Muž, který polapil Eichmanna, inž. Simon Wiesenthal, řekl ve středu zpravodajům ČTK, že mnoho dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

Inž. Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacistu ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden objevených v Černém jezeře na Šumavě. Zabývá se již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů v okupovaných zemích a koncentračních táborech. Je jedním z nejpovolnějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archívů.

»Jsem přesvědčen — prohlásil — že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá po-

užít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě.«

Inž. Wiesenthal poznamenal, že máme dosud v rukou jen část dokumentů o nacistickém režimu. Část byla zničena, část je dosud ukryta nebo se dostala do rukou lidí, kteří si nepřejí, aby takové dokumenty byly zveřejňovány.

»Originální dokumenty, které jsem v Praze viděl, zahrnují širokou oblast činnosti oddělení VI. nacistické „bezpečnostní“ centrály RSHA, od sledování různých osob prostřednictvím agentů až po sabotáž. Týká se oblastí vojenské i civilní.

Četné z dokumentů, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Tento zločin dosud není promlčen. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvláště leží na srdci nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů prakticky znemožněno chystaným zákonným opatřením, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Je ovšem věcí celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu.

Poslední nálezy jsou nejlepším důkazem, že ne všechno, co se dělo v období dvanácti nacistických let, je známo. S každým nálezem se objevuje něco nového a zločincům by nemělo být dopřáno žít s vědomím, že se jim podařilo zlikvidovat důkazy svých zvěrstev.«

RP

C.

258

7c

17.9.

1964

Centered

Lidová

Lidová
demolace

17/9. 64

demolace

17/9.

Dokumenty usvědčují zločince

(tk): Muž, který polapil Eichmanna, inž. S. Wlesenthal, řekl zpravodajům ČTK, že mnoho dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily. Inž. Wlesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacistů ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden, objevených v Černém jezeře na Šumavě. Zabývá se již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů v okupovaných zemích a koncentračních táborech. Je přesvědčen, že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech. Zaujal ho zejména originál válečného deníku divize SS Das Reich, který pochází z nálezu v obci Zásmuky. Vyslovil přesvědčení, že deník poskytuje podklady pro soudní řízení. Divize Das Reich působila v mnoha částech Evropy a má na svědomí mnoho zločinů včetně těch, které dosud nejsou promlčeny. Inž. Wlesenthal poznamenal, že máne dosud v rukou jen část dokumentů o nacistickém režimu. Část byla zničena, část je dosud ukryta nebo se dostala do rukou lidí, kteří si nepřejí, aby takové dokumenty byly zveřejňovány. Poslední nálezy však jsou nejlepšími důkazy, že ne všechno, co se dělo v období dvanácti nacistických let, je známo.

Aufbau und FRIEDEN

30

erscheint

Dienstag

Donnerstag

Samstag

Das Blatt der deutschen Werktätigen in der ČSSR

Nr. 111

Jahrgang 14

Prag, Donnerstag, den 17. September 1964

Preis 30 Heller

Dase Geheimnis des Schwarzen Sees

SS-Retouche am Dollfuß-Mord ★ Diverse gegen Verbündete ★ Konfidentenverzeichnisse ★ Alles für den Tag X

Wieder breitet sich unter den steil aufsteigenden Waldhängen die spiegelglatte Fläche des Teufelsees im Böhmerwald aus. Scharen fröhlicher Touristen beleben täglich seine malerischen Ufer. Nichts deutet darauf hin, welche Geheimnisse von Weltbedeutung die Tiefen des Sees mit ihrem Bodenschlamm bis vor wenigen Wo-

chen noch bedeckten. Der Initiative des Svazarm ist es zu verdanken, daß diesen Sommer der Grund des Sees von Militär- und Sicherheits-Spezialisten abgesucht wurde. Zwanzig Jahre hielten die Tiefen des sagenumwobenen Sees das Geheimnis, das ihnen SS-Spezialkommandos in den letzten Kriegswochen anvertraut hat-

Die Wasser des Böhmerwaldsees sollten diese unscheinbaren dunklen Kisten vor dem Zugriff Unbefugter sichern. Für wen und wozu? Bis die Waffen-SS im Stechschritt aus dem Kyffhäuser marschieren wird — das 4. Reich zu gründen...

In beachtenswert kurzer Zeit haben Spezialisten des Innenministe-

riums das Material in den Grundzügen gesichtet und Dienstag machte Innenminister Lubomír Strougal die Öffentlichkeit auf einer Pressekonferenz, zu den sich auch viele ausländische Journalisten eingefunden hatten, mit dem Inhalt der Kisten bekannt.

Was die Kisten enthielten? Teile des von vielen Staaten gesuchten Archivs des Reichs-Sicherheit-Hauptamtes, kompromittierendes Material über den Naziputsch von 1934 in Österreich. Die gefundenen Papiere sprechen eine eindeutige Sprache über die wahre Rolle der Herren Runciman und Max von Hohenlohe. — Pikant wirken in diesem Zusammenhang die Tagebuchaufzeichnungen

gen der Tochter des Fürsten Hohenlohe Pimpinelli. Die Kisten enthielten auch Material über die „Endlösung der Judenfrage“. Schwerwiegend ist die Tatsache, daß auch Verzeichnisse von Gestapo- und Sicherheitsdienst-Konfidenten gefunden wurden. Das Material hat zweifellos nicht nur historische Bedeutung, es wird beitragen, gewisse Zusammenhänge der internationalen Politik auch heute noch zu beleuchten und den Frieden unserer Republik und befreundeter Staaten zu sichern.

Deshalb werden wir unsere Leser mit den bisherigen Resultaten der Sichtung des umfangreichen Materials in den Samstagsnummer bekannt machen.

Feigenblatt

Am 27. August erwähnten wir an dieser Stelle Alexej Adschubejs Reise durch die Bundesrepublik. Der Chefredakteur der Iswestija konnte nicht umhin, einen „starken Geruch des Revancismus“ festzustellen, was ihm verschiedene westdeutsche Zeitungen übel angekreidet haben. Nun hat der sowjetische Journalist einen gewichtigen Kronzeugen erhalten. — Keinen geringeren als den Bundeskanzler selbst.

Erhard sagte in einem Interview im Bayerischen Rundfunk: „Ich muß sagen, daß ich manchmal etwas besorgt bin, daß in Deutschland wieder ein Nationalismus hochkommen könnte. Und ich hoffe, daß die Bayern diesmal standhafter sind als in früheren Jahren. Es ist zwar auch von Seiten der CSU eine eindeutige Absage an den Nationalismus oder sogar an den Nationalsozialismus erteilt worden, aber manchmal habe ich

Geheimbespreschen — Bonn Paris

Meinungsverschiedenheiten in der Achse

Nach siebenstündiger Dauer sind in Bonn Besprechungen zwischen den Staatssekretären Carstens und Lahr und dem Direktor der politischen Abteilung des französischen Außenministeriums Charles Lucet beendet worden. Das Bonner Auswärtige Amt hat jede Auskunft über den Inhalt abgelehnt.

Es gilt jedoch als sicher, daß die beiden Achsenpartner über die in den letzten Wochen aufgetretenen Meinungsverschiedenheiten verhandelt haben. Nach Ansicht westdeutscher Zeitungen wollten die Bonner Staatssekretäre eine verbindliche Erklärung

zu den Äußerungen des gaullistischen Politikers Jean Paul Palewski haben, der anlässlich eines Besuches in Polen die Oder-Neiße-Linie als endgültige polnische Westgrenze bezeichnet hat. Palewski hat sich dabei ausdrücklich auf Präsidenten de Gaulle berufen.

In Bonn hatte diese realistische

Záběry z tiskové konference, na níž ministr vnitra L. Strougal seznámil novináře s obsahem beden, vylovených z Černého jezera. Snímky: M. Pospíšil

HLASY Z JEZERA

Nikdo z těch pohraničnicků, kteří po léta chodili po břehu Černého jezera na Šumavě, netušil, že hlubiny nedaleko pravého břehu skrývají tajemství, které tam na jaře roku 1945 ukryli přecházející nacisté. V úterý 15. září na tiskové konfe-

renci v Praze tajné archivy promluvily.

Ministr vnitra soudruh Lubomír Strougal seznámil československé i zahraniční novináře s obsahem některých dokumentů, jež osvětlují některé události z historie a další, které otřesným způsobem dokládají nacistická zvěrstva páchaná v okupovaných územích. Je to např. zpráva o činnosti 1 roty SS v Minsku, v níž se píše: 14. 1. 1943 zajati 3 komisaři a 40 vojáků — všichni byli zastřeleni. Jiná zpráva je z 11. 5. a popisuje tragickou cestu 1000 židovských občanů, kteří byli přímo z nádraží odvedeni k jámě a zavražděni. Další záznam

(Dokončení na str. 5)

Strougal
19.9.64

HLASY Z JEZERA

(Dokončení ze str. 1)
je o velké akci v ghettu v Minsku ze dne 27. 7. 1942, při níž bylo zavražděno o zakopáno 6000 osob.

Část objeveného archivu hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně přináší údaje o agentech a konfidentech gestapa a sicherheitsdienstu. Zejména tyto dokumenty i jiné důležité z hlediska státní bezpečnosti Československé socialistické republiky se pečlivě zkoumají. Podrobné údaje o

konferenci přinesl denní tisk. Chceme příslušníkům Pohraniční stráže připomenout, že soudruh ministr ve svém projevu vyslovil dík všem, kteří se na objevení významných dokumentů podílejí a mají zásluhu na tom, že nacistické archivy ukryté na našem území, promluví. Není pochyb, že jeho slova patří i příslušníkům PS, kteří svou službou při ostraze hranic k tomu také přispěli.

-sta-

Praha, Čtvrtek

17 DENÍK ČESKOSLOVENSKÉHO SVAZU MLÁDEŽE
září 1964. — Cena 30 haléřů. — Ročník XX. — Číslo (5992) **223**

maladi fronta

NAD DOKUMENTY Z ČERNÉHO JEZERA

Část nacistických dokumentů
vyzvednutých z Černého jezera
na Šumavě týká se fašistického
puče, k němuž došlo v Rakousku
před třiceti lety. O jaký puč
tehdy šlo? Jaký byl jeho cíl
a jaké výsledky? Proč se jim na-
cisté zabývali i po obsazení Ra-
kouska?

Jakmile se fašistické zmocnili vlády v Německu, začali především na zahanření vyboje. Především chtěli získat Rakousko, uchvátení této země považovali za první, zcela nezbytný krok ke světové válce. Avšak tento krok nebyl snad-

ny. Samy rakouské vládnoucí kruhy nejevily ochotu spojit se s hltetovským Německem. Ve své nechtali měli i zahraniční podporu. Italský diktátor Mussolini nebyl proti fašistickému Rakousku, avšak považoval je za vlastní sféru zájmů a rozhodně nepřál tuto kořist Hitlerovi. K italskému sbližení mezi fašistickou Itálií a fašistickým Německem došlo teprve později: v roce 1934 dával Mussolini nepokrytě najevo, že německému útoku na Rakousko bude čelit vojenskými silami. A tak Hitlerovi nezbylo, než veřejně zaručit rakouskou nezávislost.

ci. Nemůže-li vstoupit do věmi, chce se německý fašismus vloupat do Rakouska oknem. Třebaže jsou oddily SS a SA v Rakousku zaka-

17. ZÁŘÍ 1964

mf

Proč to bylo potřeba?

NEZDAŘENÝ PUČ 25. ČERVENCE 1934

zány, obě tyto podzemní organizace, složené z rakouských fašistů a podporované z Německa, rozpořádávaly v zemi teror a přípravu-í se na ozbrojený puč. Přípravu-í se na ozbrojit 25. července 1934.

Z několika stran došlo rakouské

Zatímco se zachránči dobírají, vzniknou pučisté do místnosti a jejich náčelník Otto Planetta na Dollusse dvakrát vystřelí. Smrtelně raněného kanceláře hodí tero-risté na pohovku a zůstanou u něho na stráži. Než zemře, vysloví

prání, aby se o jeho ženu a děti postaral — Mussolini.

že součástí puše je i zavrždění rakouského kancléře Dollnusse. Křesťanský sociál Dollnuss, který prokázal nekřesťanskou tvrdost proti revolučnímu dělnictvu, dospěl si málo energicky tvářel v tvář fašistickému převratu. O nepochoplosti nakonec zaplatil životem.

25. července odpoledne vnikli

pučistické oblécaní v rakouských vojenských uniforcách do kancelářského paláce. Policisté sítěžící vchod jim otevřeli vrátka a zdraví je — považovali pučisty za vojenskou střáž. Fašisté pak jednali podle připraveného plánu: sto padesát úředníků vyženo na dvůr, zvláštní skupina jde hledat Dollfusse. Ministr Karwinsky radí kancléři dýkryt ve třetím poschodí, komorník ho táhne do archivu.

Pať se nezdánil, teroristé byli
položeni a v Německu zavládla
panika. Když se Hitler dověděl o
neúspěchu, odjel na slavnostní ve-
čeři, aby — jak zaznamenal pa-
mětník — „prokázal, že nemel
s věcí nic společného“. Nadto vy-
slovil svou soustřast nad zavraž-
něním Doilfusse. Přípravené zprá-
vy o úspěšném převratu byly slo-
novány, německý velvyslanec ve

Vládě, který se do puče zapletl
přítis okázale, byl odvolán.

Uplynuly čtyři roky. Nový rakouský kancléř Schuschnigg stojí v Berchtesgadenu před Hitlerem, který mu neomaleně spílá. Je ko-
nect mezinárodním ohledům. Musí
solnit je spojenec, nacistické Ně-
mecko vojensky zesílilo. Tak je
Rakousko připojeno k třetí říši.

Prátě z této doby po obsazení Rakouska, z roku 1938, pocházejí dokumenty nalazené v černém jezeře. Tehdy byla ustavena „historická komise“ říšského vedoucího SS, která měla jednak zřetelovat historii puče podle potřeb nacionistické propagandy, jednak měla získat podklady ke stihání rakouských občanů, kteří se na potlačení puče podíleli. Úkol „historické komise“ tak přesně odhází po této nacističtí k puči. Byl jejích vlastní akcí, v roce 1934 však po kryteckými slovy odsoudili „nepokoje žitily“ a popírali jakoukoli ohlasnost, v roce 1938, když se Rakousko zmocnili, slavnostně odhalili pamětní desku nacistickým dusem puče a oslovodili všechny dosud vězněné teroristy.

Vídeňský 25. červenec 1934. Je-
ho přípravy i dodatečné snahy o
historické zfalšování jsou velmi
poučné. Patří k neštěmnějším kro-
kům, jímž nacisté získávali svo-
jím poctivým a důstojným jednáním
hitlerovskému a tedy již překonan-
nému žesismu.

{V}

Konečně se tedy veřejnost do-
věděla, co se skrývá v záhadných
bednách, které počátkem léta
vzbudily tolik pozornosti. Hovoři-
lo a psalo se o nich tolik, že
není myslim třeba opakovat, jak
byly nalezeny. Faktem ovšem zů-
stává, že zásluha o to patří na-
dávi pochybnost Zvědaové ka-
m eře, třebaže k objevu došlo
zcela náhodou, při natáčení poří-
du o práci potápěčů.

Obsah beden nezklamal očeká-
vání. Část archivu nacistického
sicherheitsdienstu obsahuje kromě
dokumentů k událostem a souvis-
lostem již známým i některé no-
vé materiály, které zajímají jecko-
ho i v zahraničí, v Itálii, Anglii,

Francii a hlavně v západním Německu. Ale o tom všem se v úterý večer dověděl televizní divák prostředněji. Celý pořad sestávající z televizního záznamu tiskové konference a dobře udělaného filmu Zvědavé kamery opět ukázal, že „okupační tematika“ vůbec našim divákům nezaujala, jak se někdy tvrdívá. Že se dokonce může stát středem zájmu diváků, jen říká-li nebo ukazuje něco nového. Tentokrát se to podařilo. Z iniciativy televize bylo něco důležitější a zajímavější objeveno, televize byla při tom od počátku až do konce, a její diváci také. Tomu se už dá říkat Televize.

[ep]

(da)

televize

Tajemství Zvědavé kamery

Konečně se tedy veřejnost do-
věděla, co se skrývá v záhadných
bednách, které počátkem léta
vzbudily tolik pozornosti. Hovořil
o a psalo se o nich tolik, že
není mým třeba opakovat, jak
byly nalezeny. Faktem ovšem zů-
stává, že zásluha o to patří na-
de vši pochybnost Zvědavé ka-
meře, třebaže k objevu došlo
zcela náhodou, při natáčení pořá-
du o práci potápěčů.

Obsah beden nezklamal očeká-
vání. Část archivu nacistického
sicherheitsdienstu obsahuje kromě
dokumentů k událostem a souvis-
lostem již známým i některé no-
vé materiály, které zajímají jecko-
ho i v zahraničí, v Itálii, Anglii,

DEMOKRACIE

ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉ STRANY LIDOVÉ

★ ★

V Brně ve čtvrtek 17. září 1964

Potápěči z Čertova a Černého jezera opět v Praze

(jr): Práce na vyprošťování nacistických materiálů v šumavských jezerech jsou skončeny, výsledky oficiálně oznámeny a v myslích čtenářů zůstaly nehlubší dojmy z těžké a zodpovědné práce potápěčů Svazu požární ochrany ministerstva vnitra, kteří v pátek 3. července ve 20 hodin zahájili vyprošťovací práce v Čertově a Černém jezeře. Z celkového počtu osmnácti jich jedenáct pracovalo po celou dobu akce. Jaký pocit měl nejstarší příslušník sboru — sedmačtyřicetiletý podpraporčík Václav Kolaří, který vždy sestupoval na dno jezera první?

„Myslím, že dobrý potápěč se nesmí bát, ale taky nesmí dělat hrdinu. V každém případě má však člověk divný pocit, když vidí bednu, z níž vedou dráty neznámo kam. První práce s rozbuškami byla obtížná — nemohly být podvazovány provazem, protože bylo nebezpečí, že se provaz sesmekne a může rozbušku vyhodit. Práce to byla zajímavá — podle našich měřítek středně těžká, ale nebezpečná.“

„Náš oddíl“ — vypráví vedoucí sboru nadporučík Vávra — „je prvním profesionálním oddílem a existuje od r. 1938. Z původního počtu devatenácti členů nás zůstalo osmnáct, jeden nám zahynul. Pracujeme v různých vodách — často v našem rodném „baráčku“ Vltavě, v které je „inkoust“ s průhled-

ností nejdále 20 cm. Nejtěžší práci jsme dosud vykonali na elektrárně ve Slapech; při velké vodě v r. 1954 jsme nakládali rukama, s lopatou se ve vodě těžko pracuje — odstrčí vás. Zajímavou příhodu jsem zažil v labských vodách mezi Hradcem a Pardubicemi: hledali jsme zlato zalité v krychli a nakonec jsme místě něho vytáhli pod kořenem mhu zvanou prasátko. Pyrotechnik ji odhodil do křoví; za chvíli jsem našel druhou a chtěl jsem učinit totéž. Ještě včas mě pyrotechnik zadržel a opatrně ji odnesl na břeh — byla by vybuchla. Svou práci uspoříme národnímu hospodářství cenné hodnoty, protože většinou pracujeme při plném provozu — např. v papírnách. Nyní se máme podílet na stavbě přehrady v Arabské sjednocené republice. V budoucnosti budeme vybaveni dokonalejší technikou, uvažuje se o přístroji, v němž má potápěč čas pořádně se „rozkoukat“ — vydrží v něm dvě až tři hodiny. Přístroj váží 90 kg a byl by tažen automobilem. Naše přání? Mít co nejvíce dorostu. Práci potápěčů mohou dělat jen ti nejzdatnější — proto jí předchází nejpečlivější lékařská vyšetření. „Střední“ potápěč se např. musí běžně potopit do hloubky 50 m. Prostě potřebujeme chlapce, kteří touží po dobrodružné a zároveň užitečné práci.“

Čtvrtek 17. září 1964.

SVOBODNÉ SLOVO

TAK TICHÁ VODA, HLUBOKÁ...

...já vím, já pevně vím: tam musí něco
spát,
tam musí něco být — a mne to táhne
dolů

TAK končí Nerudova romance o Černém jezeře. Neruda měl pravdu, ovšem nebyla tam „česká pohádka z krajů vyhoštěná, ani dávných bohů kruh“! Spíše naopak. Dnes již známe tajemství Černého jezera, známe i tajemství Čertova jezera. Sledovali jsme práce s netajeným zájmem a zvědavostí, snad se našli i takoví, kteří zaznamenávali každou novou zprávu o úspěšné akci s obavami, snad...

Je všeobecně známo, že celou akci vyvolala televizní „Zvědavá kamera“ a základ k odhalení tajemství položili svazarmovští potápěči. Je už ale méně známo, že bedny vynesli z jezera nakonec profesionální příslušníci potápěčského oddílu požárního útvaru Praha. Svazarmovští sportovní potápěči nestačili se svojí lehkou výzbrojí na tak obtížný úkol a na jejich místa nastoupili profesionálové.

Jedenáct odvážných mužů, nenápadných a docela obyčejných sedlo 4. července odpoledne v Praze do vozů a večer ve dvacet hodin byli na Šumavě. Jedenáct prostých mužů, nejstaršímu — podpraporčíkovi Václavu Kolářovi je 47 let, a nejmladšímu, četaři Janu Novotnému, je devatenáct, se radilo s pyrotechnikem, prohlíželo fotografie, které pořídili pod vo-

dou svazarmovci, a po dvou dnech se Václav Kolář jako první spustil do „hluboké a k smrti smutné“ vody, aby odjistil první nálož, aby obhlédl situaci. Bylo potřeba každou nálož postavit, počkat, až klesne kal, postavit druhou, třetí, čtvrtou...

Více než 140 kilogramů třaskavin vynesli potápěči na břehy Čertova jezera.

Černé jezero ukrývalo na svém dnu bedny, tehdy ještě záhadné bedny, nevědělo se, co v nich je, vybuchnou-li nebo nevybuchnou. „Pro nás to nebyla žádná zvláštní akce. Nic mimořádného. Jdeme pod vodu až padesátkrát do roka. Nebezpečí? Jistě. To je vždycky, když jde o třaskaviny. Taková je ale celá naše práce,“ říká velitel oddílu nadporučík Václav Vávra, a neví, co zajímavého by ještě řekl. Potápěčský oddíl požárního útvaru Praha má již svoji tradici. Vznikl v roce 1938 jako první a dodnes jediný profesionální oddíl potápěčů u nás. Jejich rodnou vodou je kalná Vltava, ale poznali již všechny vody v republice. Jejich pomocí a zásahů bylo třeba i při stavbě přehrad a opravách elektráren.

Před několika lety hledali v okolí Hradce Králové zlatý poklad, který měl být zalit do betonové krychle. Zlato nenašli, ale vynesli na břeh slušnou hromádku munice. Největší fušku měli při stavbě

Slapské přehrad. Mapovali a prohlíželi dno. V roce 1954 přišla velká voda a silně poničila rozestavěnou přehradu. Šest neděl vynášeli potápěči na břeh materiál, kterého bylo 120 kubíků a nechyběl ani 42 metrických centů vážící chladicí. Doslova cihlu po cihle, trám po trámu vynášeli na břeh. Nejdříve bylo nutno všechno nandat do vědra do „japonky“ a potom vytáhnout. Tak to šlo hodinu za hodinou, den za dnem, celých šest neděl. „Nemáme akci, kterou bychom nesplnili, nemáme úkol, s kterým bychom se nevyrovnali,“ říká potápěči a hned zmlknou, jako by řekli příliš mnoho. Oni vůbec toho namluví málo. Snad proto, že pracují pod vodou, snad proto, že lidé, kteří dělají kus poctivé práce, většinou málo mluví. Čeká je ještě další práce na Černém jezeře, v Dunaji, snad pojedou i na stavbu velké zahraniční přehrady a v nejbližší době dostanou „podvodní automobil“ a řadu nové výzbroje. A hledají muže chytré, odvážné a pracovitě, kteří by doplnili jejich řady.

„Tak tichá voda, hluboká a k smrti smutná!“

To je počátek Nerudovy romance a desítky lidí, mezi nimi i potápěči požárního útvaru Praha k ní připsali poslední verš.

Jan ČISTÍN

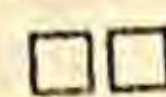

Zemědělské noviny

ÚSTŘEDNÍ ORGÁN MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNÍHO A VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

Ročník XX — Číslo 224

Brno, pátek 18. září 1964

Cena 30 hal.

Dokumenty z Černého jezera usvědčují

Praha (čtk) — Muž, který polapil Eichmana, inž. S. Wiesenthal, řekl včera zpravodajům ČTK, že mnoha dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

Inž. Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden, objevených v Černém jezeře na Šumavě.

Ve středu před odletem z Prahy, kde dlel tři dny na pozvání Rady židovských náboženských obcí, označil za směšný názor určitých kruhů, podle něhož je už dnes všechno známo, co se za nacismu událo. Inž. Wiesenthal se zabývá již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů. Je jedním z nejpovolanějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archívů.

„Jsem přesvědčen — prohlásil

— že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě.“

„Četné z dokumentů, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Tento zločin dosud není promlčen. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvlášť leží na srdci nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů prakticky znemožněno chystaným zákonným opatřením, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Je ovšem věcí celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu.“

RUDÉ PRAVO 17.9.

Dokumenty z Černého jezera usvědčují další nacistické zločince

Z rozhovoru s inž. S. WIESENTHALEM

PRAHA 16. září (ČTK) — Muž, který polapil Eichmanna, inž. Simon Wiesenthal, řekl ve středu zpravodajům ČTK, že mnoho dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

Inž. Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacistu ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden objevených v Černém jezeře na Šumavě. Zabývá se již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů v okupovaných zemích a koncentračních táborech. Je jedním z nejpopulárnějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archivů.

»Jsem přesvědčen — prohlásil — že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na světě.«

Inž. Wiesenthala zaujal rovněž originál válečného deníku divize eses »Das Reich«, který sice nepochází z Černého jezera, nýbrž z nálezů v obci Zásmyky,

svým obsahem však s dokumenty souvisí. Vyslovil přesvědčení, že deník poskytuje podklady pro soudní řízení proti lidem, kteří v divizi zastávali velitelská místa, a činy, v deníku zaznamenané, nemohou popřít. Divize »Das Reich« působila v mnoha částech Evropy a má na svědomí mnoho zločinů včetně těch, které dosud nejsou promlčeny.

Inž. Wiesenthal poznamenal, že máme dosud v rukou jen část dokumentů o nacistickém režimu. Část byla zničena, část je dosud ukryta nebo se dostala do rukou lidí, kteří si nepřejí, aby takové dokumenty byly zveřejňovány.

»Originální dokumenty, které jsem v Praze viděl, zahrnují širokou oblast činnosti oddělení VI. nacistické »bezpečnostní« centrály RSHA, od sledování různých osob prostřednictvím agentů až po sabotáž. Týká se oblasti vojenské i civilní.

Četné z dokumentů, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Tento zločin dosud není promlčen. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvlášť leží na srdci nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů prakticky znemožněno chystaným zákonným opatřením, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Je ovšem věcí celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu.

Poslední nálezy jsou nejlepším důkazem, že ne všechno, co se dělo v období dvanácti nacistických let, je známo. S každým nálezem se objevuje něco nového a zločincům by nemělo být dopřáno žít s vědomím, že se jim podařilo zlikvidovat důkazy svých zvěrstev.«

Obrana lidu

ÚSTŘEDNÍ ORGÁN MINISTERSTVA NÁRODNÍ OBRANY **39**
ROČNÍK XXIII • 26. září 1964 Cena 1 Kčs • Číslo

Šestnáct vagónů odjíždí z BAHNHOF SASMUK

"Víme též o tom, že v záměčku v Zásnukách byl od určité doby ulážen válečný archiv zbraní SS. Byl nalezen tajný rozkaz z Berlína ze 30. 4. 1945, ve kterém se nařizuje válečný archiv zbraní okamžitě převést a ukrýt ve starém dome v Halleinu v Rakousku."

(Z projevu ministra vnitra L. Strougaia na tiskové konferenci 18. září t. r.)

"Ve směru mé hole vidíte zlatou hvězdu v modrém poli," zvolal by potně úvodem průvodce, míle na erbovní znamení, vytesané v průčelí zámčického zámku. A než by návštěvníci vstoupili branou do nádvoří, zvěděli by

navíc, že jde o znak pánů ze Sternberka.

Jelikož však zámčický objekt v Zásnukách neslouží turistickým účelům, není tu ani průvodce. Zato žijí v městečku lidé, kteří pamatují nejen poslední majitele zdejšího panství, ale i mnoho podivných dějů, jež se odehrávaly před dvaceti lety za zdi jeho sídla.

Vstupujeme branou do nádvoří z ku. Stejnou cestou sem onoho dne šel SS-obersturmabführer Scheel svých podřízených, aby se jako nový jen zámku, ale i nových úkolů, jimž měly od jeho příchodu sloužit kamenné komnaty a tichá zákoutí nově pojmenovaného "Schloss Sasmuk". Byly to úkoly, kterým nesvědčilo denní světlo.

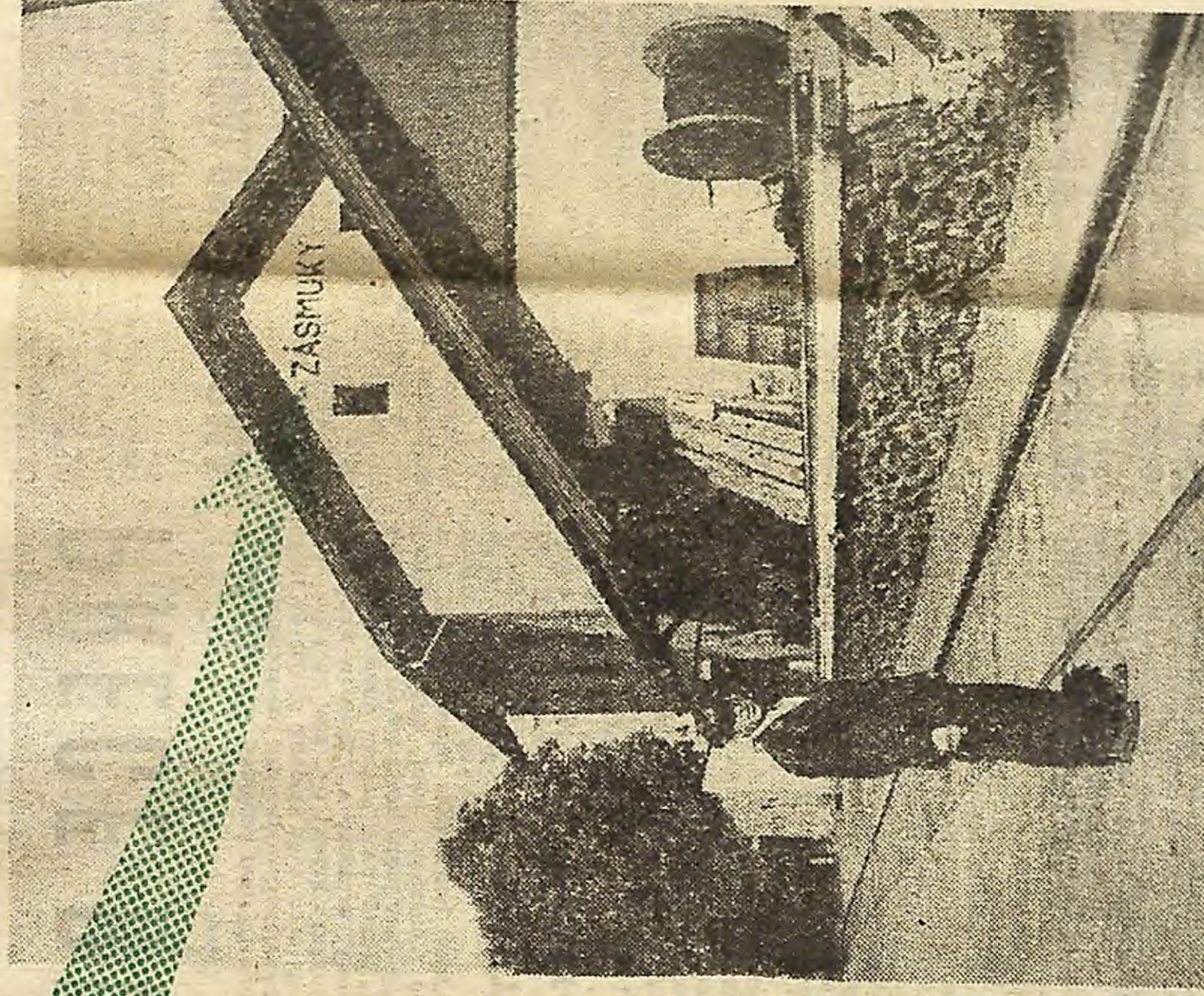
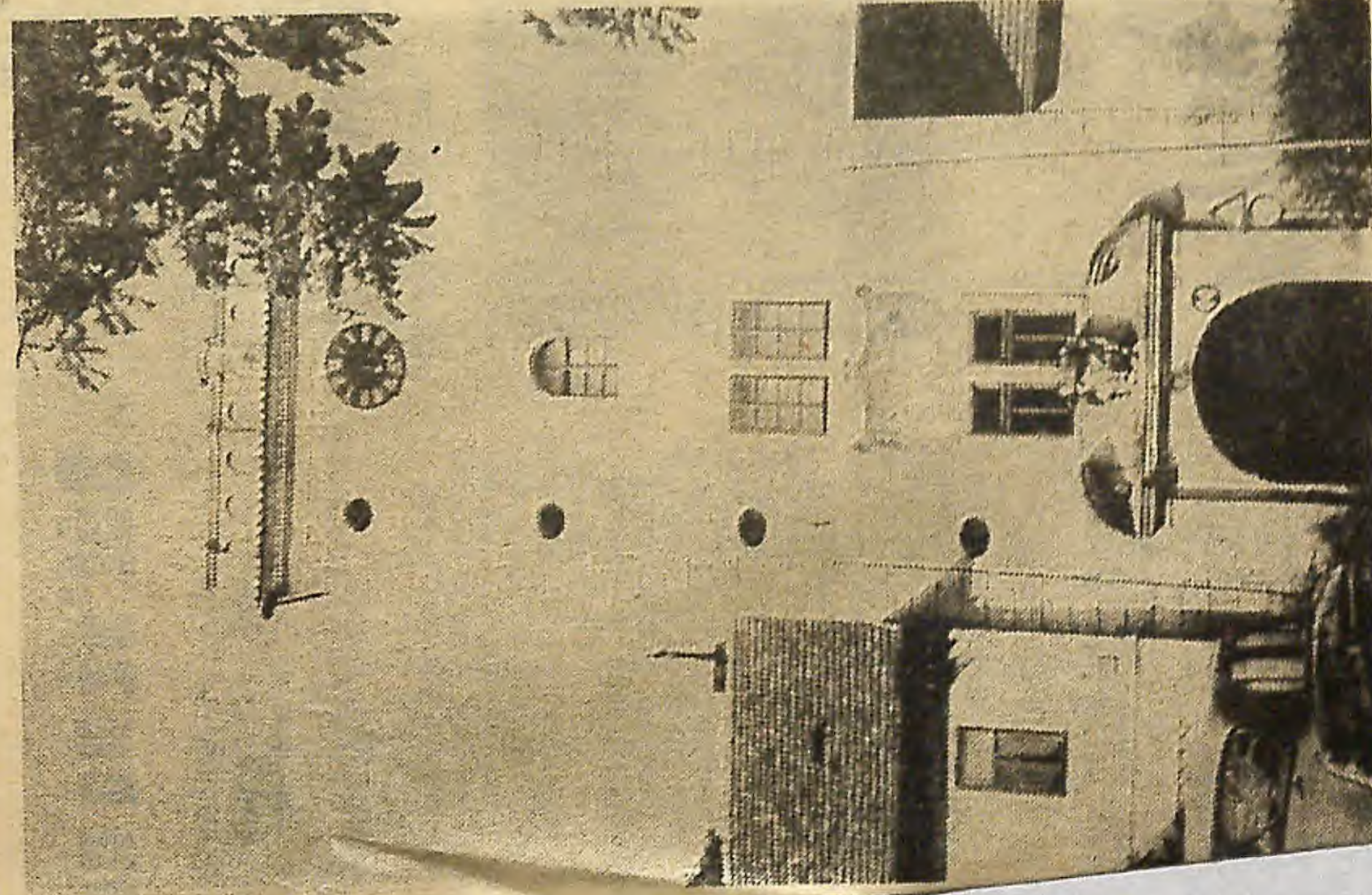
"Nejdříve začali zatemňovat celý salón v rohovém křídle zámku," vzpomíná paní Nýlová, očitá

Všechno vyklidit!

Branou tichého venkovského záměčku, položeného v úrodné krajině mezi Kolínem a Kutnou Horou a vzdáleného zatím stovky kilometrů od front druhé světové války, počaly od konce roku 1943 projíždět nákladní automobily, označené vedle čísel dvojbleskem SS-run.

"Přijížděly ve dne a někdy i v noci. Byly naloženy bedničkami asi o rozměru 80×60×40 cm. Některé bedničky měly zelenošedou barvu. Skládání a nakládání si obstarávali pouze esesmani, nikoho z českých zaměstnanců k tomu nepustili. Po vybalení jsme ku asi pětadvacet a přesto se stávalo, že na všechno nestačili, zvlášť když přišlo zásilek více. Pak zavolali tu a tam někoho z nás na výpomoc. Takže jsme při té příležitosti uviděli i obsah beden: listiny, spisy a také knihy. To všechno se v laboratoři prefotografavalo. Velitel Scheiehauser neustále telefonoval, měl na stole tři přístroje a v zámku vlastní telefonní ústřednu. Potom se opět bedny nakládaly a od-

Průčelí zámku v Zásnukách na Kolínsku, kde se odhrabovalo před dvaceti lety mnoho podivných dějů, o nichž je dnes známo, že souvisely s tajným válečným archivem zbraní SS...

REPORTÉŘI OBRANY LIDU PO STOPÁCH
NALEZÚ V ČERNÉM JEZERĚ

František Kmoch i mnoho jiných pamětníků. Avšak to, co nás nyní nejvíce zajímá — dubnový transport z r. 1945 — zaznamenaný v kronice železniční stanice není. Avšak je tu skladník Alois Splicar, který pracoval v dubnu 1945 na zámčeckém nádraží jako výhybkář:

"Na transport se pamatuji přesně. Esesácké vození ze zámku nařídilo dodat 20 vagónů. Sehnali jsme s bídou 16 nákladních uzavřených vozů a připravili je k rampě na třetí koleji. Stěhování archivu začalo od 13. do 18. dubna. Mezi zámek a nádraží pendlovaly esesácké nákladky, přepravu řídil SS-hauptsturmführer Astler, sudeták z Trutnova. Nakládaly se těžké, kované bedny. Nakonec „přibíhali“ nějaký psací stůl a křesla, co ukradli na zámku. Esesáci připojili k transportu ještě jeden osobní vagón pro sebe. Když bylo vše naloženo, přišel jejich velitel a osobně vagóny zaplomboval. Já jsem musel vzít kbelík s dehtem a přilepit na každý vagón vozovou nálepku. Jako stanice určený tam stála: Salzbürg. Na druhý den odjel náš stroj s vozovou četou celý transport do Čerčan. Odtud pak zamířil zřejmě dál, k jihu, na Tábor..."

To je zatím poslední stopa po SS-Kriegsarchivu, která vede z brány zámku v Zásnukách.

pra — hor
(Pokračování příště.)

PROLETÁŘI VŠECH ZEMÍ, SPOJTE SE!

Nové Klatovsko

VYDÁVÁ OKRESNÍ VÝBOR KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA A RADA ONV

Číslo 38

V Klatovech 26. září 1964

Cena 40 hal.

Dokumenty z Černého jezera

V úterý 15. září 1964 se konala v Praze tisková konference o obsahu dokumentů nalezených v Černém jezeře na Šumavě. Ministr vnitra Lubomír Štrougal na otázku, jak se ministerstvo vnitra o nálezech dovědělo, odpověděl mimo jiné, že byly určité zprávy o tom, že se pracovníci Sicherheitsdienstu v době okupace často scházeli a radili v okresech Klatovy a Domažlice. Avšak teprve průzkum svazarmovských potapěčů odhalil bedny. Zjistilo se, že jde o materiály 6. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu v Berlíně.

Zpravodaj západoněmeckého časopisu „Quick“ z Mnichova se ptal, zda se našly mezi dokumenty i důkazy proti fašistům, kteří se tehdy podíleli na zločinech a dnes jsou činní v západním Německu. Ministr vnitra k tomu sdělil, že se takové důkazy našly. Je to například materiál o Kilianu Ruprechtovi, který začal v roce 1938 jako pracovník Gestapa v Mnichově a později byl přeložen do Písku a Klatov. Patřil mezi nejbrutálnější gestapáky a Klatované si na jeho „působení“ v našem městě dobře pamatují. Na základě jeho aktivní činnosti bylo zatčeno přes 300 osob a mnozí z nich popraveni. Dnes patří mezi pracovníky Gehlenovy špiónážní organizace a to na úseku proti ČSSR. Používá krycího jména Krammer nebo Klein a řídí několik agentů, kteří pro něj špiónážně pracují.

Pro "špionážní akce"
vyjde 11. 9.

Štěchovická aféra

Dosud neuveřejněné snímky a dokumenty o uloupení
nacistického archivu v Hradištku americkou roz-
vědkou v únoru 1946

Cete
N. M. K.

"Dne 11. února 1946 vstoupil do Československa policejní oddíl amerického okupačního vojska v Německu a podařilo se mu odvézt do amerického pásma určitý počet dokumentů, které byly ukryty v kopcích jižně od Prahy. Oddíl se zmocnil těchto dokumentů, protože byl informován, že mohou vrhnout světlo na předválečné plány Hitlerovy a dát informace o vedení války nacistickou vládou. Ačkoli americký oddíl vstoupil na území Československé republiky s propustkami vydanými čs. styčným důstojníkem, nebyla tato výprava schválena československou vládou, která proti akci protestovala. Americká vláda vyjádřila prezidentu Benešovi hluboké politování a nařídila okamžité vrácení dokumentů československé vládě."

Tato úřední zpráva, kterou vydal 23. února 1946 americký State Department, oficiálně seznámila svět se špionážní akcí, která nemá obdoby v dějinách mírových vztahů mezi svrchovanými státy.

Strohou úřední zprávu, v několika bodech úmyslně nepřesnou, doplňují autentické dokumenty, které je nyní možno uveřejnit. Štěchovická aféra je pro nás zajímavá i dnes, po více než 18 letech; je zajímavá i tím, že nám jí znovu připomíná nedávné objevení beden s nacistickými dokumenty, které byly od r. 1945 uloženy v Černém jezeře na Šumavě. Americká rozvědka se hned po skončení války pídila i po těchto bednách, ale bez úspěchu.

Americké dokumenty hovoří

Major B.J. Wheeler, zástupce generálního pobočníka velitele ozbrojených sil Spojených států v Evropě (USFET), podepsal 2. února 1946 důvěrný rozkaz skupině ~~šest~~ důstojníků a vojáků, kteří hráli ve "štěchovické aféře" hlavní úlohu. Rozkaz zněl velmi povšechně:

"Dále jmenované vojenské osoby, jejichž základní útvary jsou uvedeny, odcestují vojenským motorovým vozidlem a (nebo) drahou dne, či asi dne, 6. února 1946 ze své nynější posádky do Prahy, Československo, jako doprovod jednoho (1) německého válečného zajatce, k přechodnému výkonu služby po dobu asi čtrnácti (14) dnů za účelem splnění příkazů velitele oblasti, a po splnění rozkazu se vrátí do své posádky."

Velitel evropské oblasti, generál McNarney, který své velení převzal nedlouho předtím od generála Eisenhowera, jistě nejednal ve štěchovické akci na vlastní pěst. Než pověřil majora Wheelera vydáním rozkazu, musil si dát akci schválit ve Washingtonu. Bylo předem jisté, že bude mít velmi vážné následky.

K provedení akce byli určeni tři důstojníci a tři poddůstojníci z kmenového stavu zpravodajského oddělení velitelství, "G-2", dále dva Francouzi, služebně přidělení americké vojenské špionáži, a řidiči.

Skupině velel kapitán Stephen M. Richards, povýšený do této hodnosti těsně před odjezdem výpravy do Československa. Richards, tehdy 24 let starý, byl pro tento úkol vybrán nadporučíkem Williamem J. Owenem, zpravodajským důstojníkem skupiny, už 21. nebo 22. ledna; ženista Richards byl na 2. oddělení považován za vynikajícího odborníka na odstraňování nástrah, jimiž nacisti zajišťovali své tajné archivy. Třetí americký důstojník, npor. William J. Leeman, měl za úkol pořádit fotodokumentaci o tomto zájezdu pro potřeby "G-2".

Francouzští vojáci, přidělení velitelství USFET-G-2, byli npor. Silberbauer a čet. Vital.

Ke skupině konečně patřili ~~XXXX~~ dva ženijní poddůstojníci, Fulton a Urquhart, čtyři řidiči, Jenkins, Hall, Ecker a Catusco, jeden žurnalista, a jeden esesák.

"Francouzské velvyslanectví má čest informovat ..."

Co předcházelo rozhodnutí americké rozvědky vyslat do Československa tuto výpravu?

Dne 13. října 1945 zaslalo francouzské velvyslanectví v Praze dopis čs. ministerstvu zahraničních věcí, v němž na pokyn francouzského generála Königa sdělilo, že se ve francouzském táboře pro zajaté důstojníky a poddůstojníky SS v Mylhúzách přihlásil jakýsi Günther Achenbach, tehdy 24 let starý, a prohlásil, že by mohl identifikovat místo nedaleko Prahy, kde německé úřady ukryly "vysoce důležité diplomatické dokumenty". Francouzské velvyslanectví oznámilo, že francouzské úřady by byly ochotny dopravit Achenbacha pod důkladnou stráž do Československa, "aby bylo možno ověřit správnost jeho údajů". Žádné další podrobnosti v tomto dopise nebyly.

Pro situaci v tehdejší bezpečnostní aparátě je příznivé, že na toto upozornění, které bylo ihned předáno ministerstvu vnitra ~~do rukou známého pracovníka~~ ^{Karla} dr. Zavadila, nedlouho potom suspendovaného, nikdo nereagoval. Žádost francouzského velvyslanectví, aby čs. úřady oznámily, jak chtějí v této věci postupovat, zůstala bez odpovědi.

O čtvrt roku se však ozvalo francouzské velvyslanectví samo, tentokrát dopisem, adresovaným hlavnímu štábu. Vojenský atašé brig. gen. J. Flipo poslal s tímto dopisem vlastnoručně psanou výpověď esesáka Achenbacha a plány, označující, kde je archiv uložen.

Trvalo plných 12 dní, než tento dopis dostal na hlavním štábu aspoň jednací číslo; tato skutečnost je zcela typická pro způsob, jakým se tehdy v této věci postupovalo.

Než se Achenbachova výpověď dostaly z podatelny hlavního štábu, dohadoval se už ve Frankfurtu nadporučík Owen s nadporučíkem Richardsem o podrobnostech vyzdvižení archivu.

O několik dní později bylablesková akce Američanů už provedena.

Francouzské vojenské i politické úřady o svém zjištění informovaly včas. Informovaly československá místa a žádná jiná. Neuvažovaly při tom, jde-li tu o archivy týkající se "jen" Československa, či snad širšího souboru otázek: zcela správně usoudily, že dokumenty, ukryté na území Československa, patří Československu.

O tom, že neměly zájem, aby se dokumentů zmocnili Američané, svědčí fakt, že je neinformovali ani v říjnu 1945, kdy na území Československa, ještě byly americké vojenské jednotky, ani v lednu 1946, po tříměsíčním mlčení našich úřadů.

Francouzi postupovali v této věci naprosto korektně. Američané zvolili chování právě opačné: archiv prostě uloupili.

35 podporučíků SS

Ve svém záznamu, napsaném německy kóstrbatou latinkou, vzpomíná zajatý esesák, že v ženijní škole Waffen-SS v Hradištku u Prahy, kde tehdy sloužil, bylo asi 20. dubna 1945 vytvořeno "zvláštní komando Lange" s úkolem vykopat asi 12 m dlouhou štolu ve strži nedaleko střelnice "Závist". Říše:

"Po vykopání štoly tam bylo uloženo asi 30 beden. Pocházely prý z Berlína a byly těžké. Jedna z beden se otvírala. Obsahovala samé papíry."

Popisuje, jak byly bedny zajištěny trhavinami a benzinem, štola zasypána a maskována, a dodává:

"Akce se udála na rozkaz státního ministra Karla Hermanna Franka, který také má jediný existující plánec uložení a zajištění. Rozkaz o pracovním komandu provedl velitel učební skupiny I. Komando pozůstávalo z 32 kopáčů a 3 vedoucích směn (samí podporučíci). Naše domněnky o obsahu beden usuzovaly buď na tajné plány nebo na důležité státní papíry, protože akce proběhla za nejprísnejšího utajení a zúčastnili se jí výlučně důstojníci."

Plánek i popis, jak se ukázalo, byl naprosto přesný.

"Statečný četař Urquhart"

Když 3. srpna 1946 odevzdával velitel frankfurtské posádky četaři Urquhartovi vyznamenání "Soldier's Medal" — za "mimořádné hrdinství mimo boj" — vzpomínal hrdina, jak to všechno vlastně bylo.

Vyprávěl, že Richardsova skupina se vydala za svým tajným posláním z Frankfurtu 7. února, ve čtvrtek. Zastavili se v Norimberku. Do Prahy dorazili v neděli 10. února večer a ubytovali se v hotelu Alcron.

Co dělala výprava tak dlouho v Norimberku? — Urquhart říká:

"Měli jsme se (v Norimberku) setkat s cizím agentem, který nás měl převést přes hranice. Nedočkali jsme se ho a vydali jsme se sami na cestu do Prahy ..."

Jaký to asi měl být "cizí agent"? O tom Urquhart neříká nic; alespoň časopis "Occupation Chronicle", který jeho vzpomínky otiskuje (4.8.1946), žádné podrobnosti nepřináší.

Více by ovšem mohl říci nadporučík Owen, zpravodajský důstojník výpravy, který — jak zase vzpomíná kapitán Richards — se k ostatním připojil právě v Norimberku. Měl svůj vlastní vůz a v něm zajatce — Günthera Achenbacha. Jak Američani získali Achenbacha, nebylo nikdy objasněno...

Konvoj, který pak v neděli vyjel do Prahy, pozůstával ze čtyř nákladních vozů a jednoho velitelského auta. Jeden z nákladních vozů byl vybaven kompresorem, jiný, v němž jel kpt. Richards a oba ženisté, navijákem a zásobou lan. Jak se ukázalo později, byla výprava už předem zcela přesně informována o místních podmínkách a vezla s sebou všechno, co potřebovala pro naprostý úspěch akce.

Přes hranice se dostali bez obtíží. Měli propustky, a vystavené 10. února čs. vojenskou misí v Řeznu. Důstojníkovi, který jim je vydával, prý vysvětlili, že "doprovázejí do Prahy zajatce".

Jak proběhla akce

Mezi mnoha neobvyklými okolnostmi tohoto neobvyklého případu zvlášť vyniká jedna:

Přísně tajný úkol, zajištěný čtyřmi zpravodajskými důstojníky, byl za několik dnů po provedení roztrouben do celého světa prostřednictvím tiskové agentury, jejíž dopisovatel uveřejnil každou podrobnost, kterou měl k dispozici. A nejen to: tato tajná expedice si svého žurnalistu dokonce rovnou vezla s sebou.

Jmenoval se Lionel S.B. Shapiro a zúčastnil se akce jako dopisovatel agentury NANA (North American Newspaper Alliance). Dva obsáhlé články rozeslala jeho agentura z Londýna 28. února jako "důležité a výlučné zprávy", třetí článek vydal Shapiro v kanadském časopise "Maclean's" 15. dubna 1946.

Nejkonkrétnější je článek z 25. února, psaný ve Frankfurtu. Shapiro se rozepisuje o těchto podrobnostech "dramatického poslání, které tajně vykonali američtí ženisté a zpravodajští důstojníci", aby získali "nejbohatší dokumentární kořist války" i za cenu vážné roztržky s československou vládou:

- Američané se dostali do Československa, aniž o jejich poslání bylo cokoli známo; utajení bylo nutné "z důvodů bezpečnostních a s ohledem na možné ohrožení českých životů". (Zde naznačuje Shapiro víc než jasně, že na této akci se podíleli Češi, získaní americkou rozvědkou.)
- Americkou skupinu přivedl na místo Achenbach. Přesné místo identifikoval podle mladého stromku, který nad ústím štolý sám zasadil.
- Skupina pracovala u Štěchovic za sněhové bouře po dobu 38 hodin, od pondělí 11. února ráno do úterý večer, "při stálém ohrožení života". Odkryli tuny hlíny v téměř nepřístupné strži a dostali se do vydržené štolý, zajištěné složitým systémem nástrah, spojených s tunou výbušnin.
- Kapitán Richards použil k odstranění povrchové vrstvy kompresoru. Tak se objevil jasný obrys výkopu. Po několika hodinách kopání se dostali k dřevěnému bednění. Ženisté opatrně odstranili jednu z desek a přestříhli 22 drátů, vedoucích k náložím. Teprve pak odstranili fošny kryjící vchod a začali vytahovat bedny, z nichž každá byla samostatně zajištěna minami, náboji do panzerfaustů a jinými trhavinami. Beden bylo 32.
- Bedny dopravili k automobilům nad strží navijákem, naložili na vozy a odvezli do Německa. Hranici překročili 13. února ve 4 hodiny ráno.

Shapiro šperkuje své články podrobnostmi o neúnavné práci zajatého esesáka, který při tom "napětím plakal" a nakonec se "úplně zhroutil", i detaily, které mějí ilustrovat statečnost a odbornou vyspělost amerických účastníků akce. Některé jiné podrobnosti pomíjí. Napíše na př. o tom, že v noci z 11. na 12. únor se páni důstojníci, a s nimi i on, pohodlně vyspali po dobré večeři v hotelu "Vrnák" ve Štěchovicích.

Vcelku je však Shapirovo líčení věrné. Je pro nás dnes zajímavé i jako doklad tehdejších poměrů u nás, které dovozovaly, aby tato skupina mohla takovýto úkol plnit a splnit.

"Dal jsem si nasedlati koně ..."

Už jsme naznačili možnost, že se americká rozvědka dověděla o existenci štěchovického archivu prostřednictvím své agentury v čs. úřadech, jejíž existence byla ostatně známa. Tato agentura se snažila upevnit své posice v armádě i v bezpečnostním aparátu již od konce války; úloha těchto živlů v událostech, jež vedly k ráznému řešení celkové situace v únoru 1948, byla již osvětlena.

Činnost této agentury se v případě Štěchovic prolínala s pozoruhodnou neschopností celé řady lidí, které s akcí přišli do styku.

Zachoval se na příklad opis hlášení velitele ženijní jednotky v Hradištku, npor. K., který se dostal jako jediný čs. důstojník do přímého styku ~~XXXXXXXXXXXX~~ se skupinou kpt. Richardse při jejím nasazení v Československu.

V úterý 12. února, když se Richardsovi lidé činili v Hradištku už druhý den, dostal npor. K. — podle svého hlášení — zprávu "velitele četnické stanice", že blízko střelnice ženijního praporu je několik amerických aut a "vojínů, kteří tam cosi kopají".

Npor. K. nelenil a pustil se do práce. "Dal jsem si nasedlati koně a jel jsem na střelnici", píše.

Tam se setkal s americkým kapitánem, který se mu prý legitimoval. K. se ho ptal, co tam dělají, "načež mi zmíněný kapitán odpověděl, že jeho poslání je tajné a že mi o něm nemůže nic sdělit".

Npor. K. tedy odjel "spěšně domů", určil "pozorovatele", a dal se prý do telefonování. Líčí ve svém hlášení, jak volal do Mělníka, do Prahy, ještě jednou do Prahy, a když tak protелефonoval celé odpoledne a večer, ověřil se nakonec z hlášení svých "pozorovatelů", že Američané už nasedli na vozy a odjeli.

Do nadporučíka K. vjel nový život. "Ihned" zase jel ke strži — samozřejmě na koni — a tam "k svému údivu" zjistil, že ve štolě je plno min a jiných trhavín. K půlnoci o tom zase volal do Prahy, a podařilo se mu zbýrat pozornost příslušných orgánů do té míry, že v 6 hodin ráno dne 13. února ještě s jedním důstojníkem, "zajištění rotou vojáků", očekávali ve vyloupené štolě příjezd Američanů.

Ti už ovšem byli dávno v Německu.

Velvyslanectví USA lituje ...

Ve středu 13. února kolem poledne, když už nákladní vozy s archívem byly bezpečně za hranicemi, přišel do hotelu Alcron v Praze nadporučík Owen, který akci řídil jako zpravodajský důstojník. Nikým neobtěžován, zaplatil za všechny pokoje, které výprava měla obsazeny, a nerušeně odjel do bezpečí.

O něco později přišli do hotelu tři ženisti — Richards, Urquhard a Fulton — kteří se rozhodli přespát ještě v Praze. Tou dobou už byla bdělost příslušných bezpečnostních úřadů vyprovokována aspoň natolik, že daly zajistit aspoň tyto tři. Při zatýkání prohlásil Urquhart: "Přijel jsem do Prahy na návštěvu tohoto starobylého města. Bez přítomnosti amerického vojenského atašé odmítám jakoukoli výpověď."

Zatím běhal po Praze plukovník Kokrda ■ z hlavního štábu a sháněl amerického ■ přídělence, pplk. Taylora, který tou dobou fungoval i jako vojenský atašé. Nezastihl ho ani v úřadě, ani doma. Teprve o půl dvanácté v noci se mu podařilo objevit ho v "Klubu spojenec-
kých důstojníků" v hotelu Esplanade, kde trávil svůj čas s kpt. Johnsonem ze své kanceláře
a s americkou spisovatelkou Marcií Davenportovou, blízkou známou tehdejšího čs. ministra
zahraničních věcí.

Plk. Kokrda tlumočil pplk. Taylorovi "naléhavou žádost" náčelníka štábu, aby věci zci-
zené ve Štěchovicích byly urychleně "v původním stavu" navraceny. ■ Pplk. Taylor řekl, že
o věci nic neví a že s vojáky kpt. Richardse vůbec nepřišel do styku. Kokrda tedy zase
odešel.

Ministr Jan Masaryk si zavolał velvyslance Steinhardta. Velvyslanec vyslovil "hluboké
politování".

Ve skutečnosti byl ovšem o této akci informován jak úřad Taylorův, tak Steinhardtův,
a to předem. Steinhardtův podřízený, vícekonsul King Guiney, osobně reservoval celé výprave
v Alcronu ubytování, a Taylorův podřízený, Nedergaard, projednával s ředitelstvím hotelu
otázku placení hotelového účtu.

Štěchovický archiv a "G-2"

Zatím, co se v Praze marně rozčilovali, byl štěchovický archiv už dávno ve Frankfurtu.
Shapiro o tom píše ve svém článku v časopise "Maclean's" (15.4.):

"Odevzdali jsme své cenné bedny ■ ■ ■ Velitelství americké zpravodajské služby.
Byli přizváni čeští pozorovatelé a Himmlerovy tajné bedny byly otevřeny.
To, co jsem uviděli, daleko přesáhlo svým významem jakékoli dočasné roztrp-
čení mezi dvěma vládami. Byl konečně objeven úplný záznam o nemilosrdné
okupaci Československa. Měli jsme spisy SS a gestapa, včetně tajných rozkazů,
vydaných Frankem a "řezníkem" Heydrichem. Měli jsme jména a adresy všech
českých kolaborantů, včetně těch, kteří Hitlerovi připravovali cestu k záboru
jejich země. Měli jsme autentické zprávy o německé správě této malé země
mezi lety 1939 a 1945."

Tato Shapirova zpráva je ■ ■ ■ pozoruhodná i tím, že se v ní zmiňuje o českých "pozoro-
vatelích", o jejichž existenci a totožnosti nebylo jinak nic známo — stejně jako nebylo
nic známo o "cizím agentu", který měl expedici doprovázet z Norimberka do Československa
na její cestě za splněním úkolu.

Starší líčení Shapirovo, datované 25. února, popisuje obsah 32 beden ze štěchovické
skryše takto:

"Zevrubné seznamy, připojené k bednám, uváděly, že kromě čs. státních doku-
mentů, vrcholně důležitých, ukrývala stráž úplné spisy úřadu říšského pro-
tektora od r. 1940 do r. 1945, obsahující závažnější důkazy, než jaké se až
dosud o německých okupačních metodách objevily, dále záznamy SS o Čechách
a Moravě, přísně tajné zprávy gestapa z let 1940-1945, dlouhé seznamy českých
kolaborantů, včetně těch, kteří hráli významnou úlohu ve špionáži, směrnice

o utajení německých výzkumných projektů, záznamy vedoucích gestapa včetně proslulého Heydricha, a ~~nepoměrně~~ soupisy pokladů uložených na českých zámcích, včetně korunovačních klenotů."

Je zřejmé, že šlo o archiv neobyčejně důležitý. Američané se nepochybně hned pustili do fotografování dokumentů pro budoucí potřebu.

Zatím co fotografovali, diplomatická činnost se stupňovala: Praha volala po vrácení archivu.

Frankfurt však otálel. Jistě ne proto, že by fotografové nestačili během několika dnů celý archiv přenést na mikrofilm; spíše proto, že odborníci archiváře postupně ohodnocovali a určovali, co do Prahy vrátit a co ne.

A tato práce se táhla po celou řadu dlouhých dnů, zatím co kpt. Richards a jeho dva poddůstojníci nečinně seděli v Praze za mřížemi.

Reicin píše Clementisovi

Richards a oba četaři byli zatčeni 13. února odpoledne. Téhož dne večer byly v Praze podniknuty první diplomatické kroky.

Americké ministerstvo ~~na~~ zahraničí oznámilo 23. února, že americká vláda vyjádřila "hluboké politování" a nařídila "okamžité vrácení dokumentů čs. vládě".

Dne 27. února píše pplk. Bedřich Reicin, náčelník hlavní správy OBZ, státnímu tajemníku ministerstva zahraničních věcí dr. V. Clementisovi, že "neprávem ~~odvezený~~ odvezený materiál nebyl navrácen", a že "rovněž pro zajištěné u nás Američany si dosud nikdo nepřišel". Prosí, aby byl učiněn zákrok u amerického velvyslance.

Ale teprve 2. března odpoledne ~~odpoledne~~ dorazila na pražský Hrad kolona amerických vojenských nákladních vozů, doprovázená vojenskou policií. Kolonu vypravil osobně velitel "G-2", generál Seibert, a velel jí generál Koenig z frankfurtského USFET.

Za přítomnosti šéfa Benešovy kanceláře dr. Smutného pak bylo převzato 33 beden; několik jich bylo nově pořízeno, ostatní byly původní.

Richards a druzí dva Američané byli pak propuštěni.

Američané — podle shodných výpovědí — odvezli ze Štěchovic 32 beden; z toho se tři při nakládání na vůz nebo při dopravě navijákem rozsypaly. Rozdíl v počtu beden se tedy dá vysvětlit tím, že obsah zničených beden byl ve Frankfurtu rozdělen do většího počtu náhradních obalů.

Důležitější než množství vrácených beden je však jejich obsah.

Vrátili Američané všechno ?

Při posouzení obsahu vrácených beden a jeho srovnání s popisem, který podává Shapiro, se ukázalo, že Američané určité části archivu zcizili. Aby se nedalo přesně zjistit, které spisy to jsou, odcizili i detailní seznamy obsahu jednotlivých beden, o kterých se Shapiro zmiňuje na prvním místě.

Údaje o tom, jak a proč americká rozvědka zadržela ve Frankfurtu část archivu, budou nepochybně časem zveřejněny. Tento náš článek o štěchovickém archivu jistě není poslední.

Štěchovický případ bude ve vhodnou dobu osvětlen do všech podrobností, právě jako je už nyní možno uveřejnit v této souvislosti, řadu dokumentů, které byly v rukou úřadů už dříve, některé již na jaře 1946.

Je známo, že materiály ze štěchovického archivu se objevily na př. v procesu s protektorátní vládou i v procesech s některými kolaboranty a agenty nacistů. Jiné dokumenty archivu zůstávají v tajnosti. —

Je v povaze archivních materiálů, že písemnosti na sebe navazují. Jeden dokument vede k druhému, jedno zjištění k jinému. Nacisti ve své známé systematickosti ukládali své písemnosti v posledních týdnech války podle přesných směrnic. Jejich cílem při tom bylo připravit podmínky pro nastolení "čtvrté říše". Do dobře maskovaných skrýší bylo uloženo všechno důležité, čeho by k uskutečnění tohoto cíle bylo třeba: seznamy lidí, s nimiž by bylo možno počítat, hospodářská tajemství, a jichž by bylo možno využít, i cennosti a klíče ke zdrojům, který by zřízení "čtvrté říše" zabezpečovaly po finanční stránce.

Těchto tajných archivů se ovšem snažili a snaží využít pro své cíle i jiní. Štěchovická aféra z roku 1946 je toho dokladem. Jiným důkazem významu, který na západě přikládají německým archivům, uloženým v tajných skrýších koncem druhé světové války, je pozornost, se kterou sledují vše, co se týká nedávného objevení beden s nacistickými dokumenty v Černém jezeře, o jejichž existenci Američané věděli a po nichž v květnu 1945 marně pátrali.

Úřední zpráva, vydaná o Černém jezeře, uvádí, že obsah objevených beden je zpracováván odborníky. Dá se očekávat, že v této souvislosti vyjdou najevo okolnosti stejně pozoruhodné, jako jsou ty, které doprovázely "štěchovickou aféru".

Maue - Kocikova - Kaul Aera

Busby, Capt. Wayne Leeman,
U.S. Army, USFET, 9-2, Frankfurt

K obrázkům :

(1) Před zahájením práce u Štěchovic: (zleva) velitel akce kpt. Richards, zpravodajský důstojník npor. Owen, novinář Shapiro, zajatý esesák Achenbach (ukazuje), a francouzský zpravodajský důstojník npor. Silberbauer; v popředí skládá čet. Urquhart detektor.

(2) Günther Achenbach, bývalý příslušník SS, strávil na ženijském cvičišti v Hradištku přes půl roku. Do oblasti cvičiště SS na Benešovsku se vrátil jako zajatec v úloze dobrovolného pomocníka Američanů.

(3) Přihořívá ... Na místě, označeném Achenbachem (vlevo), provádějí ženisté Fulton a Urquhart detailní ohledání. Kpt. Richards přihlíží (vpravo).

(4) Takto vypadala štolá po odkrytí. Snímek je jedním ze série záběru npor. Wayne Leemena, pořízených pro zpravodajské oddělení USFET a označených razítkem TAJNĚ.

(5) Pohled do otevřené a částečně vyprázdňené štol. Spisy byly uloženy v dřevěných vojenských bednách s kováním a s držadly po stranách.

(6) K nakládání beden použili Američané navijáku a lana. Několik ~~lan~~ lan prasklo, poslední, které měli v zásobě, se přetrhlo ve chvíli, kdy poslední bedna byla v polovině srázu. ~~XXX~~ Tři bedny se při ~~XXXX~~ nakládání rozbily.

(7) Kolona amerického generála ~~XXXX~~ Koeniga se silným doprovodem MP přivezla 2. března 1946 bedny z Frankfurtu na pražský Hrad, přímo před vchod do kanceláře prezidenta republiky.

(8) Americký deník s článkem L.S.B. Shapira, uveřejněným pod nápadným titulkem: "Američané riskují smrt a český hněv, aby získali zakopané záznamy gestapa".

Pro nestěhání protokolu R P 15.9. 49

Jak byl ukraden štěchovický archiv

Před dvěma měsíci, 16. července, uveřejnilo ministerstvo vnitra zprávu o nálezů několika beden v Černém jezeře na Šumavě. Kovové bedny, zajištěné proti vnikání vody, byly po vyzdvížení z jezera ^{poslány} do Prahy k otevření. Zpráva ministerstva vnitra potvrdila správnost dohadů, že šlo o nacistické dokumenty z doby druhé světové války.

Nález beden měl široký ohlas u nás i v zahraničí. Vzpomíná se podobných událostí v minulosti, především pátrání v Toeplitzském jezeře v Rakousku, které bylo loni uzavřeno ~~—~~ podle úředních zpráv -- vylovením několika beden obsahujících "falešné librové bankovky". Vzpomíná se také ukradení ^{1.2.} štěchovického archivu americkými vojáky v únoru 1946.

Má štěchovická aféra něco společného s bednami z Černého jezera ?

Štrasburský protokol

Souvislost mezi Štěchovicemi a Černým jezerem je třeba hledat v tajném dokumentu, podepsaném 10. srpna 1944 v Štrasburku. Po nezdaru německé protiofensivy v Ardenách bylo vedoucím osobnostem Hitlerova režimu již jasno, že je na západní frontě čeká stejně zřetelná porážka, jako na frontě východní. Porada se zabývala perspektivou kapitulace, a současně i příprav k vytvoření "čtvrté říše". Ve štrasburském Červeném domě - "Maison Rouge" - se sešli zástupci hlavních nacistických úřadů a podniků, mezi nimi na prvním místě ^{Ministr pro vnitřní věci a vládu Hermann Goebbels} Kaltenbrunner jako mluvčí SS, která po nedávném nezdařeném generálském puči energicky prosazovala svou neomezeně vůdčí roli ~~Wasser~~. Výsledkem jednání byl protokol, který m.j. nařizuje německým státním a partajním úřadům, průmyslovým koncernům a bankám uložit v neutrální cizině devisy, zlato a jiné prostředky pro výstavbu "čtvrté říše"; později vznikl podle štrasburského protokolu systém tajných kont, jimiž směli disponovat zvlášť vybraní zmocněnci. Jména těchto zmocněnců pak byla uložena na tajných místech podle zásad, jež

1.2.84 Ministerstvo pro vnitřní věci a vládu Hermann Goebbels

štrasburský protokol stanovil v další své části, která se také týkala ukryvání jiných cenností. V protokolu čteme, že "nákresey a plány nových zbraní i takové dokumenty, které za žádných okolností nesmějí padnout do rukou nepřátel Německa", musí být řádně uloženy. Hovoří se tu m.j. o využití skrýší v blízkosti vodních děl a o povinnosti použít vodotěsných obalů.

"G-2" a atomová tajemství

Podle štrasburského protokolu a jeho prováděcích nařízení přichystali nacisti celý systém skrýší, vhodných k uchování tajných archivů — především spisového materiálu Reichssicherheitshauptamt — a zlata i jiných pokladů. O tyto skrýše se už před skončením války ovšem zajímali i Američané, z několika důvodů. Šlo jim o ~~xxx~~ možnost převzetí agentských sítí, zřízených nacisty v okupovaných zemích, o využití výzkumu v chemii a fyzice, a konec konců i o hmotnou kořist.

Je známo, že už v květnu 1945 se americká vojenská rozvědka velmi pilně zabývala hledáním podzemních a jezerních skrýší, jak v "alpské pevnosti" /Toeplitzské jezero atd./, tak jinde, na př. i v oblasti Šumavy.

Tou dobou také došlo k události, která má se štěchovickou aférou některé styčné body:

V zimě 1943-1944 vybudovali Němci v bunkru dahlemského institutu pro výzkum atomu zkušební reaktor na uran a "těžkou vodu". Práce zde vedl známý badatel Werner Heisenberg. Když o něco později byla práce znemožněna častým bombardováním hlavního města, byl reaktor přestěhován do tichého městečka Hechingen, jižně od Štutgartu, a instalován v tamním pivovaru. V únoru 1945 byla zřízena atomová laboratoř také v městečku Heigerloch, asi 12 km vzdáleném. Šéfem tohoto reaktoru byl mnichovský profesor Walter Gerlach, člen oddělení pro jadernou fyziku v říšské výzkumné

radě. Haigerlochský reaktor byl tehdy nejmodernějším zařízením tohoto druhu v Evropě.

Americká zpravodajská služba se o existenci těchto dvou atomových středisek dověděla velmi brzy. Americký vědec Samuel Goudsmit, který měl za úkol hodnotit špionážní zprávy o německém jaderném výzkumu, kladl velký důraz na to, aby se výsledky práce nacistických vědců dostaly do amerických rukou a žádných jiných.

Proto vypravilo americké velení dne 22. dubna 1945 rychlou kolonu, sestávající z dvou tanků a několika vozidel, s úkolem proniknout před postupující frontu, obě střediska obsadit a jejich personál zajmout. Kolona, které velel plukovník zpravodajské služby Boris Pash, skutečně zabrala Hechingen a později téhož dne Haigerloch. Akce se zúčastnil gen. Harrison z oddělení G-2. Část zařízení byla odvezena, zbytek zničen. Mezi zajatými vědci byl Otto Hahn, Max von Laue a C.F. von Weizsäcker.

Centered

Tato akce americké zpravodajské služby stojí za zaznamenání především proto, že Hechingen i Heigerloch byly v pásmu, jehož obsazením měla podle válečných plánů provést francouzská vojska. Jednotky generála de Lattre de Tassigny také skutečně tuto oblast obsadily, ovšem až 18 hodin po přepadové akci plukovníka Pashe.

Američanům šlo o to, aby výsledky nacistického jaderného výzkumu nepadly do rukou nikomu, ^{nikomu} než jim.

Štěchovický archiv a francouzské úřady

Také v případě štěchovického archivu se americká zpravodajská služba vyznamenala tím, že zasáhla do oblasti zájmů francouzského velení.

K historii štěchovické aféry patří totiž předehra, jejíž podrobnosti nebyly naší veřejnosti až dosud známy:

Francouzské velvyslanectví v Praze oznámilo 13. října 1945 čs. ministerstvu zahraničních věcí, že se ve francouzském zaja-

teckém táboře pro důstojníky a poddůstojníky SS v Mylhúzách přihlásil jakýsi Günther Achenbach, který ví o místě blízko Prahy, kde jsou ukryty "vysoce důležité diplomatické dokumenty". Francouzské velvyslanectví tlumočilo čs. úřadům vzkaz francouzského velitele v Německu, generála Königa, že je ochoten dát Achenbacha eskortovat do Československa, aby bylo možno "ověřit správnost jeho údajů".

Ministerstvo zahraničí ihned odevzdalo tuto nótu tehdejšímu úředníka ministerstva vnitra dr. Karlu Zavadilovi; ten však v této věci vůbec nic nezařídil. Když ministerstvo zahraničí nedostávalo žádnou zprávu o osudu nóty, urgoval ji u Zavadila dr. Vlado Clementis, tehdejší státní tajemník MZV, ale Zavadil nereagoval ani tentokrát. /Zavadil byl později suspendován./

Když s této strany nedocházela odpověď, obrátil se francouzský vojenský přidělenec v Praze generál Flipo novým dopisem na čs. místa, tentokrát na hlavní štáb, a dal mu k dispozici jak výpověď zajatého esesáka o podrobnostech uložení dokumentů, tak i mapku se zakreslením skrýše.

Dopis generála Flipa se však dostal do omračujícího soukolí vojenské byrokracie, ^{se kterou agenti čs. v Itálii uměli dobře zacházet.} Dopis, datovaný 18. ledna 1946 byl teprve 30. ledna opatřen presentačním razítkem hlavního štábu, a postupoval se stolu na stůl tak pomalu, že štěchovický archiv, na nějž gen. Flipo upozorňoval, byl ukraden americkou zpravodajskou službou dříve, než se čs. vojenské úřady rozhýbaly.

Výprava kapitána Richardse

Štěchovický archiv odvezla z Československa kolona složená ze čtyř amerických vojenských nákladních automobilů a velitelského vozu pod velením kpt. Stephena M. Richardse.

Skupina přijela do Československa v neděli 10. února 1946 přes hraniční přechod Rozvadov. Sestávala z 13 osob. Kromě Richardse v ní byl zpravodajský důstojník npor. William J. Owen a fotograf zpravodajské služby npor. William J. Leeman, dále četaři ženijního vojska Fulton a Urquhart, všichni ze zpravodajského oddělení /G-2/ velitelství amerických vojenských sil v Evropě, a dva Francouzi, přidělení zpravodajskému oddělení USFET, npor. Silberbauer a čet. Vital. Skupině byli dále přidělení čtyři šoféři, Jenkins, Ecker, Hall a Catusco. Konečně s touto výpravou přicestoval novinář Lionel S.B. Shapiro.

Třináctý účastník výpravy byl esesák Günther Achenbach. Způsob, jakým se americká zpravodajská služba k Achenbachovi dostala, nebyl nikdy vysvětlen.

Richardsova skupina jela do Československa vybavena rozkazem, který vydal tehdejší velitel amerických ozbrojených sil v Evropě generál McNarney a podepsal jeden z jeho pobočníků, mjr. B.J. Wheeler. Ústní rozkaz, vydaný Richardsově skupině, ukládal přísné utajení cíle této akce.

Skupina byla vyzbrojena pětihotnými zbraněmi. Měli k dispozici vše, co potřebovala k rychlému odkrytí a odvozu štěchovického archivu, včetně detektoru, navijáku nutného k naložení těžkých beden, kompresoru k odfoukání hlíny a jiného speciálního zařízení.

Jak byl ukraden štěchovický archiv ?

Jediný svědecký záznam o průběhu akce, který je k dispozici, pochází od Lionela Shapiro, který podává zprávu o ukradení archivu v seriálu tří novinářských článků, uveřejněných tiskovou agenturou North American Newspaper Alliance a kanadským časopisem "Maclean's".

Za spoluautorství Shapirova líčení musíme podezírat americkou špionáž, která ostatně tohoto žurnalistu do Československa

sama vypravila a sledovala při tom jistě své vlastní cíle. Nemusíme tedy věřit doslova všemu, co Shapiro píše /zejména máme-li možnost se přesvědčit v několika bodech, že nepíše pravdu/.

Náležitě romantisované líčení však podává aspoň základní informaci.

V článcích, z nichž první dva byly uvolněny pro tisk 28. února a třetí 15. dubna 1946, píše Shapiro, že Richardsova skupina byla přivedena na správné místo ve strži nedaleko místa zvaného "Závist" u Štěchovic esesáckým zajatcem Achenbachem, který také přesně stanovil místo, kde je třeba kopat.

Podle jeho návodu pak Richards spolu s ostatními odkryl hlínu, kterou byla podzemní štola maskována. Dostali se k dřevěným fošnám, jimiž byl zakryt vchod. Podle Achenbachova návodu deaktivovali miny, která zajišťovali vchod do štoly, a dostaly se k bednám uloženým uvnitř. Bedny byly proloženy minami a hořlavinami. Bez nehody se podařilo vyjmout se štoly 32 beden, které pak Američané vytáhli navijákem do stráně k čekajícím automobilům a naložili.

Celá akce u Štěchovic prý trvala 38 hodin, od rána 11. února do večera 12. února. Ve středu 13. února ve 4 hodiny přejela americká vozidla se štěchovickým archivem čs. hranice.

Podle Shapirova líčení obsahovaly ukradené bedny výlučně listinný materiál. Zmiňuje se o tom v souvislosti s nakládáním, kdy se prý tři bedny rozbily, i s otevřením beden na americkém velitelství ve Frankfurtu, jehož se prý zúčastnil.

Účast amerických úřadů

Když se 13. února ~~prá~~ pražská ministerstva dověděla, že američtí vojáci vybrali štěchovický archiv a ujeli s ním do Německa, ~~přistila~~ se — s křížkem po funuse — do hlasitého protestování. Americký velvyslanec Steinhardt byl povolán k ministru

zahraničí, kde vyslovil hluboké politování a kde také prohlásil, že o ^{ohledu akce} této věci nic nevěděl.

Také tehdejší úřadující vojenský přidělenec USA v Praze, pplk. Taylor, oznámil plk. Kokrdovi z hlavního štábu, který ho v této věci vyhledal v nočním podniku pražského hotelu Esplanade, že o štěchovické akci nic neví.

Ve skutečnosti bylo pražské velvyslanectví USA informováno o štěchovickém přepadu přesně a předem, a hrálo v jeho přípravách svou úlohu: na př. Steinhardtův podřízený, vicekonsul King Guiney, obstarával Richardsově skupině ubytování v hotelu Alcron a Taylorův podřízený, dr. Nedergaard, měl na starosti finanční stránku jejich pobytu.

Kdo pomáhal Američanům ?

Materiály, které dokládají podrobnosti štěchovické aféry, obsahují i několik náznaků ^{Centered}účasti čs. občanů na přípravách této akce, na jejím uskutečnění, i na snahách o její zaretušování.

V britském tisku se na jaře 1946 dokonce objevil dohad, že americká zpravodajská služba odvezla štěchovický archiv na přání presidenta Beneše, protože prý obsahoval listinný materiál z doby Mnichova, který by byl Beneše mohl vážně kompromitovat v očích Sovětského svazu.

Seriozní posouzení dokumentů nasvědčuje tomu, že ve štěchovické aféře skutečně hráli roli někteří čs. občané podle příkazů americké zpravodajské služby. Činnost takovéto agentury v čs. bezpečnostním i vojenském aparátu ostatně ¹²byla známa i z jiných souvislostí. Je také známo, že právě neomalené pokusy těchto ~~osob~~ živlů o převzetí nekontrolovatelné moci ve státě později bezprostředně předcházely energickým protiopatřením v únoru 1948.

V souvislosti s přípravou štěchovické akce je možno se zamyslet nad způsobem, jak se americká rozvědka dověděla o exis-

tenci esesáka Achenbacha a jeho tajemství. Francouzské úřady o této věci informovaly československá, nikoli americká, místa, jak v říjnu 1945, dokud ještě na čs. území byly americké vojenské jednotky, tak v lednu 1946, po tříměsíčním mlčení čs. úřadů. Je zřejmé, že francouzské vojenské ani politické úřady neměly zájem informovat americkou rozvědku. Odkud tedy získala své vědomosti ?

Dále je možno poukázat na to, že Richardsova skupina přijela do Československa s platnými propustkami, vystavenými velitelem čs. vojenské misse v Řeznu. Vystavil je prý na základě prohlášení amerických vojáků, že jedou do Československa jako "doprovod zajatého Němce". Nad okolností, že jednoho Němce eskortuje 12 vojáků s pěti vozidly, se tento štábní důstojník nepozastavil.

Ne zcela jasné jsou okolnosti vyřizování /či lépe řečeno nevyřizování/ obou dopisů francouzského velvyslanectví.

Nevysvětlena zůstává poznámka jednoho z účastníků akce, četaře Urquharta, který uvedl v novinářském interview, že Richardsova výprava cestou do Československa čekala několik dnů v Norimberku na "cizího agenta", který ji měl doprovázet do Československa, a že nakonec jela bez tohoto doprovodu.

Konečně je možno upozornit na zmínku Shapirovu o tom, že při otevření ukradených beden na velitelství G-2 ve Frankfurtu byli jacísi "čeští pozorovatelé", jejichž totožnost nebyla nikdy a nikým osvětlena.

Zatím ukazují dokumenty o štěchovickém archivu, které je nyní možno uveřejnit, zcela zřetelně alespoň cíl, který americká rozvědka svou akcí sledovala. K případu bude jistě možno se ještě vrátit a zveřejnit celou pravdu i o účasti nepřátelské agentury, (kterou americká zpravodajská služba řídila); tak budou sprovocovány se světa i málo hodnověrné podrobnosti o údajné spolupráci Bedřicha Reicina s "titovskou špionáží", o kterých se v této souvislosti hovořilo v Slánského procesu.

Co obsahovaly bedny ?

Čtrnáctý den po otevření beden na americkém velitelství ve Frankfurtu uveřejnil Shapiro zprávu o jejich obsahu. Podle jeho líčení obsahovaly bedny spisy SS a gestapa, dokumenty úřadu "říšského protektora", seznamy kolaborantů a agentů, a soupisy utajených pokladů a výzkumných projektů. Nejvýznamnějším bodem tohoto Shapirova líčení je zmínka, že k bednám byly připojeny "zevrubné seznamy" jejich obsahu.

Když totiž Američani konečně 2. března vrátili Benešově presidentské kanceláři ukradené bedny, tyto seznamy chyběly, a srovnání obsahu vrácených beden se Shapirovým ~~přiblíženým~~ popisem dokázalo, že chybějí i další listiny.

Odevzdáním štěchovických beden Benešovi aféra pro ten čas skončila. Omluvou, kterou tlumočil americký generál Koenig velvyslanci Smutnému, měla být uzavřena ostudná záležitost, která nemá v dějinách mírových styků mezi svrchovanými státy obdoby.

Ukazuje se však potřeba vrátit se k ní v souvislosti s objevením dalšího ~~naš~~ ^{naš} nacistického archivu na ~~č~~ ^{naš} půdě, o který Američané také jevili zájem již na jaře 1945. Odborné zpracování

obsahu beden z Černého jezera se chýlí ke konci, a veřejnost ^{Naše v Černém jezeře bude přibližně v televizi předat dne 15. září večer.} bude s jeho výsledky brzy seznámena. (Dá se čekat, že zpráva o šumavských bednách, deponovaných pod vodou podle štrasburského protokolu, seznámí nás s okolnostmi právě tak pozoruhodnými, jako jsou ty, které doprovázely "štěchovickou aféru".

Marie Kocíková a Karel Beran

K obrázkům

/1/

Fotograf zpravodajského oddělení amerického velitelství v Evropě, npor. William W. Leeman, pořídil o uloupení štěchovického archivu fotografický záznam, z něhož pochází také tento snímek: kpt. Richards /vlevo/ přihlíží, jak jeden z vojáků odkrývá povrchovou vrstvu hlíny nad štolou.

/2/

Jiný snímek npor. Leemana: kpt. Richards přivazuje lano k jedné z beden, aby ji bylo možno vytáhnout navijákem ze strže a naložit na vůz. — Leemanovy fotografie jsou označeny razítkem SECRET /tajné/.

/3/

Někteří členové Richardsovy skupiny na cestě z Československa do Frankfurtu s nákladem uloupených beden: /zleva/ dva šoféři, zpravodajský důstojník npor. Owen, francouzský zpravodajský důstojník npor. Silberbauer a žurnalista Lionel Shapiro.

/4/

Celkový pohled na vyloupenou štolu. /Záběr z archivu MNO/

/5/

Předávání uloupených beden kanceláři presidenta republiky, 2. března 1946. Bedny přivezl do Prahy vojenský konvoj, vedený generálem. Mezi vozidly americké vojenské policie, která konvoj doprovázela, byla i trofejní Tatra /vzadu, s bílým nátěrem blatníků/.

/6/

Kapitán Stephen M. Richards

2. reportáž (pokračování) pro 59

Nacisté se připravují na "IV. Říši". "Štít v ohrožení"

Již první zprávy o nálezu tajemných beden s nacistickými dokumenty v hlubinách Černého jezera na Šumavě vzbudily letos v červenci živou odezvu. I když o povaze listin, které tu byly uloženy, nebylo tehdy ještě nic známo, v ~~krájkách~~ "zasvěcených" kruzích jak neonacistického podzemí /řízeného bývalými šéfy různých Hitlerových organizací/ tak všech rozvědek začalo vrít. Zprávy vedly k mnoha dohadům a úvahám - vždyť dosud není mnoho ukrytých archivů s nejdůležitějšími písemnostmi Třetí Říše ještě na denním světle.

V souvislosti s Černým jezerem se hovořilo o loňském pátrání v Toeplickém jezeře v rakouských Alpách, připomínala se spojitost s archivem, který začátkem roku 1946 uloupila americká vojenská zpravodajská služba ve Štěchovicích u Prahy. A o celé řadě dalších podobných příhod a záhad, kdy buď CIC nebo bojůvky neonacistického podzemí se postaraly o rychlé vyzdvižení a uklizení řady nacistických skrýší, o jejichž obsahu se veřejnost již nikdy nic bližšího nedozvěděla.

Existují nějaké spojitosti? Centered

Rozhodně existují. Základna je totiž společná: je dána příkazem Himmlera jako někdejšího říšského ministra vnitra, uveřejněným v ~~na~~ úředním listě již v roce 1944. Tehdy se začínaly hroutit fronty na Východě i na Západě a pohlaváři SS a Sicherheitsdienstu chtěli zachránit co se dá pro "IV. Říši", kterou chtěli na troskách Hitlerovy Třetí Říše obnovit opět pod svou železnou rukou.

Na otázku, bylo-li ukládání tajných nacistických archivů řízeno jednotným plánem, možno tedy odpovědět kladně. Tento plán byl vypracován s obvyklou německou důkladností a přesností. Zahrnuje vedle předpisů o ukládání důležitých listin, jejich zabezpečení na mikrofilmech i ustanovení ~~o~~ o disponování devizami, zlatem a jinými cennými naloupenými předměty, o úschově materiálů o důležitých akcích Gestapa v celé Evropě, seznam^ů~~ů~~ agentů nacistického Abwehru /tajné špionážní sítě ~~xxxxxx~~ v celém světě/, důležitých hospodářských plánů, vědecké a výzkumné dokumentace atd. Tento plán je vlastně základním dokumentem o přípravách, které vedoucí činitelé nacistické partaje prováděli v týdnech a měsících ~~střetku~~ debaklu Třetí Říše proto, aby zajistili předpoklady pro perspektivní nastolení další, IV. Říše podle svých představ a ke svým cílům.

Tedy společná základna - jednotný plán na "uklizení" všeho, co se nemělo dostat "do rukou nepřítele", ale bylo nezbytné pro pokračování poraženého režimu. ~~xx~~ Dále se však spojitosti mezi Štěchovickým archivem, ~~x~~ Toeplickým jezerem a nálezem na Černém jezeře již trhají. Totiž americká rozvědka uloupila Štěchovický archiv ~~na~~ na základě činu, který pravověrný nacističtí hodnotí jako ~~xx~~ zlomení přísahy a zradu - tj. na základě denunciaci esesáka Achenbacha, který doslova vedl ~~x~~ "objevitele archivu" za ruku a vlastníma ~~rukama~~ rukama jim ho pomáhal odkrývat. Podobně tomu bylo v Toeplickém jezeru, kde působil jako neoficiální expert - poradce vysoký esesácký funkcionář Hoettl, usazený v blízkém městečku Aussee. Zřejmě tu za oba rozhodoval jako i v jiných podobných případech někdo jiný, snad vyšší svěřenou funkcí pro budoucí "IV. Říši" - materiály se měly dostat do rukou "lepšího nepřítele", toho, s nímž se počítá jako s budoucím spojencem. Avšak ani tento vybraný "objevitel archivů" se od svých informátorů nikdy nedozví, zda mu ukázali a předali k dispozici všechno, co bylo na těchto místech ukryto. Při tak spolehlivých informacích se málokdy hledá kolem a pátrá dále. Co nemá přijít na světlo, může tedy zůstat dále ležet v ~~úkrytu~~ úkrytu země nebo vodních hlubin. Zvláště když je tak málo času jako v případě štěchovické loupeže nebo když se začne lovit v jezeře krátce před jeho zamrznutím....

V Černém jezeře objevitele nikdo nevedl za ruku, nikdo jim neukazoval. K objevu přispěla náhoda, prostudování ukrytých materiálů jen ověřilo dosavadní znalosti o celém systému ukrývání a tak vyzdvižením beden z Černého jezera celá historie nekončí, ale začíná. Systematická další práce a neúnavné pátrání je zárukou, že nacistická tajemství, ukrytá na naší půdě, nezůstanou již dlouho pouze záhadami.

Jak to vlastně bylo s ukládáním nacistických archivů?

Dokument z 10. srpna 1944.

Tento tajný dokument se zachoval a jeho úryvky již byly v odborné literatuře citovány. Začíná slovy: "Bitva o Francii je ztracena. Pánové, musíme se postarat o to, aby se nepříteli nedostaly do rukou cennosti, peněžité částky, ~~xx~~ důležité dokumenty a naše plány pro obnovu hospodářství, vědy a techniky." Tato slova byla adresována představitelům nacistického hospodářství v čele ~~xx~~.

ministrem pro zbrojení a válečnou výrobu Albertem Speerem a řediteli největšího nacistického koncernu ~~Hermann~~ Hermann Goering Werke, zástupcům průmyslu, bank, ~~ministerských~~ Ribbentropova ministerstva zahraničních věcí a Schellenbergova VI. oddělení tzv. říšského hlavního úřadu bezpečnosti, jehož hlavním úkolem byla špionáž a příprava rezidentů pro pozdější neonacistické podzemí na celém světě. Všichni tito ~~panové~~ "pánové" se sešli na konferenci v "Maison rouge" ve Štrasburku dne 10. srpna 1944. Byla to vybraná společnost a rozhodně v ní nikoliv nejmenší slovo vedl SS Obergruppenführer Ernst Kaltenbrunner, nástupce Heydricha ve funkci šéfa Reichssicherheitshauptamt /RSHA - říšský hlavní úřad bezpečnosti/. Byl tehdy právě tou osobou, která byla "vůdci i národu" přímo odpovědná nejen za špionážní a jiná tajemství SS, ale také za obrovský majetek, nashromážděný jako výsledek plánovité, několik let trvající loupežné akce, spojené se zatýkáním vězňů pro koncentrační tábory, s "konečným řešením" židovské otázky a s "okupační politikou" v obsazených státech celé Evropy. SS v té době měla již také ve svých rukou kontrolu celého výzkumu a všech vědeckých pracovišť Hitlerovy říše. A konečně si již v té době dobře rozuměla s panem Speerem, v jehož rukou spočívala odpovědnost za převážnou část nemovitého i movitého majetku německého průmyslu, v názoru, že vůdčův rozkaz, že nepříteli se smí dostat do rukou pouze "spálená země" je dobrý právě jen pro okupovaná území, v samotném Německu však by vážně poškodil jeho nástup do "nového života" po ~~porážce~~ válečné porážce jakož i reputaci bývalých vládců mezi masami, které by mohly "propadnout bolševické hysterii".

Jestliže Speerovi šlo o uchování tajů německého výzkumu v chemii, fyzice, výsledků jaderného bádání a vývoje smrtelných raketových zbraní a současně o uchování těch devizových prostředků, které měl německý průmysl tou dobou ještě k dispozici /a nebylo jich málo, byly po ~~zmáhání~~ celá léta promyšleně loupeny a ještě promyšleněji vydávány/ pak Kaltenbrunner měl na mysli především seznamy agentů gestapa, síť špiónů a kompromitující materiály o kolaborantech i miliardové poklady naloupeného zlata, brilliantů a jiných cenností, stažených do trezorů SS z celé Evropy.

Proč ~~takové~~ složité přípravy ~~byly~~?

Štrasburská konference dala signál k "odtroubení Třetí Říše" v zájmu dalekosáhlých a promyšlených příprav říše čtvrté. Nebude na škodu si zopakovat vojenskou a vnitropolitickou situaci Hitlerova

Německa v prvních dnech srpna 1944.

V posledních měsících července se západním spojencům podařilo upevnit pozice na březích Normandie natolik, že mohli vyrazit k dalšímu útoku. Němci byli donuceni vyklidit Avranches. Nápor spojeneckých vojsk, především amerických tanků, dobře zásobovaných pohonnými hmotami, střelivem i náhradními díly, kreslil ~~pxx~~ perspektivu nezadržitelného postupu.

V prvním týdnu srpna byla osvobozena Florencie. V okupovaných částech Itálie narůstaly náznaky příprav protifašistického povstání.

Na východní frontě byla Rudá armáda rovněž v nezadržitelném postupu. Osvobodila Lvov a Brest Litevský, valila se mocnou vlnou na západ. Nic nesvědčilo o tom, že by se podařilo "ruského Ivana" vůbec zastavit.

Prvních šest neděl zkušeností s "tajnou zbraní V - 1" ukázalo, že tento mnohoslibný vynález nepřinesl očekávané výsledky. Obyvatelé britských ~~pxx~~ ostrovů zůstávali klidní a navíc všechny pokusy o jednání s jejich vládou i představiteli dalších spojeneckých západních států o "obrácení fronty" proti Sovětskému svazu pokračovala příliš pomalu ve srovnání s postupem spojeneckých armád na všech frontách.

Současně se objevil vážný úkaz i na domácí frontě. Dne 20. července byl na Hitlera spáchán atentát. I když Hitler tento pokus přežil a generálští spiklenci byli s bleskovou rychlostí popraveni svými ~~pxx~~ tajnými spojenci v pokusech o rozvrat nepřítele, znamenal 20. červenec vážné varování. Šéfové SS byli až ochotni obětovat svého vůdce generálům, aby se po "příkladném potrestání zrádců" zmocnili zcela i armády a obrátili ji spolu se silami západních spojenců zcela proti Východu, ale nebyli ochotni promítnout generálům, že sáhli k akci příliš brzy vzhledem k předpokladům obratu na frontě a že k ní sáhli tak nešikovně.

Hitlerovi věrní ztráceli tvář v tvář těmto událostem jistoty a mezi sebou, v kruhu vybraných, začínali seriózně počítat s porážkou. To znamenalo, že začínali otevřeně mluvit i o tom, jak zabránit, aby se jim politická i hospodářská moc nevymkla z rukou, aby nepřišel ke slovu lid.

V Hitlerově hlavním stanu se sice stále ^{hudla} ~~pxx~~ optimistická ~~pxx~~ nota, ale pohlaváři SS i průmyslu již ~~pxx~~ udeřili na vlastní, druhou strunu...

~~Různými způsoby~~

Říše

Předpis o "přípravách čtvrté říše".

Současně s úvahami o hrozící zkáze "Třetí Říše" pomýšleli vedoucí činitelé Hitlerova režimu na to, jak obnovit v pozdější vhodné chvíli říši čtvrtou, opět svoji. Navazovali horečné kontakty se západními agenty, jedna varianta stíhala druhou a pro všechny případy ~~xxxxxxxxxx~~ se připravili i na to, jak postupovat, když snahy o rozvrat nepřítele nevyjdou a nacismus bude poražen.

O čtvrté říši" se ve štrasburském protokolu, respektive v jeho prováděcích nařízeních, která k němu byla důkladně rozpracována, hovoří výslovně.

Protokol nařizuje všem německým institucím, které měly k dispozici devizy, zlato a jiné podobné prostředky, aby je uložily v neutrální cizině. Zvláštní konta, obvykle označená číslem, měla být k dispozici vybraným zmocněncům. Byly sestaveny seznamy lidí, kteří byli oprávněni těmito konty disponovat - každé konto mělo své dva dispozitáře, vybrané tak, že se ~~xxx~~ vzájemně neznali, že je neznala banka /znala jen heslo vkladu/. Jména těchto osob byla zanesena do oddělených seznamů a tyto seznamy byly ~~xxxxxxxxxx~~ jakéhokoliv bližšího označení uloženy v oddělených úkrytech, k nimž mělo klíč jen několik ~~xxxxxx~~ přísnou přísahou vázaných a "věci čtvrté říše" zcela oddaných jednotlivců. Tito "vybraní" měli skutečné dispoziční právo a dispozitori v seznamech mohli jednat pouze na základě jejich zmocnění, ~~xxxxxx~~ jinak konto zůstávalo nepřístupné.

Pro uložení těchto seznamů byla vybrána jezera. Společně se seznamy dispozitorů tajnými konty měly být uloženy i plány výroby, výzkumu, seznamy agentů a konfidentů a jiné písemnosti, které "za žádných okolností nesmějí padnout do rukou nepříteli".

Zlato a cenné předměty, které se nepodařilo umístit v cizině nebo které se měly stát základem zlatého pokladu čtvrté říše, byly ukládány ve skrýších, vyhloubených ve skalách, a umně maskovaných společně s archivním materiálem státní správy, Gestapa atd.

Způsob uložení pokladů.

Štrasburský protokol hovoří o tom, že peněžité částky v hotovosti a dokumenty mají být ukládány ve vodotěsných plechových, vhodně zajištěných obalech. Podrobně se šíří o tom, jak využít úkrytů pod vodní hladinou.

Vodotěsné bedny měly být spouštěny do jezer v blízkosti "vod-

ních děl" a za pomoci ženistů SS. Původně se soudilo po nalezení štrasburského dokumentu, že vodní díla tu figurovala proto, aby bylo možno přípravy a samo ukrývání ~~možno~~ maskovat běžnou činností výzkumných vodohospodářských ústavů nebo běžnou praxí přehrad atp. Ve skutečnosti však, jak potvrzují závěry zdravého rozumu i poznatky těch, kdo na vlastní oči měli možnost spatřit stopy celkem vzácného vyklížení těchto skrýší v posledních dnech ~~xxxxxxx~~ války, tu měli autoři plánu spíše na mysli, že jezera se stavidly možno ve vhodné chvíli vypustit nebo alespoň snížit jejich hladinu. Proto se k úkrytu hodily i odlehlé ~~xxxx~~ rybníky. Zasvěcený "nálezce" by se nemusel obtěžovat nákladnou a namahavou prací těžkých potapěčů, ale prostě by si vypustil skrýš a bedny vyzdvihl.

Štrasburský protokol a jeho prováděcí nařízení se ovšem neomezoval jen na jezera. V prováděcích nařízeních se hovoří i o ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ štolách, vyhloubených buď vodorovně nebo svisle, v některých případech i o kombinaci obou těchto směrů. Počítalo se i s využitím přírodních skrýší, např. skalních jeskyní, těžko dostupných roklí, ~~xxxxxxxxxxxx~~ opuštěných dolů. Dokonce se pro zamaskování "vyvinul" syntetický speciální kámen, který od přírodního rozeznají jen geologové ^{Centered} složitým rozborem. Celá škála předpisů hovoří o zabezpečení uložených předmětů třaskavinami a o maskování úkrytů. Kdyby všechny osoby, které na akci ukrývání pracovaly ať už v kancelářích nebo v terénu, zasáhly na frontě - možná, že by konec války nebyl připadl na 9. května 1945, ale o pár dnů později.

Ovšem pak by se neonacistické síly budovaly tíže, chybělo by spousta odborníků na slovo vzatých, kteří by sice dostali přísahu vůdci, ale zlomili ~~přísahu~~ tzv. "Kamaradschaftside" - přísahu do vlastních řad. Není tedy divu, že s takovou horlivostí ^{než aby vykrváceli} "pro vlast a vůdce". radši ukrývali, co se dalo. /Jednak v případě, že kladli vlastní zájmy nad zájmy obecné, měli "věno" pro své americké zájmatele, /nebo dokonce měli i pokyny s tímto "věnem" předstoupit v zájmu získání přízně, vlivu a další práce na svěřených úkolech pro perspektivu čtvrté říše/. A potom uložené materiály a cennosti mohou ležet velmi dlouho, mohou čekat "až přijde den" vyzdvižení ve vhodných podmínkách, o nichž rozhodují nikoliv ti, jimž svěřil svůj odkaz vůdce, ale ti, které pověřili pánové daleko prozíravější jako Kaltenbrunner, Speer a další.

"Alpenfestung".

Poklady se měly soustředit v oblasti Alp, kde je hojnost jezer i jezírek, skal, jeskyní a jiných skrýší, včetně starých solných dolů. Sem se také ku konci války stahovaly nacistické úřady, sem posílali příslušníci vládnoucí kliky své rodiny s celým během války značně rozhojněným "movitým majetkem", sem putovaly z celé Evropy kolony nákladních aut s historickými, kulturními a jinými poklady a drahocennostmi z vyloupených muzeí, sbírek, obrazáren, zámků a bankovních trezorů, zde se ukládaly poklady "příručně" i perspektivně. Tady si také mocní ~~XXXXXX~~ a prozíraví Hitlerovy říše ujednali na dny konečného zhroucení schůzku.

Národu se říkalo o tom, že alpskou pevnost nutno bránit do posledního muže a že je nedobytná. Města a lázně byla vyhlášena za lazaretní, bezpečnost rodinám a majetku zaručena, v horách a lesích vybrané jednotky měly přečkat konec války, v civilu se vmísit mezi "rekreanty" a začít pracovat na "nových úkolech". Tak si představovali oni prozíraví mužové v praxi "Alpenfestung", o níž hned po skončení války nepokrytě prohlašovali, že to byla jedna z největších fikcí válečných dějin.

Ve smyslu štrasburského protokolu se ke sklonku války vydaly na cestu k Alpám další početné kolony, dobře střežené jednotkami SS. Sledem za naloupenými poklady ~~XX~~ putovaly v těchto kolonách náklady podle příkazů štrasburské konference. Některé dorazily na místo, jiné se musely svého nákladu zbavit již cestou, protože vývoj válečných operací jim znemožnil dorazit do cíle. Velitelé kolon však vždy dorazili, až z podivem, jaký byl živý ruch ve dnech 1. - 5. května kolem lázeňského městečka Aussee, jedna zajímavá osobnost ~~XXXXXXXXXXXX~~ nacistického světa stíhala druhou - jen trochu rychlejší zásah spojenců a čistší intence CIC, to by byl teprve Norimberský proces zajímavý!

"Boehmerwaldfestung "

Ano, nemýlíte se, pevnost Šumava. Alternativa pevnosti Alpy, její předmostí, vstřícný plán pánů K.H.Franka a spol. ~~XXXXXX~~ rukou společnou a nerozdílnou s mnichovským gauleiterem a jeho kumpány. Vznikl snad ~~XX~~ jen o pár měsíců později, když protektorátní a bavorská nacistická elita uzavřela příměří ve vnitřních rozmíškách s berlínskými prozíravými hlavičkami a pochopila jejich plány.

Pevnost Šumava se "budovala" jako pevnost podobně jako ~~XX~~

v Alpách. Snad jen vojenské zabezpečení mělo být důkladnější: na Šumavě operovalo 5 divizí 7. armády včetně tankové SS brigády zvané Therese, ~~některé~~ několik divizí tzv. armády Rakousko, posílené věrnými sbory SS a počítalo se s tím, že v případě "vývoje válečných událostí" se sem stáhnou útvary Schoenerovy armády "Mitte", v posledním měsíci války snad nejlépe vyzbrojeného a udržovaného nacistického armádního sboru, který operoval v Čechách a měl dokonce 62 divizí.

Horečně se tu pracovalo na nutných provizorních opevněních v šumavských hvozdech a horách. Okopy a bunkry, kryty, skryše zbraní a ~~munice~~ celé arzenály munice měly doplnit bojovou přípravu ~~armády~~ pevnosti Šumava, kde většina měst byla prohlášena rovněž za lazaretní nebo otevřená a přeplněna obrovským počtem uprchlíků a prominentských rodin "lepší nacistické společnosti", aby se v případě nutnosti v tomto zmatku snáze ukryli ti, kteří k tomu dostali příslušné příkazy a pověření.

Navíc se tu rozvíjela další horečná činnost: K.H.Frank vydal příkaz připravit tu příslušné úkryty pro důležité materiály, zásoby a písemnosti. Vybral k tomu ~~okresy~~ okresy Domažlice, Klatovy a zřejmě rozšířil okruh možností i na Prachaticko, jinak by jeho příkaz sotva putoval na vědomí prachatickému ~~landrátkovi~~ landrátkovi.

Příkaz je adresován vrchním zemským radám, majetkovému úřadu při německém státním ministerstvu, ústřednímu stavebnímu úřadu u ~~německého~~ německého státního ministerstva, veliteli pořádkové policie, veliteli bezpečnostní ~~policie~~ policie /SiPo/ a bezpečnostní služby /SD/, pověřenci říšského komisaře pro upevnění německého souručenství, pověřenci německého státního ministra ~~na~~ v Čechách a na Moravě pro výstavbu, generálnímu referentu pro protiletectvou ochranu, řídící úřadovně Východ, německým vedoucím a presidiálním šéfům autonomních protektorátních ústředních úřadů, zemským presidentům v říšských správách v Praze a Brně, vrchnímu finančnímu presidentovi, ~~kurát~~ a kurátorům německých vysokých škol v Praze a německé techniky v Brně. /Kurátoři těchto škol rovněž dbali o zatím nerušenou výzkumnou práci stovek laboratoří a vývojových ústavů, umístěných pod stálou péčí SS v prostorách uzavřených českých vysokých škol/. Svůj příkaz vydal K.H.Frank 22. února 1945 a ~~shrnu~~ shrnul v něm na 9 stranách podrobné předpisy pro případ přímého ohrožení nepřítelem. ~~Je to při tom pouhý dodatek k kapitole~~ ku kapitole ~~o~~
~~XXXXXXXXXXXX~~
~~XXSměrnice~~

F0

67

Vsuvka: Tehdy také K.H.Frank rozhoduje o přemístění některých ulo-
 žených předmětů v štěchovických slojích a posílá je dále
 k jihu. A zástupce ředitele Národní banky pro Čechy a Moravu
 Sturm píše o radu, jak a kam odvézt poslední zbytky zlaté-
 ho pokladu banky ve váze 1.005 kg čistého zlata a dalších
 cenností. Navrhuje Řezno nebo Norimberk /dopis psal 19.
 února/ a ^{zpočátku} ~~jakýms~~ ^{zpočátku} Bartsch na přípis poznamenává: "Nechť
 vyčká mého pokynu!" ~~Kde~~ Najdeme pokračování tohoto dopi-
 su? Neleží tato tuna ryzího zlata ~~ze~~ z trezoru naší Národní
 banky ještě někde v "šumavské pevnosti"?

ke shr. 9

- 9 -

K.H.Frank v tomto příkaze ukládá adresátům, aby zajistili prostřednictvím zvláště jmenovaných /jinými místy - sic!/~~xxxxxxxx~~ zmocněnců odvoz všech v předchozím ^{výnosu} ~~xxxxxx~~ z 9. února 1945, čj. I 2 - 7688/100 ~~xx~~ g vyjmenovaných materiálů, písemností a cenností /výčet stejný jako v usnesení ze štrasburské konference/ na bezpečná místa, aby "nebyly pro svou cenu nebo nenahraditelnost" pokud možno zničena". Každý úřad měl vypracovat svůj vlastní plán odvozu potřebných materiálů do předem připravovaných úkrytů v okresech ~~Domažlice a Klatovy~~ Domažlice a Klatovy jako do prozatímních záchranných středisek.

Skoro by se tu vtírala myšlenka, že K.H.Frank vyváží cenné písemné archivní materiály, kartotéky, přístroje, aparáty, stroje, plány atd. do ~~xxxxxx~~ náručí americké CIC, že je odsunuje z míst, kde by jimi mohli ihned od osvobození disponovat sami Češi. Mimochodem, v rámci těchto příprav k "nerušenému zakončení války" se chystal také ^{Frankovi úředníci} ~~xxxxxx~~ k evakuování všech mužů ve věku 16 - 60 let z Čech a Moravy, aby tak "znemožnil nepříteli získat čerstvé bojové síly". Obsahuje to ~~xxxx~~ služební záznam z 24. ledna 1945, ale pan K.H.Frank se zřejmě bál zásobovacích obtíží nebo byl příliš realistický na to, aby neviděl absolutní fiktivnost tzv. ^{Centered} Raeumungsgebieten /vyklizovacích prostorů, kam měli být evakuováni soustředěni/. Tolik lidí "konečně vyřešit" se už v tak krátké době nedalo a Měsíc k dispozici nebyl, tak K.H.Frank se zdržel vyjádření. Plán putoval do stoupy, záznam k archiváliím a ty do úkrytu, odkud se vytáhly teprve po letech.

knulka
~~xx~~ Ale zatím konec s panem Frankem, vraťme se k putování pokladů...

Transporty na pochodu.

Srovnáním údajů o transportech nejcennějších archiválií, příručních peněžitých částek, zlata, výzkumných plánů atd. zjišťujeme, že rozhodujícím datem zde byl 20. - 21. duben. Kolony se vydaly na pochod vesměs počátkem 2. týdne dubna. Rychlost jejich postupu byla narušena prudkým vývojem válečných operací spojenců, hloubkaři a častým přerušováním ~~kant~~ spojení velitelů kolon s ústředními, které si uchovávaly zřejmě právo rozhodnout, která varianta o konečném cílu a jednotlivých fázích ukrývání částí nákladu bude konečná.

V těchto dvou dubnových dnech si již odpovědní velitelé uvědomovali, že vyhlídky na válečné vítězství s konečnou platností

neexistují. Konečně také 21. dubna 1945 ~~znamená~~ opouští tonoucí berlínskou loď samotný Hermann Goering a prchá s ozbrojeným doprovodem přes Drážďany, Plzeň, Klatovy na svůj budoucí se nový hlavní štáb Luftwaffe /letectva/ na Špičák u Železné Rudy, zde se po krátkém stretnutí se složkami SS a po zjištění, že sídlo hlavního štábu bude sotva do konce války dobudováno, bleskově rozhoduje pokračovat do Alpské pevnosti a urychlit svoje vyjednávání s Američany za každou cenu. Život je život a ~~xxx~~ o vyvážnutí s holým životem - ~~xx~~ o to ~~xx~~ mu jistě ~~nejmá~~ nejde.

Ve dnech 20. - 21. dubna Rudá armáda útočila již v Lužici, sovětská ofenzíva na Berlín trvala již skoro týden. Američané obsadili Lipsko. Spojenecké armády na západní frontě rychle postupovaly na všech úsecích. Padla Bologna, Titovy jednoty se blížily Terstu.

Ve střední Evropě postupovaly sovětské sbory na jih od Chotěbuzi, na jižní Moravě a do těsné blízkosti Ostravy. Američané byli v Cvikově a táhli na Krušné Hory. Na jihu pronikali do ~~Němcké~~ Norimberku a spěchali na východ. Již 27. dubna odřízli s výjimkou silnice na Linec všechny výpadevé silnice ze Šumavy. Při tom Linecká byla ohrožena rychlým postupem Sovětů, i když samotný Linec ~~akm~~ ~~xxxxx~~ dobyli Američané.

Velitelé kolon, a co teď? Spojení s centrálou přerušené, jeho obnova zázrakem. ~~Němcké~~ Naložené nákladní vozy s bednami z centrály i z prozatímních severněji položených úkrytů znemožňují rychlý postup, ve dne se nedá vůbec jet, silnice jsou stále přeplněnější úprchlíky. Velitelé kolon tedy se zhusta rozhodují podle místních poměrů a úkol štrasburské konference naplňují v šumavských a bavorských jezerech. Nejsou však pověření "příjemci" zásilek a tak nejsou ani potvrzení jako v předchozích dnech organizované akce. ~~xxxxx~~ Pro zajímavost uvádíme jednu ze zachovaných stvrzenek na zásilku, odevzdanou v alpské pevnosti Kaltenbrunnerem. Obsahovala: 50 kg ryzího zlata v prutech, 50 beden zlomkového zlata a zlatých předmětů /šlo o bedny s nákladem 40 - 50 kg/, dva miliony švýcarských franků v hotovosti, 5 beden briliantů a jiných drahokamů a sbírku známek v hodnotě 5 milionů zlatých marek.

Potvrzenky z Černého jezera nebo jiných úkrytů na Šumavě se nenašly. Zatím, zato máme vlastní zásilku, spíše její část a na další se určitě ještě přijde. Jak by pomohlo pátrání, kdyby promluvíli všichni pamětníci nebo svědkové!

Příště: hovoří průvodce transportu beden z RSHA Berlína/velitel kolony Skorzeny/.

Marie Kocíková - Karel Beran.

(Hlavní reportáž pro „Svět a oba jezy“)

70

Archivy putují do jezer

O tom, jak automobilová kolona s nákladem nejdůležitějších písemností RSHA ("Říšského hlavního úřadu bezpečnosti") putovala v dubnu 1945 z Berlína k úkrytům v jižní části ~~poměrů~~ území, které tehdy ještě bylo v rukou Hitlerových armád, vypráví očitý svědek. Je to František Houska z Prachatic, dnes už devětašedesátiletý. Přihlásil se hned po uveřejnění zpráv o nálezu tajemných beden v Černém jezeře, aby vyprávěl - jak říká - o nejhorším zážitku ze svého bohatého života.

"Nevěděli jsme, kam naše cesta povede a co nás na ní čeká," řekl nám. "Bude na konci život nebo smrt?"

Nad Berlínem se stmívalo. Byl večer, 13. dubna 1945, nebo snad večer dne předchozího či příštího. Těžká brána berlínské centrály gestapa se pomalu otevírala. Kolona vozů se vydala na cestu.

Osud za mřížemi

František Houska je starý člen KSČ. Zakládal stranu ve svém rodišti. Když hnutí německých nacionalistů nabývalo na drzosti a Henleinovci prováděli kousky, ~~na kterých~~ při kterých se lidem vařila žluč, získal si František Houska pověst člověka, který vystupuje proti Henleinovcům vždy a všude, i za cenu konfliktu s četníky. Po Mnichově nezbylo Houskovi nic jiného, než odjet do Prahy a uchýlit se do ilegality. Byl na něj vystaven zatykač, a věděl, co ho čeká, padne-li do rukou ať už sudeťáckého gestapa, nebo pražské policie.

Nakonec svému osudu neušel. V dubnu 1939, brzy po okupaci Čech a Moravy, se úřady o jeho existenci přece jen dověděly a František Houska byl zatčen. Německá kriminální policie ho převezla do Lince, byl vyslýchán, na jeho kartičce v rubrice "Verbrecherart" - druh provinění - se objevil červený nápis "Politisch - Kommunist".

Z kriminálu v Linci putoval 18. května 1939 do Dachova, později se ocitl v Buchenwaldu, a někdy v roce 1943 ho převezli k výslechu do Berlína, přímo do centrály RSHA. Tam zjistili, že Houska není "prominent", ale švec, a nechali ho v t.zv. "Hauskommandu" věznice RSHA. I velcí páni potřebují občas spravit boty, a starý švec jím umřel.

A tak začal František Houska podrážet esesácké holínky. Někdy spravoval kramflíčky paní Kokalové, manželky ředitele věznice či lodičky paní Muellerové, ženy velitele gestapa gruppenführera Heinricha Muellera, jednoho z nejobávanějších hodnostářů RSHA.

K povinnostem Františka Housky patřilo i škrabání brambor a krmení slepic, kachen a bažantů pro důstojnickou kuchyni. Spolu s dalšími dvanácti vězni Hauskommanda uklízel krví prosycené piliny v mučírnoch a na popravištích gestapácké centrály a čekal, jak se jeho osud naplní. Mnoho si od budoucnosti nesliboval. Věděl, že jeho poznatky, shromážděné na velitelství RSHA, jsou nebezpečné. Znal zblízka Heinricha Muellera. Potkával tu Himmlera, vídal šéfa RSHA Kaltenbrunnera, spatřil i Hitlera. Zasklíval v Muellerově kanceláři okna po náletech. Zažil tady popravu generálů po nezdařeném atentátu na Hitlera 20. července 1944. Vídal tajemné vězně v bunkrech samovazby -- Canarise, Schachta i jiné prominenty, kteří upadli do nemilosti.

Ještě jeden Čech tu s ním byl -- zedník Josef Růžička odkudsi do Prahy. S tím se však po válce už nesetkal.

Plechové krabice

"Jednou, to už bylo v pětáctýřicátém roce, jsem se vracel ze slepičárny kolem garáží," vzpomíná František Houska. "Tam stála nákladní auta a z jednoho skládali do garáže nějaké bedničky. Byly to kovové krabice, myslím že tmavozelené, takové, do jakých se

ukládají kartoteční lístky, ale menší. ~~XX~~ Nevěnoval jsem tomu nákladu bližší pozornost, řekl jsem si, že přivezli nové krabice na kartotéky. Bylo tam takových kovových skříněk plno. Pak jsem za několik dnů šel zase kolem té garáže a vidím, jak do ní jde Kaltenbrunner s Himmlerem a Muellerem. Takovým pánům se člověk koukal raději vyhnout, tak jsem se schoval za garáž. Byli tam dlouho, dohadovali se nad těmi krabicemi. Stáli tam s nimi i nějací adž tanti a pak jeden civil, jakový velký, rozližitý, do tváře jsem mu neviděl. Pak pro mne přišel unterscharrführer Runge, velitel Hauskomanda, abych šel do cely. Byl ke konci války dost hodný, pořád opilý, pořád naměko. Po setmění jsme nesměli být na dvoře, ~~byli~~ hned střílely."

Začátkem dubna se začalo v Hauskomandu proslýchat, že se z Berlína RSHA má stěhovat do nějaké filiálky. Hovořilo se o Hofu. Kuchař Haentschke dostal rozkaz přichystat proviant: ~~z~~ skopové, uzené, konzervy, všechno, čeho je třeba na dlouhou cestu.

A pak vybral Runge několik vězňů, ráno naložili proviant na nákladní vozy, upravili bedny a sudy tak, aby se na nich dalo ležet, a večer vyjeli.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ Neznámý civilista velí koloně

Kolona vyjela z Prinz Albrechtstrasse 3 v Berlíně za setmění. Auto, ve kterém jel Houska, mělo staženou plachtu. Při nastupování viděli vězni z domácího komanda jen Kokalu, dozorce Rungeho a Kokalova šoféra. Teprve příštího dne ráno po rozednění viděli, že za jejich vozem s proviantem a za Kokalovým osobním autem jede ještě další osobní vůz s nějakým standartenführerem, a vedle něj že sedí ten civilista, který si s pohlaváry RSHA prohlížel v garáži kovové skřínky. ~~Na jedné zastávce se František Houska dověděl, kdo to je.~~

Byl to Skorzeny, známý únosce Mussoliniho, jeden z nejprotřelejších esesáků, kterého používal Kaltenbrunner k nejodpovědnějším a nejkrvavějším úkolům.

Za Skorzeného autem jela čtyři nákladní auta, zakrytá plachtou, a kolonu uzavíralo plechem kryté vojenské auto a vůz s osobním ~~mužem~~ adjutantem Muellerovým a s jeho sekretářkou, známou mezi vězni pod jménem Mizzi. Její střevíčky bývaly také často v opravě.

~~XXjedenáctkrát~~ Později po cestě si Houska všiml, že nákladní auta jsou naložena právě těmi plechovými skřínkami, která viděl tehdy před šesti týdny skládat do garáže. Skřínky musely být hodně těžké; auta nebyla plně naložena.

Kolona jela hlavně v noci. Ve dne se čekalo. Skorzeny obvykle někam odjížděl, zřejmě pro další rozkazy. Projeli Drážďanami, Cínovcem, Teplicemi. Tam se vozu s proviantem poškodil chladič. Když ho kolona u opravy předjížděla, viděl František Houska znovu náklad všech aut a potvrdil si, že to jsou právě ty bedničky.

Z Teplic pak pokračovala cesta do Prahy, do Bredovské ulice. Ve smutně proslulé "pečkárně" se na dva dny zastavili. Pan dozorce Runge ~~byl tak opilý~~ dokonce vzal tři vězně na pivo ke "Staré poště" v dnešní Opletalově ulici. "To víte, Runge věděl, že to prohráli, a koukal si udělat oko," vypravuje František Houska. "Ostatně byl pořád opilý."

Na Šumavě

Z Prahy vyjeli ráno, směrem na Zbraslav a Dobříš. Nocovali kdesi ze Malou svatou horou, kde je zase dohonil Skorzeny. A zase na jih. Zhovu čekali na Skorzeného, který se vrátil do Prahy a dohnal je kdesi u Milína. Jeli ~~xxPrahou~~ už několikátý den.

Kousek za Strakonice - bylo to pozdě večer - se kolona rozdělila. Skorzeny se svým osobním autem a jeden nákladní vůz zahnul k Železné Rudě. Ostatní auta pokračovala na Vimperk. Ještě před Vimperkem zastavili ~~xxekali~~ na noc.

Ráno se vězni i dozorcí umyli v potůčku a čekali. Dolili vodu do chladičů. ~~KXpřesně~~ Vydali se znovu na cestu.

~~Později je dojel Skorzen~~

XXXXXXXXXXXX

Po chvíli cesty znovu dojel kolonu Skorzeny, znovu se odpojil, odjel ke Strakonici, a vrátil se.

Před polednem také došlo nákladní auta, se kterým pozdě večer přechozího dne odjel Skorzeny k Železné Rudě. Bylo prázdné.

Pozdě odpoledne projeli Vimperkem, kdesi za městem, na silnicích, které František Houska neznal, čekali až do příštího dne, a teprve odpoledne pokračovali v cestě - na Kunčvart, ~~KKKK~~ Frauenau a Pasov. Před Pasovem zůstali stát u vysoké stráně.

Tam si Houska všiml, že kdesi mezi Freyungem a Pasovem se odloučili od kolony a ~~od~~ Skorzeného vozu. Na tomto úseku cesty nemohl pozorovat, co se děje.

Vězeňský vůz pak pokračoval z Pasova do Mnichova, kde se den čekalo, a dále na Rosenheim. Esesáci z doprovodu hovořili o Chiemsee - Sienském jezeře.

Pozdě v noci došli z Rosenheimu na jakýsi statek, kde je uložili do maštale. Ráno se mezi nimi objevil - k jejich velkému překvapení - starý známý: doktor Schmied, kdysi osobní lékař Rudolfa Hesse, který byl po Hessovu odletu do Anglie několik měsíců vězněn v berlínské centrále gestapa a znal se se všemi příslušníky Hauskomanda, protože ve věznici působil jako lékař.

Šéf přiletí svým Storchem

To bylo 28. dubna 1945 ráno.

Centered

Tehdy padlo Řezno. Byla dobyta Světlá (Zwiesel) na silnici, spojující Železnou Rudu s Mnichovem. (O tomto městečku ještě uslyšíme: o několik dnů později do Američanů zřídili služebnu CIC pro oblast Šumavy, se kterou se v našem příběhu častěji setkáme.)

Cesta k "alpské pevnosti" je prakticky uzavřena. Projíždějí ještě poslední jednotlivci od Pasovy a alpská nouzová letiště se chystají přijmout poslední Storchy z Berlína.

Neboť v oblasti alpských jezer si domluvili mocí "Třetí říše" setkání.

Ale to všechno František Houska nevěděl. Byl v maštali neznámého statku kdesi v Bavorsku a bál se o život. Věděl, že válka končí. Bál se, že za své vědomosti zaplatí životem. O "hodném" dozorci Rungem a jeho kamarádech si nedělal iluze.

Tím víc Housku a jeho spoluvězně překvapil doktor Schmied se svým boдрým ~~úsměvem~~ úsměvem, a hlavně se zprávou, že jsou jeho hosty na jeho vlastním statku. Následovala dobrá snídaně a přátelská rada:

"Před večerem se ztráťte, jinak vám už budu moci sotva nějak pomoci. Přespíte tamhle na samotě, do té doby se nikde neukazujte. Na samotě o vás vědí a ráno vás vypraví s mlékařským vozem na další cestu."

František Houska a ostatní vězni zůstali přes den v maštali. Ještě odpoledne zaslechl Houska, rozhovor, který si dobře zapamatoval. Vyhlížel ~~skopěnou~~ skopěnou ~~maxsků~~ ~~okozk~~ ~~anxxxk~~ ~~up~~ skulinou mezi prkny na humna statku. Přilákal ho hukot auta. Byl to vysoký vojenský vůz s plechovou karoserií, který ~~yx~~ vyjel s kolonou z Berlína - podobný, jakého užívala

armáda pro převoz raněných. Vůz řídil asi padesátiletý podsaditý esesák.

Pak se objevil Skorzeny s Muellerovým adjutantem. Hovořili spolu. František Houska slyšel: "Musíme tu čekat na šéfa. Přiletě svým Storchem a budeme pokračovat v ~~naš~~ cestě."

Dál už František Houska neví nic. Podle pokynu doktora Schmiedapo setmění opustili statek a ráno jeli mlékařským vozem ~~a~~ na hlavní silnici. Přes Mnichov, kde se právě bojovalo, se dostali k našim hranicím.

František ~~XXXXXX~~ Houska se šťastně dožil svobody.

Jak to bylo s kolonou ?

Skoro dvacet let uplynulo od chvíl, o kterých nám František Houska vypravuje. Má znamenitou paměť a umí se dívat. Z toho, co zpozoroval zvednutým cípem plachty nebo při zastávkách u silnice, je možno celkem přesně zrekonstruovat podstatnou část příběhu.

1) Jedno z nákladních aut opustilo kolonu za Strakonícemi na rozcestí, odkud vede silnice k Železné Rudě. Vrátilo se po celonoční a ještě polodenní nepřítomnosti prázdné. S autem odjel i Skorzeny.

2) V okolí Kubovy Huti, kde se zase čekalo přes noc a do odpoledne, mohla z kolony odbočit další auta, aniž o tom František Houska věděl.

3) Do Pasova již auta s nákladem kovových skříněk nedojela.

Z toho se dá vyvodit, že celý náklad zůstal někde v této oblasti. Cesta do "alpské pevnosti" byla uzavřena.

Centered

Příště: Záhady kolem Špičáku

(Pro "svět o obrazech" z zahraniční agentury) 76

TAJEMSTVÍ BEDEN Z ČERNÉHO JEZERA

Dne 3. července 1964 objevili potapěči Svazarmu první tajemnou bednu v Černém jezeře na Šumavě. K objevu došlo při natáčení filmu pro Čs. televizi.

V době od 7. ~~do~~ do 13. července se prací na Černém jezeře zúčastnili potapěči Ministerstva vnitra.

Byly vyzdvíženy celkem čtyři kovové bedny, zajištěné proti vnikání vody. Po jejich převezení do Prahy a otevření vydalo ministerstvo vnitra 16. července úřední zprávu, která potvrdila dohady všech, kdo sledovali práci na Černém jezeře: ^{s napětím} bedny obsahovaly tajné nacistické dokumenty.

Listiny byly svěřeny skupině odborníků k zpracování a ohodnocení. Po skončení první etapy této práce seznámil ministr vnitra Lubomír Štrougal veřejnost s charakterem dokumentů z Černého jezera na tiskové konferenci, uspořádané 15. září 1964 v Praze.

Dnes je tedy známo toto:

— Bedny z Černého jezera obsahují část archivu centrály ~~SS~~ Reichssicherheitshauptamt — Hlavního říšského bezpečnostního úřadu — v Berlíně. Jde v první řadě o spisy oddělení VI (špionáž a sabotáž) a IV (gestapo).

— Obsáhlý, více než stostránkový spis je věnován pozadí vraždy rakouského kancléře Dollfusse v roce 1934. Spis, vypracovaný zvláštní "historickou komisí" eses v prosinci 1938, měl za účel vypracovat základní linii pro falšování historie v souvislosti s anšlusem Rakouska.

■ Jiné dokumenty z archivu RSHA :

— Rozkaz Heydrichovi z července 1941, aby provedl všechny přípravy ke "konečnému řešení" židovské otázky, a další spisy v této souvislosti. Jde o základní dokument masové vraždy šesti milionů lidí.

— Hlášení IV. oddělení RSHA o zahájení činnosti terezínského ghetta.

— Soubor špionážních zpráv o situaci v Itálii.

— Špionážní zprávy o sledování Mussoliniho zetě, italského ministra zahraničí Galeazza Ciana. Tato akce vedla až k zatčení a popravě Ciana.

— Materiály o plánech na odstranění luďácké vlády na Slovensku a nastolení monarchie.

— Špionážní a diversní plány agentů eses v severní Itálii v souvislosti s problémem jižního Tyrolska, který je právě dnes znovu aktuální.

— Materiály o převozu špionážního, sabotážního, spojovacího a propagačního materiálu z Německa italskou lodí do USA.

- Zprávy o akci RSHA proti spojeneckému předmostí u Anzia v Itálii, kdy skupina diversantů, oblečených do spojeneckého stejnokroje, zničila štáby angloamerických armád.
- Doklady o diversní činnosti v týlu spojeneckých armád po jejich vylodění ve Francii v létě 1944.
- Dokumenty o činnosti misse lorda Runcimana v Československu a o vlivu, který na ni vykonával RSHA prostřednictvím svého agenta, Maxe Egona von Hohenlohe-Langenburg, majitele panství v Červeném hrádku u Chomutova.
- Doklady o působí Hohenloha při přípravě "řešení polské otázky" v r. 1939.
- Doklady o činnosti agentů a konfidentů sicherheitsdienstu a gestapa.
- Doklady o spolupráci osob, které dnes zastávají významné funkce v NSR, s různými úřadovnými RSHA.

~~Zpracování dokumentů skupiny odborníků bylo dokončeno~~

Po ohodnocení dokumentů skupinou odborníků bylo konstatováno, že "mají význam pro zajišťování bezpečnosti naší socialistické republiky".

Ve vyhodnocování nalezených dokumentů se pokračuje.

Centered

Kde dál hledat?

Nález archivu IX VI. oddělení RSHA /říšského bezpečnostního hlavního úřadu/ po téměř 20 letech v hlubinách ~~Černého jezera~~ Černého jezera na Šumavě je novým důkazem, že nacistické ~~skryté~~ ještě nejsou všechny objeveny. Snažili jsme se v této souvislosti co nejpřesněji zjistit, kdo byl odumírající třetí říši zodpověden za uschování jejích nej-šších písemností a materiálů, kdo byl pověřen poznat tajemství přípravy nástupu k čtvrté říši. Docházíme k jedinému závěru: byla to organizace eses. Odpověď, kde hledat její pověřence, nám dává opět tzv. štrasburský protokol:

"Vedení strany /rozuměj: nacistické/ - praví se v něm - je si vědomo, že po porážce Německa budou odsouzeni někteří z jejích nejznámějších vůdců jako váleční zločinci. Proto je třeba připravit předem možnosti, aby se méně prominentní straničtí ~~vůdci~~ vůdci rozmístili v různých německých závodech jako "techničtí znalci". Strana je ~~ochotna~~ předat ~~xx~~ průmyslníkům velké finanční částky, aby mohli vytvořit v zahraničí tajné poválečné organizace, žádá však jako protihodnotu, aby průmyslové kruhy jí daly k ^{Centred} dispozici všechny své finanční rezervy v zahraničí, aby po válce mohla vzniknout opět silná německá říše."

Představitelé říšskoněmeckého hospodářství na štrasburské konferenci 10. srpna 1944 spolu s čelnými pracovníky VI. ~~oddělení~~ oddělení RSHA byli všichni bez výjimky funkcionáři eses. Organizace Schutzstaffeln, elitní sbor nacistů, byla již tehdy státem ve státě a do jejích rukou svěřil vůdce osud nového, poválečného Německa, všechna tajemství své říše.

Hospodářské monopoly eses.

Koncem války vlastnila organizace SS více než 40 hospodářských podniků ~~xx~~ se 150 závody. Tento černý koncern, o jehož existenci vědělo jen několik málo nejzasvěcenějších předáků eses, dosáhl v roce 1943 obrátu 86,7 milionů marek a po odložení "tichých rezerv" ohlásil čistý zisk 12,3 milionů marek. Sdružoval prakticky velkou část ~~průmyslu~~ průmyslu stavebních hmot /výroba vápna, cementu, kamenné lomy, cihelny/, měl monopol na výrobu minerálních vod a přírodních šťáv, vlastnil velkou část nábytkářského průmyslu, měl vlastní stavební firmy na stavbu obytných domů, podzemních továren, silnic atp., vlastnil řadu licencí a patentů pro strojírenský průmysl, převzal do svých rukou řízení

převážné části zbrojního průmyslu, zmocnil se vrchního dozoru nad chemickým průmyslem, zasahoval do výroby keramiky a porcelánu, textilií a koženého zboží, do lesního i zemědělského hospodářství.

Monopol eses disponoval nejlevnější pracovní silou ~~změněnou~~ v říšskoněmeckém hospodářství: vězni koncentračních závodů, válečnými zajatci a tzv. totálně nasazenými dělníky z dobyté Evropy. Vedoucí kádry esescáckého hospodářského koncernu byli bezohlední, obchodně zdatní mužové bez jakýchkoliv skrupulí, často s výbornými technickými kvalifikacemi, bezmezně oddaní věci nacismu a cílům eses.

Himmler, který stál u kolébky zrodu svého koncernu eses, měl v tomto ohledu cíle naprosto jasné: v případě válečného vítězství nebude možno odstranit škody války ani v mateřské zemi, ani na dobytých územích bez výrobků jeho koncernu, jemuž zůstanou k dispozici nespočetné masy otroků. V případě válečné prohry koncern eses bude oním "trojským koněm", který zabezpečí finančně regeneraci nejspolehlivějších sil nacismu a jejich vlivu na poválečné německé hospodářství i politický vývoj nového státního útvaru, který na štrasburské konferenci i na jiných tajných poradách začali od roku 1944 nazývat "čtvrtá říše".

Centered

Znovu Štěchovice.

Vzpomínáte si jistě, že štěchovický archiv vyloupili Američané z ~~xxxxx~~ v prostoru bývalého esesáckého cvičiště. Jenže tam nebylo pouze cvičiště eses, ale i kamenné lomy hospodářského koncernu eses. A esesáci tam neuložili archiv někdejšího říšského protektora Čech a Moravy K.H.Franka, ale daleko ~~xxx~~ cennější materiály, pro které stálo americké rozvědky za to podniknout gangsterskou akci hluboko do vnitrozemí jiného státu.

Američané sice s velkou slávou vrátili po "úporném diplomatickém jednání" archiv K.H.Franka tehdejšímu čs. prezidentovi dr. Benešovi, ale nepočítali s jedním činitelem a to se samotným K.H.Frankem. Ten tehdy ještě žil, měl před procesem a více než jedenkrát rozhodně popřel, že by byl cokoliv "zakopával u Štěchovic", naopak, ~~ž~~ přiznal velmi jednoznačně, že svůj pražský archiv přivezl jako "své věno" do amerického zajetí a řádně ho předal. O esesácké skrýši u Štěchovic nevěděl nic, nepatřil do kruhu zasvěcených. Co tam tedy americká rozvědka ve skutečnosti odvezla, lze dnes rekonstruovat jen na základě článků ve švédském tisku z třetího únorového týdne 1946, tedy ~~na~~ v zápětí po celé akci, do nichž pronikla indiskrece pražských rezidentů americké rozvědky.

Tyto články byly uveřejněny více než 10 dní před prvními "senzačními zprávami" o celé akci z pera amerického novináře Saphira, který byl v doprovodu jednotky ve Štěchovicích. Vznikly zřejmě na popud některého čestnějšího pracovníky pražské rezidentury CIC a ten prostřednictvím jejich autora naznačil, že v uloupených bednách ze Štěchovic byly mj. plány nejtajnějších nacistických zbraní, které již nestačila výroba realizovat. Podle váhy beden - máme-li brát za bernou minci ~~údaje o váze 400 liber - musely bedny obsahovat i těžší zboží než je papír. Snad zlaté pruty z lupičských akcí eses? Nebo vzorky jiných ušlechtilých kovů?~~

Rozhodně jedno je jisté: esesák Achenbach dovedl americkou rozvědku k jedné skrýši, kterou naplňovali zmocněnci eses. Ve Štěchovicích však jich připravili více a ty zatím nikdo nezradil, ty třeba najít.

Lesy, lomy a messerschmidtky.

Tyto tři pojmy se nezbytně sdružují při určování míst možných esesáckých ~~skryš~~ skrýší. V roce 1944 začali zasvěcení pohlaváři eses připravovat tajné úkryty právě v blízkosti těchto svých provozoven, kde měli materiál, levnou pracovní sílu /jíž bylo možno se snadno po splnění úkolu pozbyt/ a uzavřený přístup pro civilní obyvatelstvo. Místopisně připadají v úvahu některé prostory v severozápadních Čechách, ve středu Čech, na ~~šumavských Alpách~~ Šumavě po obou stranách hranic, v bavorských a rakouských Alpách.

Esesácké lesy, lomy a messerschmidtka byly u Benešova v štěchovickém prostoru. Stejně závody mělo eses rovněž nedaleko Kvildy na Šumavě, tam kde se rodí vltavské prameny. Podobné závody včetně minerálních pramenů patřily eses poblíž Karlových Var a Mariánských lázní, na Kadaňsku atd. Archiv hospodářského koncernu SS, který spravoval hlavní úřad pro správu, hospodářství, domácnost a stavby v čele s esesgruppenfuehrerem Pohlem /WVHA/, ~~xxx~~ se doposud nenašel. Lze předpokládat, že je rovněž ukryt kdesi na území Čech.

Oddělení C WVHA převzalo od roku 1943 tyto úkoly: účast na tzv. programu stíhaček /výroba tryskových stíhacích letadel Me ^{109a} 262 a He 162/, stavbu podzemních zbrojovek /hlavně továren na V-zbraně a letadla/, výrobu V-zbraní. K nejdůležitějším z těchto zvláštních úkolů patřila stavba podzemních objektů a štol, Je jasné, že řada z nich nebyla během roku hotova vzdor nasazení nepřehledné armády vězňů a že v druhé polovině roku 1944 se některé z projektovaných

podzemních štol rychle upravily na budoucí skryše esesáckých tajemství a naloupených cenností. Oddělení C vedl obergruppenfuehrer dr Kammler. V důsledku zvláštních úkolů, jež mu byly svěřovány, stále méně podléhal šéfovi svého úřadu a tak lze soudit, že poslední zvláštní úkol: přípravu podzemních skryší již řídil zcela samostatně podle pokynů Himmlera a "méně prominentních zasvěcených" z okruhu těch, kterým se ~~namáhali~~ dostalo "cti připravovat čtvrtou říši".

Pokud jde o koncentrační tábory, jejich správa byla oddělením D WVHA. Není bez zajímavosti pro hospodářské plány eses statistika vývoje nacistických koncentráků. Podle Pohlova hlášení Himmlerovi z 31. března 1944 bylo v říši a na obsazených územích 20 koncentračních táborů a 165 pracovních táborů. Do konce roku 1944 stoupl počet pracovních filiálních komand koncentračních táborů na více než 500, ačkoliv tehdy bylo již 7 z koncentračních základů osvobozeno postupující Sovětskou armádou. K 1. srpnu 1944 bylo podle hlášení oddělení D WVHA v koncentračních táborech 524.286 vězňů a počátkem roku 1945 se jejich stav zvýšil /přes obrovskou úmrtnost/ na 750.000. Střežilo je na 40.000 dozorců a velká část z nich pracovala ve výrobnách esesáckého tajného koncernu.

Centered

Záhada vltavských pramenů.

Vltava se rodí na Šumavě pod Černou horou. Tryská ze země, nepatrné pramínky se spojují s horský potok a ten se obrací přímo na sever po svahu šumavských hor, v Kvildě se posiluje prvním přítokem a pod jménem Teplá Vltava pokračuje přes Františkov k Bříze, přijímá další přítoky, mohutní a pokračuje ve své pouti šumavským údolím...

Kolem vltavských pramenů jsou největší bukové lesy na Šumavě a největší rašeliniště. Nad prameny bývala turistická chata a k té se pojí jedna z největších šumavských záhad.

Malá jednopatrová budova se zděným přízemím a dřevěným prvním patrem a podstřeším byla v létě 1944 použita za základnu nejtajnějšího pracovního tábora ~~xxxxxx~~ Šumavy. Přivezli sem tehdy v noci záhadné vězně se silnou dozorčí četou. Tábor byl obehnán ~~xxxxxx~~ ostnatým drátem až k rašeliništi, z několik set metrů níže položeného hamru /který byl již léta mimo provoz/ sem dodávala turbina proud pro nabíjení drátu. Civilnímu obyvatelstvu a lesním dělníkům byl do tohoto koutu ~~šumavských pramenů~~ Šumavy zakázán přístup.

Šuškalu se i mezi místními Němci o tajném táboře na pramenech. Jeho existenci jim potvrzovaly časté noční výstřely v pistolí a ~~knkkn~~ strojních pušek, po nichž následovalo drtivé ticho. Po silnici z Kvildy ~~kmpknmmmm~~ do pohraniční ~~k~~ vesnice Bučina jezdily v noci nákladní auta a kvildské pily sem začaly dodávat opracované trámy. Říkalo se, že se tam asi staví nějaký velký "zajatecký tábor".

Na válečné zajatce byli v Kvildě a celém okolí zvyklí. V samotné Kvildě byl již tou dobou asi 2 roky v provozu srubový zajatecký tábor u pramenské cesty asi pro 400 mužů. Byli v něm belgičtí a francouzští zajatci, kteří pracovali na kvildských pilách a u sedláků, měli jednoho dozorce a volný pohyb po celém městysi do 8 hodin večer. Obsah balíčků, byť i vykradených, které dostávali prostřednictvím Mezinárodního červeného kříže, je činil vítanými hosty ~~x~~ i v domácnostech kvildských starousedlíků. Naproti tomu dnes si již nikdo nevzpomene na druhou část osazenstva tohoto zajateckého tábora, na sovětské zajatce, kteří žili v daleko horších podmínkách a dělali v lese při těžení dřeva.

Jen dcera ~~xx~~ Vídeňanky paní Štefankové, která uprchla do Kvildy před nálety a žije tam dosud, si vzpomíná na svá setkání s ruskými zajatci v lese, když jako školačka chodívala na lesní "brigády". "Vypadali strašně uboze - vyprávěla - nohy ovinuté hadry, šatý se na nich rozpadávali. A byli ~~hrozně~~ hladoví, měli takový úplně černý chleba, který se doslova rozsypával, jako z drtin. Někdy jsme si ho s nimi vyměnili, když se jejich dozorce nedíval".

A potom paní Mikešová z Borové Lady si ~~xx~~ připomněla, že asi ~~xxxxxx~~ dvakrát k nim ~~přijel~~ přišel v zimě v nejtužších mrazech ~~xx~~ zuboželý hlouček asi 15 ruských zajatců, kterým vozili "menáž" jednou za měsíc nákladním autem odněkud z Vimperka. Silnice vedla přes Borovou Ladu a ~~přk~~ nebývala vždy až do Kvildy sjízdná k vůli náledí. Otec paní Mikešové měl hospodu ~~k~~ na samém kraji Borové Lady směrem ke Kvildě. Zajatci tu čekávali na auto, sebrali z auta vyhozený chléb a tuříny do baťochů a vlekli pak "měsíční příděl" do ~~kmpkn~~ kvildských kopců, promrznutí, v hadrech, bez bot, zuboželi. Matka paní Mikešové jim jednou dala horkou polévku a dostala co proto, není divu, vždyť to byla žena ~~xxx~~ propuštěného "heftlinga" z Dachau.

Co kryly zajatecké tábory na Kvildsku?

Každý pamětník potvrdil existenci tajného tábora na vltavských pramenech. Obě ženy, s nimiž jsme mluvili, vyslovili domněnku, že

sovětští zajatci, které viděly, byli odtamtud. Ale daleko pravděpodobnější je, že to ~~xxx~~ byli zajatí Sověti z Kvildy, kteří živořili a umírali vedle svých ~~xxx~~ zvýhodněných západních druhů. Zůstaly po nich na kvildském hřbitově i hroby...

Jiný velký tábor byl nedaleko na Strážném. Ve 3 dřevěných barácích, obehnaných drátem spaly stovky zajatců - Sovětů a Poláků na prknech holých poschoďových pryčů. V domku pro dozorce byly krásné huňaté deky, dodané lesní správou.

I na Boubíně byl zajatecký tábor pro ~~xxxxxxx~~ lesní komando, také obehnaný drátem. Byla to bývalá dřevařská chata a zůstala sloužit potřebám lesní správy až do dnešních dnů. Kolem ní se ještě najdou zbytky ostnatého drátu a v ní jsme našli pozdrav jednoho ze zajatců, který snad podle vzpomínek místních obyvatel se vrátil do vlasti. Protože tento tábor na boubínském "Bazumu" nestačili nacisti evakuovat před příchodem fronty a ti, ~~x~~ kteří v něm přežili díky své odolnosti a díky tomu, že mezi místní dřevařskou chudinou šly na odbyt jejich výrobky: slámou vykládané kazety, které bazumští zajatci měnili za chléb.

Válku přežili ^{někteří} ~~1/2~~ ~~zajatci~~ ze Strážného: hovořili jsme s jedním z nich, Kazimírem Dutkem, který se usadil ve Vimperku. Neví však nic o osudu svých sovětských druhů, s nimiž se Poláci nesměli stýkat. Sověti dělali v lese, pálili milíře, měli ještě přísnější režim než Poláci a zorganizovali tu jednou tajné setkání delegátů ~~xxxxx~~ zajateckých táborů ve Strážném, za něž díky neznámému udavači zaplatilo několik lidí životem.

~~xxxxxxx~~ Větší zajatecký tábor byl i v Knížecí Pláni, kde ve čtyřech montovaných vojenských barácích, spojených chodbou živořilo několik set ~~xxxxxxx~~ zajatců. Dělali v lese až do počátku roku 1945, potom část z nich byla nasazena k neznámým pracím na posilu pramenského tábora. O jejich osudu se nic neví...

Messeršmidtka ve Františkově.

Františkov, zvaný německy Francensthal, bývala osada na silnici mezi Borovou Ladou a Kvildou. Býval tu hostinec a několik dřevařských chalup, hájovna a tím končí výpočet všeho. ~~Mněmxxxxxxx~~ Františkovem protéká Vltava a na ní si postavili ~~xxxxx~~ jacísi židovští podnikatelé papírenský hamr. V roce 1929 museli zastavit pro krizi výrobu, obnovili ji teprve ~~xxxxxxx~~ někdy před Mnichovem. Po Mnicho-

vu celý hamr, na němž byla nejceněnější dobře zařízená elektrárnička, spadl do klína eseskoncernu. V rámci svých tradic tu zařídil hned v roce 1938 výrobu dřevotřískových desek a nábytku. Využil sídliště bývalé továrny, zmodernizoval výrobní haly a přistavěl jim patro.

Od léta 1944 sem byla přeložena montáž pilotních kabin a van messerschmidtových stíhaček Me 109 z bavorského Řezna. ~~Řezna~~ Tehdy se podle vzpomínek místních usedlíků z okolí továrny dosti přestavovala. Součástky sem přiváželi nákladními auty, ve vile byl zařízen jakýsi výzkum. ~~Řezna~~ Hotové díly rovněž odvážela nákladní auta směrem na Kvildu k další montáži letadel, která musela být ukryta rovněž někde v prostorech šumavských hor.

V této souvislosti dovolte malou odbočku: na nádraží v Železné Rudě předávala americká armáda naší jednotce z Anglie jako válečnou kořist rovněž 30 ~~kompletních~~ kompletních messerschmidtovských motorů, které tam zastihl konec války a nemohly již být dodány na místo. Předávali je tehdy tak, že před předávajícím důstojníkem šel voják s velkým kladivem a poškodil nejchoulostivější mechanismy tak dokonale, že náš důstojník přejímal šrot. A nebylo odvolání...

Ve františkovské messerschmidtce pracovaly jednak místní síly, hlavně ženy a děvčata, jednak totálně nasazení dělníci z celé Evropy, jednak zajatci, které sem odkudsi vodili dozorcí a nikdo s nimi nesměl mluvit. Místní rodačka paní Anči Joachimsthalerová, která dnes žije v Mnichově, vzpomíná na tyto "ubožáky" ještě dnes s dojetím. ~~Říká~~ Říká, že tito zajatci měli dřeváky, že neví, odkud byli, že dělali v podzemí továrny dvanáct hodin a že zaslouchla, že spolu mluví nějakým slovanským jazykem, snad polsky nebo rusky. Bylo tu i několik totálně nasazených Čechů, našli jsme z nich Boženu Martenovou z Vimperka. Nerada vzpomíná na rok ve Františkově. Výroba tu byla přísně tajná, žádný ze zaměstnanců neznal všechny tovární prostory, často sem jezdili "velkými černými auty nějakí vysocí hosté v uniformách i v civilu", kolik tu bylo vlastně pracovníků, nikdo neví. A dělali nepřetržitě, ve dne v noci.

Co ~~je~~ skrývá úbočí Stolové hory?

Z Františkovské messerschmidtky je dnes jen hromada rozvalin. V zájmu bezpečnosti naší republiky jsme ji museli demolovat, protože si tu dávali dostavníčko špioni a agenti z druhé strany hranic se svými rezidenty ~~x~~ ~~žijí~~ u nás. Co však v rozvalinách zarazí každého,

je obrovský, železnými okružními zpevněný tunel, který vede pod celým prostorem továrního objektu směrem k Vltavě a nad ní se tyčící Stolo-
vé hoře.

Stolová hora leží mezi Františkověm, Kvildou a Bučinou, je vy-
soká 1259 m a její jižní svahy jsou porostlé bukovým lesem. Je uzavře-
na do trojúhelníku cest, jejichž pokračováním byla výpadová silnice
přes Bučinu do Pasova. Několik set metrů od této silnice jsou pra-
meny Vltavy, na nichž byl onen supertajný tábor a s druhé strany leží
Knížecí Pláně, odkud zajatci byli koncem války nasazeni jako posila
k neznámým pracím pramenského tábora. A na samé silnici na spojnici
mezi Kvildou a Borovou Ladou byla esesácká messerschmidtko, eses
dohlíželo i na lesní hospodářství v místních polesích. Lomy eses leží
již na bavorské straně šumavských úbočí...

Vše se tedy shoduje. Dejme slovo prvnímu Čechovi, který se ~~stane~~
dostal někdy kolem 9. května 1945 do již pustého pramenského tajného
tábora, lesníku Imramovskému:

"Našel jsem turistickou chatu na vltavských pramenech zcela
opuštěnou. Husté ostnaté dráty již nenabíjel proud, vedení bylo
někde přerušeno a jak se mi zdá, odstraněno. V přízemí zřejmě bydleli
dozorci. Na prvním patře a v podkroví byly pryčny bez slámy, ale ne
ve všech místnostech. Vypadalo to tam, jako by tam bylo spousta lidí,
museli snad spát ve stoje. Všechny dřevěné trámy byly pokryty nápisy,
psanými velmi vypsanou rukou, azbukou. Lituji, že jsem ji neuměl teh-
dy číst, velmi brzy se stal celý objekt obětí ohně. Kdo ho založil,
to nikdo nezjistil. Vůbec bylo moc divného kolem pramenského tábora.

Ve stromech kolem dokola i v kůlech jsme nacházeli zaryté
kulky. Do stromů byly natlučeny skoby na mučení vězňů. A v rašeli-
nových polích u tábora byl velký čtverec vysekaný v keřovém porostu,
s obnaženou rašelinou, nehnutou a mlčící až mráz přecházel člověku
po zádech.

Vyptával jsem se německých lesních ~~stříln~~ dělníků, znal jsem
jich tu spoustu, protože jsem v bučinském polesí sloužil před válkou.
Měli ke mně důvěru, ~~byli tam~~ tady bývali mezi dřevaři chudáci a z těch
nacisti těžko verbovali přívržence. Nejblíže pramenům bydlel lesní
dělník Klostermann. Byl to nějaký vzdálený příbuzný našeho spisova-
tele Karla Klostermanna, prostě z rodiny. Po válce mu bylo už přes
70 let. Hrozně se bál svých vnuků, takových divokých hajotů, zfanati-
zovaných výrostků.

Sešli jsme se v lese, doma nechtěl mluvit. Pak začal: pramenský tábor byl opravdu přísně tajný, nikdo k němu nesměl, co zajatci dělali, nikdo dobře neví. V lese pracovali jen první měsíce, dřevo netěžili, jen káceli. Kde přesně, to ani starý Klostermann nevěděl.

Byli tu Rusové a bylo jich na sto. Dozorci tu byli mladí, ne staří dědkové jako v ostatních zajateckých komandech v okolí. Strašně řádili, střílelo se tu a popravovalo skoro každou noc. Rašelinistě bylo ideálním hrobem. Vždyť v této rašelině dokázal zmizet za dvě hodiny pár volů i s vozem.

Starý Klostermann ~~xxáxx~~ stahoval dřevo z lesů kolem pramenů a přece jen se mu podle jeho vyprávění podařilo navázat kontakt se zajatci. Říkal, že mluvili cizími jazyky, domluvili se s ním německy. Byli hrozně zbídačelí, ale chovali se jako důstojníci. ~~Rykáxxxxx~~ Dozvěděl se, že na pramenech v táboře jsou jen ruští vyšší důstojníci. Pak mu dali také do úschovy nějaké papíry, psané azbukou, nevěděl, co je v nich, protože sám rusky neuměl. Dělali tam v blízkém polesí nějaké strašně divné věci, tam se nedostal, protože celé pracoviště bylo přísně střeženo táborovou posádkou.

Domluvili jsme se, že mi zápisky zajatců přinese, to už nás našel jeden z vnuků a museli jsme končit rozhovor. Ale již nepřinesl nic: vnukové mu podpálili chalupu, než se se mnou mohl sejít. A s chalupou shořelo i všechno, co mu sovětští zajatci dali do úschovy, všechno, co označil slovy: "Má to být hrozně důležité pro vás po válce, budete prý se divit." Fanatičtí výrostci po podpálení dědovy chalupy uprchli přes hranice a záhada vltavských pramenů zůstala nerozřešena. Mrtví z rašelinového hrobu, kde zřejmě skončil celý tábor, již nepromluví ani rašelina nevydá jejich těla."

Dlouho vyprávěl lesník Imramovský o svém dalším pátrání po celé záhadě, ale nepodařilo se mu najít nikoho, kdo by vůbec něco věděl. Jen mu místní dřevaři potvrzovali, že dozorci z tábora - o němž se ani neví, zda to byl zajatecký tábor nebo tajné komando koncentračního tábora - byli všichni z říše. A že se s místním obyvatelstvem nestýkali.

Nám se podařilo zjistit ještě jednu podrobnost: jeden z pramenských dozorců se jmenoval Stein, pocházel z Mannheimu a bylo mu koncem války asi 27 let. Když přišel na prameny, přestěhoval svou rodinu do Borové Lady a chodíval ji pravidelně navštěvovat. Na jeho uniformu se již nikdo nepamatuje, jen se ví, že někdy po 1. květnu přišel v rychlosti pro ženu a dítě a zmizel s nimi přes pohraniční hvozdy.

Skrývá se ještě něco na Špičáku?

Centered

Američané prohledávali tunel a celé ~~xxx~~ okolí obou hotelů. Bez-
výsledně, jak vzpomíná jejich náhodný průvodce, český železničář z Rudy
soudruh Rypka. Zřejmě zachytili jen echo, neměli sebou žádného německého
zajatce. Tedy věděli o tom, že se rovněž v hoře Špičák něco skrývá? Pod-
mínky ke skrýši by tam byly ideální a dokonce ani osazenstvo špičáckých
hotelů by ani nemuselo tušit, že se ~~xxxxxxxxxxxx~~ v jejich blízkosti
něco tajného kutí.

Jiný podezřelý prostor poblíž Železné Rudy je okolí Prášil. Také tady jsme narazili na pověsti o různých tajných pracích. Prostě - nacisti měli co schovávat, cesty vedly přes Čechy a šumavskými horami k Alpám, plány a informace Abwehru byly příznivější připravovatelům čtvrté

té říše ~~nařizuje~~ při předběžných jednáních s Dullesovou rozvědkou ve Švýcarech než potvrdila skutečnost a energické, nekompromisní stanovisko SSSR po válce.

Je třeba hledat dále, jsou před námi možnosti dalších nálezů. U nás, v Rakousku i v Bavorsku...

Z Železné Rudy máme seznamy nasazených válečných zajatců. Pokud jde o prostor Kvildy, nenašla se po nich ani stopa.

Pozdrav zajatce Talčenka z Rostovské oblasti je dnes jediným památkou na bazumský zajatecký tábor na Boubíně. Vrátil se šťastně domů? Nenašli bychom ho v obrovském Sovětském svazu, aby nám řekl něco bližšího o létech zajetí a otročení?

K čemu asi měl sloužit tento záhadný bunkr za hotelem Rixi, kdysi sídlem jednoho z útvarů hlavního štábu Goeringovy Luftwaffe?

Kolik kubických metrů hlíny a ^{Centered} odkud přibylo k náspu před hotelem Rixi na Špičáku?

Za hotelem Prokop je na Špičáku ~~zakopán~~ prahorní balvany až svádějí fantazii k rozletu. Najdeme tam tajemný stavební objekt, k němuž bylo třeba tolik for izolační hmoty?

V jedné z bečen, vyzdvížených z Černého jezera, byly v spisech VI. úřadu RSHA /špionáž, rozvědka/ vysoce zajímavé zprávy zvláštního agenta nacistické špionáže, knížete Maxa von Hohenlohe, o jeho sudetských, předmnichovských misích a o jeho anglické misi z roku 1939, která měla získat některé britské kruhy pro stejné řešení ^{polско-německé} ~~právní~~ otázky jako tzv. sudetský problém. Při zhodnocování těchto zpráv našli naši ~~právní~~ archivní pracovníci v našem ^{starším} archivním materiálu zajímavé písemnosti, doplňující suché "raporty" zvláštního agenta von Hohenlohe, mezi nimi i deníky jeho tehdy devatenáctileté dcerky Pimpinelly a jeho manželky, původem španělské princezny. Na snímku první stránky Pimpinellina deníku.

(Pro, 552 v obrazu)

Záhady kolem Špičáku.

90

Především - jak patří do naší historie Špičák a co to je? Tak tedy: je to lesnatý horský vrchol, vysoký 1199 m, jaksi přirozený vrcholek pomyslného trojúhelníku, tvořeného Svarohem /1322 m/, podélnou Jezerní stěnou /1343 m/ nad Černým jezerem a Čertovou stěnou nad Čertovým jezerem.

Při pohledu na mapu je samotný vrchol Špičáku uzavřen opět do jakéhosi trojúhelníku, daného cestou k Černému jezeru a stezkami, z nichž jedna spojuje obě jezera, druhá vede k Čertovu jezeru. Všechny tři cesty se stýkají u dvou největších špičáckých hotelů: hotelu Rixi a hotelu Prokop.

Na jihovýchodním svahu Špičáku se rozkládá osada stejného jména, kterou tvoří převážně hotely a výletní vilky. Pod celým Špičákem vede dlouhý tunel horské trati, spojující Železnou Rudu s Nýrskem a vnitrozemím.

Jinudy než cestou po severním úbočí Špičáku nemohly být bedny dopraveny do Černého jezera, které bylo vybráno v operativních plánech SS ~~xxx~~ za místo uložení části nejdůležitějšího archivu RSHA - říšského hlavního bezpečnostního úřadu...

Na začátku byl Rixi.

Rixi byl přepychový hotel, kolem 190 lůžek, intimní salonky, krásná apartmá, vlastní tenisové kurty a koupaliště. Na zimní měsíce vysněné lyžařské terény po svazích Špičáku i v celém okolí. V roce 1932 ho koupila známá ^{pražská} banka "Kreditanstalt der Deutschen". Její ředitel dr Kiesewetter byl osobou dobře známou v nejbližším okolí Henleina a jeho druhů, dobře zapsanou i v Drážďanské bance a dalších bankovních ústavech Německa, které sehrály svou úlohu finančníků nástupu Hitlera a jeho kumpánů k moci.

Pro hosty, které Rixi začal očekávat, se muselo vytvořit prostředí. O to se postaral pan ředitel Korzinek, který sem přijel již tehdy z Mnichova. Servírovalo se na stříbře, vybrané pokoje a salonky se vyložily perskými koberci a ověsily gobeliny. Vinný ~~sklep~~ sklep pana ředitele prozrazoval vynikajícího znalce. Hosté nebyli leccjakí - většina z nich přijížděla z Německa a setkávali se tu s čelnými osobnostmi sudetského hnutí. Po jménech se nikdo ~~p~~ blíže nepídil, byla dobře zapsána v seznamech tehdy Canarisových spolupracovníků. Prostě ideální místo k dostaveníčku špiónů vyšších kategorií, emisarů NSDAP

a jejich henleinovských partnerů. Kolikrát se v Rixi "zotavoval na skok" Henlein, K.H. Frank a další, to dnes již nikdo nespočítá. Henlein tu na uzavřených poradách připravoval Mnichov, Hitler si sem zajel prohovořit zábor zbývajících území Čech a Moravy před 15. březnem 1939.

A za války Rixi neopustil svou tradici. Však si pan Korzinek často stěžoval, jak náročná je obsluha pánů Ribbentropa, Funka, Goeringa a jiných předáků hitlerovského Německa v uzavřených saloncích při jejich intimních poradách!

Nastupuje hlavní štáb.

Dne 30. března 1940 napsal reichsfuehrer SS panu landratovi v Železné Rudě, že potřebuje umístit do vhodných objektů jednotky SS. Dostal odpověď: k dispozici ~~jsou~~ jsou bývalé hotely Prokop a Sirotek. Na dopisu z Berlína si při vyřizování poznamenal, že hotely Rixi a Hrnčíř nepřipadají v úvahu, protože jsou vládním majetkem, ~~stanou se~~ zabaveným již dříve armádou pro její hlavní stany.

Všechny tyto hotely jsou na Špičáku. Dokument dává vysvětlení, proč všichni starousedlíci v Železné Rudě na otzku, co bylo za války na Špičáku, začali klouzat očima stranou a dávat vyhýbavé ~~a~~ odpovědi se stejným refrémem: "Víte, tam nebylo radno moc chodit."^{Centered}

Ano, nebylo radno. Ve vilce ~~na~~ při rozcestí špičáckých cest bydlíval beyreuthský gauleiter Waechtler se svým přítelem, mnichovským gauleiterem Adolfem Wagnerem, který se těšil pověsti, že co do surovosti a nacistické bezcitnosti zaujímá mezi hitlerovskými gauleitery čestné první místo.

V hotelu Hrnčíř, přestavěném panem architektem Luetgensem ~~x~~ do tyrolského stylu, se střídali "lepší hosté" v uniformách, s nárameníky, prozrazujícími vysoké hodnosti, s dalšími hosty v civilu, jejichž saka zdobily diskretní stužky nacistických řádů za vzorné hospodářské a jiné služby.

V hotelu Rixi ~~promě~~ "hostů na porady" se to hemžilo samými vysokými důstojníky nacistické branné moci od plukovníků a generálů výše. Byli tu tzv. "na zotavené" a při tom se mohli uporaďovat, jak připravovali další výboje, postupy na frontách, tajné operace a jak čas plynul, i strategické ústupy.

SS Horský výcvik SS

Hotel Sirotek měl ještě po válce plný sklep vojenských lyží. Esesmani tu zřejmě nezaháleli - hodiny "ideologického školení" si prokládali praktickým výcvikem pro operace v horských zasněžených terénech.

A hotel Prokop? Tady lze těžko odpovídat jednoznačně. Pan . gauleiter Wagner ho chtěl přestavit na impozantní horský hotel. Stavbu svěřil svému příteli, architektu Luetgensovi. Ten začal od zřízení výborně vybavené projekční kanceláře /~~xxx~~ tři architekti, tři kresliči/, p~~o~~d stržení hlavního schodiště, vybourání kotelny a části kuchyně a o~~d~~ zamaskování jedné ze dvou hotelových budov na bouračku. Příchod do hotelu zůstal pouze o~~d~~ lesa, přibýly velké garáže a vše se obklopilo přísným tajemstvím. Do hospodářských stavení nastěhovala říšská filmová společnost UFA sklad rekvizit, budova se zdála jinak opuštěná. Ale podle dokumentu z jara 1940 byla přidělena hlavnímu štábu SS a podle dalších dokladů i svědeckých výpovědí byla na podzim 1944 určena za sídlo hlavního štábu jedné ze složek Georingovy Luftwaffe. Co se tu odehrávalo za tajuplné "přestavby", to ukáže snad blízká budoucnost...

Hovoří svědci.

Záhady na Špičáku nás začaly zajímat. Proč tak vyhýbavé odpovědi. Proč tvrdí někdejší němečtí občané ze Železné Rudy, že tu byly lazarety, když pravda podle dokumentů i zjištění je jiná? Co mohl stavět na Špičáku pan architekt Luetgens a jeho nástupce, architekt Buhle, který ani nevyčkal příchodu americké armády a bez stěhování se svými pěti švestkami zmizel "za kopečky"?

Začali jsme hledat svědky a pamětníky. Lidi, kteří tu žili za války nebo přišli v prvních poválečných dnech. Kterí viděli nebo znali. Nebylo to snadné složit si z útržků vyprávění, z postřehů a náznaků celou historii, vyloupnout pravdu z obalu legend a mlčení.

~~Rejmexskovx vxpraxx~~ V Železné Rudě prožilo válku asi 16 Čechů, vesměs dosazených sem pracovním úřadem. Kromě toho jsme tu našli několik smíšených manželství. Z Čechů, kteří sem přišli první po válce, byli hlavními svědci důstojníci naší ~~jednotky~~ západní jednotky, finanční úředníci, lesníci a četníci. Ze všech vyprávění si možno učinit jeden závěr: pravdu o Špičáku rozhodně ~~zná~~ mohou znát oba

architekti, jejichž práci není nikde na povrchu vidět. Faktickou situaci Špičáku v prvních květnových dnech 1945 zná nejlépe major americké armády Stanczyk a důstojníci CIC ze Zwieslu. A potom všichni ti, kdo si vybrali Špičák za exkluzivní "pracoviště" v letech 1940 - 1945. Něco by snad mohli povědět "záhadní Angličani", něco rodina barona von Breska....

Dejme však slovo pamětníkům:

Kapitán Vladimír Novák.

Do Železné Rudy přišel náš ~~motorizovaný~~ motorizovaný oddíl protitankové vozby v počtu asi 300 lidí 14. května 1945, tedy celých čtrnáct dnů po obsazení Rudy americkou armádou. Byl jsem velitelem úseku Špičák až po Nýrsko, měl jsem na starosti tedy i obě jezera a hory kolem nich. V Rixi byl tehdy "úředně" lazaret, ale s podivnými raněnými. Byli to samí vysocí důstojníci wehrmachtu od plukovníků výše, ani generálské lampasy nechyběly. Někteří z nich měli třeba i nohu v sádře, nebo ruku, kulhali, když šli na procházku, ale jak zašli z dohledu, hráli klidně se svými americkými průvodci kopanou.

Dal jsem Rixi vyklidit, Američané všechny "raněné" převezli sami a budovu mi předali ^(odvezli mi 24 nákladních aut beden a materiálů) prázdnou, bez jediného zbytečku papíru. Byly tu sice asi dva roentgeny, ale léky jsem nenašel žádné. Sklep byl plný nejvybranějších masných konzerv takových druhů, kterými se obyčejné lazarety nezásobují.

V hotelu Hrnčíř žila ~~ještě~~ ještě jedna německá rodina jakéhosi barona. Jeho devatenáctiletá dcera se jmenovala Ingrid von Breska. Američané si jezdili pro pana barona autem, pracoval zřejmě s nimi ~~směle~~ v ústředně jejich rozvědky CIC ve Světlé. Nařídili nám, abychom se k celé rodině chovali co nejohleduplněji a sami se panu baronovi doslova klaněli.

Hotely Sirotek a Prokop byly prázdné.

Železná Ruda i vily na Špičáku byly přeplněny uprchlíky z celé říše, mezi nimi však bylo spousta do civilu převlečených vojáků wehrmachtu a eses.

V Čertovém jezeru bylo poškozené stavidlo, voda klesla až o 5 m, příbřežné dno bylo obnaženo a lesní přístupová cesta byla rozryta pásy německých obrněných vozů. Zda sem něco přivážely nebo odvážely - těžko říci.

Černé jezero mělo rovněž trochu níže hladinu než dnes. Rozhodně

jsme jeho hlubiny nezkoumali a nenapadlo to ani Američanům, ačkoliv jejich zvláštní útvar CIC ze Světlé několikrát hledal v jeho okolí vždy za doprovodu německých zajatců nějaké bedny. Vzpomínám si, že severně od Černého jezera měli dvakrát "šťastný lov" - bylo to až koncem května nebo ~~xx~~ dokonce v červnu. ~~Našimi~~ Němečtí zajatci je tu dovedli k místům dvou skrýší, jednou vykopali jednu ukrytou bednu, po druhé ve štole schované tři bedny. Obsah neznám ani jsem se nesměl po něm ptát, CIC byla v tom ohledu neúprosná a naše jednotka byla de fakto Harmondově armádě tehdy ještě podřízena.

Všude v lesích kolem jezer se válely odhozené zbraně, byla tu spousta vozů vojenských i osobních, opuštěných utíkajícími pohlaváry. ~~Ryk~~ Všude jsme našly spoustu provizorních okopů a bunkrů. Na Svarohu bylo zničené stanoviště zřejmě protiletectkých útvarů Luftwaffe.

Lesník Ewald Staněk.

Ano, ~~Na~~ Svarohu měli Němci radary a protiletectké zaměřovače pro západní Čechy. ~~známí~~ Celé stanoviště zničili hloubkaři ještě před koncem války.

Do prostoru kolem jezer nebyl vůbec dovolen nikomu od března 1945 přístup. Cesty byly střežené, mohla tam být větší jednotka. Hotel u Černého jezera byl tehdy již prázdný, takže tam rozhodně měli všechny podmínky pro nerušenou práci. Byly tamtudy po lesních cestách také nějaké přesuny.

Na Špičáku byly samé vojenské jednotky, fingované jako lazarety. Ale ranění tam nebyli a často se tam střílelo z pistolí, snad do terčů, nevím. Bylo mi tehdy koncem války sedmnáct let, otec pracoval na lesní správě, lesy kolem Rudy jsem znal dobře, ale do těch končin jsem se radši moc nehrnul, prostě jsem se jim vyhýbal.

K Čertovu jezeru šel pochod smrti z železnorudského nádraží, myslím, že ~~jmxp~~ vězně převedli ~~známí~~ po lesních cestách někam k Nýrsku, protože se tu žádný masový hrob nenašel. Našli jsme po válce menší masové hroby i ubité jednotlivce při ~~na~~ jiné lesní cestě z Rudy, která vedla přes Debrník ~~na~~ při samé dnešní hranici směrem k dalším jezerům Plesu a Prášilskému opačným směrem, než jsou jezera Černé a Čertovo. Touto lesní cestou k vltavským pramenům šla druhá část onoho březnového transportu smrti, který přivezli esesáci na železnorudské nádraží, vyložili ho tu a všechny nešťastníky hnali neznámo kam...

~~RuxmámsánnstaxššhennáxRudx~~

Dentista Emil Neubert.

Byl jsem jako jeden ze 16 Čechů, kteří prožili z donucení v Železné Rudě válku, pověřen hned v květnu 1945 funkcí starosty. Neměl jsem moc času starat se o to, co tu bylo - Železná Ruda bývala vždy čtyřtisícové městečko a já jsem tu zdědil na 20.000 obyvatel. Byl to strašný zmatek, hlavní bylo udržet klid a nějak to všechno nakrmit.

Co bylo divné: koncem dubna 1945 znaklidnily celé město snahy připravit jeho ozbrojenou obranu. Pak přišli 1. května náhle Američané, takže se město vzdalo bez boje. Jen na východ u Hůrek se ještě několik dnů střílelo, prý tam byla větší jednotka eses. A potom kolem poloviny května se začali místní Němci najednou starat, aby Železná Ruda připadla k Bavorsku. Musel jsem Američany na základě staré speciálky přesvědčovat, že byla vždycky česká.

Koncentrační tábor tu nebyl a o pochodech smrti jste slyšeli. Zajatci tu bývali všech národností, pracovali na pilách a na statečích. Měli tu pro ně takový tábor, nejhůře na tom byli Sověti a potom slovenští partyzáni, ale ti si tu dlouho nepobyli. Zůstalo tu po tom zajateckém táboře několik hrobů ^{Centered} na místním hřbitově a pochovali jsme k nim po válce i zabité vězně z debrnického pochodu smrti.

Ve vilách a na statečích bohatých místních Němců se schovávali ještě několik týdnů po válce esesáci. Utíkali v noci přes hraniční lesy i se svými hostiteli. Prostě mnoho z těch 20.000 nečekalo na odsun, ale šli sami. Pravda, byli i takoví, které odváželi Američané se všemi poctami a s celým majetkem na druhou stranu...

Vedoucí Jednoty ~~pan~~ František Malý.

Žil jsem v Rudě celou válku. Jako příručí v obchodu jsem hodně slyšel. Ze Špičáku k nám chodívali často nakupovat starší, velmi elegantní páni v civilu se stužkami ~~xmkhxpě~~ různých řádů v klopě. Myslím, že tam museli někde pracovat, protože jak na zctavenou by tam byli příliš dlouho, vůbec se neměnili.

Na Špičák jsme za války nechodili, střílelo se tam z pistolí, ani železnorudští Němci ~~ne~~ nijak netoužili podívat se blíže pod pokličku špičáckých hotelů. Sám jsem chodíval k Černému jezeru v neděli vypomáhat do restaurace, ale radši jsem šel oklikou přes Pancíř a Hamry, než špičáckou cestou. Jak tam v červenci potapěči vytáhli ten motor ztroskotaného letadla, na to se pamatuji - mohlo to být tak v roce

1942 nebo o rok později, když se to stalo. Říkalo se tehdy po Rudě, že to bylo bombardovací letadlo, italské, že narazilo na Jezerní stěnu a že v něm uhořelo asi 6 italských ~~praxpaxaxaxax~~ cestujících. Napřed byli pochováni na rudském hřbitově, ale ještě za války je exhumovali a převezli domů, takže to asi nebyli jen tak obyčejní vojáci. Ptal jsem se na to známých, kteří sem teď jezdí z Německa na návštěvu, všichni mi to potvrzují, že to tak bylo.

Pod Svarohem na ~~xxxxxxxxxxxx~~ bavorské straně bylo za války vojenské dělostřelecké cvičiště. ~~Koncem~~ Koncem války se odtamtud přesunoval větší útvar SS přes Svaroh, kolem Černého jezera na Pancíř a odtud na Gerlovu Huť a do Hůrek. Měli ~~šš~~ štáb v loveckém záměčku nedaleko Gerlovy Hutě. ~~šššš~~ Nechtěli se Američanům vzdát bez boje, napadli je u Hůrek a na Zhůří, ale proti dělostřelecké palbě již neměli žádné možnosti. Vzdali se pak ~~podxxx~~ na bavorské straně u městečka Frauenau, kam ustoupili po delším vyjednávání prostorem mezi jezerem Pleso a ~~na~~ Prášilským jezerem. Nadělali Američanům dost starostí, protože při ústupu někde ~~zakopali~~ zbraně, myslím, že je nenašli, i když je hledali dlouho a vyslýchali v té souvislosti kdekoho.

Na Špičák jsem přišel ^{centered} po válce poprvé asi tak 3. až 5. května. Šel jsem tam s americkým majorem Stanczykem, uměl totiž česky a šel na Špičák hledat obrazy, to byl jeho koníček - sbírat cenné malby. Dá se to také tak nazvat. On tehdy chtěl, abych mu ukádal vilu gauleitera Waechtla. Podíval jsem se také do hotelu Prokop - byl prázdný, ale viděl jsem tam v některých místnostech spoustu rozbitých přístrojů, dálnopisů, psacích strojů a jiného zařízení. Major Stanczyk mi tehdy říkal: "Jaká škoda, že to Němci rozbili, to by se vaší armádě hodilo do začátků! Tady to zařízení mělo milionové hodnoty." Ukázal mi také jakéhosi Němce, který šel s dcerou na procházku z hotelu Hrnčíř, a povídal, že je to velmi cenný člověk, kterého si Američané váží. "To je hospodářská hlava, která kroutila celou Evropou," tehdy doslovně řekl, jak mi utkvělo v paměti.

Marie Kubková, sedmdesátiletá důchodkyně.

Nastěhovala jsem se s rodinou do hotelu Prokop začátkem září 1944. Dali nás tam, abychom se starali ~~k~~ o krávy, které patřily k hospodářství hotelu. Byl tehdy prázdný, sklad UFY se stěhoval k 1. říjnu pryč, dostali výpověď. Nedělal dojem, že by byl udržovaný, chátral až až. Můj muž, ačkoliv je Čech, musel tehdy narukovat a tak jsem tam

zůstala sama s ~~mladší~~ mladší dcerkou a starým nemocným otcem. Pak začátkem listopadu přišli řemeslníci a začali upravovat turistický domek u hotelu, kde dříve byla nějaká stavitelská kancelář. Celý ho obnovili a také vilu na rozcestí. V polovině listopadu se do domku a do vily nastěhovali Angličané. Měli polské služebnictvo, bylo to několik rodin, také dvě děvčátka.

Jeden z těch anglických pánů uměl německy, říkali mu doktor. Byl vdovec, žena mu zemřela za války. Požádal mne, abych mu prala prádlo a také jsem jim pekla třeň buchty. Dávali mi za to jídlo, dostávali ho od červeného kříže, každý týden jim auto přivezlo čerstvou várku. Německý dozorce, který s nimi byl, neviděl rád, když se mnou doktor mluvil, zakazoval to, ale doktor se s ním pohádal a tak jsem jim sloužila dál. Vyrozuměla jsem, že jsou pod dozorem, ale ten dozorce byl v civilu a nepřekážel jim ve vycházkách ani je nijak neomezoval. Jedli v hotelu Hrnčíř. Doktor mi nikdy neřekl, odkud přišli nebo jak dlouho jsou v zajetí nebo co jsou zač. Byli to samí "fajnoví" lidé, prádlo měli takové, že jsem ho v životě neviděla. Nedělali nic, prostě tak, třeba doktor stál celé dopoledne u okna a odpoledne šel na procházku. Ani s ostatními se moc nebavil, ti se však stýkali mezi sebou, navštěvovali se. Ve vile muselo být ještě nějaké větší panstvo, protože k těm byli ti z domku moc uctiví.

Když jsem se ptala, jak se sem dostali, tak doktor nikdy neodpověděl. Koncem dubna zmizel a pak začátkem května přišel ~~xxxxxxx~~ ve vojenské uniformě, jako měli Američani, a pak si pro všechny přijelo auto s anglickými vojáky. Doktor mi nechal nějaké staré šaty a prádlo, dostala jsem i fotografii od jedné paní. Slíbil, že se ještě přijede podívat, ale už jsem ho neviděla. Možná, že to byli diplomati nebo něco takového, nevím, nikdy mi to nechtěli říci.

Hned po těch Angličanech v listopadu 1944 přišli vojáci od Luftwaffe a začali dávat do pořádku obě budovy hotelu. Přivezli sem ~~spu~~ spoustu zařízení, strojů, zásoby konzerv, upravovali místnosti a také něco kopali vzadu za budovou. Zrovna, když dávali do zdi ze dvora nějaké silné dráty, tak přijeli po silnici od Nýrska Američané. To bylo 30. dubna, pamatuji se na to jako dnes. Hned druhý den odvezli všechny vojáky z Luftwaffe a odpoledne přišli znovu a rozbili kladivy všechny ty stroje, vytrhali dráty a zase všechno zničili, co tam ti z Luftwaffe za několik měsíců udělali. Vyhazovali ty stroje z oken na dvůr a tam po nich jezdili takovým těžkým autem. Za několik dní si odvezli všechny pa-

Zastřené stopy.

Pokud jim informátoři ukázali, kde hledat, vybrali i všechny uschované bedny s archivy z jejich úkrytů. Nebo obsahovaly bedny něco jiného? Protože, jak nám prohlásil ještě nedávno jeden z těch, kteří "musí vědět", zakopávalo se zlato...

Příště: Kde hledat dál?

Snímek v obrazech.
 č. 38 z 19/9.64

domácí frontě. Dne 20. července byl Hitler spáchan atentát. I když Hitler tento pokus přežil a generálšíf spiklenci byli sbleskovou rychlostí popraveni svými tajnými spojenci v pokusech o rozvrat nepřitele, znamenal 20. července vážné varování. Setřetí SS byli už ochotni obětovat svého vůdce generálům, aby se po „příchodném porostání zrůd“ zmocnili zcela i armády a obrátili ji spolu se silami západních spojenců zcela proti Východu, ale nebyli ochotni prominout generálům, že sáhli k akci příliš brzy vzhledem k předpokladům obratu na frontě a že k ní sáhli tak nešikovně.

Hitlerovi věrní ztráceli tvář v této události jistotu a mezi sebou, v kruhu vybraných, začínali seriózně počítat s porážkou. To znamenalo, že začínali otevřeně mluvit i o tom, jak zabránit, aby se jim politická i hospodářská moc nevymkla z rukou, aby nepřišel ke slovu lid.

V Hitlerově hlavním stanu se sice stále hula optimistická nota, ale pohlaví SS i přímýslu již uderili na vlastní, druhou strunu...

10

PREDPIS O „PŘIPRAVÁCH ČTVRTÉ ŘÍŠE“

Současně s úvahami o hroziící zkáze „Třetí říše“ pomyšleli vedoucí činitelé Hitlerova režimu na to, jak obnovit v pozdější vhodné chvíli čtvrtou, opět svoji. Navazovali horečně kontakty se západními agenty, jedna varianta stíhala druhou a pro všechny případy se připravili i na to, jak postupovat, když snahy o rozvrat nepřitele nevyjdou a nacismus bude poražen.

O „Čtvrté říši“ se ve štrasburském protokolu, respektive v jeho prováděcích nařízeních, která k němu byla důkladně rozpracována, hovoří výslovně.

Protokol nařizuje všem německým institucím, které měly k dispozici devizy, zlato a jiné podobné prostředky, aby je uložily v neutrální cizině. Zvláštní konta, obvykle označená číslem, měla být k dispozici vybraným zmocněncům. Byly sestaveny seznamy lidí, kteří byli oprávněni těmito konty disponovat — každé konto mělo své dva dispozitáře, vybrané tak, že se vzájemně neznali, že je neznala banka (znala jen heslo vkladu). Jména těchto osob byla zanesena do oddělených seznamů a tyto seznamy byly bez jakéhokoliv bližšího označení uloženy v oddělených úkrytech, k nimž mělo klíč jen několik příslušou přísahou vázaných a „věci čtvrté říše“ zcela oddělených jednotlivců. Tito „vybraní“ měli skutečně dispoziční právo a dispoziční v seznamech mohli jednat pouze na základě jejich zmocnění, jinak konty zůstávaly nepřístupné.

PROČ TAK SLOŽITÉ PŘIPRAVY?

Štrasburská konference dala signál k „odříznutí Třetí říše“ v zájmu dalekosáhlých a promyšlených příprav říše čtvrté. Nebude na škodu si zopakovat vojenskou a vnitropolitickou situaci Hitlerova Německa v prvních dnech srpna 1944.

V posledních měsících července se západním spojencům podařilo upevnit pozice v březích Normandie natolik, že mohli vyrazit k dalšímu útoku. Němci byli donuceni vyklidit Avranches. Nápor spojeneckých vojsk, především amerických tanků, dobře zsobovaných pohonnými hmotami, střelivem i náhradními díly, kreslil perspektivu nezádržitelného postupu.

V prvním týdnu srpna byla osvobozena Florencie. V okupovaných částech Itálie narůstaly náznaky příprav protitřetího povstání.

Na východní frontě byla Rudá armáda rovněž v nezádržitelném postupu. Osvobodila Lvov a Brest Litevský, valila se mocnou vlnou na západ. Nic nesvědčilo o tom, že by se podařilo „ruského Ivana“ vůbec zastavit.

Prvních šest neděl zkušností s „tajnou zbraní V-1“ ukázalo, že tento mnohoslibný vynález nepřinesl očekávané výsledky. Obyvatelé britských ostrovů zůstávali klidní a navíc všechny pokusy o jednání s jejich vládou jak využit úkrytů pod vodní hladinou. Vodotěsné body měly být spouštěny do jezer v blízkosti „vodních děl“ a za pomoci ženistů SS. Původně se soudilo po nalezení štrasburského dokumentu, že vodní díla tu figurovala proto, aby bylo možno tyto přípravy

Současně se objevil vážný úkaz i na

bo když se začne lovit v jezeře krátce před jeho zamrznutím...

V Černém jezeře objevitele nikdo nevedl za ruku, nikdo jim neukazoval. K objevu přispěla náhoda, prostudoování ukrytých materiálů jen ověřilo dosavadní znalosti o celém systému ukrývání a tak vyzdvížením beden z Černého jezera celá historie nekončí, ale začíná. Systematická další práce a neúnavné pátrání je zárukou, že nacistická tajemství, ukrytá na naší půdě, nezůstanou již dlouho pouze záhadami.

Jak to vlastně bylo s ukládáním nacistickým archivů?

DOKUMENT Z 10. SRPNA 1944.

Tento tajný dokument se zachoval a jeho úryvky již byly v odborné literatuře citovány. Začíná slovy: „Bitva o Francii je ztracena. Pánové, musíme se postarat o to, aby se nepříteli nedostaly do rukou cennosti, peněžité částky, důležité dokumenty a naše plány pro obnovu hospodářství, vědy a techniky.“ Tato slova byla adresována představitelům nacistického hospodářství v čele s ministrem pro zbrojení a válečnou výrobu Albertem Speerem a řediteli největšího nacistického koncernu Hermann Goering Werke, zastupcům průmyslu, bank, Ribbentropova ministerstva zahraničních věcí a Schellenbergova VI. oddělení tzv. říšského hlavního úřadu bezpečnosti, jehož hlavním úkolem byla špiónáž a příprava rezidentů pro pozdější neonacistické podzemí na celém světě. Všichni tyto „pánové“ se sešli na konferenci v „Maison rouge“ ve Štrasburku dne 10. srpna 1944. Byla to vybraná společnost a rozhodně v ní nikoliv nejmenší slovo věděl SS Obergruppenführer Ernst Kaltenbrunner, nástupce Heydricha ve funkci šéfa Reichssicherheitshauptamtu (RSHA).

— říšský hlavní úřad bezpečnosti. Byl tehdy právě tou osobou, která byla „vůdčí i národu“ přímo odpovědná nejen za špiónáž a jiná tajemství SS, ale také za obrovský majetek, nashromážděný jako výsledek plánovitě, několik let trvající loupežné akce, spojené se zatýkáním vězňů pro koncentrační tábory, s „končným řešením“ židovské otázky a s „okupační politikou“ v obsazených státech celé Evropy. SS v té době měla již také ve svých rukou kontrolu celého výzkumu a všech vědeckých pracovišť Hitlerovy říše. A konečně si již v té době dobře rozuměla s panem Speerem, v jehož rukou spočívala odpovědnost za přežití vážnou část nemovitého i movitého majetku německého průmyslu, v náhoru na vůdčív rozkaz, že nepříteli se smí dostat do rukou pouze „spálená země“ je dobrý právě jen pro okupované území, v samotném Německu však by vážně poškodil jeho nástup do „nového života“ po válečné porážce jakož i reputaci bývalých vládců mezi masami, které by mohly „propadnout bolševické hysterii“.

Jestliže Speerovi šlo o uchování tajů německého výzkumu v chemii, fyzice, výšeletku jaderného bádání a vývoje smrtelných raketových zbraňů a současně o uchování těch devizových prostředků, které měl německý průmysl tou dobou ještě k dispozici

Zástupce ředitele Nationalbank für Böhmen und Mähren Sturm žádá dopisem ministerského radu Gieseho, aby byla projednána otázka odvozu 1 005 kg čistého zlata a dalších cenností.

Reproduktce dopisu K. H. Franka všem vedoucím oddělení německého státního ministerstva, v němž nařizuje přípravu evakuace všech důležitých a cenných materiálů do prostoru Klavoy a Domažlice. DOLE: Poslední fáze akce na Černém jezeře na Šumavě. Bedny s nacistickým archivním materiálem jsou dopravovány na povrch.

Tito tyrolští veteráni měli v posledních dnech války uchránit alpskou a šumavskou pevnost.

JIŽ PRVNÍ ZPRÁVY O NÁLEZU TAJEMNÝCH BEDEN s nacistickými dokumenty v hlubinách Černého jezera na Šumavě vzbudily letos v červenci živou odezvu. I když o povaze listin, které tu byly uloženy, nebylo tehdy ještě nic známo, v „zasvěcených“ kruzích jak neonacistického podzemí (řízeného bývalými šéfy různých Hitlerových organizací) tak všech rozvědek začalo vřít. Zprávy vedly k mnoha dohadům a úvahám — vždyť dosud není mnoho ukrytých archivů s nejdůležitějšími písemnostmi Třetí Říše ještě na denním světle.

V souvislosti s Černým jezerem se hovořilo o loňském pátrání v Toeplickém jezeře v rakouských Alpách, přičemž se spojilo s archivem, který byl začátkem roku 1946 uloupila americká vojenská zpravodajská služba ve Štěchovicích u Prahy. A o celé řadě dalších podobných příhod a záhad, kdy buď CIC nebo bojovky neonacistického podzemí se postaraly o rychlé vyzdvížení a uklizení řady nacistických skrytí, o jejichž obsahu se většina již nikdy nic bližšího nedozvěděla.

EXISTUJÍ NEJAKE SPOJITOSTI?

Rozhodně existují. Základna je totiž společná: je dána příkazem Himmlera jako někdejšího říšského ministra vnitřní správy, uveřejněným v úředním listě již v roce 1944. Tehdy se začínaly hroutit fronty na Východě i na Západě a pohlaví SS a Sicherheitsdienstu chtěli zachránit co se dá pro „IV. říši“, kterou chtěli na troskách Hitlerovy Třetí říše obnovit opět pod svou železnou rukou.

Na otázku, bylo-li ukládání tajných nacistických archivů řízeno jednotným plánem, možno tedy odpovědět kladně. Tento plán byl vypracován s obvyklou německou důkladností a přesností. Zahnuje vedle předpisů o ukládání důležitých listin, jejich zabezpečení na mikrofilmu i ustanovení o dispozi-

První oddělení úřadu německého státního ministra v Praze navrhovalo 24. ledna 1945 tímto spisem Frankovi, aby v důsledku blízkosti se fronty byli evakuováni všichni muži — občané protektorátu —. Tím se mělo zabránit tomu, aby nepřítel získal čerstvé bojové síly. Frank se k návrhu nevyjádřil.

a samo ukryvání maskovat běžnou činností výzkumných vodohospodářských ústavů nebo běžnou praxí přehrad atp. Ve skutečnosti však, jak potvrzují závěry zdravotního i politického téh, kdo na vlastní oči měli možnost spatřit stopy celkem vzácného vyklizení těchto skrytí v posledních dnech války, tu měli autori plánu spíše na myšl, že jezera se stavily možno ve vhodné chvíli vypustit nebo alespoň snížit jejich hladinu. Proto se k úkrytu hodily i odlehle rybníky. Zásvěcený nálezev by se nemusel obízet nákladnou a namáhavou prací těžkých potápěčů, ale prostě by si vypustil skrytý a bedny vyzdvihl.

Strasburský protokol a jeho prováděcí nařízení se ovšem neomezoval jen na jezera. V prováděcích nařízeních se hovoří i o štolách, vyhloubených buď vodorovně nebo svisle, v některých případech i o kombinaci obou těchto směrů. Počítalo se i s využitím přírodních skrytí, např. skalních jeskyní, těžko přístupných roklí, opuštěných dolů. Dokonce se pro zamaskování „vyvinul“ syntetický speciální kamen, který od přírodního rozeznají jen geologové složitým rozborem. Celá škála předpisů hovoří o zabezpečení uložení předmetů třaskavinami a o maskování úkrytů. Kdyby všechny osoby, které na akci ukryvání pracovaly ať už v kancelářích nebo v terénu, zasáhly na frontě — možná že by konec války nebyl případ na 9. května 1945, ale o pár dnů později.

Ovšem pak by se neonacistické síly budovaly tíže, chybělo by spousta odborníků na slovo vzatých, kteří by sice dostali přísaze vědci, ale zlomili tzv. „Kamaradschaftsde“ — přísahu do vlastních řad. Není tedy divu, že s takovou horlivostí raději ukrývali, co se dalo, než aby vykrváceli „pro vlast a vůdce“. Jednak v případě, že kladli vlastní zájmy nad zájmy obecné, měli „věno“ pro své americké za-

11

Jádný před koncem války vydal K. H. Frank příkaz o evakuaci archivních dokumentů, zlata a dalších cenností do prostoru klatovského a domazlického okresu.

jimatele, (nebo dokonce měli i pokyny s tímto „věnem“ předstoupit v zájmu získání přízně, vlivu a další práce na světych úkolech pro perspektivu čtyřtří řše). A potom uložené materiály a cennosti mohou ležet velmi dlouho, mohou čekat „až přijde den“ vyzdvižení ve vhodných podmínkách, o nichž rozhodují nikoliv ti, jimž světil svůj odkaz vůdce, ale ti, které pověřili pánové daleko prozřevější jako Kaltenbrunner, Speer a další.

„ALPENFESTUNG“

Poklady se měly soustředit v oblasti Alp, kde je hojnost jezer i jezírek, skal, jeskyní a jiných skrytí, včetně starých solných dolů. Sem se také konci války stahovali nacistické úřady, sem posílali příslušníci vládnoucí kliky své rodiny s celým během války značně rozhojněným „movitým majetkem“, sem putovaly z celé Evropy kolony nákladních aut s historickými, kulturními a jinými poklady a drahotnými z vylopuených muzeí, sbírek, obrazáren, zámků a bankovních trezorů, zde se ukládaly poklady „přiručné“ i perspektivní. Tady si také mocní a prozřeví Hitlerovy řše ujednali na dny konečného zhroutení schůzku.

Národu se říkalo o tom, že alpskou pevnost nutno bránit do posledního muže a že je nedobytná. Města a lázně byla vyhlášena za lazaretní, bezpečnost rodinám a majetku zaručena, v horách a lesích vybrané jednotky měly překať konec války, v civilu se vmísit mezi „rekreanty“ a začít pracovat na „nových úkolech“. Tak si představovali oni prozřeví mužové v praxi „Alpenfestung“, o níž hned po skončení války nepokrytě prohlašovali, že to byla jedna z největších fikcí válečných dějin.

Ve smyslu štrasburského protokolu se ke sklonku války vydaly na cestu k Alpám další početné kolony, dobře sřížené jednotkami SS. Sledem za naloženými poklady putovaly v těchto kolonách náklady podle příkazů štras-

burské konference. Některé dorazily na místo, jiné se musely svého nákladu zbavit již cestou, protože vývoj válečných operací jim znemožnil dorazit do cíle. Velitelé kolon však vždy dorazili až s podivem, jaký byl živý ruch ve dnech 1.-5. května kolem lázeňského městečka Aussee, jedna zajímavá osobnost nacistického světa stíhala druhou — jen trochu rychlejší zásah spojenecké a čistší intence CIC, to by byl teprve Norimberský proces zajímavý!

„BOEHMERWALDFESTUNG“

Ano, nemýlíte se, pevnost Šumava. Alternativa pevnosti Alpy, její předmostí vsifcnyj plán pánů K. H. Franka a spol. rukou společnou a nerozdílnou s mnichovským gauliteirem a jeho kumpány. Vznikl snad jen o pár měsíců později, když protektorátní a bavorská nacistická elita uzavřela příjmy ve vnitřních rozměrech s berlínskými prozřevými hlavickami a pochopila jejich plány.

Pevnost Šumava se „budovala“ jako pevnost podobně jako v Alpách. Snad jen vojenské zabezpečení mělo být důkladnější: na Šumavě operovalo 5 divízií 7. armády včetně tankové SS brigády zvané Therese, několik divízií tzv. armády OSTMARCK, posílené věrnými sbory SS a počítalo se s tím, že v případě „vývoje válečných událostí“ se sem stáhnou útvary Schoernerovy armády „Mitte“, v posledním měsíci války snad nejlépe vyzbrojeného a udržovaného nacistického armádního sboru, který operoval v Čechách a měl dokonce 62 divízií.

Horečně se tu pracovalo na nutných provizoriích opěvněních v šumavských hvozdech a horách. Okopy a bunkry, kryty, skryš zbraní a celé arzenály munice měly doplnit bojovou přípravu pevnosti Šumava, kde většina měst byla prohlášena rovněž za lazaretní nebo otevřena a přeplněna obrovským počtem uprchlíků a prominentních rodin „lepší nacistické společnosti“, aby se v případě nutnosti v tomto zmatku snaže ukryti ti, kteří k tomu dostali patřičné příkazy a pověření.

Navíc se tu rozvíjela další horečná činnost: K. H. Frank vydal příkaz přivést tu patřičné úkryty pro důležité materiály, zásoby a písemnosti. Vybral k tomu okresy Domažlice, Klatovy a zřejmě rozšířil okruh rovněž i na Prachaticko, jinak by j i příkaz sova putoval na vědomí prachatickému landrátoři.

Příkaz je adresován vrchním zemským radám, majetkovému úřadu přineckém státním ministerstvu, ústřednímu stavebnímu úřadu u německého státního ministerstva, velitelé řádkové policie, velitelé bezpečnosti, policie (SiPo) a bezpečnostní služby (SD), pověřenci říšského komisaře pro upevnění německého soustředění, pověřenci německého státního ministra v Čechách a na Moravě pro vstavbu, generálnímu referentu pro protiletectkovou ochranu, řídicí úřadové Východ, německým vedoucím a presidiálními úřadům autonomních protektorátních ústředních úřadů, zemským presidiem v říšských správách v Praze a Brně, vrchnímu finančnímu presidentovi a kurátorům německých vysokých škol v Praze a německé techniky v Brně. (Kurátoři těchto škol rovněž dbali o zatím nerušenou výzkumnou práci stovek laboratorů a vojovných ústavů, umístěných pod stálovou péčí SS v prostorách uzavřených českých vysokých škol). Svůj příkaz vydal K. H. Frank 22. února 1945 a shrnul v něm na 9 stranách podrobné předpisy pro případ přímého ohrožení nepřítel.

K. H. Frank v tomto příkaze ukládá adresátům, aby zajistili prostřednictvím zvláště jmenovaných (jinými místy — sic!) zmocněnců odvoz všech v předchozím výnosu z 9. února 1945, čj. I 2 — 7688/100 g vyjmenovaných materiálů, písemností a cenností (výčet stejný jako v usnesení ze štrasburské konference) na bezpečná místa, aby „nebyly pro svou cenu nebo nahraditelnost pokud možno zničeny“. Každý úřad měl vypracovat svůj vlastní plán odvozu potřebných materiálů do předem připravovaných úkrytů v okresech Domažlice a Klatovy jako do prozatímních záchranných středisek.

Skoro by se tu vtrála myšlenka, že K. H. Frank vyvíjí cenné písemné archivní materiály, kartofky, přístroje, aparatury, stroje, plány atd. do náruči americké CIC, že je odsunuje z míst, kde by jimi mohli ihned od osvobození disponovat sami Češi. Mimochodem, v rámci těchto příprav k „nerušenému zakončení války“ se chystali také Frankovi dědici k evakuování všech mužů ve věku 16—60 let z Čech a Moravy, aby tak zne-možnil nepříteli získat čerstvé bojové síly“. Obsahuje to služební záznam z 24. ledna 1945, ale pan K. H. Frank se zřejmě bál zásobovacích obtíží nebo byl příliš realistický na to,

aby neviděl absolutní fiktivnost tzv. Raumungs-bieten (vyklizovacích postupů, kam měli být evakuováni soustředění). Tolik lidí „konečně vyříditi“ se už v tak krátké době nedalo a Městské k dispozici nebyl, tak K. H. Frank se zdržel vyjádření. Plán putoval do stoupy, záznam k archiválím a ty do úkrytu, odkud se vytláhly teprve po letech.

Tehdy také K. H. Frank rozhodne o přemístění některých uložených předmetů v šlechtických slojích a posílá je dále k jihu. A zástupce ředitele Národní banky pro Čechy a Moravu Sturm píše o radu, jak a kam odvézt poslední zbytky zlatého pokladu banky ve váze 1.005 kg čistého zlata a dalších cenností. Navrhuje Řezno nebo Norimberk (dopis psal 19. února) a zmocněnec dr. Bartisch na přípis poznamenává: „Nechť vyřeka mého pokynů! Najdeme pokračování tohoto dopisu? Neleží tato tuna ryzího zlata z trezoru naší Národní banky ještě někde v „šumavské pevnosti“?

Ale zatím konec s panem Frankem, vraťme se k putování pokladů...

TRANSPORTY NA POCHODU

Srovnáním údajů o transportech nenejších archiválií, příručných peněžních částek, zlata, výzkumných plánů atd. zjišťujeme, že rozhodujícím datem zde byl 20.—21. duben. Kolony se vydaly na pochod vesměs počátkem 2. týdne dubna. Rychlost jejich postupu byla narušena prudkým vývojem válečných operací spojeneckých velitelů častým přerušováním spojení velitelů kolon s ústředními, které si uchovávaly zřejmě právo rozhodnout, která varianta o konečném cíli a jednotlivých fázích ukrývání částí nákladu bude konečná.

V těchto dvou dubnových dnech si již odpovědní velitelé uvědomovali, že vyhlídka na válečné vítězství s konečnou platností neexistují. Konečně také 21. dubna 1945 opouští tonoucí berlínskou loď samotný Hermann Goering a přechá s ozbrojeným doprovodem přes Drážďany, Plzeň, Klatovy na svůj budující se nový hlavní štáb Luftwaffe (letectva) na Špičák u Železné Rudy, kde se po krátkém střetnutí se slozami SS a po zjištění, že sídlo hlavního štábu bude sotva do konce války dobudováno, bleskově rozhoduje pokračovat do Alpské pevnosti a urychlit svoje vyjednávání s Američany za každou cenu. Život je život a o vyvážení s holým životem — o to mu jistě nejde.

Ve dnech 20.—21. dubna Rudá armáda útočila již v Lužici, sovětská ofenzíva na Berlín trvala již skoro týden. Američané obsadili Lipsko. Spojenecké armády na západní frontě rychle postupovaly na všech úsecích. Padla Bologna, Titovy jednotky se blížily Terstu.

Ve střední Evropě postupovaly sovětské sbory na jih od Chotěbuzi, na jižní Moravě a do těsné blízkosti Ostravy. Američané byli v Cvikově a táhli na Krušné Hory. Na jihovním kali do Norimberku a spěchali na východ. Již 27. dubna odřízli s výjimkou silnice na Linec všechny výpadové silnice ze Šumavy. Při tom Linecká byla ohrožena rychlým postupem Spojenců, i když samotný Linec dobyli Američané.

Velitelé kolon, a co teď? Spojení s centrální přerušeno. Naložené nákladní vozy s bednami z centrální z prozatímních severnějších položených úkrytů znemožňují rychlý postup, ve dne se nedá vůbec jet, silnice jsou stále přeplněnější uprchlíky. Velitelé kolon se tedy zhusta rozhodují podle místních poměrů a úkol štrasburské konference naplňují v šumavských a havorských jezerech. Nejsou však pověřeni „příjemci“ zásilek a tak nejsou ani potvrzeni jako v předchozích dnech organizované akce. Pro zajímavost uveďme jednu ze zachovaných stvrzenek na zásilku, odevzdanou v alpské pevnosti Kaltenbrunnerem. Obsahovala: 50 kg ryzího zlata v prutech, 50 beden zlomkového zlata a zlatých předmetů (šlo o bedny s nákladem 40—50 kg), dva milióny švýcarských franků v hotovosti, 5 beden brilantů a jiných drahokamů a sbírku známek v hodnotě 5 miliónů zlatých marek.

Potvrzenky z Černého jezera nebo jiných úkrytů na Šumavě se nenašly. Zatím máme vlastní zásilku, spíše její část a na další se určitě ještě přijde. Jak by pomohlo pátrání, kdyby promluvili všichni pamětníci nebo svědkové! Kdyby se upamatovali všichni, kdo viděli nebo si všimli...

Příště: hovoří průvodce transportu beden z RSHA Berlín (velitel kolony Skořeny).

Centered

Centered

Obrana lidu

ÚSTŘEDNÍ ORGÁN MINISTERSTVA NÁRODNÍ OBRANY
ROČNÍK XXIII • 10. října 1964 • Cena 1 Kčs • Číslo

41

Reportér OL po stopách nálezu v ČERNÉM JEZERĚ

DEN GESTAPÁKA v městě karafiátů

Zpravodaj časopisu Quick z Mnichova:
— Našli jste mezi dokumenty i důkazy proti fašistům, kteří se tehdy podíleli na zločinech a dnes jsou činní v západním Německu?

— Ano, našly se takové důkazy. Například je to podle nových dokumentů materiál o Kilianu Ruprechtovi, který začal v roce 1938 jako pracovník gestapa v Mnichově a později byl přeložen do Písku a Klatov. Patřil mezi nejbrutálnější gestapáky. Na základě jeho aktivní činnosti bylo zatčeno přes 300 osob a mnohé z nich popraveny. 11. března 1943 osobně zastřelil odbojového pracovníka Josefa Lanze. Dnes patří mezi spolehlivé pracovníky Gehlenovy špiónážní organizace, a to na úseku proti Československu. Používá krycího jména Krammer nebo Klein. — (Z tiskové konference konané dne 15. září t. r.)

VOJEL
krácel
report
dotkl:
vým v
Vítám
kolekt
le poi

DEN GESTAPÁKA v městě karafiátů

(Dokončení ze str. 1)

R A N O

— Krammer, Krammer — Krammer, Klein. To má být ten Klein od nádraží? Nebo z Hůrky, hned pod stadiónem? Nevím. Jméno Krammer jsem tady vůbec neslyšel. Zkuste se zeptat nějakého staršího esenbáka...

— A co jméno Killán-Ruprecht?
— To už je jiná!

Přibližně stejnou odpověď dostanete od paní Maškové, Vozobulové, Dr. Mojžíšové, Korecké, soudruhů Suchomela, Krásenského, Toušky, Rádla, Sebka, Klímy a dalších lidí v Klatovech. Tohle jméno znají lidé kolem čtyřicítky a starší v Sušici, Domažlicích, Písku, Nepomuku...

Co jim připomíná?

Paní Baumgärtnerová: Ruprecht ráno sebral vládka a šel pryč. Sotva pozdravil. Jen mávl rukou jako když odhání mouchy. V domě s nikým nemluvil. Psi měl zlého. Rozkousal celé dveře. Jinak jsme o něm celý den nevěděli. Paní si ráda přispala. S domácností si mnoho starostí nedělala. Byl to takový typ ženské, černá, s ohromnými náušnicemi, jak bych to řekla, bylo na ní vidět, že je jak se říká „do větru“. U nás bydleli až do konce války. Tehdy najednou Ruprecht zmizel a už jsem ho potom neviděla. Říkalo se tady, že ujel na motorce přes Zeleznou Rudu do Bavor.

Utekl jen s tím, co měl na sobě, ke svým — k rodině. Konečně, k nám si rovněž nic nepřivezl. Nábytek tady zrekvíroval židům. Nebylo od něho pa-

...antní, že nechal s sebou chof. Ci neměl na tan-
dému místo? Dnes snad je již rodinka pohromadě.
Nebo paní Hilda zaklepala podrážku na fornu Klá-
genfurtského kláštera? V tom případě ji jistě cti-
hodná abatyše uložila důkladné pokání za stryptý-
zové scény...

DOPOLEDNE

Dost už soukromých věcí. Pan kriminální asistent je ve službě. Od vily č. 259/IV v Goethe-Strasse neměl do zaměstnání daleko. Kráčet do další vily. Dříve se tam říkalo „U Singrů“ podle jména klatovských továrníků. Dnes jsme spatřili mateřskou školu, v níž již téměř nic nepřipomíná společnou s umrlčí lebkou a hnáty ve znaku. Snad jen místní znalec pozná ve sklepe „korekci“ – celý zbavené světla, aby oběti rychle „měkly“.

Vilém Vacovský: „Prvního výsledku u Ruprechta se zúčastnili ještě další gestapáci. Když mne přivedli, dostal jsem pár facek. Namítl jsem, že snad není možné, aby člověka mlátili. Friedl to přeložil. Všichni se tomu směli. – On filosofuje. Filosof jeden. – Pak přišel povel ohnout a hned jsem dostal bití. Při dalších výsledcích to nebylo jiné. Ruprecht a Friedl – to byl jeho tlumočník, kterého partyzáni zastřelili u Kolínce, když ho vytáhli z prasečího chlívků – mlátili kabelem s otočkou. V Terezíně byly sundané kalhoty pozdnívacím znamením. Naše tělo mělo barvu žluto-modro-fialovou. To byla vizitka klatovské tajné státní policie.“

ODPOLEDNE

Po dobrém obědě sepsávali oba výtečníci protokoly. Sumírovali tam vše, co z lidí vymlátili i nevymlátili. Jejich další zvláštní specialitou byla „doporučení“ pro vyšetřujícího soudce, soud i vedení koncentračních táborů, jak s vyšetřovanými nakládat. Máme před sebou dokumenty, které nám půjčila paní Růžena Vozobulová a které jinak velmi pečlivě vězeňské cenzury patrně ušly. Citujeme úryvky z dopisů:

Zuchthaus Gollnow - A115

...Jako další Vám musím poděkovat také za balík, který došel 4./7. Po podepsání příjmu byl rozbalen, avšak obsah byl odebrán a já zůstal opět jen při ohuti a veliké. Proto mi už nic neposílejte a dopřejte to dětem...

V jednom z předchozích dopisů si Jaroslav Vozobule zavzpomínal na vůni chleba, který pekla jeho maminka. Takto to dopadlo, když mu jej poslali expres.

Untersuchungshaftanstalten Dresden (Hauptanstalt), Dresden A 24, George - Bähr - Str. 5.

...Dále děkuji za blahopřání k mým padesátinám, které jsem oslavil v oceli, náramkách a při stálých vzpomínkách na Vás...

Z téhož dopisu lze vyrozumět, že obhájce ex offio Behrens, nehnul pro svého mandanta ani prstem. Nevyhotovil ani písemnou žádost o milost.

K čemu, když měl i on „doporučení“ od Killána Ruprechta, aby s Jaroslavem Vozobulem a ostatními bylo co nejprísněji naloženo. Stulík, Mašek, Zeman, Dostál a další – celkem 13 členů RNV – revolučního národního výboru bylo odsouzeno k trestu smrti. Ostatní šli do káznice a koncentračních táborů. A to byla jen jedna skupina. Ruprecht měl nejlepší jméno. A nechyběl při popravách na vojenské střelnici v Lubech. V době heydrichiády tu bylo ve „Spáleném lese“ zastřeleno 73 našich občanů.

VEČER

Podvečerní zábavou obyvatelů „vládní čtvrtě“ (hned vedle Ruprechta bydleli ve vilách další gestapáci) po celodenní vysilující „práci“ byl výcvik vlčáků. Stále ještě nebyli tak zlí, jak si jejich páni

představovali. Při výsledku dostal výprask soudruh Touška i pes. Důvod: Netvářili se na sebe nepřátelsky.

A po večeri?

Předseda SPB Suchomel: „Kam jinam než do kavárny Slavie, která byla jakýmsi společenským střediskem lidí poplatných té době. Vrchní Gol by toho věděl více...“

Takový byl den nejbrutálnějšího gestapáka v městě nejkrásnějších karafiátů.

hor - pra

Bývalému kriminálnímu asistentovi, t. č. pracovníku Gehlenovy špiónážní organizace, Killánovi Ruprechtovi, zasíláme malý doplněček do rodinného alba z jeho pobytu v Československu.

Vila v bývalé Goethe-Strasse Nr. 259/IV. V přízemí jste vlastnil dvaapůlpokojový byt s příslušenstvím...

Domáci, paní Baumgärtnerová, je již dnes sama. Pozdravovat vás od ní nemáme...

Soudruh Vilém Vacovský se na Vás neobyčejně těší...

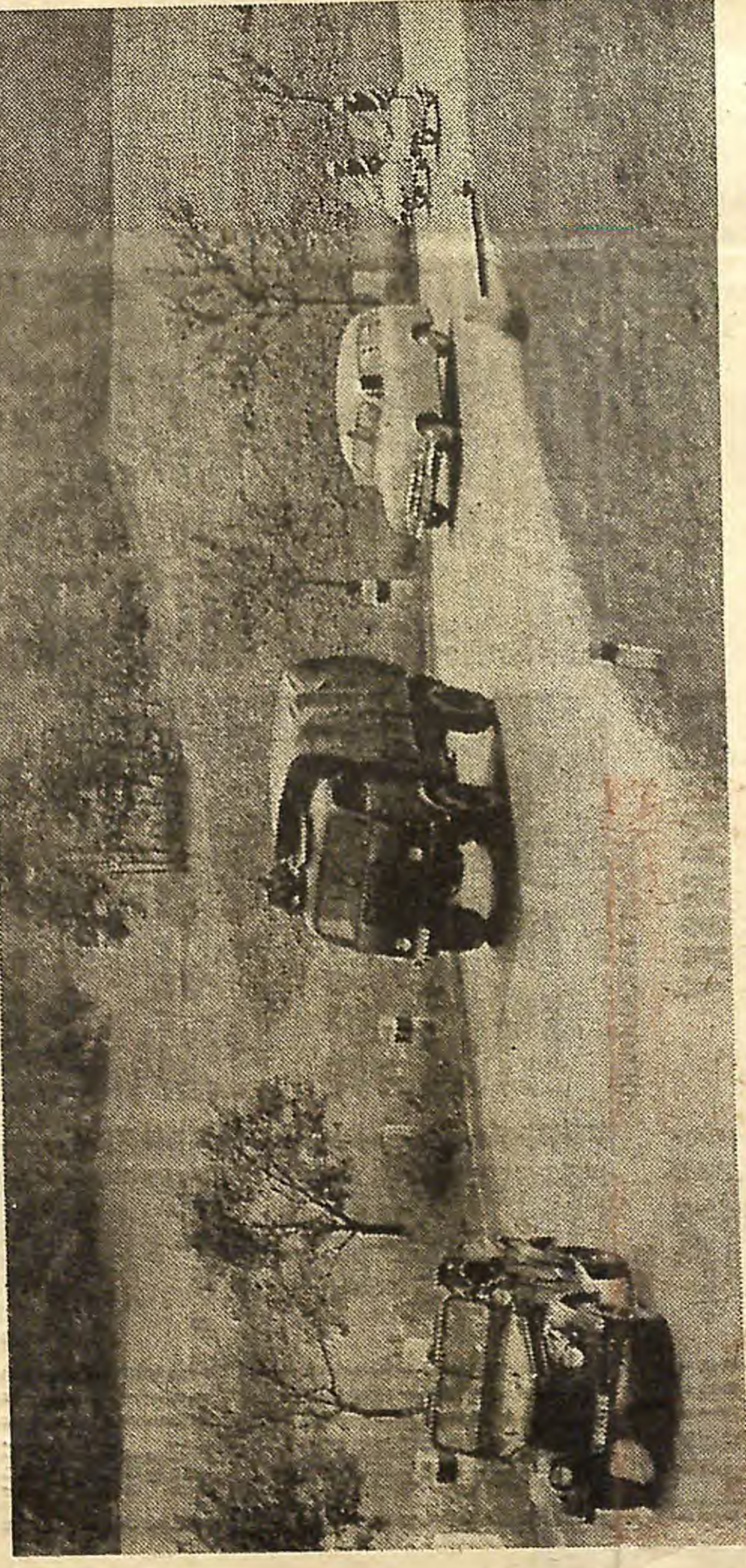

Poznáváte svůj úřad? To je Singrova vila. Dříve: gestapo. Dnes: mateřská škola.

než se víko otevřelo

Z lesní cesty na malé prostranství vyjel garž. Na okamžik zpomalil, ale vzápětí se opět rozjel. Za ním se přibližovala těžká nákladní Tatra a stanovenou vzdálenost bylo potřeba dodržovat. Lépe když je větší. Co kdyby...

Ujeli pár kilometrů mírně svahovitým sádkem kolem řídkých, vysokých jedlí a smrků. Lesní cesty na níž nepotkali ani živačka a ta dvě slova v tom tichém osamění napadla nejednoho z těch co jeli v této koloně, kterou uzavírali dva příslušníci Všeobecné bezpečnosti na zbrusu nových, bělostné kapotonových skútrech. Před nimi v úctyhodné vzdálenosti za Tatrou jela sanitka s doktorem a potřebným zdravotnickým vybavením. Co kdyby... Zase padla ta slova. Dvě obyčejná slova, která se těm budou pronásledovat po celou jejich dlouhou cestu. Ta dvě slova budou nutit zkušeného řidiče Tatro k opatrnému sešlapování pedálů, obezřetné vyhlédávat na silnici ten nejrovnější terén, vyhýbat se již z dálky dolíkům, které při rychlé jízdě snadno dokážou jaksepatří rozkázat karosérii, plynule brzdit, přidávat plyn a

ladně vyjíždět zatáčky. Je přece v zájmu všech, aby vysoká, dobře odperovaná korba nákladní 805 se po celé cestě co nejméně otáčila.

Ta dvě slova z počátku v lekcím z jezdů kolony, třebaš jen ve zlomcích okamžiků, vylávala takový divný pocit. V záblescích tohoto vědomí si člověk připadal jednu chvíli jako hrdinu, v druhé si uvědomoval, že se to může docela dobře podobat strachu. Ty nhlady se na těch prvních kilometrech cesty střídaly jako pravidelná sinusoida, než si lidé zvykli a nervy napjaté očekávání se uklidnily.

Vedoucí vozidlo kolony pomalu přejelo šterkované prostranství vyhrazené k parkování vozidel návštěvníků Černého jezera. Ted bylo prázdné. Gazik opět vyjel na asfaltovou cestu, zatáčel doprava a začal se spouštět dolů k Zeleznému Rudě. Řidiči vjížděli k Zeleznému Rudě, zvědavě zírali na neobyčejně dlouhý pruh smáhem se zasunutými rychlostmi. Desítky vyletnutých proudících toho krásného červeného dne padl cestu na Spilčák, k rekreačním chatám a hotelům, zvídavě zírali na neobyčejně dlouhou kolonu. Každý již věděl. Zprávy z tohoto šumavského kouta vzrůstaly svět, který čekal na vzájemné očekávání. Co obsahuje čemé bedny vyloužené ze dna ledovcovitého jezera uložené na ložné prostore terénní Tatro? Zvědavé pohledy desítek a stovek lidí doprovázely kolonu, dokud nezmizela v zákrutu. Nikdo z těch co přihlíželi jízdě kolony netušil co by se mohlo stát kdyby...

Opět to pratiné slovo, které se lidem z kolony vepíše nesmazatelně do tváří, které v nich s každým dalším kilometrem ujeté cesty bude zmnohonásobňovat únavu a zvyšovat napětí.

Pyrotechnik tam na břehu jezera se mohl mýlit. Omylnost je vlastností lidí a jak snadno přáve tady...

Lidská vynalézavost a důmyslnost dokázala vykonat divy. Vzpomínku na velké pamítníky vědy, postavené lidmi, zakali jiná. I nejvíce zbraně jsou výtvorem lidského ducha.

Mýslénky se vracejí v konkrétních řadách. Vybuchují pera, tuž-

skrývá nebo jaké překvapení můžou přichystat. Proto ta důsledná konalé. Zejména v tomto případě. Jeden, druhý, třetí... Každý z jiné strany, mohl být přesně určen způsob uložení obsahu uvnitř bedny, jejíž tajemství zakrátko bude odhaleno.

Co znamenají dva dráty na kovové korbě uvnitř jedné z dřevěných beden, která působením rozpouštědla pozbyla svůj černý, strážidelný isolační ná- těr?

Po několikerém prověření a pozorování je jasné, že k víku nevede žádný drát ani není nijak zvláště zajištěno. Ale pozor, zamek by mohl být spojen s roznětkou, která by

Konvoj s bedýnkami má jede do Prahy

snad... Zvláštní pozornost bude

č. Defektoskopické snímky musí být dokonale. Zejména v tomto případě. Jeden, druhý, třetí... Každý z jiné strany, mohl být přesně určen způsob uložení obsahu uvnitř bedny, jejíž tajemství zakrátko bude odhaleno.

Co znamenají dva dráty na kovové korbě uvnitř jedné z dřevěných beden, která působením rozpouštědla pozbyla svůj černý, strážidelný isolační ná- těr?

Po několikerém prověření a pozorování je jasné, že k víku nevede žádný drát ani není nijak zvláště zajištěno. Ale pozor, zamek by mohl být spojen s roznětkou, která by

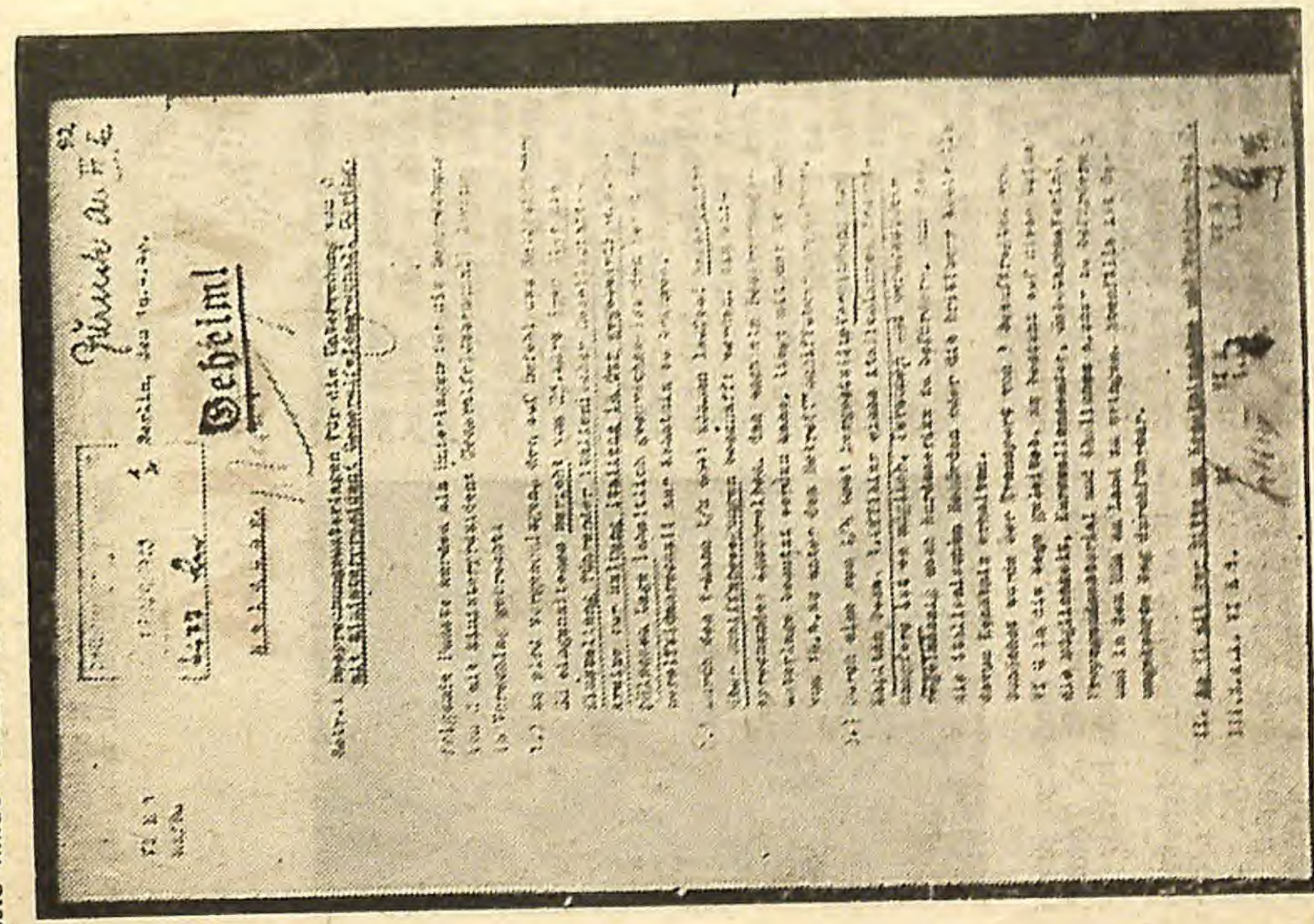
Konvoj s bedýnkami má jede do Prahy

snad... Zvláštní pozornost bude

věnována zkoumání závěsů, ru-kojeti, falcovaným rohům.

A teprve potom se k zámku bedny přiláží olovená schránka s ukrytým radioaktivním zářičem. Na opačné straně se připevní fotopapír a teprve potom se nadzvedne na dleku víko olovené schránky a kobaltový zářič prosvětlující bednu s obsahem se nechá působit. Samozřejmě až bude obsluha v krytu. Co kdyby...

Exponovaný papír se vyvolá. Je třeba provést zkoušku a správně stanovit expozici působení zářiče

Přísně tajné je hlášení o podkladech pro porađu admirála Canarise, šefa nacistického Abwehru s předsedou nacistické vlády Goeringem

Lidé v úkrytu už se ho nebudou snažit skrývat, když jeden z nich uvede z bezpečné vzdálenosti kladvové zařízení do pohybu. Čas jako slímák, ale lidé to nebudou vnímat. Každá vteřina, každá otázka situací bude více dramatictizovat.

Ale pak musí nastat konec naplatého očekávání, stnulých pohledů. Jeden z těch lidí udělá sotva znatelný pokyn a ostatní porazeměji. Přesta vyčkají až...

Nyní zbývají jen vteřiny, které odměřují okop s bednou od lidí v úkrytu. Co je uvnitř?

Otázka vepíše do mnohých tváří lidí dychtivost, ale to už patří někomu nepostřehne. Udatnost se odvíjí příliš rychle. Rázné kroky překonají potřebnou vzdálenost a pohled se svezedolů.

Na dne okopu bude zlověstná bedna s pootevřeným víkem přimínat číhavě rozervané dračí čelisti. Ale budou to čelisti bez jedovatých zubů.

Cerná bedna vydá svůj obsah — zasunutou kovovou skříňku menších rozměrů, vodotěsnou, izolovanou proti působení vlhkosti a zalitou izolační hmotou a proměně se v bezecenný kus dřeva.

Po otevření kovové skříňky lidé s pochopitelným vzrušením budou zírat na záhlaví dopisů s označením různých nacistických úřadů, hieroglyfů podpísů některých veličin hitlerovské říše. Plátny, seznamy a pak tyto dokumenty a všechno ostatní předají...

Zanedlouho už bude jasné, že písemnosti jsou z dlouho hledaného archivu Říšského hlavního bezpečnostního úřadu z Berlína.

Víko otevřelo

z nichž mnozí dosud žijí v západním Německu u Rakousku.

Nález obsahuje i další dokumenty neobvyčejně důležité z hlediska státní bezpečnosti naší socialistické republiky, které pochopitelně prozatím není možné zveřejnit. Prohlásil to na tiskové konferenci ministr vnitra L. Štrougal, který přislíbil, že po vyhodnocení budou další dokumenty postupně zveřejněny.

Šumavské Černé jezero vydalo své tajemství

Stanislav ŠUSTA

VYLUČUJE SE PROMLČENÍ válečných zločinů

Ve dnech 24. a 25. září se konala druhá plenární schůze Národního shromáždění ČSSR v novém volebním období. Schválila státní závěrečný účet za rok 1963, projednala zákon o jednacím a pracovním řádu Národního shromáždění, zvolila soudce Nejvyššího soudu a rokovala o některých dalších zákoncích opatřeních. Podle zákona o organizaci soudů a volbách soudců, zvolilo Národní shromáždění předsedu Nejvyššího soudu dr. J. Literu a předsedu promovaného právníka J. Brešťanského, dr. P. Uhlíře a podplukovníka justice J. Musilů.

Národní shromáždění schválilo rovněž významný zákon, kterým se vylučuje promlčení trestního stíhání nejzávažnějších trestných činů proti míru, válečných trestných činů a trestných činů proti lidskosti, spáchaných ve prospěch nebo ve službách okupantů. Vládní návrh tohoto zákona odůvodnil ministr spravedlnosti dr. Alois Neuman.

Zabránil, že otázka odpovědnosti válečných zločinců se stala aktuální už od doby první světové války a k jejich trestání došlo fakticky až po druhé světové válce. Z platných mezinárodních smluv a dohod i z řady usnesení Valného shromáždění Organizace spojených národů o potrestání válečných zločinců, zločinů proti míru a zločinů proti lidskosti jasně vyplývá, že po právní stránce byly vytvořeny plně předpoklady k tomu, aby ani jeden z válečných zločinců, strážců a vykonavatelů ukrutností masového vylazování národů, hromadných poprav a jiných zločinů proti lidskosti neunikl spravedlivému potrestání. Trvalou zásadou mezinárodního trestního práva se — přes pokusy některých obhájců imperialismu o její popření — stalo, že osobní odpovědnost mají pachatelé za válečné zločiny a zločiny proti lidskosti.

Problém spravedlivého potrestání válečných zločinců byl v průběhu dalších let po skončení druhé světové války důsledně řešen v Sovětském svazu a ostatních zemích socialistického tábora a v některých kapitalistických státech pod tlakem demokratických sil. Postupně se však ukázalo, že značná část strážců i vykonavatelů válečných zločinů a zločinů proti lidskosti uniká spravedlivému potrestání, zejména pro stále vzrůstající blahovolný

postoj k jejich stíhání ze strany některých západních států. Nejvýrazněji vyniká tento blahovolný postoj, liknavost a přímá neochota při stíhání válečných zločinců v Německé spolkové republice, ačkoliv sami někteří západoněmečtí činitelé odhadují, že v Německé spolkové republice a v některých dalších západních státech žije asi 27 tisíc těžkých válečných zločinců, kteří nebyli dosud odhaleni a potrestáni. V poslední době se dokonce v tisku Německé spolkové republiky objevují úvahy o tom, že k 8. květnu 1985 by mělo dojít k promlčení trestního stíhání všech válečných zločinců.

Zločiny proti lidskosti a míru svým rozsahem, počtem pachatelů, organizovaným způsobem a užitím nejbrutálnějších prostředků, do milionů idoucích prostředků, počtem nevinných lidí, kteří jim padli za obět, jsou zločiny proti veškerému lidstvu a musí být proto ve shodě s platným mezinárodním právem všude stíhány a souzeny. Je proto v rozporu jak s platným mezinárodním právem, tak se zásadami spravedlnosti a humanit, dovádějí-li se někdo vnitrostátních předpisů o promlčení běžných trestných činů ve prospěch zatím nestíhaných a nepotrestaných válečných zločinců. Vzhledem k tomu, že i naše vnitřní zákonodárství zná promlčení běžných trestných činů, předložila vláda návrh zákona, kterým se vylučuje promlčení trestního stíhání nejzávažnějších trestných činů a trestných činů proti lidskosti, spáchaných ve prospěch nebo ve službách okupantů. Obdobné právní předpisy byly schváleny v Polsku, v Izraeli, v Německé demokratické republice a připravují se v Belgii, kde má být promlčecí doba prodloužena z 20 na 30 let. Obdobný význam mají ustanovení trestního zákonodárství v SSSR, která umožní vyloučit promlčení těžkých válečných zločinů proti lidskosti.

Z diskuse, která byla k vládnímu návrhu zákona v Národním shromáždění provedena, vyplynulo, že zákon o nepromlčení těžkých válečných zločinů je plně oprávněn a vyjadřuje spravedlivý požadavek československého lidu. Návrh zákona byl pak jednoduše schválen.

Obsahem dokumentu z 12. dubna 1934 je šifrovaná tabulka a klíč, podle něhož podávali zprávy rakouští příslušníci oddílů SA, tehdy ilegálně působící v Rakousku jako pátá kolona

NACISTICKÉ DOKUMENTY Z ČERNÉHO JEZERA

Před časem vzbudil velký rozruch nálezy pečlivě konzervovaných beden, které byly objeveny na dně Černého jezera na Šumavě. Zpočátku panovalo domněnání, že bedny obsahují jen výbušniny, které sem nacistická armáda za svého překotného ústupu naházela, brzy se však ukázalo, že obsahují množství dokumentů, které obsahují cenné informace o činnosti a zámelech hitlerovců. Ti podobně archivují svých místech Německa i okupovaných zemí (známý je případ Topitzkého jezera v Rakousku), aby si je tu uchovávali pro případnou potřebu v budoucnosti. Zřejmě se jim nepodařilo ovest dokumenty z naší země a ve spechtu je naházeli do Černého jezera. I ote informací, které nedávno poskytl novinářům ministr vnitra L. Strougal, první zřejmě prozkoumání materiálů ukázalo, že jde o částí archivu jednotlivých úřadů hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně, které přinejmenší svědectví o jeho činnosti.

Část těchto dokumentů se napříklád vztahuje k nezdařenému puči v Rakousku z 25. července 1934 a podílů německé zpravodajské služby na anšlusu Rakouska. V nalezených dokumentech je rovněž znát podíl nacistické rozvědky na vypracování právních předpisů, které umožnily po anšlusu postavit před soud tehdejší buržoázní demokratické představitele rakouského státu.

Velmi cenný je i nálezy dopisů na-

cistických představitelů, které zavdaly pounet k tzv. konečnému řešení židovské otázky, tj. k plánovitému fyzickému likvidování židovského obyvatelstva. O brutální důkladnosti nacistické masinérie svědčí i list, kterým Frank hlásí IV. úřadu Hlavního říšského bezpečnostního úřadu, že v Terézíně se nachází už 43 tisíc obyvatel, což je desateronásobek původního stavu a že v nejbližším čase očekávají další židy z rise v počtu kolem 25 tisíc.

Zajímavé jsou dále materiály o činnosti nacistické rozvědky v Itálii. Podle nich pozornosti nacistické rozvědky neušli ani přední italsí fašisté, jako Mussolini a jiní. Ze zprávy o hraběti Ciano, ministru zahraničí v Itálii, se dozvídáme mimo jiné, že italské klerikální, ale protiněmecký zaměření kruhy se vážně zabývaly myšlenkou vytvoření monarchie na Štorensku do jejíhož čela měl být postaven italský princ nebo jiný příslušník italské královské rodiny. Nálezy přinejmenší i dokument o přípravě akce k zničení štábu velitele 5. a 8. anglo-americké armády.

Nesmírně zajímavé jsou dokumenty o anglické misi, vedené před druhou světovou válkou v Československu lordem Runcimanem. Podle nich se nacistická bezpečnostní služba podílela na jednáních mise a rozhodla, že Runciman bude po dobu pobytu v Československu ubytován u dr. Maxe Egona von Hohenlohe na jeho panství v Čer-

veném Hrádku u Chomutova, neboť von Hohenlohe byl agentem Sicherheitsdienstu. Zajímavý je i deník jeho dcery, která svého otce často provázela a do deníku si pečlivě zaznamenávala mimo své osobní dojmy i obsah politických jednání svého otce. Uvěřejnění tohoto deníku by podle ministra L. Strougala mohlo ještě dnes přinést při nejmenším nepřijemnosti některým osobnostem západní Evropy.

Další dokumenty hovoří o vnitřní situaci v Německu a v okupovaných zemích. Získané dokumenty pravděpodobně osvětlí řadu historických událostí v období nacismu. Jsou předmětem dalšího zkoumání a jistě řeknou mnohem více, protože zatím je prozkoumána jen část z nich.

107

Smithsonian Institution
no. 39 p. 26/9. 64

Tajemství beder z Černého jezera

Svědectví tajných dokumentů z Černého jezera:

Hitlerovské Německo připravovalo diverze v Horní Adiži

Co obsahovaly bedny vytažené z horského jezera na čs.hranicích

Jednoho dubnového večera v roce 1945 vyjela z budovy hlavního říšského bezpečnostního úřadu /Reichssicherheitshauptamt - RSHA/ na Prinz Albrecht-Strasse v Berlíně kolona devíti aut, z nichž čtyři nákladní byla naložena speciálními bednami záhadného obsahu. S kolonou vedle řidičů, strážců a několika vyšších funkcionářů bezpečnostního úřadu jelo i několik vězňů jako pomocné síly. Mezi nimi byl i český komunistický dělník František Houska, který v nedávné relaci pražské televize podrobně popsal celou odivuhodnou pouť tohoto zvláštního konvoje. Vyprávěl na příklad, že mezi Němci byl jediný muž v civilu, velké rozložené postavy. Z rozhovoru Němců Houska vyrozuměl, že je to jeden z vlivných velitelů zvláštních komand SS - Skorzeny, pověřovaný obvykle mimořádně důležitými úkoly - na příklad únosem Mussoliniho ze spojeneckého zajetí.

Houska uvedl, že kolona cestovala většinou jen v noci. Z Berlína dospěla k českým hranicím, pokračovala směrem na Prahu a pak postupně projížděla směrem na jih s cílem dosáhnout oblasti bavorských Alp. Avšak za Strakonice v jižních Čechách se z kolony - směřující na Vimperk - odpojilo jedno nákladní auto a pod velením Skorzenyho zamířilo k západu na Železnou Rudu na česko-bavorské hranici. Druhého dne se Skorzeny ke koloně opět vrátil, a krátce po něm i nákladní auto - avšak již bez nákladu tajemných beden. O tom, kde byl tento náklad složen, již bývalý vězeň Houska neví a věděl to asi málokdo na světě celých devatenáct let. Dnes se zdá být tato otázka již blízká pravděpodobnému vysvětlení.

x x x

Letos v létě natáčela Československá televize na Šumavě dokumentární film, který měl uvést na pravou míru různé starodávne pověsti a zkazky o tom, že na dně horských jezer - Čertova a Černého - je potopen kočár s vozkou a celým čtyřspřežím, celé stádo ovec a jiné pozoruhodnosti. S televizí spolupracovali sportovní potápěči, kteří pod hladinou Černého jezera přišli na to, že možná kočár s koňmi není tím nejsensačnějším, co se dá na tak neobvyklém místě najít.

Narazili na pěknou řádku beden a o svém objevu uvědomili úřady. Na místo byli vysláni další potápěči a ženisté s náležitou výstrojí. Bedny byly vytaženy na břeh, dopraveny do Prahy a po řadu dalších týdnů byl jejich obsah podroben důkladnému studiu. Ukázalo se, že obsahují množství dokumentů vesměs z berlínského hlavního říšského bezpečnostního úřadu RSHA.

Jsou tu doklady o ^{Centered} nacistických přípravách a provádění masového vyvražďování židovských občanů - doklady - o jejichž závažnosti se vyslovil s nemalým respektem například ing. Simon Wiesenthal, vedoucí Dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni, muž, který před několika lety přivedl izraelské bezpečnostní orgány na stopu Adolfa Eichmanna v Argentině.

Jsou tu dokumenty, které mohou mimořádně zajímat rakouskou veřejnost i úřady, protože podrobně hovoří o akcích Berlína v souvislosti s nacistickým pokusem o puč ve Vídni v červenci 1934, při němž byl zavražděn tehdejší rakouský kancléř Dolfuss.

Jsou tu další doklady, které mohou zajímat nejen z historického, ale svým způsobem i z docela aktuálního hlediska také italskou veřejnost. Text těchto listin svědčí o tom, že v době Hitlerova jednání s Mussolinim o otázkách Horní Adiže Himmler /říšský vůdce SS/ a Heydrich /šéf Sicherheitsdienstu/ organizovali přípravy ke špionážím, ale i diverzním akcím v této oblasti, jichž se spolu s agenty z říše

měly účastnit i vybrané osoby z řad německy mluvícího obyvatelstva.

V souboru listin jsou také fonogramy popisující a hodnotící podrobně akci esesáckého zvláštního komanda /organizovanou generálem Westphalem, SS-Obersturmbannführerem Kapplerem a plukovníkem abwehru Zollingem/ - které mělo v noci z 8. na 9. březen 1944 zničit štáb velitele 5. a 8. anglo-americké armády u Anzia.

Konečně nejsou bez zajímavosti ani listiny obsahující návrhy a hlášení o výsledcích nacistických agentů, kteří sledovali v Itálii nejvýše postavené osobnosti fašistického režimu - např. ministra Ciana. Každý náznak pokusu o vlastní, byť fašistickou koncepci, nevyhovující berlínským zájmům, byl žárlivě střežen a sledován a např. postoj Cianův byl navržen jako první jednací bod na poradě šéfa abwehru admirála Canarise s Goeringem.

Zprávy o vysokých italských osobnostech podával úsek sicherheitsdienstu v Klagenfurtu a ^{Centered} mezi hlavní agenty nacistů patřil např. pianista Hubert Giesen, důvěrník klagenfurtského vojenského archivu Max Goetz a jiní.

Vnitřní vztahy v německo-italském spojení z doby fašistické éry se jeví ovšem takto v méně oficiálním, zato tím zajímavějším světle, zejména pokud jde o poměr německého imperialismu k jeho spojenci.

x

1) Ciano 1. a 2.

Galeazza Ciana začala sledovat hitlerovská rozvědka od roku 1940 a nakonec ho zavedla až na popraviště.

O jedné z prvních akcí hovoří dokument bezpečnostní služby reichsführera SS z Klagenfurtu z 24. září 1940, určený říšskému bezpečnostnímu hlavnímu úřadu (RSHA), oddělení VI. (špionáž).

oooOooo

MARIE KOCÍKOVÁ — KAREL BERAN

Dne 3. července 1964 objevili potápěči Svazarmu první tajemnou bednu v Černém jezeře na Šumavě. K objevu došlo při natáčení filmu pro Čs. televizi.

V době od 7. do 13. července se prací na Černém jezeře zúčastnili potápěči ministerstva vnitra.

Byly vyzdvíženy celkem čtyři kovové bedny, zajištěné proti vrnkání vody. Po jejich převezení do Prahy a otevření vydalo ministerstvo vnitra 16. července úřední zprávu, která potvrdila dohady všech, kdo s napětím sledovali práce na Černém jezeře: bedny obsahovaly tajné nacistické dokumenty.

Listiny byly svěčeny skupině odborníků k zpracování a ohodnocení. Po skončení první etapy této práce seznámil ministr vnitra Lubomír Štrougal veřejnost s charakterem dokumentů z Černého jezera na tiskové konferenci, uspořádané 15. září 1964 v Praze.

Dnes je tedy známo tolo:

- Bedny z Černého jezera obsahují část archivu centrály Reichssicherheitshauptamtu — Hlavního říšského bezpečnostního úřadu — v Berlíně. Jde v první řadě o spisy oddělení VI (špiónáž a sabotáž a IV (gestapo).
- Obsáhlý, více než stostránkový spis je věnován pozadí vraždy rakouského kancléře Dollfusse v roce 1934. Spis, vypracovaný zvláštní „historickou komisí“ SS v prosinci 1938, měl za účel vypracovat základní linii pro fašování historie v souvislosti s anšlusem Rakouska.
- Jiné dokumenty z archivu RSHA: - Rozkaz Heydrichovi z července 1941, aby provedl všechny přípravy ke „konečnému řešení“ židovské otázky, a další spisy v této souvislosti. Jde o základní dokument masové vraždy šesti milionů lidí.
- Hlášení IV. oddělení RSHA o zahájení činnosti terezínského ghetta.
- Soubor špiónážních zpráv o situaci v Itálii.
- Špiónážní zprávy o sledování Mussoliniho zeť, italského ministra zahraničí Galezza Ciana. Tato akce vedla až k zatčení a popravě Ciana.
- Materiály o plánech na odstranění ľudácké vlády na Slovensku a nastolení monarchie.
- Špiónážní a diversní plány agentů SS v severní Itálii v souvislosti s problémem jižního Tyrolska, který je právě dnes znovuzvukem.

Materiály o převazu špiónážního, spojovacího a propagačního materiálu z Německa italskou lodí do USA.

- Zprávy o akci RSHA proti spojeneckému předmostí u Anzia v Itálii, kdy skupina diverzanů, oblečených do spojeneckého stejnéhoje zničila štáby angloamerických armád.

- Deklady o diverzní činnosti v týlu spojeneckých armád po jejich vylodění ve Francii v létě 1944.

- Dokumenty o činnosti misse lerdia Runcimana v Československu a o vlivu, který na ni vykonával RSHA prostřednictvím svého agenta, Maxe Egona von Hohenlohe-Langenburg, majitele panství v Červeném Hrádku u Chomutova.

- Doklady o působení Hohenloha při přípravě „řešení polské otázky“ v roce 1939.

- Doklady o činnosti agentů a konfidentů sicheitheidsdienstu a gestapa.

- Doklady o spolupráci osob, které dnes zastávají funkce v NSR, s různými úřadovými RSHA.

Po ohodnocení dokumentů skupinou odborníků bylo konstatováno, že „mají velký význam pro zajišťování bezpečnosti i naší socialistické republiky.“

Ve vyhodnocování nalezených dokumentů se pokračuje.

ARCHIVY PUTUJÍ DO JEZER

O tom, jak automobilová kolona s nákladem nejdůležitějších písemností RSHA („Říšského hlavního úřadu bezpečnosti“) putovala v dubnu 1945 z Berlína k úkrytům v jižní části území, které tehdy ještě bylo v rukou Hitlerových armád, vypráví očitý svědek. Je to František Houska z Prachatic, dnes už devětašedesátiletý. Přilhlasil se hned po uveřejnění zpráv o nálezu tajemných beden v Černém jezeře, aby vyprávěl — jak říká — o nejhrošším zážitku ze svého bohatého života.

„Nevěděl jsem, kam naše cesta povede a co nás na ní čeká,“ řekl nám. „Bude na konci život nebo smrt?“ Nad Berlínem se stmívalo. Byl ve-

čer, 13. dubna 1945, nebo snad večer dne předchozího či příštího. Težká brána berlínské centrály gestapa se pomalu otevřela. Kolona vozů se vydala na cestu.

OSUD ZA MŘIZEMI

František Houska je starý člen KSČ. Zakládal stranu ve svém rodišti. Když hnutí německých nacionalistů nabývalo na drzosti a henleinovci prováděli kouřsky, při kterých se lidem vařila žluč, získal si František Houska pověst člověka, který vystupuje proti henleinovcům vždy a všude, i za cenu konfliktu s četníky. Po Mnichově nezbylo Houskovi nic jiného, než odjet do Prahy a uchýlit se do ilegality. Byl na něj vystaven zatykač, a věděl, co ho čeká.

Na tiskové konferenci v budově Československé televize seznámil 15. září ministr vnitra Lubomír Štrougal s nálezy nacistických archivů, vyloučených z hlubin Černého jezera na Šumavě.

Ještě jeden Čech tu s ním byl — zedník Josef Růžička odkudsi z Prahy. S tím se však po válce už nesešel.

FLECHOVÉ KRABICE

„Jednou, to už bylo v přelomových letech, jsem se vracel ze šlepičárny kolem garáží,“ vzpomíná František Houska. „Tam stála nákladní auta a z jednoho skládali do garáže nějaké bedničky. Byly to kovové krabice, myslím že tmařezované, takové, ale menší. Nevěnoval jsem tomu nákladu bližší pozornost,

padnuli do rukou ať už sudeckého gestapa, nebo pražské policie.

Nakonec svému osudu neušel. V dubnu 1939, brzy po okupaci Čech a Moravy, se úřady o jeho existenci přece jen dověděly a František Houska byl zatčen. Německá kriminální policie ho převešla do Lince, byl vyslýchán, na jeho kartičce v rubrice „Verbrecherart“ — druh provinění — se objevil červenný nápis „Politisch — Kommunist“.

Z kriminálu v Linči putoval 18. května 1939 do Dachova, později se ocitl v Buchenwaldu, a někdy v roce 1943 ho převezl k výslechu do Berlína, přičemž do centrály RSHA. Tam zjistili, že Houska není „prominent“, ale švec, a nechali ho v tzv. „Hauskommandu“ občas spravit boty, a starý švec jím umřel.

A tak začal František Houska podřezat esesácké holínky. Někdy spravoval kramlíčky paní Kokalové, manželce ředitelky věznicě či lodičky paní Muellerové, ženy velitele gestapa gruppenführera Heinricha Muellera, jednoho z nejobávanějších hodnostářů RSHA.

K povinnostem Františka Housky patřilo i škrábání brambor a kmení slepic, kachen a bažantů pro důstojnickou kuchyni. Spolu s dalšími dvanácti vězni hauskommandu uklízel krvi prosycené piliny v mučnících a na popravě gestapácké centrály a čekal, jak se jeho osud naplní. Mnoho si od budoucnosti nesliboval. Věděl, že jeho poznačky, shromážděné na velitelství RSHA, jsou nebezpečné. Znal zblízka Heinricha Muellera. Pořád tu Himmler, viděl šéfa RSHA Kaltenbrunnera, spatřil i Hitlera. Zasklival v Muellerově kanceláři okna po náletech. Zabil tady popravu generálů po nezdárném atentátu na Hitlera 20. července 1944. Viděl tajemné vězně v bunkrech samovazby — Canarise, Schachta i jiné prominenty, kteří upadli do nemilosti.

Jeden z dokumentů, svědčící o přípravě nacistického puče v roce 1934 v Ro-

tekl jsem si, že přivezli nové krabice na kartotéky. Bylo tam takových kovových skřínek plno. Pak jsme za několik dnů šel zase kolem té garáže a vidím, jak do ní jde Kaltenbrunner s Himmlerem a Muellerem. Takovým páněm se člověk koukal raději vyhnout, tak jsem se schoval za garáží. Byl tam dlouho, dohadovali se nad těmi krabicemi. Stáli tam s nimi i nějací adjutanti a pak jeden civil, takový velký, rozložitý, do tváře jsem mu neviděl. Pak pro mne přišel unterscharführer Runge, velitel hauskommandu, abych šel do cely. Byl ke konci války dost hodný, pořádk opily, pořádk naměkko. Po setmění jsme nesměli být na dvoře, stráže hned střílely.“

Začátkem dubna se začalo v hauskommandu proslychat, že se RSHA má stěhovat z Berlína do nějaké filiálky. Hovořilo se o Hofu. Kuchař Haentschke dostal rozkaz přichystat proviant: skopové, uzené, konzervy, všechno, čeho je třeba na dlouhou cestu.

A pak vybral Runge několik vězňů, ráno naložili proviant na nákladní vozů, upravili bedny a sudy tak, aby se na nich dalo ležet, a večer vyjeli.

NEZNAMÝ CIVILISTA VELI KOLONÉ

Kolona vyjela z Prinz Albrechtstrasse 8 v Berlíně za setmění. Auto, ve kterém jel Houska, mělo staženou plachtu. Při nastupování viděl vězňů z domácího komanda jen Kokalu, dozorce Rungeho a Kokalova šoféra. Teprve přistihlo chs ráno po rozednění viděli, že za jejich vozem s proviantem a za Kokalovým osobním autem jede ještě další osobní vůz s nějakým studentem, který si s pohlavými RSHA proděl v garáži kovové skřítky.

Byl to Skorzeny, známý únosce Mussoliniho, jeden z nejprotektějších pěkáků, kterého používal Kaltenbrunner k nejdůležitějším a nekrvavějším úkolům.

Za Skorzeného autem jela čtyři nákladní auta, zakrytá plachtou, a kolonu uzavíralo ptechem kyté vojenské auto a vůz s osobním adjutantem Muellerovým a s jeho sekretářkou, známou z Prahy a dolinal je kdesi u Milna. Jeli štrevíčky bývally také česko v opravě.

Později po cestě si Houska všiml, že nákladní auta jsou naložena právě těmi plechovými skřítkami, které viděl tehdy před sedmi týdny skládat do garáže. Skřítky musely být hotové už tehdy, a n-byla plně naložena.

Kolona jela hlavně v noci. Ve dne se čekalo. Skorzeny obvykle n kam odjížděl, zřejmě pro další rozkazy. Projeli Drážďanami, Cínovcem, Teplicemi. Tam se vozu s proviantem poškodil chladíče. Když ho kolona u opravy předjízďla, viděl František Houska znovu náklad všech aut a poivrdil si, že to jsou právě ty bedničky.

Z Teplic pak pokračovala cesta do Prahy, do Brelovské ulice. Ve smutné prosulě „pečkárně“ se na dva dny zastavili. Pan dozorce Runge dokonce vzal tři vězně na pivo ke „Staré poště“ v dnešní Opletalově ulici. „To věle, Runge věděl, že to prohráli, a koukal si udelet oko,“ vypravuje František Houska. „Ostatně byl pořádk opily.“

112

MUŽ, KTERÝ POLAPIL EICHMANNA

vyjel s kolonou z Berlína — podobný, jakého užívala armáda pro převoz raněných. Vůz řídil asi padesátiletý podsaditý esesák.

Pak se objevil Skorzeny s Muellerovým adjutantem. Hovořili spolu. František Houska slyšel: „Musíme tu čekat na šéfa. Přiletí svým Storchem a budeme pokračovat v cestě.“

Dál už František Houska neví nic. Podle pokynu doktora Schmieda po setmění opustili statek a ráno jeli mlékařským vozem na hlavní silnici. Přes Mnichov, kde se právě bojovalo, se dostali k našim hranicím.

František Houska se šťastně dožil svobody.

Velitel transportu s archívním materiálem, pověstný esesák Skorzeny.

Šéf gestapa Heinrich Müller.

NA ŠUMAVĚ

Z Prahy vyjeli ráno, směrem na Zbraslav a Dobrušku. Nocovali kdesi za Malou svatou horou, kde je zase dohonil Skorzeny. A zase na jih. Znovu čekali na Skorzeného, který se vrátil do Prahy a dohnal je kdesi u Milína. Jeli už několikátý den.

Kousek za Strakonice — bylo to pozdě večer — se kolona rozdělila. Skorzeny se svým osobním autem a jeden nákladní vůz zahnul k Železnému Rudě. Ostatní auta pokračovala na Vimperk. Ještě před Vimperkem zastavili na noc.

Ráno se vězni i dozorcí umyli v potůčku a čekali. Dolili vodu do chladničů.

Po chvíli cesty znovu dojel kolonu Skorzeny, znovu se odpojil, odjel ke Strakonici, a vrátil se.

Před polednem také dojelo nákladní auto, se kterým pozdě večer předchozího dne.

JAK TO BYLO S KOLONOU?

Skoro dvacet let uplynulo od chvíle, o kterých nám František Houska vypráví. Má znamenitou paměť a umí se dívat. Z toho, co zpozoroval zvednutým čípem plachty nebo při zastávkách u silnice, je možno celkem přesně zrekonstruovat podstatnou část příběhu.

1) Jedno z nákladních aut opustilo kolonu za Strakonice na rozcestí, odkud vede silnice k Železnému Rudě. Vrátilo se po celonocní a ještě polodenní nepřítomnosti prázdné. S autem odjel i Skorzeny.

2) V okolí Kubovy Huti, kde se zase čekalo přes noc a do odpoledne, mohla z kolony odbočit další auta, aniž o tom František Houska věděl.

3) Do Pasova již auta s nákladem kovových skříněk nedojela.

Z toho se dá vyvodit, že celý náklad zůstal někde v této oblasti. Cesta do „alpské pevnosti“ by a uzavřena.

PŘÍŠTĚ: Záhady kolem Špičáku

Starý člen KSČ František Houska, který jako vězeň doprovázel kolonu aut do alpské pevnosti a který vypráví o cestě.

ho dne odjel Skorzeny k Železnému Rudě. Bylo prázdné.

Pozdě odpoledne projeli Vimperkem, kdesi za městem, na silnicích, které František Houska neznal, čekali až do příštího dne, a teprve odpoledne pokračovali v cestě — na Kunžvart, Frauentau a Pasov. Před Pasovem zůstali stát u vysoké stráně.

Tam si Houska všiml, že kdesi mezi Freyungem a Pasovem se odloučili od kolony a od Skorzenyho vozu. Na tomto úseku cesty nemohl pozorovat, co se děje.

Vězeňský vůz pak pokračoval z Pasova do Mnichova, kde se den čekalo, a dále na Rosenheim. Esesáci z doprovodu hovořili o Chiemsee — chiemském jezeře.

Kodovací klíč používaný rakouskými nacisty pro styk s mnichovskou centrálou. DOLE: Dopis Bormanna šéfovi Sicherheitsdienstu Heydrichovi, v němž mu oznamuje předání zpráv nacistické rozvědky ze spojenecké Itálie.

Pozdě v noci dojeli z Rosenheimu na jakýsi statek, kde je uložili do stáje. Ráno se mezi nimi objevil — k jejich velkému překvapení — starý známý: doktor Schmied, kdysi osobní lékař Rudolfa Hesse, který byl po Hessovu odletu do Anglie několik měsíců vězněn v berlínské centrále gestapa a znal se se všemi příslušníky hauskomanda, protože ve věznici působil jako lékař.

ŠÉF PŘILETÍ SVÝM STORCHEM

To bylo 28. dubna 1945 ráno. Tehdy padlo Řezno. Byla dobyta Světlá (Zwiesel) na silnici, spojující Železnou Rudu s Mnichovem. (O tomto městěku ještě uslyšíme: o několik dnů později zde Američani zřídili službu CIC pro oblast Šumavy, se kterou se v našem příběhu setkáme.)

Cesta k „alpské pevnosti“ je prakticky uzavřena. Projíždějí ještě poslední jednotlivci od Pasova a alpská nouzová

SNÍMEK OLDŘICH RAKOVEC

Inž. SIMON WIESENTHAL, vedoucí Dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni — měl za svého pražského pobytu možnost prohlédnout si dokumenty z beder, objevených v Černém jezeře na Šumavě. O jejich významu poskytl nám to záti rozhovor.

Inž. Wiesenhal se zabývá shromažďováním dokumentů o řešení nacistů okupovaných zemích a koncentračních tábořích a je jedním z nejpovolanějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archivů

OTÁZKA: Prohlédl jste si některé dokumenty z Černého jezera. V jakém smyslu jsou tyto doklady dnes aktuální?

ODPOVĚD: Zabývám se už dvacet let studiem dokumentů a jejich praktickým použitím, totiž jejich použitím u soudů. Historický význam písemnosti má pro mne teprve druhorádý význam. Jak víte, naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Dokumenty, které jsem tu viděl, mají jak význam praktický, t. j. právní, tak i samozřejmě význam historický. To znamená, že mnoha těchto dokumentů je možno použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

OTÁZKA: Objevily se kopie těchto dokumentů už dříve někde jinde?

ODPOVĚD: Originální dokumenty, které jsem viděl, pocházejí z oddělení VI nacistické „bezpečnostní“ centrály RSHA. Nejsou to kopie nebo opisy, ale původní dokumenty. To, jsem viděl, zahrnuje širokou oblast činnosti oddělení VI, sledování různých osob prostřednictvím agentů až po sabotáž, o činnost v oblasti vojenské i civilní. V určitých kruzích se dnes tvrdí, že už je známo všechno, co se za nacismu událo. Nález z Černého jezera ukazuje, že tento názor je prostě směšný. Ukazuje, že máme v rukou jen část dokumentů o nacistickém režimu, kdežto další část byla zničena, jiná část je dosud ukryta, anebo se dostala do rukou lidí, kteří si nepřejí, aby takové dokumenty byly zveřejňovány.

OTÁZKA: Jak by těchto dokumentů tedy bylo možno využít?

ODPOVĚD: Jsem přesvědčen, že důkladné zpracování těchto fondů by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde snad neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou tu dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě. V té souvislosti bych rád upozornil na význam jiného fondu, jehož část jsem tu také viděl. Je to originál válečného deníku divize SS, „Das Reich“, který sice nepochází z Černého jezera, nýbrž z nálezu v obci Zásmyky, ale který svým obsahem s dokumenty ze Šumavy souvisí. O archivu ze Zásmyk se váš ministr vnitra také zmiňoval na tiskové konferenci. Jsem přesvědčen, že deník poskytuje podklady pro soudní řízení proti lidem, kteří v divizi zastávali velitelská místa a kteří činy, zaznamenané v deníku, nemohou popřít. Divize „Das Reich“ působila v mnoha částech Evropy a má na svědomí dlouhou řadu zločinů, které dosud nejsou promlčeny.

OTÁZKA: Které jsou to zločiny?

ODPOVĚD: Je to především zločin vraždy, a o vraždách pojednává nejeden z těchto dokumentů. To je věc, která mi zvlášť leží na srdci. Je nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů, prakticky znemožněno chýstáním zákonným opatřením, podle kterého by byly tyto zločiny v NSR promlčeny. Je ovšem věcí celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu. Právě tyto poslední nálezy jsou nejlepším důkazem o tom, že ne všechno, co se dělo v období dvanácti nacistických let, je známo, takže lidé, kteří prosazují promlčení nacistických zločinů, nemohou dobře operovat tím, že se už nedá čekat žádné překvapení a žádné nové údoje. S každým nálezem se objevuje něco nového, a zločincům by nemělo být dopřáno žít s vědomím, že se jim podařilo zneškodnit důkazy svých zvrstev.

Print in arabic is 40.
R 3/10. 64.

ЗАПЯТОУ
КОПИМ
ШПИЖКУ

MARIE KOČÍKOVÁ — KAREL BERAN

Hotel Hrnčíř na Špičáku, který po dlouhou dobu hostil barona Bre

Především — jak patří do naší historie Špičák a co to je? Tak tedy: je to lesnatá horská rovinka, vysoká 1199 m, uprostřed pomýslého trojúhelníku, tvořeného Svarohem (1322 m), podélnou jezerem a Čertovou stěnou nad Černým jezerem a Čertovou stěnou nad Čertovým jezerem.

Při pohledu na mapu je samotářský Špičák uzavřen opět do jakéhosi trojúhelníku, daného cestou k Čertovému jezeru a stezkami, z nichž jedna spojuje obě jezera, druhá vede k Čertovu jezeru. Všechny tři cesty se stýkají u dvou největších špičákových hotelů: hotelu Rixi a hotelu Prokop

Na jihovýchodním svahu Špičáku se rozkládá osada stejného jména, kterou tvoří převážně hotely a výletní vilky. Pod celým Špičákem vede dlouhý tunel, horské trati, spojující Železnou Rudu s Nýrskem a vnitrozemím.

Jinudy než cestou po severním úbočí Špičáku nemohly být bedny dopraveny do Černého jezera, které bylo vybráno v operativních plánech SS za místg uložené části nejdůležitějšího archivu RSHA — říského hlavního bezpečnostního úřadu

NA ZAČÁTKU BYL RIXI

Rixi byl přepychový hotel, kolem 190 lůžek, intimní salonky, krásná apartmá, vlastní tenisové kurty a koupaliště. Na zimní měste vysněné lyžařské terény po svazích Špičáku i v celém okolí. V roce 1932 ho koupila známá pražská banka „Kreditanstalt der Deutschen“. Její ředitel dr. Kiesewetter byl osobou dobře známou v nejbližším okolí Henleina a jeho druhů, dobře zapsanou i v Drážďanské bance a dalších bankovních ústavech Německa, které sehrály svou úlohu finančníků nástupu Hitlera a jeho kumpánů k moci.

Pro hosty, které začal Rixi očekávat, se muselo vytvořit prostředí. O

Kopie dopisu říského vůdce SS Ian-drátovi v Železně Rudě o uvolnění hotelů na Špičáku, v Babyloně a v Železně Rudě pro potřeby SS.

na uzavřených poradách připravoval Mnicho, Hitler si sem zaje prohovořit zábor zbývajícího území Čech a Moravy před 15. březnem 1939.

A za války Rixi neopustil svou tradici. Však si pan Korzinek často stěžoval, jak náročná je obsluha pánů Ribbentropa, Funka, Goeringa a jiných předáků hitlerovského Německa v uzavřených saloncích při jejich intimních poradách!

NASTUPUJE HLAVNÍ ŠTÁB

Dne 30. března 1949 napsal reichsfuehrer SS panu landgrafovi v Železně Rudě, že potřebuje umístit do vhodných objektů jednotky SS. Dostal odpověď: k dispozici jsou bývalé hotely Prokop a Sirotek. Na dopisu z Berlína si při vyřizování poznamenal, že hotely Rixi a Hrnčíř nepripadají v úvahu, protože jsou vládním majetkem, zabaveným již dříve armádou pro její hlavní stany.

Všechny tyto hotely jsou na Špičáku. Dokument dává vysvětlení, proč všichni starousedlíci v Železně Rudě na otázku, co bylo za války na Špičáku, začali klouzat očima stranou a dávali vyhýbavé odpovědi se stejným řečtmem: „Víte tam nebylo radno moc chodit.“

Ano, nebylo, radno. Vě více při rozcestí špičákových cest bydlival beureuthský gaulleiter Waechter se svým přítelem, mnichovským gaulleiterem Adolfem Wagnerem, který se těšil pověsti, že co do surovosti a nacistické bezcitnosti zaujímá mezi hitlerovskými gaulietery čestné první místo.

V hotelu Hrnčíř, přestavěném panem

architektem Luettgensem do tyrolského stylu, se střídali „lepší hosté“ v uniformách, s nárameniky, prozrazujícími vysoké hodnosti, s dalšími hosty v civilu, jejichž saka zdobily diskretní stužky nacistických řádů za vzorné hospodářské a jiné služby.

V hotelu Rixi kromě „hostů na poradách“ se to hemžilo samými vysokými důstojníky nacistické branné moci od plukovníků a generálů výše. Byli tu tzv. „na zotavené“ a při tom se mohli uporadov jak připravovali další výboje, postupy na frontách, tajné operace a jak čas plynul, i strategické ústupy.

HORSKÝ VÝCVIK SS

Hotel Sirotek měl ještě po válce plný sklep vrakých lyží. Esesmani tu zřejmě ne...háleli — hodiny „ideologického školení“ si prokládali praktickým výcvikem pro operace v horských zesílených terénech.

A hoel Prokop? Tady lze těžko odpočídat jednoznačně. Pan gaulleiter Wagner ho chtěl přestavit na impozantní horský hotel. Stavbu svěřil svému příteli, architektu Luettgensovi. Ten začal od zřízení výborně vybavené projekční kanceláře (architekti, tři kreslíči), od střežení hlavního schodiště, vybourání kotelny a části kuchyně a od zamaskování jedné ze dvou hotelových budov na boudačku. Příklad do hotelu zůstal pouze od lesa, přibýly velké garáže a vše se obklopilo přísným tajemstvím. Do hospodářských stavení nastěhovala říšská filmová společnost UFA sklad rekvizit, budova se zdála jinak opuštěná. Ale podle dokumentu z jara 1940 byla přidělena hlavnímu štábu SS a podle dalších dokladů i svědeckých výpovědí byla na podzim 1944 určena za sídlo hlavního štábu jedné ze složek Goeringovy Luftwaffe. Co se tu odehrávalo za tajuplné „přestavby“, to ukáže snad blízká budoucnost ...

HOVOŘÍ SVĚDCI

Záhady na Špičáku nás začaly zajmát. Proč tak vyhýbavé odpovědi. Proč tvrdí někteří němečtí občané ze Železné Rudy, že tu byly lazarety, když pravda podle dokumentů i zjištění je jiná? Co mohle stavět na Špičáku pan architekt Luetgens a jeho zástupce, architekt Buhle, který ani nevyčkal příchodu americké armády a bez stichování se svými pěti švestkami zmizel „za kopečky“?

Začali jsme hledat svědky a pamětníky. Lidi, kteří tu žili za války nebo přišli v prvních poválečných dnech. Kteří viděli nebo znali. Nebylo to snadné složit si z útržků vyprávění, z posílených a náznaků celou historii, vylopnout pravdu z obalu legend a mčení.

V Železně Rudě prožilo válku asi 16 Čechů, vesměs dosazených sem pracovním úřadem. Kromě toho jsme tu našli několik smíšených manželství. Z Čechů, kteří sem přišli první po válce, byli hlavními svědci důstojníci naší západní jednotky, finanční úředníci, lesníci a četníci. Ze všech vyprávění si možno učinit jeden závěr: pravdu o Špičáku rozhodně mohou znát oba ar-

chitekti, jejichž práci není nikde povrchu vidět. Faktickou situaci Špičáku v prvních květnových dnech 1945 zná nejlpe major americké armády Stanczyk a důstojníci CIC ze Zwettlo. A potom všichni ti, kdo si vybrali Špičák za exkluzivní „pracoviště“ v letech 1940—1945. Něco by snad mohli povědět „záhadní Angličani“, něco rodina barona von Breska ...

Dejme však slovo pamětníkům:

Kapitán Vladimír Novák

Do Železné Rudy přišel nás motorizovaný oddíl protitankové vozy. v počtu asi 300 lidí 14. května 1945 tedy celých čtrnáct dnů po obsazení Rudy americkou armádou. Byl jsem velitelem úseku Špičák až po Nýrsko, měl jsem na starosti tedy i obě jezera a hory kolem nich. V Rixi byl tehdy „úředně“ lazaret, ale s podivnými raněnými. Byli to sami vysokí důstojníci wehrmachtu od plukovníků výše ani generálské lampasy nechyběly. Někteří z nich měli třeba i nohu v sádře, nebo ruku, kulhali, když šli na procházku, ale jak zašli z dohledu hráli klidně se svými americkými průvodci kopanou.

Dal jsem Rixi vyklidit, Američané všechny „raněné“ převezli sami a boudu mi předali prázdnou, bez jediného zbytku papíru. Odvezli asi 2000 kladních aut beden a materiálu. Bylo tu sice asi dva roentgeny, ale léky jsem nenašel žádné. Sklep byl plný nejvybranějších masných konzerv tukových druhů, kterými se obvyčejně lazarety nezásobují.

V hotelu Hrnčíř žila ještě jedna německá rodina jakéhosi barona. Jeho devatenáctiletá dcera se jmenovala Ingrid von Breska. Američané si jezdili pro pana barona autem, pracoval zřejmě s nimi v ústředně jejich rozvědky CIC ve Světlé. Nařídili nám, abychom se k celé rodině chovali co nejléduplněji a sami se panu baronovi doslová klaněli.

Hotely Sirotek a Prokop byly prázdny.

Železná Ruda i vily na Špičáku byly přeplněny uprchlíky z celé říše, mezi nimi však bylo spousta do civilu převedených vojáků wehrmachtu a eses.

V Čertovém jezeru bylo poškozené stavidlo, voda klesla až o 5 m, přibřežní dno bylo obnaženo a lesní přístupová cesta byla rozryta pásy nemeských obrněných vozů. Zda sem něci přivázely nebo odvázely - těžko říci.

Černé jezero mělo rovněž trochu níže hladinu než dnes. Rozhodně jsme jeho hlubiny nezkoumali a nenapadlo ani Americanům, ačkoliv jejich zvláštní útvar CIC ze Světlé několikrát hledal v jeho okolí vzdly za doprovodu německých zajatců, nějaké bedny. Vzpomínám si, že severně od Černého jezera měli dvakrát „šťastný lov“ — bylo to až koncem května nebo dokonce v červnu. Němečtí zajatci

Lesník Ewald Staněk

je tu dovedli k místům dvou skrýší, jednou vykopali jednu ukrytou bednu, po druhé ve štolě schované tři bedny. Obsah neznám ani jsem se neměl po něm piát, CIC byla v tom ohledu neútrpná a naše jednotka byla de fakto Harmondově armádě tehdy ještě podřízena.

Všude v lesích kolem jezer se valily odhozené zbraně, byla tu spousta vozů vojenských i osobních, opuštěných utkájícími pohlaváry. Všude jsme našly spousta provizorních okopů a bun-krů. Na Svarohu bylo zničené stanoviště zřejmě protiletěckých útvarů Luftwaffe.

Lesník Ewald Staněk

Ano, na Svarohu měli Němci radar a protiletectké zaměřovače pro západní Čechy. Celé stanoviště zničili hloubkaři ještě před koncem války.

Do prostoru kolem jezer nebyl vůbec dovolen nikomu od března 1945, přistup. Cesty byly střežené, mohla

Vedoucí Jednoty František Malý.

Pohled na hotel Rixi, největší z hotelů na Špičáku.

Turistický domek, v němž žila záhadná skupina Angličanů.

Hotel Sirotek, který po celou válku hostil esesáky.

tam být větší jednotka. Hotel u Černého jezera byl již tehdy prázdný takže tam rozhodně měli všechny podmiňky pro nerušenou práci. Byly tamtudy po lesních cestách také nějaké přesuny.

Na Špičáku byly samé vojenské jednotky, fungované jako lazarety. Ale rázně převedli po lesních cestách němeň tam nebyli a často se tam střílelo z pistolí, snad do terčů, nevím. Bylo mi tehdy koncem války sedmáct let, otec pracoval na lesní správě, lesy kolem Rudy jsem znal dobře, ale do těch končí jsem se radši moc nehrnul, prostě jsem se jim vyhýbal.

K Čertovu jezeru šel pochod smrti z železnorudského nádraží, myslím, že vězně převedli po lesních cestách někam k Nýrsku, protože se tu žádný masový hrob nenašel. Našli jsme po válce menší masové hroby i ubité jednotlivce při jiné lesní cestě z Rudy, která vedla přes Dobrník při samé dnešní hranici směrem k dalším jezerům Plesu a Prášílskému opatčným směrem, než jsou jezera Černé a Čertovo. Touto lesní cestou k vltavským pramenům šla druhá část onoho březnového transportu smrti, který přivezli esesáci na železnorudské nádraží, vyložili ho tu a všechny nešťastníky hnali neznám kam...

Dentista Emil Neubert

Byl jsem jako jeden ze 16 Čechů, kteří prožili z donucení v Železném Rudě válku, pověřen hned v květnu 1945 funkcí starosty. Neměl jsem moc času starat se o to, co tu bylo — Železná Ruda bývala vždy čtyřtřicetové městečko a já jsem tu zdědil na 20.000 obyvatel. Byl to strašný zmatek, hlavní bylo udržet klid a nějak to všechno nakrmit.

Co bylo divné: koncem dubna 1945

Důchodkyně Marie Kubková.

zneklidnily celé město snahy připravit jeho ozbrojenou obranu. Pak přišli 1. května náhle Američané, takže se město vzdalo bez boje. Jen na východ u Hůrek se ještě několik dní střílelo. Prý tam byla větší jednotka eses. A potom kolem poloviny května se začali místní Němci najednou starat, aby Železná Ruda připadla k Bavorsku. Myslím jsem Američany na základě staré speciálky přesvědčovat, že byla vždycky česká.

Koncentrační tábor tu nebyl a o pochodech smrti jste slyšeli. Zajatci tu bývali všech národností, pracovali na pilách a na stacích. Měli tu pro ně takový tábor, nejlépe na tom byli Sovětí a potom slovenští partyzáni, ale ti si tu dlouho nepobýli. Zůstalo tu po tom zajateckém táboře několik hrobů na místním hřbitově a pochovali jsme k nim po válce i zabité vězně z německého pochodu smrti.

Ve vilách a na stacích bohatých místních Němců se schovávali ještě několik týdnů po válce esesáci. Utíkali v noci přes hraniční lesy i se svými hostiteli. Prostě mnoho z těch 20.000 nečekalo na odsun, ale šli sami. Pravda, byli i takoví, které odváželi Američané se všemi poctami a s celým majetkem na druhou stranu...

Vedoucí Jednoty František Malý

Žil jsem v Rudě celou válku. Jako příručí v obchodu jsem hodně slyšel. Ze Špičáku k nám chodívali sto nakupovat starší, velmi elegantní páni v civilu se stužkami různých řádů v klopě. Myslím, že tam museli někde pracovat, protože na zotavenou by tam byli příliš dlouho, vůbec se neměnili.

Na Špičák jsme za války nechodili, střílelo se tam z pistolí, an železnorudští Němci nijak netoužili podívat se blíže pod pokličku špičáckých hotelů. Sám jsem chodil k Černému jezeru v neděli vypomáhat do restaurace, ale radši jsem šel oklikou přes Pancíř a Hamry, než špičáckou cestou. Jak tam v červenci potápěči vyáhli ten motor ztroskotaného letadla, na to se pamatuji — mohlo to být tak v roce 1941 nebo o rok později, když se to stalo. Říkalo se tehdy po Rudě, že to bylo bombardovací letadlo, italské, že narazilo na Jezerní stěnu a že v něm uhořelo asi 6 italských cestujících. Napřed byli pochováni na ruském hřbitově, ale ještě za války je exhumovali a převezli domů, takže to asi nebyli jen tak obyčejní vojáci. Ptal jsem se na to známých, kteří sem teď jezdí z Německa na návštěvu, všichni mi to potvrzují, že to tak bylo.

Pod Svarohem na bavorské straně bylo za války vojenské dělostřelecké cvičiště. Koncem války se odtamtud přesunoval větší útvar SS přes Svaroh, kolem Černého jezera na Pancíř a odtud na Gerlovu Hutě a do Hůrek. Měli štáb v loveckém zámečku nedaleko Gerlovu Hutě. Nechtěli se Američanům vzdát bez boje, napadli je u Hůrek a na Zhiřti, ale proti dělostřelecké palbě již neměli žádné možnosti. Vzda-li se pak na bavorské straně u městečka Frauenuau, kam ustoupili po delším vyjednávání prostorem mezi jezerem Pleso a Prášílským jezerem. Nadělali Američanům dost starostí, protože při útupu někde zakopali zbraně, myslím, že je nenašli, i když je hledali dlouho a vyslyšeli v té souvislosti někoho,

Koncem války jsem viděl zajímavou příhodu: bylo to 21. dubna odpoledne. K nám do obchodu přiběhl známý chlapec a říkal „Franto, u Rudy je Goering.“ Bežel jsem se tam podívat. Na silnici stála kolona přepychových aut, nějaká vojenská auta a proti sobě důstojníci v uniformách Luftwaffe, samé zlato a stříbro na náramenících, mezi nimi Goering, všichni pistole v rukou a proti nim skupina eses. Handrkovali se dost dlouho, byl jsem schovaný za keři, ale slovům jsem nerozuměl. Mluvíli dost vzrušeně, nakonec Goering a

kou a starým nemocným otcem. Pak začátkem listopadu přišli řemeslníci a začali upravovat turistický domek u hotelu, kde dříve byla nějaká stavitelská kancelář. Celý ho obnovili a také vilu na rozcestí. V rolovině listopadu se do domku a do vily nastěhovali Angličané, měli plské služebnictvo, bylo to několik rodin, také dvě děvčátka.

Jeden z těch anglických pánů uměl německy, říkali mu doktor. Byl vdovec, žena mu zemřela za války. Požádal jsem jim pekla třené buchty. Dávali mi za to jídlo, dostávali ho od červeného kříže, každý týden jim auto přivezlo čerstvou várku. Německý dozorce,

který s nimi byl, neviděl rád, když se mnou doktor mluvil, zakazoval to, ale doktor se s ním pohádal a tak jsem jím sloužila dál. Vyrozuměla jsem, že jsou pod dozorem, ale ten dozorce byl v civilu a nepřekážel jim ve vycházkách ani je nijak neomezoval. Jedli v hotelu Hrnčíř. Doktor mi nikdy neřekl, odkud přišli nebo jak dlouho jsou v zajetí nebo co jsou zač. Byli to samí „fajnšmák“ lidé, prádlo měli takové, že jsem ho v životě neviděla. Nechtěli nic, prosil tak, třeba doktor šel celé dopoledne u okna a odpoledne šel na procházku. Ani s ostatními se moc ne bavil, ti se však stýkali mezi sebou, navštěvovali se. Ve vile muselo být ještě nějaké větší panstvo, protože k těm byli ti z domku moc utváti.

Když jsem se ptala, jak se sem dostali, tak doktor nikdy neodpověděl. Koncem dubna zmizel a pak začátkem května přišel ve vojenské uniformě, jako měli Američani, a pak si pro všechny přijel auto s aglickými vojáky. Doktor mi nechal nějaké staré šaty a prádlo, dostala jsem i fotografie jedné podívat, ale už jsem ho neviděla. Možná, že to byli diplomati nebo něco takového, nevím, nikdy mi to nechtěli říci.

Hned po těch Angličanech v listopadu 1944 přišli vojáci od Luftwaffe a začali dávat do pořádku obě budovy hotelu. Přivezli sem spoustu zařízení, strojů, zásoby konzerv, upravovali místnosti a také něco kopali vzadu za budovou. Zrovna, když dávali do zdi ze dvou nějaké silné dráty, tak přijeli po silnici od Nýrska Američané. To bylo 30. dubna, pamatuji se na to jako dnes. Hned druhý den odvezli všechny vojáky z Luftwaffe a odpoledne přišli noví z rozbití kladivý všechny

ty stroje, vytrhali dráty a zase všechno zničili, co tam ti z Luftwaffe za několik měsíců udtělali. Vyhazovali ty stroje z oken na dvůr a tam po nich jezdili takovým těžkým autem. Za několik dní si odvezli všechny papíry, které tam našli. Naši rodiny si nevšimli, když jim ten anglický doktor něco vysvětlil, mně tehdy řekl, že prý mne musí nechat každý na pokoji, protože jsem na něj byla hodná.

Zastřené stopy

Tak to tedy bylo se zničením zařízení hlavního štábu složky hitlerovského letectví v hotelu Prokop. Pan major Stančzyk u toho možná asistoval a pak klidně přičel zničení cených dálnopisných strojů na vrub Němcům. Stejně postupovali Američané i jinde. Zastřeli všechny stopy skutečných hitlerovských institucí na Špičáku, odvezli všechny cennější informace. Osobně odstěhovali i pana architektka Luettgense, který se tu dočkal konce války. A ještě v srpnu přijeli se zvláštním autem pro jeho oblíbený klavír.

Pokud jim informátoři ukázali, kde hledat, vybrali i všechny uschované bedny s archivy z jejich úkrytů. Nebo obsahovaly bedny něco jiného. Protože, jak nám prohlásil ještě nedávno jeden z těch, kteří to „musí vědět“, zakopávalo se zlato...

Naši vojáci ze západní jednotky byli bezmocní, i když jim Američané na železnorudském nádraží „předávali“ letecké motory tak, že před „předávajícím“ distojníkem šel voják s kladivem a rozbil motory na nejcitlivějších místech tak, že zůstaly k nepoctěbě. Byli bezmocní, když se museli ubíbat panu baronovi, který — jak se zdá — byl opravdu „hospodářská hlava“ jako přední německý bankéř, předseda dozorčíh rad berlinské obchodní a německé hypoteční banky, velkého berlinského strojrenského závodu, hutní velkoobchodní společnosti a velké textilky v Erlangen. Dnes ije dr. Herbert von Breka již mrtvý a sotva nám objasní záhady kolem Špičáku.

PŘÍŠTĚ: Kde hledat dál?

že by nám k tomu mohly něco říci dvě anglické společnosti Apollinaris Ltd. Comp. a Gordon-Hotel-Company, které měly v Bad Neuenahr největší výrobu micerálních vod v Evropě s roční kapacitou 40 milionů lahví a vyvlastnil ji Himmlerův esesácký monopol minerálních vod až 3. března 1941, tedy dlouho po vypuknutí války.

Fotografii milé anglické blondýnky a jejích dvou druhů dostala paní Kubková na památku, když se loučili. Celých 20 let schovávala kapbat doktora. V jeho náprsní kapse jsme našli štítek nejlepší londýnské krejčovské firmy Austin Reed a jméno majitele: K. R. Grew, MD. A pan Prokop při svém návratu do rodinného hotelu našel zbytky knižovny tajemných Angličanů. Prorazuje dobrý čtenářský vkus a velkou náročnost. Ve všech knihách jsou podpisy někdejších vlastníků: Alec C. Lawrenson, Bad Neuenahr an der Ahr 1941, Thomas Berlin 19 41/6, Lance-lot Olyphant 6. března 1941, S. C. Fenton, 21. 4. 1944, C. E. Mackenzie 24. 9. 41, L. C. D. Duchinling 3-43. Žijí ještě v Anglii — najdeme je a rozluštíme jejich tajemství? Možná,

CTK

Nález v horském jezere v Československu

PRAGOPRESS

1457/64/I/jč/vl

120

Další list do svědectví o nacistické vyhlazovací politice

Ing Wiesenthal: Velký význam pro justiční místa

V létě letošního roku bylo čs. sportovními potápěči nalezeno na dně Černého jezera na Šumavě na čs.-bavorských hranicích a potom orgány ministerstva vnitra vyzdviženo a zajištěno několik beden s listinným materiálem z hlavního říšského bezpečnostního úřadu (RSHA), které tam byly tajně uloženy v dubnu 1945 těsně před koncem druhé světové války.

Dokumenty o "konečném řešení"

Mezi dokumenty, které byly v bednách nalezeny a o nichž hovořil čs. ministr vnitra Lubomír Štrougal na tiskové konferenci v Praze dne 15.září, jsou mimo jiné:

Centered

. Dopis Goeringa šéfovi Sicherheitsdienstu Reinhradu Heydrichovi z července 1941 s pověřením k provedení všech příprav k tzv. "konečnému řešení" židovské otázky, tj. k úplnému fyzickému vyhlazení židovského obyvatelstva evropských zemí.

. Dopis Heydricha státnímu ministru v "protektorátě Čechy a Morava" Karlu Herrmannu Frankovi z 25.ledna 1942 se sdělením, že přípravné práce na této obudné genocidě již započaly.

. Dopis K.H.Franka IV.oddělení /gestapo/ hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně ze září 1942, v němž hlásí, že k tomuto datu se počet internovaných židů v koncentráku Terezín zesatero-násobil na 43.000 osob a že v nejbližší době očekává další transporty z říše v počtu 26.000 osob.

Vedle těchto listin, jež možno počítat k základním dokumentům o masové vraždě 6 milionů lidí, se našlo v bednách množství hlášení a dokladů o činnosti agentů a konfidentů gestapa a sicherheitsdienstu, z nichž mnozí dosud žijí na svobodě nepotrestáni, ačkoliv v četných případech mají na svědomí smrt mnoha lidí.

Nové souvislosti

V době, kdy byl v Praze zveřejněn obsah značné části beden, dlel tu na pozvání čs. Rady židovských náboženských obcí na návštěvě ing. Simon Wiesenthal z vídeňského Dokumentačního střediska židovských obětí nacismu, jeden z předních činitelů, kteří se zasloužili o objevení stopy Adolfa Eichmanna a tím i o možnost jeho souzení a potrestání. Ing Wiesenthal si se zájmem prohlédl řadu dokumentů, zajistěných čs. úřady, a charakterizoval je na základě svých mimořádných zkušeností slovy:

"Dokumenty, které jsem v Praze viděl, pocházejí z oddělení VI. /špionáž/ nacistické bezpečnostní centrály RSHA. Nejsou to kopie nebo opisy, ale původní dokumenty. Týkají se oblasti vojenské i civilní."

Ing Wiesenthal vyslovil v rozhovoru se zpravodaji Čs. tiskové kanceláře přesvědčení, že "důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě."

Nepromlčet!

Několik dní poté, co byl v Praze zveřejněn obsah nalezených beden, rozhodlo čs. Národní shromáždění, že v Československu nebudou válečné zločiny promlčeny po 20 letech, jako je tomu u některých jiných zločinů. Podobné usnesení přijala před časem například

i vláda Německé demokratické republiky. Je však známo, že v této věci se vede v Německé spolkové republice kampaň, aby v tomto německém státě válečné zločiny k 5. květnu příštího roku promlčeny byly.

Ing. Wiesenthal se vyslovil i k tomuto problému. Pravit:

"Četné z dokumentů, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvlášť leží na srdci nebezpečí, že dnem 5.května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů, prakticky znemožněno chystaným zákonným opatřením, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Posle ní nálezy jsou důkazem, že ne všechno, co se dělo ^v období dvanácti nacistických let, je známo. S každým nálezem se objevuje něco nového a zločincům by nemělo být dopřáno žít s vědomím, že se jim podarilo zlikvidovat důkazy svých zvěrstev."

x

1) Snímky beden:

2) Jedna z beden kterou československá bezpečnost vylovila letos v létě z Černého jezera na Šumavě. Po otevření se uvnitř objevila vložená kovová skříňka poněkud menších rozměrů, vodo těsná, izolovaná proti působení vlhkosti a zalitá izolační hmotou.

2) 144 047/I

Inž. Simon Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni prohlíží originály dokumentů nalezených v bednách.

oooOooo

PRAGOPRESS

1459/64/I/jč/ps

Tajemství Černého jezera

Přírodní romantika hlubokých lesů Šumavy, tvořící jihozápadní hranici Čech, lesů protkaných stinnými lesními cestami, skrývajících malé studánky i rozlehlá jezera, dostala v posledních týdnech druhé světové války nový dosah. Šumava, přetínající cesty z Berlína přes Čechy směrem k Alpám, se stala jedním z lákavých cílů tajných transportů převážejících nacistické dokumenty na místa, kde by mohly po léta být uchovány. Hitlerovcům šlo jednak o to, aby na dlouhý čas zehledili co možná nejvíce dokladů o válečných zločinech, ale také o to, aby zůstal zachován rozsáhlý dokumentační materiál politické, hospodářské i zpravodajské povahy pro dobu, kdy by mohl být znovu využit pro potřeby nějakého budoucího nového Velkoněmeckého imperia.

Skupina pražských sportovních potápěčů, která dlela začátkem letošního léta na Šumavě na březích Černého jezera u Železné Rudy, objevila, že na dně tohoto jezera je potopeno několik beden neznámého původu. Na objev byly upozorněny příslušné státní orgány. Na místo byly vyslány další skupiny potápěčů a ženistů a dále pontony a jiná ženíjní zařízení.

Začátkem července oznámilo čs. ministerstvo vnitra, že bedny, vytažené z hlubin Černého jezera obsahují nacistické dokumenty z doby druhé světové války a nacistické éry v Německu.

- 2 -

Nález vzbudil nejen v Československu, ale i v zahraničí tím větší pozornost, že už loňské pátrání v Töplitzkém jezeře v rakouských Alpách dávalo tušit, že i tam je ukryt důležitý materiál z nacistických archivů, i když o jeho obsahu nebylo dosud nic oznámeno.

Obsah beden vyzdvižených z Černého jezera na Šumavě byl ihned podroben zevrubnému zkoumání, byl ověřován, tříděn a shledávány jeho souvislosti s jinými dokumenty z nacistické éry, nalezenými již dříve. Výsledek pátrání pak oznámil čs. ministr vnitra Lubomír Štrougal na tiskové konferenci v Praze 15. září.

Mezi zvláště pozoruhodné dokumenty, nalezené v bednách z Černého jezera, patří zápisy a korespondence o činnosti tzv. "Historické komise říšského vedoucího SS". Tato komise byla zřízena v Německu po nezdařeném pokusu o nacistický puč v Rakousku, k němuž došlo 25. července 1934. Jejím účelem bylo očistit nacistického agenta Planettu, který při pokusu u puč zavraždil tehdejšího rakouského kancléře Dolfusse, dále uvést v pochybnost legalitu tehdejší vlády nezávislého rakouského státu a tak ideologicky ospravedlnit pozdější faktický anšlus Rakouska v r. 1938. V jednom z dopisů podepsaných šéfem Sicherheitsdienstu a pozdějším protektorem v Praze generálem SS Reinhardem Heydrichem, pojednávajícím o úkolech "Historické komise" se uvádí jako předseda komise SS-Gruppenführer Koppe a jako vedoucí agendy SS-Standartenführer dr Six. Koppe je v současné době obchodníkem čokoládou v NSR a dr Six ředitelem fy Deutz v Ludwigshafenu.

Lze mít jistě za to, že nejen tyto dvě jmenovitě uvedené osoby sledují zprávy o posledních objevech nacistických

- 3 -

archívů s pocity, jež spíše nežli zvědavostí možno nazvat nenávistí k pravdě a strachem ze stínů vlastní minulosti.

"V materiálech byly nalezeny i údaje", řekl na pražské tiskové konferenci ministr Štrougal, "týkající se agentů a konfidentů gestapa a sicherheitsdienstu."

"Navrhujeme, aby se zprávou z 23.března 1940, vypracovanou na rozkaz říšského vůdce SS (tj. Himmlera - p.r.) o stanovisku vedoucích italských společenských kruhů k postoji Itálie v současné evropské situaci, byl seznámen pan generál polní maršál." To je citát z hlášení špionážního oddělení hlavního říšského bezpečnostního úřadu, označovaného jako "Podklady k jednání pro rozhovor C (tj. admirála Canarise, šéfa vojenské špionáže - p.r.) s ministerským předsedou generálem polním maršálem Goeringem". K této věci hovoří ještě řada dalších dokumentů, které všechny svědčí o tom, že i vůči fašistické Itálii, podobně jako ostatně i ke všem ostatním spojencům Německa ve válce měl hitlerovský režim poměr velmocenský a podezíravý. Byl dán pouze jediným hlediskem - nakolik bylo možno tyto spojence-satelity využít pro nacistické světovládné cíle.

V bednách vytažených ze dna šumavského jezera, byly objeveny také četné dokumenty o nacistických přípravách vyhlazování židovského obyvatelstva evropských zemí. Tyto dokumenty shlédli rovněž ing. Simon Wiesenthal, vedoucí vídeňského dokumentárního střediska židovských obětí nacismu, jeden z hlavních činitelů, který se zasloužil o vypátrání místa pobytu Adolfa Eichmanna v Argentině. V době, kdy byl obsah dokumentů uveřejněn, dlel m několikaletými návštěvami v Praze a o těchto dokumentech řekl: "Jsem přesvědčen - že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa ...

- 4 -

Jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě."

Československé úřady a Svaz protifašistických bojovníků učiní nepochybně všechno - aby v tomto směru objevený písemný materiál posloužil věci odhalení pravdy a prosazení spravedlnosti.

Centered

PRAGOPRESS

1458/64/I/jč/ps

Zajímavé svědectví z nacistických archivů

I Polsko mělo „přivítat“ Runcimana

Hovoří dokumenty vylovené z Černého jezera na Šumavě

Černé jezero - skryté v hloubce šumavských lesů na jihozápadní hranici Československa vydalo letos v červenci tajemství, které uchovávalo téměř po dvacet let. V dubnu 1945, těsně před koncem války tam zvláštní transport z berlínského hlavního říšského bezpečnostního úřadu odevzdal bedny s tajnými dokumenty. ^{Centered} Letos začátkem července byly tyto bedny objeveny a vyzdviženy ze dna jezera.

Dokumenty hovoří o mnoha stránkách působení politických, policejních a zpravodajských orgánů třetí říše.

Některé z nich se týkají historie známé a ostudné mise britského diplomata lorda Runcimana, který v létě 1938 byl vyslán do Československa, aby "pomohl zprostředkovat" při řešení tehdejšího problému německé menšiny v čs. pohraničí. Lord Runciman - který patřil k neblaze proslulé tzv. "clivedenské" klíce pro hitlerovských špiček britské společnosti a k osobním přátelům Chamberleinovým, se zhostil své mise v duchu politiky podpory nacismu : Doporučil odtržení pohraničních čs. území a jejich předání hitlerovskému Německu. Tím jen usnadnil Hitlerovu kampaň za rozbití Československa a pozdější zničení celé Evropy.

Runciman byl v Československu hostem německého šlechtice Maxe Egona von Hohenlohe-Langenburga. O tomto Runcimanově hostiteli dokumenty nalezené letos v Černém jezeře na Šumavě dosvědčují, že byl nejen příznivcem nacistů, ale přímo agentem sicherheitsdienstu.

Poté - když Hohenlohe svůj úkol při rozbití Československa splnil a hitlerovské armády vtrhly v březnu 1939 do Prahy, počal se připravovat na další úkol :

Na pokyn hlavního říšského bezpečnostního úřadu odjel do Londýna, kde pobyl od 15. do 21. července. Tentokrát zas na oplátku byl Hohenlohovým zprostředkovatelem lord Runciman. Uvedl ho k některým vlivným britským osobnostem, s nimiž měl Hohenlohe dojednat, aby německo-polský problém, uměle vyhrocovaný nacistickými provokacemi, byl řešen podobnou cestou, jaká přivedla Československo k Mnichovu a k okupaci. A opět to měl být Runciman, který měl sehrát úlohu "prostředníka" při likvidaci polského státu suchou cestou. Není dnes pochyb o tom, že by při nejmenším Poznaňsko a tzv. "Koridor" byly první obětí nové Runcimanovy mise.

Avšak v té době byla Chamberlainova vláda již tlakem antifašistického veřejného mínění v Anglii nucena volit formální vyhlášení "záruk" Polsku. Ovšem po odmítnutí efektivního vojenského spojení se Sovětským svazem byla stejně britská vojenská asistence při obraně Polska proti hitlerovskému vpádu bez praktického významu a Polsko tak následovalo Československo v tragickém osudu a v jeho ještě daleko brutálnější formě.

PRAGOPRESS

Jiří M u k :

1477/64/I/jm/ps

A r m á d a l i d u

- - - - -

Rok jak rok odcházejí desetitisíce mladých mužů v ČSSR, aby splnily svou povinnost, která je v Ústavě Československé socialistické republiky označena jako nejčestnější povinnost občana : aby u útvaru a jednotek Československé lidové armády nabyly znalostí, vědomostí a zkušeností, nezbytných k obraně socialistické vlasti.

Československá lidová armáda je silná a moderně vyzbrojená armáda, kdykoliv schopná splnit tento odpovědný úkol. Československý lid jí dal vše, co potřebuje, aby mohla zaujmout čestné místo mezi armádami Varšavské smlouvy. Střelecké jednotky jsou plně mechanizovány a motorizovány, tankové jednotky mají nejmodernější soudobou techniku. V rukou letců jsou moderní proudové stíhačky a bombardéry, například cvičný bojový letoun L-29 československé výroby se stal součástí výzbroje většiny leteckých armád Varšavské smlouvy, včetně Sovětské armády. Letecké jednotky jsou dokonale vycvičeny k boji za jakýchkoli denních i nočních povětrnostních podmínek. Dělostřelectvo má vedle klasických zbraní dokonalé raketomety domácí výroby. Rakety země-vzduch jsou již neodlučitelnou součástí výzbroje. Obdiv vzbuzují ženiijní stroje, které mechanizují všechny práce. Obrněné transportéry jsou schopny pohybu na souši i ve vodě. Je to armáda, schopná vydržet nápor na západní hranici tábora socialismu a vrátit případného nepřítele do jeho výchozích pozic.

Avšak i nejmodernější a nejúčinnější zbraň by byla jen meživou hmotou, kdyby nebylo lidí, kteří ji mistrně ovládají. K tomu je zaměřen celý praktický výcvik armády i každého jejího příslušníka. Na předních velitelských funkcích, ve štábech i u útvarů jsou důstojníci a generálové, kteří prošli ohněm bojišť druhé světové války. Ti předávají své nabyté zkušenosti mladším ročníkům a sami své vědomosti dále zdokonalují podle nových podmínek. Vnější výrazem nabytého mistrovství je u nejmladších vojáků odznak vzorného vojáka, udělovaný za dokonalé splnění náročných podmínek ve výcviku jednotlivých zbraní. Každý rok se stává jeho nositeli mnoho tisíc mladých mužů. Ve snaze stále zdokonalovat podmínky i výsledky výcviku probíhá v Československé lidové armádě už po tři roky socialistická soutěž, zaměřená především k maximální bojové pohotovosti útvarů, k zastupitelnosti v bojových funkcích, ke zkracování výcvikových norem a časových limitů apod.

Některé útvary, zejména přímo na západní a jihozápadní hranici státu, měly již častokrát příležitost ověřit si stupeň své bojové pohotovosti přímo v akci. Jsou to útvary Pohraniční stráže, v nichž víc než 50 jednotek získalo čestné označení Vzorná pohraniční jednotka. Na levé straně prsou má již několik set pohraničníků medaile, bojové zástavy pohraničních svazků zdobí řády a vyznamenání.

V Československé lidové armádě je také velmi silné zlepšovateľské hnutí. Jeho základ je v kroužcích technické tvořivosti, zavedených téměř u každého útvaru a jednotky. I jejich růst je pozoruhodný. V roce 1961 bylo v celé armádě 610 takových kroužků s 5600 členy, vloni to už bylo 1200 kroužků s 11.200 členy, tedy ve třech letech vzrostl počet kroužků i jejich členů právě o sto procent. Na letošní březnové konferenci vojenských zlepšo-

vatelů se konstatovalo,, že skutečné úspory ze zlepšovacích návrhů činí za jejich dosavadní činnost již 45 miliónů Kčs. den za první pololetí letošního roku podali vojenští zlepšovatelé přes 5000 zlepšovacích návrhů s úsporou přes 5 miliónů korun.

Život Československé lidové armády je neodlučitelný od života všeho československého lidu a proto příslušníci armády mají silný zájem i o technickoekonomické problémy závodů a dopravy. Významným pomocníkem je tu zejména Vojenská technická akademie Antonína Zápotockého, která přímo spolupracuje s výrobními závody (například v První brněnské strojárně se tak podařilo vyřešit svařování materiálů se speciální strukturou) nebo podnik Vojenské stavby, který zdokonalil stavební část při stavbě nádraží z předpjatého betonu a dosáhl úspor 10 centů měkké oceli na každou nádrž.

Centered

Služba v armádě se tak stává pokračovací školou většiny mladých mužů, kteří v jejích řadách vykonávají svou dvouletou základní povinnost. Kromě vojenských vědomostí, znalostí a zkušeností, které jsou hlavním posláním armády, přinášejí si z ní bývalí vojáci i nový poměr ke všem potřebám, které má socialistický stát a celé společenství všech socialistických zemí. Tím plní Československá lidová armáda svou povinnost vůči vlasti i s^vě internacionální povinnosti vůči celému socialistickému táboru.

A tato armáda oslaví dne 6.října, ve výroční den veliké vítězné bitvy z roku 1944, kdy jednotky I. československého armádního sboru po boku armád Sovětského svazu poprvé vstoupily na území osvobozené vlasti v Dukelském průsmyku, svůj veliký den, označený na věčné časy jako Den Československé lidové armády.

SVĚT V OBRAZECH

UVNITŘ LISTU: President republiky na návštěvě v Maďarsku • Tokio • Most: uhlí nebo město? • Nacistické dokumenty promlouvají • Olympiáda u starých Řeků • Dětská kresba z 55 zemí

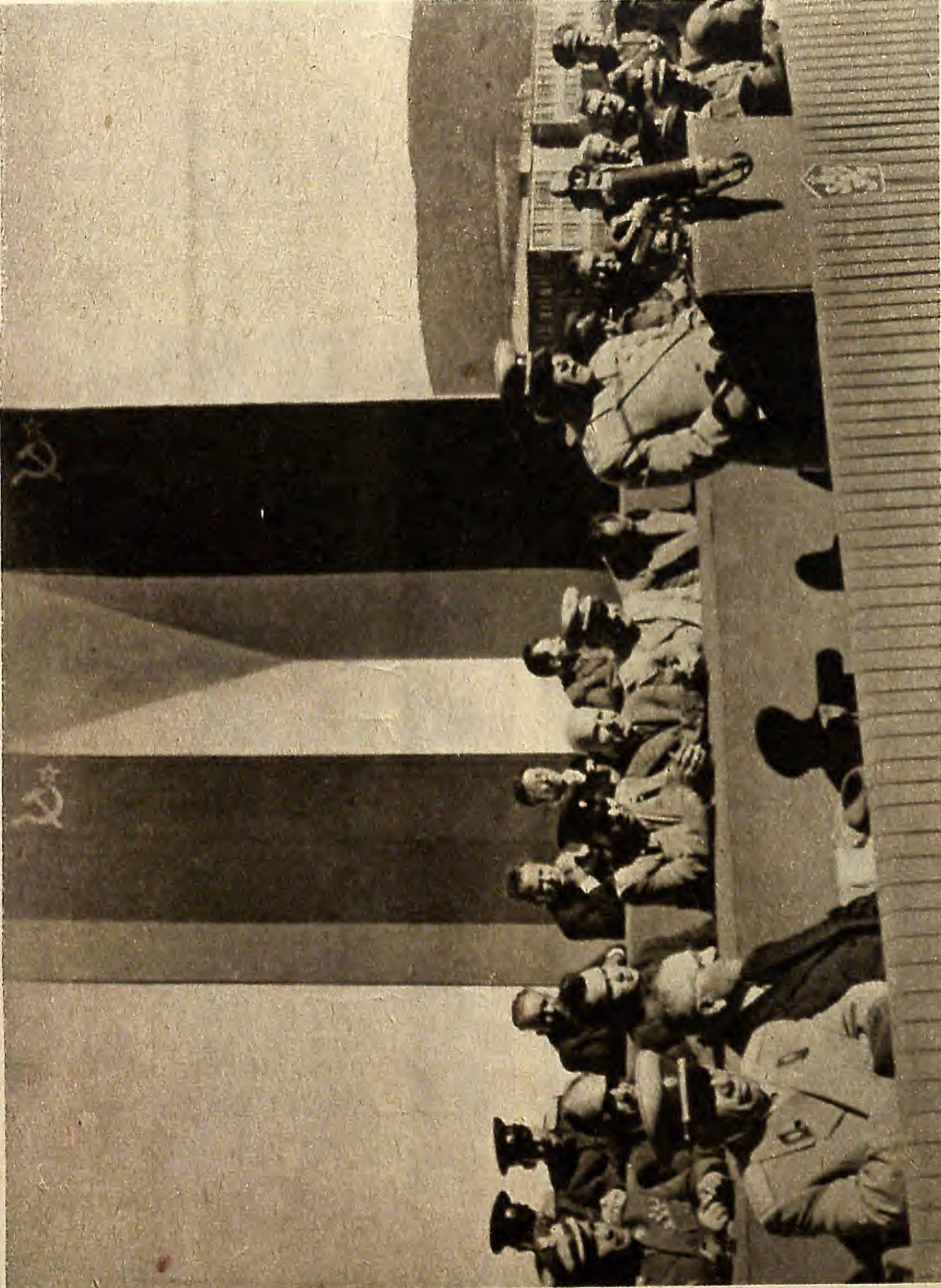
41

ROČNÍK XX.
10. X. 1964
Cena 1.80 Kčs

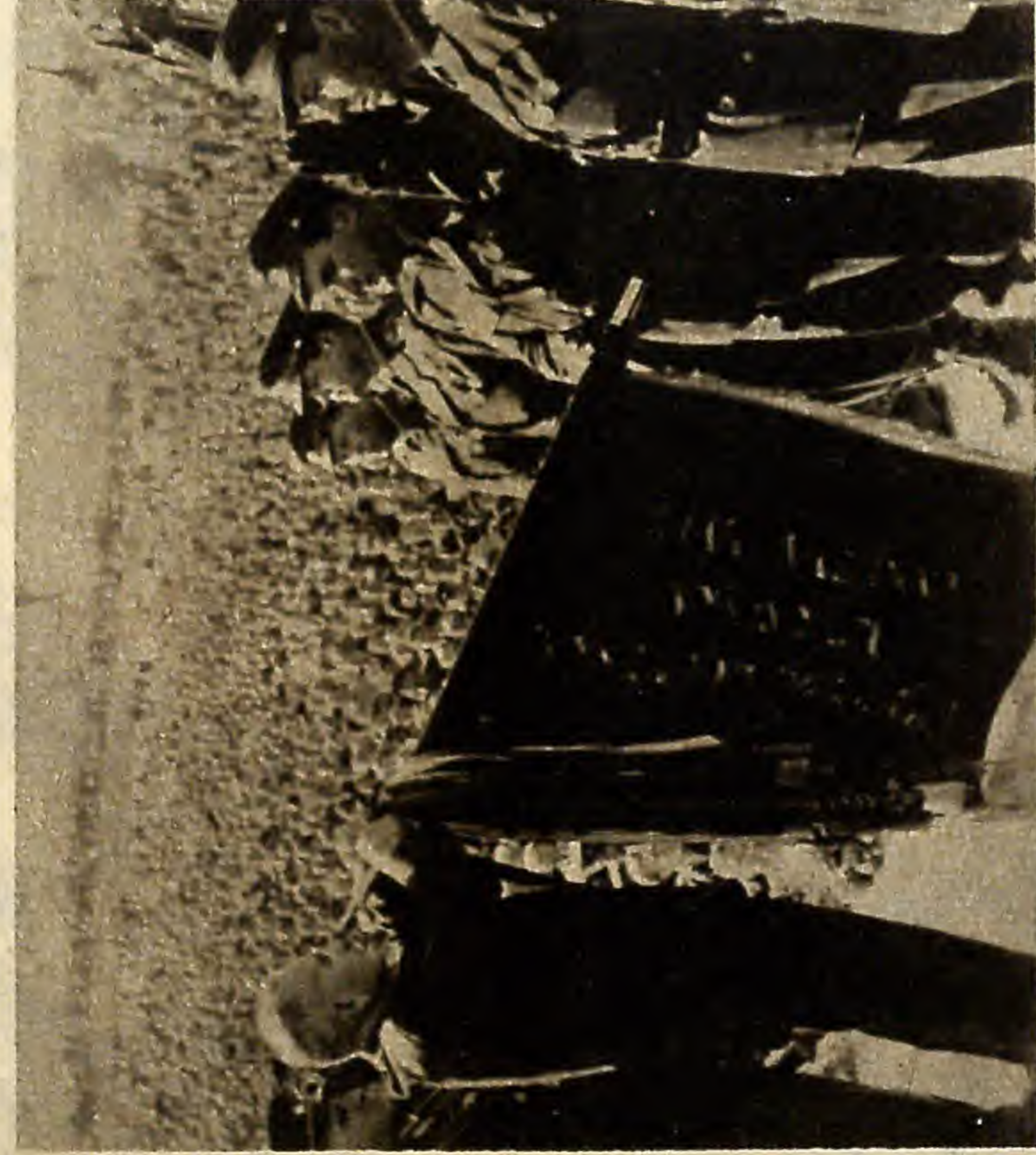
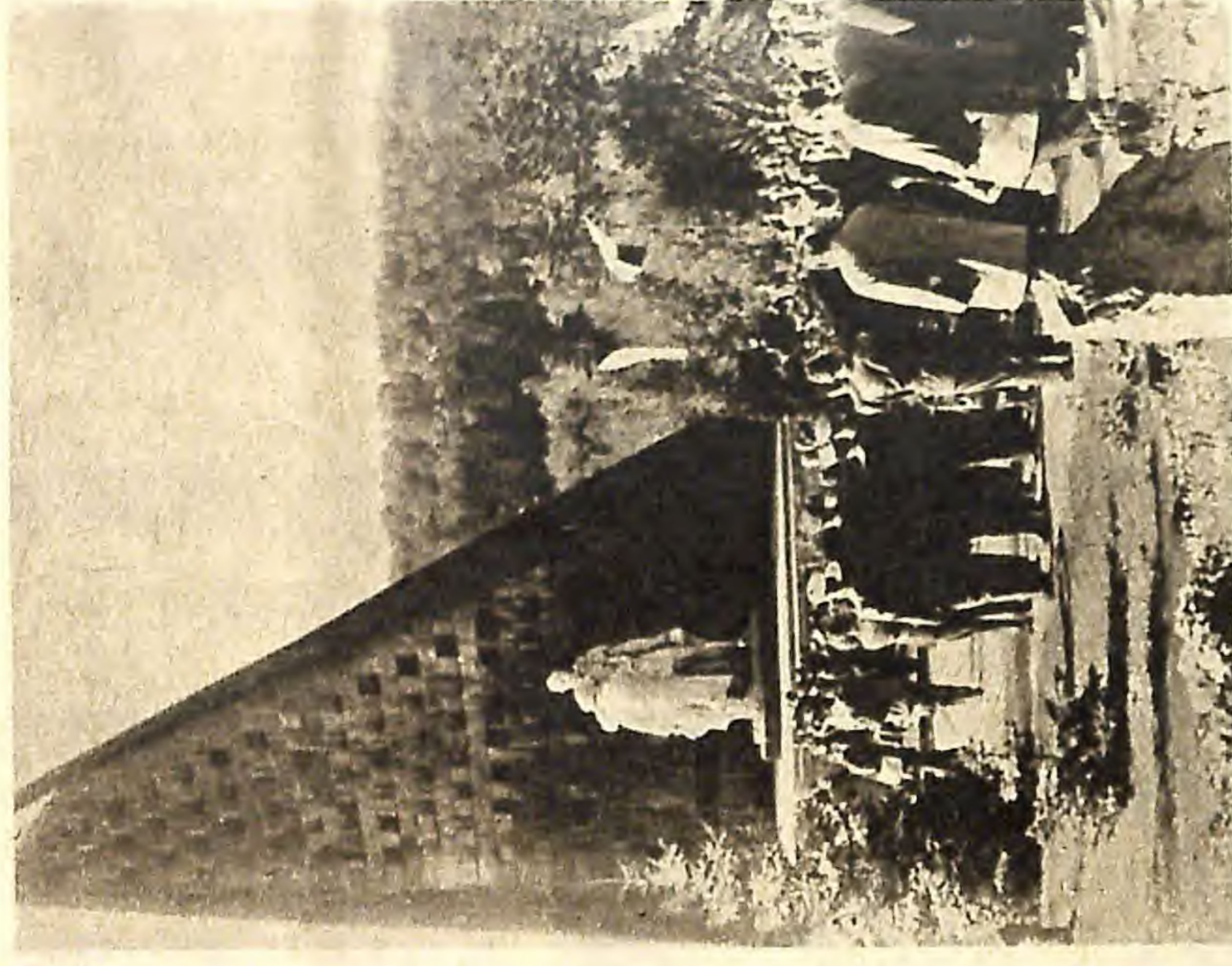
PRVNÍ ČESKÝ FILMOVÝ MUSICAL

„Starce na chmelu“ se sedmnáctiletými chlapci a děvčaty z prostředí chmelové brigády. Na snímku představitelé hlavních rolí — Ivana Pavlová a Vladimír Pucholt.

se zdařil. Režisér Ladislav Rychman natočil

SVIDNIK — 4. října vyvrcholily v přírodním amfiteátru ve Svidniku oslavy 20. výročí karpatsko-dukelské operace. Na snímku vlevo: Maršál Sovětského svazu J. R. Malinovskij při pozdravném projevu na manifestaci. **VPRAVO:** Před svidnickou manifestací se konal u historického památníku na Dukle pietní akt. Oficiální delegace a účastníci oslav uctili památku padlých hrdinů.

UDÁLOSTI TÝDNE

Centered

Vlevo: SVIDNIK — Za zvuků husitského chorálu dekorovali člen předsednictva ÚV KSČ a předseda Národního shromáždění B. Laštovička (na snímku) a ministr národní obrany, armádní generál Bohumír Lomský bojové zástavy pěti vyšších vojenských jednotek Řádem republiky.

Vpravo: KAHIRA — De Káhiry se 3. a 4. října sjeli představitelé vlád, kteří od pondělí 5. října jednali na vrcholné konferenci neangažovaných zemí o jejich úloze při zajištění míru, bezpečnosti a hospodářského rozvoje světa. Na snímku: Na káhirském letišti přivítal presidenta Alžírské demokratické lidové republiky Ben Bella president Sjednocené arabské republiky Násir (vpravo).

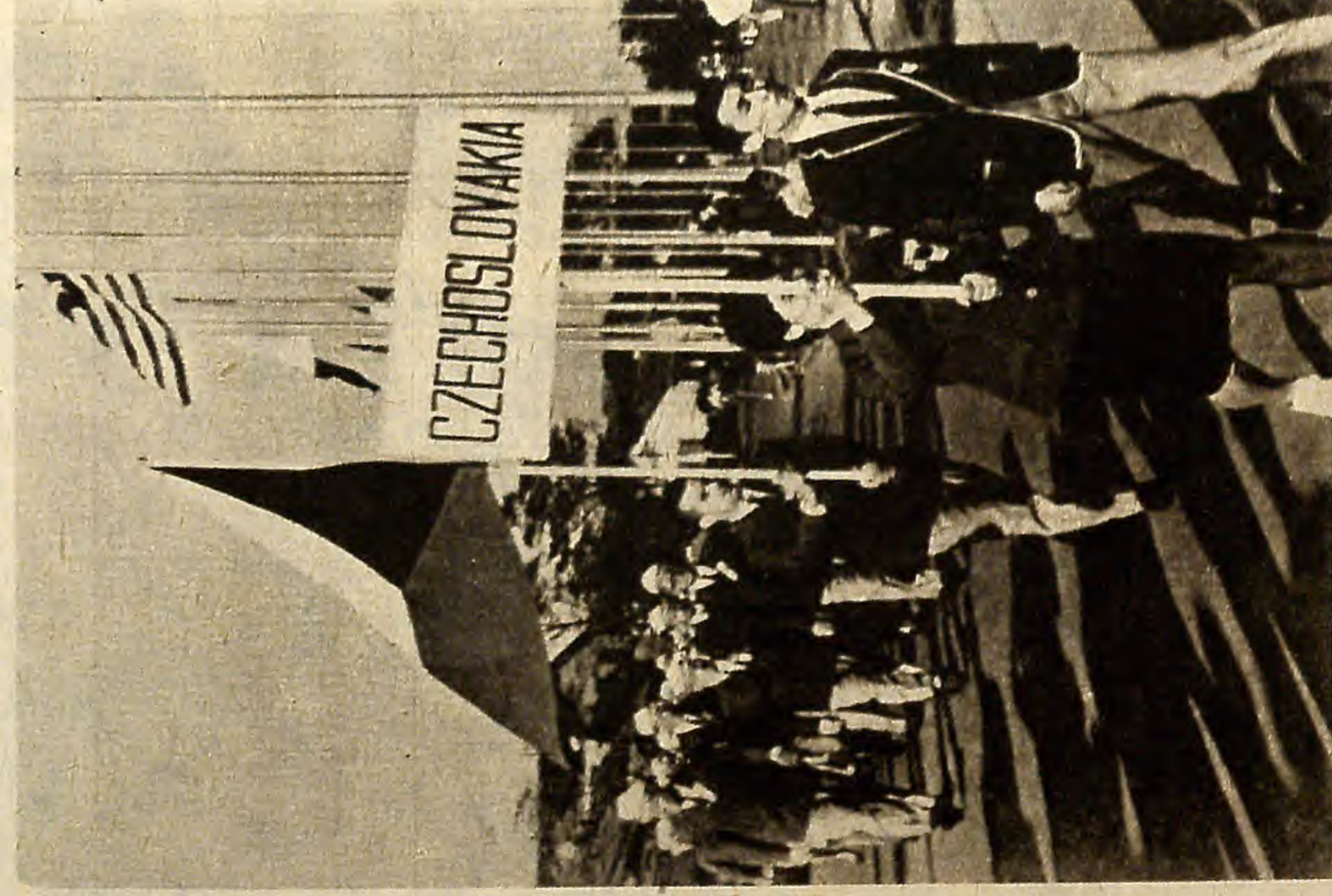
Snímky ČTK

Vlevo: LONDÝN — Ve Velké Británii se budou 15. října konat parlamentní volby. Komunistickým kandidátům není dovoleno promluvit v rozhlasu či televizi a proto se všech 36 komunistických kandidátů představilo britské veřejnosti na tradičním místě lidových shromáždění — v londýnském Hyde Parku. Na snímku: Průvod účastníků shromáždění s heslem: "Vývedte Británii z yankijského válečného tábora."

Vlevo: TOKIO — Na travnatém prostranství, které leží mezi domky čs. výpravy, byla v neděli 4. října slavnostně vztčena československá státní vlajka. K slavnosti nastoupili čs. olympionici ve vycházkových stejnokrojích. Vlajkonosem byl trenér gymnastek Vladimír Prorok.

Vpravo: BERLÍN — Prvního dne propustkové akce přijaly úřadovny NDR v západním Berlíně přes 63 000 žádostí zapadoberských občanů o povolení návštěvy v demokratickém Berlíně. Na snímku záběr z výdeje žádank.

U MAĎARSKÝCH PŘÁTEL

Čs. stranická a vládní delegace, v čele se soudruhem Antonínem Novotným, zavítala 30. září mezi pracující Závodu N. Belojannise v Budapešti, kde se vyrábějí telekomunikační zařízení. Na snímku: Soudruh A. Novotný v rozhovoru se zaměstnankyněmi závodu.

V pondělí 28. září přicestovala do Budapešti na oficiální návštěvu Maďarské lidové republiky československá stranická a vládní delegace, vedená prvním tajemníkem ÚV KSČ a prezidentem republiky soudruhem Antonínem Novotným. Přátelská jednání a společné rozhovory s představiteli Maďarské lidové republiky dále posílily vzájemnou spolupráci mezi oběma zeměmi.

První tajemník ÚV KSČ a prezident republiky soudruh Antonín Novotný při přehlídce čestné jednotky po příjezdu do Budapešti.

Předseda prezidia MLR I. Dobi, soudruška B. Novotná, soudruška Kádárová, prezident ČSSR soudruh A. Novotný a předseda maďarské vlády J. Kádár po slavnostním obědě, konaném 29. září.

Pondělí 28. září – zvláštní vlak s čs. stranickou a vládní delegací přijel na budapeštské nadraží. Předseda prezidia MLR I. Dobi a předseda maďarské vlády J. Kádár vítají soudruha A. Novotného s chotí.

Během návštěvy československé stranické a vládní delegace v MLR se uskutečnila řada přátelských jednání se stranickou a vládní delegací Maďarské lidové republiky.

SNIMKY: ČTK – J. RUBLIČ

Soudruh Antonín Novotný spolu se členy čs. stranické a vládní delegace navštívil 1. října Potiský chemický kombinát v Szolnoku. - VLEVO: 1. října navštívila čs. stranická a vládní delegace také zemědělské družstvo Tancsics v Mezöhegy. - VPRAVO: V doprovodu předních maďarských představitelů se naše delegace seznámila s pamětihodnostmi Budapešti.

UHLÍ nebo MĚSTO?

KDO USTOUPÍ:

Co s kvalitním uhlím, které leží nevyužito nízko pod povrchem právě tam, kde se rozkládá staré hornické město Most?

Co se starým městem, které nevyhovuje základním požadavkům moderního bydlení?

SLOVO PRŮZKUMNÍKŮ:

V hloubce asi 18 metrů pod městem jsou až 40metrové vrstvy velice kvalitního hnědého uhlí (výhřevnost asi 3.600 kalorií na 1 kg). Zásoba se odhaduje téměř na 100 miliónů tun.

Ve starém Mostě bylo postaveno asi 76% domů před rokem 1900; 85% bytů nemá koupelnu, při pohybu půdy nebo při malém otřesu země by stavby neodolaly.

BYLO ROZHODNUTO:

Postavit Nový Most — město pro 60.000 obyvatel. Staré město zmizí s povrchu zemskeho — neboť jeho modernisace by si vyžádala větších nákladů, než nová výstavba.

Zahájit technické a báňské práce na nových ložiskách hnědého uhlí — za 10 let se bude těžit 4 mil. tun ročně.

Bude to bitva, ve které se nebude ustupovat: bude uhlí, bude i město, nové, krásnější. Pokrok vejde do práce i do života. Koordinaci všech složek města, závodů, stavebnictví, techniky i báňských prací řídí zvláštní vládní komise. Otevírá se opět jedna z kapitol socialistického Československa. Ba více: podobné dílo nebylo napsáno v dosavadních dějinách uhelných oblastí nikde na světě. Avšak pro to se to nedělá. Je proto ovšem třeba pracovat přesně a spolehlivě: řeší se neznámé problémy. S nimi vyrostou i noví lidé. Je jim třeba ukazovat jasně nejbližší úkoly a včas konkrétní perspektivu. Aby neplavalý termíny, aby se nemávalo rukou a nekřídlo ramený, aby se lidé rváli o podobu a smysl své práce ...

Úkol číslo jedna: BYTOVÁ VÝSTAVBA.

Dokud nebude poslední občan starého Mostu přestěhován, nelze začít s vlastní těžbou. Počítá se i s novým přírůstkem pracovních sil.

Situace dnes: stojí sídliště na Stalingradské (obvod č. 1) a na Podžatecké (městský obvod č. 2), za ní se rýsuje další úsek 3 a 4. Těžiště se již dávno přesunulo do Nového Mostu — žije zde již 35.000 obyvatel. Ve starém Mostě čeká ještě kolem 15.000 lidí. Letos bude postaveno 400 až 500 bytových jednotek. Roční proudová výstavba typizovaných domů sebou nese nebezpečí stereotypní architektury a starou bolest: obchody, školy, společenské místnosti, hřiště, stromy. V budoucnu se počítá i s tím, že nové pracovní síly najdou ubytování i v nových bytovkách v okolních městech — v Chomutově, Litvínově, v Bílině, v Jirkově.

Úkol číslo dvě: DOPRAVA A TECHNICKÉ STAVBY.

Asi 200 m široký koridor si prorazí cestu starým městem nejdříve. Jím povedou hlavní inženýrské sítě: železnice, rychlodráha, dvouproudová silnice na Litvínov, fenolový a kanalizační sběrač ... Řeší se zároveň i technika pásové dopravy uhlí, přírodu vody a nový směr řeky Bíliny ...

S DALŠIMI ÚKOLY si prý již bářští pracovníci lehkou poradí. Není problémem pro obří stroje na skryvce zakousnout se i do starých stěn černých domů v mosteckých černých ulicích. Jsou zde dokonce již zkušenosti — z Ervénic a ze Souše. Byli to vlastně jistí předchůdci mostecké transakce: na místě bývalých Ervénic se dnes setkaly dva doly — Jana Švermy a Důl Čs. armády. Zásoby uhlí je zde uživi nejméně do r. 2000 ...

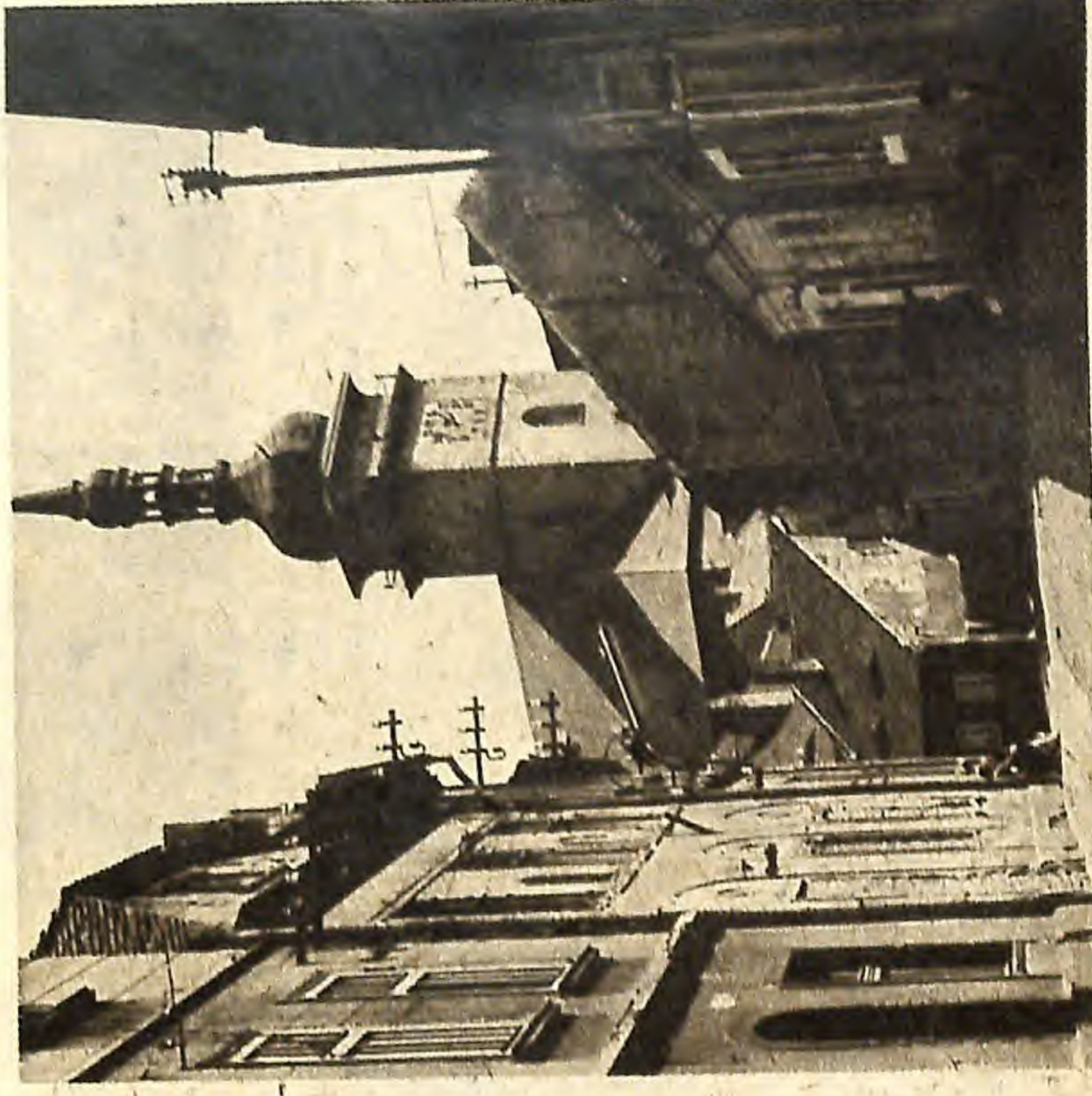
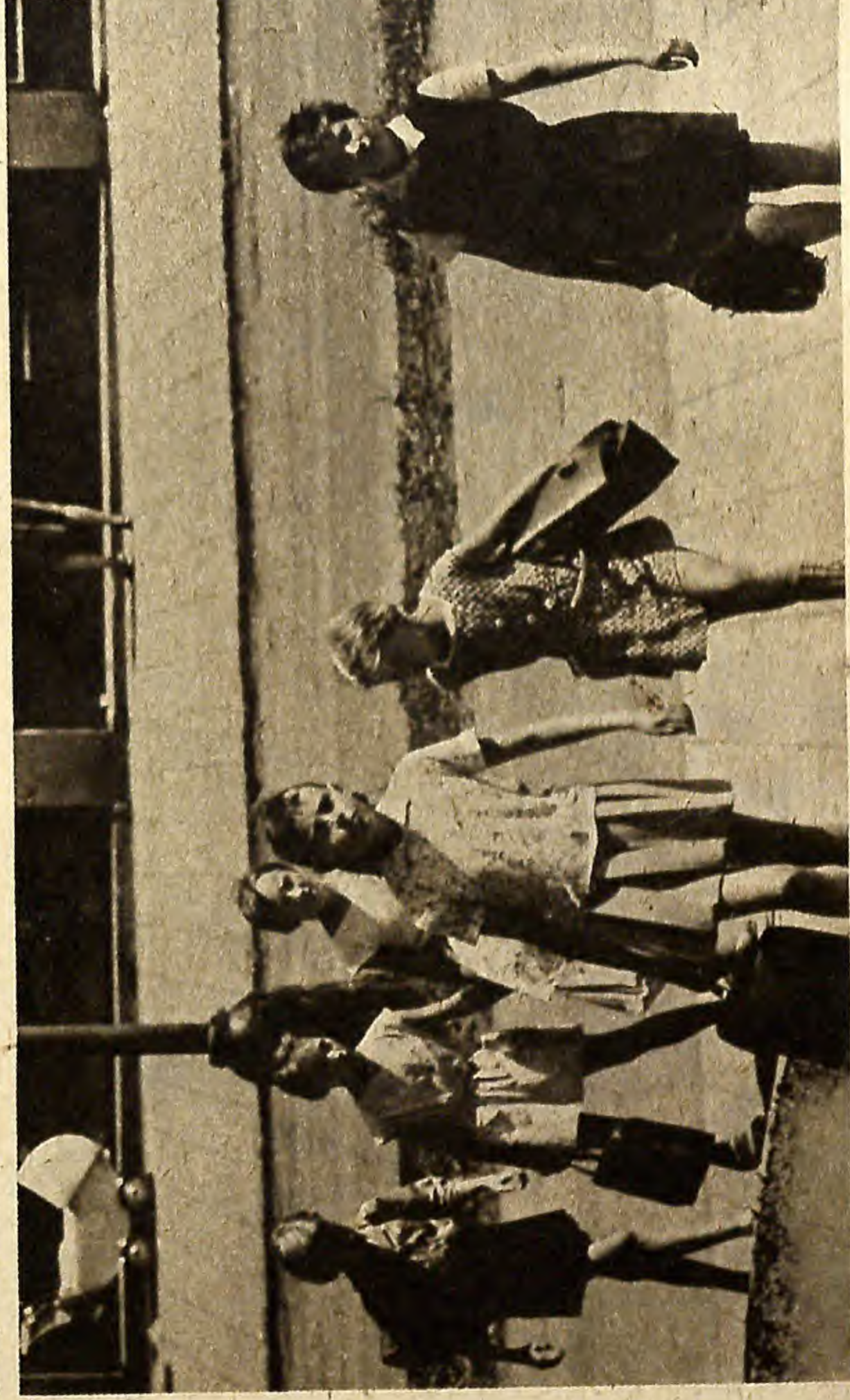

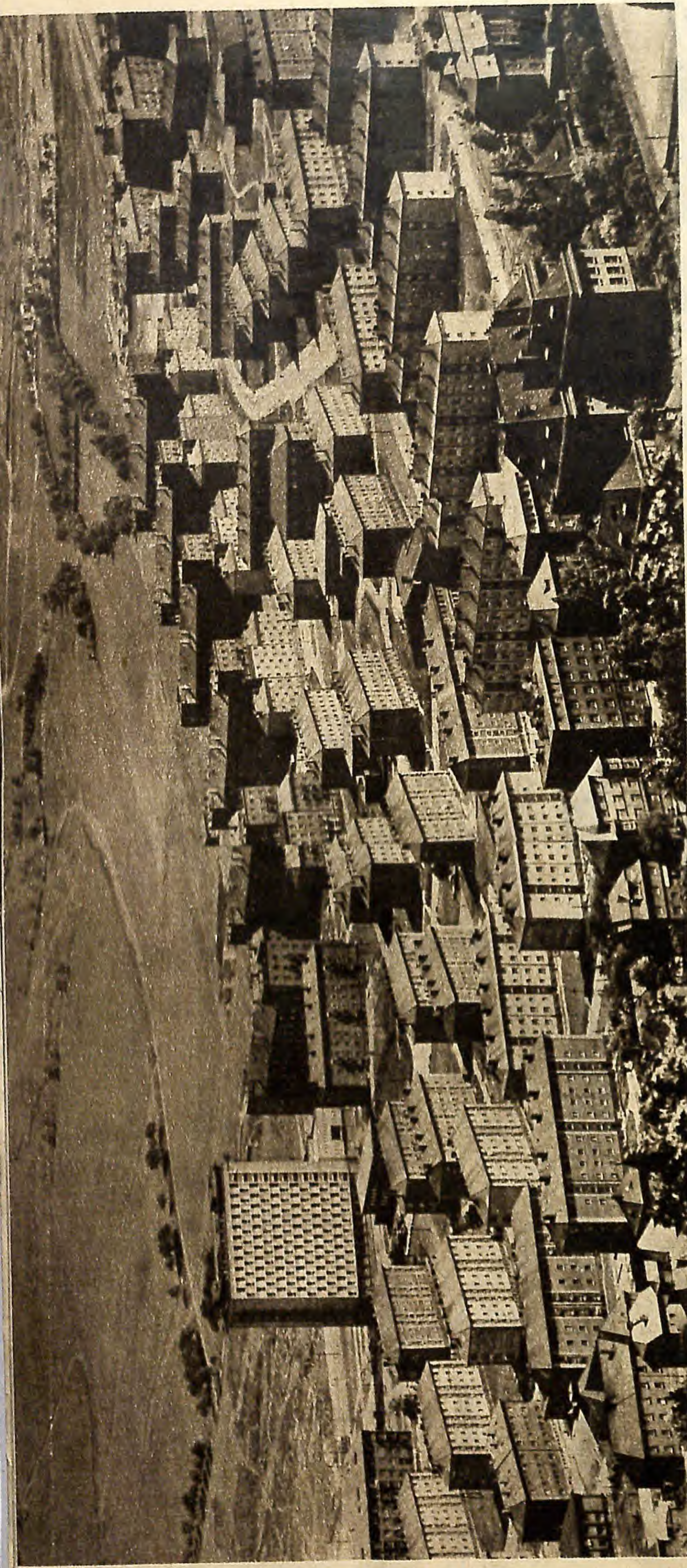
„Prožila jsem s našim městem mnoho těžkého a krásného. Nakonec jsme se zmohli na baráček ve staré uličce. Nebudeme ho opouštět s lehkým srdcem ...“

Jenomže starý Most má i svoji duši, dramatické kapitoly historie, zážitky a osudy svých občanů. Nejstarší svědek slovanického hradiště ještě z předkřesťanských dob je hrad Hněvín na typickém kopci. Škoda, že tyto krásné story poslední obyvatelé — vojáci čs. armády — zanechali ve vandalském stavu. Stojí za důkladnou obnovu, nejen jako staroslovanský památník, ale i jako společenské prostředí dnešních vyletníků. Jako historicky cenná památka bude zachován i gotický děkaný chrám: odstěhuje se po kulové dráze asi 300 metrů ke stěně Hněvína. A dějiny dolů, osudy havířů — hladové tragédie a stávkové boje? Zůstanou v dokumentech historiků, v uměleckém podání literátů a filmarů. Na citlivou kameru čeká i zátíší nejstarších uliček a staroměstských nálad ... To všechno bude patřit už jen minulosti. Současnost přetvoří nejen krajinu, město, ale i lidi a jejich způsob života. Lidé, uhlí a jejich společná energie si tu vytváří nejnovější proces své vlastní budoucnosti.

JIRÍ HLUŠIČKA

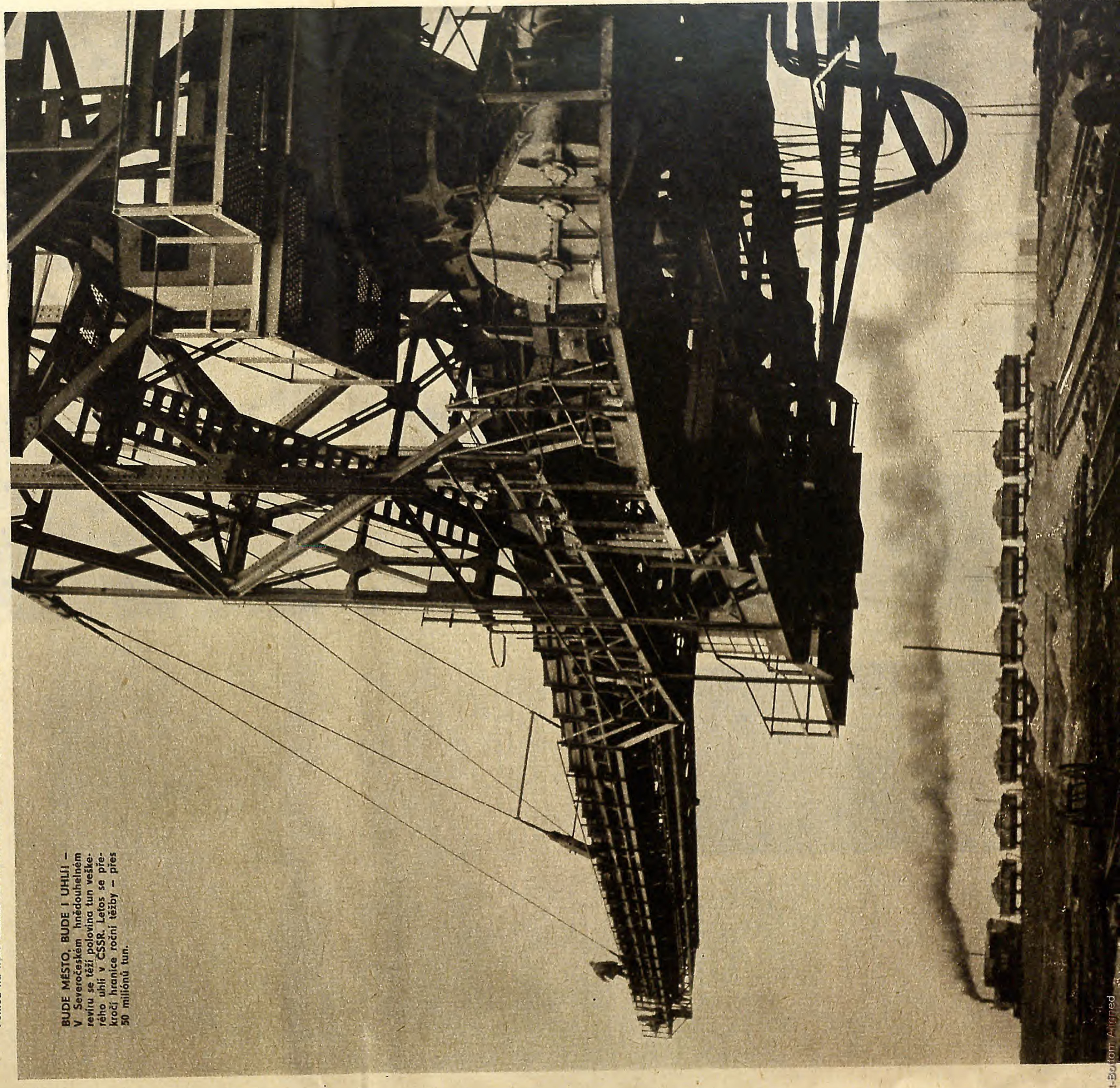
„Starý Most nám na srdci neleží, žijeme v novém ...“ — VPRAVO: Jedna z nejstarších havířských uliček Mostu, Kabátnická.

Pohled na nové sídliště na Podžatecké ze zalesněných strání Hněvína.

SNÍMKY ČTK-HUMPÁLOVÁ

BUDE MĚSTO, BUDE I UHLÍ –
V Severočeském hnědouhelném
revíru se těží polovina tun veške-
rého uhlí v CSSR. Letos se pře-
kročí hranice roční těžby – přes
50 miliónů tun.

GUSTAV ŠORM,
docent Institutu tělesné výchovy a sportu University Karlovy

Zájem nejširší veřejnosti a úsilí nejlepších sportovců pětiletá světadílů se každým čtvrtým rokem soustřeďují k olympijským hrám, jež nejsou jen vrcholnou sportovní událostí, ale i krásnou světovou slavností.

Olympijské hry, obnovené roku 1896, mají kořeny ve starověku. Jejich název pochází od Olympie, posvátného místa v jižním Řecku, v severozápadní části poloostrova Peloponés. Od předhistorických dob se v Olympii konaly slavnosti, jež se postupem času staly nejslavnějšími řeckými hrami.

S úpadkem řecké kultury a s nástupem křesťanství zanikly hry na rozhraní čtvrtého a pátého století. Také jejich dějiště, posvátná Olympia, byla zničena, nejvíce zemětřesením, po němž se řecký Alfeios a Kladeos pohřbily stavební památky v několikametrovém náosu bahna a štěrku.

Teprve koncem 18. století angličtí a francouzští cestovatelé objevili znovu Olympii. Vykopávky, jež tu archeologové provádějí až do našich dnů, odkrýly četné antické stavby a obhatily nás také množstvím nalezených soch a nápisů. A tak na základě těchto památek, zpráv řeckých a římských spisovatelů a starověkých pověstí si můžeme učinit představu o starověké Olympii a hrách, třebaže od doby jejich největšího rozkvětu nás dělí asi dva a půl tisíce let...

V nejstarší archeologické vrstvě v Olympii byly nalezeny základy několika domů a hroby, jež lze datovat k rozhraní 3. a 2. tisíciletí před naším letopočtem. Dokazují osídlení obyvatelstvem předřeckého původu. V těchto nejstarších dobách mohla být Olympia místem, kam se okolní kmeny scházely ke každoročnímu slavnostem, při nichž mladíci a dívky byli zasvěcováni do stavu dospělých. Součástí těchto slavností a obřadů bývaly nejrůznější zkoušky a mládež musela prokázat svou zdatnost velmi často zavodem, zpravidla v běhu. Stopy těchto zasvěcovacích obřadů se udržely v Olympii i v historické době, jak o tom svědčí uctívání bohyně úrody Demětry a posvátné olivovníky, ježimží ratolestmi byli věnceni olympijskí vítězové. Důležitým dokladem je i závod v běhu na jeden stadion (192 m).

Kamenné startovní bloky stadiónu v Olvmaji.

VLEVO: Mramorová kopie bronzové sochy bežkyňe, která se z Recka, nejspíš z Olympie, dostala až do římského Vatikánu.

192 m), který tu byl nejstarším závodem. I v pozdější době udržel své čelné postavení i výsadu, že podle jeho vítěze byly označovány jednotlivé olympiády.

BOJ, LOV - A HRV...

Začátkem 2. tisíciletí př. n. l. pronikli na Balkán bojovné řecké kmeny, podobily si původní zemědělské obyvatelstvo a splýnuly s ním. Vykopávky na Peloponésu, zejména v Myténách, a Homérovy písně o dobývaném Troje a bloudění Odysseově nám přibližují pestrý obraz života Achájų (jak Homér nazývá Řeky), jenž byl naplněn loupežnictvím a závodnými výpravami, válkami, lovením a závodami.

Válečné vozy, dvoulkolé, lehké a převážně z dřeviny, byly v minulosti velmi rychlémi a vytrvalými koněmi, tažené rychlými a vytrvalými koni, byly tehdy nejučinnější zbraní. Koně a vozy však sloužili nejen ve válce, ale i na lovu a při závodech. Byli chlubou kmenových náčelníků a závodů s nimi patřily mezi neoblíbenější cvičení a závody.

V Olympii jsou závezdy vozů dolo-
vody s nimi patřily mezi velmi nejoblíbenější.
V Olympii jsou závezdy vozů dolo-
ženy četnými nálezy bronzových sošek
vozů s vozatými, dále figurkami koní
a válečnicků. Také velký počet naleze-
ných trojnožek, jež tehdy bývaly vítěz-
nými cenami, vede k názoru, že se
v Olympii už ve 2. tisíciletí př. n. l.
závezdy vozů konaly. Tato skutečnost
se promítá také v pověstech o závodci
Pelopa s Oinomatem (které u nás umě-
lecky zpracoval Jaroslav Vrchlický se-
řadkou Fibičem).

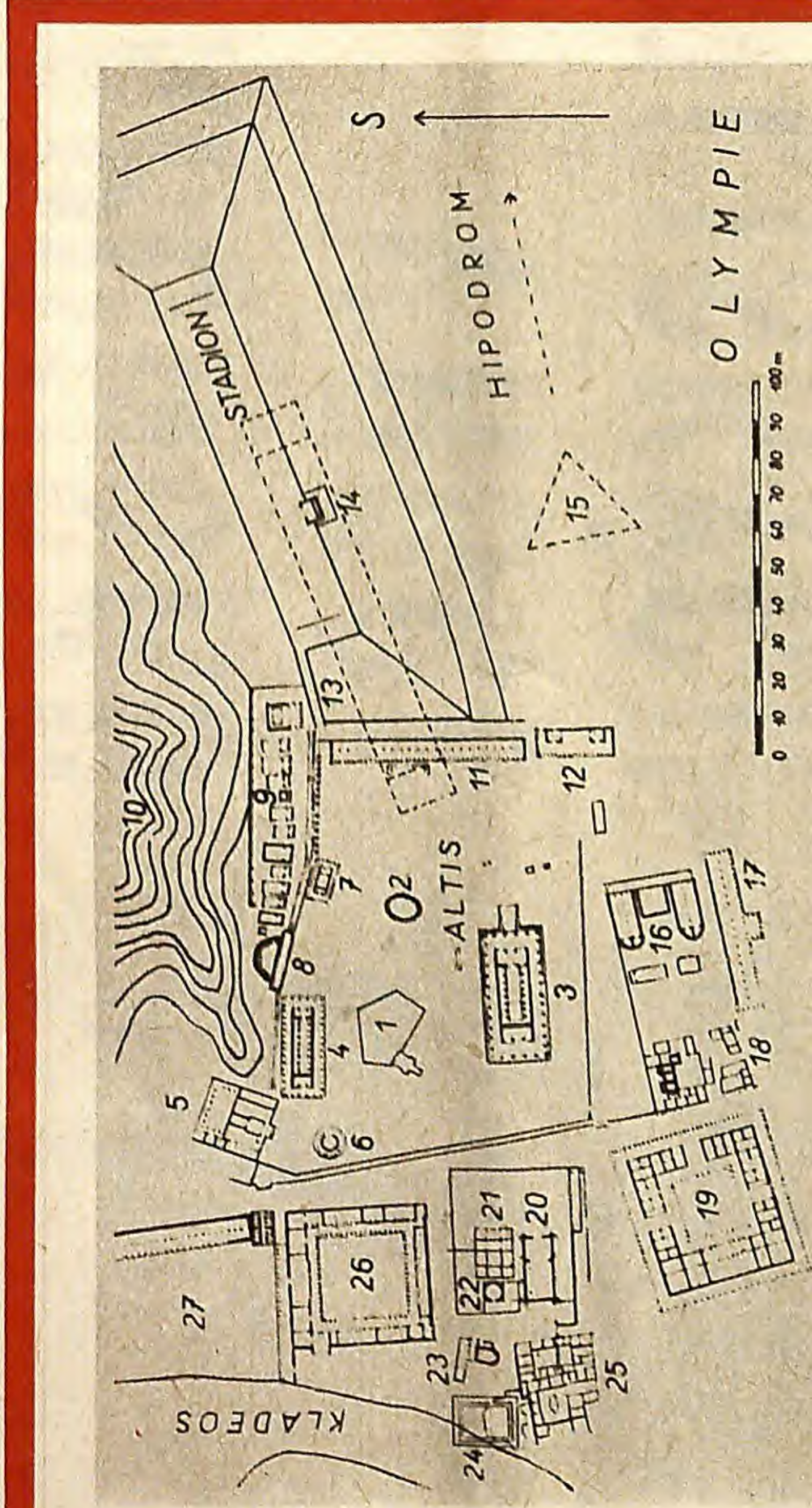
Po příchodu Dóru, kteří na rozdíl od 2. a 1. tisíciletí př. n. l. pronikli například do Peloponés a železnými zbraněmi zníčili opovněná sídla a bronzovou kulturu mykénských Achájů, v neustálých válkách zanikly i slavnosti ve Olympii.

V nejtežších dobách, kdy země trpěla rozbroji, netroudu a morem, byly na radu delské věštiny v Olympii obnoveny dřívější slavnosti. Zásadba to se připisuje Itovi z nedalekého stádu Elidy, jenž uzavřel smlouvu s Kleisthenem, vládcem v Pise, na jejímž území ležela Olympia, a s Lykourgem ze Sparty. Smlouva byla vryta v kovovém disku, který byl uchován jako nejvážnější relikvie v Heříně chrámu v Olympii.

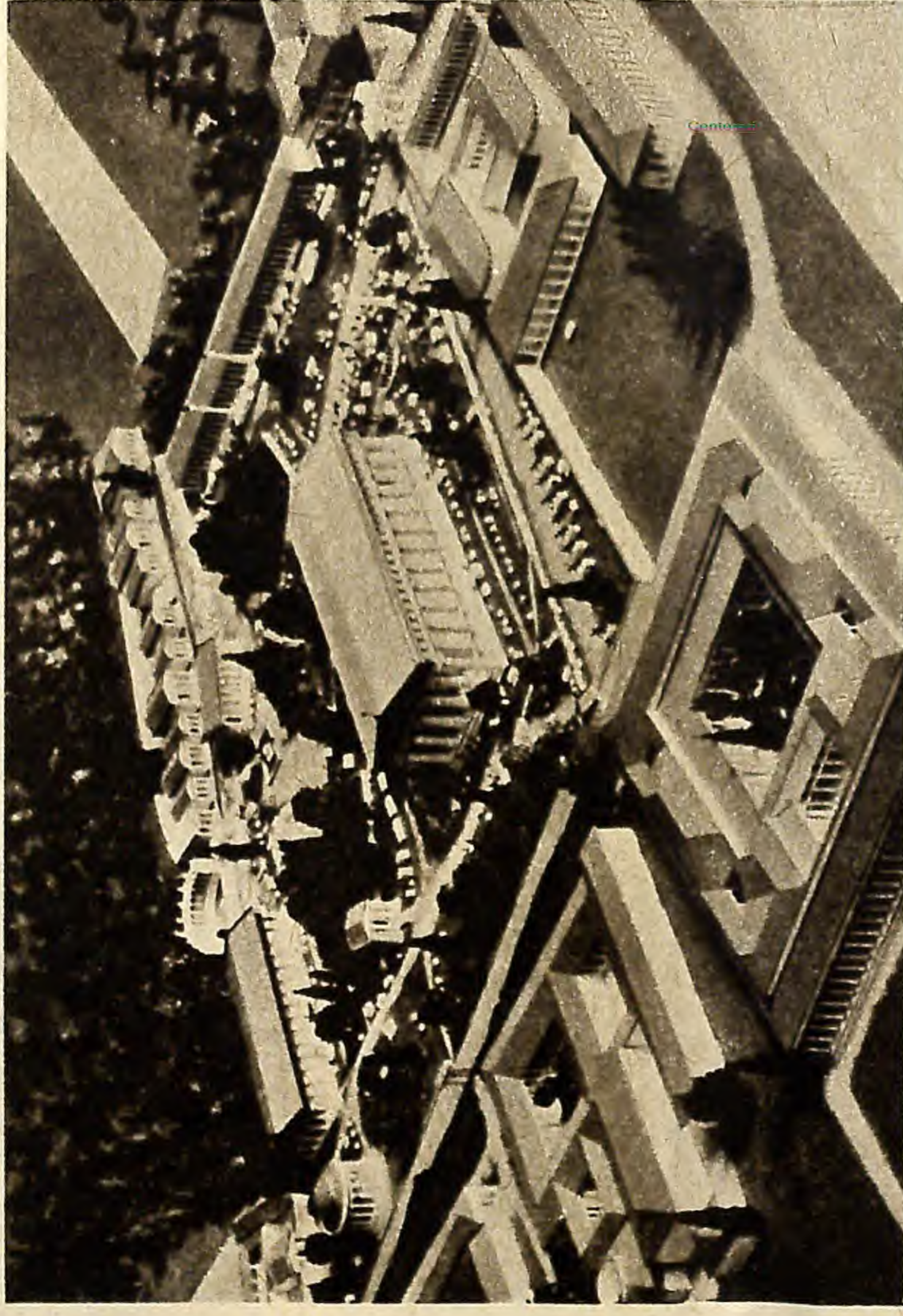
ODLOŽTE ZBRANÉ!

Podstatou dohody bylo pravidelné konání slavností spojené se závody a výměnou zboží. To do Olympie lákalo velké množství Řeků, stejně jako náboženské obřady a obětí, především nejvyššímu bohu Diovi, k jehož počtům se v historické době celá slavnost podobala. I závody byly součástí jeho kultu. Důležitým bodem smlouvy bylo ustanovení o posvátnosti a neutralitě Olympie, na jejíž území nesměl nikdo vstupovat se zbraní, i o tom, že všichni účastníci her byla zatučena bezpečnost nejen v Olympii sám, ale i na cestě z domova a zpět. Zde je základ ekechérie, olympijského míru, který byl vyhlášen pro všechny řecké kmeny, jež se účastnily her. Musely přerušit války a odložit zbraně na celý město, v němž se olympijské hry konaly. V odpovědi na otázku, kdy byla

V odpovědi na otázku, kdy byla

Po dlouholetých archeologických výzkumech se podařilo sestavit takto podrobný plán Olympie. Číslo označují: 1. Pelopův náhrobek, 2. Velký oltář Diův, 3. Diův chrám, 4. Hérin chrám, 5. dům úředníků Olympie, 6. pavilón, založený Filipem Makedonským, 7. chrám bohyně Métér, 8. Nymfeum Heroda Atického – vodovodní nádrž, 9. Terasa s pokladnicemi států, 10. Kronův vrch, 11. Siň ozvěny, 12. budovu rozhodčích, 13. vchod do stadionu, 14. tribunou rozhodčích a čestných hostů, 15. startoviště dostihů, 16. olympijskou radnici, kde závodníci skládali přísahu, 17. jižní siň, 18. lázně (z římské doby), 19. palác pro ubytování významných hostů, 20. dílnu slavného sochaře Feidia, 21. dům nejvyšších kněží, 22. staré lázně, 23. řecké lázně, 24. plavecký bazén, 25. římské domy pro ubytování hostů, 26. palestru, gymnasiickou školu, 27. cvičiště hochů. – Podstatnou část plánu ukazuje rekonstrukce centra Olympie, práce německých archeologů. Uprostřed Diův chrám; stavby lze podle půdorysu snadno porovnat s plánem.

smlouva uzavřena, nebyli jednotlivci ani starověcí historikové. Jedni ji kladli na začátek 9. století př. n. l., ze kterého známe jméno prvního olympijského vítěze v běhu, Korolba z Elidy. Zdá se, že se v následujících dvou stoletích upevnilo postavení olympijských her, jež se od té doby konaly pravidelně každé 4 roky. Také jejich sportovní program se rozšířil. Vedle nejstaršího závodu v běhu na 1 stadion se objevuje diaulos (běh na 2 stadia = 384 m) a dolichos, vytrvalý běh asi na 4,5 km, dále zápas, box a pankration, který bychom spíše přirovnávali k našemu džiu-džitsu než ke kombinaci starověkého zápasu a boxu, přetboji, skládající se z hodů diskem, oštěpem, skoku, běhu a zápasu, a konečně závody na vozech se čtyřspřežím a na koních. Kromě soutěží, v nichž závodili dospělí muži, setkáváme se od druhé poloviny 7. století se jmény vítězů mladší kategorie hochů (asi do 18 let) v běhu, zápasu a boxu. Tento program se udržel s menšími změnami (zejména v závoděch koní) téměř po celou dobu olympijských her.

VŠECHNY CESTY VEDOU DO OLYMPIE

Seznamy jsou také dokladem sportovní převahy Sparty, jež byla v té době nejmocejším státem jižního Řecka. Od r. 720, kdy zvítězil v Olympii první Sparfán (Akanthos ve vytrvalém běhu) do r. 576 př. n. l., kdy se Sparfán náhle ze seznamů ztrácel, z celkového počtu 71 známých vítězů byla více než polovina (36) ze Sparty. Přehled vítězů nás poučuje současně i o tom, jak se šířila známost olympijských her. Zprvu byla Olympia cílem závodníků jen z nejbližšího okolí, avšak postupem času sem proudil stále větší počet startujících a diváků z celého Peloponésu a potom i ze středního a severního Řecka, ba dokonce i z řeckých kolonií v Malé Asii a Itálii.

Olympijské hry byly tehdy čisté mužskou záležitostí. Ženy v době her ne-

směly do Olympie jako závodnice ani jako diváci. Žena, jež by překročila tento zákaz, měla být svržena z nedaleké vysoké skály. Jedinou výjimkou byla účast kněžky Démétrý, jež si tu udržela svou prastarou výsadu. Stopy původních zasvěcovacích obřadů se dochovaly v Olympii i při herách, ženských slavnostech k počtě bohyně Héry, jež se tu konaly také každé čtyři roky, ale v jiné lemní době. Při herách závodily dívky jen v běhu a celá slavnost si uchovala původní jednoduchost a mísní ráz, zatímco hry mužů se staly velkolepou všetečnou slavností.

Pořádání her bylo nejen ctí, ale přínášlo i výhody těm, kteří spravovali státy Pisou a Elidou, jež teprve za cílka 6. století př. n. l. skončily vítězstvím Elidy a zničením Pisy. V té době dochází také s rozmachem řecké kultury k obnovení a reorganizaci velkých slavností, jako byly pythijské hry v Dellách, isthmické hry na korintské šíji, nemejské v severovýchodní části Peloponésu aj. Zvítězit ve všech těchto hrách bylo největší touhou a slávou řeckých závodníků.

KŘÍŽOVATKA STŘEDOMOŘSKÉHO SVĚTA

Od 6. století př. n. l. je Olympia cílem nejslavnějších atletů z celého řeckého světa od starověké Masiie (dnešní Marseille) až po osady na pobřeží Černého moře, od severní Thesálie až po Kyrené na severoafričském pobřeží. Také obraz posvátného háje, altýdy, se tehdy podstatně měnil. Vyrůstají tu pokladnice bohatých řeckých kolonií, jako byly Syrakusy, Sybaris, Byzantion nebo Kyrené.

Olympia se stává centrem řeckého světa, svatyní, v níž se setkávají Řekové z přetvárných městských států a státčků, jež často spolu soupeří a mezi sebou válčí. Avšak olympijský mr tu dovoluje jen sportovní boj. Závody, oběti bohům, obchod a vzájemné po-

znání i slavnostní prostředí her vytvářejí tu národní povědomí Řeků, politiky tak rozšířené. Olympijské a další všetečné hry tak vytvářejí předpoklady ke společnému postupu proti náporu mocné perské říše.

Za vítězství proti přesile Peršanů vědčeli Řekové jak této národní jednotě, tak také gymnastice, jež vychovávala muže schopné vítězit nejen v závoděch, ale i v boji. Není bez zajímavosti, že od r. 520, tedy krátce před řeckoperskými válkami, byl v Olympii zaveden běh ve zbroji (s přílbou, štítem a chrániči holení). Je to doklad toho, jaký význam přisuzovali Řekové řeckému výcviku těžkoobčů, kteří byli elitou jejich vojsk. Vítěz běhu ve zbroji v Olympii byl označován hrdým titulem „nejstatečnější ze všech Řeků“.

NA VRCHOLU SLAVY

Páté století př. n. l. je nejslavnější dobou her. Z nových staveb v Olympii vyniká svou krásou a velikostí Diův chrám (64×27 m a přes 20 m vysoký). Vyzdobá jeho východního štítu

zachycuje okamžik před zahájením mytického závodu Pelopa s Onomaiem. A uvnitř chrámu jeden ze sedmi divů starověkého světa, sedící monumentálně socha Dia ze zlata a slonoviny, vrcholné dílo Feidiovo, sem láká desítky tisíc diváků. Pro velký počet diváků 1. nutno rozšířit i náspý hlediště stadia, jehož bežecká dráha končí poblíže Diova oltáře. Také organizaci závodů pro množství atletů nelze už zvládnout za jediný den a program her se rozšiřuje na 5–6 dní. Posvátný Diův okrese se plní sochami olympijských vítězů, pro něž také přední básníci, jako Pindar, na objednávkou a za velký honorář skládají oslavné písně. Vítězný řecký vojevůdce v bitvě u Marathonu Miltiades věnuje Olympii svou příbhu. Themistokles, přemožitel Persů u Salaminu, se tu těší většímu obdivu než vítězní atleti. Oficiální poselstva jednotlivých měst se předstihují v nádhře a reprezentaci. Athénané tu konají oběti jen se zlatým nářadím... Vedle básníků sem přicházejí i řečníci, aby se blýskli svou výřečností dále filosofové (později například i Sokrates a Plátón) a spisovatelé, jako Herodot, který tu shromážděnému lidu předčítal ze svých Dějin o hrdinských činech Řeků.

PENIZE PROTI PRÍSÁZE

V následujících stoletích, přestože řecké státy ztratily svou samostatnost a rostaly se pod makedonskou nadvládou (r. 338 př. n. l. po bitvě u Chaironeie), olympijské hry nebyly přerušeny a stále si udržovaly své prvenství. Makedonský král Filip poslal do Olympie závodní koně. Alexandr Veliký tam dával vyhlásovat své válečné úspěchy. Po rozpadu Alexandrový říše se Olympia těšila přízni vládnoucích dynastií v nástupnických státech, ať to byli egyptští Ptolemaiovci, syrští Seleukovci či makedonští Antigonovci. S jejich podporou tu vyrůstaly krásné nové stavby jako gymnasion a palestra pro přípravu atletů a sloupové síně, jedna na jižní straně, druhá mezi altidou a stadionem, nazvaná síní ozvěny. Oddělení závodistič od Diovy svatyně ve 4. století bylo jen vnejším výrazem zesvětštění řeckého sportu. Množství závodníků a stále náročnější soutěže vedly nezbytně ke specializaci v jednotlivých závoděch, místo všestranného a harmonického rozvoje záleželo na mistrovství jen v jednom oboru, ať to byl box, zápas, běh. Sport se stal záležitostí většinou jen profesionálních atletů, kteří všechno své úsilí vynakládali jen na vítězství za každou cenu. Mnozí se podplácení soupeřů a pořadatelé tomu čelí vysokými pokutami. Z nich pak dávají postavit sochy vedle cesty vedoucí do stadia a nápisy na nich připomínají, že vítězství v Olympii se získává zdatností a nikoli penězi. Pro výstrahu ostatním pranýřují na věčné časy jména těch, kteří se mohlčili proti olympijské přísaze, jako např. Kallippa z Athén, jenž r. 332 př. n. l. úplatou soupeřů chtěl zvítězit v pěti boji...

Avšak ani nádherné stavby ani vynikající sportovní výkony ve stadionu, který bylo nutno rozšířit pro stále rostoucí počet diváků, nemohou zakrýt skutečnost, že olympijské hry přestaly být všetečnou národní slavností. Staly se sportovní atrakcí prvního řádu. Atleti z bývalých řeckých kolonií, především z egyptské Alexandrie, vytláčují z prvních míst závodníky z mateřského Řecka. O vítězný věnec z olympijské olivy neusilují už jen pro čest a slávu svého rodu a města, nýbrž pro hmotné výhody, jež jim toto vítězství přináší. V Athénách například už od dob Solonových (od 6. stol.) dostával vítěz z Olympie 500 drachem. K tomu přistupovalo i jinde bezplatné stravování a další výhody, jímž byli olympionikové zahrnováni a zabezpečeni pro celý život.

JAK VÍTEŽI CÍSAŘ

Profesionalismus byl stinnou stránkou olympijských a jiných řeckých her i v době římské nadvlády. Zhrubnutí a zesurování sportu vedlo často i ke

smrtným úrazům, hlavně při boxu a pankratiu. Neucta Římanů k řeckým slavnostem se projevila například u vojévůde Sully, jenž vyloupil poklady v Olympii a v Dellách a pro zvýšení lesku svého triumfu přenesl olympijské hry roku 80 př. n. l. do Říma. Ani za římských císařů, kteří se hlásili k řecké kultuře, se vážnost Olympie nezvyšila. Na příkaz Neronův byly olympijské hry odloženy o 2 roky až do jeho příjezdu do Řecka. Cizozáostivý Nero „zvítězil“ pak v Olympii v musických závoděch a v jízdě s deseti spřežím, třežba spadl z vozu a závod ani nedokončil... Vedle 7 věnců si odtud odvezl do Říma i nejkrásnější sochy. Od další pohromy zachránila Olympii jen předčasná Neronova smrt.

Ve 2. stol. n. l. prožívá Olympia poslední krátké období rozkvětu za císaře Hadriána a jeho nástupců. Ve 3. století byla přeměněna v pevnost, ježimž mohutným hradbám padly za obětí nejkrásnější stavby. Z této pohromy se Olympia už nevzpamatovala. Hry sice pokračovaly ještě asi 100 let, ale svého dřívějšího významu již nenabývaly. Zakazem císaře Theodosia I. byla roku 394 ukončena poslední etapa starověkých olympijských her.

Muselo uplynout 1 500 let, než vzpomínka na starověké hry a znalost Olympie nabyly opět takové síly, aby vedly k založení Mezinárodního olympijského výboru, jehož zasluhou a zejména úsilím Pierre Coubertina pak došlo asi sklonku minulého století i k obnovení olympijských her.

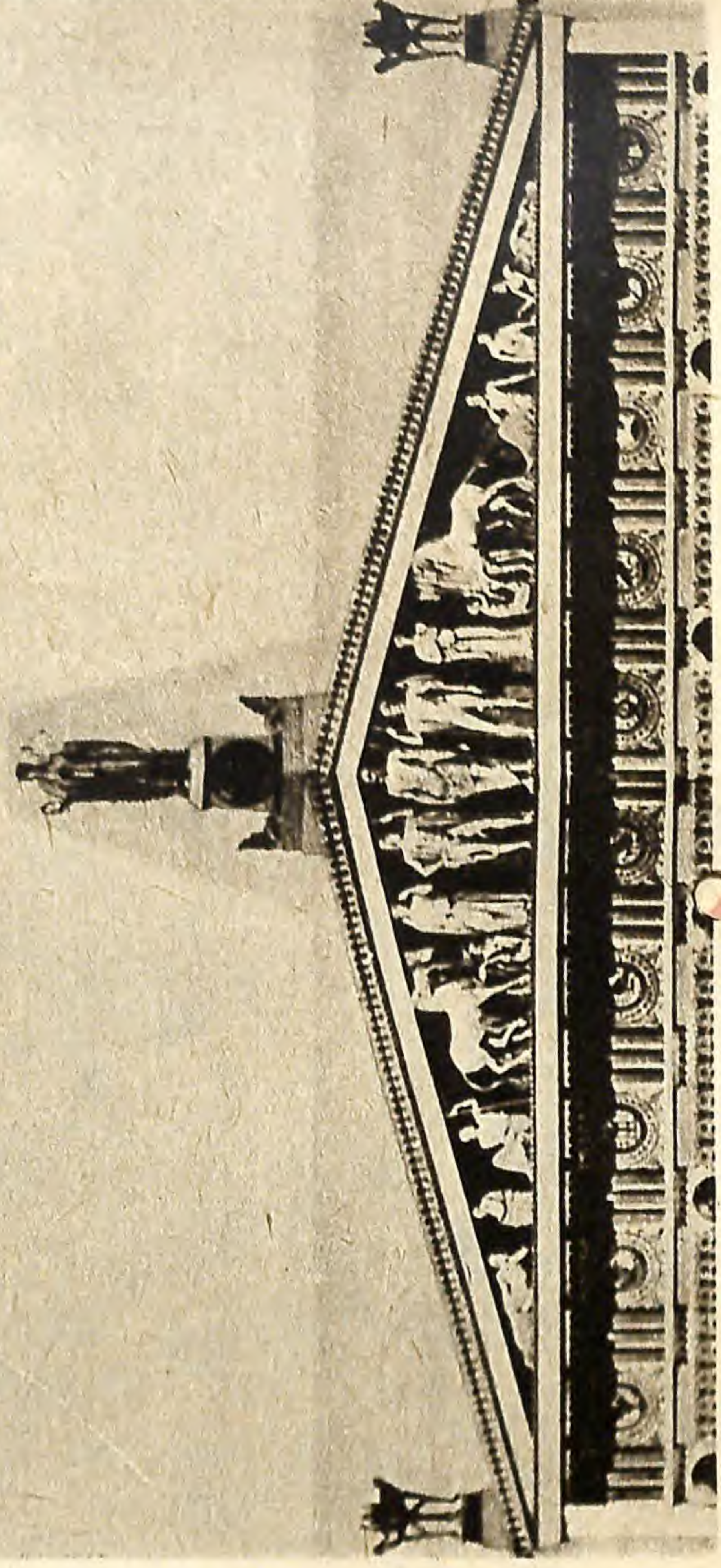
SNÍMKY ARCHÍV

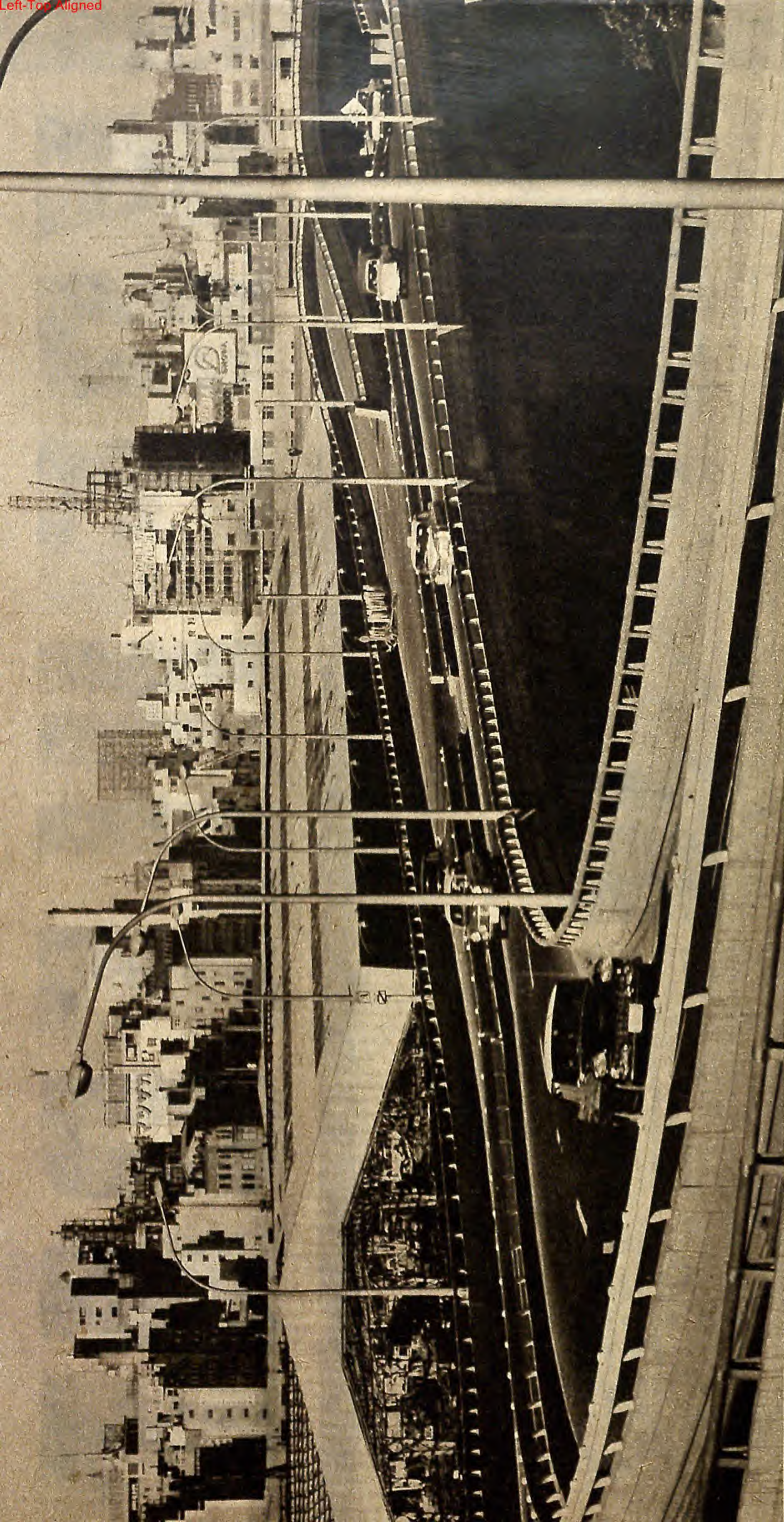

Bronzová socha mladého jezdce – bez koně – byla nalezena v moři. Loď, na které Římané odváželi uloupené dílo, nedoplula k cíli...

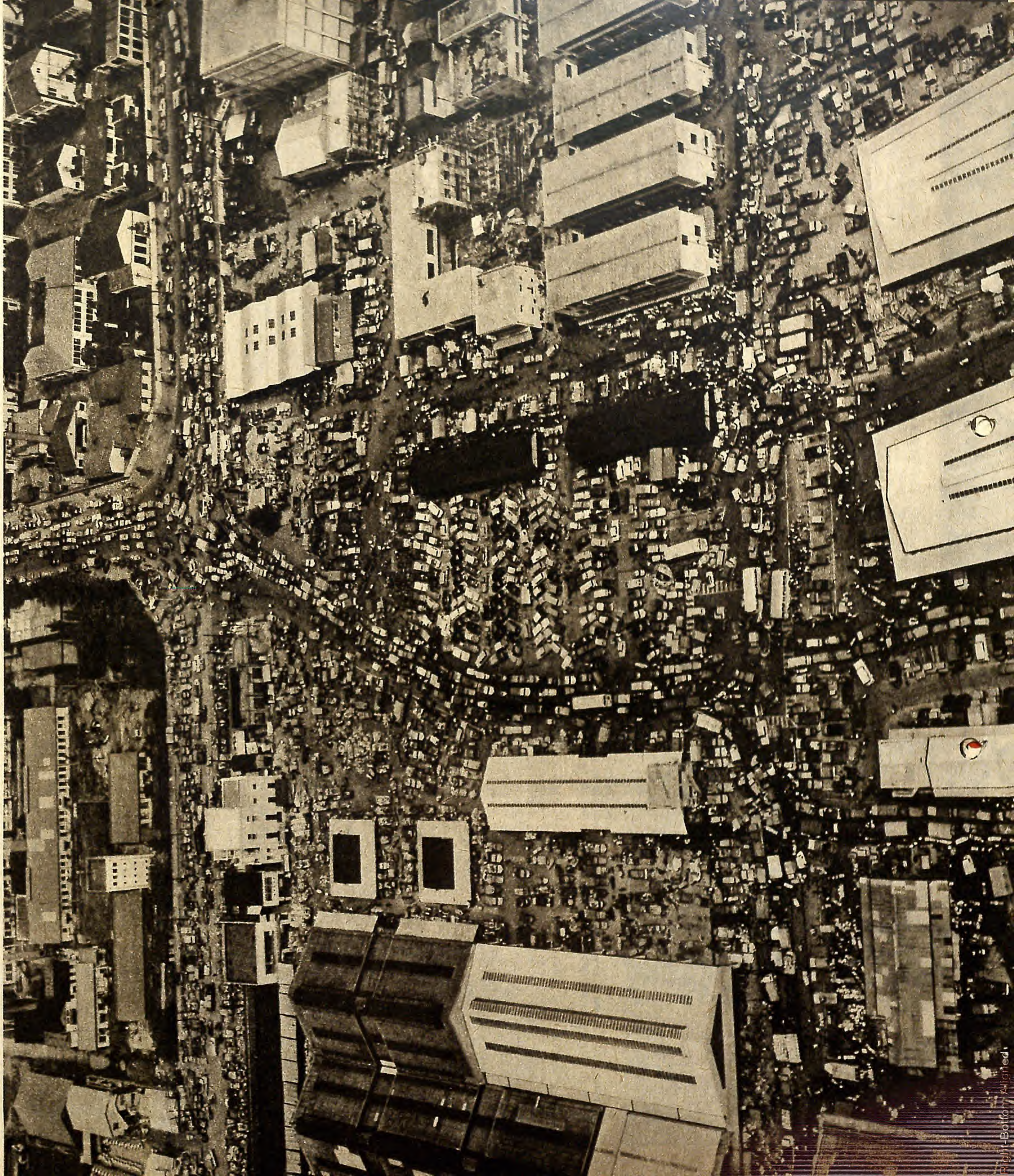

U Hérina chrámu byl zapálen olympijský oheň – dodnes odtamtud vždy vybíhá olympijská pochodňová štafeta – a branou rozhodčích a borců (na snímku) byl pak vnesen do stadionu. Hry byly zahájeny. DOLE – Východní štít Diova chrámu v Olympii. Vznikl v 5. století před našim letopočtem.

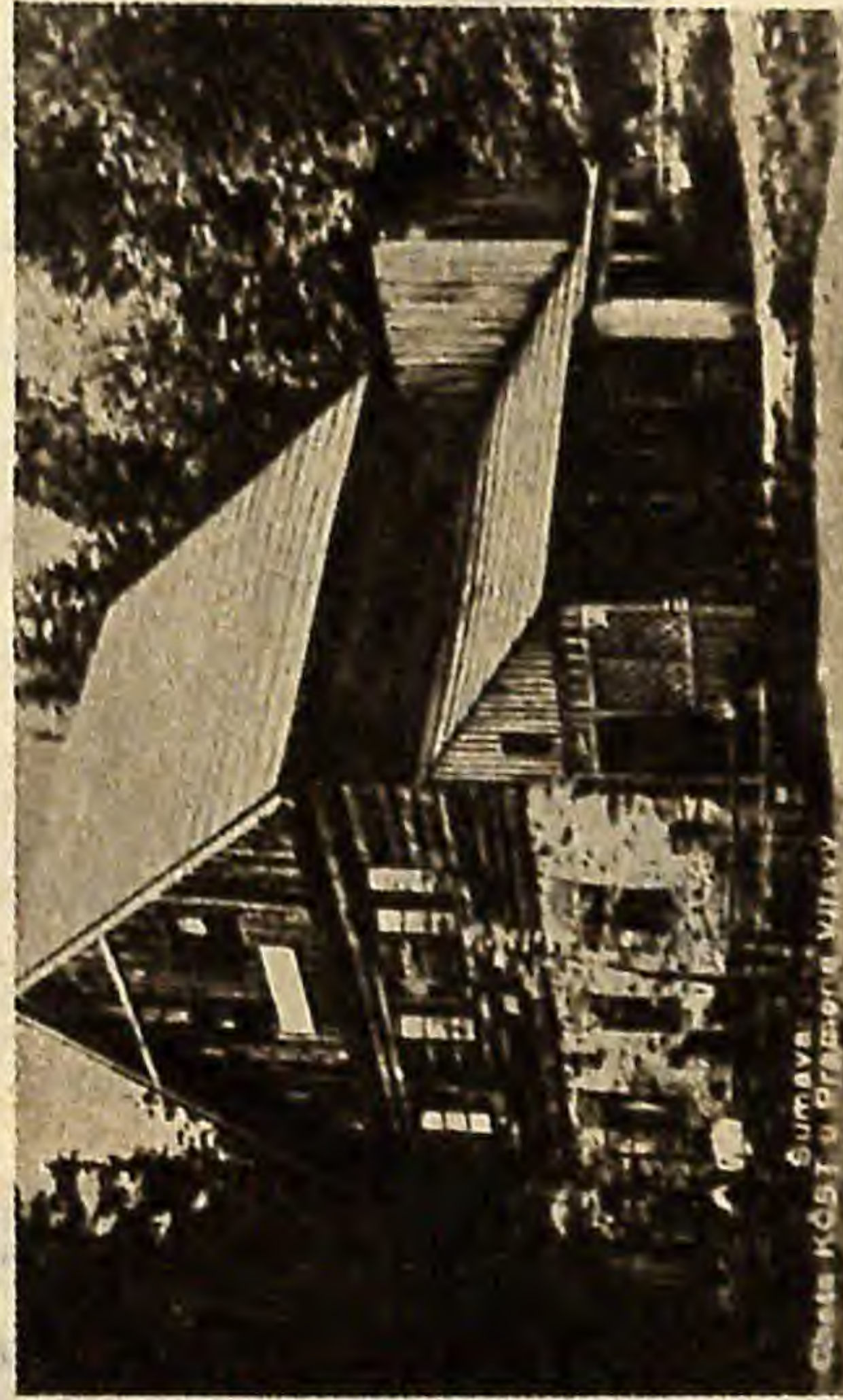

Tak jak se rozvíjí národní hospodářství Japonska, vrůstá v zemi i počet aut. Měsíčně jich přibude 50.000. Doprava na hlavních tepnách velkých měst dostoupila kritického stádia. Japonci si pomáhají zdviženými betonovými autostrádami, které se klenou nad uličkami měst. Na snímku nahoře silnice spojující tokijské letiště s centrem města. DOLE: Automobily v Tokiu.

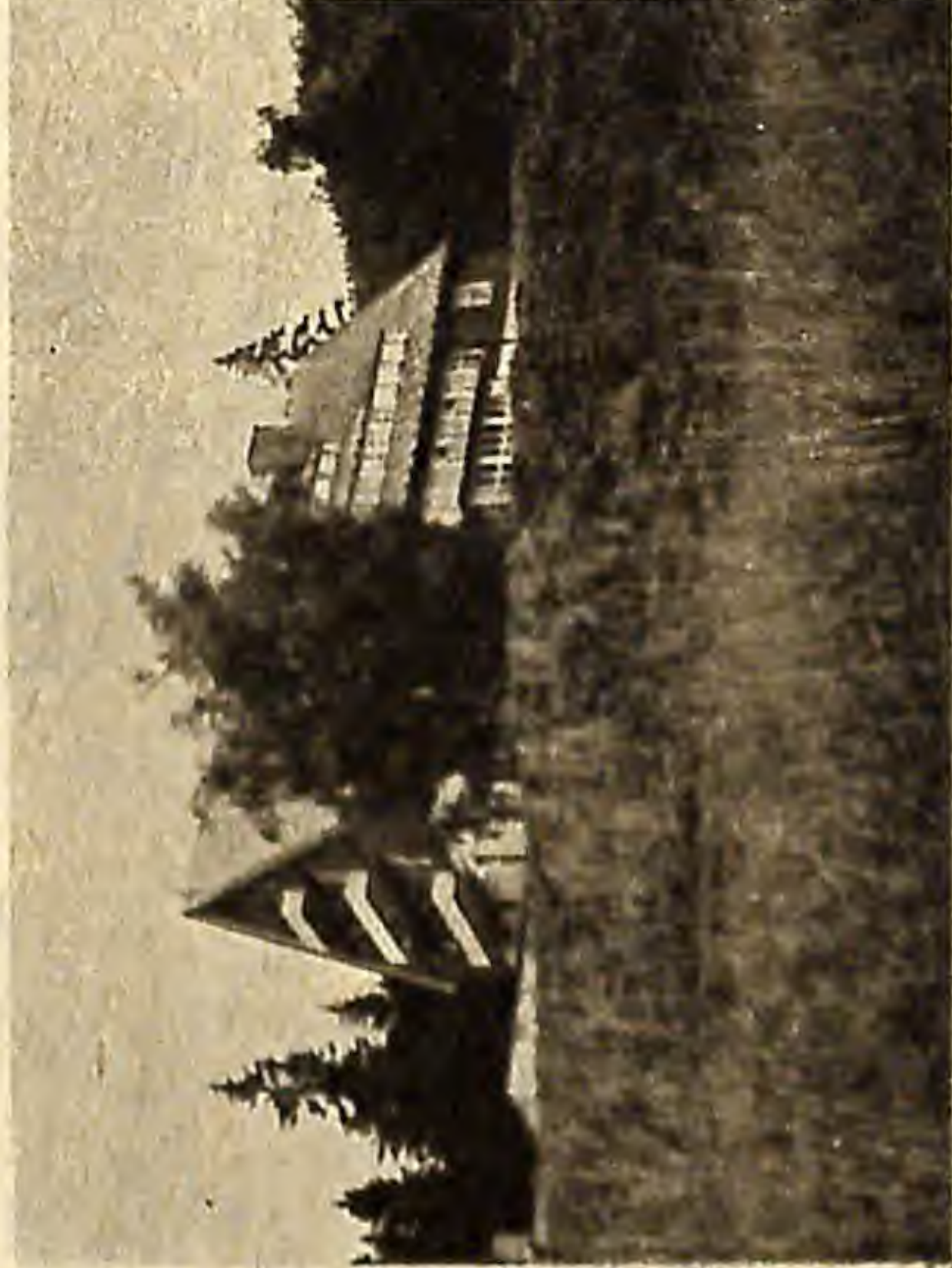

KVILDE

MARIE KOCÍKOVÁ — KAREL BERAN

V této horské chatě byl nejzáhadnější koncentrační tábor na Šumavě. Budova byla obehnaná vysokým plotem z ostnatého drátu a nikdo z místních lidí se nesměl k budově přiblížit. VPRÁVO: Před válkou zde tento vysoký násep před hotelem Rixi nebyl. Odkud se tolik hlíny vzalo, nikdo dnes neví.

Nález části archivu VI. úřadu RSHA (říšského bezpečnostního hlavního úřadu) po téměř 20 letech v hlubinách Cerného jezera na Šumavě je novým důkazem, že nacistické skryté ještě nejsou všechny objeveny. Snažili jsme se v této souvislosti co nejpečlivěji zjistit, kdo byl odumírající třetí říši zodpovědný za uchování jejích nejceněnějších písemností a materiálů, kdo byl pověřen poznat tajemství přípravy nástupu k čtvrté říši. Docházíme k jedinému závěru: byla to organizace eses. Odpověď, kde hledat její pověřence, nám dává opět tzv. štrasburský protokol.

"Vedení strany (Rozuměj: nacistické) — praví se v něm — je si vědomo, že po porážce Německa budou odsouzeni někteří z jejích nejznámějších vůdců jako váleční zločinci. Proto je třeba připravit předem možnosti, aby se méně prominentní straničtí vůdci rozmlítli v různých německých závodech jako 'techničtí znalci'. Strana je ochotna předat průmyslníkům velké finanční částky, aby mohli vytvořit v zahraničí tajné poválečné organizace, žádá však jako protihodnotu, aby průmyslové kruhy jí daly k dispozici všelichny své finanční rezervy v zahraničí, aby po válce mohla vzniknout opět silná německá říše."

Představitelé říšskoněmeckého hospodářství na štrasburské konferenci 10. srpna 1944 spolu s čelnými pracovníky VI. oddělení RSHA byli všichni bez výjimky funkcionáři eses. Organizace Schutzstaffeln, elitní sbor nacistů, byla již tehdy státem ve státě a do jejich rukou světlí vůdce osud nového, poválečného Německa, všechna tajemství své říše.

HOSPODÁRSKÉ MONOPÓLY ESES

Koncem války vlastnila organizace SS více než 40 hospodářských podniků se 150 závody. Tento černý konglomerát, o jehož existenci vědělo jen několik málo nejasněných předáků eses, dosáhl v roce 1943 obrátu 86,7 miliónu marek a po odložení 'tichých rezerv' ohlásil čistý zisk 12,3 miliónu marek. Sdružoval prakticky velkou část průmyslu stavebních hmot (výroba vápna, cementu, kamenné lomy, cihelny), měl monopol na výrobu minerálních vod a přírodních šťáv, vlastnil velkou část nábytkářského průmyslu, měl vlastní stavební firmy na stavbu obytných domů, podzemních továren, silnic atp., vlastnil řadu licencí a patentů pro strojrenský průmysl, převzal do svých rukou řízení převážně části zbrojního průmyslu, zmocnil se vrchního dozoru nad chemickým průmyslem, zasahoval do výroby keramiky a porcelánu, textilů a koženého zboží, do lesnictví i zemědělského hospodářství.

Monopol eses disponoval nejlevnější pracovní silou v říšskoněmeckém hospodářství: vězni koncentračních táborů, válečníci zajatci a tzv. totálně nasazenými dělníky z dobyté Evropy. Vedoucí kádry esesického hospodářského kongcernu byli bezohlední, obchodně zdatní muži bez jakýchkoli skupulí, často s výbornými technickými kvalifi-

kacemi, bezmezně oddaní věci nacismu a cílům eses.

Himmler, který stál u zrodu svého kongcernu eses, měl v tomto ohledu cíle naprosto jasné: v případě válečného vítězství nebude možno odstranit škody války v mateřské zemi, ani na dobytých územích bez výrobků jeho kongcernu, jemuž zůstanou k dispozici nečíslné množství masových otroků. V případě válečné prohry kongcern eses bude oním "trojským koněm", který zabezpečí finanční regeneraci nejspolehlivějších sil nacismu a jejich vlivu na poválečné německé hospodářství i politický vývoj nového státního útvaru, který na štrasburské konferenci i na jiných tajných poradách začali od roku 1944 nazývat "čtvrtá říše".

ZNovu ŠTĚCHOVICE

Vzpomínáte si jistě, že štěchovický archiv vyloupili Američané v prostoru bývalého esesického cvičišť. Jenže tam nebylo pouze cvičišť eses, ale i kamenné lomy hospodářského kongcernu eses. A esesáci tam neuložili archiv někdějšího státního tajemníka Čech a Moravy K. H. Franka, ale daleko cennější materiály, pro které stálo americké rozvědce za to podniknout gangsterskou akci hluboko do nitrozemí jiného státu.

Američané sice s velkou slávou vrátili po "úporném diplomatickém jednání" archiv K. H. Franka tehdejšímu čes. prezidentovi dr. Benešovi, ale nepočítali s jedním činitelem a to se samotným K. H. Frankem. Ten tehdy ještě žil, měl před procesem a více než jedenkrát rozhodně popřel, že by byl cokoliv "zakopával u Štěchovic", naopak, přiznal velmi jednoznačně, že "světo" do amerického zajetí a rádně ho předal. O esesácké skrýši u Štěchovic předěl nic, nepatří do kruhu zaslíbených, do nichž pronikla indiskrece pražských rezidentů americké rozvědky.

Tyto články byly uveřejněny více než 10 dní před prvními "seznámeními zprávami" o celé akci z pera amerického novináře Shapira, který byl v doprovodu jednotky ve Štěchovicích. Vznikly zřejmě na popud některého čestnějšího pracovníka pražské rezidentury CIC a ten prostřednictvím jejich autora napsal, že v uloupených bednách ze Štěchovic byly mj. plány nejtajnějších nacistických zbraní, které již nestačily výroba realizovat.

Rozhodně jedno je jisté: esesák Achenbach dovedl americkou rozvědku k jedné skrýši, kterou naplňovali zmočenční eses. Ve Štěchovicích však jejich připravili více a ty zatím nikdo nezradil, ty třeba najít.

LESY, LOMY A MESSERSCHMIDTKY

Tyto tři pojmy se nezbytně sdružují při určování míst možných esesáckých skrýší. V roce 1944 začali zasněžení pohlavit eses připravovat tajné úkryty.

ty právě v blízkosti těchto svých provozoven, kde měli materiál, levnou pracovní sílu (již bylo možno se snadno po splnění úkolu pozbyt) a uzavřený přístup pro civilní obyvatelstvo. Místopisně připadají v úvahu některé prustory v severozápadních Čechách, ve stře- du Čech, na Šumavě po obou stranách hranic, v bavorských a rakouských Alpách.

Esesácké lesy, lomy a messerschmidtky byly u Benešova v štěchovickém prostoru. Stejně závody mělo eses rovněž nedaleko Kvildy na Šumavě, tam kde se rodí vltavské prameny. Podobné závody včetně mincárny, ních pramenů patřily eses poblíž Karlovač Var a Mariánských Lázní, na Kodaňsku atd. Archív hospodářského kongcernu SS, který spravoval hlavní úřad pro správu, hospodářství, domácnost a stavby v čele s esesgruppenführerem Pöhlem (WVHA), se doposud nenašel. Lze předpokládat, že je rovněž ukryt kdesi na území Čech.

Oddělení C WVHA převzalo od roku 1943 tyto úkoly: účast na tzv. programu stihacek - (výroba tryskových stihacích letadel Me 109 a 262 i He 162), stavbu podzemních zbrojovek (hlavně továren na V-zbraň a letadla), výrobu V-zbraní. K nejdůležitějším z těchto zvláštních úkolů patřila stavba podzemních objektů a štol. Je jasné, že řada z nich nebyla během roku hotova vzor nasazení nepřehledné armády vězňů a že v druhé polovině roku 1944 se některé z projektovaných podzemních štol rychle upravily na budoucí skrýše esesáckých tajemství a naloupených cenností. Oddělení C vedl obergruppenführer dr. Kammler. V důsledku zvláštních úkolů, jež mu byly svěřeny, stále méně podléhal účelu svého úřadu a tak lze soudit, že poslední zvláštní úkol, přípravu podzemních skrýší již fidiel zcela samostatně podle pokynů Himmlera a "méně prominentních zasněžených" v okruhu těch, kterým se dostalo "cti připravovat čtvrtou říši".

Pokud jde o koncentrační tábory, jejich správa byla oddělením D WVHA. Pro hospodářské plány eses není bez zájmovosti statistika vývoje nacistických koncentráků. Podle Pöhllova hlášení Himmlerovi z 31. března 1944 bylo v říši a na obsazených územích 20 koncentračních táborů a 165 pracovních táborů. Do konce roku 1944 stoupl počet pracovních filiálních komand koncentračních táborů na více než 500, ačkoli tehdy bylo již 7 z koncentračních základů osvobozeno postupující Sovětskou armádou. K 1. srpnu 1944 bylo podle hlášení oddělení D WVHA v koncentračních táborech 524.286 vězňů a počátkem roku 1945 se jejich stav zvýšil (přes obrovskou umírnost) na 750.000. Strážilo je na 40.000 dozorců a velká část z nich pracovala ve výrobních esesáckého tajného kongcernu.

ZAHADA VLTAVSKÝCH PRAMENŮ

Vltava se rodí na Šumavě pod Cernou horou. Tryská ze země, nepatrné pramínky se spojují v horský potok a

ten se obrací přímo na sever po svahu šumavských hor, v Kvildě se posiluje prvním přítokem a pod jménem Teplá Vltava pokračuje přes Františkov k Bříze, přijímá další přítoky, mohutní a pokračuje ve své pouti šumavským údolím...

Kolem vltavských pramenů jsou nejvíce bukové lesy na Šumavě a největší rašeliniště. Nad prameny bývala turistická chata a k té se poji jedna z největších šumavských záhad.

Malá jednopatrová budova se zděným přízemím a dřevěným prvním patrem a podstřeším byla v létě 1944 použita za základnu nejtajnějšího pracovního tábora Šumavy. Přivezli sem tehdy v noci záhadně vězně se silnou dozorčí četou. Tábor byl obehnan ostnatým drátem až k rašeliništi, z několika set metrů níže položeného hamru (který byl již léta mimo provoz) sem dodávala turbina proud pro nabíjení drátu. Civilnímu obyvatelstvu a lesním dělníkům byl od tohoto koutu Šumavy zakázán přístup.

Sušalo se i mezi místními Němci o tajemném táboře na pramenech. Jeho existenci jim potvrzovaly časté noční výstřely z pistolí a kulometů, po nichž následovalo drtivé ticho. Po silnici z Kvildy do pohraniční vesnice Bucina jezdivaly v noci nákladní auta a kvildské pily sem začaly dodávat opracované trámy. Říkalo se, že se tam asi staví nějaký velký "zajatecký tábor".

Na válečné zajatce byli v Kvildě a celém okolí zvyklí. V samotné Kvildě byl již tou dobou asi 2 roky v p-ovozu srubový tábor u pramenské cesty asi pro 400 mužů. Byli v něm belgijci a francouzští zajatci, kteří pracovali na kvildských pilách a u sedláků, měli jednoho dozorce a volný pohyb po celém táboře. Naproti tomu dnes si již nabalíčky, byl i vykradených, které dostávali prostřednictvím Mezinárodního červeného kříže, je činil vítanými hosty i v domácnostech kvildských starousedlíků. Naproti tomu dnes si již nikdo nevzpomene na druhou čas: osazenstva tohoto zajateckého tábora, na sovětské zajatce, kteří živilo i daleko horších podmínek a dělali v lese při těžbě dřeva.

Jen dcera Videnacký paní Štefankové, která uprchla do Kvildy před nacisty a žije tam dosud, si vzpomíná na svá setkání s ruskými zajatci v lese, když jako školáčka chodila na lesní "brigády". "Vypadali strašně uboží — vyprázdňovali — noby ovinité hadry, šaty se na nich rozpadávaly. A byli hrozně hladoví, měli takový úplně černý chleba, který se do slova rozsypal, jako z drtin. Někdy jsme si ho s nimi vyměnili, když se jejich dozorci neřídali."

A potom paní Mikešová z Borové Lady připomněla, že asi dvakrát k nim přišel v zimě v nejužších mrazecích zu-

božený hlouček asi 15 ruských zajatců, kterým vozili "menáž" jednou za měsíc nákladním autem odněkud z Vimperka. Slinice vedla přes Borovou Ladu a ne bývala vždy až do Kvildy sjízdná kvůli náledí. Otec paní Mikešové měl hospodu na samém kraji Borové Lady směrem ke Kvildě. Zajatci tu čekávali na auto, sebrali z auta vyhozený chléb a tuřiny do batohů a vlekli pak "menáž" které předělali do kvildských kopců, promrznutí, v hadrech, bez bot, zubození. Matka paní Mikešové jim jednou dala horkou polévku a dostala co proto, není divu, vždyť to byla žena propuštěného "heftlinga" z Dachau.

CO KRYLY ZAJATECKÉ TÁBORY NA KVILDSKU?

Každý pamětník potvrdil existenci tajemného tábora na vltavských pramenech. Obě ženy, s nimiž jsme mluvili, vyslovily domněnku, že sovětské zajatci které viděli, byli odamtud. Ale daleko pravděpodobnější je, že to byli zajatci sovětských vojáků z Kvildy, kteří živilo i umírali vedle svých zvyklých západních druhů. Zůstaly po nich na kvildském hřbitově i hrobky...

Jiný velký tábor byl nedaleko na Strážném. Ve 3 dřevěných barácích, obehnaných drátem, spaly stovky zajatců — Rusů a Poláků na prknech holých poschodových přyců. V domku pro dozorce byly křané huňaté deky, dodané lesní správou.

I na Boubíně byl zajatecký tábor pro lesní komando, také obehnaný drátem. Byla to bývalá dřevařská chata a slouží potřebám lesní správy až do dnešních dnů. Kolem ní se ještě najdou zbytky ostnatého drátu a v ní jsme našli pozdrav jednoho ze zajatců, který snad podle vzpomínek místních obyvatel se vrátil do vlasti. Protože tento tábor na boubínském "Bazumu" uctívali nacisti evakuovat před příchodem fronty a ti, kteří v něm přežili díky své odolnosti a díky tomu, že mezi místní dřevařskou chudinou šly na odbyť jejich výrobky: slámu vykládané kaze-ty, které bazumští zajatci měnili za chléb.

Válku přežili někteří zajatci ze Strážného: hovořili jsme s jedním z nich, s Kazimírem Dutkem, který se usadil ve Vimperku. Nevl však nic o osudu svých sovětských druhů, s nimiž se Poláci nesměli stýkat. Rusové pracovali v lese, páčili mlíře, měli ještě přísnější režim než Poláci a zorganizovali tu jednu z nejúspěšnějších skupin zajateckých táborů ve Strážném, za něž díky neznámému udatci zaplatilo několik lidí životem.

Větší zajatecký tábor byl i v Knížecí Pláni, kde ve čtyřech montovaných vojenských barácích, spojených chodbou, živilo několik set zajatců. Pracovali v lese až do počátku roku 1945, potom

Prahovní balvány za hotelem Prokop na Špičáku svádějí fantazii k rozletu. Najde se zde někde tajemný stavební objekt, k němuž bylo třeba tolik těživa a takový náklad izolační hmoty?

TEXT A SNÍMKY MARTIN MARTINČEK

Slunce se překulilo přes kopečky: na tátranských sva

Podzim v Nízkých Tatrách

Když končí sklizeň zeměků v horských dědinách Liptova a kluci zapalují v polích ohničky a v řetavých uhlíkových opékají brambory — tehdy v Nízských Tatrách dozrávají lesy.

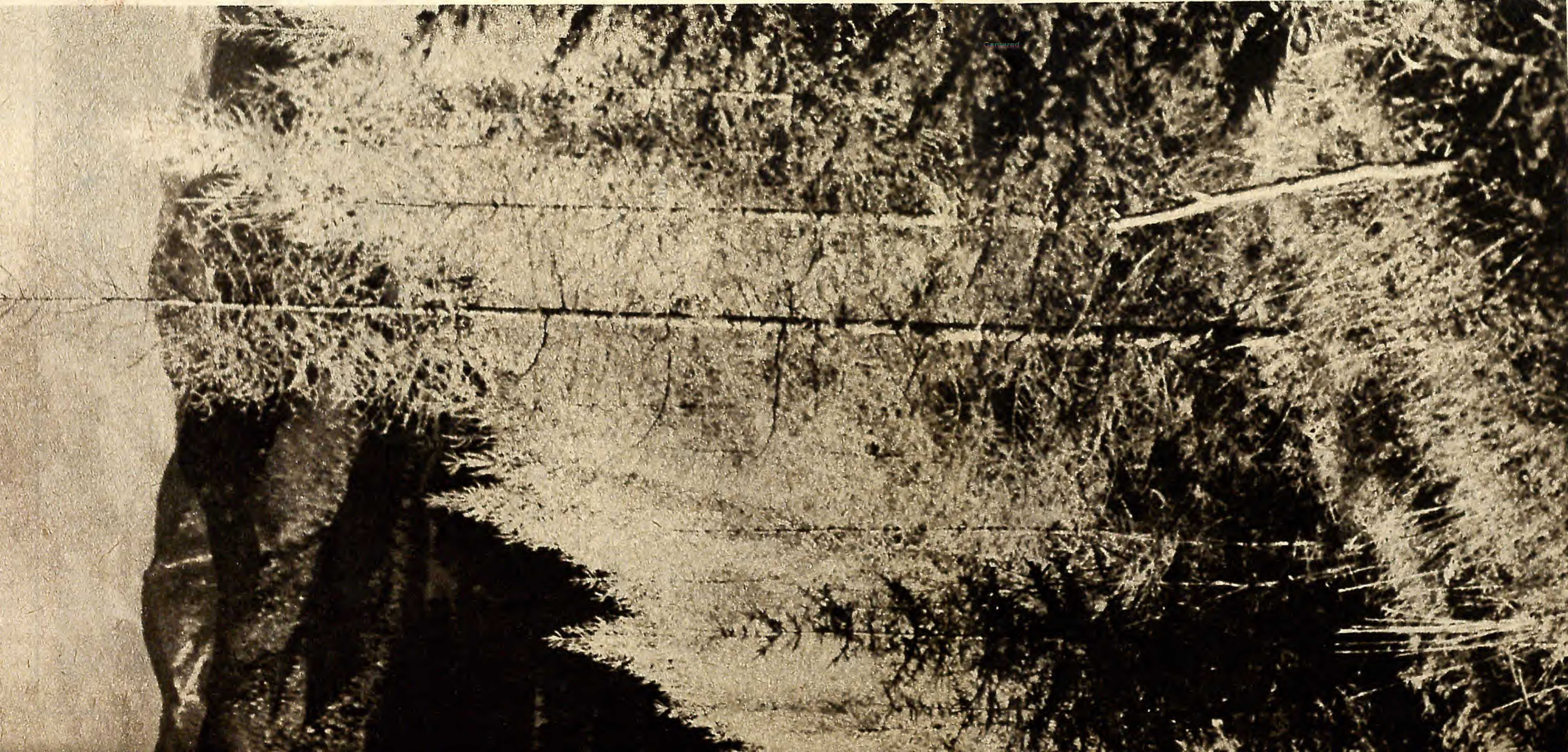
Dozrávají — búhsuď — kdo na to přišel. —
Ale je to nádhera!

Lesy planou žlutou, oranžovou, hnědou a červenou barvou. Štastlivci, kteří se v tento čas dostanou do přírody.

Abychom mohli plně vychutnávat všechny

leseň už namichala barvy. A marnotratně jímí v lesích plýtvá.

h zaplály pochodné stromů, nádherné květy podzimu.

ty barevné zátraky, je dobré být v lesích ve chvíli, kdy vychází slunce, v takovém okamžiku, kdy překračuje bariéru hor. Tehdy nejjasnější plameny zahoří vršky dubů, javorů a červených smrků, zezlátnou lísky a osiky. Na tmavozelené kulise smrčín, či v jejích objeti, svítí kilometry daleko obrovské květy podzimu, pestřejší než nejkrásnější květy léta. Každý list žhne jiným odstínem barvy a jak slunce na obloze stoupá, stromy se proměňují v plameny, šlehající do výšky...

Po tichých dnech babího léta, tehdy až se

horské louky začnou bělat mrazíkem, po prvních studených deštích začnou lesy svůj nádherný podzimní kabát svlékat. Každý závan větru snese na zem hrst mrtvých červenavých lístků. Každým dnem bude koberec tlustší, každým dnem budou vaše kročeje v lese tlumenější...

Jsou lidé, kteří tvrdí, že krása podzimních měsíců převyšuje v mnohém krásu měsíců letních. Kdo nevěří, ať si to ověří. Teď hned. Teď je ten čas dozrávání. —

UMĚNÍ
MOŘSKÝCH
VLKŮ

Tohle umění vznikalo v dobách, kdy se trojstěžníky plavily po měsíce po mořích a kdy nebylo ani radio, neřku-li

televize — a námořníci, pokud vůbec uměli číst, moc kruzek s sebou nevovzili. Tak do lahvi od rumu a jiných příměsí tekutin kladli dřívka na sebe, až vznikaly tyto malé zástrčky trpělivosti. Jak se to dělá, ukázal na tvářství kuzioto ve Stuttgartu starý kapitán pensista Otto Schober. Za svého života prý už vmontoval do lahvi aspoň sto plachetnic.

HOST DŽEZOVÉHO FESTIVALU V PRAZE

Ve dnech 28. října až 1. listopadu se bude konat v Praze Mezinárodní džezový festival, na němž se představí známí evropské interpreti džezové hudby v Evropě i džezové orchestry. Pochopitelně vystoupí i naše nejlepší džezová tělesa a džezoví zpěváci. Na festival se dostává se svým orchestrem i britský klarinetista Acker Bilk, kterého vidíme na zámku v Českém Krumlově.

ŘECKO MÁ NOVOU KRÁLOVNU

DVAKRÁT O PTÁČCÍCH

OSUD ČLOVĚKA

před krátkou dobou přišli k nám do redakce čtyři turisté z NDR. Tři ženy a muž, kteří se vraceli domů z návštěvy u známých v severomoravském pohraničí. Byli rozechvění a plali se nás po reportáž, která vyšla ve Světe v obrazech před pěti lety. Postupně jsme vyrozuměli, že jde o reportáž s rozhovory s německými představiteli z ČSSR, v jednom z velkých berlínských závodů. Hosté v redakci nás prosili, zdali by si mohli tuto reportáž v archívním čistě problémovém, popírádě vidět originální snímky. Rozhodli jsme se sdělení jejich známých, kteří je na Svět v obrazech उपornou, byl na jednom ze snímků člověk, o němž se dvacet let do- mnívali, že je mrtvý. Slo o manžela, respektive otcu dvou z žen, které před námi stály. Na snímcích desítek bezpečně poznaly. Skoro dvacet let žily několik desítek kilometrů od něho, aniž o tom věděly. Autor reportáže rektor V. Straka si vzpomněl na rozhovor s panem Blizerem, který byl vrátým v podnik. Blizer byl ze- mědělcem ve vesnici poblíže Opavy, byl odveden a na frontě nam někdo přinesl zprávu, že mu žena zahynula při bombardování. Nevrátil se už ze zajetí do ČSSR a zůstal v Berlíně. Zatím jeho žena doma s dítětem v přesvědčení, že její muž padl. Na snímku A. Bli- zera v kád, byla fotografována reportáž Berlíně.

Trávil osud stihl ptáčky v severoamerickém státě Illinois.

V této oblasti USA se vyskytl v poslední době značný počet spavé nemoci a vědeckí pracovníci byli zmobilizováni, aby zjistili zdroj onemocnění. Veterináři illinoiské university zřídili v jednom z pravděpodobných center nákazy u města Mcleansboro lapáky na ptactvo, jejichž krev a tkáň prošetřují.

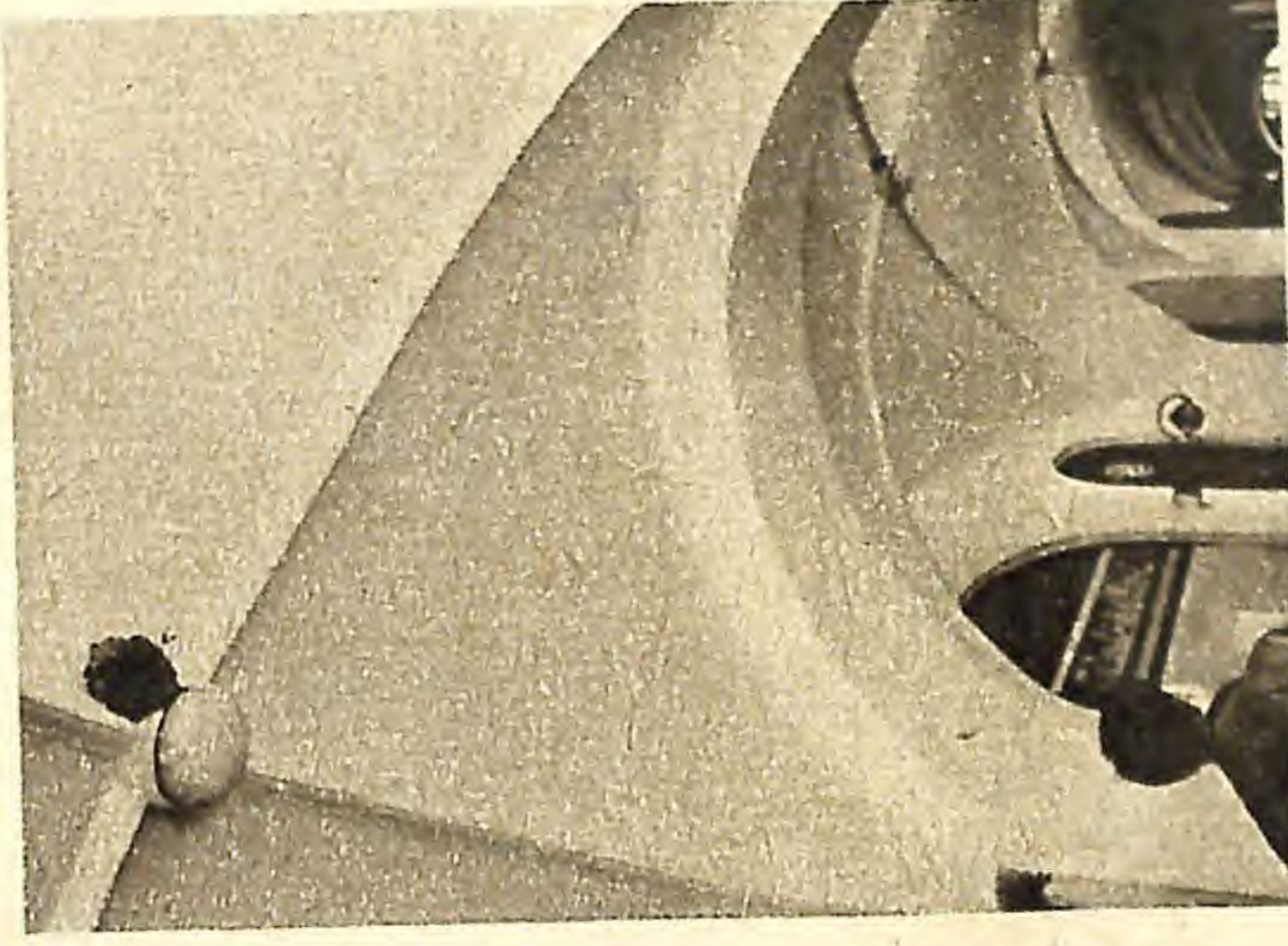

**JAK
SE SKÁČE
VÝŠKA 2,28 m**

Valerij Brumel, světový rekordman ve skoku do výše, byl sice v posledních týdnech dvakrát při závodech předstížen svým krajanem R. Savlakadem, ale stále patří k největším favoritům své disciplíny na olympijských hrách v Tokiu. Na snímčích předvádí svou techniku skoku do výše.

DVAKRÁT O PTÁČCÍCH

Na Malém náměstí v Praze, vedle Staroměstského náměstí, na gotickém stropě podloubí, vystavely si hnízdo jirfky. Nebylo by v tom nic pozoruhodného, kdyby se v tom hnízdečku nenacházela dvě vajíčka mláďata — nyní koncem září. Zatímco vlašťovky a jirfky už odletly do teplých krajů, stará se praťí rodinka nad hlavami chodců pilně o svá mláďata, aby vypsěla ještě včas, než uhoří mrazy. Bude-li příznivé počasí v říjnu, mohou mláďata vypsět a zesíliti natolik, že vdvří přelet na jih.

Družstevní veletrh v Bílé Labuti

RECEPT NA „TRHY VÝROBNÍCH DRUŽSTEV?“ — Zde je: Vybereme 60 až 70 družstev se zajímavými výrobky, pro každé instalujeme výstavku s prodejem, přidáme předvádění výrobků a novinek, někde i ukázkou živé práce. Postupně vmícháme milión návštěvníků a vše necháme kлокotem vařit ve všech patrech Bílé labutě po dobu tří týdnů.

Ano, přesně tak tomu bylo loni v říjnu. Téměř milión lidí přišlo do Bílé labutě na premiéru Trhů výrobních družstev, na toto velké setkání spotřebitelské veřejnosti s naším družstevnictvím. Pro mnohého návštěvníka to bylo setkání objevné. překvapující. Kolik znamenitých výrobků se tu nabízelo nejen k obdivu, ale i ke koupi! Kolik péče, vkusu a výtvarného citu do nich vložily ruce družstevních pracovníků! — A právě tentoš motiv vyvolal nečekaný úspěch Trhů a mocný ohlas ve veřejnosti.

MŮŽETE SE PTÁT: „PROČ?“

Především proto, že je to výstava bez disproporce mezi expozicemi a prodejním zbožím. Zde platí zásada: co je vystaveno, to je i na prodej. Za druhé: Výrobní družstva jsou nositeli snah o vytváření nových, svérázných výrobků. Tak vznikají nevelké série zboží, jehož charakter se přibližuje výrobkům individuálním. Čili družstva vhodně doplňují výrobu státní. Mají k tomu vhodné podmínky: mohou využívat nejruznějšího materiálu, uplatňují tradiční, rukodílnou dovednost našeho lidu a

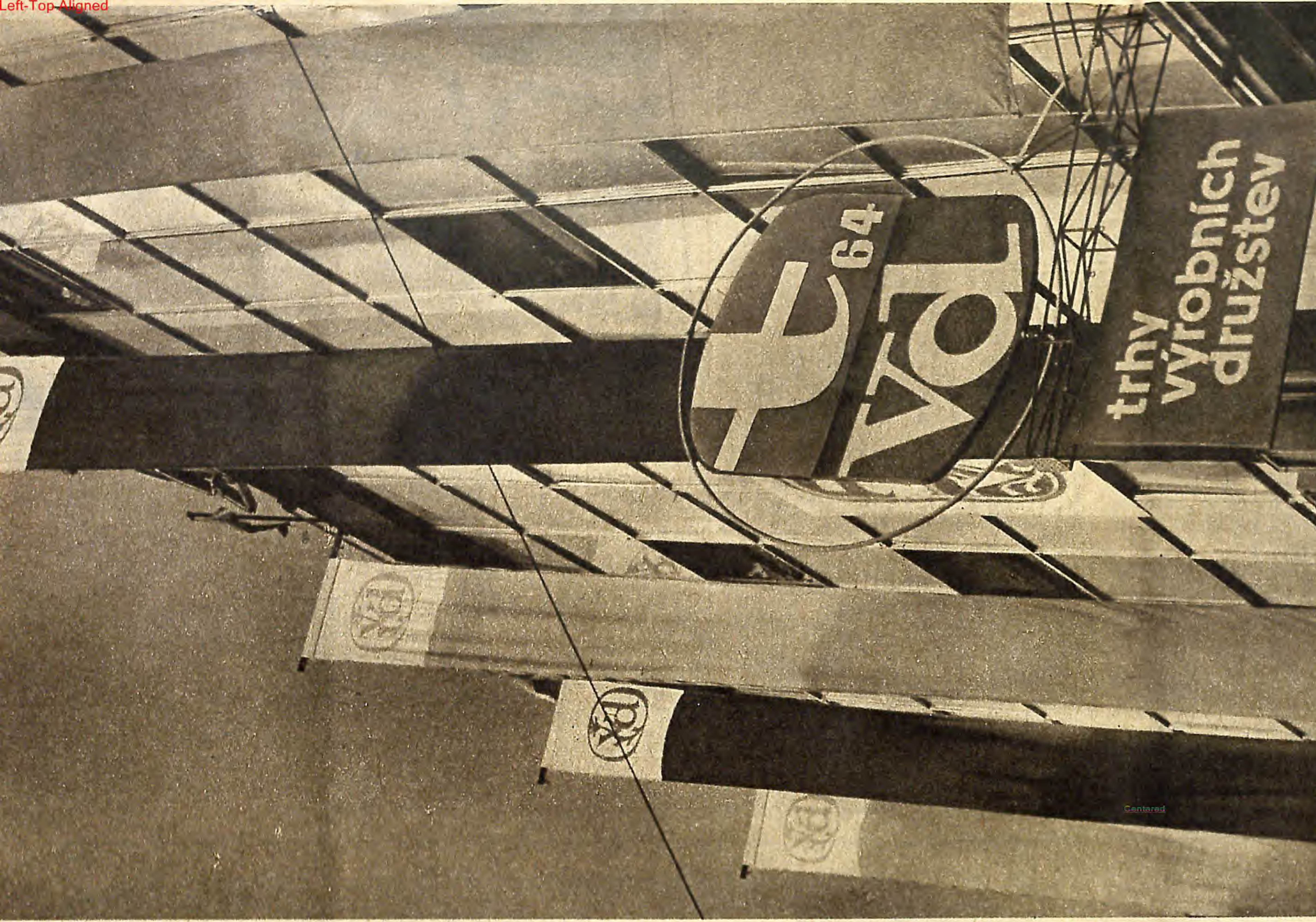
jeho důvtip. Nový výrobek se tu rodí rychle, do dílen jde bez dlouhých příprav a sotva je kvota materiálu zpracována, začne se vyrábět opět něco jiného. Proto tolik novinek a nikdy inflační záplava jediného artiklu.

Ukázky živé práce jsou zajímavým doplňkem Trhů výrobních družstev. Otvírá se tu zajímavý pohled do družstevních dílen, které jinak zůstávají skryty oku spotřebitele, přiblíží oku důvěrné blízkosti výrobek, který mu má sloužit, přiblíží mu i člověka, jeho tvůrce. Takové předvádění výroby a hotových výrobků řekne zájemci víc, nežli obsažený program.

TVD 64,

které právě v Bílé labuti probíhají, jsou postaveny na loňských zkušenostech a tudíž v mnohém ještě vylepšeny. Účast je větší, nežli loni: bezmála sedmdesát družstev z celé republiky. Ve dvaaadvaceti expozicích je tu předváděna před zraky diváků ukázka práce, téměř každé družstvo je zde zastoupeno informatorem nebo průzkumářem, mnohé zde přijí-

Výrobní družstvo Zadrubá vystavuje a prodává nejruznější úplety a originální vzory šátků.

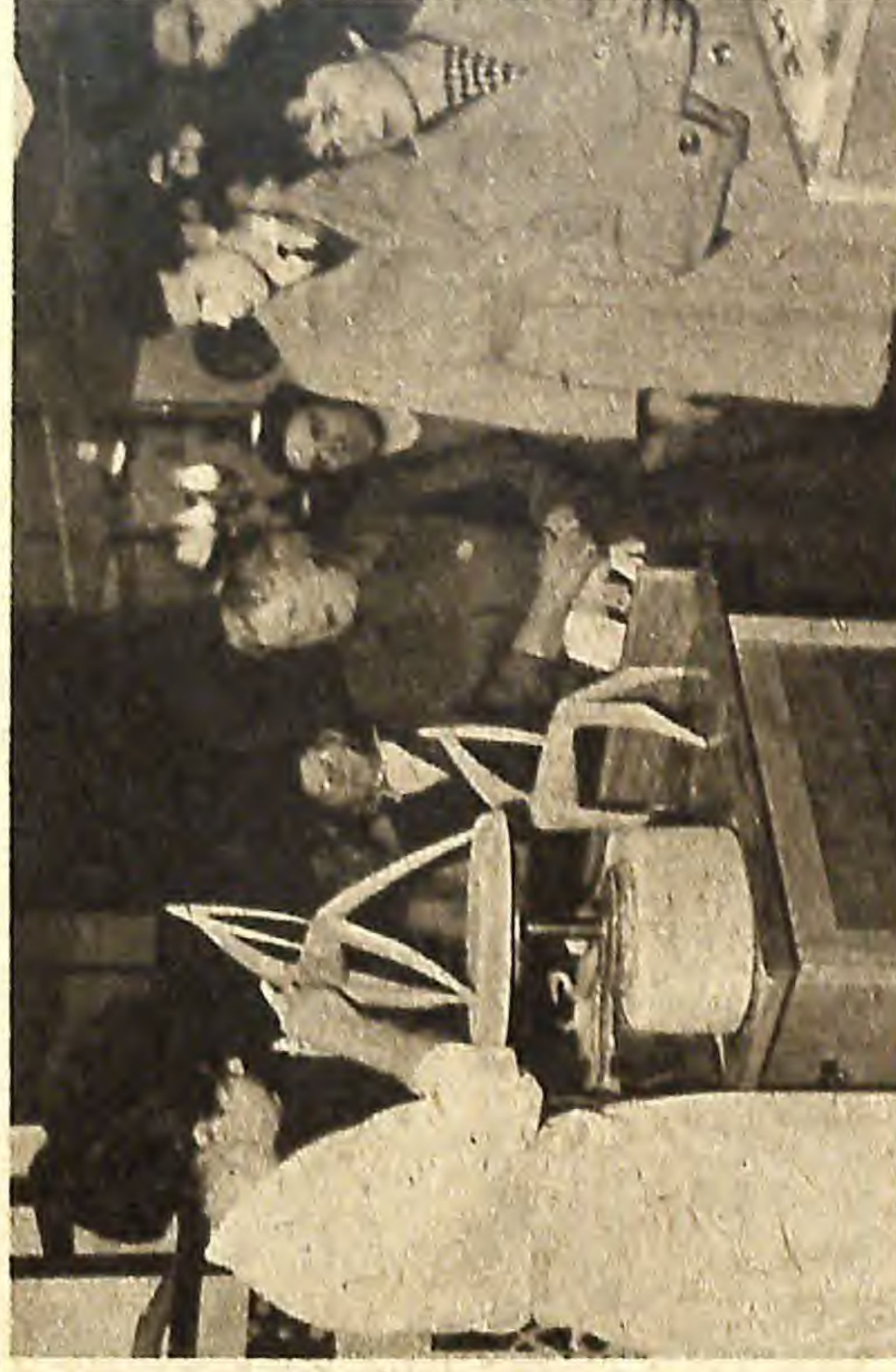

má objednávkou na zakázkovou práci.

Sortimentní průřez Trhů vypadá letos asi takto: nábytek, bytový textil, odívání, lidová tvorba, svítilna, potřebky pro domácnost, hračky, dárky, keramika, parfumerie. V kavárně se pořádají přehlídky družstevní oděvní tvorby, pro mimopražské účastníky je zajištěna slepá na dráze a pro všechny, kteří v těchto dnech do Bílé labutě zavítají, je připravena velká spotřebitelská anketa „Divejte se a pište!“. Pójde tu o věcné ceny v hodnotě 8.000 Kčs. Trhy výrobních družstev pokračují do konce října. Přijďte také?

Mechanizované hračky přitahují malé i velké návštěvníky.

Některá družstva předvádějí přímo na místě práci svých pracovníků.

Ilustruje J. K. Novák

9

Ach, řekla si Regina pro sebe, opět kousek blíže k pravdě. Proč se však pomátí Felix Deranger? Commander Wietwicha ustoupil do pozadí, světla v operační místnosti pohasla, toliko matnice slabě zářila a také stolec s profesorem byl odfixován kufříkem byl osvětlován zvláštním reflektorem. Náhle se na matnici objevily tucty malých světylek, vypadalo to jako pohled na hvězdnou oblohu.

„Jsou to automatické ovládací a výpočtové stroje na území, kde již působí reaktivní okruh,“ řekl profesor. „Jsem schopen určit, které stroje to jsou. V reaktivním okruhu lze totiž dešifrovat jakoukoliv počtení operaci a působit zpětně na výpočtový automat, který ji provádí.“

„Čtverec A 15,“ zvolal kdosi z řad státníků. V tom čtverci zářila dvě světýlka.

„To levé horní, nebo to levé dolní?“ otázal se profesor Kraján.

„Obě,“ řeklo několik hlasů najednou.

„Profesor pracoval krátce se svými přístroji. „Levé horní,“ řekl po chvíli, to je počítací výzkumného ústavu slaboproudé techniky v Lipsku a řeší problém co nejspravedlivějšího rozdělení premii při dodržení rovnováhy politických a odborných hledisek. Levé dolní — profesor Žďárský zkoumá vzájemné působení neutrina a atomového jádra chloru 37... reakce $\gamma + \text{Cl}37 \rightarrow \text{A}37 + e$ je typická právě pro registraci neutrina.“

Na matnici se pojednou neočekávaně objevilo světlo. Jeho nenadálý záblesk byl doprovázen izukovým signálem. Turbiny Generála Pershinga hluboko v úrobách temné duněly, v operační místnosti však vládlo ticho takřka bezdeché. Profesor chvíli pracoval nad odfixným kufříkem a pak řekl:

„Čtverec Y 14, dráha světla svírá s rovníkem úhel 67 stupňů. Je to francouzská telekomunikační družice Tygr Clemenceau, odpálená právě z Aix les Bains. Z volenského hlediska neškodné těleso... Prosím, aby náš důkaz nebyl zbytečně komplikován vypouštěním spojovacích a povětrnostních družic, vesmírných sond a kosmonautů. Doufám, že pánové budou tak disciplinováni a soustředí se toliko na vyhlazovací rakety případně jiné zbraně hromadného ničení.“

Byla to výzka na adresu francouzské vlády, která bude mít bezesporu dohru v radě bezpečnosti.

Ná matnici se objevilo další světlo, doprovázené výstrahou. Profesor začal počítat. „Je to raketa Kirké-Herkules odpálená ze základny Vandenberg... cíl... křižovatka řeky Sungari a železniční trati Čangčun-Nandžin... děkuji za pochopení.“

Pak operoval dále. Tiskl tlačítka a otačel knoflíky. Světlo zmizelo. „Zničena,“ řekl profesor, „sedmdesát dvě vteřiny po identifikaci.“

Regina zaslechla výdech údivu. Ale to již výstražné zabzučení oznámilo další vypálení mezi kontinentálními balistickými střelami. Levá stěna místnosti zavřela jasným teleradarovým obrazem. Odpalovací základna byla ještě zahlena prachem, na obloze mizel ohnivý ohon rakety, dva vojáci uklízeli prázdný karton s nápisem:

Vrát ma, z mojej suroviny

spravia opat obal iny.

Po chvíli výpočtů řekl profesor:

„Raketa typu Nebojsa ze základny Dobšiná jedna, cíl Fargo na hranici státu Minnesota a Severní Dakota.“

Tentokrát i Regina dýchala usedavě... Profesor operoval... Světélko se pohybovalo ve čtverci K 9 pozvolna směrem západním.

Byly to vteřiny, ale byly to nekonečné vteřiny... Konečně zhaslo.

„Devadesát šest vteřin po identifikaci,“ řekl profesor, „stroj zaniknou v hustých vrstvách atmosféry.“

A pak se světélka objevovala a výstražné signály bučely. Na obrazovce byl nával, profesor operoval, státníci počítávali mravenčení, Regina

seděla nehybně a poslouchala profesorova hlášení: ◆

„Mezikontinentální balistická střela z lodi Forrestal, cíl Kóněprusy, zničena 102 vteřiny po identifikaci.“

„Mezikontinentální balistická střela ze základny Nagykiszasa, cíl San Diego, Kalifornie, zničena za 126 vteřin po identifikaci.“

„Mezikontinentální střela z ponorky Maine, cíl Ust Kamenogorsk, zničena za 55 vteřin po identifikaci.“

Tak zlikvidoval profesor za čtyři hodiny 112 rakét všech typů a doletů. Jíz po uplynutí první hodiny řekl: „Pánové, navrhuji, abychom skončili podání důkazů. Jak jste se mohli přesvědčit, systémem pracuje naprosto spolehlivě.“

Avšak státníci, generálové a diplomati byli nedůvěřiví a neúnávní. Nemohli se nasýt důkazů, že protivník — a každý tu měl nějakého protivníka — nemá vyhlídek při vysílání rakét nad jejich území. I druhou hodinu opakoval profesor totéž i třetí a stále se ozývaly výzvy k pokračování důkazů. Generálové tedy dávali disciplinovaně šířované příkazy svým štábům a rakety vyletovaly z pozemních základů, z podzemí, z ponorek a z pod křídél létajících super-pevností. Rozpočty válečných ministerstev krvácelý... A profesor ničil další milairdy.

Znovu blesko světélko a zazněl výstražný signál. Profesor zjistil střelu:

„Rakety typu Bezpečadný, tak zvané státní kapacity, níže bojovou techniku a živou sílu do okruhu 200 kilometrů od epicentra. Vypálena z Křižníku Jakir, cíl Birmingham, Velká Británie.“

Podle polohy na matnici nalézal se křižník Jakir v severních šířkách Tichého oceánu. Profesor přestal operovat, napřímil se a řekl:

„Promiňte, musím vás na chvíli opustit.“

Překvapení státníci zaslechli ještě kroky v ocelové chodbě. Odfixný kufřík ležel na stolků a dopadala naň záře reflektoru měkčená mřížkou. Světélko na matnici se zvolna pohybovalo směrem západním. Přibližně ve chvíli, kdy mezikontinentální balistická střela z křižníku Jakir přelétala Stanovoj Chrbet v Amurské oblasti, ozvala se vzdálený zpěv:

„V Nevolicím hroudolí roste mnoho stromoví... — a šumění vody. Ačkoliv situace byla napjatá, provedl zpravodaj ČTK bleskové vyhradní překlad pro korespondenty Reuterovy tiskové agentury. Diktovka rovnou do vysíláček: „There are many trees in Nevolic-Valley...“

Když se raketa blížila ke Krasnojarsku a profesor se neobjeoval, jedna otázka se hlásila stále naléhavěji: Má raketa cvičnou nebo jadernou nálož? Přitomni zjistili, že v operační kabině je vražedné horko... Raketa se zvolna sunula přes Rjazan, Bialystok a Magdeburg k Rotterdamu.

Tu se objevil profesor Kraján. Voněl celý palmovým mydlem a jeho vlasy nebyly ještě zcela suché. Koupel ho velmi osvěžila. Zapjal příslušné kontakty ve svých přístrojích a zvolal:

„Jsem hranice možnosti, volám Brno-Medláňky. Převezměte likvidaci rakety, souřadnice 66 Pilsen, 34 Karlsbad.“

Sedl si ke stolků, přehodil nohu přes nohu a s rukama sepiatými na břiše vyčkával. Mlýňkoval palci. Na sta parů očí pozorovalo upřeně tento jev. Byl to jediný zjevný pohyb v celé operační místnosti. Za 65 vteřin po vydání rozkazu světlo zhaslo.

„Trošky,“ řekl profesor, „zaniknou jako obvykle v hustých vrstvách atmosféry. Jsem ochoten pokračovat buď ihned, nebo za chvíli, jak si pánové budou přát... Ostatně, jak mi hlásí oblastní identifiční radiolokátor v Mimoni, raketa neměla ani jadernou nálož... Údaj potvrzuje vyhodnocující a řídící radiolokační centrum Ballistic Missiles Early Warning System ve Frederiksdalu, Gronsko.“

Pokračoval v pokusech si nepřál již nikdo. Návrh na ukončení důkazů byl přijat ze zácnou jednoduše. Zatím co důstojníci sluhové připravovali čisté prádlo pro generály, státníky a diplomaty a zatím co profesor pokračoval v šachové partii s norským kapitánem, sestoupila Regina s commanderem Wietwichkou do hlubin lodi.

Procházelí mnohem většími operačními sály které byly odděleny skleněnými stěnami a vzorně osvětleny, takže předměty ani postavy nevraly osvětlení. Na dlouhých stolech byly prostřeny mapy, stěny obloženy přístroji a číselníky od podlahy až ke stropu. Regně se zdálo, že každý čtverec kilometr zemského povrchu tu byl pod vedením jednoho důstojníka. Tolik urostlých, sportovně vyhlížejících mužů by ji nepochyběně vzrušovalo, kdyby se tu objevila z jiných okolností.

Commander Wietwicha, který rozhodně nečítal více, než třicet dva roky, pravil:

„Zatím existují dva okruhy automatických výpočtových strojů. Snad má celá věc nějaký vědecký význam. Mluví se o spolupráci výzkumných center. Připouštím, že něco takového tu může vzniknout jako vedlejší produkt. Hlavní jste však viděla: Raketu vypálenou z místa, kde se již prostírá reaktivní okruh automatických výpočtových strojů je možno s použitím trochy matematicky zneškodnit v rozptí 48—126 vteřin.“

Regina se mimoděk usmála té troše matematického vědomému důstojníku sympaticky.

Jinak však byla nakloněna laděmu a sebevědomému důstojníku sympaticky.

„Příslušnou rovnici v teorii havarijního momentu,“ pokračoval mladý muž, „zformoval profesor Kraján. $V = Hm - n$. Je to vzorec většího významu, než Einsteinoва zákonitost přeměny hmoty v energii. Dává svobodnému světu možnost vyrazit zbraň z rukou komunistů.“

„Ovšem tutíž možnost mají také oni,“ řekla Regina.

„Avšak kdo koho ohrožuje? Kdo komu vyhrožuje?“ odvětil mladý důstojník. Jak je skvěle pyšný, pomyslíla si Regina a zakusila dobrý pocit při vědomí, že má moc učinit tohoto mladíka na míse administrálem nebo čistícím svých bot. Toto krásné vědomí bylo zatím kaleno jen okolností, že nenašla plukovníka Barreta a že nevěděla, čím zničil ubohého Felixe.

„Reaktivní okruh,“ řekla Regina, „se prostírá zatím nad části zemského povrchu“.

„Ovšem. Z ostatních míst mohou vojska obou stran vystřelovat rakety, které zatím nelze zneškodnit. Ale jaký by to mělo smysl, když za jednu agresivní výlet deset odvčných.“

„Sama jsem však viděla, jak štáby přemísťují vojska z oblastí, která jsou již pod kontrolou reaktivního okruhu. Pravděpodobně na místa, kde je možno plánovat bez kontroly i agresivní i obranné činy.“

„Byť připraven, toť vše,“ řekl commander. „Nemá smyslu nechávat zbraně tam, kde jsou neškodné. Až bude celá země zabalena do časoprostorového pole, vytvoří se jeden ohromný reaktivní okruh automatických výpočtových strojů. Pak nebude možno odnikud vypálit jedinou raketu. Důkaz provedl dnes v poledních hodinách profesor Kraján.“

Commander ukázal Regně výpočty ze hry ekonomických sil. „Rozpad komunistického systému nastane v důsledku toho během několika let.“

Regina řekla: „Spojte mě s ministrem námořnictví.“

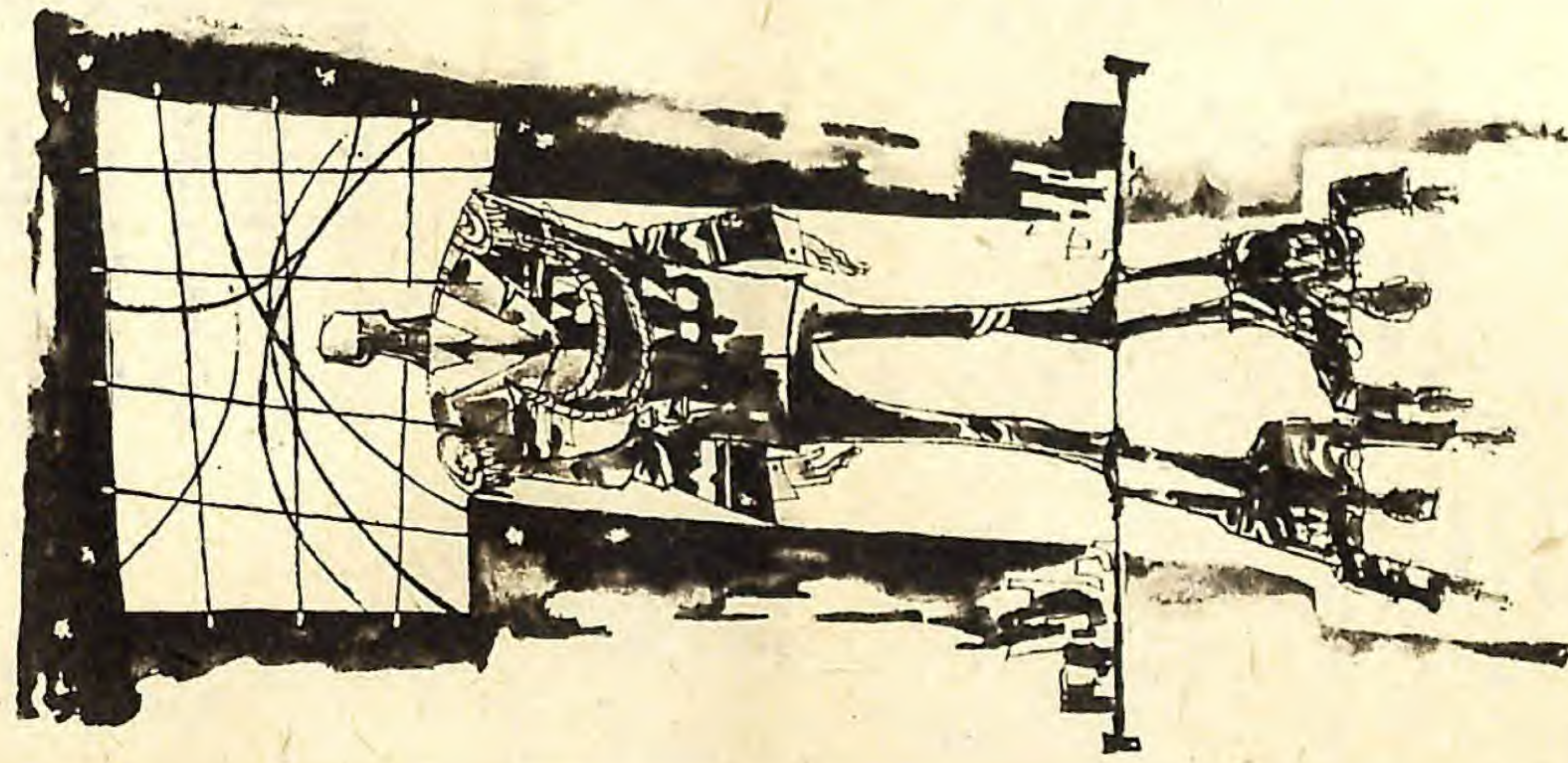
„Prosím,“ řekl commander Wietwicha a zavěd ji k velitelskému panelu. Spojení nastalo okamžitě.

„Admirále,“ řekla Regina van Petersenová, „chci, aby commander Wietwicha vstoupil do svých služeb.“

Z budovy ministerstva přes pevniny, ostrovy a oceány nesla se admirálova slova: „Všichni jsme ve vašich službách, madame.“

MŮJ TRIUMF ZAPOČAL

„Nerozmýslíte si to?“, otázal se prezident královské švédské akademie umění, jenž doprovázel Reginu van Petersenovou. „Nemám co v tomto směru,“ odpověděla Regina. „Ale přece,“ namítl zdvořile prezident. Regina ho však ponechala bez odpovědi a tu si prezident uvědomil, že snad zašel příliš daleko.

Na dně kráteru stál profesor Kraján v černých šatech a hleděl na vteřinovou ručičku nových kapesních hodin. Symfonický orchestr se rozložil na jedné straně sopečného trychýře a vypadal jako trojúhelník postavený vrcholem dolů. Kráter se totiž rozšiřoval vzhůru ze zácnou pravidelnosti. Šedivý Kostowski s přípravou taktickou hleděl upřeně na profesora Krajana. Tympany a činely pak nahoře tvořily základnu trojúhelníku. Hlavní tympanisté se již rýsovaly proti modrému nebi.

Na protějším úbočí kráteru zasadila Regina po způsobu vzácných rostlin 750 mužů ve fracích s řády a 750 žen ve vzácných večerních toaletách s květinami a klenoty za 695 milionů.

Všechny, to jest ženy a muže, by Regina vyměnila za jediného: plukovníka Barreta. Plukovník Barret však zmizel s povrchu země a nebylo po něm vidu ani slechu. Triumf Reginy van Petersenové mu však nemohl zůstat utajen.

„Tedy ani jediný snímek, ani obraz, ani řádku,“ dodal prezident švédské akademie umění.

„Tým okamžiky“, pravila Regina, „patří jen mně, jsem hostům a stanou se legendou.“

„Ach,“ řekl prezident a hlas se mu zachvěl, „Myšlím na Genesis. Nevznáš se nad námi duch boží?“

Nahoře, tam, kde se kruhový jícen otevíral vstříc modré obloze, se vznášel žlutý balón připoutaný ke dnu kráteru a ještě výše nad ním — orlí.

Žlutý balón s gondolou byl zalit sluncem. Sám vypadal jako slunce. Do kráteru sopky se však kradl stín a jeho kraj se znatelně sunul vzhůru. Slunce ubývalo. Profesora Krajana skoro nebylo vidět. Kostowski stál již 19 minut s rukama připravenými a poučen Regínou vyčkával.

Tu se náhle profesor Kraján pohnul. Vzáhl ruku do útrob svého kufříku a v tom okamžiku je vše, Kostowski, profesor, symfonický orchestr

i diváci, kaňení i vyvěřiny, květiny a klenoty, odfixný kufřík i profesovy hodinky zalito prudkým umělým světlem.

„Jsem hranice možnosti,“ zvolal profesor Kraján. „Oznosti... osti...“ vracely stěny kráteru ozvěnou.

„Volám,“ zvýšil hlas profesor, „olám...lám,“ vracela ozvěna.

Kostowski dopustil to malé prodlení. Bylo to velkolepé. Pak zamával taktovkou a zazněly první tóny Beethovenovy Deváté. Vše se již v okamžiku zrodu stávalo legendou. Profesorovo volání, jež se prolínalo s Beethovenovou hudbou, oslňující záře vysílající nově vynalezenými lampami z gondoly žlutého balonu, který se pozvolna snašel dolů.

Dirigent s dramatickým smyslem učinil po-mlu.

„Volám Rostov na Donu... adonu... onu...“ násobila ozvěna profesorův hlas.

„Volám Nanking... lámnanking... nanking... king.“

„Volám Belo Horizonte“ zanikalo již opět v hubbě.

„Volám Cleveland.“

„Volám Bánovce nad Bebravou.“

Kráter Takakumy zněl pětisetihlavým orchestrem a vlasy spadly Kostowskému do čela. Z celého světa přilétaly ohlasy.

„Jsem Belo Horizonte, volám hranici možnosti.“

„Je to projekt překonání tepelné bariéry při hyperzvukové rychlosti,“ řekla obeznámená Regina van Petersenová paní Rockefellerové, „využití štěpení vzduchu a ionizace při rychlosti $M=10-15$.“ Tak hovoří Regina, avšak její mysl je upjata ke gondole balonu. Neboť Regina ví tolik, že ví takřka vše, jen jedno jediné nikoliv: Co řekl onoho osudného dne plukovník Barret Felixu Derangerovi.

Uchvácení velkolepým divadlem, netuší hosté, proč byl zvolen tak neobvyklý způsob osvětlení. Reflektory upevněné na spodku gondoly se přibližují a světlo se stává jasnější. Skalnaté obrysy kráteru v něm tvrdnou, stíny se krátí. Vědomí dějinného převratu, neobyčejná symfonie, volání z Clevelandu, Rostova na Donu a z Bánovců nad Bebravou způsobily pohnutí mnoha set diváků. Jedna z dam, třicetiletá manželka pětadesátiletého prezidenta trustu Unilever vhodila do kráteru květy, jež dopadly k nohám profesora Krajana a v transu takřka náboženském řekla:

„Totot jest hlavní muž světa.“

S květinami však spadl na dno kráteru šperk s brilantem, po Koh-I-Nooru největším na světě. A ženy to viděly. Hledí jako uhranuté na nevelkého muže v černém oblečení. Druhá, třetí květina a s ní prsten, čelenka princezny. A zvolání:

„Totot jest hlavní muž světa.“

Pomátly se, myslí si Regina a déšť zlata, břílantů a perel neustává. Balon klesá a ozařuje vše ledovým světlem. Beethoven orfáš vyvěřinami země.

„Totot jest hlavní muž světa.“

A tu Reginu posedá zvědavost. Neboť všechny zraky spojují profesora s Regínou van Petersenovou. Ne dlouho, protože balon se světly se snesl a snáš níž a níž a zubatý okraj Takakumy je již ve tmě. Tympány a činely znějí z temnot. A tma postupuje dál. Již pohltila lesní rohy a prezidenta Royal Dutch Shell. Klouže zvolna po náprsence guvernérů Bank of England, přikryla Kruppy von Bohlen und Halbach, kráter se zužuje i kruh světla se zužuje, ztrnule hledí na dno skal, do ohniska děje, avšak nejsou již vidění Onassis, Ford, prezident správní rady koncernu Mitsubishi a ředitel národního podniku Kazeto Přerov, závodu 05, jenž z ušetřených surovin vyrobil před šesti lety papírový, umělé ztužený kufřík profesora Krajana. Symfonie vrcholí, diváci upadají do tmy a všem vane hrudí to zvláštní proudění, které nazvali posláním. Regina van Petersenová lata zvědavostí poznati podstatu muže Michala Krajana sestupuje po hranici světla rychlostí klesajícího balonu a profesor Kraján je zasypán květy a 695 miliony.

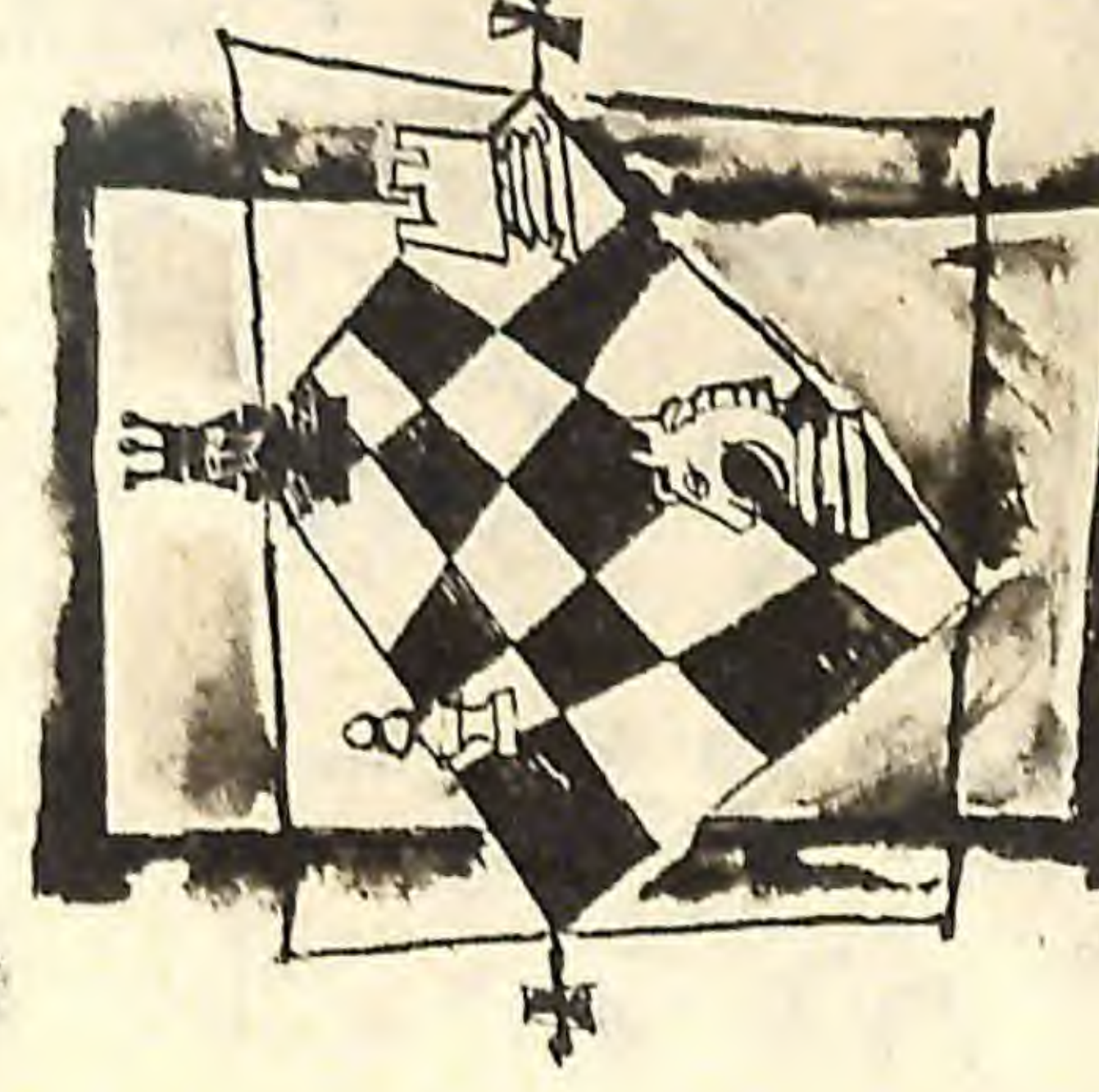
Hudba dozněla, Kostowski zmrtněl, nikdo netleská, nikdo nebude tleskat, všichni toliko povstali, neboť chápou, že nebyli svědky představení, ale obřadu.

Balón se tíse snesl, Regina stojí na hranici světla a tmy. Dva tisíce párů očí vidí profesora Krajana. A vidí: Regina vystoupila ze tmy. Podala lyžiku bílou růži. Profesor se uklonil, zastržil růži do vnější náprsní kapsičky a skláp svůj odfixovaný kufřík. Nohou odhrnul zlato Dupontů a perly Morganů zalité v platině a odesel do tmy. V tu chvíli kdesi nahoře zasvítlo jednou dlouze a třikrát krátce jakési světlo. Jako betlémská hvězda. Zhasly i reflektory na dně gondoly. Je tma, tma, jen tisíce doutnavek vede zástupy zpět do života, za hranici kráteru.

Když nastalo naprosté ticho, přistoupila Regina ke gondole. Slyšela šustění neholené brady o sepaté ruce a hlas, jenž odříkával. „Ten den by ó byl obrácen v temnost, aby ho byl nevyhledával Bůh shůry, a nebyl osvěcen světlem. Ó by jej byly zachvátily tmy a stín smrti a aby jej byla přikvácila mračna a předěšila horstok denní...“

„Viděl vše?“ otázala se Regina.

Pokračování přístě

60 LET NIKOLAJE OSTROVSKÉHO — Dne 29. září oslavila sovětská veřejnost vý-
ročí známého spisovatele N. Ostrovského.
ho (1869—1936). Sochař I. Bekkerman
a architekt města Soči I. Serďukov vy-
tvořili pamětní desku, která byla odha-
lena v Soči. Deska je obrovský čtverec
s reliéfní podobiznou spisovatele.

VPRAVO: FOTOMONTÁŽE JOHNA HEART-
FELDA, prostulého protivěštského „u-
mělce“ a „bojovníka, vidí návštěvníci
výstavy „Stáde ležící“, kterou pořádá
Ministerstvo školství a kultury společně
s velvyslanectvím NDR a Svázezem proli-
tařistických bojovníků v pražském pa-
láci Kinských.

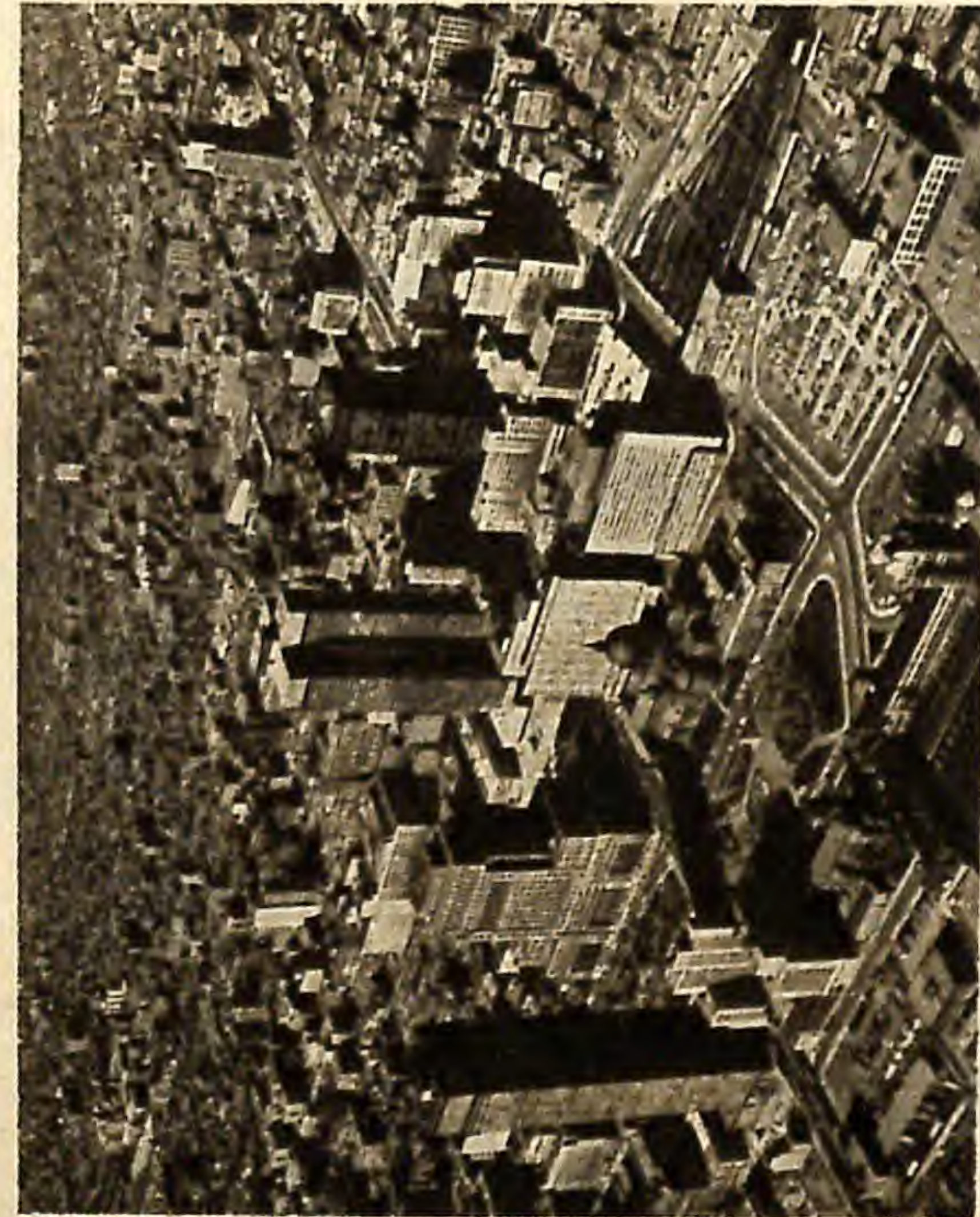
DNY KANADSKÉHO FILMU V ČSSR.

hlídka tvorby Kanadského národního filmového ústavu autobiografickým celovečerním filmem scená-
risty, režiséra a představitele hlavní role Clauda Jutryho „Celkem vzato“, který byl odměněn Velkou
cenou v Bruselu. Ústřední ředitel Čs. filmu Alois Poledník uvítal delegaci NFB, producenta Toma Da-
lyho, producenta a režiséra francouzské sekce Marcela Martina, producenta animovaného filmu Ro-
berta Verralla, zástupce NFBC v Londýně T. V. Adamse, vedoucí výrobní sekce paní Lucie Bisho-
povou a představitelku hlavní role Johannu Harrellovou.

Mimořádný a zplnomocněný velvyslanec Kanady v ČSSR Malcolm Norman Bow i vedoucí dele-
gace Tom Daly vzpomněli loňského úspěšného festivalu čs. filmu v Montrealu a vyjádřili své uspo-
kojení nad rozvojem kulturních styků mezi Kanadou a ČSSR.

Během dnů kanadského filmu v Praze a Bratislavě byl dále uveden první širokoúhlý kanadský sní-
mek „Osadníci“ z dob,

kdy na nedohledné přeríc
přicházeli první průkop-
níci sít pšenice. Z třech
krátkometrážních progra-
mů nejvíce zaujaly do-
kumentární snímky o ži-
votě Indiánů, balada o
starém zlatokopu „Za
zlatem řeky Nahanni“ a
filmová báseň „Jitro na
řece Lièvre“. Z anima-
ných filmů jsou to pře-
devším experimentální
snímky Normana McLa-
rena, které budou uvede-
ny též samostatně od 2.
do 8. října v kinu Praha.

Pohled na Quebec
v Kanadě

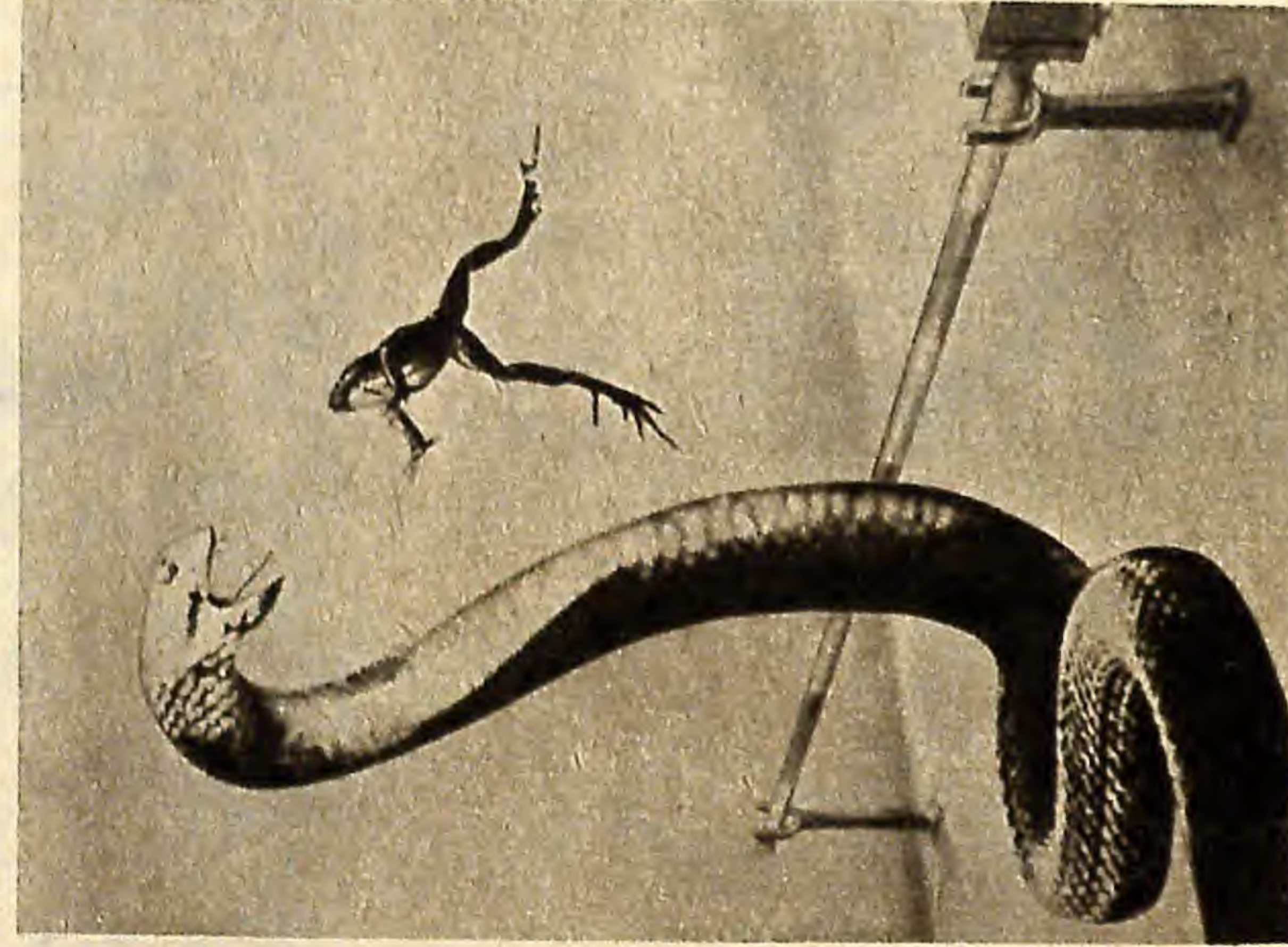
PREHLIDKA FILMŮ O UMĚNÍ

— Kroměříž, město známé svou kulturní tradicí, bude obohaceno o další významnou
celostátní akci. Ve dnech 20.—22. října 1964 bude zde uspořádána ministerstvem školství a kultury, Čs. filmem, Národní galerií
a MěNV v Kroměříži „I. celostátní přehlídka filmů o umění“. Do jejího programu je zařazeno na 30 snímků jak naší, tak i za-
hraničních produkcí, sovětské, italské, francouzské, anglické, belgické, holandské a švédské. Posuzovat je bude zvláštní porota,
bude organizována také Volná tribuna, na jejímž programu jsou dvě základní témata: „Podmínky filmové tvorby v oblasti vý-
tvárného umění“ a „Možnosti uplatnění filmu při
popularizaci výtvarného umění“.

V tyto dny se sejdou v Kroměříži na čtyři sta filmo-
vých pracovníků, výtvarníků, historiků umění, kri-
tiků a novinářů, pedagogů a dalších kulturních pra-
covníků, aby se seznámili nejen s filmy o umění,
ale aby zároveň prodiskutovali problémy této fi-
lmové tvorby, jejího využití a vyslovili své názory.
Přednesli své požadavky a náměty.
Pro veřejnost budou uspořádána mimořádná před-
stavení, na nichž budou promítány snímky v tako-
vém sestavení, aby podaly nejlepší obraz o tvorbě
filmů o umění jak u nás, tak i v zahraničí.
Místem této přehlídky se stane nově vybudovaný,
nejmodernější zařízení kroměřížský Kulturní dům.

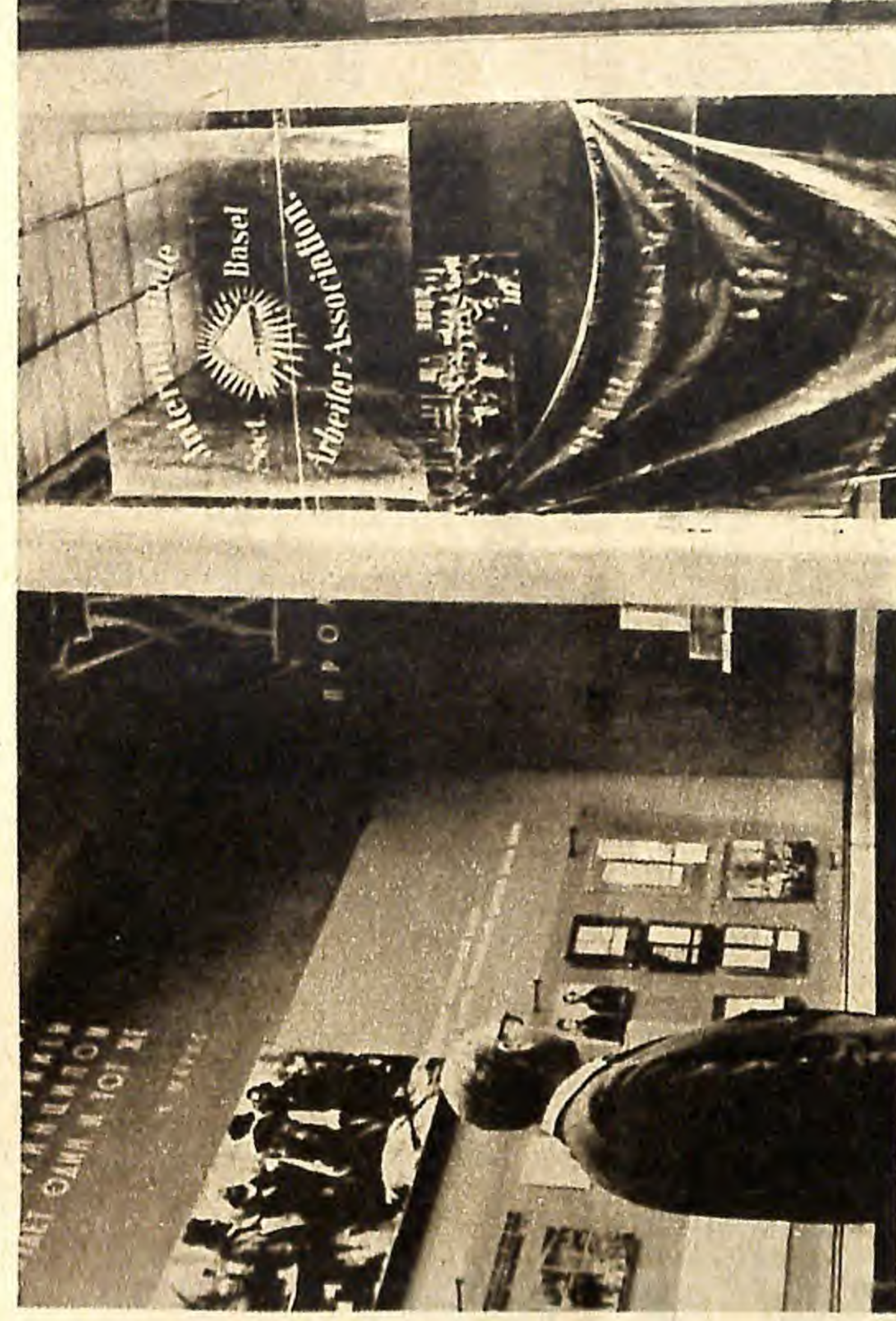
Z filmu „Barevný svět Bohdana Kopeckého“ (rež.
Jaroslav Štěl, kamera J. Špála)

VYSOKÁ VYZNAMENÁNÍ —
Spisovatel, ilustrátorovi
a grafikovi Ondřeji Seko-
rskému k jeho 65. narození.
nám čestný titul zasloužil.
lý umělec; profesor
pražské konzervatoře, pia-
nistovi a cembalistovi dr.
Oldřichu Kredbovi, pro-
pujci president repabliky
k jeho 60. narozeninám vy-
znamenání „Za vynikající
práci“. Na snímku zleva:
Ondřej Sekora, ministr
školy a kultury Čest-
mir Cisar, který oběma
umělcům 24. září vyzna-
menání odevzdal, a dr.
Oldřich Kredba.

Snímky: Karel Konečný,
Čs. film, National Film
Board of Canada, ČRK

DANA HLOBILOVÁ:
KREMELSKÉ KOSTELY,
kombinovaná technika,
Z výstavy umělkyně
v pražské Alšově síni.

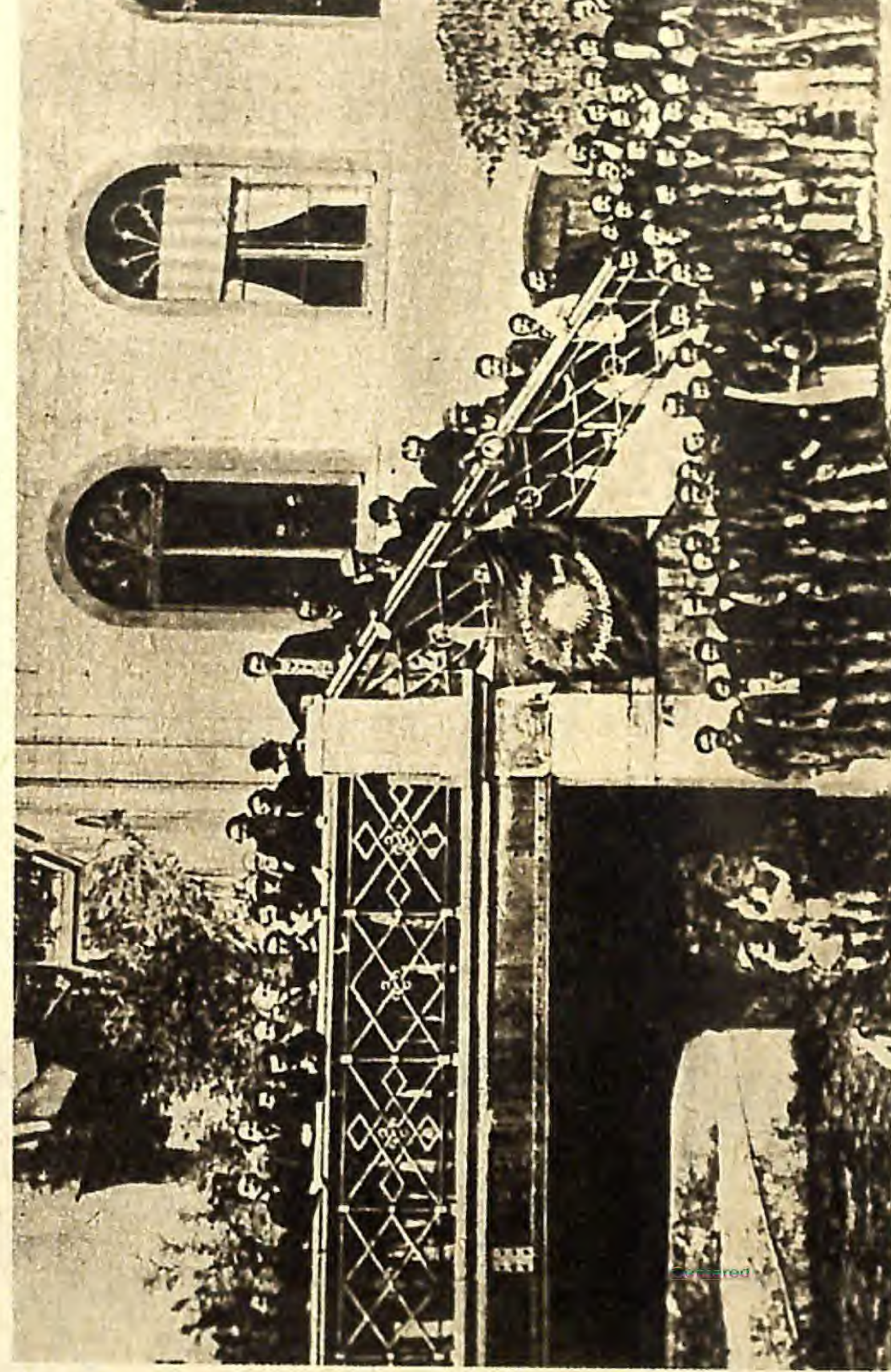

Rudý prapor z basilejského sjezdu I. internacionály 1869.

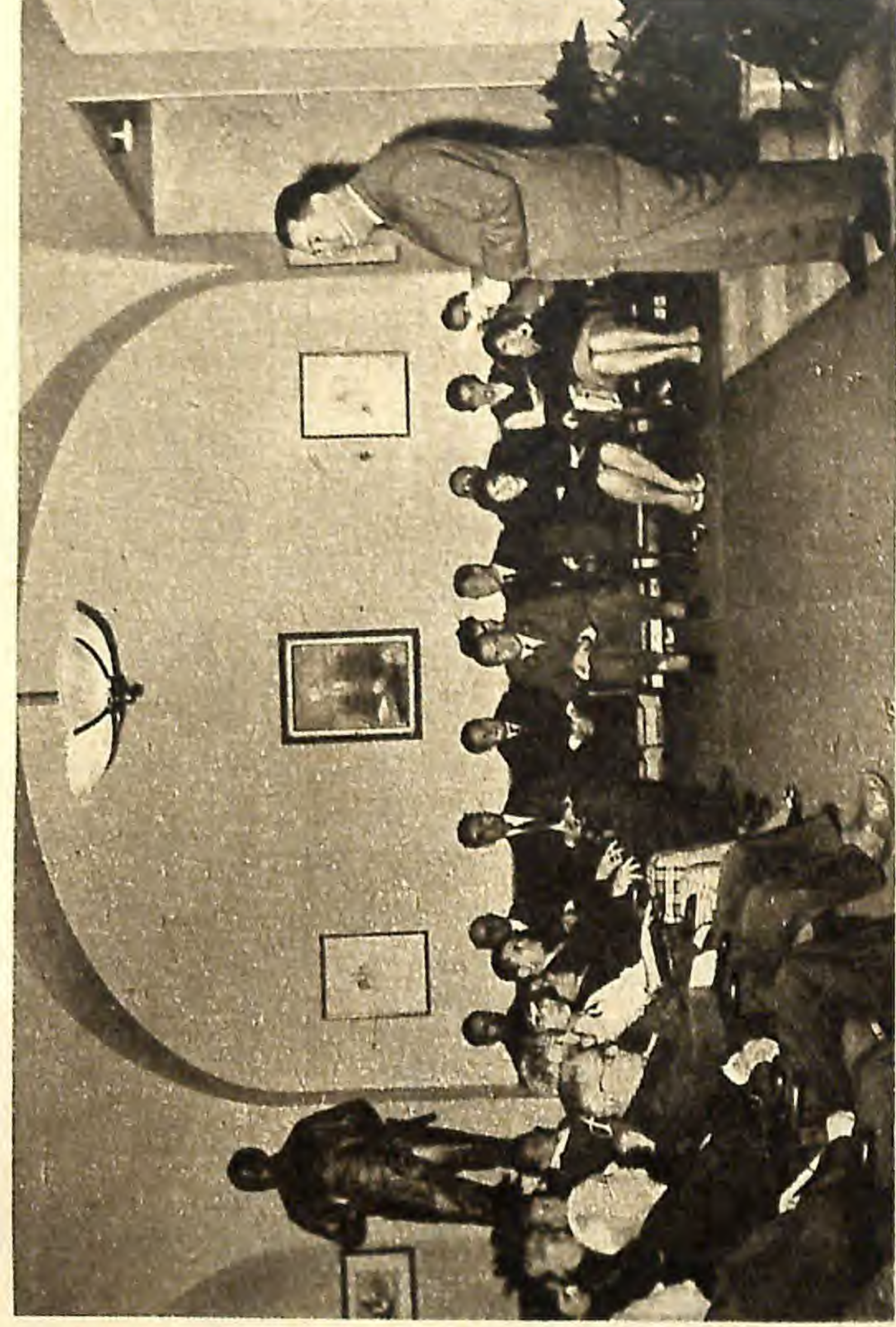
Ke 100. výročí I. internacionály

Dne 28. září 1864 byla na mezinárodním
shromáždění dělníků v St. Martin's Hallu
v Londýně založena I. internacionála (původně
pod názvem Mezinárodní dělnické sdružení).
Jejími zakladateli byli Marx a Engels a jejím
úkolem bylo dát mezinárodnímu dělnickému
hnutí vědecký socialistický program. V moskev-

ském Muzeu K. Marxe a B. Engelse byla k to-
muto výročí otevřena výstava nových materiálů
o I. internacionále. Mezi exponáty výstavy je
rudý prapor z doby sjezdu I. internacionály
v Basileji r. 1869, který muzeum věnovali švý-
carsí komunisté. Výstava k výročí I. internaci-
onály byla otevřena i v pražském Muzeu V. I.
Lenina; i ta obsahuje řadu vzácných exponátů,
zejména ze Státní knihovny ČSSR a z knižkov-
Ustavu dějin KSC.

Účastníci sjezdu I. internacionály v Basileji 1869. DOLE: Výstavu k 100. výročí založení inter-
nacionály v pražském Leninově muzeu zahájil tajemník ÚV KSC V. Koucký.

NESNAŽE V OPERĚ se jme-
nuje opera-buffa italské-
ho rokokového skladatele
Domenica Cimarosa, která
v rekonstruované podobě
měla premiéru v Olomouci.
O. Stibor v Divadle
Modernímu divákoví je di-
lo blízko tím, že roztanče-
nosti a prolínáním hudeb-
ního a hereckého řádu při-
pomíná snchy současných
divadelníků po divadle mu-
sicalového typu. To vyzdvi-
huji ve svém pojetí i šéf
opery Pavel Pokorný i re-
žisér dr. Václav Renc. Cho-
reografem nastudování je
J. Škoda, autorem scény J.
A. Sálek. Na snímku P.
Vandrová jako subreta, K.
Tuček jako kapelník a H.
Maza jako dramaturg.

Při hledání tematicky II. celostátní konference učitelů výtvarné výchovy promítlí jsme si před očima celý vývoj našeho předmětu za poslední desetiletí. Zjistili jsme přitom, že po kritické první polovině padesátých let, kdy výtvarná výchova se dostala do nezáviděníhodné situace naprostého outsidera, nastalo v minulých letech podstatné zlepšení. Zvěštil se počet hodin a zároveň se upevnil i názory na výchovné poslání předmětu. Lze v tom vidět výsledek široké veřejné diskuse o estetické výchově, v níž sova která složka národního života zůstala stranou. Je ovšem pravda, že při argumentaci ve prospěch výtvarné práce děti se chápala „výtvarná řeč“ především jako pomůcka technika, návrháře nebo zlepšovatele a že se málo myslelo na to, že kresba a malba jsou i určitým způsobem sebevyjádření a že tedy jejich účel není ve zcela praktických věcech života.

Novým zdrojem inspirace k hlubší metodické práci se stal důrazně vyslovovaný požadavek tvořivosti a jejího plného uplatnění v činnosti dětí. Volání po takové didaktice, která by respektovala dětskou potřebu samostatné jednat, je slyšet v celém světě. Ukazuje se, že snahy výtvarných pedagogů se právě v tom směru setkávají s úsilím celé řady odborníků z jiných — i přírodovědných — disciplín, kteří shodně nevidí cíl toliko v hromadění a třídění poznatků, ale spíše ve způsobu, jímž mládež těmito poznatky vládne při řešení konkrétních úloh, ne-školsky postavených. Přísně vědecké pokusy a jejich rozbor pak ukázaly, že to, co jsme si zvykli nazývat tvořivostí a co obyčejně spojujeme ve svých představách s činností umělcovou, má mnoho společného s každou lidskou činností a svobodnou prací.

Máme-li se omezit na problémy výtvarné práce dětí, pak se nám ovšem ve světle požadavku tvořivosti jeví i zde leccos z metodických postupů jako neúčinné a zastaralé. Především je zjevné, že neobstojí dost dobře způsob, jímž učitel přibližuje dětem většinu témat jejich práce. Jen malá část toho, co se za dětské téma vydává, odpovídá skutečné mentalitě dětí a jen malá část metodických postupů navazuje na skutečný dětský zájem. Daleko častěji přichází téma zevně, je „navozeno“ nějakou ryze školskou situací, má málo co společného s tím, jak dítě vidí a chápe život a svět. V pracovní technice se zase příliš mnoho dedukuje z uměleckých postupů (nebo lépe: z ateliérových manýr) nebo se upadá do druhého extrému, spoléhá se na tvarovou logiku geometrie, volí se cesta „od lehkého k těžšímu“ a zapomíná se, že sedmiletému dítěti je lehčí nakreslit panoráma bitvy, než soustavu rovnoběžek.

S principem tvořivosti se spojuje i požadavek na výtvarnou hodnotu dětské kresby. Lze být důsledně výtvarný i tam, kde nás látka nutí k přísné vizuálnímu přístupu nebo k rozumové analýze, ba dokonce i tam, kde kresba se blíží potřebám technické a výrobní praxe. Požadavek výtvarnosti se vůbec nerozchází s požadavkem stupňující se objektivitu vidění a poznání. Máme-li to vyjádřit stručně, rozumíme pod pojmem výtvarnosti umocnění vlastních tvořivých fondů dětských, opřené o výtvarné cílení a výtvarný názor učitelů, ale i o výtvarnou kulturu celého sociálního prostředí dítěte.

Hledisko výtvarnosti, požadavek tvořivosti a pracovního zájmu otevírá i jinou otázku: zda stačí tříbit výtvarné cílení moderního člověka jenom na klasických odvětvích výtvarné práce — kresbě, malbě, modelování. Zkušenosti z lidových škol umění, kde výchova je založena na opravdovém zájmu dětí a musí si tento zájem udržet, ukazují, že použití jiných než klasických zobrazovacích technik je velmi účinným prostředkem k překonání kritických fází rozvoje výtvarných schopností. Rychlý růst rozumovosti má ve věku dospívání za následek i skepsi k vlastním schopnostem zobrazovat; nastěsí se v této době probouzí zvědavý zájem o vše, co souvisí se sestrojováním a prací v materiálu — toho lze dobře využít.

Pro učitele je při všech těch nárocích, které se na jeho práci nově kladou, nad jiné důležité, aby dovedl svoje metody opřít o hlubokou znalost samotného výtvarného procesu, aby neoddeloval ve sta-novení úkolu, ani ve způsobu, jakým práci dětí vede, stránku představivosti, vnímání a výrazu. Jedině tak může být naplněn vrcholný cíl estetické výchovy, tj. integrace všech složek dětské osobnosti.

Požadavek tvořivosti vyslovený v souvislosti s výtvarnou výchovou klade tedy velké nároky na učitele. Měl by umět volit svůj postup svobodně, z potřeb daného úkolu a často i z podnětů, které se vynoří v průběhu jeho realizace. Nedovedeme si už dnes představit dobrého učitele výtvarné výchovy, jenž by sám alespoň do jisté míry nebyl výtvarníkem, neexperimentoval sám na sobě a nevyrovnával svoje názírání na výtvarnou formu s vývojem naší a světové výtvarné kultury. Učitel-pedant, jenž se soustře-dí jen na to, aby všlpl svým žákům zákony centrální perspektivy a za největší svůj úspěch považuje dokonatou úpravu a uniformitu dětských výkresů, je dnes již holým přezítkem.

Ani způsob, jímž se do nedávna dětem přibližovalo výtvarné učení, dnes tak zcela neobstojí. Současné umění vyžaduje už pro mnohotvárnost své struktury takový přístup, jenž by byl méně zatížen uměleckokulturními poznatky a více společal na přímý kontakt na naše niterné vztahy k barvě, tvaru a materiálu, na ty bezprostřední pocity, které často koření až ve fyziologickém prazákladu naší osobnosti. Vypěstit výtvarné čtení, které by korespondovalo s moderní formou, lze jen neúnavnou kulturní vnímání, důslednou výchovu k schopnosti estetické kontemplace; je se přitom třeba jako jedu chránit všeho, co je neupřímné, a co znamená jen opakování estetického soudu druhých. Vnímání a hodnocení uměleckých děl by se mělo stát činnou prací, mělo by ztratit všech ráz pasivity a podrobení se, mělo by vyprovokovat co největší aktivitu.

DOC. DR. JAROMÍR UŽDIL

DĚT

Ve středu Prahy, v paláci U Hybernů, se koná od 6. října do 8. listopadu Mezinárodní výstava dětského výtvarného projevu. Pořádá ji ministerstvo školství a kultury, Svaz čs. výtvarných umělců a Československá komise pro spolupráci s UNESCO. Nad výstavou převzala záštitu mezinárodní společnost pro výchovu uměním INSEA. Předpokládalo se, že se výstavy zúčastní pětadvacet zemí, avšak na třech tisících exponátech mohou návštěvníci srovnat dětskou tvorbu z pětapadesáti států všech kontinentů. Práce našich dětí v této mezinárodní konfrontaci obstály dobře. Z toho máme radost, ale můžeme říci, že je vše v naprostém pořádku ve výtvarné výchově? Požádlí jsme jednoho z nejvýznamnějších československých odborníků v oboru výtvarné výchovy mládeže docenta dr. Jaromíra Uždila, který je organizátorem výstavy, aby nám napsal, jaký je stav, smysl a perspektivy naší výtvarné výchovy mládeže.

DĚTI

Vera Sikosová, 8 let, Maďarsko — „Dívka“

Vesa Koeoolinen, 8 let, Finsko — „Výlet na lyžích“

Shaddha Choski, 10 let, Indie — „Děti s větvemi“

ZVÍŘATA

Pat Canon, 11 let, Velká Británie — „Kočky“

L. Hřešlová, 8 let, Československo — „Žirafa“

Jože Lonet, 13 let, Jugoslávie — „Ryba“

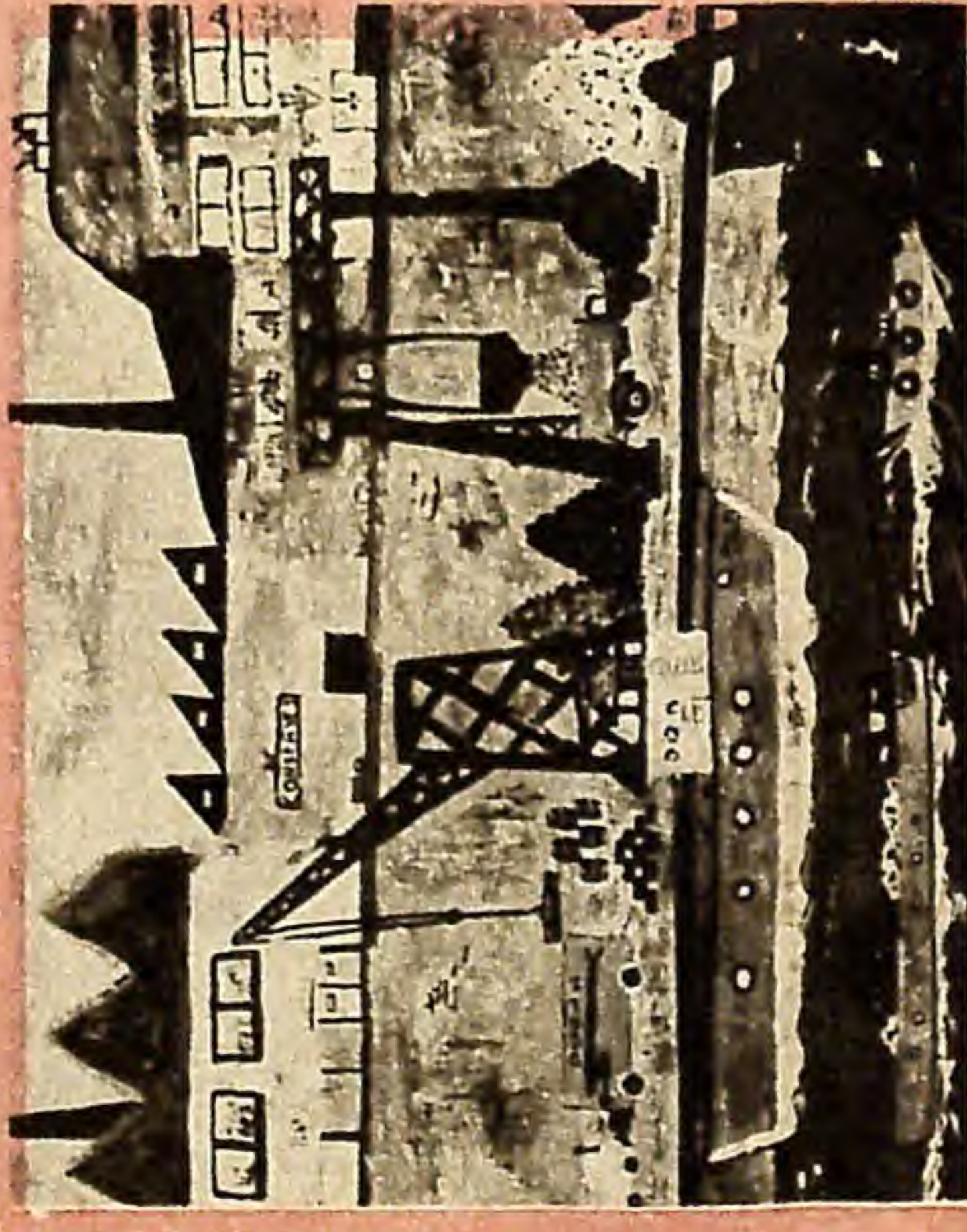
Pavel Ukša, 7 let, Československo — „Koně“

MALÍ!

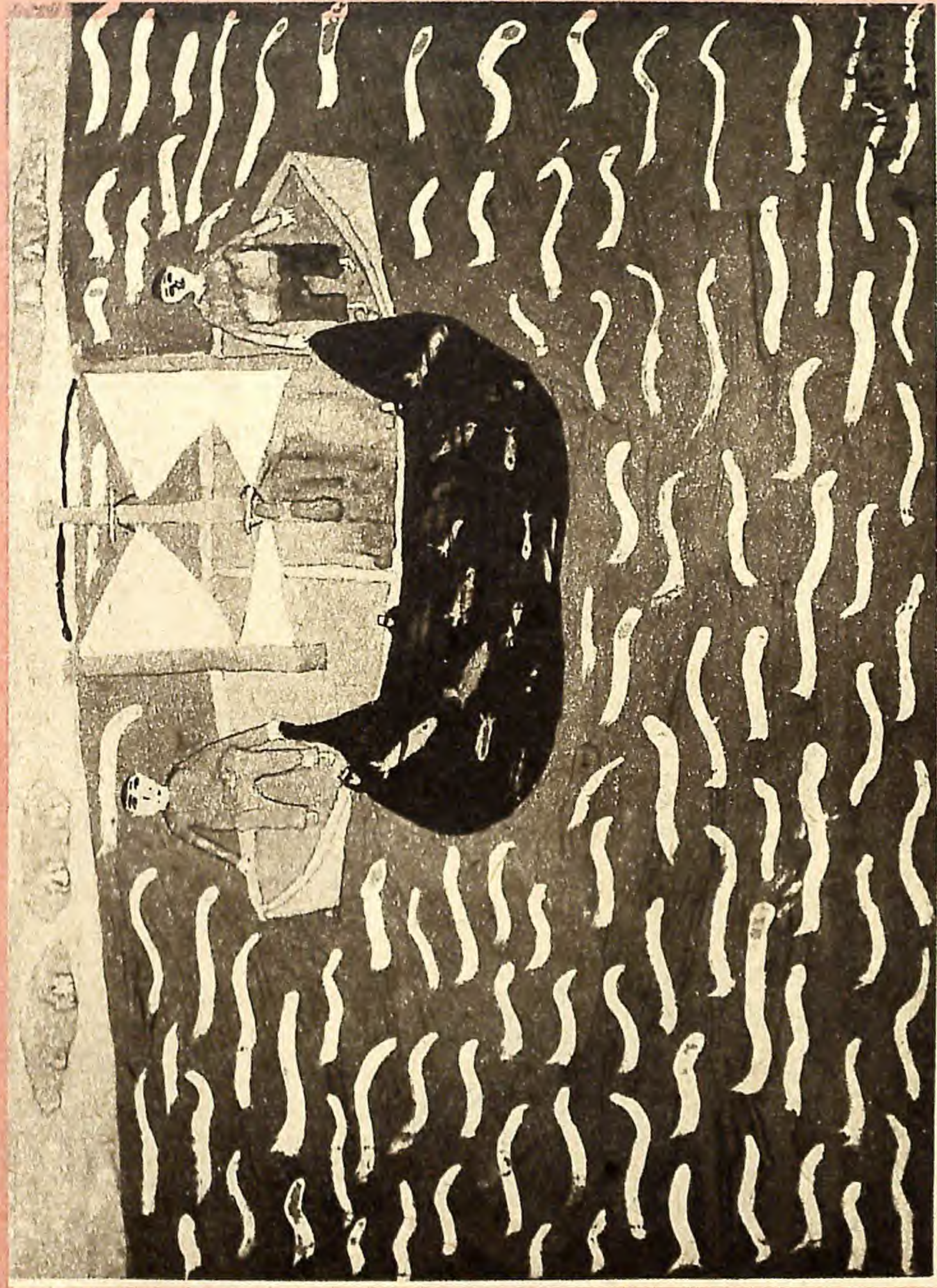

Akira Hidejo, 10 let, Japonsko – „Na stavbě mola“

LODĚ

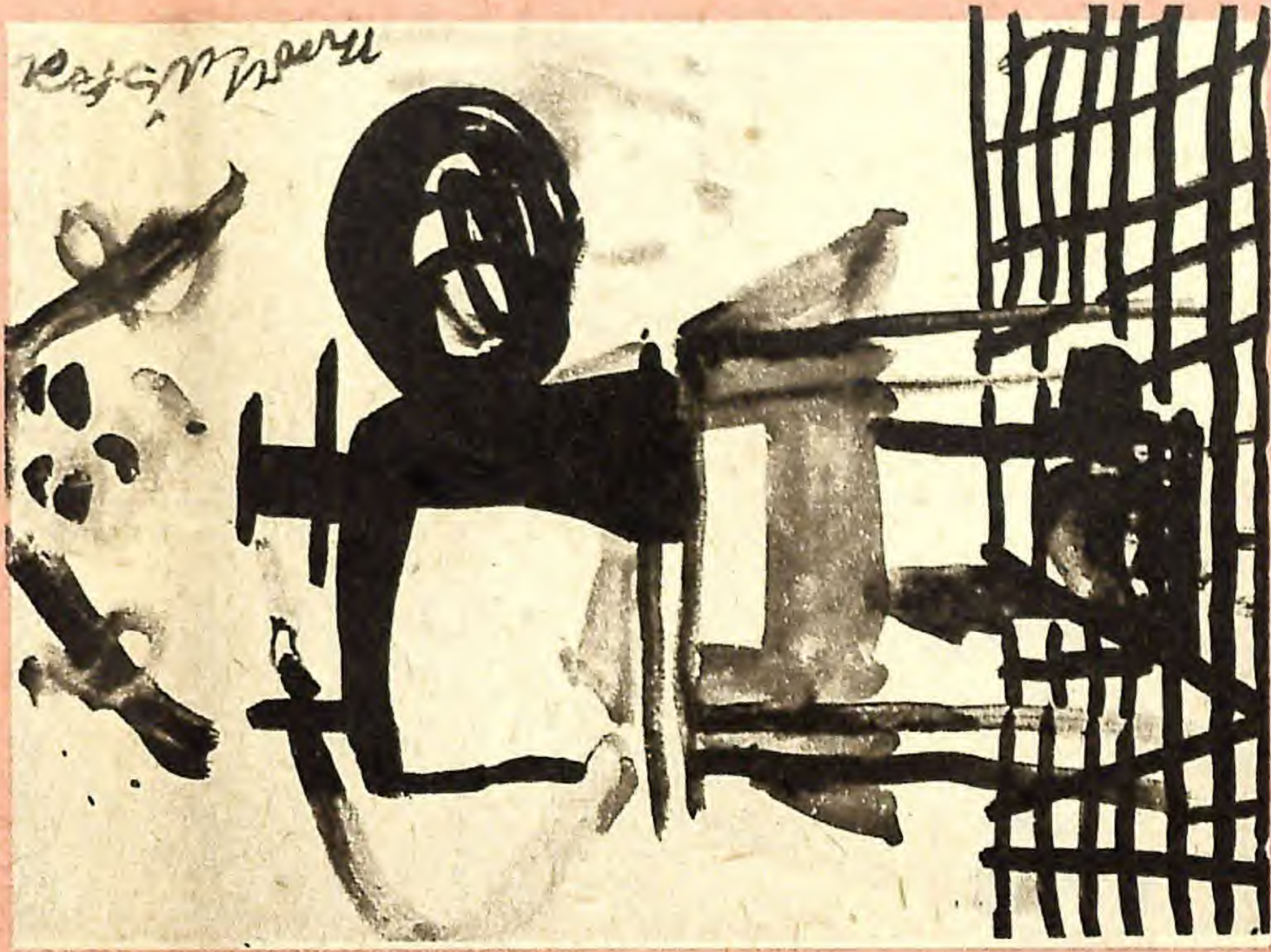

Michel Burtaille, 14 let, Francie – „Život kolem nás“

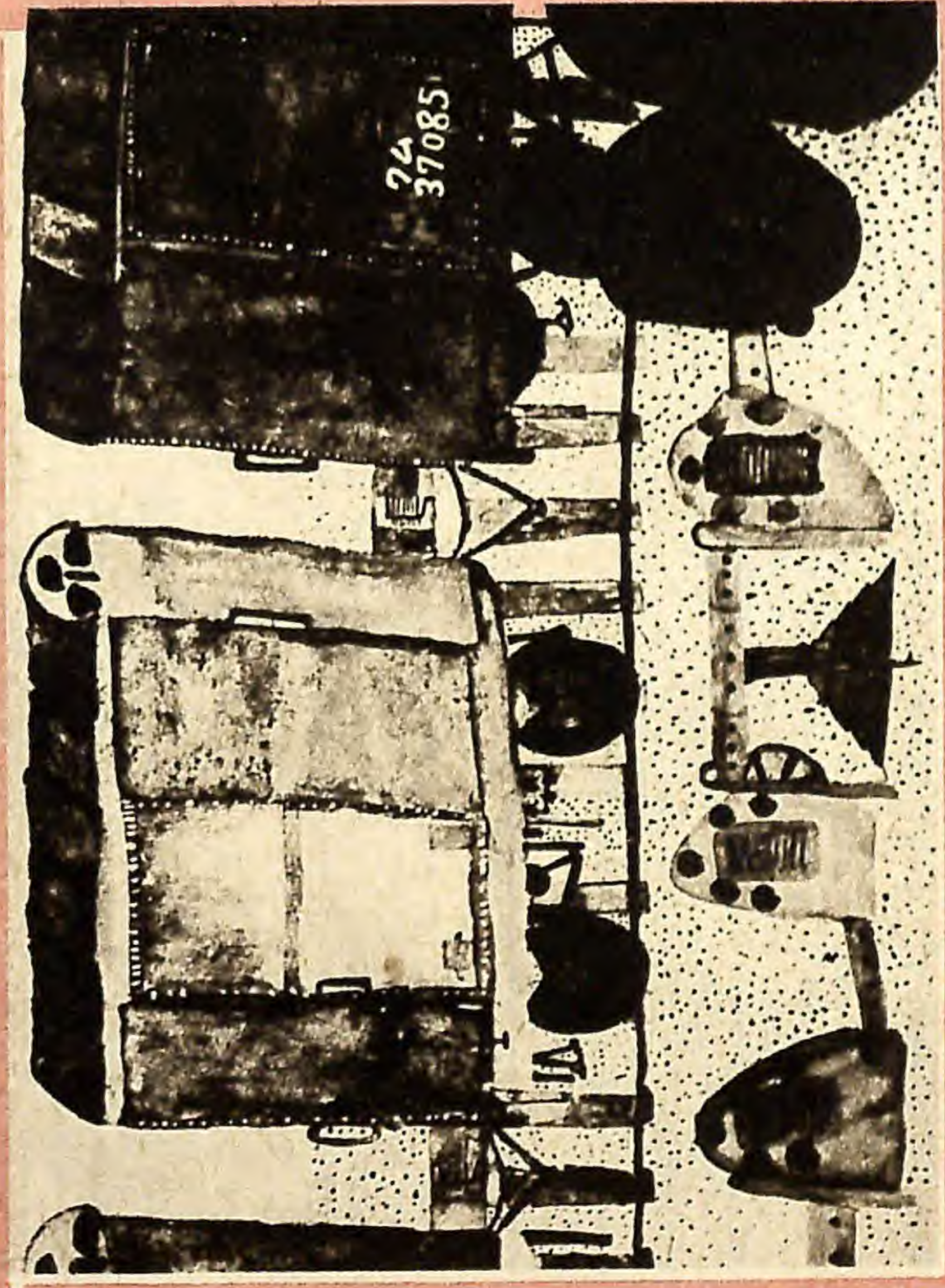

Andreas Joannou, 12 let, Kypr – „Rybolov na moři“

PRÁCI

Marta Králíková, 7 let, Československo – „Máma šije“

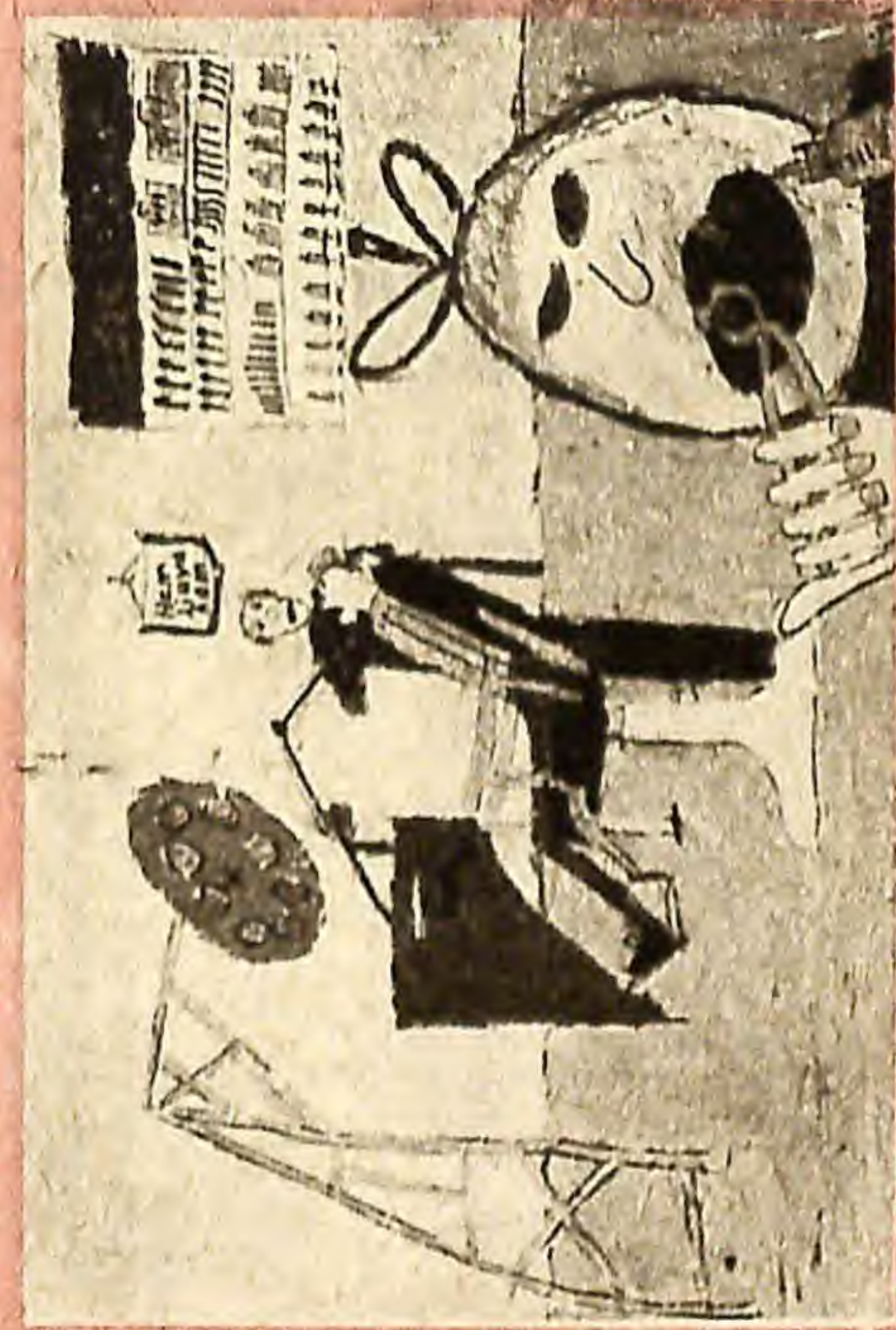

Tomoko Ito, 12 let, Japonsko – „Nákladové nádraží“

ŽIVOT KOLEM SEBE

Peggy Bortolillo, 12 let, Kypr – „V zahradě“

Anders Wallerius, 12 let, Švédsko – „V zubní ordinaci“

Ludmila Truková, 11 let, ČSSR – „Maminka knuší ryby“

- Afganistan
- Albánie
- Alžírsko
- Argentina
- Austrálie
- Bama
- Belgie
- Brazílie
- Bulharsko
- Ceylon
- ČSSR
- Dánsko
- Etiopie
- Finsko
- Francie
- Holandsko
- Indie
- Indonésie
- Irák
- Irán
- Irsko
- Island
- Itálie
- Izrael
- Japonsko
- Jordánsko
- Jugoslávie
- Kambodža
- Kanada
- Kongo
- Kuba
- Kypr
- Laos
- Libye
- Lucembursko
- Maďarsko
- Maroko
- Mexiko
- Mongolsko
- Nový Zéland
- NDR
- NSR
- Polsko
- Rakousko
- Rumunsko
- SAR
- SSSR
- Syrie
- Švédsko
- Švýcarsko
- Tunisko
- Uruguay
- USA
- Velká Británie

Problémy otrokářské a jim podobné

JINDŘICH LION

Kdo po přečtení titulku kruživšímu očekává napínavý příběh o novodobých otrocích a otrokářích, bude asi zklamán. Co bude následovat, je pouhý etymologický rozbor, odborné pojednání o vědním oboru, většinou právem považovaném za suchý a nezáživný. Když tedy nemá buňky či zájem o jazykovědu, přestává na tomto místě číst! Kdo se zajímá o otázky lidského dohovoru — pokračuj! Neboť dále bude řeč o jazyku, letošního roku nadmíru aktuálním, který můžeme neipřítelhaěji označit za slouanštinu. Ty, který se chceš o přísti dovolené vydat do některého kraje, obývaného příslušníky slovanského kmene, naslouchej dobře a čiť pozorně. Pouč se věas, aby ses nedostal do situace českého turistu v Bulharsku, který myslil, že k dorozumění stačí vynechat háčky na českém písmenk u "ř". Když mu varenský holič na příkaz "stříhat" přejítm hlavy strojem rozdělil bujnou kličici širokou brázdou, bylo již pozdě. Co s vysvětlením, že "stříhat" znamená "do bola", když pak z estetických důvodů bylo nutno zachraňovat čest a Menželku přj po návratu málem ranila mrtvice a na svém pracovišti musel postižený dokázat totožnost předložením občanského průkazu.

Než vrátme se k titulu k problémům s ním souvisejícím! Otrok je v Jugoslávii dítě, což se dá ještě víceméně logicky vysvětlit, neboť takový capart musí slepě a bez odměny vykonávat příkazy svých otrokářských majitelů — rodičů. Jak ale vědecky vysvětlit, že "pěťadvacet na prkno" nebude bolet vykonavatele tohoto feudálního způsobu trestání, nýbrž — byl to zni sebenelogičtější — jeho přítelmece? Prkno znamená totiž v zemi jižních Slouanů onu část lidského těla na konci páteře, která se při sedání zakulacuje v devadesátistupňovém úhlu. Prlo se v blízkosti lždranu nikdy nezmiňuje o tom, že potřebujete — třeba pro nějaký rukodělný kroužek — pěkné prkno. Mělo by to vést k nepříjemným nedorozuměním. Já jsem se také urazil, když hostitel v Zářebu natolik podceňoval můj bonton naučený podle Guttha-larkouského, že mi při ústupu do bytu — prostím: do bytu! — připomenul, abych tam laskavě nekadil. Teprve mnohem později, když už jsem se drabnou dobu choval k němu chladně a odměřeně, jsem se dověděl, že tím český neřekl nic jiného, než abych laskavě nekouřil. Což po posledních výsledcích průzkumu statistiky rakoviny stejně nečiním.

Ba, leccos vyžaduje v letošním útočišti jedranuchých Čechoslouanů blížšího vysvětlení! Například skutočnost, že do kruhu nelze kreslit ani psát, protože by se nám v turdě kůže zlomilo pero a v měkké zase rozpustil inkoust. Jak už jste, přestože jste v srbochorvatštině pitomeci — což, pardon, není urážka, neboť význam tohoto pojmu se prý v češtině rovná slovu začátečník — jistě uhodli, že kruh je obyčejný chleba. Ano, časem si zvyknete, že jája není používěch, nýbrž vajčko, mluví-li se o špatném zraku, nemůžete si nasazovat brýle nýbrž spíše kapšník před ústa, neboť zrak je vlastní vzduch, a čtete-li na pouličních stáncích slovo kikiriki (šťastné juchoslávské děti, které nemusí memorovat ani huchykyrydytjny, ani befeleme pes se veze) není to pozdrav místních kohoutů zahraničním turistům, ale upozornění pouze na prodej burských oříšků.

Ano, jiná země jiné mravy, takže se vám může docela dobře státi, že vás u mořského pobřeží přátelsky upozorní na zákaz plivání. Ne z hygienických důvodů, ale kvůli mořským pasům neboli žralokům, kteří se tam někdy odvaží až do mělčin a při nedostátku českých učitelůk se mohou omylem zakousnout do něčoho jiného. Plivat, jak už jste jistě bystře zjistili, znamená plavat. Také vás, jste-li ženou dobořího rástu těla a příjemného zevnějšku nesmi překvapit, osloví-li vás mladý muž bez okolků otázkou, — pořídít vás snímek. Odradí-li vás někdo od nejmání pokoje, protože má bytná prdlavo, myslí to s vámi dobře. Místnost je pouze špinavá. A napak jeho zmínka o konservě svinského guláše neznamená, že by bylo maso špatné, nýbrž že za živa náleželo docela zdravému a chutnému praseti. Takže vám nebude chutnat o nic hůře, než obzvláště delikátní konservu s nápisem "čuraci prsa". Nebojte se, ta prsa ve štáve nemají žádné nenormální schopnosti! Páří pouze, nebo vlastně pařila kády, se žiuc, pyšnému krocanu, kterému v Jugoslávii říkají čurka.

V jazykozpytném pojednání bychom mohli ještě pokračovat, leč účelem tohoto článku nebyl vědecký rozbor otázky, nýbrž pouze malé cestopisné a varovné upozornění na svízelnou strukturu slouanštiny. Což je vzhledem k stále více se rozvíjejícím turistickým stykům otázkou jisté aktuality. Aby nám naši otroci nedělali ostudu pliváním v moři, kađením ve vteřiných místnostech či slikaním pivobných Jugoslavek na jadranském pobřeží. On tam totiž ještě nezdomácněl poslední výkřik světové módy — monokiny!

aby ho zadržela. Nemohl se zbavit pocitu, že v tom člověku nevězí nic dobrého, ale vyhnat ho už jaksi nemohl. Jeho žena si na agentovy návštěvy přilís zvykla. Zdálo se, že se bez něho nemůže dokonce vůbec obejít. Byl to totiž jediný host, který pravidelně přicházel. Ale na druhé straně Hýl cítil, že i ona má před agentem určitý strach, právě ten strach, který dodával agentovi sebedůvěru.

"Proč to mám pořád trpět," říkal si, "zaplatil jsem už tolik peněz, že je to stejně jako bych vyhorel. A korunu jsem od té jeho pojišťovny neviděl. Do hrobu si stejně nic nevzmu."

Ale přesto by se nerozhodnul ve skutečnosti s agentem hned tak skoncovat, kdyby se nepřihodila taková věc.

Vrátil se jednou od doktora domů a zastihl agenta jak mluví s jeho ženou. Seděl na židli zády ke dveřím, před ním se choulila Hýlová a plakala. Agent právě říkal:

"Podívejte maminko, tak dále to už nepůjde." Byl rozčilený a vlastně skoro křičel.

"To přestává všechno," proletělo Hýlovi hlavou, "dokonce nám už bude říkat tatínku a maminko. Moc jsme si ho ochočili." Přistoupil k němu a řekl mu všechno co měl už tak dlouho na srdci. Pak mu ukázal na dveře.

Agent vypudl zmateně ven a nestál nic říci, když viděl do krajnosti rozhorleného Hýla, jak se třese nervozně po celém těle a měří si ho nepřátelskými pohledy.

"Tak a budeme mít pokoj," pronesl Hýl, když agent zmizel, ale jeho žena začala plakat ještě více a hlasitě škála.

"To nic, to přejde," utěšoval ji, "moc sis na něho zvykla, ale to tě přejde, uvidíš..." Hýlová přikývla na souhlas, ale to bylo také všechno.

Koncem dubna, to bylo tři měsíce od této příhody, Hýlova onemocněla. Ztratila chuť k jídlu, většinu času seděla v kuchyni u okna a divala se do zahrady. Přestala mluvit.

Když už se Hýl nemohl dívat na to jak jak je den ode dne hubenejší a zasmušilejší zavolal doktora, ale ten ji neomohl ledně snad agent by jí vyléčil, zdálo se dokonce, že na něho čeká.

Uplynulo půl roku. Zorávala se strniška a začínaly se vykopávat brambory. Z noli foukal vítr, který přichází před oodzimem, ale lipové stromy byly ještě v plné zeleni. Vytrhaná bramborová nař hotelu na polích a všude se válely oblaka bílého dýmu.

A agent nepřicházel.

Hýlová ulehla. Vrásky na tváři se jí přišerně zkrabatlily; oči zapadly hlouběji do tmáře. Rty měla suché a bezbarvé. Pohnula jím jenom tenkrát, když se plala jestli už přišel agent nebo když pila ze sklenice vody.

V listopadu už bylo jasné, že ji nic nepomůže. Ani agent. Ztratila vědomí, dostavila se smrtelná agónie. Hýl stál u její postele a díval se jak pozvolna ustává v jejích prsou dech. Byl už neslyšitelný. Zapálil bromnicku. To bylo jediné světlo, které ten večer hořelo v pokoji. Ten večer, kdy přestala dýchat. Vzal ji za ruku a druhou ji upravil vlasy na apánku. Díval se na ni a cítil jak je už velice starý. Bylo ticho, ale v tom někdo zaklepal na dveře. Dovnitř vstoupil muž v brýlích v ruce tmavý klobouk. Zůstal chvíli na práhu překvapeně stát, ale pak se přece jen došoural až k posteli. Nejistě pohlídl mrtvolu po tváři a uchopil ji za ruce.

"Přišel váš agent," šeptal, "co vám mám ještě pojit."

Hýl ho vzal za ruce a sundal mu je. Pozorně si ho prohlédl a nodivil se sám sobě. Že na to již dávno nepřišel, protože agent se podobal své matce jako mladotřetí syn.

"Pane," řekl, "jste moc dotěrný agent. Vypadněte odtud!"

ce, bezpodmínečně v levé — nezapomeh! — přitiskla ruku s kamínkem k srdci, které je tak na levé straně — na to vždycky pamatuj! — dupla pravou nohou a vyslovila, přání, jedno jediné a hned se ti splní."

"Myslela jsem si to," opakovala Naďa. "Dokonce se mi zdálo, že právě tohle mi moře zašeptalo."

Mluvil by asi ještě dlouho o divotvorné síle kamínku, ale v tu dobu babičku ředitelku volal telefon.

Naďa vyleštila kamínkem vlněnou rukavic a uložila do krabičky od prstýnku, který ji darovala Babička.

To se stalo v neděli. A v pondělí, když se Naďa na první pohled zamilovala do filmového herce, do kterého se zamilovaly skoro všechny ženy na pobřeží od šestnácti let až do blízce neurčeného věku. Ale Naďa se rozhodla: teď stisknu kamínek v levé ruce, dupnu pravou nohou ... Pokud jde o přání, nebylo ještě formulováno dostatečně přesně. Ale právě v tu dobu se všichni dověděli, že do lázní přiletěla baletka ze souboru Berjozka a herec ji půl druhého hodiny čekal na letišti.

"Výborně!" řekla Naďa a šla hrát baš minton. A byla dokonce velmi ráda, že nestačila vyslovit přání. Vždyť podle všech pravidel mohla vyslovit jen jediné a bylo by jí hrozné líto, kdyby vyčerpala příležitost tak rychle a jednou pro vždy.

Nyní vám musím říci, že Naďa našla kamínek letos. Ani loni. To bylo ... před sedmi lety. Babička ředitelka je již v důchodu, žije jako dřív u Černého mo-

VÍTĚZSLAV BĚLOVSKÝ

Chodil k nim agent pojišťovny. Vypadal jako agent pojišťovny. Měl na nose brýle, nosil vždycky kožené rukavice a tmavý klobouk. Objevoval se u nich tak sedmkrát do roka.

Musel to být hrozně dotěrný agent, poněvadž vždy, když k nim přišel, zůstával u nich nejméně tři hodiny. A po každé když odcházel nasazoval si venku rukavice a pod kloboukem staženým poněkud do čela se usmívaly dvě živé, šedomodré oči.

Byla to od něho neslýchaná bezohlednost, protože ti dva starší lidé neměli skoro žádný majetek, který by ho nutil k takové námaze. Vlastnili jen obyčejný domek, kousek zahrady a role na pěstování zeleniny. Několik slepic, kozu a asi patnáct králíků. To bylo všechno, ale ten chlap je přesto vydržel otrovat plných deset let.

Nikdo v Lipové aleji nebyl tak dokonale pojištěn jako právě Hýlovi. Když si starý Hýl, kterého začínalo trápit astma, obul večer papuče, měl je pojištěné. Seděl na židli kterou měl pojištěnou. Hrál se u kamen, které měl pojištěné. Hýlová mu vařila brambory v pojištěném hrnci a na stole ležely její brýle, které měla pojištěné. Nemá ani smyslu mluvit o tom, že měli pojištěný domek, stodu a kousek pole aid. aid

Hýlovi žili ze skromného důchodu a neměli asi žádné příbuzné ani děti, které by je podporovaly. Přistěhovali se do aleje v šestadvacátém roce odněkud z Hlučínska. Přišli už jako manželé a trvale se zde usadili. Nikdy je nikdo neviděl, že by někam odjížděli za příbuznými a tak si každý lehce domyslel, že žádné příbuzné nemají nebo se k nim snad nechcejí znát. Jednou se donesla do aleje nějaká neurčitá pověst, že prý se Hýlovi přestěhovali z Hlučína, protože chtěli utíci před nějakými pomluvami. Ale to bylo tak dalece nejasné, že jim to nikdy nikdo nepřipomněl a

AGENT

všichni respektovali jejich samotatství. Hýlovi tedy měli klid jaký jen si ti dva starší lidé mohli přát.

Až ten agent.

To bylo k nevydržení. Přišel, usadil se vždycky v kuchyni ke stolu a začal se vyptávat manželů na zdraví, jaká byla úroda, nebo na jejich malé hospodářství. Někdy místo toho mluvil o sobě, co se chystá dělat a jaké má plány do budoucna. V té chvíli to byl docela milý chlapec, ale nakonec si vždycky stejně vzpomněl na něco, co ještě není pojištěno pro případ požáru, ztráty nebo krádeže. Měl nevyčerpatelnou fantasi.

Jeho chování bylo jisté, jakoby si vůbec neuvědomoval, že je vlastně vetřelec, který obtěžuje dva staré lidi, na něž by měl brát křivku. Ať mluvil o čemkoliv mělo to v sobě vždycky nějaký podivný záměr, docela nejasný a nepochopitelný, ale manželé to zřetelně cítili. Zdálo se jim, že mu vlastně vůbec nejde o to, aby jim pojistil další židli a okenní tabuli.

Hýl ho od samého začátku jejich známosti poslouchal po každé podezřivě. Přesně jako v ten první den co k nim vstoupil do kuchyně a nechal za sebou otevřené dveře.

"Co si přejete," zeptal se ho.

Agent přeshláp z nohy na nohu, přendal klobouk z pravé do levé ruky, ale nezmohl se na jediné slovo. Tehdy byl ještě nezkušený.

"Vy jste od pojišťovny," řekl Hýl a přivřel oči.

"Ne, vlastně ano — od pojišťovny," začal kolkat.

Co byste si přáli pojistit?"

Hýl se zamyslel a pak řekl stručně: "Nic...!" Mladík si nasadil klobouk a poděkoval.

Později Hýl litoval, že nechal svou ženu,

Kouzelný kámen

VARVARA KARBOVSKÁ

Je zvykem, že si na Nový rok lidé přeji mnoho dobrého. Není třeba se ptát, zda se přání vždycky splní. Musíme pevně věřit, že ano. Pokud jde o mne a o hrdinky mé povídky — Naďu a babičku, my jsme o tom plně přesvědčeny.

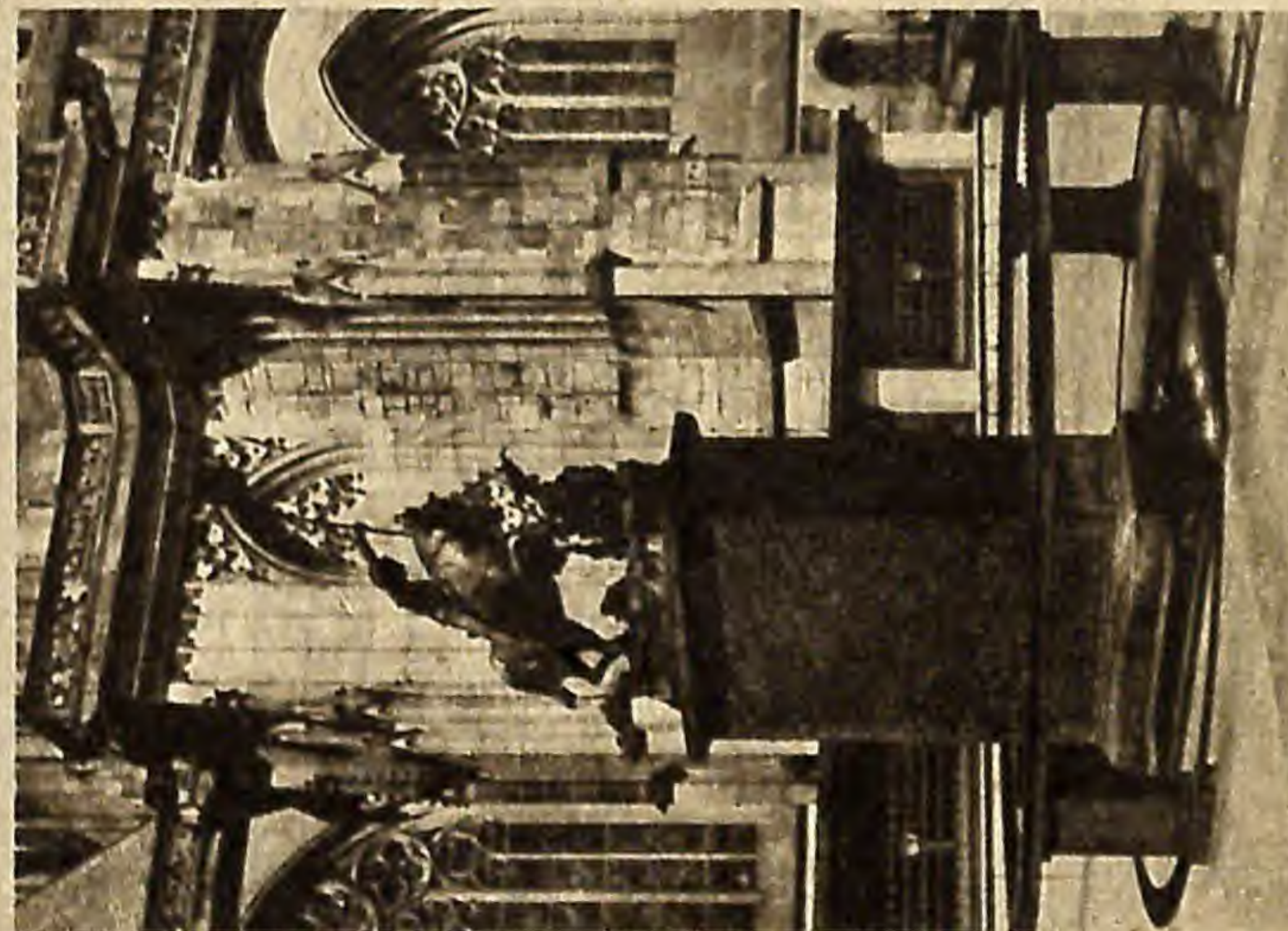
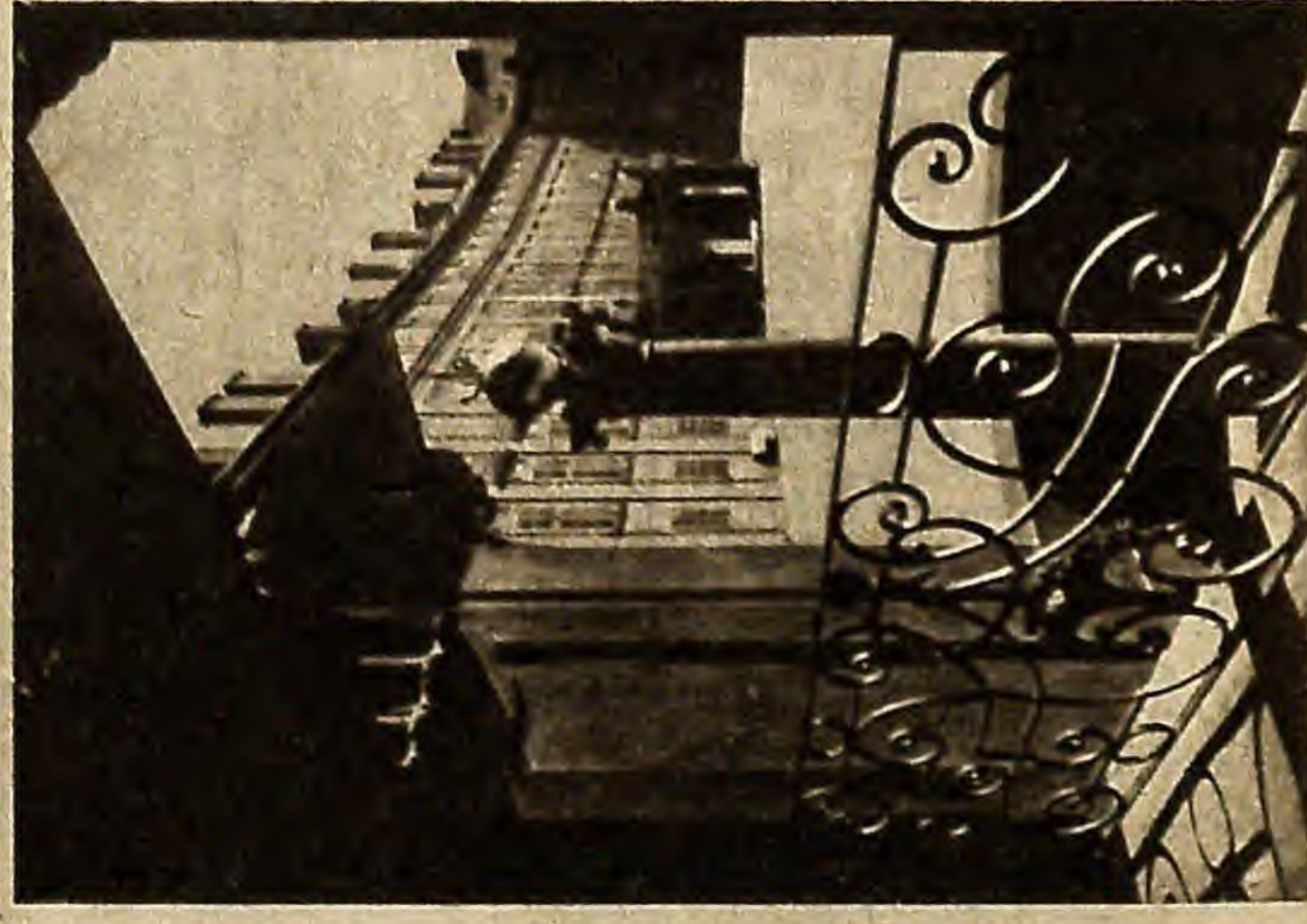
Nadina babička je celkem obyčejná. V každém případě taková, jakých je mnoho. Není ještě vůbec stará. Je hezká. Kroemě toho, je ředitelkou vlastivědného muzea ve městě, které leží na břehu Černého moře.

Naďa přijela k babičce, aby nabrala sílu před zkouškami na fakultu historie. Časné ráno běžela na pláž. Babička rekla:

Dík a pozdrav Karlu Plickovi

Karel Plicka, který se letos 14. října dožívá sedmdesátin, podepisuje jednu ze svých knih.

Dvoustrana z Plickovy knihy „Praha ve fotografii“ (nakl. Orbis, Praha): Na třetím hradním nádvorí a socha sv. Jiří.

Dvoustrana z knihy o slovenských dětech „Zlatá brána“ (nakladatelství Osveta, Martin).

VLEVO: Dvoustrana z knihy „Vltava“ (nakladatelství Orbis): Vltavská krajina u Orlika a údolí Vltavy u Orlika.

VPRAVO: Karel Plicka fotografuje při strážnických slavnostech, které pravidelně navštěvuje.

SNÍMKY: KAREL PLICKA, RICHARD BURDA (I), OLD. RAKOVEC (I)

Co dělat? Čas letí a Karlu Plickovi, příslušníku fotografické generace poručíkovské, je od 14. října už sedmdesát. Slavná střední generace se tedy dostala, jak je vidět, do let, zasluhujících sklízet žně a přehlížet dílo.

Rád bych za sebe, za Svět v obrazech i všechny milovníky krásné fotografie krásného Československa podal kytíčku — ale s které strany začít? Karel Plicka je rozměrností vloh i objemem své celoživotní práce duchem vpravdě renesančním, všestranným a nepřehledným. Snad bude nejlépe, zanechat občazení budovy, kterou svými filmy, dokumenty, sběratelskou a folklorní fotografickou prací na milovaném Slovensku postavil, a věnovat se jen jedné tváři podivuhodné jubileantovy bytosti: Plickovi-fotografovi. Ba zjednodušíme si úlohu ještě více a mluvíme jen o fotografovi Prahy, Prahy královské, Prahy paláců a zahrad. I tak zůstává úkol nadměrným — ale nic nevadí. Ať je raději text tištěn fotografiemi, než aby tomu bylo naopak. Ať fotograf promluví nejhlásnější svým dlem.

Knih „Praha ve fotografii“ je právě jako její družky „Slovensko ve fotografii“, „Vltava“ a ostatní Plickovy svazky, vlastně součástí velkého, souhrnného fotografického pohledu na Československo, k němuž se Karel Plicka na podzim roku 1937 zavázal tehdejší Grafické unii. Bouřlivé události bouřlivých let zmařily provedení původního záměru. Ani Plickův návrh na vytvoření celovečerního filmu o Praze nebyl realizován — a proto začal, jak ve svých vzpomínkách doznívá, Prahu fotografovat.

Ticckrát černobílým uměním zachycovaná Praha nalezla v Karlu Plickovi rázem svého mistra.

Odstup, Satane, pokušení svádějící k puťičkářskému zařazení Plicky do řady a do čela těch, kteří se před podivuhodně jednotným panoramatem podivuhodné směšce slohů na svých matnicích skláněli v tvůrčí pokorě. Od tajemné postavy studenta Trajce přes potulného videňského fotografa Andrease Grolla, Jana Malocha, Viléma Ruppaa, Jirířicha Ecker-ta, přes seceného Drtíkolu a romanitka Buřku až k piktorialistickým, fotograficky čistým a nedotčeným dílům Čechoameričana Růžičky lze sledovat Plickovy předchůdce — ne však Plickovy vzory.

Muž, který se vrátil těsně před fašistickou okupací a vznikem loutkového klerofašistického Štátu do Prahy byl vybaven jako málokdo jiný průpravou technickou a kultivovaným pohledem — s Prahou se však musel teprve znovu sžít. Spojení Plicky s Prahou se od samého počátku pohybovalo v myšlenkových oblastech manželství z rozumu, ne vášně krátkodobého a slepého vzplanutí. Plicka fotografuje Prahu takovou, jakou by si ji přál mít. Zbavenou architektonických hříchů, „oproti štenou od kazů v totálech i detailech“ — abych použil vlastních autorových slov. Proto neko-nečně dlouho, trpělivě a citlivě hledá místo i čas, proto se vzdává celé řady nejznámějších pohledů. Nechme mluvit Karla Plicku samotného:

„Kdybch měl svůj způsob práce na zobra-zování Prahy nějak charakterizovat, řekl bych, že je to touha monumentalizovat, hromadit vertikální dominanty a pomíjet takové záběry: kde by tyto vrcholy byly tupeny nebo hrubě porušeny necitlivým sousedstvím. To ovšem nikterak neznamená, že bych se vyhýbal pros-tým motivům.“

„Jestliže zobrazuji Prahu, vždy si přeji, aby to byla Praha každým svým kamenem, aby byla svá ve všech detailech, tedy odlišná od jiných měst. Proto nedávám do svých knih tzv. malebné záběry, i když se z nich osobně raduji a pro svoje potěšení je fotografuji. Vždyť ulice každého města halí se do opatů,

kteří v protisvětle vytvářejí nekonečné množství motivických variant, každé město má svoje uličky, kde se lesknou dlaždice, má svo-je zdi a plakáty s nápisy, neuspořádané dvo-ry, lucerny s dlouhými stíny po zdech, silu-ety milenců pod stromy a mnoho jiných věcí, které lákají k fotografování. Myslím, že všech-ny tyto motivy jsou si na celém světě vzájem-ně až příliš podobny ...“

Tvorba je neopakovatelná a nepřipouští ná-vody, nemá-li zplodit do nápodoby a plagii-átu. Nepřenesl bych však přes srdce, kdybch necitoval Karla Plicku ještě jednou, alespoň kuse. Necht' mluví sám o svém postupu při fotografickém zpracování města.

„Nejprve se dám unášet vlastním očima. Dávám se okouzlovat jeho životem, pohledy do ulic, zákoutí, vystupuji na střechy, věže. Pro-cházím městem v rozličných denních a roč-ních dobách. A až potom, když jsem s foto-grafickou prací zhruba hotov a žeň mám už doma, sahám po pramenech, po literatuře, abych si ověřil, co ještě chybí ... Tuto práci mi velmi ulehčují poznámky na listech, které doplňuji vlastními náčrti ... Shromáždilo se jich na tisíce ... Architektury, obrácené na severní stranu, vyžadují, aby byly foto-grafovány v době letního slunovratu, třeba i o čtvrté ráno. Tato závislost na vnějších pod-mínkách nutí plánovat, i když jde o uskuteč-nění uměleckého záměru ...“

Stěží bych se dopídlit plastičtějšího a prů-kaznějšího podpoření některých tvrzení, která jsem uvedl v nedávném článku o otevřených a zavřených cestách fotografické publicistiky. Možná, že fotoromán, fotostory nebo nahodilý žánrový snímek mohou vzniknout z nadměry uměleckého temperamentu, šťastným sloučením obratné ruky a vidouchoho oka nebo i pouhou konstatací příznivých okolností — díla spo-lečensky provořadá, jakými bezesporu Plicko-vy knihy byly, jsou a budou, slavné reportáže a dokumentární cykly jsou však, podtrhuji, a za všech okolností výsledkem velké vředy a pocitvé práce. V technice se může a musí od Plickova způsobu lišit — v míře potu a dní však se jí mají přinejmenším blížit. Jinak to, bohužel, na tomto fotografickém nabídkou přeplněném světě, nejde.

Vidíte — chtěl jsem podat kytíčku, a zatím rozebírám dílo a vyslyším jeho autora. Ho-nem, co ještě dodat? Nedovedu vám poradit, jak se stát Plickou. Museli byste také pobíhat co by kluk po České Třebčově, nechat na sebe pokřikovat „Ty polirel!“ a hořet od let, poznamenávat obvykle indány a automo-bilovými značkami, pro všechno, co souvisí s maltou, cihlami, stavbou a konec konců architekturou. Plamen této záliby by musel hořet bez kolísání celý život, ukázkováv a re-gulován rozumem a živem — láskou.

Ano, láskou, ačkoli jsme mluvili o manžel-ství z rozumu. Láskou, za kterou Karel Plicka chodil po vratkách nástrčných žebřících, k hnízdům poštolek i tajemným hřbitovům ho-lubů na zapomenutých věžích. Láskou k zemi, jejímu lidu a krásce, kterou dovedl z chel a kamene zdvihnout.

A ještě něco. Kdo rychle dává, dvakrát dá-vá. Plickova Praha, jejíž prvé vydání se obje-vilo roku 1940, přišla právě včas, tehdy, kdy ji národ nejvíce potřeboval. I další svazky, tištěné již v osvobozené vlasti přišly včas. Ukazují naši zem takovou, jaká je i jaká by měla být. Slovy akademika Zdeňka Wirtha v předmluvě Plickovy knihy: „Všechno je mo-hutné, velce viděné, královské, naplněné dě-jinami a uměním.“

Nuže, soudruhu Karle Plicko, příteli života a všech dobrých lidí na tomto světě, tady je, od nás všech a z celého srdce.

DR. LUDVÍK SOUČEK

Rudolf Souček, Praha: Kritika

Fotografujeme

ŘÍDÍ DR. LUDVÍK SOUČEK

DVOJICE ČILI PÁRY

Thema se stalo ve fotografii už bezmála tak otřepaným, že se ho zmocnila metafora. Vilem Reichmann do konce zavrhl i sám název „Dvojice“, nahradil ho „Podvojností“ a svůj budoval na nálezech dvojice kukutlů. Když kladl, patníků i sádrových figur, nutkavě navozujících představu mlčeněckého páru.

Opravitu pobled na snímky Dols-nea, Cartier-Bressona a Blachofa, podtržený na druhé straně neblahou záplavou svatebních tulívkových fotografií skutečně běže chut... Kukuťice a patníčky nejsou tak špatným východiskem.

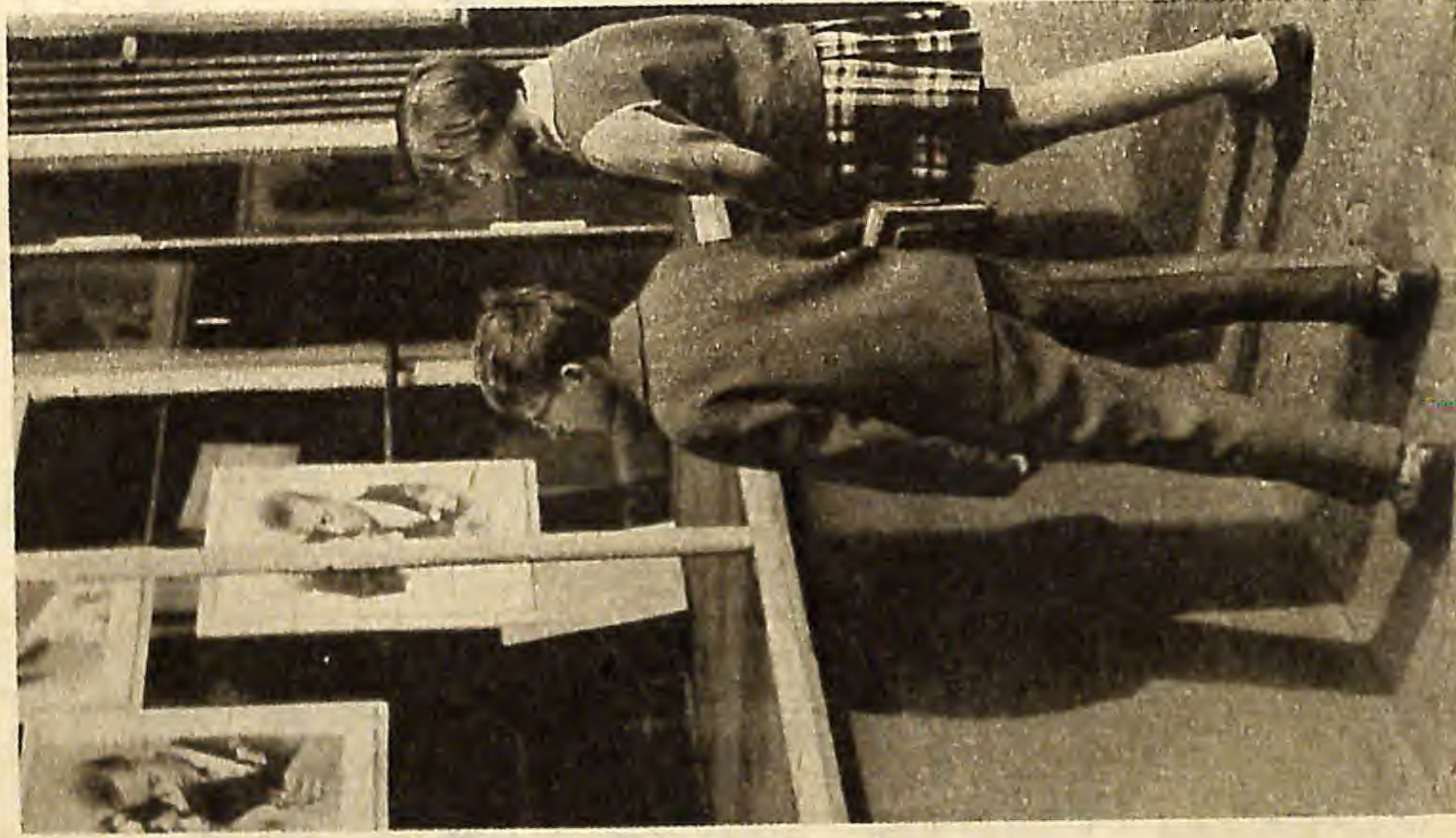
A přece není tématu konec. Dvojice, anoda a katoda, věčný a nepominutelný obraz, starý jako samo lidstvo, je a zůstane nejzajímavější a nejnádějnější sázkou do loterie nových výtvarných platných objevů.

Dvojice — to přece není jen dvojice milenců, to není jen sousoší Matkova nebo Rodinova Polibku nebo, například, Cartier-Bressonovi „Novomanželé“ a houpačka. Ani vztahy mezi oběma nezbytnými členy dvojice nemusí být jednoznačně milostné zaujaté.

Prohlédněte si dnešní snímky, vybrané z příspěvků našich spolupracovníků-fotomatérů. Ukazují rozhodně pestřejší paletu vztahů a ukazují i, což je důležitější, L. S. možnost i cesty k nim.

Vpravo: Libuše Kyndrová, Praha: Je po dešti
Dole: Alena Váchová, Praha: Doušek

Karel Adamec, Brno.: Vzdušné zámky

FILATELIE

Olympijské hry a čs. poštovní známky

Olympijských her v Tokiu, jejichž zahájení spadá právě do těchto dnů, využívají poštovní správy téměř ve všech zemích světa k vydávání propagačních a někde i příplatkových známek. V tomto článku bychom chtěli našim čtenářům podat krátký přehled o československých olympijských známkách.

Podnětem k vůbec první zmínce o olympijských hrách na našich známkách byl mezinárodní olympijský kongres, který se konal v roce 1925 v Praze. K této události sice nebyly vydány zvláštní známky, ale bylo použito jubilejních známek s portrétem presidenta Masaryka, které byly označeny polokruhovým reliéfovým přetiskem CONGRES OLYMP. INTERNATIONAL. A ve druhé řadě například Praha 1925. Tento přetisk byl proveden na třech hodnotách této známkové série, tištěné ocelotiskem s průsvitkou lipových listů. Kromě těchto známek vydala tehdejší poštovní správa ještě pět různých druhů dopisnic s českými a francouzskými nápisy.

Předválečné olympijské hry poštovní správa na známkách nezařadila a ani poválečné olympijské hry v československé známkové tvorbě. První skutečně olympijské známky vydala Ústřední správa spojů teprve k XVI. olympijským hrám v Melbourne.

Slo tehdy o známku v hodnotě 75 haléřů s obrazem tří olympijských disciplín. O několik měsíců později pak vydala stejný motiv s hodnotou 1,20 Kčs. Návrh známek vypracovala akad. malířka A. Podzemná, rytinu provedl J. Mráček.

VIII. zimní olympijské hry ve Squaw Valley připomínaly dvě známky. Práci rytce L. Jirky je šedesátihaléřová známka s hokejovým motivem, známku s krasobruslařským motivem provedl J. Schmidt.

V létě 1960 vydala pak Ústřední správa spojů sérii tří známek k XVII. letním olympijským hrám v Římě. Za námět těchto známek si jejich autoři M. Stretti a Z. Adámek vzali lehkotletickou soutěž v běhu (běží u startu), gymnastiku žen (cvičení

na kladině) a závod osmivsléc. Již koncem října v minulém roce (snad poněkud předčasně) byly dány do oběhu známky k olympijským hrám v Tokiu. Bylo vydáno šest hodnot s různými náměty olympijských sportů. Jejich autorem byl akademický malíř Rudolf Klimovič.

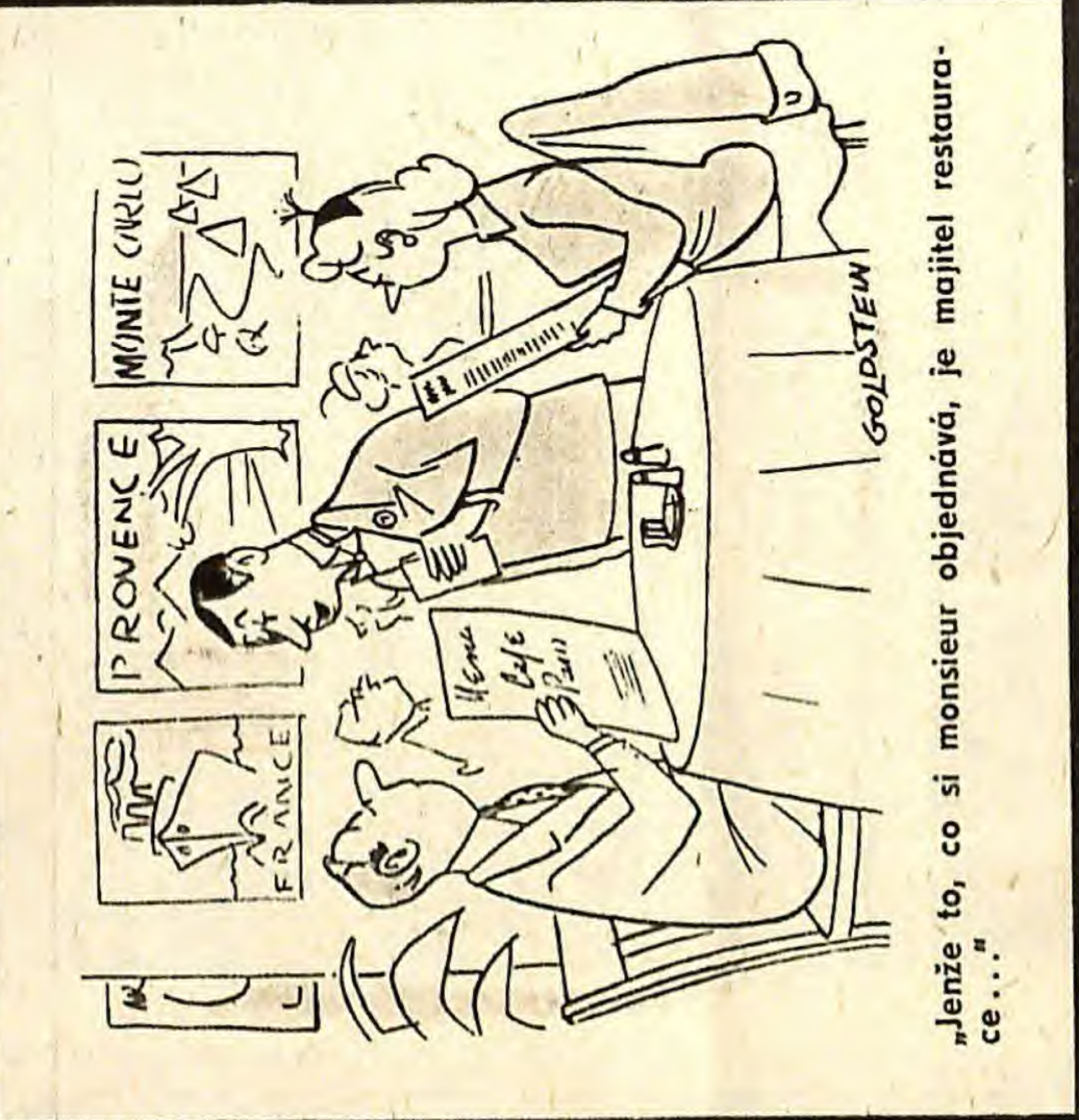
V lednu 1964 jsme se pak dočkali série tří poštovních známek k zimním olympijským hrám v rakouském Innsbrucku. Jsou to: koruna známka s námětem ledního hokeje, hodnota 1,80 s obrazem dvojice sáňkařů a dvoukorunová s námětem skokana na lyžích. Autorkou těchto námětů byla akademická malířka A. Podzemná.

A poslední sérii šesti poštovních známek k XVIII. olympijským hrám v Tokiu vydala Ústřední správa spojů v minulém měsíci.

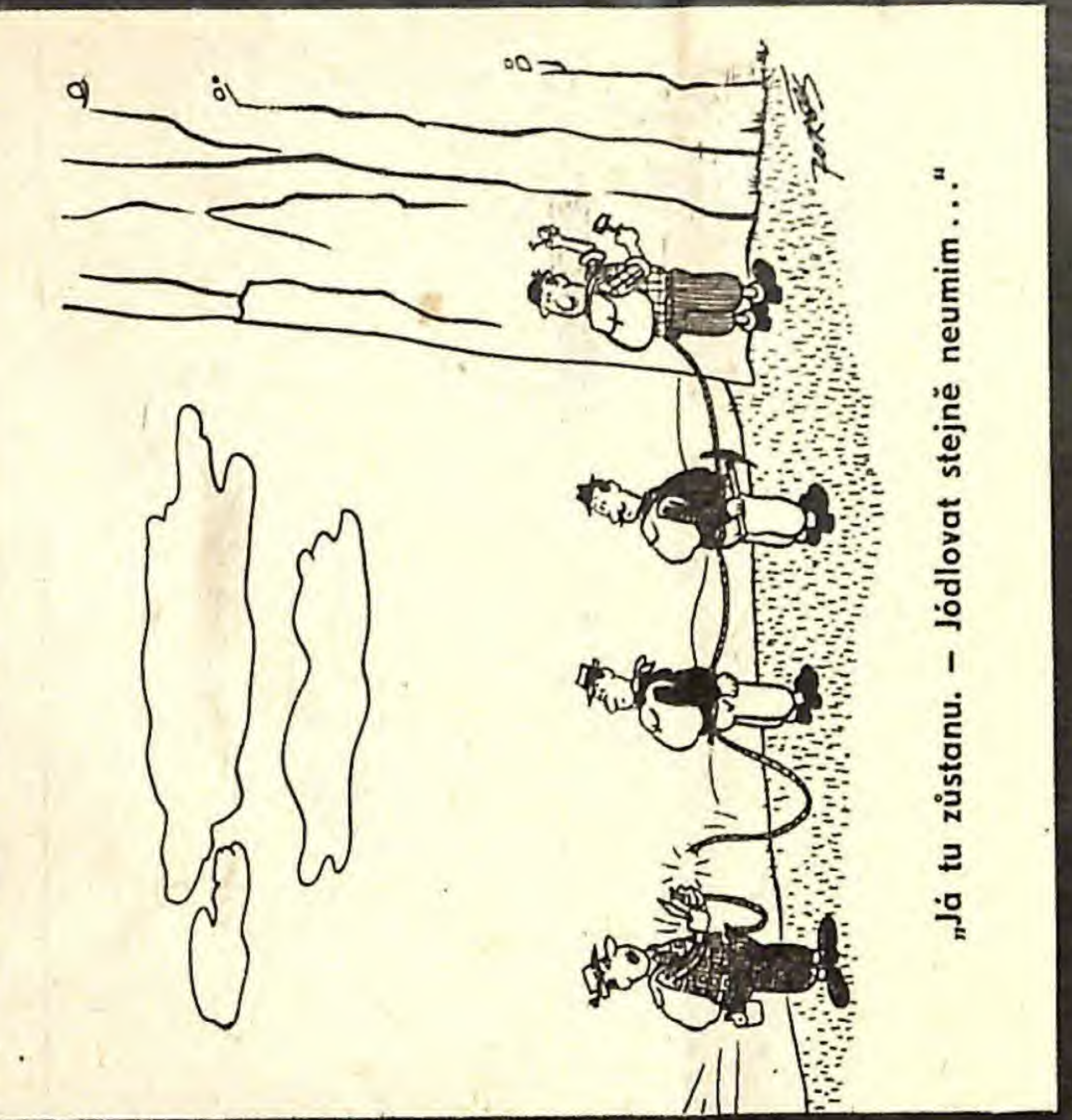

"Máme vám ho dodat - nebo si vás vezme hned s sebou?"

"Jenže to, co si monsieur objednává, je majitel restaurace..."

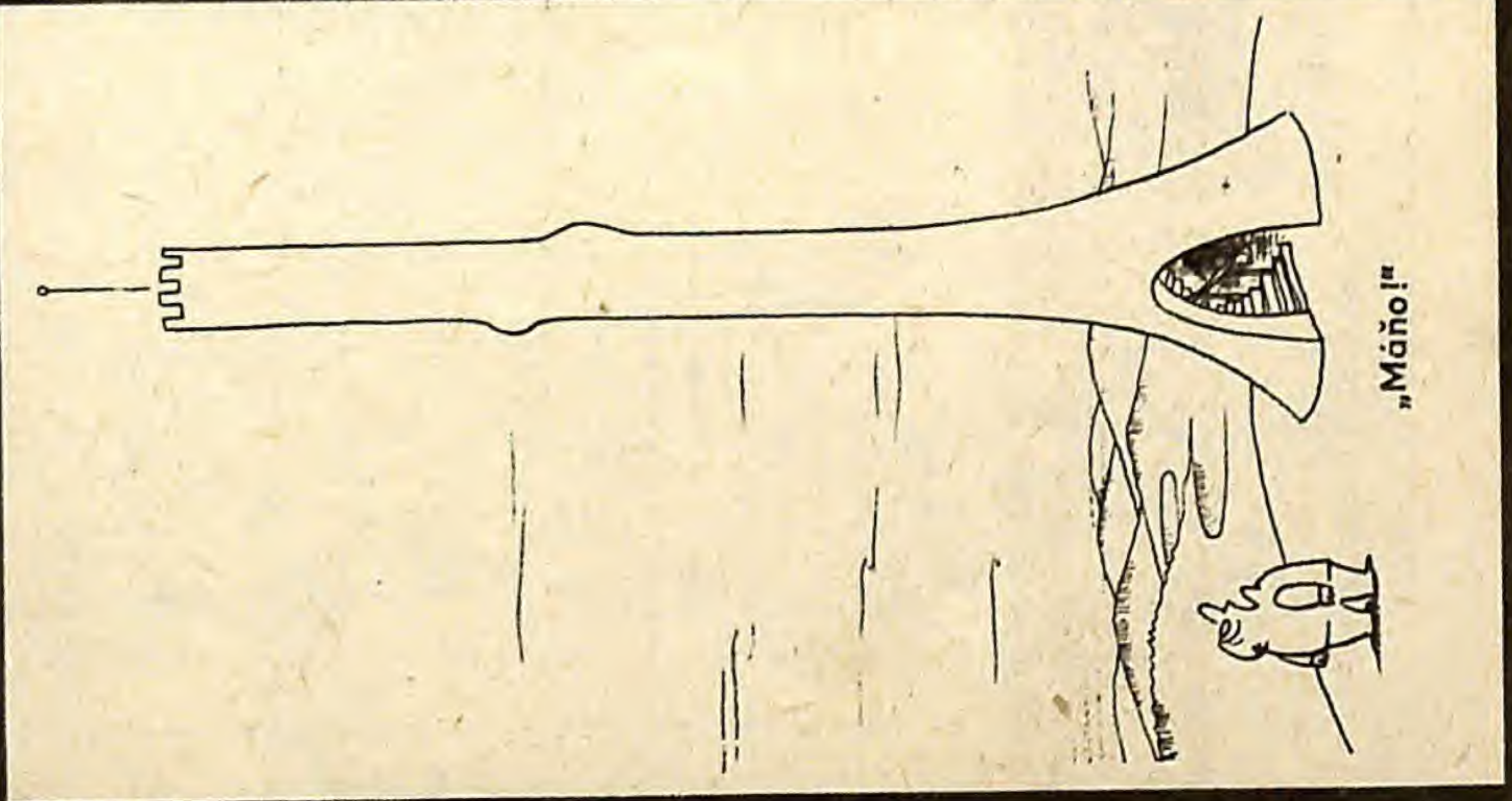
"Ja tu zůstanu. - Jódlovat stejně neumím..."

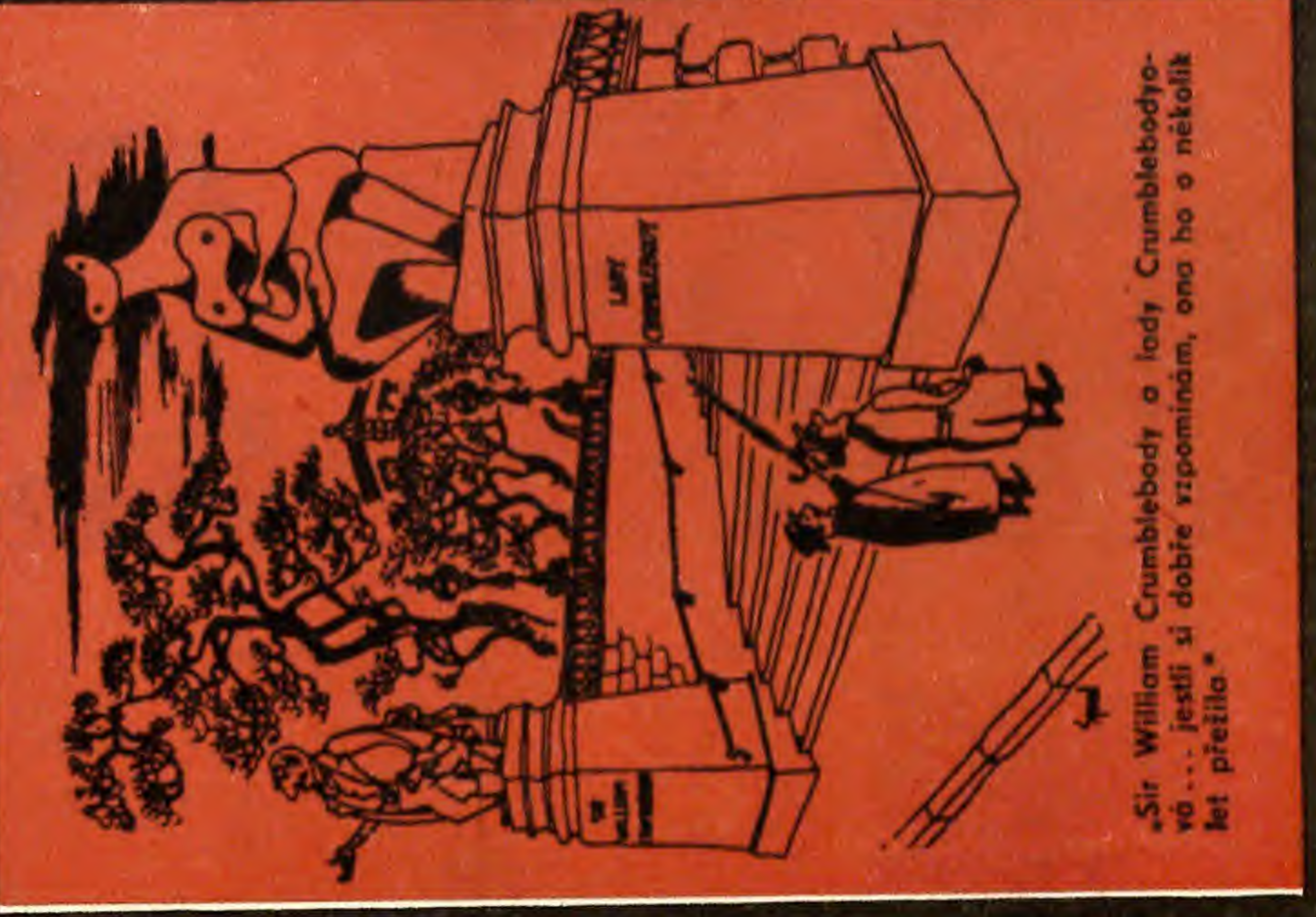
Nácvik (snímek Jiri Havlík, Píseň).

Paris Match.
Stern,
Bunte Illustrierte

"Máno"

"Sir William Crumblebody a lady Crumblebodyová... jestli si dobře vzpomínám, ona ho o několik let přetlila."

TLUMOČNÍK neboli Rozhovor s hostem

Jednoho krásného dne navštívil jistý zahraniční host mladého, nadaného, nadějněho umělce. Měl s sebou sympatického tlumočníka. Jakmile se posadili, zahleděli se svému hostiteli hluboce do očí a host potom pravil svou mateřštinou:

"Sleduji s největším zájmem diskuse o umění, které probíhají ve vaší zemi. Pokud to ovšem je možné ze stránek našich listů. Ve vaší architektuře je už násně zajímavá problematika průčelí a ornamentiky. Anebo - " host se začal dostávat do většího varu, "máme tady no příklad vaší velmi spornou tezi, podle které je možné najít v mnoha socialisticko-realistických dílech zárodky postimpresionismu. Já vím, že se snažíte, aby vaše tvorba vynikla humanisticky, ale tato snaha není vždy korunována úspěchem, a to následkem těžkosti, které se ukrývají ve věci samé. Umělecké výsledky vaší práce mě však nesmírně zajímají. Rád bych se dověděl mnohem víc o vaší tvůrčí činnosti."

Host domluvil. Hostitel pohledl netrpělivě na tlumočníka. Tlumočník křivotal toto oznámení s uspokojením. Po malé pauze - aby naplnil zvědavost - pronesl:

"Říká, že se zajímá."

A po další pauze dodal: "Jak jsme jako na tom u nás v umění."

"Naše umění," odvětil hostitel s nadšením, "vstupuje do nové epochy. Mtvé umění, které je označováno jako akademismus, je i u nás v rozkladu. Rozpracovali jsme nové formy projekce, abychom v každém uměleckém žánru i v kolektivech vzbudili tvůrčího ducha. Chceme..." pokračoval s mohutnými gesty a pak rázně uhradil do stolu, "ano, my chceme zdolat v neuprsmém boji mazaly, primitivismy, bezideové a kon-

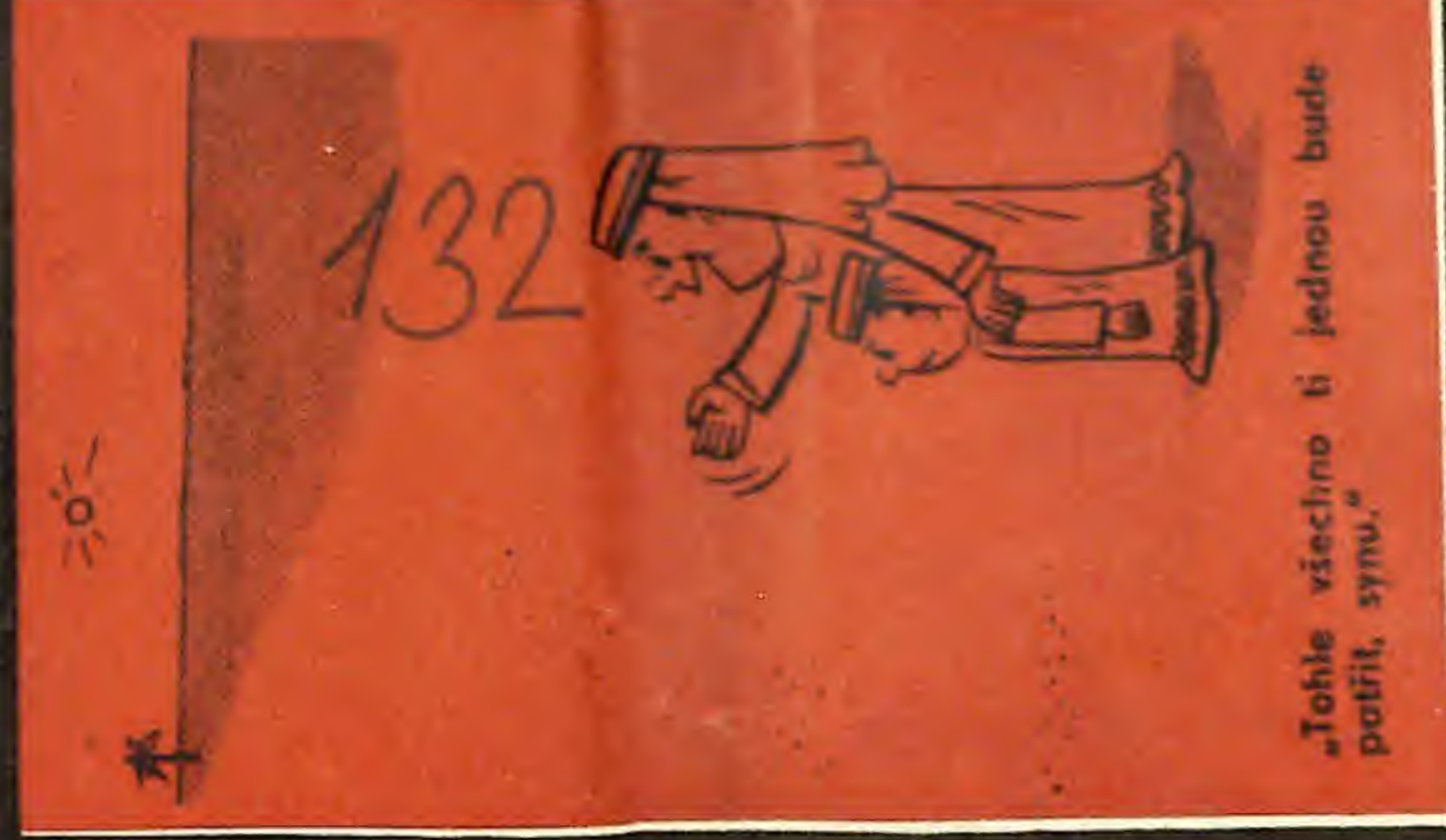
junkturalisty! Jsem nesmírně rád, že se náš milý a vážený host tak nadšeně zajímá o náš kulturní život a jeho problematiku."

Tlumočník opět pokynul hlavou k hostovi.

"Říká, že je rád," pravil pak jeho mateřštinou.

Tvář hosta zažářila štěstím. Tvář hostitele neměně. Srdčným stiskem ruky se rozloučili, jsouce oba spokojeni, jak plně se vydarila plodná výměna zkušeností, poskytnutá jim za státní peníze.

Wiesław Brudzinski
Přeložil S. K.

"Tobhle všechno ti jednou bude pořítil, synu."

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
A																				
B																				
C																				
D																				
E																				
F																				
G																				
H																				
I																				
J																				
K																				

VODROVNĚ: A) Molýbková pícnina; B) darovatel; C) darovatel; D) darovatel; E) darovatel; F) darovatel; G) darovatel; H) darovatel; I) darovatel; J) darovatel; K) darovatel.

ky spisovatel (1840-1914); cizí zkratka pro "tobhle"; chemické značky; dráčku a masu ria. - 5. Hudební značky; rozdělil oběh. me. 6. Násep; ženský zpěvní hlas; mužské me. no. - 7. Křesťm jméno hudebního skladatele; le křesťm; objevitel baculu tuberkulózy; část Prahy 7. - 8. Pohorí v Přední Asii; v astronomii "Medved". - 9. Souhlásky ko mise; zájmeno ukazovací; německý člen pro mužský rod; polní míra. - 10. Indický panovník (zasloužil se o největší rozšíření buddhismu); hojný. - 11. Mzda; český dirigent. - 12. Mladé domácího piáka; hroma. - 13. Sonda; stejné souhlásky, zájmeno osobní; chemické značky bůru a rádia. - 14. Oseknoti; šachová figurka. - 15. Zvítětnice; papoušek; šat (zastaralý výraz). - 16. Křesťmí číslicí 545; obyvatel asijského státu; zeleniny. - 17. Prolévá sítem; dlouhý zůstatek na účtu. - 18. Současny náš herec; pakostnice; provádějí volbul. - 19. Úřad (hovorově); vojenská jednotka; potřeba oráče. - 20. Chemické značky siry a niklu; řešete; trojzpěv. - 21. Obnažit sečnou zbraň; zkouška.

POMOCKA K LUŠTĚNÍ: D) Kas; koa. - H) Rola. - K) Laar. - 8. Ursa.

ROZLUŠTĚNÍ KŘÍŽOVKY ČÍS. 40: Naše lidová armáda a milice zášita mírového budování.

S vědou a technikou u šumavských jezer

ROSTISLAV DOSTÁL

1

Čertovo a Černé jezero v železnorudské oblasti Šumavy vzbudily nedávno velký rozruch. Vypravila se sem i naše televize, aby je zásluhou pořadu zvědavé kamery zbavila legend a pověstí, aby natočila program, který by vyvrátil velmi důkladně vše, co se o jezerech povídá. Například i to, že v Čertově jezeře neexistuje život, že je tu tzv. mrtvá voda, že je to navíc voda, v níž těla utopenců zůstávají v původním stavu, že dno jezera mrtvé nikdy nevydá. Od těchto všeobecných tvrzení se nakonec došlo i k pověstem, že na dně jezera je kočár s koňm, kočím a hraběnkou. Později se začalo tradovat, že je to celý vůz – žebříňák a na něm sedí skupina esesmanů.

Televize se rozhodla uskutečnit svůj záměr po zpřístupnění jezer, k němuž došlo 1. května. Pověsti se totiž začaly znovu objevovat v nej-

1 - Potápečť Richard Bezděk těsně před ponořením do hlubin jezera.
2 - Potápečť Bohumil Voleňák ve chvíli, kdy ho jeho druhové vytáhli z Čertova jezera, kde pracoval 2 a půl hodiny.
3 - I toto se našlo na dně jezera: vojenská puška z konce minulého století a stará hasičská přilba.

různějších variacích. Pořad byl vysílán v srpnu a mnozí z vás jej jistě viděli. Nemá tedy cenu opakovat některá zjištění. Podívejme se k jezerům pro odpověď na docela jiné otázky. Hlavně na to, jak při průzkumu pomáhala věda a technika. Měla totiž na průzkumu nemalý podíl. Bylo tomu tak např. v osobě hydrobiologa dr. Hrušky z Československé akademie věd. Jeho úkolem bylo dát odpověď na otázku, zda je Čertovo jezero opravdu tak dokonale mrtvé, jak se o něm traduje. Dr. Hruška se sám potápěl pod hladinu jezera, odebíral vzorky vody a spolu se svými druhy-potápečími dal nejpádnější odpověď autorům strašidelných pověstí. Setkal se pod hladinou jezera s čolkem horským, který je až dosud, co do rozměrů, největším reprezentantem života v Čertově jezeře. Zároveň byly v jezeře zjištěny různé druhy potápníků, larvy pakomárů, klešťanky, střechatky, chrostíci i pošvatky. Jen tzv. síťový planktón ve vodě chybí. Život však v jezeře je. Průzkum vzorků vody pak ukazuje, že by mohl být bohatší, kdyby vody jezera nebyly příliš kyselé.

Technika – především potápečská

Bez lehkých potápečských oděvů by pochopitelně ponoření do jezera bylo nemožné. Voda je nehluboko pod povrchem už důkladně studená. Tento chlad je v podstatě nejjednodušším vysvětlením toho, proč tělo utopeného zůstane i při delším pobytu ve větší hloubce jezera neporušené. Jestliže teplota vody klesá až na 4 stupně C, pak je v ní tělo prakticky uchováno jako v lednici.

(A ještě malou zmínku, jak je to s pověstí, že jezero mrtvé nevydává. Pověra vznikla před léty, kdy se v jezeře utopil jistý mladík. U dna se jeho tělo zachytilo o větve a kmeny stromů a bylo tak zaklíněno, že nemohlo vyplavat.) Ale zůstaňme u potápečské techniky. Bez ní by nebylo možné vylovit ze dna jezera nálože s třaskavinami ani velké bedny s nacistickými písemnostmi. Lehčí svazarmovští potápečí je objevili, středně těžší potápečí ministerstva vnitra vylovili. Bohumil Voleňák byl pod vodou dvě a půl hodiny a za tuto dobu vylovil 17 náloží. Byl neustále spojen telefonem s pontonovým pracovištěm, z něhož se do hloubek jezera sestupovalo. Když se ponořil na dno asi v desetimetrové až dvanáctimetrové hloubce, musel zůstat deset minut nehnutě stát, aby se jemné zvířené bahno znovu usadilo a aby vůbec bylo možno pod vodou pracovat. Pak teprve přesně popisoval pyrotechnikovi na pontonu jak nálož,

před kterou právě stál, vypadá, jak je spojena drátem s ostatními náložemi, jak má umístěnou rozbušku. Od pyrotechnika dostal všechny potřebné pokyny. Veškeré práce musel potápeč vykonat vleže na boku. Když nálož uvolnil, uložil ji opatrně do železného košíku a teprve pak ji vytáhl nad hladinu. Ukázalo se nakonec, že i když nálož ležela na dně jezera takřka dvě desetiletí, nic nepozbylo na své ničivé síle. Zbyl po nich po hromadném odpálení důkladný kráter.

Důležitý pomocník – filmová kamera

Nejmodernější technika pomohla vskutku vynikajícím způsobem při natáčení autentických snímků pod vodou. A co je nejpozoruhodnější, byla to technika, kterou si pro svou práci „vytvořili“ sami svazarmovští potápečí. Richard Bezděk z Brna říká, že nikdo se nepotápí jen proto, aby se potápěl. Potápění má ještě

jiný smysl. On např. studuje život pod vodou a jeho snahou je přinést o něm co nejvíce dokladů. „Zachycuje“ jej pomocí filmových kamer a fotopřístrojů. Ne, nešel do obchodu a nekoupil si je. (V cizině se sice vyrábějí a prodávají, ale za obrovské peníze.) Soudruh Bezděk si přístroje pro filmování a fotografování pod vodou zkonstruoval sám. Kameru Admiru opatřil ochranným obalem proti vniknutí vody. Navíc ji opatřil zvláštním křídélkem oranžové barvy. Jím se určuje stabilita kamery pod vodou – a ještě něco. Důležitý úkol má právě oranžová barva. Podle ní totiž filmař-potápeč pozná, zda lze natáčet na barevný film. Když se totiž pod vodou začne oranžová barva křídélka měnit, je to signál, že i ostatní barvy pod vodou ztrácejí svůj charakter.

Soudruh Bezděk je skutečně zkušeným potápečem, který úzce spolupracuje s Československou akademií věd, pro níž již získal pod vodou velmi cenný vědecký materiál.

Věda a technika mládeži č. 20

Rostislav Dostál: "S vědou a technikou u šumavských jezer."

Vyšlo 26. září 1964

metr. Co bylo dáno, nemohl být
ná, že se pak tato krajina změnila
k nepoznání.

Život přináší neustále, každou
vteřinu zajímavé okamžiky. Mno-
hé však končí dramaticky a zbyde
pak jen autentický záběr. -du.

pana LVA z ROŽMITÁLU

Když Achilles uspořádal slavnost na počest svého podlého druhu Patrokla, konal se při této příležitosti zápas mezi králem Odysseem a Ajaxem. Psal o tom legendární Homér... Nejen jeho znám, ale i kresby v jeskyni Altamira ve Španělsku či na náhrabku Beni-Hosan na Středním Nilu neuvratně dokazaly, že zápas patří k nejstarším sportovním odvětvím.

Ostatně nikoli pouze v říši Akkádsko-Sumerské, u Chetitů, v Řecku a Indii se holdovalo tomuto sportu. I u nás byli od pradávna chlapci mocné hrudi a silné muskulatury. Například Lev z Rožmitálu, účastník poselstva Jiřího z Poděbrad, porážel v cizině nejlepší zápasníky...

Přenesme se z dob pohusitských do cholického zámku (u Pardubic) na šších dnů. I tam se připravovalo „poselstvo“, jež má šířit slávu českých zápasníků ve světě. Rádo by to činilo stejně zdarile jako družina Jiříkova, která ostatně měla jiné úkoly a zápasu se věnovala jen „levou rukou“...

Dosti však vyletů do historie. Přistupme bez průtahů k představování oněch čtyř borců, kteří už absolvovali úspěšné dalekou cestu na olympijské hry do Tokia. V této chvíli zřejmě úsilovně trenují někde v olympijské vesnici.

Nejprve si vezmeme „na paškali“ toho nejlehčího, zasloužilého mistra sportu Jiřího Svece z Rudé hvězdy Práha. Není ve svých 28 letech na zínence žádným nováčkem. Ve věze do 57 kg byl na OH v Rimě čtvrtý, na mistrovství světa 1961 v Jokohamě třetí a ve stejné soutěži o dva roky později ve Švédsku druhý. Má hodné zkušenosti — a u soupeřů respekt. Jak by ne, když od roku 1955 se stále drží ve světové špičce. V Japonsku — kdyby mu to vyšlo — by mohl patřičně dovršit svou závodnickou kariéru. Studuje dálkově Institut tělesné výchovy a sportu, jde na všechno vědecky, inu — jak říkají sportovci — kourádk; chce si vše sám prověřit, nic nebere jako hotovou věc. Individualita. Ale k čili umí šlapat vytvale, ze všech sil.

Rovněž mistr sportu Jiří KORMANIK z VTZ Chomutov, stejně starý jako Svec, má už leccos za sebou. K posledním

LEGENDARNÍMU STAN MATTHEW-SOVI, křídelnímu útočníkovi anglického klubu Stoke City, bude 28. dubna 1965 padesát let. K jubileu tohoto vynikajícího hráče, který mimo odchodem stále provozuje aktivně svůj milovaný sport, připravuje jeho klub velký mezinárodní turnaj za účasti mistrů světa, Brazilec.

JAPONSTÍ GYMNASTE nezastírají, že by na XVIII. OH rádi získali v sou-
těži mužů většinu zlatých medailí. Dva-
nát vyvolených gymnastů do širšího
olympijského kádra má tuhy režim.
Jednou měšičně jsou ve společné pří-
pravě a každý z těch dvaceti olympio-
níků má pro každé nářadí dva (!) od-
borné trenéry. Loni byl kladen důraz
na povinné sestavy, letos vybrušují vol-
né cviky, které obohacují novými, pře-
kvapujícími prvky.

OLIVOVÁ VĚTEV JE PŘEDCHÚDCEM zlaté olym-
pijské medaile, neboť pořadatelé v Olympii vy-
znamenalí každého vítěze olivovou ratolestí, kterou
zlatým nožem odřezali ze starého posádného stromu.
Řeči básníci skládali na počest vítězů her slavnostní
ody, jimiž byli laureáti při návratu do rodné obce vřá-
táni. Někdy byli osrobozeni od placení daní, jindy
jim zajistil stát bezplatné stravování po dobu jejich
životu. Atenský regent Solon sál ještě dále a dal vřá-
tářům vyplácet značnou odměnu v hotovosti. Troj-
násobný olympijský vítěz měl nárok na to, aby mu
v Olympii postavili sochu z bílého mramoru. Časy se
mění a s nimi ovšem také různé zvyky včetně zlo-
zvyků.

NA I. OH 1896 V ATENÁCH obdržel vítěz stříbrnou
medaili, druhý závodník vavřínovou ratolest, třetí
nedostal nic. Psal jsem na tomto místě o tom, kterak
vítěz maratonského běhu na těchto hracích
S. Luis byl nadšenými diváky bohatě obdarován
zlatými a stříbrnými klenoty, hodinkami ba i peně-
zí, amatérem ovšem zůstal. Francie, pořadatelka II.
OH 1900 v Paříži, neodmítla vítěze medaillemi,
nýbrž galantním zbožím, které závodníci přijímali
ve vyletné restauraci „Prés des Catalans“ ve známém
lesku Bois de Boulogne, který nyní bývá každoročně
jevištěm tradičního přespolního běhu „L'Humanité“.
Český atlet Fr. Janáček-Suk, který byl tehdy
za Maďarem Bauerem druhý v hodu dis-
kem, dostal odměnou kalendář na pevném
podstavci včetně tiskopřeti.

Zleva doprava: zasloužilý mistr sportu Bohumil KUBÁT, mistr sportu Jiří KORMANIK, zasloužilý mistr sportu Jiří SVEC a Petr KMENT

Foto: Ota HURKA

družstva ČSSR. Nejceněnější trofej? Bron-
zová olympijská medaile z „věčného
města“, jejíž lesk dosud nezašel...
V Tokiu má startovat ve volném stylu.
Bude-li se rvát jako vždy, není bez
šancí ani proti nejlepšímu soupeřům.

Skoda, že ti dva obři si nemohou
vzájemně vyměnit něco ze svých dob-
rých vlastností. Kubátovi by slušelo víc
přehledu a rychlejší reakce. Kment po-
třebuje bojovnost, neprodal svou kůži
zadarmo. Jinak mu jde zápas k duhu:
když prý byl měkoka, vážil 140 kg; teď
je o 20 kg lehčí a jak říkají trenéři,
„dostává figuru“. O Kubátovi, pro úpl-
né vykreslení jeho povahy, stačí říci:
Dobrák od kosti... Charakter mladého
Kmenta teprve dostává definitivní tvář,
vyvíjí a mění se, nabírá správný kurs.

Těžké váhy jsme si nechali na konec.
Petr KMENT (RH Praha) a zasloužilý
mistr sportu Bohumil KUBÁT (VTZ Cho-
mutov). Pořadí „dobrečkové“! Každý
váží poctivých 120 kg. Zatímco 22letý
Petr je na světové zínence dosud zalc,
28letý Kubát, dělník z válcoven, se rodí
k ostrilým kordům. Patří k oporám

Po velkém boji

„Rozvojem šachu k vyš-
ší úrovni vojenského my-
šlení“ bylo heslo, pod nímž
bojovalo 18 nejlepších ša-
chistů útlul přeborníka
armády v šachu na rok
1961.

Je 22. září t. r. Hodiny v
turnajovém sále utichly.
Skončily vzrušené debaty nad
turnajovou tabulkou, počítání
ztracených možností. Hleso
„Zliva začíná turnaj“ tolkrát
vyslovované po neúspěšné
partii některého z hráčů, se
změnilo na tajné přání:
„...snad v tom příštím ar-
mádním šachovém přeboru
budu vyše!“

Čtrnáct dní vzrušujících,
únavných bojů nad 64 poli
vedli své vojsko proti ostří-
leným soupeřům mladí ucha-
zeči o tituly, aby nakonec
přece jen stanuli na stupni
vítězů. Nový přeborník voj.

TEPRVE AMERIČTÍ PORADATELÉ III. OH 1904
v St. Louis poctili vítěze zlatými medaillemi. Je-
málo známo, že tři zlaté medaile získal tehdy občan
USA jménem Antony Heida v gymnastice. Byl pu-
roditel ovšem v lehkostatických disciplínách, které
již dávno zmizely z olympijského pořadí — ve sko-
cích z místa. Již t. 1899 vytvořil „světový“ rekord
ve skoku vysokém bez rozběhu výkonem 163 cm,
který na OH 1900 v Paříži zlepšil na 165,5 cm. Kromě
toho tam vyhrál dálku i trojskok z místa výkonem
321 cm a 10,58 m. R. 1904 daly mu OH v St. Louis
příležitost k získání dalších tří zlatých, jeho výsle-

ZVLASTNÍ REKORD představovalo počátkem 20.
století osm zlatých olympijských medailí, které
na OH 1900 až 1908 získal American Eury Ray. Za-
vodil ovšem v lehkostatických disciplínách, které
již dávno zmizely z olympijského pořadí — ve sko-
cích z místa. Již t. 1899 vytvořil „světový“ rekord
ve skoku vysokém bez rozběhu výkonem 163 cm,
který na OH 1900 v Paříži zlepšil na 165,5 cm. Kromě
toho tam vyhrál dálku i trojskok z místa výkonem
321 cm a 10,58 m. R. 1904 daly mu OH v St. Louis
příležitost k získání dalších tří zlatých, jeho výsle-

Podplukovník Aleš PODEBRAD, starší trenér armádního sportov- ního družstva lehké atletiky DUKLY PRAHA:

To velká chvíle už visela nějak ve vzduchu. Bylo mi sedmnáct let a v „Mi-
lowerke, kde jsem byl totálně nasazen, se vědělo o každém postupu sově-
ských vojsk. Ten večer, kdy se táta, pravidelný posluchač moskevského vysílání,
dozvěděl onu zprávu, byl v rodině obrovský jásol...

Ano, on to byl, který poprvé řekl: „Aleši, mámo, překročili naše hranice...“
a myslím, že už potom nemohl dál mluvit.

6. X. 1944...

ZA 2500 LIBER byl vydražen mlté,
s nímž se hrálo památné utkání Anglie
— „Svět“ loni na podzim a v němž star-
tovali i Pluskař, Masopust a Popluhář.
Vásnivý sběratel tedy zaplatil za mlté
(nikoli nový) v naší méně malíčkosť —
50 tisíc korun. Vražba se konala na
dobrořínném plese anglického fotbal-
ového svazu.

RAGBY PATRI V AUSTRÁLIÍ k nej-
populárnějším sportům. Ovšem chyběj-
trenéři. Do jejich řad vstoupily nedáv-
no dvě absolventky trenérského kursu
— jeptišky. Sestra Xaverina a sestra
Sebastiana trenují chlapce na škole a
její svěřenci už vykazují ovoce dobré
trenérské práce — jsou nejlepší v kraji.

NEJMILADŠÍM PRVOLIGOVÝM
BRANKAREM na světě je zřejmě De-
rek Forster. Hájí docela úspěšně bran-
ku známého, Sunderlandu. Zatím není
zecla známo, kolik čtí měsíců příjem
tohoto školáka, neboť hraje za typický
profesionální klub. Nebylo by neza-
mavé vědět, co už Derek umí mimo
kopané — neboť jakkoli je tento nej-
populárnější sport světa výnosný, do
důchodu se pěstovat přece jen nedá.

ZE JE KOPANA nejpobulárnějším
sportem na světě, potvrzuje statistika,
která říká: na naší planetě je registro-
váno 11 milionů aktivních hráčů kopa-
né. V Evropě je jich 8.880.000, tj. asi 75

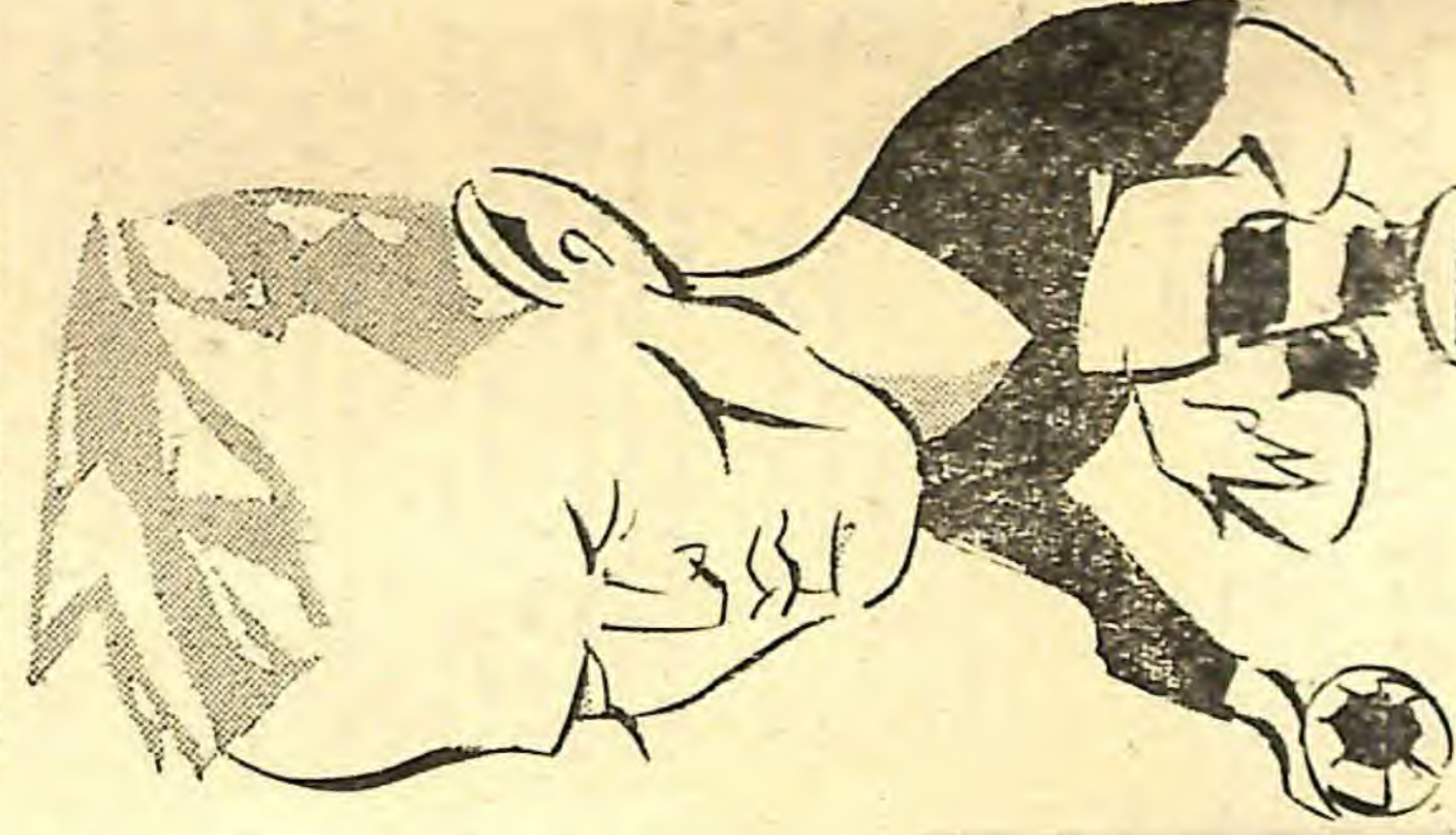
pi? Francouzská hra, obřížná
obrana a závěr? Horu se ne-
trovisí ČSSR plně zaslouží!
podatillo přemísit v tabulce
níže.

Nejednou však mladí voje-
vůdci musili troubit k ústupu
před zkušeným slátem, které
však nakonec se přece mu-
selo smířit s převahou ener-
gie mládí.
Hraje se páte kolo. Nesto-
turnaje Poisi má za soupeře
kandidáta mistra sportu Vol-
fa. Casová tiseň provází už
po řadu let Poise v partích,
avšak nejednou přivedla sou-
peře do nesází jak ji využí-
ve svůj prospěch. I pro Vol-
fa tentokrát znamená ztrátu
bodů.
V turnaji se stal pověstným
dravý útočník mjr. Tulajdan.
Ve vyhraných pozicích šleďte
rozrával a místo předem hlá-
šeného matu soupeři dobyl
je figuru, kterou k radosti
protivníka stačil ještě nako-
nec pozbýt. To vše si vyna-
hradil až posledním kole
vítězstvím nad kandidátem
mistra sportu Seifertem.
Sředa: Hraje se utkání
Hora—Neustupa. Kdo ustou-
brzy!“ Major Jiří ZAJIC

na 64 polích

ky, byly 149,8 cm, 344,5 cm (svět. rekord) a 10,54 m.
Když Řecko r. 1906 oslavovalo desetileté výročí za-
lození I. OH nové doby minoritními hrami rovněž
v Aténách, vyhrál tam Ray skok vysoký 156 cm, skok
dálkový 330 cm, avšak trojskok z místa byl již škrt-
nut, stejně jako na IV. OH 1908 v Londýně, kde
se Eury Ray musil spokojit opět s dvěma zlatými
medaillemi výkonem 157 cm ve výšce a 333 cm v dálce.

PVRYHO REKORD překonal finský běžec dlou-
hých tratí Paavo Nurmi, který se sice zúčastnil
pouze tři OH 1920, 1924 a 1928, avšak je majitelem
devíti zlatých a tři stříbrných medailí. Poprvé se oh-
jevil na OH v Antverpách, začal druhým místem na
5000 m za Francouzem Guillemetem, porazil ho však
na 10.000 m. Další dvě zlaté medaile získal a jako člen
vítězného finského družstva na tuto trať. Roku 1924
v Paříži vyhrál Nurmi 1500 m, 5000 m, dvě medaile
navíc znamenalo první místo v přespolním běhu na
10.000 m a další patou vítězství finského družstva
v přespolním běhu na 3000 m. Mohlo jich být šest,
neboť Nurmi proběhl cílem první, v této soutěži však
jednotlivce neklasifikovali. Ještě na IX. OH 1928
v Amsterdamu vyhrál mělenitý Fin, jak mu pře-
sádivi, běh na 10.000 m a dovršil tak počet zlatých
olympijských medailí na devět. Chlěl startovat
i v maratónu na X. OH 1932 v Los Angeles, neoprav-
něnou diskvalifikace pro domnělé porušení amatér-
ských řádů znemožnila však Nurmimu tento úmysl
a případné zaskrouhlení počtu zlatých medailí na
deset. Byl to osudný, tragický omyl, jak dokázala so-
rehabilitace a na věky dokazuje velká bronzová so-
cha P. Nurmího před olympijským stadionem v Hel-
sinkách.

Poručík Jaro GELETA patří k na-
ším nejnadanejším fotbalistům, bez
ohledu na dokasný pokles formy v po-
slední době. Je typickým příkladem
cilevédomé trenérské práce na Julis-
ce... Kdo jej znal, když se objevil na
vojné co by neznámý hráč z Partizan-
skeho? Dnes je olympionkem a jedním
z nejvážnějších uchazečů reprezentace
čapky pro mistrovství světa v kopané
v roce 1966 v Anglii. „Měl jsem strach,
že slabší forma mě vyřadí z lokalské
nominace. Ale Vytlačil mně větší...
nebojte se, nezklamu. A ani mli dru-
hové v mužstvu — chceme přijet
s medaillemi.“ řekl na rozloučenou
s Prahou.

Nadporučík Josef ODLOŽIL se do-
stal do olympijské nominace atletů až
na poslední chvíli. Je to inteligentní,
chytřý atlet, jehož doba teprve přijde.
Na 1500 m bude v Japonsku krutá kon-
kurence. „Nemám co ztratit a všichni
přece nezaběhnou časy pod 3:40 mi-
nut... alespoň v rozřadovacích a
možná ani v semifinále. To bude moje
výhoda. Olympijské hry, to jsou pro-
devším soutěže taktiky a chytrosti.
Umění a talent jsou jaksi samozřej-
mým předpokladem. Snad bude moje
výhoda, že si tam nejdou pro me-
daili...“

Kresby: Maxim JANSKY

Pimpinella

Co si nemohla Pimpinella zapsat do deníku

Na tiskové konferenci s ministrem vnitra Československé republiky, konané dne 15. září letošního roku, vzbudil velký zájem deník Pimpinelly, jeden z dokumentů, které byly letos v červenci vydány ze dna Černého jezera.

Kdo je Pimpinella? Je to dcera dr. Marxe Egona von Hohenlohe-Langenau, majitele onoho Červeného Hrádku. Lidé v Jirkově a Červeném Hrádku ji znají právě pod tímto jménem, ačkoli se sedmnáctiletá krásavice podepisuje na fotografiích: Francisca Hohenlohe. Reportéři Obrany lidu znají její písmo, četli její naivní a kostibaté německé verše, mohou je reprodukovat. To je však bezvýznamné.

Významné však je, že z pražského Alcronu odešel dne 18. srpna redaktor Československé tiskové kanceláře se zprávou, která se den na to objevila v novinách v tomto znění:

„Lord Runciman odejel náhle z hotelu Alcron. Cílem cesty byl zámek Červený Hrádek, jehož majitelem je lichtensteinský státní příslušník Hohenlohe, který pozval lorda Runcimana a současně na dvacetnou hodinu předsedu sudetoněmecké strany Konráda Henleina. Jednání trvalo jeden a půl hodiny, bylo přerušeno oděm, na který zúčastněné osoby pozval velkostatkář Hohenlohe a pokračovalo do půl šesté večer.“

Tentýž večer se lord Runciman po telefonickém rozhovoru s Londýnem účastnil diner na anglickém vyslanectví. Co si Pimpinella nemohla zapsat do deníku?

Jak již víme ze zprávy ČTK, byl na Červeném Hrádku Konrád Henlein. Zpráva neuvádí, že zde Runcimana očekávali ještě poslaanci K. H. Frank a E. Kundt. Při jednání však nebyli.

Kondlo se za zavřenými dveřmi. Pouze mezi učitelem tělocviku a majitelem pozemků a rejdařství. Před světem mělo zůstat utajeno to, co potom prvního říjnového dne celý svět vzuřilo. Svědkem rozmluvy dvou mužů byl jenom

Je to doba, ve které Slávie poráží famózním způsobem Bolognu 4:0, umírá A. Hlinka a Lída Baarová natáčí už svou třetí filmovou roli pro berlínskou UFA, je zaznamenán rekordní oblet zeměkoule letadlem za sedm dnů a černý Joe Louis dří ve vteřinovém vítězství krále ringu Mace Schmelinga, kterému nepomohli ani osobní telegram Hitlera, doručený mu těsně před zahájením utkání.

Kdyby nebyl červenec a srpen roku 1938, bylo by možno nazvat tyto události prvním řádu. Proč však máží z prvních stránek listů a stěhují se do pozadí, málem mezi lokálky?

Odpověď je jednoznačná. Hitlerovské Německo vyhlásilo diplomatickou otevírací, jejíž závěrem byl polom. Maichov.

Na pražském Wilsonově nádraží vyložili z Orientu expresu L-104 dne 3. srpna 1938 víc než třicet zavazadel se štítky „Viscount Runciman of Oxford“. Z nádraží odvezlo auto majitele zavazadel do hotelu Alcron, kde pro něho bylo již připraveno třináct pokojů. V nich svého šéfa očekával Mr. Aston Gwatkin, pan Stopford a stenotypistka Millerová.

Kdyby býval byl příchod zapsán do hotelové knihy, dočetli bychom se v ní dnes toto:

Jméno a příjmení: Lord Walter Runciman.

Místo a datum narození: South Shields, Velká Británie, 19. XI. 1870.

Povolání: Vlastník pozemků a rejdařství „Walter Runciman and Company Ltd.“, ředitel 24 monopolistických společností, ministr osvěty, potom ministr zemědělství a obchodu.

Účel cesty: Služební.

V cizích službách

V jakých službách a proč přijel lord Runciman do Československa?

Britský premiér zevrubně informován o politických postupech a záměrech tajných Hitlerových poslem, upevnil povstání Británie smlouvami, které následovaly po návštěvě anglické královské rodiny ve Francii, zapomenutí na anšlus Rakouska, rozhodl se řešit „sporné“ otázky mezi Československem a Německem vysláním smírčí mise lorda Runcimana do Československa, kde má tento mluvník goliu, honby a jachtin-gu zkoumat, badat a prověřovat postavení menšin.

Právo jsou na Wilsonově nádraží přivítáni sudetoněmecké strany poslanci E. Kundt a dr. W. Sebekowski. Zástupci jiných menšin se nedostavili. Neznámel je ani jeden korespondent novin českých, zahraničních, ba ani sudetoněmeckých.

Proč se nedostavili?

Snad tušili, že se v této komedii ne-jedná vůbec o menšiny, ale jen o to, vnutit Československu požadavky expan-zivního fašistického Německa.

Lord Runciman, oděn v šedý oblek

Z vojenských ateliérů PROJEKTY pre celú republiku

CO ASI TUŠITE: že hlavnou úlohou Vojenského projektového ústavu je vypracovávat všechny projekty, které po-třebuje naša armáda. To je základní kritérium, podle kterého možno práci VPU hodnotit. S radostí sme proto vypočuli slova náčelníka ústavu, který nás ubezpečil, že výsledky sú uspokoj-ivé. Projektová dokumentácia pre investičnú výstavbu v r. 1965 bola pri-pravená načas, vďaka obelavým prí-slušnikom VPU, ktorí — keď to bolo treba — obetovali i vojny čas a ne-dele, aby splnili svoje hlavné úlohy. Vše-chny dosáhli aj experti, ktorí sa vrá-tili zo zahraničia.

CO ASI NEVIETE: že Vojenský pro-jektový ústav vypracoval počas svojej existencie mnoho projektov aj pre ci-vilný sektor. Z jeho ateliérů pochá-dajú napr. podklady pre výstavbu no-vého ruzyňského letiska. V tejto vý-znamnej činnosti bude útvár pokračo-vať. V rozhovore s predstaviteľmi VPU sme sa dozvedeli, že sa tu zro-dili projekty budúceho výškového ho-dla pre pizenské Letňany a Tatrach. Majú sa projektovať niektoré povrchové „omnikácie pražských dopravných magistrál, podporchová dráha v hlav-nom meste, úseky našich diaľnic a pražské podchody.

CO VÁS MOŽNO BUDE ZAUJÍMAT: že ide o podchod uprostred Václavské-ho námestia, ktorý spojí všetky rohy jindřichovské a Vodičkovy ulice. Studia už existuje, bude ju treba len technic-ky rozpracovať. Starostí im však robí pavučina káblov, kanalizácie, plyno-vodu atd. Túto sieť má sústrediť tzv. kolektor a tak sa uvoľní miesto pre podchody. Podľa sa aj s výstavbou pohyblivých schodů. Pravda, to sú ešte len predbežné úvahy a myšlienky projektantů z Vojenského projekto-vého ústavu, kde majú v dohľadom čase navrhnuť aj reprezentatívny Dom techniky, umiestnený namiesto do-te-rajších provizórií na rohu Národnej triedy a Spálenéj ulice. Výstavba objektu, kde na prízemí majú byť mo-derné obchody a na prvom poschodí kavárne a reštaurácia, sa začne v roku

Ka.

verdict, v něm vzrůstalo krok co krok, čímž byl oněť nelostně vřzen do tiru podivných udá-lostí. A propuklo téměř v panickou jistotu, když kapitán svou myšlenku dokončil tím, že to oněm stáří na hlavu všechny pedagogické a hlavně po-litické postulaty o moci vládnoucí slova k člo-věku, byt by byl i na nakloněné ploše, či právě proto. Pak se Pavel ještě dovedl, že to není dost dobře možné, neboť pedagogikou se lidé zabývají organizované bratru dobrých tisíc let.

„Člověče, Heřmane, Pavle,“ řekl kapitán vzru-šeně, „nám se v té teorii někde musel udělat kra-tas.“

„Svobodník Heřman si byl náhle jist, že kapitán si bude chít na něm ohledat příčinu onoho kra-tasu ve své teorii, a to že by mohl mít nedozrélé následky. Ale přesto jako poučený již voják sál k jedinému možnému prostředku, pokusil se ve-litelé uklidnit a přivést od nebláhé teorie, přestaté kdesi křafasem, k praktickému názírání na věci. Právě až s příměsem familiárních tónů v hlase.

VZPOMÍNATE SI?

Nadporučík Sovětské armády v záloze V. A. ČERNOV, jediný zjičící člen osádky prvního tanku, který přispěchal na pomoc boju-jící Praze; jeho tank — před Fučikovými kasárnami v Praze na Smíchově — se stal pomníkem bratrství Československa a SSSR:

Znal jsem vaše dělníky, kteří pracovali v Čeljabinsku na traktorovém zá-vodě, byli to dobří dělníci a později také dobří vojáci. Jedním z nich byl i Ven-delin Opalný, kterého jsem osobně znal. Když jsem potom v říjnu 1944 jako komсомolský organizátor oznamoval zprávu o Dukle vojákům, vzpomněl jsem si právě na ně, na chvíli, kdy jsme s mnoha z nich na továrním dvoře přísahali, že dojdeme do Berlína jako vítězové. Shodou okolností to bylo také 9. května — v roce 1943. V mém životě jsou tedy vlastně dva památné deváté květny. Dnes mám v Československu mnoho nových přátel ze své loňské návštěvy. Podplukovník Vokurka, Kosmana a další. Nezapomenejte je pozdravovat.

V. A. Černov se chystá znovu k nám a pilně se učí česky. Připojujeme jeho vzkaz našim čtenářům.

Sedící předtím v opáku
vím člá nížím vřavny řáde
ze dne s úsměly
3. 10. 1947
P. Heger

6. X. 1944

cezna Hohenlohe, která je obvykle v Londýně hostitelkou Wiedemannaovou, dle toho času v Paříži v hotelu Ritz.“

Kdo je onen setník Wiedemann? Není nikým jiným, než právě oním tajným poslem z kruhů nejbližších Hitlerovi.

I Pimpinella byla v Londýně. Stránky jejího deníku se tam plnily novými zá-jítky, novými jmény. Ona knízká v hně-dé kožené vazbě se zlatou ořízkou vy-dává dnes svá svědectví. Budou jistě zajímavá.

Doplní zřejmě i to, že nebylo vůbec žádnou náhodou, že lord Runciman dne 18. srpna 1938 odejel z pražského Alcro-nu právě na Červený Hrádek, kde ho uvítal uniformovaný lesní personál vel-kostatkaře Hohenloha nacistickým po-zdravem. Vztýčenou pravicí. bk + pkt

PRVNÍ CESTA vedla mezi vojáky

(Dokončení ze str. 1.)

rovnali s normami bojové pohoto-vosti.

Ačkoli to v programu není, jde se i do kuchyně. Maršálové a generálové chtějí vidět, jak a co se vaří pro muž-stvo. U výdejního okénka slojí hrnc s čajem. Soudruh Malinovský trochu nabere do sběračky, aby viděl, jakou má čaj barvu a vůni. V kuchyni de-legace překvapí kuchylníky. Ministr Malinovský napíchné řízek a než se dozorčí vzpomíná na přípravi přístro-j a talíř, maršál si kousek odkrojí vlastní nožkem, ochutná a — po-chváli.

Odpovědně se jede na hraniční čá-ru. Pohraničníci ukazují svým hos-tům způsob sřezání a ostrahy hranic. Nejlepší z nich soudruh Malinovský odměňuje.

Se sovětskými hosty se naši lidé ještě setkali. V jejich programu je návštěva Ostravy, Brna, Bratislavy, Košic, prostoru dukelských oslav, Prahy a dalších posádek.

„Já bych už seděl, až bych brečel. Na ten krátas přiděte nejlíp, až vám na nějaký ten den sejdu z očí. Já o tom vím jenom tolik, že když si člověk na vojné jednou sedne na skluzavku, tak se veze...“

„A vy teď tedy chcete přesednout ze skluzavky na příčku,“ řekl kapitán. „Dobrá. Všechno by to zafazovalo, jenom jedno ne — vy chcete, dobro-volně“ rozkouskoval to slovo kapitán, aby mu vtiskl zláštní důraz, „a v tom je háček. Když byste sebou před basou mrškal jako třeba ten sukniš Maroušek, tak vás tam spánembohem s chutí vra-zím. Zdrůhu kapitáne!“

„Soudruhu kapitáne!“ vykřikl však Pavel, „chci učinit ještě jedno spontánní doznání, aby vám již neprocházely ty krátasy a neruály vám svě-domí ty háčky. Já jsem předal o své újmě a za-poněkud drsnějších okolností ošetřovatele Králí-ka tomu psychiatrickému pochopí k léčení, tak-že teď tam kdesi modrá ve svéraci kazajce... Takovej previt jsem já... Nevíte o mně vše-chno...“

„No tak, už se uklidni, kamaráde, a jdeme, když nedáš jinak,“ začal kapitán svobodníkovi týkat, což oba, jak se zdálo, poněkud uklidnilo.

Kapitán Mach otočil zrazivějším kitem, masíro-vá dveře se otevřely a na prahu té pomně místnosti zíraly v tom okamžiku dvě zklamené postavy na biblický detail poslední večere pánů. Na pryč-né seděly dvě nepřítis účesané dívky, u jejich no-hou klečel svobodník Maroušek bez tkaníček v botách, všichni v rukou vypěčená husí stehna, která se jako dar Hedviky vyspěnému svobodní-kuvi pochopitelně nedostala na talíře hostů Bílého lva. Tvořila a brady tukem urouasané, zvědavě hle-děla ta společnost na vetelece.

„Tak proto jste se sem cpal,“ zasténal po třech minutách kapitán Mach, který se pro-bral tím, že mu úslušný Maroušek vsu-nal do pravíčky masný stehenní žva-nek do pravíčky masný stehenní žva-nek.

Slovo > ČTENÁŘŮ

Na archivy pamatovali včas

KDYŽ čtu o tom, jak nálezy v Černém jezeře budí odzvu u těch, kteří něco vědí o stěhování archívů, materiálu z naší země na konci války, chci bych uvést také vlastní osobní vzpomínku. Neptám-li jsem se na žádný velký význam — ale někdy malíčkost k malíčkosti, a najednou se objeví zaslá stopa. Byl bych rád, kdybych se o něm někdy dozvěděl.

Byl jsem za války vlakvedoucím. A 1. března r. 1944 jsem byl poslán na smí- chovské nádraží, abych doprovázel jako tzv. návestník vojenský transport do Plzně. Překvapilo mne, že celá souprava se skládala jen ze čtyř vozů. Dva byly ná- kládní (myslím, že značky V. K.). Nalo- ženo na nich bylo asi 80 beden velikosti 90x90x80 cm. Na cestě v budouce jsem byl trvale střežen německým vojákem s důsto- jnickými distinkcemi. Cesta byla dlouhá, a protože uměl polsky, dal jsem se trochu do řeči. Mne zajímalo hlavně to, zda ne- vezeme náklad, s nímž bychom mohli vy- letět do povětří. Ale můj strážce se mi vysmál — náš náklad prý není nebezpeč- ný.

ný pro ty, kdo jej strážili. Stěhuje se prý jen do bezpečí archiv.

Víc bohužel nevím — ani odkud bedny pocházely, ani kde skončily. Jistě však je, že podle všeho začali okupanti zavážat uklízet do bezpečí doklady, které buď jim mohly být nepříjemné, kdyby padly do ru- kou vítězů — anebo které zamýšleli po- užít později.

I. DUŠÁK — Praha

Testě k opravám hodinek

Přece jen asi záleží na poměru k práci a lidem

K DOPIŠU n. p. Klenoty o nevhodnosti oprav starých hodinek bych chtěl uvést svou zkušenost s hodinami novými. Před třemi roky jsem dostal nové hodinky za 300 Kčs. Po 13 měsících se začaly neuvě- řitelně předbíhat i zpoždovat, až se na- čerpo zastavily. U hodináře jsem se do- věděl, že za opravu nestojí. Dostal jsem tedy od děť hodinky v dvojnásobné ceně. Ale za dva roky zas šly špatně, až byly třikrát v opravě, která stála vždy 25–30 Kčs. Proto jsem zkusil dát do opravy ty staré, které nyní jdou výborně po opravě u s. Marečka v Hluboké. Tomu jsem také proto poslal k opravě ještě dvojce hodinky po rodičích, a budka z r. 1935. V krát- kosti jsem je dostal všechny opravené. Do- bromady za 76 Kčs — ač na Staroměst- ském náměstí mne upozorňovali, že kdyžby jedině z nich přijali do opravy, stálo by to 180–200 Kčs.

A co tomu říká opravář F. Mareček z Hluboké?

Hodinky, které mi světlí váš čtenář do opravy, byly starého typu. Protože je pražský opravář vůbec neotevřel (to se pozná), nemohl vědět, co jim chybí. Po- třebovaly hlavně vyčistit, a měly chybu v krycím kamenu. Skutečnost je, že star- ších typů hodinek se dnes ještě užívá mnoho. Chceme-li jejich majitelům výho- vět, musíme mnohdy uskutečňovat opravy zdlouhavým ručním seřizemím náhradních sení.

I. Ehrlich — Podbořany

Otlas na náš článek

PO PŘEČTENÍ nedávného článku o zážit- cích „mladého člověka na pracovišti“ chtěla bych říci, že víc ohledu a lidské upřímnosti by neškodilo ani k pracovní- kům starším. Ve svém kolektivu například jsem zažila nepěkné přijetí nové pracov- nice, jejíž nástup musel být odsunut pro její náhle onemocnělého spojence s chirur- gickým zákrokem. Jistě ji takovýto odklad přemýšlím nebyl. Jak však asi na ni zapů- sobilo, když v osobním oddělení byla při- jata slovy: „No to je dost, že jdetel!“ Na příkazem pracovníků pak se od vedoucí dovedla, že tam pro ni není práce, pro- tože „zatím už tam přišla mladší pracov- nice“. Všecko se sice srovnalo. Ta „mlad- ší“ (asi o pět let) dostala jinou práci. Nově přichoví se dala do práce, na niž byla přijata. — Ale celkově si myslím, že takové postupy všeobecně vytvářejí nikoli zrovna žádoucí postoje v myslích pracujících, nějaký druh umělé otrlosti jako ochranu proti nepřímému zážit- kům, s nimiž se setkáváme až příliš čes- to. A zbytečně. Stačilo by přece, kdyby- chom si všichni vždycky pamatovali, že

Turista objedná Čedok rozhodně

KDYŽ se skoro v polovině října sk- viděnská mezinárodní výstava zahra- nášli si nejen naši pěstitelé mnoh- šenství i úspěchů, ale své zážitky cuji i ti, kteří v hojném počtu na vý- stavu zamířili s našim Čedokem. lím že z těch zážitků by měly být ze- ny závěry pro podobné zájezdy k přezítostem.

Já jsem pro uspokojení svého je- ltný den. Proto jsme si pečlivě vy- vil program, a už o páté jsme vy- zř Znojma. Bez snídaně. Kuchyně „korun“ totiž otvírá až v osm. Ve Ví- pro nás hlavní událostí výstava. Jsme se za hranice vydali. Jenže od- mání — a Čedok? Jeho průvodce (v- právo) nás podrobil prohlídce brunnu, i letohrádku Franze Josefa, rle Terezie, at jsme chtěli nebo ne. Nebyli jsme s to zapamatovat si c- ohnostraj letopisů a dalších čísel. ňit se však nikdo nemohl. Náš dra- dok vybavil 37 účastníků pěti tisíc- šilinků, které nebylo kde rozměnit. peděle, zavřeny byly směnárny i ob- Teprve když kráček se suvenýry v Šchö- brunu utržil tolik, aby nám mohli vyměnit první obědovatel. Zatím ovšem bylo po- tedě. Na výstavu nám zbyly všeho všudy tři hodiny. Málo, pramálo nejen pro od- borníky, ale i pro ty, které poutá krás- květin a zajímavostí techniky a zahra- ní architektury. Pravda, odjezd byl až ve 22 hodin večer. — Jenže Čedok nám neod- pustil prohlídku Prátru, bez ohledu na náš zájem o výstavu. Snad to tak v pořádku je. Ale příliš mnozí z nás byli jiného ná- zoru.

K. HANZLIK — Teplice

Vyřídili jsme

V NASEM Slově čtenářů požadoval 10. září V. Pořekrt článku „Je to neřeš- telný problém?“ budování zastřešených parkovišť v hlavním městě republiky. Jak nám k jeho podnětu nyní sděluje odbor dopravy Národního výboru Prahy, je za- střešování parkovišť „ovlivňováno finanč- ní a kapacitní možnostmi správce hlída- ných parkovišť“, což je podnik Družstevní služba. Ve spolupráci s tímto podnikem však prý bude napřesrok zajištěno „par- koviště na ostrově Stranici včetně zastře- sení“.

Dr. A. Šnejdárk o dokumentech objevených v Černém jezeře

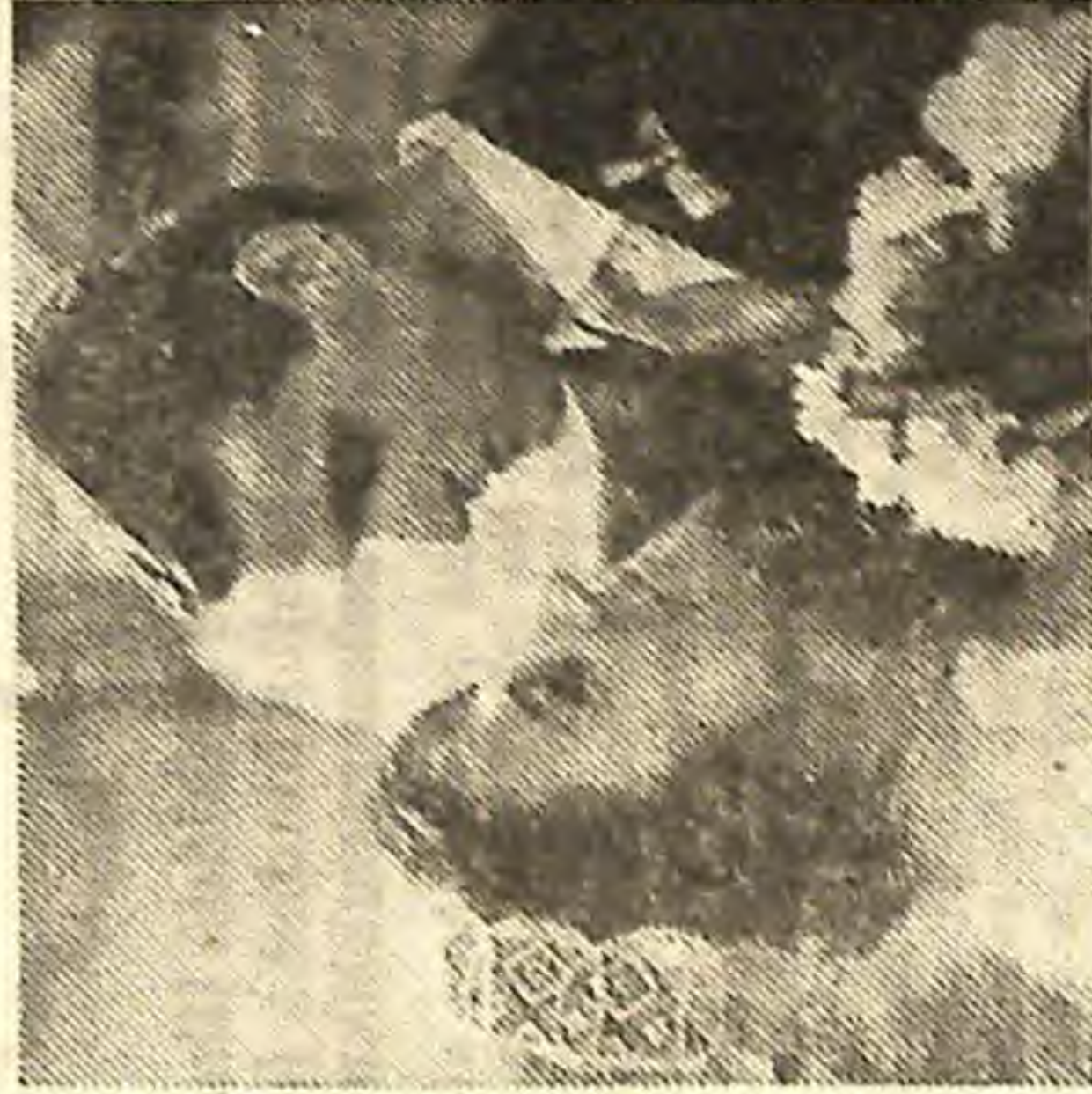
PRAHA (Č.). — „Dokumenty z Černého jezera podávají důkaz skutečných cílů na- cistického Německa vůči fašistické Itálii... — prohlásil historik dr. A. Šnejdárk na včerejší přednášce v Národním museu o tajných nacistických dokumentech, na- lezených loni v létě na Sumavě. Zdůraz- nil, že okupace Čech a Moravy se tyto do- kumenty týkají pouze z nepatrné části. Za nejpozoruhodnější komplex z nalezených dokumentů označil dr. Šnejdárk archivní materiálu nacistické rozvědky ve fašistické Itálii. Tyto materiály svědčí o tom, že se nacistické Německo nehodlalo dělit s Mussoliniho Itálií jako svým spojencem o okupovanou a dobytou Evropu, ale že ji vždy považovalo za zemi, kterou si chce podrobit jako ostatní. Dr. Šnejdárk rov- něž informoval ve své přednášce o tom, že v Rakousku vyjde v několika týdnech — (jako první společná dokumentace čes- koslovenských a rakouských historiků) — elaborát „Historické komise SS,“ která v předvečer druhé světové války zpracová- la zákulisí atentátu na Dollfusse a přípra- vovala proces proti kancléři Schuschnigo- vi. V Rakousku také vydou dokumenty z válečného archivu zbraní SS, které rov- něž byly nalezeny na území ČSSR.

REDAKCE SVOBODNÉHO SLOVA
ni na detail — by Sadkové bylo umožnit šťastnější filmový debut, než jakým je film „Dvanáct“.

Rumunský snímek „Cizinec“, který je adaptací rozlehlé románové fresky Tita Popovice, byl celkem sympaticky přijat na karlovarském festivalu. Jeho děj se ode- hrává v posledních letech války a je zrcadlem věření v tehdejší společnost, pře- devším ve studentské mládeži, která hle-

Shakespeareovské črty

KDYŽ předloni vyšla pod tímto názvem ve Varšavě kniha prof. Jana Kotta, vy- volala velmi živý ohlas. Jistě ne proto, že by shakespearovská literatura byla chudá, ale pro svou podnětnost. Kottovy eseje se totiž vyhýbají historizujícímu po- hledu i konvenčnímu estetickému roz- boru, jímž se jinak věnuje většina mono- grafických studií o Shakespearově, obla- stí jejich zájmu je především vztah filoso- fických a morálních hodnot v Shake- spearových hrách k hodnotám, nad ni- miž se zamýšlí dnešní člověk a moderní světové drama. Největší přínos Kottovy práce tkví v tom, že se její autor ne- bojí rizika omylu, konfrontuje-li svět Shakespearových hrdinů například s Dür- renmattem, Ionescem nebo Becketttem, že se necítí být vázán tradicí akademické- ho výkladu a výtými představami o

Z nového českého filmu „Dvanáct“

Grafika M. Černého

GRAFICKÉ práce Miroslava J. Černého, vystavené v Galerii Fronta, naznačují, že v mladém autorovi vyrůstá grafik, mající všechny předpoklady výzrát ve výraznou uměleckou osobnost. Představuje se něko- lika dřevorezovými cykly, z nichž nejob- sahlejší je cyklus Lidé a země. Všecky grafiky, vyprávějící o životě a práci lidí na venkově, o jejich sepi s přírodou a

Schwarzen See belastet Höttl 141

Die im Juli aus dem Schwarzen See im Böhmerwald (CSSR) geborgenen vier Dokumentenlisten enthalten auch das Geheimarchiv des SS-Sturmbannführers und Leiters des Referats VI E 1 im „Reichssicherheitshauptamt“, Dr. Wilhelm Höttl alias Walter Hagen. Das ergab die Prüfung einiger der Öffentlichkeit zugänglich gemachter Akten.

„Heute fungiert Höttl als Leiter der in Österreich tätigen Außenstelle des westdeutschen Bundesnachrichtendienstes und als Agentenführer des Bonner Spionagegenerals Reinhard Gehlen.“

Höttl und Skorzeny waren dabei, als im Juli 1934 beim Putsch gegen die österreichische Regierung Bundeskanzler Dollfuß ermordet wurde. Schon vor der Okkupation Österreichs wurde Höttl 1937 Leiter des SD-Abschnitts Wien. Seit Sommer 1940 unterstanden ihm sämtliche SD-Geheimdienststellen im annektierten Österreich, im okkupierten Böhmen und Mähren und in Bayern. 1945 beauftragten SD-Chef Kaltenbrunner und Dr. Höttl Otto Skorzeny, das Geheimarchiv in Sicherheit zu bringen, das dann im Schwarzen See versenkt wurde.

Bald nach dem Krieg reaktivierte Höttl sein SD-Agentennetz“, schreibt die „BZ am Abend“.

METROPOL-GESELLSCHAFT / E. MATTHES & CO.

Zeitungs-Ausschnitt-Büro

Gegr. 1926

1 Berlin 12, Uhlandstr. 184 Tel.: 91 68 31

Zeitung:

Spandauer Volksblatt

Erscheinungsort:

Berlin - Westsektor

Datum:

10. JULI 1965

Wichtige Dokumentation in Wien veröffentlicht 142

Kisten aus dem Böhmerwald 26

Zwei wichtige Broschüren hat der Wiener Forum-Verlag eben der Öffentlichkeit vorgelegt, als Beginn einer Reihe bisher unveröffentlichter Dokumente der Nazi Herrschaft in Europa. Es handelt sich dabei um den Bericht der „Historischen Kommission des Reichsführers SS“ über den Putschversuch der österreichischen Nazis im Jahre 1934 und um das Kriegstagebuch des Kommandostabes des Reichsführers SS, der zusammen mit den Tätigkeitsberichten mehrerer SS-Einheiten, die „Säuberungsaktionen“ Weißrußland durchzuführen hatten, unter dem Titel „Meine Ehre heißt Treue“ in einem Band vereint ist.

Der Bericht über den Naziputsch war in einem wasserdichten Behälter im Schwarzen See im Böhmerwald erst vor kurzem geborgen worden, das

SS-Kriegstagebuch wurde in einem Schloß bei Prag entdeckt. Tschechoslowakische Stellen stellten die Dokumente dem Wiener Europa-Verlag zur Verfügung. In Zusammenarbeit mit österreichischen, tschechoslowakischen und israelischen Dokumentationsstellen sollen in einer großangelegten zeitgeschichtlichen Reihe noch weitere Berichte publiziert und kommentiert werden.

Die SS-Kommission nahm sofort nach dem Anschluß alle erreichbaren Beteiligten und Zeugen ins Kreuzverhör, um einerseits die hingerichteten Juli-Putschisten Holzweber und Planetta zu rehabilitieren und andererseits Material für einen großangelegten Schauprozess gegen Schuschnigg zusammenzubekommen. Die Querverbindungen der Putschisten, wie aus den jetzt veröffentlichten Dokumen-

ten klar ersichtlich, waren jedoch viel zu weit verzweigt. Ihre Rolle war oft zu zwielichtig, und das Mißlingen des Putsches ging auf schwere Fehler, wenn nicht gar auf den Verrat einzelner illegaler Nazis zurück. Ja, es hatte sogar die SA-Führung in München, aus der damaligen Rivalität zur SS heraus, österreichischen Polizeistellen Vorinformationen gegeben. Himmler mußte die Sache also einschlafen lassen, und es wurde um die Juli-Putschisten sonderbar still. Man hat übrigens auch niemals feststellen können, wer den zweiten Schuß auf Dollfuß abgab.

Die SS-Tagebücher aus den besetzten Ostgebieten sind ob der darin enthaltenen Mischung von kleinbürgerlichem Kitsch und Massenmord entsetzlich. Hier kommen zahlreiche neue Verbrechen ans Licht, von denen bisher niemand etwas ahnte.

METROPOL-GESELLSCHAFT / E. MATTHES & CO.

Zeitungs-Ausschnitt-Büro

Gegr. 1926

1 Berlin 12, Uhlandstr. 184 Tel.: 91 68 31

Zeitung:

Süddeutsche Zeitung

Erscheinungsort:

München

Datum:

6. JULI 1965

Bisher unbekannte Nazidokumente, die 1964 von den tschechoslowakischen Behörden aus dem Schwarzen See im Böhmerwald und aus einem Schloß bei Prag geborgen wurden, und die sich mit dem Naziputsch von 1934 in Österreich befassen, sind vom Wiener Europa-Verlag veröffentlicht worden. (AP)

METROPOL-GESELLSCHAFT / E. MATTHES & CO.

Zeitungs-Ausschnitt-Büro

Gegr. 1926

1 Berlin 12, Uhlandstr. 184 Tel.: 91 68 31

Zeitung:

Die Welt, Ausgabe B

Erscheinungsort:

Berlin - Westsektor

Datum:

6. JULI 1965

Kriegstagebuch der SS veröffentlicht

Dokumente aus dem Schwarzen See im Böhmerwald

Von unserem Korrespondenten

egw. Wien, 5. Juli

Erfolgreicher als die Suchaktion nach „SS-Schätzen“ im österreichischen Toplitzsee ist ein Unternehmen gewesen, das die Tschechen im Vorjahr im Schwarzen See im Böhmerwald starteten. Ein erstes Ergebnis dieser Funde wurde jetzt der Öffentlichkeit vorgelegt: Der Europaverlag brachte unter Mitwirkung des österreichischen Historikers Jedlicka zwei Broschüren heraus, den Bericht der historischen Kommission des Reichsführer SS über den Juliputsch 1934 in Österreich (unter dem Titel „Die Erhebung der österreichischen Nationalsozialisten im Juli 1934“) und das „Kriegstagebuch des Kommandostabes Reichsführer SS“, das Tätigkeitsberichte der 1. und 2. Infanteriebrigade, der 1. Kavalleriebrigade und von Sonderkommandos der SS enthält. Jede der beiden Broschüren ist für sich bedeutend, wenn auch die eigentliche wissenschaftliche Auswertung noch fehlt.

Das Buch über den Juliputsch kann nicht als reine Quelle für die damaligen Vorgänge gelten, weil die SS damals versuchte, damit Anklagepunkte gegen den verhafteten Bundeskanzler Schuschnigg zu gewinnen (was sich allerdings als unmöglich herausstellte). Für die Klärung des zum Teil recht umstrittenen Ablaufs der Ereignisse ist

der Bericht dennoch ein wertvoller Beitrag, besonders in Fragen, die als Nebenprodukt aus den Untersuchungen hervorgingen.

Eindrucksvoll gerade in seiner Nüchternheit ist der zweite Band, das „Kriegstagebuch“. Er liefert wieder einen Beweis für die eigenartige Ordnungsliebe, die auch die grausamsten Tatbestände aktenkundig werden ließ.

So lautet ein Passus über eine im Endeffekt als „gelungen“ bezeichnete Partisanenbekämpfungsaktion in den Pripjet-Sümpfen: „Weiber und Kinder in die Sümpfe zu treiben, hatte nicht den Erfolg, den er (sic) haben sollte; denn die Sümpfe waren nicht so tief, daß ein Einsinken erfolgte.“

Oder ein Bericht des Sonderkommandos Gruppe Arlt: „28. 7. Großaktion im Minsker russischen Getto. 6000 Juden wurden zur Grube gebracht. Am 29. 7. 3000 Juden zur Grube gebracht. Die nächstfolgenden Tage waren wieder mit Waffenreinigen und Sachinstandsetzen ausgefüllt.“

Weitere Veröffentlichungen stehen bevor; bedauerlicherweise wird die wissenschaftliche Arbeit durch die Haltung österreichischer Archive behindert, die nur in Ausnahmefällen Material freigeben — wofür einleuchtende Gründe kaum zu finden sind.

Taucher bargen Nazi-Dokumente

Neues über „Endlösung der Judenfrage“ – Prag veröffentlicht Einzelheiten

Seine Rolle bleibt weiter mysteriös

Bozen (dpa)

Die mysteriöse Person des jungen Österreicher, der – angeblich als italienischer Polizeiagent – eine bisher undurchsichtige Rolle im Zusammenhang mit dem gewaltsamen Tod des Südtiroler Extremistenführers Luis Amplatz spielte und dessen Name mit Peter Hofmann angegeben wurde, konnte jetzt identifiziert werden. Durch einen Zufall stellte sich gestern heraus, daß es sich um einen gewissen Christian Kerbler aus Solbad Hall bei Innsbruck handelt. Kerbler war auf einem Transport von Meran nach Bozen der italienischen Polizei entkommen.

Welche Rolle er bei dem Feuerwechsel spielte, durch den Amplatz getötet und der Extremistenführer Klotz verletzt wurde, bleibt weiterhin ungeklärt. Als sicher gilt nur, daß Kerbler zu beiden Männern gute Beziehungen unterhalten hatte.

Ein Briefwechsel zwischen Hermann Göring und dem SS-Obergruppenführer Reinhard Heydrich über die „Endlösung der Judenfrage“ befindet sich unter den Dokumenten, die kürzlich von Tauchern aus dem Schwarzen See in der Tschechoslowakei geborgen worden sind. Das Innenministerium in Prag gab gestern auf einer Pressekonferenz erstmals Einzelheiten über den Fund bekannt.

Die schwarzen Dokumentenlisten, die im Sommer zufällig bei Fernsehaufnahmen entdeckt worden sind, waren seinerzeit offenbar von SS-Einheiten auf ihrem Rückzug aus Osteuropa in die „Alpenfestung“ in den letzten Kriegswochen im Schwarzen See versenkt worden.

In einem der gefundenen Briefe – datiert vom Juli 1941 – wird Heydrich von „Reichsmarschall“ Göring mit der gesamten Planung und Vorbereitung der „Endlösung“ beauftragt. Heydrich wiederum teilt unter dem Datum vom 25. Januar 1942 dem Generalgouverneur in Polen, Hans Frank, mit, daß die vorbereitenden Arbeiten für die Judenvernichtung bereits liefen.

Prag (AP)

Zu den aus dem See geborgenen Dokumenten sollen auch Unterlagen über die Rolle des NS-Sicherheitsdienstes beim deutschen Einmarsch in Österreich und im Zusammenhang mit der Ermordung des damaligen Bundeskanzlers Dollfuß gehören. In einer anderen Kiste fand man einen von Wehrmachts-, SS- und Abwehr-offizieren ausgearbeiteten Plan für einen Überfall auf die Stabsquartiere der in Italien operierenden US-Armeen in der Nacht vom 8. auf den 9. März 1944. Ob das Unternehmen abgesagt wurde oder scheiterte, geht aus dem Schriftstück nicht hervor.

Aus anderen Dokumenten soll ersichtlich sein, daß der deutsche Geheimdienst trotz des deutsch-italienischen Freundschafts- und Beistandsvertrages in Italien tätig war und zum Beispiel den damaligen Außenminister Ciano beschattete.

Neues belastendes Material wird noch zurückgehalten

Der tschechische Innenminister Strougal teilte gestern mit, daß man auch Informationen über Agenten und V-Männer des SD und der Gestapo gefunden habe, die man jedoch „aus Sicherheitsgründen“ jetzt noch nicht veröffentlichen könne.

Die Auswertung der Dokumente geht weiter. Dadurch sind Auswirkungen auf die gegenwärtig in der Bundesrepublik laufenden oder in Vorbereitung befindlichen Prozesse gegen Nazi-Verbrecher möglich. Außerdem könnte es zu neuen Fahndungen nach bisher untergetauchten ehemaligen Nazis kommen.

METROPOL-GESELLSCHAFT / E. MATTHES & CO.

Zeitungs-Ausschnitt-Büro

Gegr. 1926

1 Berlin 12, Uhlandstr. 184 Tel.: 91 68 31

Zeltung: Kölnische Rundschau am SonntagErscheinungsort: KölnDatum: 4. JULI 1965

Eine neue Dokumentation über die SS er Hintergründe des Dollfuß-Mordes

Otto Planetta gab den ersten Schuß ab — Das Attentat von 1934

Wien. (upi) Der Wiener „Europa-Verlag“ ist jetzt mit zwei Bänden von Kriegsdokumenten an die Öffentlichkeit getreten, deren Bedeutung vor allem auf juristischem Gebiet liegt: Im Gegensatz zu bisher zugänglichen Dokumenten der Waffen-SS, die in einer „Tarnsprache“ abgefaßt waren, ist in dem neuen Material offen von „Mord und Tötung“ die

Rede. Die eine Publikation, die unter dem Titel „Kriegstagebuch des Kommandostabs des Reichsführers SS“ aufgelegt wurde, enthält wie in einer Pressekonferenz in Wien bekanntgegeben wurde, Material, das im Vorjahr im böhmischen Schloß Zaskuky bei Prag gefunden wurde. Die Dokumente sind juristisch außerordentlich „explosiv“.

Das Material umfaßt genaue Niederschriften von Kriegstagebüchern und Tätigkeitsberichten und beleuchtet auch die Tätigkeit von Polizeiregimentern in den Ostgebieten. Während in den bisher zugänglichen Tagebüchern der Waffen-SS aus Tarnabsichten immer von „Säuberungsaktionen und Umsiedlungen“ die Rede war, wird in der nun vorliegenden Publikation offen von Mord und Tötung gesprochen.

Die zweite Veröffentlichung erscheint unter dem Titel „Bericht der historischen Kommission des Reichsführers SS“ und umfaßt den Bericht einer Kommission, die auf Weisung der SS nach dem „Anschluß“ Österreichs den mißglückten Naziputsch des Jahres 1934 untersuchen sollte. Zweck des Berichts war einerseits die Rehabilitierung der beteiligten Putschisten, andererseits sollte die Unterlage für einen nie abgehaltenen Prozeß gegen den letzten österreichischen Bundeskanzler Dr. Kurt Schuschnigg sein.

Die jetzt veröffentlichten Dokumente waren unmittelbar nach ihrer Auffindung den zuständi-

gen Stellen in der Bundesrepublik, so der Staatsanwaltschaft in Ludwigsburg, zugeleitet worden.

Der mit der Sichtung der Dokumente beauftragte Wiener Historiker Dr. Jedlicka erklärte, durch sie sei „der Beweis erbracht, daß bestimmte SS-Einheiten bei ihrem Ost-Einsatz mit Ausrottungsaufgaben beauftragt waren“. Die Dokumente der „historischen Kommission“ geben auch Aufschluß über die Ermordung des damaligen österreichischen Bundeskanzlers Dr. Dollfuß 1934. Aus den Dokumenten geht klar hervor, daß der erste auf Dollfuß abgegebene tödliche Schuß tatsächlich von dem später hingerichteten Otto Planetta stammte. Allerdings konnte auch die SD-Führung offenbar nicht klären, wer den zweiten Schuß auf Dollfuß abfeuerte. Dagegen sind durch die nunmehr veröffentlichten NS-Dokumente wiederholt aufgetauchte Verdachts-

momente völlig entkräftet worden, wonach seinerzeit der damalige österreichische Vizekanzler Major Emil Frey eine Doppelrolle gespielt habe.

METROPOL-GESELLSCHAFT / E. MATTHES & CO.

Zeitungs-Ausschnitt-Büro

Gegr. 1926

1 Berlin 12, Uhlandstr. 184 Tel.: 91 68 31Zeitung: **Frankfurter Allgemeine Zeitung**Erscheinungsort: **Frankfurt a. M.**

Datum:

- 2. JULI 1965**Himmlers Kriegstagebuch veröffentlicht**

Ko. WIEN, 1. Juli. In Wien sind vom Europa-Verlag zwei aufschlußreiche Dokumentensammlungen aus der nationalsozialistischen Ära veröffentlicht worden. Die eine enthält teilweise unbekannte Einzelheiten über die Erhebung der österreichischen Nationalsozialisten im Juli 1934, die zweite das Kriegstagebuch des Kommandostabes des Reichsführers SS vom 16. Juni bis 31. Dezember 1941 sowie Tätigkeitsberichte von SS-Einheiten und SS-Sonderkommandos. Die Dokumentationen, die von österreichischen Historikern herausgegeben wurden, stützen sich fast gänzlich auf Material, das in den letzten Jahren in der Tschechoslowakei gefunden worden ist. Die Prager Behörden haben dieses Material den Österreichern zur Verfügung gestellt und ihnen zu Studienzwecken auch Zutritt zu den Originaldokumenten gewährt.

Centered

3 августа 1965 г. АПН

147

ТАЙНА ФРАНЦИСКАНСКОГО МОНАСТЫРЯ

В деревушке Засмуки близ города Колина, что недалеко от Праги, стоит старинный францисканский монастырь. Во время второй мировой войны в нем располагался военный архив СС. Главари этой организации решили спрятать здесь свои документы, надеясь на то, что тут будет более безопасно, чем в Берлине, который подвергался частым воздушным бомбардировкам. А для конспирации архив был назван "Домом отдыха СС".

Заведующий этим "хозяйством" подполковник СС Албин Шерзауффер проживал в самом монастыре, который охранялся усиленными нарядами вооруженных до зубов эсэсовцев. Такая предусмотрительность была не случайной. Фашисты свезли сюда огромное количество официальных документов. Но никакие предосторожности не помогли им. Советские бойцы вместе с воинами чехословацкой армии стремительным ударом выбили гитлеровцев из этих мест. Бежавшие в панике эсэсовские головорезы бросили оружие, боеприпасы и архив, который они охраняли.

Многие тайны гитлеровских преступлений удалось раскрыть при помощи этого архива.

Возьмем, например, так называемый дневник "Главного штаба рейхсфюрера СС" за период с 16 июня по 31 сентября 1941 года. В нем — сообщения командиров отрядов СС, действовавших на участке "Россия-Юг" вскоре после нападения Германии на Советский Союз.

Вот телеграмма из этого Дневника за № 53 от 30 августа 1941 года, которая была отправлена командованием армии "Россия-Юг". Она прошла через штаб тыла и была вручена не^{только} Гейдриху, Гиммлеру, шефу "полиции безопасности", и, наконец,

3 августа 1965 г. АПН

148

2.

штабной роте "КСРФСС" для учета.

Дословный перевод этого документа гласит:

"1. Ситуация не изменилась.

2. Действия: I бригада СС продолжает карательные экспедиции севернее Коростеня-Белокоровичи. Вечером достигли линии Игнатополь-Усово. шшшшшшшшшш Взорванные мосты частично восстановлены саперными ротами. Штабная рота "ХССУПФ Руссланд Зюд" под командованием генерала СС Екельна закончила операцию в Каменец-Подольске.

3. Результаты: I бригада СС захватила 18 пленных и расстреляла 77 евреев. Штабная рота расстреляла еще 7000 евреев. Общее число евреев, ликвидированных в Каменец-Подольске, составляет приблизительно 20 тысяч человек. Уточнения к сообщению от 27.УШ.: "вместо 5 тысяч указать 11 тысяч".

Подумайте только, какая проявляется забота о том, чтобы уточнить цифру 11 тысяч человек, а ни в коем случае не пять тысяч!

В то время, когда гитлеровские части продвигались от Тернополя и румынских границ на восток к Первомайску и к Одессе, отрядам СС был дан приказ "прочистить" захваченные районы и "ликвидировать враждебные элементы".

В приказе говорится: "Женщины и дети должны быть вывезены, скот и продукты конфискованы. Деревни должны быть сожжены дотла".

Перед нами "Сообщение о действиях кавалерийской бригады СС с 18 августа по 4 октября 1941 года". Она "усмиряла" район Припятских болот.

В результате "расстреляно:

партизан

1088

3 августа 1965 г. АПН

149

3.

красных атеистов 699
взято в плен 830".

В военных архивах в идеальном порядке сохранились документы о действиях "Батальона Ваффен СС" с заметками офицеров.

С 1 декабря 1941 года по 27 февраля 1942 года он чинила погромы в минском гетто. В уцелевших зданиях схвачено 6 "комиссаров" и 200 партизан, 50 человек при попытке к бегству убито, дома сожжены...

14 января 1943 года: в поселке Жарайлово расстреляно "много людей", поселок сравнивали с землей.

Таких документов сотни и тысячи. Цифры, имена, карты, приказы. Можно ли после этого допустить, чтобы фашистские преступники были когда-либо прощены? Нет!

М. КОЦИКОВА,

К. БЕРДАИ,

чехословацкие журналисты.

/АПН - Прагопресс/

Zeitgeschichte in Dokumenten

Neue Bücher des Europa-Verlages

F-2 VII. 1965

Volkssumme

10.800 Menschen in zwölf Tagen erschossen. Die Zahl, die hier steht, ist der Zusammenfassung der Meldungen der Vorausabteilung der SS-Kavalleriebrigade für die Zeit vom 27. Juli bis zum 7. August in den Pripjetsümpfen entnommen. Sie stellt eines der Dokumente dar, die Bestandteil des im Archiv Himmlers im Schloß Zasmuky bei Kolin gefundenen „Kriegstagebuchs des Kommandostabes Reichsführer SS“ sind, die jetzt als erste Schriftreihe „Zeitgeschichte in Dokumenten“ vom Europa-Verlag veröffentlicht worden sind.

In einem anderen Dokument, dem Bericht des SS-Sturmbannführers Magill von der gleichen Einheit vom 12. August 1941, lesen wir:

„Weiber und Kinder in die Sümpfe zu treiben, hatte nicht den Erfolg, den es haben sollte, denn die Sümpfe waren nicht so tief, daß ein Einsinken erfolgen konnte.“

In jedem Dokument sind genaueste Angaben über die Tätigkeit der SS-Abteilungen, die nicht an der Front, sondern im Hinterland zur „Säuberung“ eingesetzt waren. Mit beißender Ironie gibt der Europa-Verlag auf dem Umschlag des Bandes die SS-Lösung wieder: „Unsere Ehre heißt Treue“.

Zugleich mit diesem Band wurde der Presse als neuer Band der Paperbacks „Europäische Perspektiven“ der „Bericht der Historischen Kommission des Reichsführers SS: Die Erhebung der österreichischen Nationalsozialisten im Juli 1934“, ergänzt durch Dokumente aus österreichischen Archiven, übergeben. Der „Bericht“ fand sich in den von der SS im Schwarzen See im Böhmerwald versenkten Kisten mit Dokumenten und wurde ebenso wie das „Kriegstagebuch“ von den tschechoslowakischen Stellen dem Europa-Verlag zur Veröffentlichung überlassen. Dieser Band, die erste zusammenfassende Veröffentlichung von

Dokumenten aus dem Schwarzen See, ist mit einer Einleitung vom Leiter des Instituts für Zeitgeschichte Universitätsdozent Dr. Jedlicka und einer Vorbemerkung Herbert Steiners veröffentlicht und ist reich mit Bildern und Faksimiliewiedergaben aus dem Jahre 1934 ausgestattet.

Diese beiden Veröffentlichungen, führten Dozent Dr. Jedlicka und Verlagsdirektor Pogats aus, stellen nur den Beginn einer längeren Reihe von zeitgeschichtlichen Werken dar, zu deren Vorbereitung eine Gruppe von Historikern – zwei von Ihnen, Frau Kocikova und Herr Beran aus Prag, waren bei der Pressekonferenz anwesend – im Zusammenwirken mit den zeitgeschichtlichen Forschungsstellen in Ost und West tätig ist.

Bescheiden werden die beiden sensationellen Publikationen als Vorarbeiten bezeichnet, denen noch kein voller Wert als historische Dokumentation zukomme. Das geht sicher zu weit, denn selbst ohne entsprechende wissenschaftliche Einbegleitung sind die vorgelegten Dokumente von außerordentlicher Kraft.

Es mag besonders hoch eingeschätzt werden, daß es ein österreichischer Verlag ist, der die Arbeit übernommen hat, wichtige Dokumente der Hitler-Zeit der Vergessenheit zu entreißen. Es ist dies unseres Wissens nach der erste Fall, daß das enge Zusammenarbeiten der Historiker der CSSR mit österreichischen Historikern seinen Niederschlag in einer großen Publikation findet.

Günther Nennig, der im Namen des Herausgeberkomitees der Reihe „Europäische Perspektiven“ die Pressekonferenz einleitete, erinnerte daran, daß die Initialzündung zu diesem Zusammenwirken anlässlich der „Stadtgespräche“ des Österreichischen Fernsehens in Prag gegeben wurde, wo Dozent Dr. Jedlicka die erste Möglichkeit bekam, in die Dokumente aus dem Schwarzen See Einblick zu nehmen.

Als einer der Korrespondenten, es war ein westdeutscher, die Geschichte auf-

tischte, die sozialistischen Staaten hielten Dokumente aus politischen Gründen zurück, erhielt er von Dr. Jedlicka die Antwort. Die Kataloge der Dokumentensammlungen in Potsdam wie in Prag, in den USA wie in Westdeutschland liegen gedruckt vor und sind allen Forschern zugänglich, ebenso wie die Dokumente selbst. Allerdings – das ist wohl selbstverständlich – hat die Justiz den Vorrang vor den Historikern, immer wenn Dokumente für die Untersuchungen von Kriegsverbrechen benötigt werden. Der Europa-Verlag hat alle ihm zur Verfügung stehenden Dokumente den mit der Verfolgung von Naziverbrechen betrauten Stellen sowohl in Österreich wie in Westdeutschland zur Kenntnis gebracht.

Als weitere Veröffentlichungen erscheinen im Herbst Dokumentenbände über das SS-Bataillon „Böhmen und Mähren“ und über das hauptsächlich aus Österreichern zusammengesetzte SS-Bataillon „Mitte“.

Erstaunen erregte unter den Anwesenden die Mitteilung von Dozent Doktor Jedlicka, daß nicht einmal für Dissertanten über Zeitgeschichte das österreichische Archivmaterial dieser Zeit zugänglich ist.

F. G.

Freitag, 2. Juli 1965

150
3

Beide Publikationen sind in den Buchhandlungen des Globus-Verlages erhältlich. Das „Kriegstagebuch“ kostet 120 S., „Die Erhebung der österreichischen Nationalsozialisten“ kostet 88 S.

Schwarzsee-Dokumente publiziert

Himmlers Juliputsch-Untersuchung

151
E 2 VII. 1965

Eigenbericht der „Presse“

WIEN (dh). Die Räumlichkeiten des Presseklubs „Concordia“ in der Bankgasse waren gesteckt voll, als am Donnerstagvormittag der Zeitgeschichtler der Wiener Universität, Dozent Jedlicka, und der Direktor des Europa-Verlages, Erich Pogats, zwei neue Paperbacks der Serie „Zeitgeschichte in Dokumenten“ der Öffentlichkeit vorstellten. In diesen beiden Büchern wurden erstmals die sogenannten „Schwarzsee-Dokumente“ ausgewertet, Akten des Reichsführers SS, die vor Kriegsende im Schwarzsee in Böhmen versenkt worden waren und vor einem Jahr wiedergefunden wurden.

Das eine Buch beschäftigt sich mit dem „Bericht der Historischen Kommission des Reichsführers SS“ über die „Erhebung der österreichischen Nationalsozialisten im Juli 1934“. Diese Kommission wurde im April 1938 von Heinrich Himmler eingesetzt, um „die Schuldigen sowohl auf nationalsozialistischer wie auf gegnerischer Seite festzustellen.“ Insbesondere sollte Material für einen Prozeß gegen Exbundeskanzler Schuschnigg gesammelt werden, was allerdings nicht gelang. Wie Dozent Jedlicka ausführte, sei in den Dokumenten mit Fortgang der Untersuchung das Bestreben zu bemerken, die politischen Köpfe der Verschwörung zu schonen, obwohl deren Berichterstattung nach ihrer Emigration nach Deutschland größtenteils als unwahr entlarvt wurde. Die Rolle des umstrittenen Heimwehrführers Fey sei zwar auch von der Kommission nicht ganz geklärt worden, doch erscheine dieser durch den Bericht weitgehend entlastet. Auch die Frage des zweiten Schusses auf Dollfuß konnte trotz aller Bemühungen von Himmlers Kommission nicht geklärt werden.

Die zweite Publikation befaßt sich unter dem Titel „Unsere Ehre heißt Treue“ mit dem Kriegstagebuch des

Kommandostabes Reichsführer SS. Die Tätigkeitsberichte verschiedener SS-Einheiten und Sonderkommandos in einem begrenzten Zeitraum, der zweiten Jahreshälfte 1941, wurden im Original veröffentlicht. Vor allem werden damit Dokumente über Vernichtungsaktionen in Rußland der Öffentlichkeit im Faksimileabdruck zugänglich gemacht. Weitere Dokumentationen dieser Art sollen folgen.

Kurzberichte aus Österreich

Zeitdokumente in Paperbacks

152
E 2 VII. 1965

Bei einer Pressekonferenz stellte gestern der Europaverlag Wien zwei aufsehenerregende Publikationen der Öffentlichkeit vor. Bei den beiden Paperbacks handelt es sich um bisher nicht veröffentlichte Dokumente aus der nationalsozialistischen Zeit, die zum Teil in asphaltierten Kisten in einem See im Böhmerwald (CSSR) und zum Teil in einem Schloß bei Prag gefunden worden waren.

Anlässlich der vor einiger Zeit in Prag abgehaltenen Stadtgespräche wurde der österreichische Zeitgeschichtler Dozent Dr. Jedlicka von den tschechoslowakischen Behörden eingeladen, die Dokumente zu sichten.

Die erste Publikation zeigt, wie eine von Himmler persönlich eingesetzte Untersuchungskommission mehr und mehr zu einer Glorifizierung der Dollfuß-Attentäter gelangte, es ihr aber nicht gelang, die — bis heute noch nicht geklärte — Frage zu beantworten, wer den zweiten Schuß auf den schwerverwundeten Bundeskanzler abgegeben hat. Das zweite Büchlein bringt in Originalphotokopien das Kriegstagebuch des Kommandostabes des Reichsführers SS vom 16. Juni 1941 bis 31. Dezember 1941.

Wiener Zeitung

LES DOCUMENTS ALLEMANDS trouvés en Tchécoslovaquie apporteraient d'importants éclaircissements sur l'histoire du nazisme

De notre correspondant particulier JEAN ROMAN

Vienne, 29 septembre. — Au lendemain de la guerre, on tourna en Allemagne de l'Ouest. Les assassins sont parmi nous. Vingt ans après, on se demande si les assassins sont toujours parmi nous. Les documents contenus dans une soixantaine de caisses immergées par les Allemands dans des lacs tchécoslovaques ou enterrées en Tchécoslovaquie au cours des dernières semaines de la guerre, et qu'on est en train de rechercher, donneront-ils une réponse à cette question ?

On peut supposer que tel est le cas, car la première de ces caisses déjà découvertes au fond du lac Noir, en Bohême, contient des documents fort intéressants, à savoir :

— Un rapport secret sur les circonstances de l'assassinat du chancelier Dolfuss ;

— Une liste des agents de la Gestapo dans divers pays européens ;

— Le journal de la fille du prince Hohenlohe-Langenburg, hôte en 1938 du médiateur britannique lord Runciman ;

— Des documents sur la lutte contre les communistes ;

— Un rapport sur les activités d'espionnage allemand en Italie.

— Les documents sur l'activité d'Abetz en France.

Ayant constaté que plusieurs documents mis dans le passé à la disposition des autorités dans divers pays occidentaux ont « disparu », les autorités tchécoslovaques ont communiqué cette fois-ci les documents découverts au directeur du Centre de documentation juive, à Vienne, l'ingénieur Simon Wiesenthal, qui a contribué à l'arrestation d'Adolphe Eichmann.

M. Wiesenthal nous a fourni des précisions sur le contenu de ces documents.

Le rapport sur l'assassinat du chancelier Dolfuss est une sorte de « film » minuté des événements, reconstituant les circonstances du crime à l'aide de documents saisis par les Allemands après l'Anschluss et révélant des faits nouveaux sur la responsabilité de diverses factions. Il paraît que ce document met en cause des personnalités et des milieux autrichiens. Nous aurons l'occasion d'en reparler. Le gouvernement autrichien en a reçu communication. On doit espérer qu'il rendra publique cette documentation d'une grande importance pour l'éclaircissement des événements de 1934.

Quant à la liste des agents de la Gestapo, elle peut avoir une grande portée, puisque plusieurs de ces agents seraient en vie et même en fonctions officielles dans divers pays européens.

Le document sur les activités d'espionnage en Italie révèle que les Allemands ont étroitement surveillé leurs alliés italiens, jusqu'au Duce et à son ministre des affaires étrangères, le comte Ciano.

Mais le document le plus important du point de vue des procès en cours et à venir contre des personnes impliquées dans les crimes du national-socialisme est sans doute le *Kriegstagebuch* (Journal) de la division SS Das Reich, trouvé dans le château de Zasmuky, près de Prague. On ne s'y sert pas du langage convenu d'usage (« traitement spécial » des juifs, etc.), mais on y énumère en « clair » les crimes commis. Ce document pourrait influencer sur le procès du général SS Wolff, bien que celui-ci soit en voie d'achèvement.

« Etes-vous satisfait de votre collaboration avec les autorités des divers pays de l'Europe orientale ? », avons-nous demandé à M. Wiesenthal.

« Je ne suis pas communiste, mais on me fait confiance. Si par le passé la coopération a laissé à désirer, ce n'est plus le cas maintenant. Un de mes collaborateurs se trouve actuellement à Belgrade, où on lui a ouvert les archives du ministère de la guerre. Il y étudie les documents relatifs aux déportations des juifs de Macédoine dans lesquelles était impliqué l'ancien ministre d'Allemagne en Bulgarie, Beckerlé, qui vit actuellement en République fédérale allemande.

— Où en est la question de la prescription ?

« J'estime que le délai de prescription de vingt ans, en vigueur dans la plupart des pays de l'Europe occidentale pour assassinat, devrait être aboli en ce qui concerne les crimes de génocide, ce que prévoient d'ailleurs la convention de Paris de 1948 sur le génocide, et la convention de Londres sur la punition des crimes de guerre, auxquelles la République fédérale allemande a adhéré.

— Quel est le but de votre activité ?

« Ce n'est pas la vengeance, mais la justice. Nous avons constaté que, depuis les grands procès, les activités néo-nazies ont diminué. La nouvelle génération en Allemagne a compris ; l'ancienne va disparaître, car même les vieux nazis sont mortels. »

Américain organisation
Wiesenthal. 153

Dile Wiesenthal

je t'écrit quelque chose

à New York Times,

Attends me écrit

à continuer à venir

heures et se.

Dile me j'écrit à

un peu de la semaine

travaux de la semaine

de l'interview et

Wiesenthal et

Attends organisation,

DEJA DU TEMPS DE
NOS GRANDS-PARENTS

la Rue de Provence

ETAIT COMME AUJOURD'HUI
LA RUE DE

I'ARGENTERIE

et des

BIJOUX

D'OCCASION

2 Spécialistes réputés
vendent et achètent :

AU GUI BLANC n° 36 près r. St-Georges

HERMANN n° 46 près rue Tailleur

INSTITUT D'ETUDE D

AMERIQUE

Numéro spéci

(Abonnement annuel

PRESSES UN

"Le Monde" 30. IX 64

Centered

Centered